This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

A 471491

University of Michigan.

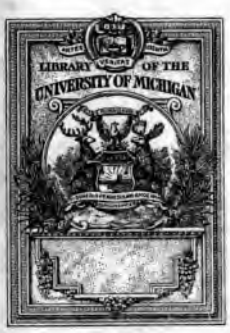

FROM THE LIBRARY OF
Professor Karl Heinrich Rau
OF THE UNIVERSITY OF HEIDELBERG
PRESENTED TO THE
UNIVERSITY OF MICHIGAN
BY
Mr. Philo Parsons
OF DETROIT
1871

PARSONS LIBRARY
University of
MICH.

MONUMENTA

LINGUAE PALAEOSLOVENICAE

E

CODICE SUPRASLIENSI

EDIDIT

F. MIKLOSICH.

SUMTIBUS CAESAREAE SCIENTIARUM ACADEMIAE.

VINDOBONAE 1851.

APUD GUILELMUM BRAUMÜLLER,

BIBLIOPOLAM CAES. REG. AULICUM ATQUE CAES. SCIENTIARUM ACADEMIAE.

891.818
C67
1851

I. Codex Suprasliensis, e quo haec linguae palaeoslovenicae monumenta edidimus, est membranaceus, literis cyrillicis uncialibus exaratus. Suprasliensem appellavimus, quia olim servabatur in abbatia Basilianorum, quae est in Suprasl prope Białystok. Priora centum duodeviginti folia habes nunc in bibliotheca lycei Labacensis, quo cum libris Bartholomaei Kopitarii venerunt; posteriora vero centum sexaginta septem folia quo delata sint, nos quidem nescimus. Bibliotheca lycei Labacensis servat etiam totius codicis apographum factum manu Bartholomaei Kopitarii. Quis codicem in abbatiam Suprasliensem intulerit, ignotum est; conjicere tamen licebit, fuisse aut ipsum Alexandrum Iwanowicz Chodkiewicz, qui, uti Michael Baliński et Timotheus Lipiński in opere: Starożytna Polska III. 391. testantur, monasterium Suprasliense condidit anno 1533, aut aliquem ejus successorum. Quis codicem nostrum scripserit, nullibi dictum reperimus; hoc vero nobis persuasum est, et sine dubio etiam doctus lector nobiscum persuasum habebit, codicem nostrum neque in Serbia, neque in Russia, sed in ipsa linguae palaeoslovenicae patria scriptum esse. Qui ultimo qua-

ternionis decimi quarti folio, id est folio 104., notatum legens: господи помилоуі ретка аминь sibi persuaderet, hunc Retka nostrum codicem scripsisse, certo certius erraret: est enim manus recentior. Dubitari tamen nequit, etiam hoc scriptum esse, antequam codex in Russiam venerit. Quod ad aetatem codicis nostri attinet, harum rerum peritos confidimus nobis astipulaturos esse, contendentibus, hunc librum, omnium palaeoslovenicorum in patria linguae slovenicae literis cyrillicis scriptorum longe antiquissimum, adjudicandum esse seculo undecimo: patet hoc e pluribus vocabulis ex hoc codice primum emergentibus; patet e formis vocum vetustissimis; patet tandem e figuris literarum et e litera а, hucusque in hoc uno codice observata. Etiam Celeberrimus Alexander Vostokov in Bibliografičeskija Listy 1825. 14. nostrum codicem negat post seculum undecimum scriptum esse.

II. Constat codex Suprasliensis ducentis octoginta quinque foliis formae maximae ita junctis:

I. quaternio foliorum septem; deest enim folium primum;
II. quaternio integer;
III. quaternio foliorum sex; desunt enim folium quartum et quintum: vide pag. 26.;
IV. V. quaterniones duo integri;
VI. quinternio foliorum novem; deest enim folium decimum: in textu tamen nihil deesse videtur;
VII. VIII. IX. X. quaterniones quatuor integri;

XI. quaternio foliorum sex; desunt enim folium septimum et octavum: vide pag. 126.;

XII. quaternio foliorum quatuor; desunt enim folium quintum, sextum, septimum et octavum: vide pag. 132.;

XIII. XIV. XV. quaterniones tres integri;

XVI. quaternio foliorum sex; desunt enim folium septimum et octavum: vide pag. 172.;

XVII.—XXXVI. quaterniones viginti integri;

XXXVII. quaternio foliorum septem; deest enim folium septimum: vide pag. 453.

Quot folia inter quaternionem decimum et undecimum (vide pag. 118) desint, aestimari non potest.

Nota paginam continere lineas triginta.

III. Continet codex Suprasliensis viginti quatuor vitas Sanctorum, quorum memoria celebratur inde a die quarta usque ad diem trigesimam primam mensis Martii, et viginti homilias S. Joannis Chrysostomi, unam Photii Patriarchae et unam Epiphanii Archiepiscopi Cypri.

IV. Restat, ut exponamus, quomodo editoris munere tuncti simus. Hic dicendum erit *a*) de interpunctione; *b*) de compendiis; *c*) de separatione vocum et *d*) de signis in codice occurrentibus.

a) Interpunctionem, quam habeas in codice, probari nullo modo posse facile concedent viri docti. Nos igitur hasce vitas et homilias interpunximus, uti sensus postulare videbatur. Cum vero non solum earum codicis partium,

quarum archetypa graeca invenire nobis non contigit, verum etiam earum, quas graece ante oculos habuimus, saepe nobis obscurus esset, praevidemus, fore ut feliciores et sagaciores inveniant locos a nobis minus recte interpunctos. Speramus tamen, nos non nimium vituperatum iri a judicibus, qui perpendant, quam impedita debeat esse interpretatio ad literam facta. Codicem vero pro sensu interpungendum esse censuimus, quo facilius intelligeretur a studiosis linguae palaeoslovenicae ab ipsis Slavis tantopere neglectae.

b) Compendia codicum in libris imprimendis solvenda esse, neminem negaturum esse confidimus, quamquam ratio solvendi saepe ambigua sit in libris compendiis abundantibus. In nostro codice sequentia tantum vocabula compendiose scripta reperies: апл҃ъ: апостолъ; б҃ъ: богъ; бж҃ии: божии; бж҃ьство: божьство; бы҃: бъист'; влд҃ка: владъыка; гл҃ъ: глаголъ; гл҃а: глаголѣа; г҃ь: господь; г҃нь: господьнь; дд҃ъ: даудъ; дх҃ъ: доухъ; дш҃а: доуша; епп҃ъ: епископъ; изл҃ь: издраиль; и҃с: исоус; и҃съ: исоусъ; і҃с: їсоус; і҃съ: їсоусъ; мт҃и: мати; нб҃се: небесе; оц҃ь: отьць; ст҃ъ: сватъ; сп҃ъ: съпасъ; сн҃ъ: сынъ; х҃с: христос; х҃съ: христосъ; х҃сов҃ъ: христосовъ; ц҃рь: цѣсарь; ц҃рьскъ: цѣсарьскъ; ц҃рьство: цѣсарьство.

Nota in compendio ѧпл҃ъ super spatium dirimens literas п et л scriptum esse о᾽, et in compendio кѫ, quod in toto codice semel tantum occurrit, scribi slovotitla. Omnia haec vocabula saepissime etiam sine compendio scribuntur, quo factum est, ut in solvendis compendiis certam possemus sequi analogiam: hanc sequentes scripsimus глаголѧ, господьнѣ, епископъ et издрамль pro гл҃ѧ, (quod etiam гл҃ѧ scriptum reperies) гнь, епп҃ъ et илъ.

Primis hujus libri foliis aliquoties pro нс et їс minus bene scriptum invenies нсоусъ et їсоусъ.

c) Singulae voces separatim scribendae esse videbantur. Nos igitur neque pronomen reflexivum ся cum antecedenti verbo, neque pronomen нѣ pro н cum antecedenti praepositione conjunximus. Particulam encliticam же nonnisi pronomini и et quibusdam ab hoc pronomine derivatis particulis adjunximus. Scripsimus etiam из жтробы, без милости et similia; in бесъна et бесъмрьти, бестрасти praepositio безъ a съна, съмрьти et страсти separari nequit.

d) De signis in nostro codice usurpatis sequentia monemus:

A. Spiritus lenis *a*) imponitur semivocali ь: господь᾽, дь᾽нь᾽; aliquoties omissus est; *b*) rarius imponitur semivocali ъ: пр᾽ъ᾽вн, жъ᾽рж, оустръ᾽мили; *c*) notat vocalem excidisse et quidem 1) л: молш᾽ше, хо-

тѣ'ше, вѣ'ше, бꙑва'хж, миръска'го, роумъска'го; 2) ъ: к'то, рек'ше, шъд'ше, з'лочьстьное, отъвед', затворив', помоштьник'; 3) ь: ч'то, застжп'никъ, прав'да, в'сен, от'ць, коуп'но, срьд'це. Saepe, praecipue in fine lineae, spiritus lenis ponitur, quin vocalis excidisse censenda sit: ог'ны, разг'нѣвавъ, оусѣк'нжти, сед'мн, ас'клипиwдл, исп'лънн, кес'мъ, без'доушънъ, крьс'тиꙗнъ; hisce vocibus adnumerari posse videntur etiam д'вѣма, приз'ваніе et к'нига, quamquam etiam дъвѣма, призъваніе et кънига scriptum invenias. Minime vero huc trahi possunt voces аг'гелъ, ар'хаг'гелъ, quae secundum regulas euphoniae linguae palaeoslovenicae анъгелъ, аръханъгелъ scribendae sunt.

B. Spiritu aspero insignitur *a*) vocalis aut diphthongus, a qua vocabulum incipit, demtis ѡ et оу: а́, а́грипа, а́кꙑ; е́да; и́, и́хъ, и́матъ; о́тъ, о́тьць; е́си, е́стъ; ꙗ́ко, ꙗ́ша; ж́родьно, ж́родьскꙑ; *b*) duarum vocalium immediate sese excipientium posterior, demtis ю et ꙗ: прин́мъше, дожи́н, твои́хъ, вои́нъ, дои́ти, сватꙑи́мъ; течаа́хж, вѣа́хж; прѣо́долѣ; аурилиꙗ́нъ, маг̑имиꙗ́ноу; воиѣ́вода, томꙑѣ́ніе; коа́штиїхъ. Raro talis vocalis spiritum lenem habet: кожи́н, хромни́.

c. Accentu circumflexo distinguuntur *a*) оу et ѡ: оу̂бо, оу̂же, оу̂морнтъ; ѡ̂, ѡ̂сана, соломѡ̂нъ; *b*) ю et ѣ̂ praecedente alia vocali: очию̂; твоѣ̂, шиѣ̂; *c*) consonae л, н, р; к, г et х molliter pronunciandae: глаголе̂тъ, глаголе̂ши, довьле̂нъ, оумоле̂на, вьселе̂нъıа, паулѣ, благоизволе̂ннї; дишволи̂; съпасителе̂, съпасителе̂ьство, покровителе̂, прк̂ле̂ьштан, павле̂, слоужителе̂ьница, вьседръжителе̂, съвк̂дк̂тельствова, досадителе̂; болк̂рь, молк̂ше, съвъкоуплк̂ѣ̂; родителıа, молıа'ше, молıста, мѫчителıа; глаголѧ; глаголѫ̂, глаголѫ̂штоу, волѫ̂; — свк̂нѣ, къ нѣи, къ нѣмоу, за нѣ, по нѣже, нсплънѣнъ, огнѣмъ; съ нѣмъ, кнѣга, огнѣ, конѣ, господъıнѣ, блинъıнѣ, поустъıнѣ; на нѣ, огнѣ; въıшьнѣаго; огнк̂, въıшьнк̂аго, измѣнк̂ше, поклонк̂кювк̂, нънк̂; нъıнѣı, господьıнѣı; за нѣ̂, благъıнѣ̂; — горѫ̂штнимъ; — кѣла, акакѣи, езекѣıı, исакѣи, декѣвра; — аггѣлъ, аггѣи, магистрıınъ; — рахѣиль.

Nota ρ̂ semel tantum in toto codice inveniri; idem valet de χ̂.

In voce обдръжаштѫ̂ posterius ѫ̂ insignitum est accentu circumflexo, qui hic aperte vocalem praejotatam indicat; scribendum enim erat обьдръжаштѫ̂ѣ̂.

D. ˘ pro оу bis terve positum reperies: м˘, родикъ-шоу˘моу.

E. Accentus gravis rarissime occurrens recens additus esse videtur.

Ex hisce siguis accentum circumflexum in consonantibus л, н, р; к, г et х et signum ˘ ubique exprimendum curavimus; spiritum lenem scripsimus in casibus, quos supra sub A. c. 1. 2. 3. indicavimus.

V. De singulis literis et vocibus sequentia notabis:

1.) Litera ї saepe occurrit post н: тиї, дьниї, ноштиї, гвоздиї, третиї, приїмѣте; и їшедъ, и їзбжди;

2.) Aliquoties, praecipue in fine lineae, і scribitur pro и vel ї: кардіаховѣ, кыті, прізъкавъ;

3.) ѣ saepissime ponitur pro ы, nti e quavis fere pagina patebit;

4.) Aliquoties, sed rarissime, оу pro ж scriptum invenies: кажоуштоу, миноувъшоу, дръзноувъшоу, гонезноути; semel tantum джшж pro доушж. In сланжтъкъ vocalis ж recentioris originis est pro сланоутъкъ, quam vocem bis per оу scriptam invenies;

5.) Initio codicis saepissime ъ instrumentalis singularis substantivorum generis masculini et neutrius era-

sum et ь scriptum est, quod sine dubio in Russia factum est; Russus etiam vocabulis кропами, quod кропьми scribendum erat, et корабь epentheticum л imposuisse videtur;

6.) Non raro nominativi adjectivorum masculini generis formae definitae in ъи pro ыи desinunt;

7.) s nonnisi numero senario indicando inservit;

8.) ѧ aliquoties, sed raro pro а scribitur; ьѧ in voce ьѧзькъ recens est; rarissime occurrit litera іа, in qua і cum sequenti а eodem jungitur modo, quo і in ьѧ junctum habes cum ѧ;

9.) ѕ raro legitur media, sed fere semper extrema linea;

10.) Errores in codice passim obvios corrigendos non putavimus: si igitur scriptum legeris нѣкоюго, мастъыри et alia hujusmodi, codicem haec praebere persuasum habeto. Quod attinet ad formam роз occurrentem in розмъышлыти, розбити, розвѣ, ростворивъ, et ad formas юга, кога, коюга, нѣкога, erunt, qui putent esse errores; nobis vero hae formae e quadam dialecto linguae palaeoslovenicae fluxisse videntur. Ex accusativo владъыко pro владъыкж conjicere licebit vocales о et ж similes exprimere sonos;

11.) A voce ѥша (linea 20. paginae 99.) usque ad — гатьство (linea 9. paginae 100.) alia successit ma-

nus et, uti lector harum rerum peritus facile animadvertet, alia scribendi ratio;

12.) Nota tandem sequentia aliis, maximam partem rudibus et recentibus manibus in margine esse notata:

a) fol. 96. v. шбрадованаѧ радꙋи сѧ с тобоѭ господь имѣ миръ дꙋшамо моимо;

b) fol. 104. r. господи помилоꙋі рѣтка амни;

c) fol. 152. v. господи помози рабоꙋ амосоꙋ оуочю (sic) сѧ писати;

e) fol. 189. r. макаріос аминр о.

Viennae calendis Martiis 1851.

. . . . мълихъ бо отъ бога ѥсвѣ, твоѥи бо доуши погыбѣлк прѣподолѣ дожии до съмрьти, не добрѣ мждровати на цѣломждрованиѥ къ богоу, много бо бѣсованиѥ ѥже отъ тебе томьѥниѥ въврѣже та въ хоулж, аг'гела бо, ѥгоже посъла господь Їсоусъ Христосъ и богъ, загради оуста плѣжжштиїхъ, ѥгоже ты своимъ прѣзорьствомъ прѣложи въ Ѧполона. и разгнѣвавъ са Ѧурилиѭнъ повелѣ съвалъмы оловѣнъı биті ı по челюстьма глаголѧ ѥмоу· не жродьно и прѣзорьно отъвѣштавак, вѣдъı, ако прѣдъ цѣсаремь стонши· и отъведъ Паула свѣнѣ сѫдиїшта прізъвавъ Иоулиѭниих речѣ къ нѣи· владъıчице моѥѧ доуша Иоулиѭниѥ, оумолѣна бъıвши отъ мене не прѣлъıштаи са боуѥстиих Павьла брата своѥго, вниждж бо та дѣвицж мждрж сжштж и м'ногж прѣмждрость имжштж, да оутѣшивъши са послоушаи мене, и бждеши владъıчица моѥи доуши, и образъı златъı поставьıж ти по вьса градъı вьсѧ вьселѥнъıѧ. и отъвѣштавъши же Иоулиѭни рече· не отъвръгж са, Ѧурилиѭне томителю и непрѣподобьне, не прѣлъстиши рабъı бога въıшьнѭаго, не примъıшлаи ми съмрьти вѣчьнъıѧ, лишити ма хота славъı христосовъı и цѣсарьства небесънѭаго, ѥгоже ты штоуждъ ѥси. и отъвед' ıх повелѣ прити Паулоу и рече ѥмоу· Павьле, Иоулиѭни сестра твоѧ обѣшта са пожрьти богомъ и бъıти ѥи женѣ ми и госпожди цѣсарьствоу моѥмоу, въсхоштн оубо и ты тожде мждроватı и пристжпивъ пожьри богомъ. Паулъ рече· правь съльга, ничесоже штоуждж сътвори наоучениѧ отьца твоѥго дїавола, не можеши бо никогоже отътръгнж-

ти развѣ лъжеⷭ, насъ же не имаши въсхытити, аште и цѣсарьство намъ обѣштаваеши, егоже ты лихъ еси. Ѩуриліанъ рече· до колѣ досаждаеши не срамьнѫ са, жроде и безоумьлю, тако ми богы, азъ ва имамъ мѫчити, да никъ'тоже възможетъ помошти вама. и повелѣ принести огнь и полица желѣзны и въложити ѧ въ огнь и Паулоу съвазати рѫцѣ и нозѣ и колъ желѣзнъ въврѣти междоу рѫкама и ногама и вънъзнѫти въ земьнѫ и д'вѣма митѣ палицама раждежената бити и, и Їоуліаниⷭ повелѣ поставити на блаждилиштн, рекъше на цатоимьствѣ, и м'нози отъ стомштааго тоу народа бѣахѫ текѫште и рьвъноужште кѫпьно, к'то прьвоⷤ вънидетъ къ нѣи, бѣахѫ бо ако кони ръжѫште о добротѣ ѥѧ. став'ши же ѥи на мѣстѣ, на нем'же повелѣ Ѩуриліанъ, и абиⷤ аг'гелъ господьнь прѣдъста прѣдъ нѣⷭ глаголѧ· не оубои са, Иоулиани, господь бо Їсоусъ Христосъ, ѥмоуже ты слоужиши, посъла ма покрыти та и показати сватоⷤ има ѥго въсѣмъ бомштимъ са ѥго. и ако отъ желанна къ Іюліанніи течаахѫ народи вьси, аг'гелъ же отътрѧсъ прахъ ако отъ ногъ ихъ ослѣпи ѧ, и не вѣдѣахѫ, камо иджтъ, и не можаахѫ приближити са ѥи и вьпиахѫ вьси народи коуп'но глаголѧште· великъ богъ паулѣ и їоулианинъ, иже вьсьде съпасъ и покровитель бомштиїхъ са ѥго, и прѣбываахѫ ѥште слѣпи. пришьдъше же поклонаахѫ са ѥи вьпиѫште и глаголѧште· Иоулиание, рабо бога вышнаго, съгрѣшихомъ прѣдъ тобоⷤ жродъскы, нъ простивъши нъı, ако блага бога слоужительница, помоли са Христосоу, да подастъ намъ

видѣнїа. сватаа же Иоулїани милосрьдовавъши въза водъı мало и възвед'ши очи свои на небо помоли са богоу глаголѧшти· господи Їсоусе Христосе съпасе въсѣхъ человѣкъ, оуслъıши мене и покажи чоудеса своа, ıже твориши съномъ человѣчьскомъ, и даръствоуи имъ видѣнїе, да прославатъ сватоє и прѣхвальноє има твоє, и тако покропи весь народ'. и вьси ослѣпьєнїї прозьрѣша и тѣкше къ црькъвь Христосовѫ каıхѫ са славаште бога, и їсповѣдаıште грѣхъı свом бъıша крьстиани. сватъıи же Павьлъ на мнозѣ мѫчимъ и виємъ палицами желѣзнами, вѣахѫ бо раждъженъı свѣташте са акъı мльнии, и вьпиıше глагола· Иурилиане, мѫчителю непрѣподобьне, ч'то зъло сътворьıша ма соуровѣ и непрѣподобьнѣ мѫчиши; мнѣ бо облъгъчаваєтъ отъ мѫкъ Христосъ, тебе же иматъ причастьника сътворити огню вѣчьнооуоумоу оуготованоуоумоу тебѣ и дıаволоу. Иурилианъ рече· к'де єстъ сестра твоа, ıже тъı мѣниши дѣвѫ сѫштѫ, се, посълахъ ıѫ на блѫдъ, да проидѫтъ ıѫ вьси хоташтеи, да не еште дѣва єстъ. сватъıи Паулъ рече· вѣроуıѫ богоу лъгъчаштѵоумоу ми болѣзни и їзбавьııжшта ма отъ вьсѣхъ зълъıихъ твоихъ оумъıшлıи, ıако и тѫ иматъ покръıти, посъла бо аггѣла своєго съ въıсотъ небесъскъıихъ съхранити ıѫ, и се, чисто и прѣчисто имѫшти дѣвъство възвраштаєтъ са видѣти жзъı моа. и повелѣ Иурилианъ привести сватıѫ Иоулианиѫ, и пришедъши єи къ сѫдиїштѵ, видѣвъ ıѫ Паулъ исплъни са радости и просмиа са. Иурилианъ же рече· насъıтиша ли са любъıєници твои добротъı твоєа;

Їѹлиани рече· моя доброта и оукрашение и лѣпота Христосъ иестъ, иже посъла аггѣла своего и покры ма оубогыж, ыко оуп'ахъ на нѧ, и славыж святоѥ има его, ыко тъ иестъ богъ твораи чоудеса, и нѣстъ иного развѣ того. и повелѣ Ѩрилиианъ отрѣшити Паула ї ископати ровъ въ земи девати лакѣтъ и принести дрѣва и огнь, и жешти въ ровѣ. и томоу бесѣдоуыштоу ископаша ровъ и принесоша дрѣва и огнь, и їждегоша въ ровѣ. таже повелѣ вьврѣшти Паула и Ѵлиианиж въ огнь. она же иджшта благословыиста бога и молыиста съпаса Їсоуса Христоса помоштьника. и пришедъша на мѣсто прѣкрѣстиста лици свои образомъ крестънъимъ Христосовомъ, и въврѣгоша ѧ въ огнь, и бѣаста въ огни поижшта и хвалашта бога. и се, аггѣлъ господьнь съшедъ съ небесе истрасе вънъ пештьницж съ огнемъ, и не дастъ огню сътжжити има и пошаста благословашта бога въ ровѣ огньнѣмъ горжштиимъ глаголжшта· благословыенъ иеси, господи боже высѣхъ вѣкъ, бесъмрьтънъıи, иже поманж оубожьство наше, недостоиномъ сжштем' грѣхъ ради нашихъ, безълобенъ съı и благъ ыви са нама оугасити силж огнѣ и ярость мжчителѧ Ѩрилиана. и слъıшаахж ею народи отъ далече стоаште, бѣахж бо мнози молаште са о нею къ богоу, ыкоже и многомъ отъ поганъ покаıти са и развръѣсти срьдьца о святоую и оуклонити са отъ коумирослъженна и вѣровати Христосоу. мнози же отъ сѣчецъ мжчаштиихъ сватаı повелѣниемъ Ѩрилианѣмъ видаште силъı бъıваемъıа богомъ вѣроваша къ богоу и възвѣстиша Ѩрилиаиоу вьса бъıвъшаı. и повелѣ тоу

сѫштаѧ въ ровѣ камениемъ побити и се, напрасно шоумъ и громъ съ небесе, многами млъниими облаци движѫште са, пльни огнѣ, и придоша облаци дожиї до Пѹрилиѧна, и сташа и їзліѧша огнь на земьж, и гласъ съ небесе глагоѣ· Пѹрилиѧнъ идетъ въ родьство огньноюе оуготованоюе емоу и отцоу его диѧволоу. и по снхъ посълавъ Пѹрилиѧнъ повелѣ повлѣшти и издрова и въ темницѫ въврѣшти. и бѣста славашта бога о чоудесехъ, ѩже сътвори о нѣю. и по седми дньиї изиде Пѹрилиѧнъ, и сѣде на сѫдиштѣ, и принесоша ѥликоже бѣаше оу нѣго коумиръ, сърѣбрѣнъı и златъı, оукрашенъı камениемъ многоцѣньнъıимь, и постави а по чиноу подъстѣлавъ подъ ногъı ихъ багърѣнницѫ цѣсарьскѫ, и рече· зови Паѹла и Ѹлиѧниѫ, и постави ѧ прѣдъ сѫдиштемъ и прѣта има рече· пристѫпьша пожьрѣта богомъ, а не надѣита са избѣжати ржкоу моюю. сватъıи же Паѹлъ осклабивъ са рече· не оставьѫ бога сътворьшааго небо и земьж ни поклонѭ са коумиремъ. Пѹрилиѧнъ рече· зълосъмрьтьне и непрѣподобьне, коумири ли ти са мьнатъ, а не бози; не видиши ли, каци сѫтъ; сватъи же Паѹлъ отъвѣштавъ рече· сего Диѧ, ѥгоже мѣниши богоу бъıти, человѣкъ бѣ оученикъ сотонинъ, навъıкъ зѣло хъıтрость вльшебънѫ, блждьникъ съı излиха паче вьсѣхъ человѣкъ живѫштихъ, вида человѣчьскъı добръıѧ женъı и дьштери тѣмъ похота и въ лице бесѣдоуѧ имъ и съвъкоуплѣѧ са съ ними прѣкрати ѧ чисти їакъı бога, своюѫ вльховънѫ хъıтростиѫ измѣньıѧ са, иже прѣтварѣше са овогда тоуромъ бъıвъ, овогда же крилатамъ птицамъ

подоба са, орълоу и стрѣкоу, иже тѣмъ измѣнѣнїимъ прѣльсти женъı добророднъıмъ, овѣмъ бо шви са въ злато прѣложь са и богатьство обѣштавам· нъ да не вьсего по радоу изглаголѫ, вѣдѣ бо, шко гнѣваюши са, сии же, иже близъ Дия глаголемъıи Ѧполонъ, не отъ блѫда ли роди са, отъ женъı рекомъıмъ Литоус, шже не роди ли того въ поустъıни асиистѣи по срѣдѣ дъвою джбоу, шко и тъ сътвори дѣла непрѣподобьна подражам отьца своюго· такожде же и Дионусь нарочитъıи вашь богъ, нѣ ли ї тъ отъ блѫда родилъ са бъıвъ отъ Семелиѫ кад'мовъı; Ѧурилиѫнъ рече· жроде непрѣподобьнъıи, отъ Крона и Єрем раждаѭтъ са матери божьскъıмъ. Паулъ осклабивъ са рече· то юестъ ли богъ женѫ имъı; Ѧурилиѫнъ рече· непрѣподобьнъıи жроде, до колѣ хоулъı глаголеши о бозѣхъ много блѫдъı и досаждам, а Христосъ вашъ, югоже глаголете въı крьстиѫни бъıти богоу небесьскоуоумѵ, не отъ женъı ли роди са; сватъıи же Паулъ отъвѣштавъ рече· нѣси оубо достоин'нъ слъıшати таинъ божиї, нъ да не блѫдьми своими прѣльстиши отъ прѣдъстоѫштиїхъ сихъ и погоубиши, потрѣба юестъ рештї· въ начало сътвори богъ небо и земьѭ и в'са, шже на нѣю, послѣжде же вьсѣхъ съзъда человѣка по образоу своюемоу, иже юестъ, о благоизволѣниї безьлобьно, непорочьно, правьд'но, богочьстиво, и посади ї въ раи пишта· врѣмени же прѣшедъшоу рече богъ· не добро юестъ бъıти человѣкоу ед'номоу, сътворимъ юемоу помошть подобьнѭ юемоу, сътворим' рек'ше отьць и сънъ, нич'соже бо творит' отьцъ бесъına, ни сънъ

творитъ ничьсоже безъ отьца, и рече· наведе господь оужастъ сь на Ѧдама, и приїмъ ѥд'но отъ ребр' его сътвори ѥмоу женж отъ своихъ ѥмоу оудовъ, и бѣаше съ Ѧдамомъ Єуа въ раи, ѩже видѣвъ дияволъ и въздревънованъ сътвори погыбѣль има. отължчивъшоу бо са Ѧдамоу на оно мѣсто породы, и Єугж ѥдинж оставив'шоу пристжпи дияволъ и оуподобивъ са змиї прѣльсти ѩ, и та жена прѣльсти Ѧдама, и бѣаста оба въ прѣслоушанії божии бывъша, и їзгънана быста испородънъма пишта дѣлати земьж ржкама своима, и троудноѥ житиѥ въспріїмъша жиста девать сътъ и л лѣтъ родивъша сынъ и дьштери, отъ нихъже исп'лъни са миръ вьсь. Ѧдамоу же отъ ослоушанія конець приѥм'шоу по девати сътъ и тридесати лѣтѣхъ, и вьсѣмъ от'цемъ нашимъ съведеномъ бывъшемъ въ адъ жити въ сьмрьти, и не бѣаше различна посрѣдоу праведънаго и грѣшнаго, нъ бѣаше прав'дивъи ако нечьстивъи и грѣшънъи ако праведънъи, ѩкоже блаженъи Паулъ апостолъ, свѣтило црьквьноѥ, съвѣдѣтелъствова глаголѧ· цѣсарьствова сьмрьть отъ Ѧдама дожиї до Мѡсеа и не о съгрѣшивъшиїхъ· богъ же небеськъи по мнозѣхъ родѣхъ оуслъшавъ стенанія и молитвъı дръжимъıихъ адомь, своимь словомь, ѥже ѥстъ ѥго ѥдночадъıи сынъ, по строю изволи человѣческъ родъ въспрнати и раздрѣшити ослоушаніѥ послоушаніѥмъ, ѩкоже Їѡанъ съвѣдѣтелъствоуѥт' о нѣмъ глаголѧ· въ начало бѣ слово, и слово бѣ отъ бога, и богъ бѣ слово, сиї бѣ въ начало отъ бога, вьса тѣмъ бъıша, и бестого не бъıстъ ни ѥдино, ѥже бъıст'· сиї

оубо богъ слово небесъное отечь сынъ, иже ѥстъ сила и мждрость отьча, и десница вышн҃ѣаго благовѣсти са Гаврiiломъ ар'хаг'ѣломъ дѣвѣ сватѣ и прѣчистѣ отъ рода цѣсарьска сжшти, именемь Мариѣ, глаголѫштоу· доухъ сватыи вънидетъ въ та, и сила вышнаго обьсѣнитъ та, за н҃е и раждаемое отъ тебе свато наречетъ са сынъ божiи, и раждаетъ са отъ сватаго доуха и отъ непорочьнъıѧ и прѣчистъıѧ дѣвъı мирьска'го ради строѣ и съпасенiѣ· ник'тоже бо можааше своима очима бога бесплътъна видѣти, огнь бо ѥстъ опалıѧ богъ, и ник'тоже отъ чловѣкъ бога видѣвъ живъ бждетъ· того ради оубо строѣ роди са Христосъ плътиѭ, и иже оуспѣваетъ врьстоѭ по плътьскоуоумоу, и съпрѣбъıваатъ съ чловѣкъı акъı чловѣкъ ваште трiи десатъ лѣтъ, обьхода градъı и вьси, благодарьства вьса оутомьѥнъıѧ диѣволомь, и по томь пригваждаетъ са на дрѣвѣ крьстьнѣѣмь, стражда мирьскаго ради съпасенiѣ, сьнавьдѣти миръ погыбъшь по прѣльштению диѣволю, и оумираатъ по чловѣчьствоу, и погрiбаетъ са съı съврьшенъ присно и прѣжде съı и непригвожденъ и непострадан'нъ и бесьмрьтенъ и присно съı по божьствоу· и третiи дьнь въставъ из мрьтвъıихъ ѣви са своимъ оученикомъ, рек'ше сватъıимъ апостоломъ мъногомъ иже по истинѣ вѣровавъшiиѥмъ вь н҃ь, сьпоживъ сь н҃ими, ѣдъı же и пиѧ съ апостолъı до четъıре десатъ дьнiи, и вьзиде на небеса и сѣде о деснѭ от'ца съ плътиѭ сьмѣсивъшѭ са съ божиѥмъ словомь· и того ради вида и сотона болитъ съкроушивъ са, сътьре бо и Христосъ подъ

ногама человѣчьскама, иже человѣци благодѣтниж божиж
въходатъ въ цѣсарьство небесъское, егоже ты лнхъ
еси, имаши бо часть оучастиꙋ родьства огнѣнаго и
съпричастьникъ еси отьцоу твоемоу дияволоу. си слы-
шавъ Ꙗурилиꙗнъ лице свое измѣнѣаше различьнѣ отъ
ярости, и скрьжьталше зжбы на нѣ, ꙗко левъ въ дразднѣ
трлшта звѣрь и не постигъ, и отъвѣштавъ рече къ
сватоуоумоу Паулоу· м'ного ти бладъшоу ожидахъ
длъготрьпа, жроде и непрѣподобьне, до колѣ оукара-
еши и хѵлиши богы; пристжпивъ пожьри богомъ, аште
ли ни, то зьло зьлѣ погоубьж ва, да ник'тоже възмо-
жетъ избавіти ваю отъ ржкоу моею. Паулъ же и Оу-
лиꙗни възъписта коуп'но великомь гласомь глаголѧ-
шта· крьстиꙗна есвѣ, и въ Христоса имавѣ надеждж,
а бѣсомъ не поклаѭевѣ са, и богомъ твоимъ не слоу-
живѣ, и мжкъ твоихъ не бовѣ са, примышлиꙗ оубо
мжкы, еликы хоштеши, вѣроуевѣ бо богоу, ꙗко побѣ-
жденъ бждеши нама, ꙗкоже и дияволъ побѣжденъ бысть,
силж подаѭштѵ нама Христосоу, и побѣждаѭштоу твоѧ
пронъривъшѧ къзни. и повелѣ Ꙗурилиꙗнъ принести дрѣво
велико и принесено бысть, и рече· приважате Паула на
нѣмь. и пристжпьша слоугы съвазаша емоу ржцѣ, и
повелѣ принести свѣшта горашта и прижагати лице
паулѣ, проповѣд'никоу вьпиꙗштоу и глаголѧштоу· не
бжди досадитель владъкамъ вьсем вьселенъѧ и хоуль-
никъ о бозѣхъ. Иоулиꙗни же видаштн своего брата о-
гнѣмъ опалѧема възъпи глаголѧшти· Ꙗурилиꙗне мжчите-
лю и непрѣподобьне, ч'то брата моего зьлѣ мжчиши; и
повелѣ и тж прівазати къ дрѣвоу и свѣшта горѧшта при-

нести на лице ѥѧ, и по томь по вьсемоу тѣлоу прижизати. Ѩуриліаноу глаголѫштоу бесрамьнаꙗ жена сѫшти стъıди са, ꙗкоже подобаатъ женамъ. Иоуліани же осклабивъши са рече· по истинѣ, Ѩуриліане, приѥмьıѫ та оучаштоу ти ма ꙗко блага отьца, глаголѫштоу ти жена сѫшти стъıди са, стъıждѫ бо са Христоса моѥго, сына бога живааго, сѫшта прѣдь лицемь моимь, и не могѫ оставьши ѥго поклонити са бѣсомъ, нъ стъıждѫ са ѥго зѣло. Ѩуриліанъ же ꙗрѣше са слъıша то вьсе отъ нѥѧ и повелѣ слоугамъ огнь нанести по вьсемоу тѣлоу ѥю. слоугам'же беспрѣстани жегѫштамъ вьси граждане прѣдъстоѫштиї и позороуѫштиї ѥю вьз'пиша глаголѫште· самодръжьче цѣсарю Ѩуриліане, неправедьнѣ сѫдиши, неправедьнѣ мѫчиши, не хоштета пожрьти, отъвѣштаи о нѥю. Ѩуриліанъ же оубоꙗвъ са народа, ѥда крамолѫ вьздвиг'нѫтъ, дастъ о нѥю отъвѣтъ, повелѣвъ главѣ има отъсѣшти и тѣлесѣ ѥю поврѣшти п'сомъ и звѣремъ и птицам' небесъскъıимъ. сиа же отъвѣтъ приѥмъша вь четврътъıи день мар'та мѣсаца изидоста радоуѫшта са и поѫшта глаголааста· съпасе на отъ оскрьбьıѫштиїхъ наю и ненавидаштѫѧ наю посрами. ишедъшема же има вънъ града сватъıи Паулъ оумоли сѣчьцѫ, ꙗко да Иуліаниѫ прѣжде ѥго оусѣк'нѫтъ. сватаꙗ же Иоуліани прѣкръстивъши лице свое съ радостиѫ протаже въıѫ своѫ, и сѣчьца отъсѣче главѫ ѥи. видѣвъ же сватъıи Паулъ сестрѫ своѫ съконьчавъшѫ са о господи въздвигъ очи свои на небо благослови бога и прѣкръстивъ са протагнѫ въıѫ своѫ и оусѣченъ бъıстъ и съконьча мѫчение свое. и бѣаста

лежашти тѣлесѣ сватоую вънѣ града не даюмѣ вьзати са отъ крьстиянъ, бѣахѫ бо воини приставиюни на мѣстѣ томь блюсти· приходаахѫ же звѣриѥ и пьси и пътица небесьныѧ и сѣдѣахѫ окрѫг' тѣлесоу ею, ꙗкоже и моухы отъ нѣю отъгонити, и сице творѣахѫ до сед'ми дьнїи и ноштиї, и не ꙗша ни пиша звѣриѥ тиї· и вьзвѣштено бъıстъ Ѵрилиꙗноу. отъ приставьюнъıихъ воинъ вьсе то бъıвъшеѥ, и оуслъıшавъ рече· ѡ з'лочьстьноѥ бѣшениѥ рода крьстиньска, ꙗко ни оумеръшъ ихъ могохъ побѣдити. и посълавъ отъведе стрѣгѫштаѧ воинъı ноштиѫ. свѣтоу же бъıвъшоу и їшедъше крьстиани вьзаша тѣлесѣ сватоую и погребоша мирьнѣ съ радостиѫ, цѣсарьствоуѭштоу господоу нашемоу Їсоусоу Христосоу, сь нимьже от'цоу слава коуп'но съ сватъıимь доухом' нъıнѣ и присно и вь вѣкъı вѣкомь амін'.

Мѣсаца марта въ ѣ день. мѫчениѥ сватааго Василиска.

Въ то врѣма цѣсарьствовавъшоу Маѯимиꙗноу приде прѣмѣньникъ въ Ис'клипиѫда мѣсто инъ воєвода, именемь Ѵгрипа, и поиде на въсточьнѭѫ странѫ привести крьс'тиньı жрьти имъ вела богомъ. блаженъıи же Василискъ бѣаше вь темници плача са и мола са и глаголѧ· господи, помани ма и обличи моѥ приз'ваниѥ,

дъıи села того бъıвъшеıе чоудо вѣрова господоу съ вьсѣмь домомъ своимъ. привождаахж же и бѣсаштаѧ са къ нѣмоу и їцѣлѣваахж и їна многа знамениа творѣаше, и вьси славıахж бога. и воıеводинъı слоугъı вѣрова ша къ господоу и отрѣшиша ıего отъ жзъ. абиıе же приде стадо ловъ из горъı и поклониша са ıемоу. идж штем' же имъ пѫтемь по вьса мѣста бъıва'хж знамениа сватъıимъ Василискомъ, молаштоу же са и глаголѫштоу· въ вьсѣхъ мѣстѣхъ ıего благословествитъ доуша моıа господа. пришедъшемъ же имъ въ нѣиже вьси хотѣ'хж къкоусити и глаголаша ıемоу· ıжде, се бо третиї день ıестъ, по нѣже ничьсоже къкоуси. блаженъıи же рече· испльнѣнъ ıесмъ бесьмрътънаago брашьна· васъ питѣıетъ хлѣбъ, а мене слово божиıе· васъ веселитъ вино, мене же благодѣть сватаago доуха· васъ крѣпитъ пишта, мене же Христосъ· васъ насъıтатъ маса, мене же молитвъı· васъ поконтъ живоътъноıе, мене же моı Христосъ· васъ одеждѫтъ ризъı, мене же прав'да· въı веселите са смѣхомъ, азъ же пѣтиıемъ· въı красоуıете са златомь, азъ же крьстомь· въı чаıете видѣти к'наза маловрѣменьıна, азъ же чаѭ цѣсара вѣчьнаago· речетъ бо господь мон· идѣте благословьıенїї от'ца моıего, приїмѣте оуготованоıе вамъ цѣсарьствиıе. дошедъшемъ же имъ на оутрьıа въ Команѫ слъıшаахж отъ многъ, ıеже творѣше воıевода мѫжъı крьстиıномъ. вьıѣзъ же магıистриан' къ воıеводѣ рече· пришелъ ıестъ Василискъ, повелѣ же воıевода вьıвести ıего въ храмъ аполоновъ и жрьти, аште ли не хоштетъ, то въ скорѣ съмрьтиѭ погоубити їи. изведъше же и биѭште глаголаахж· вьıѣзъ

въ храмъ жьри, повелѣ бо воєвода, или жъръше изъ-
быти ти или не жъръше зьлѣ оумрѣти, вѣроуѧ къ не-
видимоуоумоу богоу. сватъıи же мѫченикъ рече· азъ
вѣдѣ, ıако мои богъ вьсегда видитъ са и видитъ досто-
инъıѧ своѧ· азъ помльчѫ себе ради, да повѣдатъ чоу-
деса бога моєго, єже видѣша на пѫти ведѫштиї мене.
воини же, иже вѣша сь нимь, рѣша· по истинѣ велика
чоудеса видѣхомъ, сь німъ идѫште. сим' же глаголѫ-
штемъ пришедъше помша Василиска и вьведоша и къ
воєводѣ и глагола ємоу воєвода· тъı ли єси Василискъ
словъıи; онъ же рече· азъ єсмъ. воєвода рече· чесо
ради оубо не жьреши по цѣсарьскоу повелѣнию; Васи-
лискъ рече· к'то то повѣда, ıако не жьрѫ; азъ въ инѫ
жьрѫ богоу своємоу жрътвѫ хвалѣ. воєвода же слъı-
шавъ радъ бъıстъ и рече· благодѣть милостивъıнмъ
богомъ, и пристѫпивъ Василискъ къ крадѣ рече жерь-
цемъ· что єстъ има богоу вашемѹ; они же рѣша·
Аполонъ. Василискъ рече· наречение бога вашего па-
гоубѫ вѣроуѫштиїмъ къ нѣмоу знаменѹєтъ, вьсь бо
вѣроуѧи къ нѣмоу погыб'нетъ вь вѣкъı. воєвода рече·
коє има иматъ богъ, ємоуже тъı рече жрѣти; Васи-
лискъ рече· мои богъ неиздречен'нъ єстъ и невьнатъ и
не разоумѣѫ са и неисповѣданъ, невидимъ съı. воєвода
рече· ч'то оубо, имене ли не иматъ богъ, ємоуже рече
жьрѫ; Василискъ глагола· ıаже въ сватъıнѫхъ к'нигахъ
лежашта имена бога моєго, аште велиши, да глаголѫ.
воєвода рече· рьци не бом са. Василискъ рече· отецъ
нарицаатъ са и вьседръжитель и господь и богъ и
вьсѣмъ цѣсарь и господь савашдъ и съпасъ и милосрьдъ

и штедръ и милостивъ и длъготръпан, томоу азъ жърж жртвж хвалѣ. воєвода рече· ємоуже хоштеши богоу, тъчьж жьри и їзбжди насъ, не бо єси призъванъ прѣмжждрати са. Василєскъ рече· вънеми жртвж моіж, и въздѣвъ ржцѣ на небо рече· боже вьседръжителю єдинъ и блаже и милосрьде, послоушами вьсѣхъ въ истинж работлъжштнїхъ тебѣ, покажи и о мънѣ недостоинѣ рабѣ своємь своіж благыньж, сътворивъıи человѣка и въобразивъıи образомъ сватъıимъ твоимъ, иже въдъıиж намъ доуха сватаго твоєго, господи Їсоу Христосе, оуслъıши гласъ мои и подвигни нечювєстьна и глоуха коумирѣ сего и поврьзи ього и съкроуши и расъıпи їмъ скврънавж жртвж и покажи їмъ, ако тъı єси єдинъ богъ, обличи о мънѣ силж божьства твоєго вь сь часъ· и абиє молитвж сътворивъшоу ємоу сънїде огнь съ небесе и пожьже храма и лъженменъıаго бога сътвори акъı пѣсъкъ дробенъ. видѣвъ же воєвода избѣже вънъ и вьсь градъ възмате са отъ бъıвъшаго страха, оста же жтрь сватъıи пом и глаголѣ· да въскръснетъ богъ и разиджтъ са врази ього и бѣжатъ отъ лица ємоу ненавидаштиї ього, и огнь прѣдь нимь да поидетъ и попалитъ окрьсть врагъı свом. воєвода же повелѣ посълати воинъı и їзвести ї ис храма, тажьцѣ бо скръжъталше зжбъı на нь, и рече къ немоу· обоуєне и вьсем милости богъ стоуждь, чьсо ради инако рече и їнако сътвори, глаголалше жрътн, да въ жртвъı мѣсто влъхованиємь своимь огнь принесе на храмъ и бога нашего пожьже· да абъı не бъıлъ влъхвъ, и насъ бъı огнь тъ пожеглъ, абъıхомъ не избѣгли, и тебе бъı

пожеглъ жтрь оставѣша, нъ ѡста ничьсоже приемъ врѣда жтрь съ ѹ ог'ня, и нѣнѣ исповѣжда мнѣ о вльхвованиї своемь и пристжпивъ пожьри и отъпоуштжта· аштѣ ли не хоштеши, прѣпростѣ съмрьти прѣдамъта. Василискъ рече· не жьрж коумиремъ без'доушънъимъ, нъ богоу своемоу иже въ небесѣхъ жрътвж славѣ и знамениѣ же огню, иже видѣ, и їна болѣши сихъ сътворж въ има отьца и сына и сватаго доуха. разг'нѣвавъ же са воєвода повелѣ иего оусѣкн'нжти. ведоша же и из града и оусѣкн'нжша и на мѣстѣ нарицаемѣ Дноскоръ· воєвода же повелѣ тѣло иемоу въврѣшти въ рѣкж, нъ възаша ѥ крьстиѣни отъ спекоулатора, давъше иемоу три десати златицъ, и съзъда иемоу црькъве Маринъ кто крьстиѣнъ въ Команѣ. бываѣтъ же чоудеса многа на мѣстѣ томь и вьси наслаждаѣштеи са чоудесъ славатъ отца и сына и сватаго доуха нѣнѣ и присно и въ вѣкы вѣкомъ аминъ.

Мѣсаца марта въ $\bar{s}$ дьнь. чоудотворениѣ сватаго Конона иже въ Исаврї.

Въ врѣменехъ сватыихъ апостолъ иегда словоу божьства и въплъштенниѣ оус'моштрение чловѣкомъ проповѣда'ше са, тъгда вьселенѣи проповѣдьникъ и апостолъ Паулъ походя азыкы донде и къ странамъ

исаѵрѣскымъ и оуслышавъ, ыко вьси гради имъ и мѣста паче инѣхъ азыкъ бѣсы имѫтъ къ коумирьскыимъ прѣльстемь хотѣаше ити къ горьнїимъ мѣстомъ, нъ възбрани емоу сватыи доухъ многаго ради їхъ невѣрьства, ыко не имѫтъ приати проповѣданиы по реченоуомоу отъ господа· не помештате бисѣра вашего свинниимъ, оуклони са отъ нихъ ноуждѫ себѣ сътворивъ и інѣмъ прѣжде жьдѫштиїмъ проповѣдати слово бесъблазна по отъкръвению доуха сватаго. по томь же Несторъ к'то въ тѣхъ мѣстѣхъ добраго корене обрѣтъ са Нада наричаемѫ имы женѫ, живѫшта въ вьси наричаемѣ Бидана, сѫшти отъ града исаѵрьскаго нї попьриштъ, и прозабоста плода благовѣрьнаго, и нарекоша има емоу Кононъ. семоу же въздрастомь съврѣшеноу бывъшоу родителѣ емоу съвѣштаста са женити і дѣвицеѫ именемь Ин'на. дошедъшоу же врѣмени бракоу ыви са Кононоу ар'хаг'гелъ Михаилъ акы мѫжь въ одежди свѣтьлѣ, и бесѣдоуа съ нимь оглашаше истиньныа таинъı. онъ же оувѣштавъ са и тоу абие срьдьце въдавъ прошаше кръштенига, молише же са акы мѫжоу архаг'гелоу, мна сего человѣка сѫшта. архаг'гелъ же разоумѣвь Конона оувѣштавъша са и въсѣмь оумомь приїмъша слово и просашта кръштенига веде іего къ водѣ, и съведъ іего въ сватыѫ и блаженыѫ тро[illegible], и давъ емоу комъканиє, и знаменавъ іего [illegible] отиде невидимо, видимо бо прѣбываше с[illegible] жде свати са и їсплънь бъıстъ сватаго [illegible] же емоу сего не вѣдѫшта съвѣ[illegible] приведъща оженista. онъ

женѫ свѣштѫ положивъ подъ спѫдомь и рече къ нимъ
своюи сѫшти юи дѣвици· что юсть сълнце свѣтъ ли
или тъма; она же отъвѣшта· свѣтъ [illegible]. и
їна приложивъ отъ святаго дѫха [illegible] ємоу
годѣти словеса казанию обрати [illegible]
чиста прѣбъıваъша трѫдиста са изѣ[illegible] къ
стотѣ съхраниваъша свои тѣлесѣ въ [illegible]
ша же мати правѣдьноѫмоу и [illegible]
ıѫ, и въ тои жизни прѣбъıста. [illegible]
своюего ар҃хаг҃еловъ ради благодѣтѣ [illegible]
оуготьника показа богоу. ıако же и Христосъ [illegible]
ченние съвръши. оумершю же [illegible]
чистѣи и съ матерью ıего къ [illegible]
оста же о себѣ ıединъ растъ въ [illegible]
дѣ, даною ємоу съкровиште отъ [illegible]
нъıа до врѣмене ıивьенни ємоу [illegible]
твораште Ѧполıноу въ пештерѣ [illegible]
темьнѣ, ıжде по объıчаю ıмѣ [illegible]
исаѫрьскоѫмоу градоу. [illegible]
женъ отъ Исаѫрıа съıдошоу [illegible]
гъııѣхъ мѣсто то и [illegible]
отъ града попришть четыре [illegible]
штоу са народоу и [illegible]
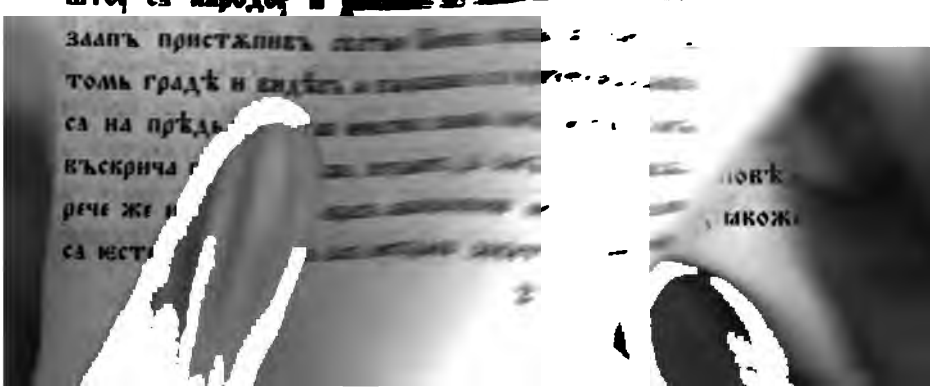

рѣша· ни, нъ трѣбж богоу Ѧполоноу творимъ дънесь. сватъıи же къ нимъ· да к'то ѥстъ сїи Ѧполонъ, хотѣлъ бъıхъ оувѣдѣти· ч'то же ѥстъ мошть ѥмоу; или ч'то ѥго сила; они же рѣша ѥмоу· тъ нъı стронтъ и крѣпитъ въ рати, ꙗкоже и отца наша, они бо и прѣдаша намъ снї объıчан. сватъıи же Кононъ въпрашаашє ихъ ржгам са· слъıшасте ли оубо отъ нѣго гласъ, ли дасте ѥмоу слово; они же рѣша· ни, нъ объıчаи отецъ нашихъ оувѣри насъ. онъ же къ нимъ· нъ от'ци ваши акъı бесловесънаꙗ живоутъна оу прѣлъсти бѣахж, не сжште въ разоумѣ истін'наго бога· аште бо бъıша ѥго вѣдѣли, не бъıша къ глоухоу и неподвижьноу камъıкоу толико творили тъштание· дадите же ми на нѣ власть, и покажж вамъ, кого чътете и к'то ѥстъ богъ вашъ· да покажж ѥго чрьниломъ, да виждж, може ли измъıти себе, и дадите ми млатъ желѣзнъ и съкроушж ѥго, и видимъ, може ли пакъı въ образѣ своѥмъ бъıти, подамъ же ѥмоу брашъно и простеръ ржкж въземъ да ꙗстъ. до коли безоумнїи ѥсте сего не разоумѣꙗште; нъ нъıнѣ послоушанте мене, ꙗко и азъ ѥсмъ вашего племене, штоуждъ же васъ дѣломъ, останѣте са отъ снхъ и наоучж васъ, кого бъı чисти и клании са богоу, иже въ въıшьнїихъ сѣдан, бога сжшта крѣпа, невидима, вьсе же видашта, творьца небоу и земи и морю и вьсѣмъ, иже сжтъ вь нихъ, цѣсарь ѥстъ крѣпькъ и силенъ, и съпасам въ рати своѧ, погоубъıм же врагъı и коумиромъ слоугоуꙗштнїмъ и бѣсомъ жьржштам а не богоу, тацѣмъ врагъ ѥстъ дрьзъ, тъ не проситъ жрътвъ кръвавъ нъ бесъблазна хоштетъ да са позна-

ѥтъ отъ приходаштиїхъ къ нѣмоу без лжкы и безълобы, вѣровати же ѥмоу ꙗко богъ истиньныи и отець сыноу иночадоу богоу сжштоу истиньноуоумꙋ господоу нашемоу Їсоусоу Христосоу, иже отъ отъца неразлжчень ѥстъ, ѥгоже ради и вѣкы сътвори, обьштьникъ же божьствоу и цѣсарьствоу ѥго и сыноу ѥмоу ѥстъ доухъ сватыи, иже отъ отъца исходитъ благотворан, иже ѥстъ надъ вьсѣми дѣлаѥмо. сн оубо триименьныа ѥдьно сжтъ божьство, ѥдинъ ѥстъ богъ, рекьшивъ сыи и огнь попалѣѥ врагы своа, иже коумира чьтжтъ акы богы, и бѣсомъ жьржтъ, и лопалыа въ нихъ въ дьни гнѣвоу и отъмьстивъ, милосрѣдъ же ѥстъ лише къ вьсѣмъ призываѭштиимъ ї и вѣроуѭштимъ к' нѣмоу, паче же иже отъ нечьстиа обрататъ са къ нѣмоу, любитъ же и любаштаа ѥго, радоуѥтъ са о мирѣ, ѥже дроугъ дроугъ любитъ, веселитъ са пакы о чистости житиа и о съмѣрении, иже оубо зъла ненавидитъ, и о добрѣ порадоуѥтъ са· аште ѥго не любите, ѥвѣ ѥстъ, ꙗко зьли ѥсте и матежьници, и не имате мошти сътрьпѣти гнѣва ѥго· нъ послоушанте и не ожесточите въıа вашеа к' нѣмоу, по нѣже, ꙗко рѣхъ, не имате мошти сътрьпѣти ꙗрости гнѣва ѥмоу· на такыа бо напрасно ꙗрить са, а иже нынѣ акы безоумьли ѥсте на слоужьбѫ блазнаштоу васъ дьıволоу, нъ оставивъше и отъстжпите отъ нѣго, и обратите са къ господоу нашемоу Їсоусоу Христосоу, и вьсѣхъ васъ благыихъ насытитъ. оучаштоу же ѥмꙋ сихъ отъ такого безоумьıа отъстжпити и на съпасъноѥ прѣити проповѣданиѥ, они же прѣкъıвлахѫ не покораште са ѥмоу, ꙗкоже и

на гнѣвъ обратити са имъ на нѣ, възвраштаѭштоу ѧ
ємоу отъ трѣбъ имъ паче же бѣшѣѭ ставаштоу· матежоу же бывъшоу въ нихъ ови оустрьмиша са оубити ї, ови же ставьшѫ ѧ възбранѭѭште имъ, ако мало сладъко слышаште и обратити са хоташте, нъ ед'наче съврьшенїа не имѣахѫ, ед'ва же ставиша матежь· иже са мнѣахѫ обраштаѭште са начаша глаголати къ праведноуоумоу· како можеши оувѣрити насъ, ако ѥстъ богъ ваштиї нашего бога, нами чьстьноу сѫштоу; много же ємоу глаголѧштоу къ нимъ и оучаштоу никакоже покорѣахѫ са, нъ и паче не вѣроваахѫ, акоже на то имъ прити и чоудесъ отъ него просити, и глаголаша ємоу· что можетъ сътворити, ѥгоже ты чьтеши, да вѣроуємъ ємоу; покажи оубо намъ понѣ ѥдно знамение, и вѣроуємъ ємоу и тебѣ. сватыи же Кононъ видѣвъ ихъ толико невѣрьство, ако и знаменїа просат', рече къ нимъ· ослабите ми мало, и се сътворимъ· нѣ ли юнотъ въ васъ и благоголѣнивъ, дроузии же болѣши, инии же на коньихъ; да поидемъ оубо вьси на мѣсто вашемоу събороу· вы же варите, азъ же акы старъ вьслѣдоуѭ, и дадимъ слово дроугъ дроугоу, иже варив' дондетъ мѣста того, того ѥстъ силен' богъ, а иже послѣжде придетъ, да местъ прииметъ богъ имъ, ако не сѫштоу ємѹ богоу. они же видѣвъше старость ємоу поржгаша са и обѣшташа са, оуп'ваѭште коньскыимъ ходомъ и голѣньми своими, глаголаахѫ бо дроугъ къ дрѹгоу, ако не иматъ донти мѣста до четырь дьнїи, како бо иматъ сътрѣпѣти толикъ пѫть, бѣд'ноу сѫштоу и горъноу. сватыи же божии Кононъ разоумѣвъ,

ико отъчааша его, ико не могжштоу емоу сего оустава съконьчати, подвиже са паче, и единъ молитвж твора глаголааше· владыко господи боже, отче вьседръжителю, господи Їсу Христосе, егоже ради миръ бысть, оукрѣпи ма, и съблазні вьсе множьство се, да навыкнжтъ, ико блазнатъ са, о нихъже вѣроуютъ, испльни а, да разоумѣютъ, ико ты еси богъ, и развѣ тебе иного нѣстъ, и да прииметъ ма сватыи ар'хаг'ѣлъ Михаилъ, иже приведе ма на разоумъ твои, и познати ма сътвори таинж твоіж из дѣтъска въздраста. и абие приде сватыи Михаилъ и сваталаго оукрѣпивъ доведе вес троуда на мѣсто, а сиа съблазні невидимѣ· начеяше пжть походаште и ломаште са бѣахж въ горахъ вържштаюште са въ стѣнахъ вьсь дьнъ тъ и тж ношть, ико же не имѣти имъ силы ни тѣла цѣла ни кости, ни мѣста отъ мѣста прѣити не можааахж. сватыи же Кононъ варивъ на дроугыа дьни за оутра въставъ обрати са, и обрѣте а на мѣстѣ, иждеихъ бѣ оставилъ· видѣвъше же его вьнезапь оужасънжша са. онъ же приближивъ са къ нимъ нападе на на поюемь а и глагола· что се сътвористе оставивъше ма до селѣ; а азъ ожидаіж васъ, да въстжживъ паки обратихъ са къ вамъ. они же троудьни и доуша не имжште повѣдаахж емоу бывъшеіе, молиахж его наставити а на пжть. ономоу же оувѣштавъшоу са и молитвж сътворивъ отьна отъ нихъ невидѣниемь ар'хаг'ѣловомь, да въ себѣ бывъше поидоша въ слѣдъ его. пришедъшемъ же имъ на мѣсто глагола имъ сватыи· покористе ли са оубо по оуставоу вашемоу; сътворите обѣтъ вашъ· се

бо отъпадосте вы и богъ вашъ, дадите оубо, да мьштж богоу вашемоу. они же прѣбываахж безокоуыжште невѣрьствиїмь и глаголаахж· не имаши нап'сати вины богоу нашемѹ, мы бо юсмъ повиньни съблазнивъше са на пжти, тъ бо не отъпаде, и насілые сътвориша юмоу не съконьчати, иже обѣшташа са. пакы оубо рече имъ· ч'то оубо хоштете, моюмоу ли вѣроуюте богоу или вашемоу; они же рѣша, своюмоу, и рече имъ· иже оубо речетъ лъженьменъньи богъ, покорите ли са юмоу; и вьси оуставомъ вьзьпиша, оувѣриша же юго о семь, и раждегъ са сватыи доухомь тече къ коумироу. на въсоцѣ же стоштоу коумиру въспрѣтивъ юмоу рече къ нѣмѹ· тебѣ глаголж· велитъ ти Їсоусъ Христосъ мои сълѣсти. страхомь же клона са и запрѣштеннюмъ съпаде коумирь съ мѣста своюго, и вала са приде близъ сватаго и ста простъ· оужаснжша же са вьси отъ страха, вьздивьше же са отъ чоудесъ вьскричаша велми. поманжвъ же имъ ржкоыж рече къ нимъ· покористе ли са понѣ нъньѣ, или ни едначе; видѣша бо юго ржгаыжшта са, да ови обѣштаваахж са, дроузиї же не покораахж са глаголжште, акы нѣстъ велико чоудо. онъ же не ослабьваше имъ, нъ прѣбываваше кажа и глагола· ѡ толикоу вашемоу безоумию, до колѣ прѣбывате въ безоумиї, иже юстъ богъ, не тацѣхъ хоштетъ, да бждтъ, иже юмоу сжтъ свои и чътжштиї юго, нъ така срьд'ца имѣти, ѩкоже юстъ самъ истиненъ и благъ сы и своимъ благомъ велитъ бъти, правьдивъ сы и своимъ такожде велитъ бъти, и тацѣмъ такожде велитъ бъти, ѩкъже и самъ юстъ мои

богъ· ваша же богъ камѣнъ съı окамени ваша срьдьца, и прѣльстьникъ съı и дияволъ прѣльстити хощетъ васъ, и невѣренъ съı невѣрънъıи васъ сътвори· да не прѣбъıваите оубо о снхъ, нъ послоушаите мене, и отъстжпите отъ бѣсованиш и отъ прѣльсти ихъ, ıако не сжтъ бози, нъ ıестъ богъ ıеже мноıж повѣданъ вамъ. хоштете ли и· отъ камъıка сего оуслъıшати ıже вами чьстенъ, ıако прѣльштаıете са; приближите са къ мнѣ и оуслъıшите. онı же приближивъше са прилежьнѣ зьрѣ'хж къ нѣмоу видѣти нѣч'то болѣ бъıваıштиїхъ отъ нѣго. сватъıи же Кононъ съ многомь прѣштениемь въс'прѣтівъ коумиру стомштоуоумоу рече· глаголи ми тъı, к'то ıестъ богъ, тъı ли или ıеже м'ноıж проповѣдаѥмъ; тъгда съ многомъ страхомъ камѣнъıи богъ ржцѣ простеръ на небо чловѣчьскомь гласомъ извѣшта глаголѧ· ıединъ ıестъ богъ, ıединъ ıестъ Христосъ, ıже тобоıж проповѣданъ. семоу же бъıвъшоу чоудеси вьсь тъмами народъ великомь гласомь вьскрича глаголѧ· ıединъ богъ кононов' оделѣ· сии же гласъ до дьнесьнѣ́каго вьпиıжтъ съвираıжште са въ прѣславънъıи тъ день памати сватаго Конона, в'са Исаурия и прѣдѣли ıен съ свѣштами исходаште из домовъ своихъ, съ вечера иджште въ съборънижъ ıемоу црькъве въ Ѥндѣнѣ нарицаѥмѣ вьси, прѣбъıваıште же кричаште о прѣславьнѣѣмь чоудеси. потрасъ имъ ржкоıж ıед'ва а ставн глаголѧ. понѣ нънѣ́ исповѣдите отъпаденије богоу вашемоу, дадите оубо, да мьштж ıемоу. народоу же многоу вѣровавъшоу оустръмиша са и съкроушиша коумира и кр'стиша са· прокъ же ихъ ıедначе не покораште са по дияволовѣ

силѣ и тажько си сътворивъше о съкроушенїї коумира своюего дроугоюе ч'то примъслиша, лжкава коюего бѣса приложити силж на прѣподобьнаго, иже имъ бѣаше въ съкровѣ въ пештерѣ, страшенъ к'то м'на са рат'никъ имъ съ и гоубителъ, юмоуже и подарлаухж трѣбами, не на оуспѣхъ, нъ да не бжде отъ нѣго врѣда. вѣровавъше же молиухж са, ыко да бъ шелъ и отъгъналъ лжкава'го того бѣса· дроузии же нскоушлыжште, ыкоже не имать съдолѣти· а вѣровавъшеи жьдѣахж, ыко и томоу зълоу оделѣти имать сватъıи Кононъ, и обѣштав' са имъ понде съ нїими на мѣсто, вьсь же народъ идѣаше и свѣшта въжегъше сънидоша въ камѣнжыѣ тж распалинж съ многомь страхомъ сжмнаште са. онъ же видѣвъ а тако сжмнашта са вьскрича глаголѧ· не бойте са, нъıнь бо оузрите конець, и пристжпивъ на распалин'нжыѣ тж пештерж и вьспрѣти нечистоуоумоу томоу доухоу, ыкоже очивистъ вьсѣмъ показати са юмоу. из жтрн же вьпиа поуштлаше гласы молитвънъıа, да юмоу не обличитъ скврьнавлаго юмоу образл. ономоу же вьспрѣтивъшоу юмоу съ многомь страхомь излѣзъ отъ сквожьиа коюа идѣаше вала са и лви са вьсѣмъ лкъı старица растрьзана тѣломь, и вьскрича вьсь народъ вьпиа прьвъıимь гласомь· юдин' богъ кононовъ, богъ кононовъ одолѣ, и въспрѣтивъ лжкавоуоумоу томоу бѣсоу заречѣ юмоу, да ник'деже са не ывитъ ни пакости сътворитъ комоу. тъгда сватъıи Кононъ въздъхнж на ѧ глаголѧ и кажа имъ· видите, к'то вами съвладетъ; видите, коюе сжтъ ваши бози; . . . . . .

. . . . . desunt folia duo . . . . . .

влдхж ноудаште іего, и съ многоіж ноуждеіж повѣдоша
и, да ижде близъ бѣша ꙗко єдино пьпьрнште мышлꙗ-
ахж, како бы вьлѣсти къ сватоуоумоу. онъ же въ
мльчанїи сы вьзьрѣвъ видѣ кынхъ бѣсъ сьсѫмнаште
са іего и застѫпаіжште отъ страха, и повелѣвъ имъ при-
ти къ себѣ, и пришедъше сташа прѣдь нимь, въпра-
шлаше же и глаголѧ· чьсо ради придосте; они же рѣша·
ч'то велиши намъ творити; онъ же властьіж повелѣ
рекъ имъ· никомоуже отъ чловѣкъ да не творите пако-
сти, ни на коіеже зъло дѣло и скврънаво пѫстити. они же
рѣша· мы о сихъ бѣхом' и о сихъ радоуіемъ са, іеже
на чловѣкъи бъіти ис прьва, иного бо ничесоже твори-
ти не имамъ, да аште оубо хоштеши насъ отъ сихъ
оупразнити, аште ли хоштеши ино, повели намъ и
сътворимъ, нъ не ижденн насъ тъчьіж гнѣвомь ити въ
поустаіа мѣста. рече же имъ· идѣте на дѣло, есеонъı
нивъı противж некопанъı остаіжтъ, да идѣте, копанте
и потрѣбите. они же слъішавъше идоша съ многомь
страхомь сътворити повелѣноіе. разбоиници же зѣло
приближівъше са къ мѣстоу и молаште своіего старѣи-
шинж Копила пристѫпити съ нимн, оувѣштати не мого-
ша и оставивъше іего оустрьмиша са на мѣсто· Копиї
же въ печали бъівъ о сьвѣтѣ ихъ єдинъ оставъ на
мѣстѣ тоу лжштж своіж потъкъ и ножь свои повръгъ
сѣде, и положь главж своіж на колѣноу плака по нихъ,
надѣꙗ са, ꙗко ничьсоже добра имъ бждетъ. приблиі-
живъше же са къ домоу сватаго оударишa вь двьри,
Кононъ же мнѣвъ, ꙗко к'то сѫтъ отъ просаштиїхъ
или отъ болиї по обычаю приходаштиїхъ, отвръзе имъ

двьри, и видѣвъ я въ оржжиї мьнѣаше, ѩко съ пѫти сѫ пришьли почити. къждо же тъкаше дроугъ дроуга въпрашаѧ, коие ѥстъ мѣсто, иждеже имѣнние лежитъ· онѣм' же иштѫштеїмъ имѣнны Кононъ тъштаѧше са оуготовити имъ трепезѫ, приноса имъ вино и вела имъ ѩсти молиѧше са глаголѧ· пондѣте, чада, да въкоусите. они же не полоучивъше, ѥгоже искаахѫ, на гнѣвъ обратиша са, имъше же ѥго обнажиша меча и простеръше на нѣ своѧ рѫкы ноуж'даахѫ и принести ѥмоу имѣние, прѣташте ѥмоу и оубити хоташте. многѹ же матежоу бывъшоу и разбоинником' готовомъ сѫштемъ оубити сватааго, вънезапъ бѣсомъ многомъ сътекъшемъ са придоша тъштаниѥмь сватааго мѫченика Конона, повелѣно бо имъ бѣ, да овы пешти сѫште въ манастъири въжегъше, дроузни же на разбоинікы оустръмивъша са оустрашиша, ѩкоже омрьтвѣкти имъ, и меча оупѹстити, ти тако по ѥд'номоу и по двѣма образоуѫште влѣчаахѫ и доведъше пешти и прилагаѫште имъ главы палѣ'хѫ и їс полоу оумрьтвівъше пометаахѫ на земи. сватыи же Кононъ помиловавъ я повелѣ бѣсомъ остати са ихъ, и осташа са. видѣвъ же я отънемогъша молитвѫ сътвори о нихъ, и възникоша. бывъше же въ оумѣ своѥмь въставъше припадоша каѫште са о дръзости и плакаахѫ са тѫжаште отъ болѣзни паѳенїа и лежаште прѣдъ ногама молѣхѫ са ѥмоу, да ослабитъ имъ отъ многыа болѣзни. онъ же молитвѫ сътворивъ без болѣзни сътоpівъ и бес тѫгы отъпоусти я. отъпоуштеномъ же имъ бывшемъ тако текѫште бѣгаахѫ, акы огнѣмь пакы гоніми, доидеже доидоша мѣста,

идеже бѣ' Копиї старѣишина имъ. възьрѣвъ же на нѧ и видѣвъ оужасе са, ꙗко єдиначе живи сжтъ, и въ радости бывъ въставъ цѣлова ихъ о прѣславьнѣѣмь чоудеси. съповѣдавъшемъ же имъ, єже са имъ събы, похоули ѧ, по нѣже єго за пръва не послоушаша. въставъше же поидоша въ свом домы, и їсповѣдаша вьса вьсѣмъ, єже са сълоучи имъ, ꙗкоже многоу страхоу напасти на вьсѣхъ слышаштиїхъ. нъ и до сели нъıны прѣбываатъ страхъ сватааго Конона въ вьсен тон странѣ, да аште к'то прѣобидитъ има ємоу, не далеч приїметъ мьсть· толико же чьстьно єстъ има ємоу отъ благодѣти данъıм ємоу отъ сватааго доуха, ꙗкоже инъгда дьвѣма къıнма лжкавома отъ Савръı въ горахъ жівжште страш'номь възоромь и свирѣпа власы имжшта прѣобидѣвъша има ємоу и страха єго не брьг'ша абие тоу отъ бѣсовъ пришедъща на нѩ ꙗкоже прѣстжпьшема има вьспрѣштенıа, и ємъше и за власы влѣчаахж ї плачжшта ведѣахж съвазавъше къ иогама рабоу божию, паче же єште растѣѣше страхъ на нечьстивъıнхъ доусѣхъ, ꙗкоже имъ и нѩвъı дѣлати и пешти са вьсѣмь садомь и нѩвънъınмь сѣтиємь повелѣниємь єго· и въ тѣхъ нѩвахъ єдина бѣаше осѣта слануг'комь, пжт'никъ же к'то мимоидъı и мьна блѧдомж видѣвъ нѩвж добрж и плодънж и съзьрѣвъшж и възлюбивъ прѣклонивъ са вьза на годѣ· видѣвъ же не блюдомж сжштж нѩвж прѣклони са и потрьза не соумьна са, да ако нача снопъı вазати, оуслъıша гласъ глаголѧшть· довьлетъ ти нмини. онъ же вьзникъ и вьзьрѣвъ не видѣ никогоже. и нача пакъı тръзати, хота брѣма

накласти скотоу своємоу, гласъ же прѣбываше зовы· довьлѣтъ ти, не бжди несытъ. онъ же пакы възникъ не оузьрѣ никогоже, и нача ѣд'наче тръзати· насытивъшоу же са съваза брѣма хота на скотъ възложити, ѣдва въз'двигъ съ многж ноужджж възложивъ на плешти свои. абиѣ же зъвавъши іего бѣсъ възлѣзе на брѣма, да іего не повръжетъ, а бима іего сѣде на плештоу ємѹ, и гонѣаше и къ ногама сватаго Конона троудна и потъна отъ тагости и отъ ран', и приведъ іего къ сватоуоумоу Кононоу съвазавъ съ краденъимь сланжт'ком' хоулѣаше глаголѧ· вижде, рабе божиї, ѩко мы нѣсмъ тол'ми виньни, ѩкоже непослоушьливиї человѣци и зьлиї, и нъıнѣ же, ѩже повелѣ, сътворихомъ, и въкопахомъ нивъı, и насѣахомъ сланоутъка, и съзърѣвъшоу ємоу, ѩкоже се видиши самъ, и мимондъı сиї лакомъıи и прѣобидѣвъ страха твоіего несътомь срьд'цемь тръза много. зѣло же зовжштѹ ми іего много и глаголѧштоу· довьлетъ ті, человѣче, поч'то ѣако твориши; и не оста са, нъ и мене прѣобидѣ прѣбывам въ несъитъствѣ своємь, и погоуби наша плодъи, толико крадъ ѣдинъ. да что велиши; рабъ же божиї видѣвъ человѣка съдръжима и събиѣна отъ сълоучивъшиїхъ ємѹ зълъ помилова іего, и прѣжде повелѣвъ нечистоуоумоу доухоу отити и пешти са дѣломь отъг'на и. онъ же драхлъ отиде, ѣже не пог'нѣвл са на крадъшаго· похоуливъ же крадъшаго о несътости іего и наказавъ іего не начинати отъ селі тацѣхъ татьбинъ ни прѣбывати о несътости отъпоусти ї. се же до нъıнѣш'нѣаго съхранѣнъ прѣбываатъ въ странахъ тѣхъ, ѩкоже аште и к'то

начьнетъ отъ заградьнъıихъ и отъ виноградъ не т'чиж отъ плода нъ и отъ листвиы и отъ коіего любо сѣмене кжіж любо винж да оукрадетъ, немоштьно іемоу ѥстъ, да не тоу абіе ранж възьметъ, ти тако къ мнозѣ молитвѣ исповѣданиюмь тъчно краденоуоумоу съложивъ златомь или сьребромь принести, ти тъгда мжкы да избѫдетъ человѣкъ тъ, такожде же и о п'тицахъ, аже сжтъ на сватѣмь гробѣ многомъ сжштемь и скотоу, иже пригонатъ и приносатъ отъ лѣта на сватжіж и славьнжіж памать стада различь воловъ, кобылъ, козы, овьца многы тъмами пасомы въ горахъ неблюдомѣ, блюдомѣ же сжтъ страхомь, ѥкоже не сьмѣти никомоуже начати красти или бъшиж без бѣды присагнжти· аште бо се тъчьіж оузьратъ зълодѣи властельскоіе іемоу има или и знаменны въıи висаште, абіе познавъше блюджтъ са. тако іемоу житие богъ почьте, ѥкоже и по съмрьти іего славьнѣиша сътвори. ѥште же къ симь чоудесемъ и се бъıстъ· въдовици коіеи оубозѣ сынъ иночадъ ѥд'наче съсы, ѥгоже носашти въ пазоусѣ мати іемоу, въ врѣма жатвѣ шъдъши, да съберетъ класы на пиштж себѣ, положи на земи сына своіего, и къ жателѣнемъ пристжпивъши и бержшти класы, въне-запъ влъкъ пришедъ обрѣте повръженъ дѣтиштъ, никомоуже сжштоу оу нѣго, и въсхъıтивъ и отиде· жателѣне же оуслъıшавъше плача младеништа и мати почоувъши обрати са и разоумѣвъши своіего зъла въскрича съ высѣми, жателѣне же ови клицаахж, ови течаахж въ слѣдь влъка и не постигъше іего вратиша са· мати же іего и не испочивъши въздѣвъши ржцѣ и текжшти

иде плачѫшти са до сватааго мѫжа повѣдати ємоу своѭ бѣдѫ, и дошьдьши манастꙑрѣ вьскрича мати дѣтишта вел'ми глаголѫшти· сватꙑи Кононе, даждь ми сꙑна моѥго. онъ же оуслꙑшавъ гласа плачоу въскочи къ двьремъ по обꙑчаю· она же видѣвъши и и похвативъши нозѣ ѥго плака са горько· онъ же въставивъ ѭ въпрашаашє· ч'то ѥстъ вина; онон же отъ печали не могѫшти исповѣдати съповѣдаша, иже бѣша сь нѣѭ пришьли, и оуслꙑшавъ бꙑвъшеѥ и попече са съ матерьѭ дѣтишта, и ставъ при в'сѣхъ и вьздѣвъ на въсотѫ очи ї ржцѣ помоли са и призъвавъ сватоѥ трименьноѥ има повелѣ бѣсомъ ити и обратити влька съ дѣтиштемь цѣломь· они же приз'вани бꙑвъше и невидими скоро пондоша и постигоша и далече зѣло, ѥшть младеништь въ оустѣхъ носаштѣ. да ови похвативъше за оуши влѣчаахѫ и, дроузии же съ заждя порнваахѫ, а дроузиї биихѫ, и тако ведоша влька къ ногама сватоуоумоу Кононоу, и падъ положи дѣтишть прѣдъ вьсѣми, ꙗкоже вьсѣмъ вьскричати гласомъ велиїмь, и отъ многꙑа радости прослꙁивъшемъ са славити бога о такои силѣ данѣи ємоу· и вьземъ дѣтишта отъ звѣрѣ дастъ матери и молитвѫ сътворивъ отъпоусти вьсѣхъ съ влъкомь. нечистиї же доуси и отъ коумиръ ихъ изгънани бꙑвъше и осъпами нача колѣти страна та· сватꙑи же данѫ ємоу силоѭ от' сватаго доуха отъ вьсѣхъ прѣдѣлъ тоа странꙑ прог'на, дроугꙑа же, иже на врѣдъ бѣше человѣкомъ, обличи и запрѣтивъ доухомь призъва и сꙑваза въ има Исоу Христоса, въложивъ въ трѝдесати кръчагъ и оутврьдивъ и сꙑваза и печатьлѣ

оловомь погрѣвъ въ своемь домоу. се же отъ многыихъ
емоу чоудесъ ицѣлѣнии, о нихъже величаашє са има ємоу, иже о немь вѣаше слоухъ въ своємь житии, помажѫтъ отъ многыихъ мало. Магнъ кто воєвода възем̀ власть от цѣсарьскаго повелѣнии испльнѣнъ гнѣва на крьстиашны и глаголѣ. иже да не отъврѣжетъ са имене хрисостова, да оубиєнъ бѫдетъ. и гнѣва испльнѣнъ приде къ иконииском̀ градоу и въ гнѣвѣ сы нача глаголати. аже вѣсте въ градѣ сьде или въ инѣхъ градѣхъ сѫшта или нарицаѫшта са крьстиашны, повѣдите. они же видѣвъше, ако доушетъ гнѣвомь, оучаахѫ съ страхомь глаголѣште. слъишимъ сѫшта нѣкого въ горнихъ странахъ именемь Конона том вѣры, о немже глаголѣтъ, велика чоудеса въваѫтъ отъ него, иже вьсѣхъ насъ оужасаѫтъ. онъ же рече. глаголѣите, къде живетъ, въ градѣ или въ вьси, и градоу има и вьсі, и колико растоатъ междоу собоѭ. они рѣша, ако вьсь Киданна нарицаетъ са, иного коего отъ том вѣры слъишимъ, именемъ Нисиї оусоровѣ вьси, по томоуже пѫти сѫшта. и се оувѣдѣвъ повелѣвъ оустрьми са на мѣсто, и дошедъ оусоровы вьси и абие тоу м сватааго Нисиа, и повелѣвъ блюсти его, отъ толи поусти без матежа призъвати сватааго Конона отъ Киданы вьси на ино орждие, да не матежь бѫдетъ въ тѣхъ мѣстѣхъ его ради, боише бо са тѣхъ мѣстъ, слъишавъ, ако дрьзи и которичи сѫтъ въ нихъ. на оутрии же прѣдъсѣдъ Магнъ повелѣ привести сватааго Нисиа, се помъсливъ, или да оувѣштаѫ отъврѣшти са христосова имене, или да мѫчитъ его, доньжде приведенъ

бѫдетъ сватъıи Кононъ. Нисию же приведеноу бъıвъшоу нача въпрашати, ї глаголѧ· ч'то има твоѥ и ч'то ти кобь; ıкогоже обычаи нѣстъ кназемъ въпрашати о въсемь. рече сватъıи Нисиї· крьстиянъ иесмь, и повелѣ иего бити. сватъıи же Нисиї прѣтръпѣ о добрѣмь исповѣдании христосовѣ, кротъкъ бо и безълобъı бѣаше, и рѣчиıь простжь, не бо бѣше отъ иего съплетъка рѣчемъ, не бо и вѣдѣше, нь бѣше добь вѣроıь и трьпѣниемъ, и їного иемоу отъвѣта не дастъ нъ тъчьıь· крьстиянъ иесмь. Магнъ же наипаче гнѣвамь са хота иемѹ одолѣти повелѣ горьша възложити на иѣ ранъı, да въ тѣхъ оумьретъ, даже не придетъ Кононъ· биıштиї же без' милости биıхѫ. онъ же вниенъ и прѣбъıвъ многъı часъı въ тѣхъ ранахъ безъ гласа прѣдѣ доушь, и тако добрѣ и прѣподобьнѣ иеже Христоса ради съповѣданиıе съконьча сватъıи Нисиї оусоровѣ своиен иемоу въси. воиевода же Магнъ нич'соже ради пот'шта са на сиıе старѣишинъıство прити, нъ и на пагоубь крьстиıномъ· поустивъ оубо къ Видѣнѣ приз'вати сватаago Конона льстиıь прѣбъıстъ оусоровѣ въси, нич'соже иного ради, нъ оубити сватаago съ Нисиıь, иеже и сътвори. оуготовивъ же коня и мѫжа поустивъ въ скорѣ къ Видѣнѣ въси, иждеже бѣаше сватъıи Кононъ, и абиıе сѣдъ на сѫдиıти повелѣ иего привести. въсѣмъ же пришедъшимъ повелѣниемь воиеводъı видаıте сватаago образоуıшта са матѣлхѫ са, плачıште са и нич'соже съмѣııште рѣшти, видѣлхѫ бо иемоу сѣдинъı бѣлъı акъı вльнь, благо тѣло, осклабьиенѣ очи, лице въ старости веселоıе. въведеноу же бъıвъшоу прѣдъ

воєводж многъ плачъ отъ прѣстоѧщихъ бысть его ради. воєвода же хота его пострашити повелѣ прѣдь нимь положити мѫкы, и нача его словесы льстіти глаголѧ: азъ тебе стара сѫща и тацѣми сѣдинами оукрашена сѫща мьнѣ и мѫдрость имаши зѣло, тѣмь противѣ сѣдинамъ покажи и разоума, и прѣльсти и боуѥсти, има христосово не вѣдѣ отъ кѫдоу обрѣте са въ васъ, отъмѣтавъ са отъврьзи са, и дроугъ бѫдеши мноѣ цѣсароу и высѣмъ старѣишинамъ, и отъ нихъ высе добро тебѣ дастъ са, и ѥлико тебѣ любо и драго тебѣ бѫдетъ, и ѥже высѣхъ въыше великыихъ богъ нѥреиство дастъ са тебѣ, ѩкоже иномоу никомоуже не лѣпо ѥстъ, нъ добротѣ твоѥи и чоудънамъ сѣдинамъ: мене же самого вѣдѣ ѩко любити имаши, не тъчиѣ сихъ ради' нъ инѣхъ многыихъ ходатаю тебѣ бывъшоу: да аште оубо оугодьна тебѣ сѫтъ словеса моа и обѣкти, вьзникни и обѣштани са, не стыди са, и отъврѣгъ наготѫ облѣци са въ чистотѫ, а не противи са мьнѣ, акы Онисиѣ. робъ же божиѣ грьчьскомъ ѧзыкомъ вѣщаше гржбъ и неоустроѥнъ, сватааго же доуха текѫшти къ нѣмоу благодѣти ѩснѫ рѣчиѣ исаврьскыим' ѧзыкомъ отъвѣщашта глаголѧ: не се ли точа прииде скоро троудивъ себе и слоугоуѫштаа тебѣ; не вѣси ли, ѩко нік'тоже насъ не можетъ отъ любьве хр'стовы олълѫчити льщтеніи, ни въспрѣштение съмрьти, ни огнь, ни мечь; ч'то же глаголѫ о сихъ, ѥже положі прѣдъ мноѣ: вел'ми мниши са мьнѣ поржгла, нь вел'ми самъ бѫдеши поржганъ. о сихъ разгнѣвавъ са Магнъ повелѣ его мѫчити на многы часы и повелѣвъ ослабити съ гнѣвом' възъ-

ва и глаголѧ· оупвам къ мнѣ глаголѣши и мѫдриши са словесѣи своими мьна, ыко тацѣми словесы оубѣжати имаши мьсти, остани са оубо понѣ нъıнѣ отъ боуѥсти и от' безоумьиа оуп'ванıа крьстиıньска, и обѣштан ми са. отъвѣштавъ же сватъıи нача противѫ Маг'ноу глаголати· ѡ безбожьне и въсѣкого звѣрѣ тажии, до коли прѣобидиши божиѥ трьпѣниѥ и противиши са богоу, богъı лъжеименънъıа поставлѣѧ, ѥже сѫтъ дѣла ржкоу чловѣчьскоу отъ камени и отъ дрѣва творени, ѧода не имѫште; и сиѧ ли поставьıѥши противѫ вьса сътворьшоуоумоу Христосоу; ѡ крамольниче божиї и враже истинѣ, акъı влъкъ пришедъ на робъı ѥмоу заклатъ понде, акъı свата'го Нусиа, мѫчи и оуби и мене, тѣмижде избъıти тъштиши са, кѫѣ обидѫ намъ сътворивъше тако мѫчиши; и прѣбъıваѧши биѧ и ноудиши отъстѫпити отъ бога живаго, обѣштаваѧ цѣсарьскъıа любъве, застѫпьıениѥ старѣишинамъ, даанıе имѣнıю, иереиство скврънаво; то ли прѣмѣноуѥши ми противѫ божиѥмъ даром'; нъ бѣзъ оуспѣха тебѣ да бѫдетъ обѣтъ твои, и аште и съвлѣче ма отъ одежда, нъ оубо Христоса, въ нѣгоже ѥсмъ облъченъ, не имаши мошти съвлѣшти, мъı бо Христоса имамъ, и ѥдного бога вѣмъ, иже можетъ насъ избавити робъ своихъ отъ твоею ржкоу· да оуже хоштеши творити, то твори. се пакъı слъıшавъ воєвода разгнѣва са зѣло, и повелѣ ѥго съвлѣшти и съвазавъше бити и. пакъı же помъıшлѣше къıа инъı мѫкъı лютѣиша изъобрѣсти, да въ тѣхъ ѥго погоубитъ· томоу же се помъıшлѣѭштоу, сего бъıѫшта слъıшавъше исаурьска

града людие, ѥко мѫчитъ воєводa сватаго Конона, въ скорѣ съѣьравъ са многъ народъ въ орѫжїи поидоша на нѭ. воєвода же разоумѣвъ множьство матежа, и ѥко на нѭ придоша на помошть сватаго Конона, прѣжде бо вѣдѣаше, ѥко семоу ѥстъ бъıти, и коѭ оседъланъı оуготова, и обрѣтъ готовъı вьсѣдъ побѣже, и доиде иконииска града, и тоу гонезе. цнї же отъ исавръ пог'наша вь слѣдъ воєводж ати его и оубити· та жѣ не постігъше обратиша са. мнозїи же отъ народа вьлѣзъше въ хлѣвинж, ижде мѫчаше воєвода роба христосова, обрѣтоша сватаго на земи ѥд'ного лежашта распата, и отрѣшивъ его народ' видѣахѫ капѧшта отъ ѥго крьви капѧѣми, и вьпиѭхѫ плачѫште са и пекѫште са. отъ тоѧ же крьви къждо подъимъ помазаахѫ своѩ тѣлеса вѣроуѫште тѣмь са осватити· идоша же сь нѭмь въ манастъıрь и м'ногѫ тѫгѫ имѣахѫ вьсѣчьскъı пекѫште са имь цѣлити ранъı, и сътворівъше его цѣла прилежаниѥмь и вѣрж своѭ къждо прѣкланѣѧ са цѣлова'ше колѣнѣ праведʼнооумоу, и тако радоуѫште са идоша въ своѧ домъı. по сихъ же троудѣхъ и Христоса ради ѥже прїѧ мѫкъı показавъ своѭ вѣрж живъ двѣ лѣтѣ въ добрѣ старости и въ славьнѣ житию конець съконьча· сѫштнї же тоу посъıлаша къ вьсемоу прѣдѣлоу прѣподобьнаго съмрьть повѣдаѫште и се оувѣдѣвъше сътекоша са плачѫште сватаго, и погребъше его акъı своего казателя и оучителя имъ въıвъша положиша его въ ковъчезѣ, ижде бѣаста блаженѣи мати ѥмоу и блаженаѧ нареченаѧ жена ѥмоу присно дѣва бъıвъши. по съмрьти же его домь его на

црькѣве отълажчиша, и копаѭште кореніе при епископѣ, иже тъгда съловѫчи са тоу, доидоша копаѭште до съсѣдъ крьчажьнъıихъ, и видѣвъше а съ многомъ оутвръжденнїмь сьвазанъı печати оловѣнъıи имѫшта числомъ л҃, и дивлѣхѫ са помъıшлıаѭште ч'то се бѫдетъ, и под'вигнѫти хоташте отъ нихъ не въз'могоша тажькомъ сѫштемъ имъ, мнѣахѫ бо а злата плънъı сѫшта или нѣч'то ино, и разбивъше єдинъ отъ нихъ видѣша вънезапъ искочівъша ис кръчага два мрачна люта, и вьса въ коупѣ прѣстомштаа тоу поврьгоша на земьѭ и мрачьна и тъмьна въздоухà сътворista, ѥкоже зиждѫштнїмъ сѣсѣдъı и вса жжа отъ вьсѣдоу отътръгнѫти са и ѥже бѣаше възградилъ, развратн са. сами же са вьсѣмь кажѫште по въздоухоу кричаахѫ повѣдаѭште своѥ имена· овъ глаголаашє· азъ єсмъ Дишмидин, дроугъıи глаголаашє· азъ єсмъ Коутонъ, ѥкоже отъ того въ страхъ многъ въпасти тои вьси и никомоу отъ толи съмѣти по слънечьнѣмь заходѣ вънѣ домоу своѥго обрѣсти са, многъı бо оудавиша, дроугъıа же прѣкити хоташта възбранıаахѫ имъ, ѥкоже не прѣходити моста, дроузнї же сѣсѣди крьчажьнии въ то мѣсто, ижде бѣахѫ положени, сѫтъ до д'нешьнѣго. нъ аште к'то ч'то речетъ, чесо ради отъвръгоша са за рока ѥмоу бѣси, по нѣже и чловѣци прѣстѫпиша заповѣдь ѥмоу, аже присно оуча вьсѣмъ глаголаашє· не бѫдѣте несъıти ни любонмѣньни, вѣдъı ѥко сни доухове лжкави сѫтъ симъ зъломъ повин'ни, затвори бо а въ сѣсѣдѣхъ, они же покорениї сватааго Конона до сели прѣбъıша, да по нѣже прѣстѫпиша чловѣци заповѣ-

ди іего, и бѣси такожде прѣстѫпиша. и силѫ бывъшиїмъ прѣтръпѣвъшиїмъ въ алчьбахъ' и молитвахъ на длъгъı дьни ѥд'ва съкѫташа отъбѣгъшиїма бѣсованиѥ. се же отъ многъıихъ мало намѣнихомъ, а ѥже цѣлениѥ въ житии своѥмъ сътвори и по съмрьти іего, ник'тоже можетъ исповѣдати, послоушъствоуѭштоу о томъ богоу, томоу бо хрьстови и богоу нашемоу слава съ от'цемь и съ свътъıмь доухомъ нъıнѣ и присно и въ вѣкомъ аминъ.

Мѣсаца марта 3. мѫчениѥ свътъıихъ и славънъıихъ ново ѭвьшиїхъ са мѫченикъ Ѳеѡдора, Костантина, Ѳеѡфила Калиста, Васоѫ и дроужинъı ихъ.

На мѫченичьскъıа страсти рече· любаштиимъ мѫченикъı да простьремъ са, благодѣти вьземьıжште отъ ніхъ· ново ѭвьшемъ са намъ мѫченикомъ ндѣте оубо, станѣте дънесь, и да съмотриїмъ добраго съвъкоупьıениа, аже они съкоупиша· мнѣ же, ѡ прѣчисто и хрьстолюбьно послоушаниѥ, оупраж'нѣниа мѫченика съѫвати, нъ любьвьıж паче же страхомь съдръжімъ и по истинѣ чоудити ми са приде, како прѣобидѣвъше вьсѣхъ къ богоу и владъıцѣ и строителю отъ толикъı славъı и отъ сана, въ ніхъже бѣхѫ въ мирѣ семь и зѣло лѣпотьнъ, ничтоже бо отъ прѣтръгъшъ, нъ вьсе

прѣобидѣвъше вѣчьное съпасение възаша, том бо просиша отъ владꙑкꙑ благодѣти, и острѣ възаша вѣньца, страстьничьскꙑма трꙋдꙑ, и їзволиша ходити по небесемъ а не маловрѣмен'ное имѣти грѣхꙋ наслаждение, познаша владꙑкж Христоса зѣло, и паче познани бꙑша отъ нѣго, просиша благодѣти отъ нѣго съ небесе, и соугоукь за нед'но възаша, възлюбиша паче земьнꙑихъ сватаи, и добрѣ възаша, иеже възлюбиша, въспримаша паче тьлѣснꙑихъ нетьлѣньнаи, и абие полоучиша, въсхотѣша вѣчьно чьстьни бꙑти, и съ аг'гѣлꙑ веселатъ са, коуплж сътвориша съ небесскꙑими дѣлꙑ, и соугоубь прнобрѣтоша, прѣобидѣша земъное воинъство, и небесъское полоучиша. ѡ дивънꙑимъ и прѣславънꙑимъ дѣломъ, к'то не въс'чоудитъ са остроыж вѣроыж сеіж, како съ радостиыж къ страстемъ дрꙑзнжша, како бесжмьнѣнии къ мжченію пристжпиша. се оубо да прѣтръгъше слово на мжченикꙑ прѣидемъ, добрѣ исповѣдаѣште шьствие нрава, како приведени бꙑша въ срацинъскжж земьж, и како бꙑша и како имъ мжчение бꙑстъ. слꙑшите, ѡ боголюбьци, чьстьно и благо послоушание, отверьзѣте очи вашихъ срьдець, и съ тихостиыж приимѣте, да приджтъ любими мѣ мжченика и съ нами доухомъ да походатъ· аште оубо и без насъ мжчени бꙑша, вѣроуемъ, ыко доухомь съ нами сжтъ. да что рекж, на позоратаѧ слово прип'немь. Ѳеѡфилъ, иеже о насъ цѣсарьствоуе, вом сътворивъ на скврънавꙑма срацинꙑ изиде, и се сътворивъ полоучи са ѥмоу, иеже ѥмоу вѣкаше любо, поплѣнивъ славънꙑма градꙑ безбожьнꙑихъ срацинъ, иждѣ-

же и амемоур'мнинъ живѣаше родъ. амемоур'мниѣ же нарицаѣтъ кназа свѣтъ ихъ, тъ бо и прьвъи свѣтьникъ нарицаѣтъ са обрати са отъ тждоу приноса намъ побѣдьнаи и плѣнъ многъ и различенъ· сим' же бык'шемъ въста зълодѣи на крьстишиы и в'са вом своѣ оустроивъ на дроугоѣ лѣто на вьзлюбьиенъи градъ къ Ѧморнї приде поплѣнити его хота, толико бо бѣаше вьзлюбьиенъи и славънъи градъ, ѥкоже въторъи словѣѣше отъ Цѣсарѣ града. да ѥко оубо приде къ градоу реченъи скврънавъи амемоур'мни, нача на градъ плъчити са, и симъ тако бъıваѣштемъ овогда же бора са, овогда же лестьми ѣста градъ прѣм· вьлѣзъ же безбожьнъи жтрь въ градъ ѩкы безбожьнъи творѣше. ѡ бѣдъı, к'то довьленъ исповѣдати печали и въздъıхания и плачь людиї живѣштиїхъ въ градѣ томь, вида от'ць съıна колѣма и сънъ от'ца и мати своѣ дъштерь и дъшти своѣ матерь, господинъ робъı и роби господина, дроугъ дроуга и братъ брата и прокъıм по радоу, и просто рещти, дроузнї колѣми, дроузнї жегоми, дроузнї же давими, тако господьнѣ съмрьтъ вьзаша, да оуже ник'деже покоа, ник'деже ослабьиения, ник'деже животвораштa, нъ вьсѣжде съмрьтъ, вьсѣжде печаль, вьсѣжде плачь, вьсѣжде въздъıхания, вьсѣжде коления, вьсѣжде крьви, вьсѣжде сльзъı, и нѣстъ кто милоуѥ, и нѣстъ к'то милосрѣдоуѥ. ѡ скр'би, о бѣдъı, ѡ плачь, ѡ коление, ѡ безаконънъıимъ тѣломъ, како скврьнатъ въздоуха люты̀ци своими скврьнавъıими дѣлъı· видаште безбожьнии безаконьноѥ оубиваниѥ, доидоша и новосвѣтълъıм благовѣрню подвижьникъı, ѥже доу-

хомь господьнѣмь златы строуѧ добрыѧ цвѣтьца крьстиѧномъ обьходьни дѣлателѣ прѣдобрии мжченици· и съказавъше имъ ржцѣ и нозѣ повелѣша поустити къ странѣ срацинькстѣ, затворити їхъ въ тъмници и блюсти зѣло, съ нѣми же и безъ числа множьство крьстиѧнъ. ѡ чоудо, како безакон'никъ важетъ свободъныѧ, како робъ грѣхоу робы творитъ, иже сѫтъ правдѣ дѣлателѣ· съказани же бывъше поидоша въ печали мнозѣ и въ тжзѣ, пѫтемь же аже хотѣаше скврьнавъши сиї аменоурѣмнии, оубиваше, дроугыѧ же въ роботѫ даше своимъ болѣромъ, дроугыѧ же въ темницѫ отъпоушташе· идѣахѫ же добрии мжченици въ сурьскѫ земьѭ лишени, страждѫште и въ темницѫ поуштаѥми· вѣсте бо, братиѥ, како плѣньници страждѫтъ· въ темници же сѫштемъ дроугъ дроуга молише молити господа, да никакоже облазниватъше са отъ свом вѣры отъпадѫтъ, се бо имѣаше льстивъи на оумѣ, да тъчьѭ въкоусатъ отъ брашьна ѥмоу и окъштьникомъ бъти вѣрѣ· да аште то сътворатъ, честьнъıим' и великъıимъ даромъ достоини бждѫт'. да ако се бѣаше ѥмоу на оумѣ, минжша з̄ лѣтъ въ темьници чистѣ и крѣпѣ своѭ вѣрѫ блюджште. повалженъ же бывъ отъ отьца своѥго дивола пакостьникъ повелѣ въдати са ѥмоу и съ нѣмь бъти, или не покоривъше са осжжденомъ бъти на съмрьть, и повелѣ отъ болѣръ своихъ и рече· иди въ темьницѫ, и оустрои ми на оутриа, аже имаши, знаменитъı мжжа, нарицаѥмъıѧ крьстиѧнъı. шедъ же лютъи слоугы тъ и вълѣзъ въ темницѫ повелѣ имъ излѣсти· излѣзъшемъ же имъ

желѣзнами веригами съвазати ихъ повелѣ· съвазани же бѣхѫше непобѣдимиї воини христови идѣахѫ веселаште са къ пакостьникоу. сим' же ведомомъ бѣхѫшемъ въ амемоур'минъ дворъ възвѣстиша емѹ о нихъ, и рече посъланъıи· се, сиї стоатъ прѣдъ тобоѭ, онъ же къ немоу· покарѣхѫ ли са нашемоу законоу или ни; и рече слоуга· не вѣдѣ, господи. онъ же отвр'зъ оуста своа и рече тако· въсѣчьскъı примъıсливъше не могохомъ ихъ оувѣштати отъврѣшти са Христоса своего и бъıти съ нами· нъıнѣ оубо иди и се исповѣжда имъ· обладаи въсеѭ Соурииѭ сице къ вамъ глаголетъ· дъвѣма прѣдълежаштема вештьма и котораѭштема са има дроуга къ дроузѣ иедно изволите, или отъврѣшти са Христоса и съ нами веселити са, или не покораште са мечемь дънесь съкон'чати са. слъıшавъше же се доблии воини и по истинѣ дѣлателе христосови акъı изъ иединѣхъ оустъ и иединѣмь гласомъ рѣша· не бжди то иеже отъврѣшти са намъ невесъскаго цѣсарѣ, нъ поклаиѭемъ са троици ид'носжштьнѣ и неразлжчьнѣ, тебѣ же, цѣсару, противимъ са и заповѣдемъ твоимъ не покараемъ са, навъıкохомъ бо отъ сватъıихъ к'нигъ покарѣти са богоу а не къназемъ. се же слъıшавъ лъстивъıи и раждегъ са гнѣвомь и велми възъвавъ повелѣ, на оутрии на рѣцѣ тигрьстѣ да са обращтжтъ, иждеи прьвѣе бѣша, тоу, иждеи сждоу бъıти прѣдъ лицемь лъстиваго. сътвориша же шьствие сватии отъ реченаго мѣста до рѣкъı отъ часа деватаго до свѣта· да ако са приближиша обои близъ рѣкъı, сии же страстоносьци съвазани, а сии лъстивъıи и неоукро-

штєнъıи пьсъ по водѣ идъı повелѣ а въ ѥд'ноу темни-
цu затворити. излѣзъ же ис корабьıи приде на коńи к'
ńимъ, ставъ же рече слоугамъ своимъ· приведѣте ми
ѥд'ного отъ ńихъ, да некъли поиѣ тъ са мьнѣ обѣ-
шташтъ, и тѣхъ сътворитъ обѣштати са. приведоша
же честънаагo съсжда и стежера мжченикомъ, крѣпа
вѣръı камъıка, Θеодшра непобѣдимаагo, славънъı на
проспадера, дроугаагo скоп'ца, подражава кон'дачьскъıм,
иже Филипоу не покажетъ водъı крьстити са и вѣровати
господоу· не бо бѣаше томоу непричастьникъ, нъ про-
лиıти кръвь и вьсѣмъ са крьстити. семоу же ставшоу
тлькомъ рече мжченикоу· покори ми са, човѣче, и о-
ставъ са крьстиıньства съ нами ед'нако жди, да и
честь велнкж отъ мене възьмеши и богатьство дамъ ти
много, а не съмрьти осжжденъ жди, тъи бо скопець
ѥси, и не печеши са ни о женѣ ни о дѣтехъ, нъ чистъ
ѥси· да ако жилъ ѥси на свои земи, такожде съ при-
логомь и оу мене живеши, и сътворж та ѥдного
отъ болѣръ своихъ. отъвѣщтавъ же страстоносець
тлъкомь рече· да не жде тъ мьнѣ, п'се неоукроште-
нъıи, отъвръгѣшти са Христоса своѥго небесьнаагo цѣ-
сара и бѣсѣхъ са приложити. да ако тако отъвѣшта
съ оуп'ваниѥмь, не могъı тлъкъ извѣштати лжкавоу8-
моу амемоурмнинoу досаждениа и оукора, и пристж-
пивъ нача мжченикоу казати глаголѧ· покори са мьнѣ,
човѣче, и цѣсароу, да не оумьреши. отъвѣштавъ же
страстьникъ христовъ рече· окаıне и оунъıле и безако-
нию дѣлателю, аште цѣсароу твоѥмоу оусташтоу мене
не покорихъ са, како мі са ѥстъ тебѣ покорити; разгнѣ-

вавъ же са и тлъкъ и отъ цѣсара своего въпрошенъ бывъ, ч'то емоу из'дрече, отъвѣшта· досаждаютъ ти и оукараютъ та, цѣсароу, и разг'нѣвавъ са лъстивъи и въжегъ са гнѣвомь и акы левъ рикаа на праведʼнаго мечемь повелѣ честьнѣыѣ его главѣ отъсѣщти, да иждеже отъвѣтъ сътвори, тоу и тѣло съконьчано бысть, неоукрощтенніи бо безаконню дѣлателѣ отрѣшивъше поясъ емоу власы емоу вьзвазаша и растръзавъше ризы емоу отъ въіа до ногоу мечемь оудареиъ бывъ и тако прѣдастъ доушѣ господоу. оусѣченъ же бывъ истиньнъіи дѣлатель христосовъ лежаше на земи акы свѣтъла звѣзда съ небесе на землѣ пришьдъши. иʒдʼначе же емоу гнѣвомъ доушѣштоу о прѣтръпѣніи мѣченика рече· приведѣте ми сѣмо мѣжа жестокы отъ едіошьскъіа страны съ мечи, да исѣкѣтʼ и прочаа, и вьведъ съвѣтьникы своа рече къ нимъ· видѣсте ли прѣтрьпѣніе нечьстивааго оного; они же рѣша· видѣхомъ и почоудихомъ са, да чʼто, рече, сътворимъ прочиімъ; они же отъвѣштавъше рѣша· такожде послѣдьнѣыѣ съмрьть да приимѣтъ. да ако часъ третіи приде, и обычьнѣыѣ молитвѣ съконьчавъше сватніи начаша дроугъ дроуга пооушътати на добро. пришедъше же сиі мѣжи лютни поустиша са на сватыа, да живы а пожьрѣтʼ. видѣвъше же а сватии акы весели къ вѣньцоу страсти поидоша· единъ же отъ нихъ блага рода отъ дѣдъ, славенъ же племенемь, Касои именемь, свѣтълъ съі благодѣтиѣ и истиньнъіи христосовъ воинъ радъ бывъ и божиа благодѣти испльнивъ са дроужинѣ своіеи рече· станѣте добле, ѡ братіе, и мѣжьскы за

Христоса на скврьнавааго сего, да вѣчьныя насладимъ
са славы, да пондемъ къ любьноуоумоу пѫти нашемоу,
а ник'тоже отъ насъ не остани· аште ли к'то тврьда
оума не имать, да са отълажчитъ отъ насъ· не вѣсте
ли, господиие мои, ꙗко азъ на нашен земи славенъ съı
племенемь, вѣсокъ же саномь, богатъ же зѣло на по-
зориште мирьное точаахъ, играахъ и троуждаахъ са;
тъгда ли имѣнии ради и человѣчьскы похвалы и ма-
ловрѣменьныя сласти подвизаахъ са, а нъıне колико
паче небесьнаго ради цѣсара· того ради, братиа, да
възможемъ вьси, и да не вътори ꙗкимъ са мѫченi-
комъ хрьстовомъ, нъ доблiи за нь да постраждемъ.
вѣдѣ се, братиа, ꙗко никъıже человѣкъ бесъмрьти, да
аште съмрьть прѣдьлежитъ, съмрьти да оубѣжимъ
вѣчьныя· ꙗже бо нъıне маловрѣменьная съмр'ть сънъ
праведнъıимъ нарицаетъ са· да ник'тоже оубо отъ лика
не остани, да тъчно вѣньца полоучимъ вьси одъ мь-
здодавьца бога и господа нашего Iсоу Христа. ѡ оуме
правъıя вѣры испльнѣнъ, ѡ лѣствице небесе доходашти,
ѡ великодоушьнъıи оуме, ꙗко на сждишти пакостьника
не подвиже са твои съмъıслъ, нъ паче крѣпѣи бъıстъ,
да прѣжде же отъ дроужинъı отътръгъше лютъıя и без-
мiлостивъıя слоугы дiаволовъı Костан'тина патри-
кiа на земи сжшта, аггѣлъ же божии на небеси бъıвъ.
растръзавъше же ризъı ємоу чьстьнжıх его главж
отъсѣкоша, по томь же Θеѡфила проспада, и по нѣмъ
Калиста спадара. да ꙗко доидоша на троудьника хрьсто-
ва Васи, видѣвъ, ꙗко ризъı растръзаѭтъ, самъ са
съвлькъ рече· нагъ изидохъ ичрѣва матере моеа, нагъ

поидж, облѣци ма, Христе, нетлѣньнжж твоиж одеждоу, да ѥко и семоу чьстьнжж главж отъсѣкъше оставишѧ и вь темници, иждеже сватии бѣша блюдоми, и пожште третии часъ, ѥкоже бѣаше им' обычаи, вьнезапъ оузьрѣша силж кжж съ небесе поуштенж къ нимъ свѣтити троинж свитажште са и гласъ отъ нѣм страстоносьца Ѥсоу· свѣтнло ѥсмъ, видѣвъше же се мжжи мнози отъ крьстиѧнъ въсхвалиша бога и разоумѣша съконьчанию сватаго. по съконьчании же хрьстова мжченика тоу абие по ѥд'номоу когождо ихъ нсѣкоша, и тако блаженнїи своиж доушж прѣдаша, съконьчаша же са сватиї мѵ мжченика мѣсаца марта въ ѕ, цѣсарьствоуѭштоу· грьчьстѣи власти Михаилъ Ѳеодѡръ и Ѳекла, правовѣрьнїи цѣсари, славаште бога и похвальнжж ѥмоу пѣснь въздажште ѥдиноиж доушеиж и ѥдинѣмь оумомь, течение съконьчавъше вѣньца вьзаша. да ако оуже съконьчаша са сватии, повелѣ льстивъи дроугаго коѥго крьстиѧна привести глаголѧ· покори ми са и ѥд'нооумень ми бжди, или зьлѣ оумьреши, акы сии· аште ли оубо покориши ми са, бждеши чьстенъ въ полатѣ моѥи, и многоу имѣнию и даромь достоинъ бждеши отъ мене. прѣльстивъ же сн и тъчьнъ бъıвъ въ срьдьци окаанъıи онъ рече· сътворж волѭ твоиж, цѣсароу, тъчъıж да полоучѫ жизнь. въ радости же бъıвъ рече къ нѣмоу· аште мн са хошти извѣстити, принесѫ ти, ѥгоже въı глаголѣте кръста, и видаштѹ мьнѣ попери ї н отъврьзи са ѥго, и се твора бждеши ми дроугъ приснъıи. окаанъıи же рече· творж волѭ твоиж, цѣсароу· принесъше же чьстьнаго кръ-

ста христова и положивъше его на земи попъра и глагола· отъверьгж са танѣьно крьстиинъскы вѣры их' и единоумень ти ѥждж, цѣсароу. ѡ скврьнавъынма ногама, како не оутрьпоста ти, како не оустрашиша са семѹ власи съ мрачьнъынма емоу оумомь о томь же о толицѣ. да ако оуже безаконъноѹе дѣло сътвори и дрьзо, колѣре сраціньсти рѣша къ цѣсароу· не лѣпо ѥстъ жити емоу, нъ и тъ съмрьтныж да осждитъ са· аште бо своеѧ вѣры не съхрани, то ни нашеѧ имать съхранити. се же имъ вѣштавъшемъ амемоур'мнии повелѣ его оусѣкнжти. ѡ бѣды, кънми оубо гласы извѣшта оканъыи, къѧ помъслы въ срьдьци ношааше, ѥгда от'вѣта съмрьтьна въза, ѥште и прѣжде съмрьти съмрьтьнъ бъстъ, иже вѣрж погоубивъ и съмрьти не погрѣши, ѡкаше и небоже, ч'то ти прибытъка бъстъ; да ако его оусѣкнжша, повелѣ тѣло его вьврѣшти съ мжченичьскы тѣлесы вь рѣкж· въврьженомъ же вънезашемъ тѣло оканаѧго тоу ѧбие погразе, а снхъ добрыихъ мжченикъ тѣлеса акы корабн врьхоу плаваахж, и акы лоучча слънечьнъѧ къ брѣгоу съвькоуплѣахж са главы имъ къ своимъ тѣлесемъ, не хоташте са отъ нихъ разлжчити, не бо прѣзьритъ господь любаштнїхъ его въ истинж· и бѣаше видѣти чоудо прѣславьно, како тѣлеса сватыихъ ношаахж са сквозѣ водж, нъ богъ, ѡ мжчениці, ѥгоже вьзлюбисте и за нѣгоже съмрьть изволисте, тъ же то чоудо сътвори, да ѥкоже оубо ношаахж са сквозѣ рѣкж добрыимъ мжченикомъ тѣлеса, при брѣзѣ пришедъше сташа, ндеже и сватиї из'волиша. циї же отъ хрьстолюбьць вьземъше тѣлеса

имъ мѵромь помазавъше положиша на мѣстѣ знаменитѣ. азъ же вашего съвора молѭ, ѡ мѫченици славьнїи и чьстьнии, извѣранѣмѣ слоѵгы, добрїи мѫченици благовѣрию, оустроєни дѣлателє, подражателє христови, жилиштa сватаго доуха, исповѣдьници дрьзн, ѣдьноѵмни съ аггелы, раби господа и отца, оученици иночадаго, отишиа и застѫпьници крьстианомъ, въ цѣсарьствѣ нєвєсьствѣмь сѫште, молите бога отъ ратии, отъ глада и отъ пагоѵбы и црькъвьнаго тѣла не прѣзьрите растрьзаємa, въ бѣдахъ вьсѣхъ застѫпаите, плѣньникы извавите и за нєдѫжьнѣмь молите, и съгрѣшьшии господоѵ просимъ простьнѭ вами вьзати прочиихъ мѣтъ въ оустрои и въ говѣнїи и въ страсѣ оукрѣпленомъ вьти, да ходѣмь сем нашем жизни въ покои съврьшивъше конець бестраха полѹчимъ вы бо за Христоса оубьени бысте, и тѣмь вьзасте вѣнаца отъ ржкоѵ господноѵ, и врѣмa присѣштєнию просвѣтѣсте са паче слньчьнѣмь свѣтьлости, по нєже благодѣти и вѣрѫ прѣмѫдрости по срѣдѣ пакостьникъ добрїи мѫченици пропокѣдасте, и того ради въ вѣкы весєлите са, цѣсара наша оукрѣпите, вѣрѫ нашѭ оутврьдите, насъ застѫпаите въ нинѫ, имѫште бо насъ застѫпьникы и молитвьникы нич'сожа сѫпротивна приходашта к' намъ не възкомъ са, владыкѫ Христа бога нашего истиньнаго въ инѫ имѫште оуп'ваніе, молити наск ради не прѣстаите, да и мы полоѵчимъ вѣчьнѫю жизнь о Христосѣ Исоусѣ, господи нашемъ, ємоѵже слава съ от'цемъ и съ сватымъ доухомъ нъıнь и присно и въ вѣкы вѣкомъ амин.

Мѣсаца марта въ $\overline{\text{д}}$ день. мжченіе сватыихъ мжченикъ $\overline{\text{м}}$, иже въ Севастіи мжчени бѣша.

Въ лѣтѣхъ Ликінія цѣсара бѣаше гоненіе велико на крьстіяны, и вьси благовѣрьнѣ живжштіи о Христосѣ ноуждаахж са жрѣти богомъ, Ігриколаоу воєводѣ сжштоу гоубителю сжштоу сверѣпоу и бьстроу къ диволи слоужьбѣ· крьстіяни же, иже бѣ'хж въ воиньствѣ, вьси ноуждаахж са от нихъ жрьти бѣсомъ. бѣахж же воини кападокінскыа страны въ саноу ѥдноме живжште благовѣрьнѣ числомъ $\overline{\text{м}}$ непобѣдіими въ ратехъ, а се имъ имена· Дометіанъ, Исѹхін, Змарагдъ, Мелітонъ, Ираклін, Плеѫан'дръ, Єѹтѹхіи, Лѹсімахъ, Домнъ, Сакѣрдон, Кѹріонъ, Сѹнѳикъ, Ѫан'діи, Сеѹріанъ, Єк'дікіи, Якакін, Ішаннъ, Гаіи, Ѳанасіи, Горконіи, Оѹалъ, Иоѹліанъ, Сисініи, Філіктімон, Кѹріӥл, Оѹалеріи, Клавдін, Прискъ, Ѳеоддоѹл, Єѹтѹхіи, Флавіи, Лєѡнтіи, Ігѳіи, Петіи, Никал, Хоѹдіон, Ілиадіи, Кан'дилъ, Ѳеѡфил, Валеріанъ. си вьси ати бѣхѫше отъ воєводъ ноуждаахж а жрьти бѣсомъ. нача же воєвода глаголати имъ· иже оуспѣшьно вамъ въ ратехъ показасте и добьлесть дроужинѣ своіи, покажате и нынѣ ѥд'ногласые ваше, и покорите са въ коупѣ цѣсарѹ законоу, и жрѣте богомъ прѣжде мжкъ. сватіи же рѣша пакостьнікоу· аште за съмрьтьнаго цѣсара боржште са одолѣва'хомъ, ікоже и ты послоушьствоуюшн, колико паче

за бесъмрътьнаго цѣсаря подвизающите са повѣдимъ твоего зълокъзньнаго нрава; Ѳриколаи воєвода глаголá· єдно отъ двою прѣдълежитъ вамъ, или жъртъше богомъ въ саны и въ части достоиномъ бъıти, или не покорившеъше са отъıати живота и коиньство, и отънжде оуже прѣдати са мжкамъ· помъıслите оубо и изволите єже на пользж вамъ. сватни же глаголаша· єже на пользж намъ, господь печетъ са. воєводa глаголa· не много глаголите, нъ оутро пристжпивъше жертѣ богомъ. и повелѣ а вьвести въ темницж. вьлѣзъше же сватни въ темницж прѣклониша колѣнѣ свои, и молиша господа глаголѣште· изʼми наєъ, господи, отъ напасти и отъ съблазнъ творештихъ безаконие. вечероу же бъıвъшоу начаша пѣти ѱалʼмъ сии· живъıи въ помоштн вышьнаго въ кровѣ бога небесънаго въдворитъ са, рече господеви, застжпʼникъ мои єси тъı и прибѣжиште богъ мои, оупʼваю на нь, ико тъ избавитъ ма отъ сѣти ловьча и отъ словесе матежьна, и коньчавъше ѱалʼмъ помолиша са, и въставъше пакъı пошѫж до полоу ношти. бѣаше же старѣи имъ въ пѣснехъ сватъıи Курнинъ а въ отъвѣтѣхъ сватъıи Каньдилъ и Доменъ, и ивнѣ са нмъ съпасителѣ рече· изволение ваше добро, нъ иже съ трьпитъ до конъца, тъ съпасетъ са. вьси же оуслъıшаша гласа сего, и бъıвъше въ страсѣ весъна прѣбъıша до свѣта. призвавъ же воєвода вьса дроугъı свои повелѣ привести сватъıа. и пришедъше м сташа прѣдъ воєводж, и нача глаголати имъ воєвода· єже имамъ издрешти, не на благодѣти зьра глаголѫ, нъ икоже

ѥстъ истина· ѩлико сѫтъ воини подъ цѣсаремь, ни сѫтъ акы вьи, ни храбьри, ни мѫдри, ни красьни, ни тако любими мноѭ· да не оубо любьве моеѧ на ненависть прѣнесете, се оубо въı ѥстъ ненавидѣти и любити. сватыи Кан'диѧнъ глагола· противѣ твоемоу нравоу и има твоѥ положено бъıстъ, Прикоѵлаѵ, свѣрѣпъ во ѥси лъстець. воєвода глагола· не рѣхъ ли ти, ѩко въ васъ ѥстъ ненавидѣти или любити; сватыи Кан'диѧнъ глагола· ѩлмажѣ нъı ѥстъ, не тъı оубо свѣрѣпоуѥ, отъ бога ненавидимъ, ни изволи любити насъ, неподобьне и завидьливе и покрънено тъмоѭ. сънимаѧ же се воєвода въздроу акы лекъ, и повелѣ сѣказати а, и влачаште вести а въ тем'ницѫ. сватыи Кѵриѡнъ глагола· не ѥзва власти мѫчити насъ, нъ въпрашати. тъгда възбомъ са воєвода повелѣ легько ихъ вести въ тем'ницѫ, запрѣтивъ а гла капиклариѡ тврдѣ блюсти ихъ, жадѣаше бо и доуѿока пришьствиıı, и вьсь оубо день и ношть оучаахѫ са отъ сватаго Кѵриѡна· глаголаше бо имъ· братиıı, по ѣтрою божию дроужина ѩхомъ въ маловрѣменьнаго сего житиıı, да не отълъжимъ са оубо отъ себе, нъ ѩкоже жихомъ ѥд'ноѭ дѹшеѭ и ѥдинѣмь оумомь, тако же и послоушьствоуѥмъ, ѩкоже сѣде бъıхомь искоушени маловрѣменьноуоумоу цѣсароу, тѣкождѣ потъштимъ са искѹшени обрѣсти са вогоу, великоуоумоу цѣсароу. минѫвъшемъ же данемъ ѕ сѫштемъ сватыимъ въ темьници приде доуѿъ отъ Кесариıı, и пришедъ въ Севастиıı і въ ıı день сѣдъ съ воєводоѭ повелѣ привести сватыıı. ведомомъ же имъ оучашѧ а сватыи Кѵриѡнъ глагола· братиıı, не възноимъ

са, ег'да бо въ ратехъ обрѣтахомъ са, и помолѣхомъ бога, то помагаше намъ, и одолѣваахомъ, и вьси побѣгаахж, и мы едини м̄ по срѣдоу ихъ обраштахом' са. помьните ли, егда са б'рахомъ на велицѣи брани, съ слъзами молѣхом' бога и дастъ намъ богъ силж, да ово отъ ни̂х' оувихомъ, овы прог'нахомъ, и ни єдінъ отъ насъ не бы изваинъ отъ толика народа· нъıнı оубо трои сжтъ пакости дѣıжште намъ, сотона и доуа̄ъ и воєвода, нъ вьсѣко єдинъ єстъ съ нами и тъ же невидимыи богъ. да ли сни оубо м̄мъ да оудолѣıжтъ; да не бждетъ, нъ молж васъ, помолимъ оубо акы въ инж нъıнѣ̂ бога, и не имжтъ къ намъ прикосиж̀ти са мьсти и мжкы, ни жзы. не вьсег'да ли егда начьнѣхомъ са брати, глаголаахомъ ѱал'моса сего· боже, въ има твоє съпаси ма, и въ силѣ твоєи сжди ми, боже, оуслъши молитвж моıж, въноуши глаголы оустъ моихъ; и нъıнı того рѣцѣмъ ѱал'моса, и оуслъшитъ насъ, и поможетъ намъ. и ведоми къ пакостънникомъ сего ѱалма глаголаахж, и вьси сънидоша са видѣтъ. ставъшем' же имъ прѣдъ воєводж и доук'сомъ, възрѣвъ на на̂ доуксъ глагола· сни хотѣли бъıша, да болъшемъ чьстемъ достонни бждтъ, бждетъ же вамъ отъ мене чьстъ велика и дари болъшн нинѣхъ, да оуже ед'но отъ двоего прѣдъложимъ вамъ, или жьрѣшемъ богомъ саномъ великомъ и чьстемъ и даромъ достонномъ бъıти, или не покорившемъ са отъимати поıсы и конньство, и отънижде оуже прѣдати мжкамъ. Кан'дилъ глагола· възьми и поıсы наша и тѣлеса, ничтоже бо намъ Христоса честьнѣише. тъгда доук'съ повелѣ ка-

мениимь лица имъ бити. сватъıи Кан'дилъ глаголa· наставьниче тьмѣ и всего безаконнаго оучителю, нач'ни се творити, и оузьриши мьсть своѭ. въздроувъ же воєвода на слоугоуѭштаѧ воинъı рече· ѡ злъıѧ слоугъı, по ч'то въ скорѣ не твориτе повелѣнаго вамъ; въземъше же слоугъı камение дроугъ дроуга бишѧ. видѣвъше же сватии бъıвъшеѥ дрьзи въıша. разгнѣвавъ же са доук'съ възьмъ камъıкъ връже, да оударитъ ѥд'ного отъ сватъıихъ, възвративъ же са камъıкъ на лице кнаже, и съкроуши ѥмоу всѣ лице. тъгда сватъıи Куриѡнъ рече· боржштии са съ нами врази наши, ти изнемогоша и падоша, въ истинѫ, да вънидетъ оржжиѥ ихъ въ срьдьца их', и лѫци ихъ да съкроушатъ са. воєвода рече· тако ми бози, влъшьство нѣкоѥ бъıстъ. сватъıи Доменъ рече· тако ми Христосъ, богъ нашъ въмѣстилъ са ѥстъ въ нъı, бестоуд'на же лица ваша глаголѧштаа на бога неправьдѫ, бес'чьстиѭ бо исплънѭѥ, не стъıдиши ли са, прѣисподнiи темьнъıи диѭволе, и шт8ждь истинѣ, подателю блазномъ, глава диѭволѣ тъı ѥси Ягриколау, а опашь лисиѭ доук'съ, иже съ тобоѭ. и рече к нiимъ глаголѧ· пожрѣτе богомъ, ашτе ли ни, то злѣ имате измрѣти. мнози же отъ народа, видѣвъше мѫчилънъıѧ съсѫдъı, оубоѭвъше са прѣштенъıѧ послоушаша кназа, и отъстѫпиша отъ вѣръı христосовъı. обѣшташа же са нѣкоτории отъ нiихъ, числом' четъıри десати, добъıѥ съходивъше съконьчати са, и глаголаахѫ съ пъıванiемъ дроугъ къ дроугоу· блюдѣτе са, братиѭ, не отъврьзѣмъ са господа нашего Їсоуса Христоса, да и тъ не отъврьжетъ са насъ· разоумѣите,

ꙗко оуже рече господь· не оубоите са отъ оубивающихъ тѣлеса, доуша же не могшетемъ оубити, оубоите же са паче могшшаго и доуше и тѣло въ родьствѣ огньнѣмъ погоубити. дроугъ дроуга же крѣпяхѫ словесы сими. Фуртоунатиянъ же князъ рече· ижде въı мѫжи растомъ добръı и красьнъı и словомъ оумѫдренъı, и како таковѣи прѣлъсти прѣдасте са, ѥдиного бога исповѣдающе, и Христоса нѣкого, ѥгоже акъı зълодѣи жидовьстии отроци распаша; сватъıи же мѫченикъ Терентии, оуста вьсѣхъ, рече· аште въı вѣдѣлъ князъ силѫ распатаго, то оставилъ въı коумирьскыѫ соуѥтьнѫ лъсть, и томоу са поклонилъ, и томоу въгаждавъ истиннооумоу сыноу отъ отьца, благодатьникоу и милосрѣдоу, милостивоу, иже покъıновенним и повелѣнним отчемъ на земльѫ съшедъ и божьство въ чловѣчьско ѥстьство оукрасивъ, иже и подъа крьстъ нашего ради съпасенив. Фоуртоунатиянъ же князъ то слъıшавъ рече къ сватъıимъ· пожьрете ли, или прикоснѫвъ са оудовъ вашихъ погоубльıѫ въı; Терентии рече· мънѣлъ ли ѥси страхъı оубоити са намъ; нѣсмъ бо толма слабн, да оставим' жизнодавьца, и поклонимъ са богомъ стоуждним, нъ простѣѥ твори, ѥже хоштеши о насъ. разгнѣвавъ же са князъ повелѣ раздърати ризъı ихъ, и вести а въ цръкъвиште коумирьское. вѣдахѫ же капишта та позлаштена и оукрашена красоѫ многоцѣнъноѫ· вьлѣзъ же князъ рече имъ· пожьрѣте великоумоу богоу Ираклю, видите славѫ и силѫ ѥго. Терентии рече· прѣльштаѥши са, не вѣдъı польза нда ти, ва оба слоузѣ сотонинѣ, ѥште ли не

оувѣритъ ваю пръвыи начатъкъ мжкамъ; начѣта и
въторое. слоугы же глаголаша сватыимъ· обоуѥнии,
вьсем милости и богомъ врази, чесо ради не жьрете бо-
гомъ; сватыи Кѵрїшнъ рече· мы къ ѥдномоу богоу
приближаѥмъ са, раби Їсоуса Христоса сватаго доуха
съвръшити изволѣнию и теченїе страстемь, и вѣньца
вьзати нетлѣнию, побѣдивъше каша зълокъзньнъыа
нравъı. тъгда доук'съ повелѣ вести ихъ въ темницѫ,
да помъıслитъ что о нїхъ. вьведеномъ бъıвъшемъ имъ
въ тем'ницѫ, нача сватыи Кѵрїшнъ пѣти съ вьсѣми
ими глаголѧ· къ тебѣ вьзведохомъ очи наши, живѫ-
штоуоумоу на небеси, се, ыко очи рабъ въ ржкоу го-
сподни своихъ, ыко очи рабъıнь въ ржкоу госпожда сво-
ѥа, тако очи наши къ господоу богоу нашемоу, донждѣ-
же оуштедритъ нъı. и по молитвѣ къ шестоуоумоу часоу
ношти, и гласъ бъıстъ к' нимъ, и ививъшоу са имъ
богоу и глаголѫштоу· вѣроуан въ ма, аште оумьретъ,
живъ бждетъ, дръзанте, не боите са нхъ мжкъ, ма-
ловрѣменьни бо сжтъ, сътрьпите мало, и законьнѣ
постражднте, да вѣньца вьзмете. прѣбъıша жѥ въ тѫ
ношть весела ште са о наказании господьни. оутроу же
бъıвъшоу въ тъ дьнь повелѣ извести а нс темница и
привести. и ставъше прѣдъ пакостьникъı рѣша· ѥжѥ
хоштете, твориte. ивй же са дивволъ о десняѫ дръжа
мечь, о лѣвѫѫ же змии, глаголаше же къ оухоу Ѧгри-
колау· мои ѥси, подвизаи са. повелѣ же воєвода съва-
завъше за въıѫ вести вьса въ коупѣ къ ѥзероу· ѥстъ бо
въ Севастиї ѥзеро, имъı водж многж, въ то же врѣ-
ма ѥг'да сватыа мжчахж, бѣаше стоудень велика,

вѣведѣше же а нагы поставиша по срѣдѣ езера. бѣше же и въздоухъ стоуденъ и часъ бридъкъ, къ вечероу бо бѣше дьни. приставиша же имъ стража воины и капиклары. въс кран же бѣше езера банѣ раждежена, да, аште к'то хоштеть пристѫпити и їзбѣгнѫти, приѣжитъ къ банѣ. въ часъ же пръвъıи ношти съклѣштаахѫ са отъ стоуденѣи сватни, и тѣло имъ распадаше са· єдинъ же отъ числа м̄ отъпадъ приѣже къ банѣ, и прикосивъ са къ топлотѣ абие растаа са, и тако отъдастъ доушѫ своѭ. сватиї же отъпадъше рѣша ико изъ єдінѣхъ оустъ гласомь великиемь· ѣда въ рѣкахъ прогнѣваѣши са, господи, ли въ рѣкахъ ярость твоѭ, или въ мори оустрѣмлѣние твоѥ; иже бо отълажчивъ са отъ насъ, акы вода разлиѭ са, и разидоша са въса кости ѥго, мъı же не отъстѫпимъ отъ тебе, доньждеже оживиши насъ, и има твоѥ призовемъ, ѥгоже хвалитъ въса тварь, змиѥве и въса вездѣниа, огнь, градъ, снѣгъ, ледъ, доухъ боурень, твораштии слово ѥго, ходаи по мороу акы по соухоу, и сверѣпъıимъ клъıнамъ помаанимъ ржкѣ твоѥю кротан, и нъıнѣ тъı ѥси, господи, иже оуслъıшавъ Мѡусиѣ и дажште знамениа и чоудеса въ Єгуптѣ, въ Фарашнѣ и въ людехъ ѥго, раздѣлѣа море и въ поустъıни наставивъıи люди своа, иже оуслъıшавъ Иѣкѡва молашта са бѣжашта въспрѣштенны исавова, иже съ Їѡсифомь продавъ са и съпасъ ѥго, иже оуслъıша сватъıа апостолъı, и насъ оуслъıши, господи, и да не потопитъ насъ боура водьнаа, ни пожърет' насъ глъбина, ико обништахомъ зѣло, помози намъ, боже с'пасе нашь, ико стахомъ въ глъбинѣ

морѹ, и мокрꙑ бꙑша ногꙑ наша кръвьнꙑ нашеѭ, о-блегъчи тагости наша и лютости въздоуха, господи боже нашъ, и да оувѣдатъ вьси, ꙗко к' тебѣ възвахомъ, и съпасени бꙑхомъ, к' тебѣ оупвахомъ, и не постꙑдѣхомъ са. и сѫштоу часоу третиюмоу ношти слъньце о нихъ въсиꙗ топло, ꙗко въ жатвѫ, и растаавъ са ледъ бꙑстъ вода топла. вьси же стрѣгѫштиї сьномь съдръжими бѣахѫ, єдинъ же капикларин бѣ-ше бьда, и послоуша а молашть са ихъ и помꙑшлѣа, како, иже привѣгъ къ бани, не вьчьте са съ четꙑрьми десатꙑ, нъ абье отъ топлотꙑ растаа са, а сии въ ко-анцѣ мразѣ сѫште до селѣ живи сѫтъ. и зьра свѣта иже о нихъ и вьзрѣвъ на ꙗко хота видѣти, отъ кѫ-доу ѥстъ свѣтъ, видѣ вѣньца съходаштa на главꙑ сватꙑхъ числомъ ѧѳ, и помꙑшлꙗше въ себѣ глаголѧ. четꙑре десате нхъ ѥстъ, то како ѥдиномоу нѣстъ вѣньца; и разоумѣвъ, ꙗко привѣгꙑи въ банѭ не прич'-тенъ бꙑстъ к нимъ, и възбоуждь вьса стрѣгѫштам, и съвръгъ ризꙑ съ себе, на лица нхъ въскочи въ єзеро, вьпнѫ и глаголѧ. и азъ крьстенинъ ѥсмь, и вьшедъ по срѣдѣ нхъ рече. господи боже, вѣроуѭ въ та, въ ньже и си вѣроваша, и въчьти ма въ нѧ, и съподоби ма искоушениѥ мѫкъ приати, ꙗко да и азъ искоушенъ бѫ-дѫ. побѣжденъ же бꙑвъ дивволъ прѣмѣни са въ мѫ-жескъ образъ, съвазавъ рѫцѣ свои и колѣнѣ свои дръжа глаголаше. оувꙑ мнѣ, оувꙑ мнѣ, побѣ-жденъ бꙑхъ мѫжи сими сватꙑими, и бꙑхъ вьсѣмъ въ рѫгъ, не имꙑ єднодоушенъ слоугъ. аште бо бꙑхъ имѣлъ, то не бꙑхъ побѣжденъ бꙑлъ, и нꙑнѣ что

сътворѫ; развращтѫ срьдьци кназема моима, и съжегѫтъ тѣлеса сватыихъ, и въ рѣкѫ въверьгѫтъ, и се сътворѫ, да и остатъка ихъ не бѫдетъ. сватыи же Курінъ рече· к'то богъ великъ, ико богъ нашъ; ты иси богъ творан чоудеса· сѫштаѧ бо на ны по насъ сътвори, и лишение четырь десатъ напльнилъ иси. и начаша пѣти· съпаси ны, господи, ико оскждѣ прѣподобьнын. оутроу же бывъшѹ придоста нечьстивыи мѫчителѣ, и обрѣтоста капикларіи съ ними сѣдаштa, и въпросиста воины, ч'то видѣвъ сътори се. рекоша же воини· мы ихоже измрьли бѣхомъ сномь, онъ же вьдѣ въ вьеж ношть, и вьнезапѫ възбоуди ны, и видѣхомъ свѣтъ великъ на нихъ, онъ же абие съвръгъ ризы своа въскочи въ на вьпиа и глаголѣ· и азъ крьстинынъ иесмъ, и разгнѣвавъша са мѫчители повелѣста извлѣшти а, и изказавъше а вести на брѣгъ морѣ и дркол'ми ногы ихъ прѣбивати. иед'ного же мати прилежаше ихъ, бѣ бо сынъ ѥа юнѣи высѣхъ, и боише са, ѥда како отъверьжетъ са. и на нь приспо вьзираше възлагаѭштн на нь ржцѣ и глаголѭшти· чадо мое сладъкое, ѥште мало прѣтръпи, да съвръшенъ бѫдеши, не бои са, чадо, се бо Христосъ прѣдъстоитъ помагаа тебѣ. ѥгда же имъ прѣбиваахѫ голѣни, прѣдаахѫ доуша своа глаголѭште· доуша наша ико п'тица избави са отъ сѣти ловаштнихъ, сѣть съкроуши са и мы избавьени бѣхомъ, помошть наша въ има господьне, сътворьшаго небо и земьѭ. и вьси въ коупѣ рек'ше аминъ прѣдаша доуша своа. сынъ же, оучимын материѭ, именемь Мелитъ, ѥште дыхаше. повелѣста

же мжчитєлѣ принести возы, и въскладъше тѣлеса сватыихъ прѣвезоша а на брѣгъ рѣкы, оставьше юношж, чьжште имоу живоу быти· видѣвъши же мати иего тъ юдинъ оставьенъ, отъврѣгъши женьскжж немошть, въземъши же мжжьскжж крѣпость и мждрость, и въземъши сына своюго на рамоу крѣпько въ слѣдъ колъ идѣаше· носимъ же сынъ матерьж прѣдасть доухъ свои, радоуа са. несъши же и мати иего повръже и врьхоу ихъ. възгнѣтивъше же огнь съжегоша тѣлеса сватыихъ. свѣтъ же сътворьша мжчитєлѣ рекоста· сиа останькы, аште сице оставимъ, възати а имжтъ крьстныни, и напльнити въсь миръ· нъ придѣте, да а въврьжемъ въ рѣкж, и съвъравъше кости сватыихъ, и пепелъ съметъше въсыпаша въ рѣкж, и нич'соже не погоуби рѣка ихъ. по трехъ же дьнехъ ыкиша са епископоу града того, именемь Петрь· ыко сжтъ съхранѣны кости наша семь мѣстѣ, приди оубо въ ношти и ѣзнеси ны издрѣкы, и поимъ епископъ канрикы и мжжа вѣрьны, и пришедъ ста на брѣзѣ рѣкы, и се, просвѣтѣша са кости сватыихъ въ водѣ, акы и свѣтильници, и аште кде оставьена бываше кость, свѣтомъ ыкыше са, и тако съвъравъше кости сватыих' мжченикъ, положиша а въ ракахъ. и сице пострадавъше вѣньчани бъша и сиыжтъ, ыко и звѣздъы въ въсемь мирѣ, богоу вѣроваавъше, Христоса исповѣдавъше, сватаго доуха не отъврьгъше са, прославьени бывъше о Христосѣ, памать въ житии семь оставиша на съпасенние въсѣмъ вѣроуыштиимъ въ отьцъ и сынъ и сватыи доухъ. ати же бъша сватии мжченици на мъчение о Христосѣ

прѣжде четырь калан'дъ мар'та, си рѣчь къ к҃з февроара, прѣдаша же свои доуша господеви прѣжде з̄ дань марта при Лиⷦиннии самовластьци, нам же цѣсарьствоующтоу господоу нашемоу и богоу и съпасоу и владыцѣ нашемоу Їсоусоу Христосоу, емоуже ѥстъ слава и дръжава и честь нынѣ и присно и въ вѣкы вѣкома аминъ.

Сватаго Васиⷧ архиепископа кесарим кападокиⷧскыа похвала о҃ мⷦченицѣхъ.

Мⷦченичи памати како състость бждетъ любаштиⷧмъ мⷦченикы; да иѣже къ добрыимъ клевретомъ чьсть и оуказанне ѥстъ приязни къ овщитоуоумоу владыцѣ. тацѣ ѥстъ, ико хвалаштии добла мⷦжа въ тѣчьнѣхъ врѣменѣх' не отълⷦчатъ са подражениа. блажи оубо по изкѣти пострадавъшаго мⷦченик҃, да бждеши мⷦченикъ волѣ, и изаѣзеши без гоненин, безъ огнѣ, невранъ тѣхъжде мⷦкъ съподобьвъ. нам' же прѣдълежитъ не о ѥдиномъ мⷦченицѣ чоудити са, ни о дъвою, ни о десати чисма ѥстъ наⷦжимъныхъ, и҃ ѥсть мⷦжь, иноже ѥдинъ доушѧ имⷦшти въ раздѣлена тѣлеса, а въ ѥдиномь съдъıханни и ѥдинѣнии вѣры ѥдно же и трапѣние иже противѣ лютынмъ и състошние иже за истинѫ показаша. вьси тѣчьни дроугъ дроугоу, равьни волѣ, равьни и страстиѫ. тѣм же и равьночьстьноу вѣнцоу славы съподобиша са. кое оубо слово

дондетъ достоино ихъ похвалити. ни аште и м̄ азъци довьлѣли бѣша толікж доброу дѣтѣль мжжь въспѣти, и аште и єдинъ би былъ чоудимъıи, довьлѣлше нашеи силѣ одолѣти, а не нъ толико множьство, тржтъ оимъскъıи, плъкъ непрѣборемъı, тѣчьнъ и на бранехъ непобѣдимъı. воле же оубо по срѣдѣ ихъ вьведъша памать на обьштж пользж отъ ѥихъ прѣстомштнїихъ състроимъ, прѣдъпоказавъше вьсѣмъ, ıкоже на чрътании, мжжь сихъ мжжьства, ıко и доблѣства побранъскаıи многаш'ди бо словописателе и шаропısателе начрътаıжт', ови словомь оукрашаıжште, а сии на дъскъı чрътаıжште, и многъı пооустиша на мжжьство обои. ихъже бо слово повѣстиıж и слоухомь оуказалъ са, тѣхъ же и к'нигъı мльчашта подражаниемь показаıжтъ. такожде же и мъı въспоманемъ прѣстомштиїмъ доброу дѣтѣль мжжь, да ıкоже се прѣдъ лицемь принесъше дѣланиı ихъ подвигнѣмъ са на подражание доблııшнїихъ и приснѣıшнїихъ подражанимъ. то бо естъ похвалѣние мжченик', оутѣшение съѣранъıихъ иже къ доброѣ дѣтѣли· не хотатъ бо словеса ıже о сватъıихъ подъ закономь похвалъı бъıти, за ѥеже хвалаште отъ вины міра сего начатъкъı похвалъ приемлıжтъ, а ѥм'же миръ распатъ естъ, како можетъ ч'то отъ сжштнїихъ въ ѥемъ пріложити къ славѣ; не бѣ бо ѥд'но отечьство сватъıимъ, дроугъıи бо отъ ıноа странъı бѣ, то како ıже; безградьникъı ли а наречемъ или градьникъı вьсѣм вьселѣнъıа; ıкоже бо въ прѣношение съѣранъıихъ принесеное отъ когождо обьште принесъшимъ бъıкаат', такожде и о блаженъıихъ сихъ. когождо отечьство

обѣщте вѣсѣмъ ѥстъ, и вѣси сѫтъ отъ вѣсѣдоу подажште себѣ отечѣство. пачѣ же почто ништемъ градъ стомштинѫхъ на тѣлѣхъ, оставльше нѣнѣшьнии градъ ихъ, нже ѥстъ разоумѣнъ; града оубо ѥстъ мѫченикъ градъ божии, ѥгоже хѣытрець и сѣдѣтель богъ, вѣышьнии Іероусалимъ свободѣнѣыи, мати павлова и тѣчена ѥго, чловѣчѣскомъ оубо рождениемъ инъ иного, а доуховное ѥдѣно вѣсѣмъ, обѣшть бо отьць имѫть богъ, и братиа вѣси не отъ ѥдѣного и ѥдиноа рождени, нъ отъ вѣсѣыновленыа доухованаго въ съвѣкоупление ѥже любѣвьи сами са съчетавъше, ликъ готовъ, приложение велико славаштинѫхъ отъ вѣка господа, не по ѥдиномоу съѣбранѣы, нъ напрасно прѣложьше са. како же ѥстъ образъ прѣложениа; снѣ величествомь тѣла и юностиѫ раштенна и силоѫ тѣчен вѣсѣхъ своихъ оуньше вѣси въ онмѣство вѣчѣтени бѣша, и за браньскыѫ хѣытрость и за мѫжьство доуша того дѣльма велна чести нмѣахѫ отъ цѣсара, именити сѫште вѣсѣмн за добрѫ дѣтѣль' ѥгда же оуже повѣдано вѣыстъ безбожьное оно и нечьстивое повѣданиѥ, не нарицати Христоса, аште ли, то вѣды подѣѥмати, прѣтимъ же вѣ вѣсѣкъ образъ мѫкы, и многа ярость звѣрінъска двизалше са отъ неправедѣнѣыихъ на благовѣрьнѣыа, ковн же и сѣвѣти зьли на ѝа плетоми бѣваахѫ, и различьни образи мѫкъ примѣышлени бѣваахѫ и мѫчимии неславьнми, огнь готовъ, мечь нзѣоштренъ, распатие поставлѥно, пропасть, коло, вошгагы' и овн вѣгаахѫ, а дроузии послоушаахѫ, нни колѣваахѫ са, дроузии же нскоушени тѣчьѣ прѣштенни оубошша са, нни же близъ вѣы-

въше лютыихъ прѣнемогоша, дроузии же пакы въ подвигъ вьлѣзъше, воле же не могъште до коньчины волѣзни сътрьпѣти въ срѣдж страданиы отъверъгоша са, ыкоже троуждаьштии са въ пѫчинѣ, и врѣмена, ыже имѣахж, трьпѣниы погоубиша· тъгда оубо сни неповѣдимии и доблии воини хрьстови вьлѣзъше въ срѣдж, накаваьштоу къназоу кѫиигы цѣсарекы и послоушаниы отъ высѣхъ просаштоу, свободьиомь гласомь дрьзомаьжьскы, никакоже оустрашиваше са о прѣтимыихъ, въ срѣдж вьлѣзъше крьстиыии сами са нарекоша. Шле блажении мѫжьи, ялико ихъ сватыи тъ гласъ испоустиша, ыже къздоухъ приемъ свыштенъ бысть, аггели же олышавъше въсплескаша, дыяволъ же съ бѣсы оумѣренъ бысть, господь же на небесехъ написалъ имена ихъ. рѣша же оубо кѣждо ихъ въ срѣдж шедъше· крьстиыиъ иесмь и ыкоже се вьлазаштен въ вѣранне, въ коупѣ имена свои глаголѫтъ, и на мѣсто бо вѣраниа въстѫпаѭтъ; такожде же и сии тъгда повръгъше нарѣчена имена свои ыже отъ обышталаго съпаса кѣждо себе наричааше, и то творѣахж въси, дроугъ по дроугѣ съчетам себе· тѣмъже бысть высѣмъ ѥдино има· оуже бо ни онъ, ни онъ, ни въси крьстиани наричеми выкаахж. воле же чато сътворилъ тъгда владъика тъ; лютъ бо бѣаше и развлжень, ово ласканиемъ' тѣшааше, ово же хотѣаше съвратити прѣштении. за врѣма оубо лыта'ше ихъ ласканиима, покоушам са оселѣнти отъ настоящиы благыа вѣры, не прѣдадите, глаголѣ, юности вашем, ни мозѣте измѣнити везъврѣменьноѫ съмрьтиѫ сладъкым сем жизни, не лѣпо есть обыкъшиимъ

оделѣвати въ рати зълодѣиском҃ъ съмрьтиѫ оумирати·
къ симъ же и даръı обѣштаваше, а дроугоѥ глаголаше·
чьсти отъ цѣсарѣ и санъı приимете, и тъмамі примъı-
шлѣнии ласкаше а· ѥгда же не ослабѣша искоушенїемь
тѣм', въ дроугъıи образъ оумъıшленныѫ прѣиде, ранами
и съмрьтьми и мѫками безмѣрънами досаждаше имъ.
онъ же сица словеса глаголаше а мѫченича кака, по
ч'то, рече, льстиши нъı, ѡ богобор'че, отъстѫпити
отъ бога живаго, ти работати бѣсомъ пагоубънъıимъ,
прѣдълагаѫ намъ своѭ благаѫ; что можеши толико
дати, ѥлико тъштиши са отати; ненавиждѫ такого
дара тъштетѫ имѫшта, не приѥмлѫ чьсти матере нечь-
стиѭ· даръı ли даѥши остаѫштаѫ, славѫ ли остаѫ-
штѫѫ; цѣсареви ли твориши знѧна; нъ отъ истоваго
цѣсара отъводиши· по что малъı глаголѧ мало даѥши
отъ мира сего; о в'семь мирѣ мъı не брѣжемъ, не сѫтъ
намъ тъчьна видимла желаѥмъıѫ надежда, видиши ли
небо се, коль добро ѥстъ видѣти и коль велико, и
земьѭ, колика ѥстъ, и вьса, ѩже на нѥи чоудьна· ни-
чтоже отъ вьсего того тъчьно ѥстъ блаженъства пра-
ведънъıихъ, си бо мимоходатъ, а наша прѣбъıваѭтъ·
ѥдинъ даръ желѣѭ, вѣньць праведьнъıи, ѥдинѫ сла-
вѫ хоштѫ видѣти и цѣсарьствиѥ небесьноѥ, зѣло
любьѭ въıшьнѭѭ честь, мѫкъı са боѭ гѳѡньскъıѫ, оу-
страшаѭ са оного огнѫ, а прѣтимлаго вами не боѭ са,
ѩко клеврѣтъ ми ѥстъ, оумѣѥтъ говѣти не брѣгѫ-
штиїхъ о коумирѫхъ, стрѣлъı отрочиѫ имамъ ранъı
ваша, тѣло бо биѥши, ѥже, аште дрьзѣ сътрьпитъ,
славьнѣѥ вѣньчаѥтъ са, аште ли напрасно оумьретъ,

отидетъ избывъ сждии нжждьнъıихъ, ции слоужьбж тѣлесънж прѣимъше ѥште и доушами власти покоушаѥте са, ции бога нашего въıшьши са творите, и послѣдьнѣѥ досажденніе отъ насъ приимъше негодоуѥте, и страшьнъıими сими мжками прѣтите, грѣхъ на нъı носаште благовѣрніе· нъ не страшивомъ прѣтіте, ни оужасънъıимъ, ни пристрашьнъımъ. по божиї же любви ѥсемъı и на колеси привазани бъıти готови и вазани бъıти и жегоми и высѣкъ образъ мжкъı приати. ѥгда же си слъıша величавъıи онъ и сверѣпъıи, не сътръпѣвъ дръзости мжжь прѣвъзвьрѣвъ ıростиж съматра'ше, коѥ би примъıшлѣніе изобрѣсти да би длъгж и лютж им' сътворилъ съмрьтъ. обрѣте же оумъıшлѣніе, съмотрите же, како ѥстъ люто. съмотривъ бо ѥстъство том земьм, ıко стоудень велика ѥстъ въ нѣи, и година врѣмене, ıко зимна, ношть съгладавъ, въ нѣнже паче лютость бъıваѥтъ, нъ и сѣвероу тъгда въ тж ношть вѣжштоу, повелѣ высѣхъ обнажьше на ıснѣ по срѣдѣ града съмрьзъшемъ са оумрѣти. обаче вѣсте, ѥлико васъ искоусисте зимж, ıко тажекъ ѥстъ образъ том мжкъı, нѣстъ бо инѣмъ оуказати нъ искоушьшиїмъ· тѣло бо въ стоудень въпадъ за прьва оубо вьсе осинѣѥтъ, съсѣдажшти са крьви, по томь възмжштлѥтъ са и въскъıпитъ, зжбомъ зъбажштемъ са, жиламъ съгръждажштемъ са и вьсемоу тѣлоу неволеж сълацажштоу са, болѣзнь же напрасна и люта и неиздрічема до самѣхъ оудовъ доходашти болѣзньно творитъ мразимъıимъ чоуиство· по томь кран отъпадажт тѣла ıкоже огнѣмь горжштемь, отъгонима бо топлота отъ конецъ тѣл

и въбѣглѣжшти въ глѫбиню части, отъ нихъже отъстѫпила, мрьтвы оставьшютъ, а въ нѣже въстѫпаютъ, болѣзни въносятъ, по малоу съмрьти находашти мразомь. тъгда оубо прісѫждени бъша на цснѣ вьсѫ ношть стоѧти, єгда вѣтръ лютъ сѣверъ вѣяше не прѣстаѧ, єзеро же бѣ, о нѣмьже и градъ сътворенъ бъстъ, въ нѣмьже сии страдаахѫ сватии, ѩкоже се полѣ сътворено бѣ, конѣмъ тешти, то прѣтворьшоу мразъ єго, и съмръзъше са велми, пѣши и съноузни по нѣмоу хождаахѫ, рѣкы же прісно текѫшта сташа помръзъша, макъкоє же єстъство водьноє каменнѣ подраживо прѣтвори са, сѣверъ же лютъ вѣѧ вьсе, въ нѣмьже доуша бѣ, на съмр'ть рѣаше· тъгда оубо слъшавъше повелѣнию, съмотри же ми вьсе мѣсто непобѣдимоє же мѫжь, съ радостнѣ отъврѣгъ къждо и послѣдьнѣѫ срачицѫ къ съмрьти мразьнѣи идѣахѫ, ѩкоже се богатъство грабити, сами себе пооуштаѧште глаголѫште· єда съ ризъ съвлачимъ са, нъ ветъхаго человѣка отълагаємъ, тълѣємаго похотьми прѣльсти, хвалимъ та, господи, съ сеѫ ризоѫ и грѣхъ съ себе съвлачаште, по нѣже за з'миа облѣкохомъ са, Христоса дѣлѣма съвлѣцѣмъ са, не мозѣмъ ризъ штадѣти за породѫ, ѣже погоубихомъ. ч'то въздамъ господеви; съвлѣченъ бъстъ и нашь господь, что єстъ велико рабови тожде подъмати єже и господь; паче же и самого господа мъı єсмъ съвлькъшеи, оними бо дръзнѫша сътворіти· они съвлѣкоша и раздѣлиша ризы, вел'ми оубо напсанѫ нашѫ хоулѫ собоѫ оставимъ. люта єстъ зима, нъ сладъка порода, болѣзньно съмрьзєнию, нь сластьнъ покои,

мало дож'дѣмъ, и лоно Авраама патриарха покрыѣтъ
ны, ѥдноѭ ноштиѭ вьсь вѣкъ измѣнимъ, съжьжена
бжди нога, да въ инѭ съ аггѣлы ликоуѥтъ, отата бжди
ржка, да нматъ дръзновение къ владыцѣ въздѣати са,
колико отъ нашихъ оимъ на рати падоша, цѣсароу
тьлѣньноуоумоу приязнь хранаште, мы же за приязнь
истоваго цѣсарѣ живота сего не прѣдамъ ли; колико
зълодѣискѭ съмрьть приѧша, ати бывъше о неправь-
дахъ, мы же по правьдѣ не сътрьпимъ ли съмрьти; не
оуклонимъ са, ѡ съвоины, не дадимъ зажда диѧволо-
ви, плъти сжтъ, не пощтадимъ, по нѣже бо вьсѣко
оумрѣти ѥстъ, оумрѣмъ, да оживемъ, да бждѭтъ
жрьтва тѣлеса наша прѣдъ тобоѭ, господи, и да прия-
ти бждемъ, ѩкоже жрьтва жива, благоприятьна тебѣ,
стоудениѭ сеѭ вьсе жегоми, добро приношение, ново
вьсъжежение, не огнѣемь ни стоудениѭ жьремо. си сло-
веса оутѣшьнаѧ подаваѭште дроугъ дроугоу и дроугъ
дроуга пооуштаѭште, ѩкоже се страждѭ на рати твора-
ште, ношть провождаахѭ трьпаште страсть добльно,
радоуѭште са о надѣѥмыихъ, ржгаѭште са противѣ-
ѵоумоу. ѥдна же бѣ молитва вьсѣхъ· четыре десате
вьнидохомъ въ подвигъ сь, м̄ вѣньчани бждѣмъ, вла-
дыко, да не останетъ ни единъѭже отъ чисмене, чьсть-
но ѥстъ число, ѥже почелъ ѥси четырьми десатъı дьнии
поста, им'же вь законие вьниде миръ, четыр'ми деса-
тъı дьньми постомъ Илиа изискавъ господа видѣлъ.
молитва же тѣхъ така бѣ. ѥдинъ же отъ чисмене осла-
бѣвъ противѭ лютыимъ бѣжавъ отиде, сѣтование
безмѣрно сватыимъ оставилъ. молениа ихъ господь

бес конца бꙑти. поставꙗєнꙑ бо стрѣшти мжченикꙑ близъ нѣкꙋдє въ банѝ грѣємъ съмотраллє бждштаго, готовъ приємлѣ отъ нимъ прибѣгающтихъ къ нємоу. нъ и ѥште бо и то примꙑшлѣно бꙑстъ, банѣ близъ скорж помошть прибѣгающтимъ подаваѭшти, и то зълодѣими лжкав'но примꙑшлѣно бꙑстъ, такого мѣста изъобрѣсти, на нємъже готовоє оутѣшению ослабѣваше трьпѣнию подвизаѭштнїхъ са, то славънѣиша ѭвꙑшє трьпѣнию мжченик', не тъ бо ѥстъ трьпѣливъ, иже трѣбовании не доиматъ, нъ имѣи обилиє, ти въ страдании трьпа. егда же оубо они подвизаахж са, онъ же блюдѣаше събждштеѥ са, видѣ видѣниє дивьно, силꙑ нѣкꙑѧ съ небесъ съходашта и ѩкоже се отъ цѣсара дарꙑ велиѧ онимъ раздаваѭште, вьсѣмъ же дарꙑ даѭхж, ѥд'ного же тъчьѭ оставиша бечьсти недостоина рекше сжшта небесъскꙑихъ чьстии, иже абиѥ противж болѣзни не сътрьпѣвъ къ ратънꙑимъ оубѣжє, люто видѣниє праведънꙑимъ воинъ оушидь, храбърꙑи плѣньникъ, овьча христосово звѣроядимо, а ѥже ока'нѣѥ, ѩко и небесьнꙑѧ жизни погрѣши са, и ни сеѧ же наслади са, абиѥ же при косновении топлотꙑ плъти ѥго расталвъши, любаи же жизнь съпаде са безакон'новавъ въ тъште, а стражь, ѥгда видѣ ѥго оуклоньша са и къ банѫ тек'ша, вь мѣсто отъбѣгъшаго сама са оустроилъ, и съвръгъ ризꙑ къ нагꙑимъ са примѣси, а вьпиѧ тожде зъваниє сватꙑихъ, кръстиѭнъ ѥсмъ, и напрасниємъ прѣложениѧ чоудо сътворидъ зъраштиимъ, чисма же напльнилъ, и печаль бꙑвъшѫѭ о оубѣжавьшиїмъ приложениємъ

своимъ оутѣшилъ, подраживъ борьца прѣдъпльчьнъıмъ, цни въ прьвѣѣмь штитѣ падъшлаго абие наплънѣатъ тржтъ, да не чело ихъ възмжтитъ са падъшимъ. таково же и онъ сътворилъ, видѣ небесъска' чоудеса, позна истинж, прибѣже къ владъıцѣ, причте са съ мжчениkъı, обновилъ иеже о оученицѣхъ, отиде Июда и вьниде за нѣ Матдиа, подражникъ бъıстъ Паулови, съıн вьчера гонитель днесь еуаггелистъ, съвъıше и съзъваније прижтъ, не отъ человѣкъ, ни человѣкомъ, вѣрова въ има господи Исоу Христоса врьсти са вь нѣ, не отъ Паула, нъ своеіж вѣроіж, не въ водѣ, нъ въ своеи крьви, и тако днии начинаіжштоу иедначе дъıхаіжште огню прѣдани бъıша, и останьци огнѣнии вь рѣкж вьсъıпани бъıша, да вьсеіж тварињ проидетъ блаженъıихъ страсть· на земи подвигоша са, стоудень сътрьпѣша, огню прѣдани бъıша, вода ихъ приметъ, тѣхъ иестъ гласъ· проидохомъ сквозѣ огнь и водж, и їзведе насъ на прохлаждение. сии сжтъ обьмъшии нашж странж ıакоже се сънове части възбранѣкъıште нашествиа ратънъıихъ, не въ иед'номъ мѣстѣ са затворьше, нъ въ многа мѣста сжште и многа отечьства оукрашъıше, и славно иестъ, не по иед'номоу раздѣлени бъıв'ше приемъıжштнимъ, нъ размѣшени бъıвъше въ коупѣ ликоуіжтъ. ıлє чоудо, ни м'нѣ сжтъ чисменемъ, ни множаніше бъıваіжтъ, аште и на р̄ ихъ раздѣлиши, своего чисмене не излазатъ, аште въ иед'но събереши м̄, и тако прѣбъıваіжтъ по естествоу огнѣноуоумоу· огнь бо и къ вьжагаіжштоуоукоу прѣстжпаетъ, и весь иестъ оу имжштаго. и четъıре десате и вои сжтъ въ коупѣ, и

в'си сѫтъ оу когожде. не завидаштеѥ благодѣание, не издаѥмаа благодѣть, готова помошть крьстьиномъ, съборъ мѫченикъ, воини побѣдотворци, ликъ славословаштихъ, колико са бы троудилъ, да бы нѣкако обрѣлъ понѣ ѥдного за та молашта господа, м̄ сѫтъ съгласно молитвѫ въсылаѫште. идеже д'ва ѥста или г̄ събьрани о имени господьни, тоу ѥстъ по срѣдѣ ихъ, а идеже м̄, кто оуже притъ, ѩко нѣстъ божиѥ тоу пришествиѥ; иже скрьбитъ, къ четырѣмъ десатемъ да прибѣгаѥтъ, иже са веселитъ, к' нимъ прітѣкаѥтъ, овъ да избѫдетъ печали, а сь да поштадитъ са веселиѥ ѥго. с'де жена вѣрна за чадъ молашти приходитъ, оходаштоу мѫжеви за възвраштенна молашти, неджгоуѫштоуоумоу съпасениѥ. съ мѫченикы да бѫджтъ прошенна ваша· юноша да тъч'никъ подражаѫтъ, от'ци же да помолатъ са тацѣхъ отрокъ отьци бъти, а матери добры матере повѣсть да въкнжт'. мати ѥд'ного блаженъихъ тѣхъ видѣвъши прокъихъ оуже стоудениѫ оумерѣша, а своѥго иначе дъыхаѫшта за силоѫ и за сътрьпѣниѥ лютъихъ, оставьшаѫштемъ ѥго кназемъ, ѩкоже могѫшта нѣкако размъслити, сама своима ржкама въземъши на рамо възложи на кола, на нихъже прочии иже лежаште на огнѣ везоми бѣхѫ, по истинѣ мати мѫченича, не испоусти бо сльзѫ немоштьнѫ, ни извѣштала ничьсоже ни съмѣрено ни недостоино врѣмени, нъ, иди, рече, ѡ сыноу, на добръи пѫть съ тъчникъ своими и съ дроугъ своими, не отълажчи са лика, не покажи са послѣжде инѣхъ владъыцѣ. по истинѣ добра корене добра же и лѣторасль. показа доблаа мати,

ꙗко оученииⷨи блаꙋꙗ вѣрꙋ вьскрьмила и паче неже
млѣкомъ, онъ же тако въскрѣмьюенъ бывъ сице по-
сланъ бꙑстъ отъ благовѣрнꙋꙗ матере, а дииволъ оти-
де посрамьюенъ, вьсѫ бо тварь двигнѫвъ на и̑хъ вьсѫ
обрѣте побѣдимѫ доброю дѣтѣлиѭ мѫжь, ношть лю-
товѣтрьнѫ, земьꙗ зимнѫ и часъ врѣмени, обнаже-
ние тѣлесъ. ѡле ликъ сватъ, ѡле сѣнемъ сваштенъ,
ѡле тржтъ непобѣдимъ, ѡле обьштиї хранителѥ рода
човѣчьскаго, добри обьштьници печали, съпоспѣшни-
ци мольбꙑ, звѣздꙑ вьселенꙗ, цвѣти црькъвьнии,
васъ не земл̑ѣ покрꙑла, ни небо приматъ, отъврꙋзоша
врата раиска, достоино видѣние воюмъ аггельскꙑ-
нмъ, достоино патриархомъ, пророкомъ, правьд'ни-
комъ мѫжи вь самомъ цвѣтѣ юности о житиї не врꙋгъ-
ше паче родитель, паче чадъ господа вьзлюбьше, са-
мого житиꙗ ращтение носаште прѣзьрѣша врѣменъ-
нѭю жизнь, да прославатъ бога въ оудѣхъ своихъ,
позориште бꙑвъшѫ мирови и аггеломъ и човѣкомъ
съпадъшиихъ вьздвигоша, сѫмнаштиїхъ са оутврьди-
ша, благовѣрьнꙑимъ желание соугоубиша, ѥднѫ по-
бѣдѫ вьси благꙋю вѣрѫ вьздвигоша, ѥдинѣмъ же и
вѣньцемъ правдꙑ оукрасиша са о Христосѣ Їсоусѣ, го-
споди нашемъ, ѥмоуже слава и дръжава вь вѣкꙑ вѣ-
комь амин.

Мѣсаца марта въ ї. мжка сватаго Кодрата и иже съ нимъ.

Отъ многъ и различенъ градъ похъштеномъ бывъшемъ крьстиномъ въ врѣмена Декиа цѣсара и Оуалериана и ведомомъ бывъшемъ въ никомидинскыи градъ Еудиниа и въ тьмьницѫ въврѣженомъ бывъшемъ и съ вьсѣцѣмъ оутврьжденнимъ блюдоми бѣхѫ на въпрашание, да аште рачатъ жрътвъно шасти, то без мжкъ отъпоуштени бывъше пакы въ свое къждо ихъ идетъ очечьство· страхоу же многоу сжштоу въ градѣ крьстьиномъ, паче же имѫже въ кесарии Декиоу цѣсарю прѣбъивати, ови оубо бѣжаахѫ въ горы, ови же на селѣхъ сжште таихѫ са· искоусьнии же и добии христосови рабы съ оуп'ваниемъ въ градѣ прѣбъиваахѫ въ мнозѣ радости, ожидаѫште да некъли нѣкъгда и ти съподобатъ са прославити бога. иединъ же отъ тѣхъ съ блаженъыи Кодратъ, врьстоѫ и добротоѫ и родомъ и богатьствомъ и иеже вьсего истиньнѣие богочьстиемъ оукрашенъ, приходѧ къ тъмничьноуоумоу стражоу и къ воиномъ, дѧ имъ много злато безъ соумьнѣнии затворенѣи тоу братии слоужааше, комоуждо ихъ потрѣбъноие приноса, и дръзѣишѧ на мжчение молѣше поминати иего въ цѣсарьствѣ господьни, а страшивъıѧ дръзъı творѣше пооуштаѧ и не бошти са нъ радовати, поминаѧ имъ, ако мнози отъ человѣкъ не льгъко не съ многоѫ болѣзниѫ житиа сего отъходаште ни нъıнишн'наѧ жизни съподобиша са, ни тамо покоа полоучи-

ша, и кождє болѣзни съдравиє съказам глаголлаше, ако иєже за Христоса троудити са, паче же иєже за нѣ оумьрѣти мъзда многамъ и велнкамъ ходатаи иестъ. бъівъшоу же таковоуоумоу дьни, въ нѣже прѣдъсѣдъ андупатъ въ народѣ повелѣ привести рабы христосовы на сждиште, приведеномъ же имъ бывьшемъ прѣдъ нѣ рече андѵпатъ къ божиємъ рабомъ· да повѣдаютъ къждо васъ своє има и санъ и отъчьство. блаженыи же Кодратъ зади за вьсѣми стоа не дръжимъ никымъже къ въпрошенію андоупата пръвыи вьсѣхъ великомъ гласомъ отъвѣштаваше· крьстиани наричемъ са, сє иестъ чоудьноє има наше, слава вьсѣхъ насъ и добророднъство иедно иестъ, раби иесмъ Їсоус Христоса, господа небесъскаго и невидимаго бога, градъ же комоуждо насъ иестъ небесъскыи Іероусалимъ, въ нѣже вьселитъ господь вьса надѣжштаа са на нѣ· да оубо оуже слъіша вьса наша, андупате. андупатъ же акы въ забьвенни бывъ о дръзости мжа того рече къ слоугамъ· отъчашавъшааго са оного приведѣте прѣдъ ма, да виждж, что дръзость иего приобрѣте иемоу. онъ же слъішавъ и прошъдъ сквозѣ народъ самъ прискочи и ставъ прѣдъ вьсѣми и прѣкръстивъ са рече къ андоупатоу· самъ придохъ, антоупате, прѣдъ та прѣдъборникъ бывъ дроужинѣ своиеи противж отьцоу твоиемоу диаволоу, въ скорѣ оубо твори иеже хоштеши, да оувѣси отъ искоуса сего, ако христосови иесмъ воини, и призъіваниємъ владъікы нашего непобѣдни сжште о къзнехъ воина твоиего сотоны стоимъ противж крѣпаште са. андупатъ рече· глаголи, отъчаане, има своє

пръвоѥ и прилоучаи. сватъї Кодратъ рече· рѣхъ ти, ꙗко кръстиꙗнъ ѥсмъ и азъ и вьси сии, ѫже видиши братиѭ моѭ, прилоучаи же не имамъ, нъ раби господьни ѥсмъ· се ѥстъ наше доброродьство. андупатъ рече· не достоитъ ти кръстиꙗноу са нарицати, ѥл'ма повелѣниѥ непобѣдимыихъ цѣсаръ оумараѥтъ та, виждѫ же та и доброличьна и рѣчива зѣло, да оубо послоушаи мене, дроуже, и вьзвѣштѫ о тебѣ къ цѣсароу, и старѣишинъскѹмоу сноу бѫдѫ ти ходатаи, тъчьѭ аште богы благодарьствьнши. прѣблаженъыи же мѫченикъ христосовъ Кодратъ рече· андупате, не жродъствоуи богы глаголѣ, не бо сѫтъ бози мнози, нъ ѥдинъ богъ отецъ, отъ нѥгоже вьса, и ѥдинъ господь Їсоус Христос нм'же вьса. андупатъ рече· сѫтъ оубо множаиши бози, цѣсаръ же заповѣда двѣма на десате жрьти богома, нм'же повинѫти са подобаатъ и поклонити. сватъıи Кодратъ съ дръзновениїмъ великомъ гласомъ възъпи глаголѣ· не добро ѥстъ многомъ богомъ бъıти, ѥдинъ богъ да бѫдетъ, ѥдинъ цѣсаръ. тъгда андупатъ разгнѣвавъ са повелѣ и съвлѣшти и на дъстѣ протѧгъше бити и жилами соуровами глаголѣ· повѣждъ си има. ономоу же не отъвѣштаваѭштоу въпрашааше слѹгы андупатъ· что има ѥмоу ѥстъ; они же рѣша· Кодратъ, нъ и велика рода ѥстъ. андупатъ рече· поштадите и и въставите и отъ дрѣва, и рече к нѥмоу· ч'то се сътвори намъ; по ч'то прокоуди чинъ свои; и призъвавъıи близъ себе рече к нѥмоу· по ч'то санъ свои и родъ оставивъ къ соуѥтьнѣки кръстиꙗньстѣ вѣрѣ пристѫпи; блаженъıи же Кодратъ рече· азъ бѣрахъ

припадати въ домъ бога моєго паче некъли жити въ-жилиштихъ грѣшънъıихъ. андоупатъ рече· послоушаи мене и пожьри богомъ, да не ıако зълодѣи зълѣ оумьреши. сватъıи Кодратъ рече· блаженъ ıестъ мжжъ, иже не идетъ на пжть нечьстивъıихъ и на сѣдалишти паго-убънъıихъ не сѣде, нъ бждетъ въ законѣ господьни волы ıего. Перинии андупатъ рече· не прѣльштаи себе, Кодрате, о вьсѣкомъ бо крьстиıанѣ казнь цѣсарьска лежитъ, любо оубогъ ıестъ, любо богатъ, любо сановитъ, любо смрѣдъ, то ни того поштадитъ сждъ. сватъıи рече· еи, ибо божиє писаниє глаголетъ· нѣстъ рабъ, ни свободь, нѣстъ богатъ и ништъ, ни варваръ, ни скудъ, ни елинъ, ни жидовинъ, вьси бо о господи ıедино ıесмъ, за нѣ молж та, казнь цѣсарьскж и болѣрьскж въ скорѣ съконьчаи о мьнѣ, азъ бо крьстиıанъ ıесмъ, родъ мои и достоинъство съ сватъıими ıестъ свѣтльство имжштихъ, а не отъ чловѣкъ, ниже дънесь сжтъ а оутрѣ не бжджтъ. андупатъ рече· послоушаи мене и пожьри и насъıштаи са жизни сеѫ и свѣта сего, и то глагола андупатъ проплака са съ стенанниѫ' великомъ, доблии же мжченикъ Кодратъ рече к нѣмоу· не прѣдъıлаги ми змиинъ оумъıшлъıи и диıволь, не проливаи слъзъ, пьсе и въсхъıштьниче, не имаши бо мене прѣльстити раба божиıа. Маѯимъ кназъ рече· пронъривъıи чловѣче, господинъ мои вельлѣпъıи милоуетъ тѧ, а тъı досаждаеши ıемоу. сватъıи Кодратъ рече· самъ себе да са плачетъ, о мьнѣ бо нѣстъ трѣбѣ плакати са, ни миловати, аште ли оубо андупатъ, то тъı кто ıеси прѣдь нимъ вѣштавам; довьлѣетъ намъ си, аште ли

и ты старѣишина хоштеши быти, то богъ та проклѣни. коментарисии рече· тако ми твои полоучаи, владыко мои андупате, аште сего тако оставиши, то не имать са лѣнити и тѣхъ самѣхъ цѣсарь оукарати, и приобраштеши намъ залазъ не хѡдъ. сватыи Кодратъ рече· по истинѣ, шкоже рече божие писание· въс кжыж величаша са странъı и людие пооучиша са тъштетънъıимъ; прѣдъсташа цѣсаре земьстии и кнази събраша са коупьно о господи и о Христосѣ его, се бо нъıнь отъ соуетънъıихъ кназъ рабъ божиї сждъ приемьıетъ. андупатъ рече· съвлѣкъше бездарьствьнаго пакъı бнъıте, да въсправжвъ повинетъ са богомъ и заповѣдемъ владъıкъ нашихъ цѣсарь. биемъ же блаженъıи глаголаше· слава тебѣ, боже господи, Їсоусе Христосе, шко и мене грѣшьнаго и недостоинаго съподобілъ иесн имене твоего ради се въсе пострадати, да и азъ оубогъıи прич'тенъ бждж къ рабомъ твоимъ любимъıимъ тобоіж, благодарьствоуіж та, господи, съподоби ма, владъıко, испльнити са сватаго твоего доуха, даждъ ми мждрость имѣти о тебѣ и непрѣклонънж вѣрж съхрани, оумждри ма мждростиіж твоеіж, шко нъıнь врѣма иже отъ тебе застжпьıение, нъıнь врѣма изволѣния, нъıнь врѣма иже отъ тебе помоштъ, освѣти ма и оутвръди ма обѣштанием твоимъ, прими ма, да прославитъ са има твое мноіж оубогъıимъ рабомъ твоимъ, съвръши ма о твоемъ имени и приведи ма къ твоемоу отьцоу, исповѣждъ ма прѣд нимъ бъıти ми рабѫ твоемоу, ей, господи Їсоу Христосе, молж та, съвръши ми течение. биіжштиїмъ же измѣнив'шемъ са

пать кратъı и отънемогъшемъ кръвь течаaше рѣками и съ плътиıж отъ блаженаaго мжченика. андупатъ рече къ сватоуоумоу· вѣроуюши ли понѣ нъıнѣ, Кодрате, богомъ; блаженъıи Кодратъ глаголаaше· капишта поганъскаa съребро и злато· оуста имжтъ и не глаголжтъ, очи имжтъ и не оузърятъ, оуши имжтъ и не оуслъıшатъ, ноздри имжтъ и не обоѩжтъ, ржцѣ имжтъ и не посажжтъ, не възгласатъ грътаньми своими, подобьни имъ бждутъ твораштии а и вьси оуп'ваюштии на ѩа. Перинии андупатъ рече· тъмномъ словомъ хоуляши мьна зазърѣти, послоуша оубо, Кодрате, и пожьри богомъ. сватъıи Кодратъ рече· словесемъ тъмнъıимъ, добрѣ рече, тъмьна бо ти истина са мьнитъ, прѣлесть же свѣтъла, свѣтъломъ оубо словесемъ прѣродителънъıими начьнж гласъı, вѣдомо да бждетъ тебѣ, ако богомъ твоимъ не жърж и заповѣди кесаровѣ и болѣрьствѣ не повинж са, за ѩе аште хоштеши мжчити, то твори волж своіж, и скорѣіе къ небесъкоуоумоу цѣсароу посьли ма. андупатъ рече· тако ми богъı, не имамъ тебе поштадѣти, нъ нѣкацѣми мжками и горькоіж смрътиıж погоубьıж та, окаяне. дьни оуже пришъдъшоу повелѣ вьса вести а вь темницж, повелѣвъ брьселие тлъчено подъ хрьбътъ блаженаaго мжченика подъсъıпати и камъı великъ възложити на прьси ѥмоу и нозѣ ѥмоу въ гладж въложити, желѣзъı же оковати и въсждоу, и сътвориша тако сватоуоумоу, и не брѣгоша ѥго тако на многъı дьни. блаженъıи же Кодратъ, ако по истинѣ добии страстотръпецъ доврочьстиıа, добьıе сътрьпѣ лютъıм тъı мж-

къ и не прѣмѣни са отъ божиа надежда. шъдъ же андупатъ въ никѣискыи градъ повелѣ сватыимъ мжченикомъ въслѣдовати. въшъдъ же въ цръкъвиште и пожъръ коумиромъ повелѣ прѣдъставити сватыа. вьниде же и сватыи Кодратъ, шко нѣкоторыи добии воинъ пъваа своеѣ снлоѣ на сънитие ратьникъ прѣди идъı и грьдѣ на ратьникъı възираѣтъ, кръстъ на лици показаа оустрашаѣтъ ратьничьскъ плъкъ, такожде и добии сии прѣдъ въсѣми сватыими идѣаше свѣтъло въсе лице и силно показаа и жзъı облежаштаа на нѣмъ акъı оутварь многоцѣн'иж имъı на себѣ величааше и радоваше са, шкоже чоудити са елинъскыимъ философомъ крьстьıньствѣи мждрости и трьпѣнию и славити бога глаголѣштемъ· по истинѣ, велика ѣстъ вѣра крьстиıньска, шкоже многомъ отъ нѣхъ вѣровати богоу. и ѣгда сташа прѣдъ ан'дупатомъ, оумоли сватыи Кодратъ слоугъı, да того прьвѣие слоугъı вьведѣтъ. вьведеноу же ѣмоу бъıвъшоу прѣдъ андупата рече андупатъ къ сватоуоумоу· пожьри богомъ. сватыи Кодратъ, рече· рабъ азъ Христоса рекъшааго· бози, иже небесе и земла не сътворьша, да погъıбнѣтъ. андоупатъ рече· пожри, Кодрате. мжченикъ рече· не жръ, рѣхъ ти оубо, шко христосовъ робъ ѣсмъ. андупатъ глагола· повинѣти ти са подобаатъ закономъ цѣсаремъ, а не Христосоу твоѣмоу, шкоже глаголѣши. сватыи Кодратъ рече· азъ цѣсароу моѣмоу Христосоу повиноуѣ са, а не человѣкомъ не вѣдѣштиимъ бога, молити са оубо за нѣ повелѣно ѣстъ намъ ѣстъ, да некли обрататъ са и приимѣтъ оувѣдѣние истинъı· жрѣти же коумиромъ никако-

же. андупатъ рече· да аште оубо молиши са за цѣсара, то подоба ти юестъ и повелѣнниемъ ихъ повиновати са, пишетъ бо са, отъдати кесарово кѣсареви и божиѥ богоу. сватыи Кодратъ рече· за село моѥ искоупихъ са кѣсароу, и богоу моѥмоу подобаатъ искоупити са иже о нѣмъ длъгоу. повелѣлъ же юестъ жрѣти крьстиѭномъ, любо ли оумирати ѥ жьржштемь· мы же готови юесмъ за христосово исповѣданиѥ ѥ тъчьѭ юдноѭ оумрѣти нъ и тысжштами. андупатъ рече· видиши ли, колико множьство крьстиѭнъ пожрѣша богови; юда тѣхъ мнитъ ти са бъти добрѣишоу; сватыи Кодратъ рече· зѣло добрѣи доброродьнѣи юесмъ, ѭко ѥ пожрѣхъ· к'де же сѫтъ пожърѣшеи; ѥ виждѫ ихъ оубо. и повелѣ андупатъ привести ѧ прѣдъ са, и ѭко ѧ хотѣша въвести, блаженъыи Кодратъ, да ѥ видѣнъ ими бѫдетъ, тако просто стоѫ, рече къ андупатоу· повели, да ма отрѣшатъ. отрѣшеноу же ѥмоу бъвъшоу текъ блаженъи въ цръкъвиште и въса капишта сътъръ повръже на земи, видѣвъше же жър'ци бъвъшеѥ похъштъше и коупно съ воинъı поставиша и прѣдь андупатомъ. разг'нѣвавъ же са андупатъ повелѣ и повѣсивъше стръгати· повѣшенъ же бъвъ сватыи нача славити бога и ѭко придоша отъстѫпивъшеи рече к нимъ блаженъи Кодратъ· ѡ окании и въсѣко окаании, что пострадав'ше толь скоро състѫживъше си отъврьгосте са владъıкъı Христоса и сами са дїаволоу прѣдасте; ѥ вѣроваете ли бъти въскрѣшению мрътвъıимъ; ѥ вѣсте ли, ѭко огню неоугасаѥмоу бъти и чрьви неоусъıпаѫштоу ѥ бездьнѣ и тинѣ и прѣисподьнїи дъбри; къи

отъвѣтъ бждетъ вамъ въ славѣнъныи и великъыи дьнь пришьствиа съпаса нашего Їсоус Христоса; развръзѣте очи оума вашего и видите, отъ кждоу испадосте и к'де падосте са, цѣсарьство небесъное оставивъше непотрѣбьноуоумоу рабоу воини юсте, иже отъшъдъшоу владъцѣ биютъ клевръты свом и оубиваютъ, югоже господинъ пришедъ на полъı прѣсѣчетъ, и разоумѣите, ч'то сътвористе, маловрѣменѣнъıихъ мжкъ оубоивъше са вѣчьнѣи мжцѣ сами са прѣдасте, оузъриите вы бждштаи вамъ отъ правьдиваго сждиа Їсоус Христоса, иже отъдастъ комоуждо по дѣломъ своимъ. и се глаголѫштоу блаженоуоумоу Кодратоу възъпиша отъврѣгъшии са съ слъзами великомъ гласомъ и рѣша· оубоихомъ са, господи, мжкъ и съвъсхъıштени бъıхомъ ако бесловесьнии животи, и акъı агньци посрѣдоу влъкъ расхъıштени бъıхомъ, съключиша бо насъ грѣси свои, и жити хоташте въ маловрѣмен'нѣмъ семъ житии въ бждштнимъ вѣцѣ оумрѣхомъ· да что сътворимъ оубо, не вѣмъ, ѡ ока'нии. блаженъıи же Кодратъ, радости испльнивъ са о покаании, ихъ и слъзъı ихъ видѣвъ рече к нимъ· пъваите, братие, ако милосрьдъ юстъ господь, нашъ Їсоу Христосъ, съ слъзами припадѣте к немѹ, стоите и нъıне о исповѣдании иже въ съпаса, своими кръвьми очистите са отъ грѣхъ, и иже плътиих побѣждени бъисте, крѣпостиих доушънъих побѣдите. т'ѣм' же кричъ великъ сътворьшемъ на мнозѣ часть и повръгъшемъ са на земи и прьстиих посъıпавъшемъ главъı свом толикъ трепетъ бъıстъ прѣдъстоштнимъ, ѣкоже не тъчъих кръстиѣномъ

ѥдинѣмъ плакати са съ нимн, живѫштии бо къ никеистѣмъ градѣ оужасъше са отъ бывъшаго крича и вьплѣ събра са на мѣсто то мѫжи и жены и младенци, жидове и ѥлини и крьстиѭнъско множьство, иже са тамште творѣахѫ, ѩкоже не бѣаше вьмѣстити са народоу. разгнѣвавъ же са о томъ андупатъ повелѣ блаженаго Кодрата паче стрѣгати и свѣштамн горѫштами прижагати ребра его, и расѣдам са ѩростиѭ съпадаше съ прѣстола, нечловѣчьстѣ повелѣвам наносити на нь мѫкы. добии же христосовъ Кодратъ, ѩко никакоже чоуа мѫкъ, пооучаше каѭштам са глаголѧ· доброѣ, братиѭ, молите са господоу прилежьно. онѣмъ же глаголѫштемъ, ѩко нѣсмъ достоиньни нарицати имене сватаго христосова, оукаравъше и, глаголаше имъ· молите са богоу, братиѭ, молите са, приближите са къ мьнѣ. онѣм' же пристѫпивъшемъ и припадаѭштемъ к немоу и плачѫштемъ са вел'ми и в'сѣмъ тоу сѫштиимъ плачѫштемъ са с нимн въздвигъ гласъ свои блаженъыи Кодратъ възри съ слъзами глаголѧ· блаженъыи богъ, иже ед'ночадаго сына своего Исоу Христа посълавъыи и тѣмъ са примиривъ съ нами, врагомъ же намъ сѫштемъ прѣлихъѭимъ чловѣколюбиимъ присвоистивнвъ нъı, иже вьсѣкѫ тварь сътворивъыи бъıв'шаго ради по образоу твоемѹ чловѣка, да насъıштаатъ са тобоѭ сътворенъıими зъданнн· и нъıнѣ, владъıко, изгънана сътвори сотонѫ отъ рабъ твоихъ сихъ, приими, владъıко, и нъıнѣ съвоиньı моа, оуказъша оубо вь сѣтехъ дншволѣхъ, нъıнѣ же прибѣгаѭштам къ твоеи благъıни и чловѣколюбью. да оубо не гнѣваи са на на,

ико отвръгоша са тебе древьіе, обаче стоят' непрѣклонни, приіми даръ мои недостоинаго раба твоего, и съподоби ѧ примѣсити са къ небесънъимъ твоимъ и истинъънъимъ воиномъ, сътвори са самъ знамение въ благо, да оувѣдатъ, ико помиловалъ ѧ иеси, и не гиоуша са кыжштемъ са имъ. си, владыко господи, Іисоус Христосе, оуслъиши мене раба своего и за доуша ихъ приими моѭ доушѫ, ико тебѣ подобаатъ слава въ вѣкы аминъ. и съ великомъ гласомъ вьсеи братии рек'шемъ аминъ напрасно свѣшта оугасоша и ржкы мжчаштихъ слоугъ раслабѣша и облакъ свѣтелъ на вьсѣхъ сватъихъ бъістъ, тъма же и мракъ на андупата и на поганъіѧ просъіпа са, ікоже отъ страха оум' погоубити ан'тоупатоу и вьстрепетати коупно съ съвѣтьникы своими· надѣыжштемъ са имъ, ико и градъ са иматъ пасти, мльчанию же многоу бъівъшоу аггельскъ гласъ слъішанъ бъістъ поѭштемъ и славословаштемъ бога, часома же двѣма минѫвъшема расхождаахѫ са по малоу тъма и начаша възирати погании на сватъіѧ и видѣти иже о нихъ свѣтъ, покаавъшии бо са начаша съ великомъ гласомъ вьпити и глаголати· съгрѣшихомъ и безаконъновахомъ, оцѣсти, съпасе. иедъва же въ себѣ бъівъ андупатъ повелѣ ѧ вести въ темницѫ и оутврьдити. и сънемъше съ древа блаженаго Кодрата въврьгоша и въ темницѫ и оутврьдиша. и на оутрии сѣдъ андупатъ на сѫдишти повелѣ прѣдъставити емоу раскаавъшаѧ са, въпрашавъ же ѧ и оувѣдѣвъ прилежьное и непрѣклоньное исповѣданиє ихъ и не възмогъ прѣвратити имъ оума повелѣ вести ѧ въ своѭ земьѭ и

градъı ѥдного когождо нхъ и тоу живъı а съжизати, блаженоуоумоу же Кодратоу коупно и съ инѣми къ Єлиспонтоу прѣдъити. вьси же свати идоша радости испълънивъше са и славаште бога и тако къждо нхъ веденъ бъıстъ на своѭ земьѭ и о Христосѣ съкончаша са. шъдъ же андупатъ въ апамнискъıи градъ и пожъръ коумиромъ повелѣ привести прѣдъ са сватъıма мѫченикъı и рече къ блаженоуоумоу Кодратоу· жьреши ли богомъ оубо, влъшве и непрѣподобьне, или ни; добии же мѫченикъ Кодратъ рече· отца твоего нарицаи такого сѫшта, азъ во кръстьıнъ ѥсмъ, и не вѣдѣ ни влъшьбъı ни проказьства, и не жьрѫ бѣсомъ. вида же андупатъ вьсе тѣло сватааго одрано рече къ дроугомъ своимъ· къıм мѫкъı нанесѫ на зълосъмрьтънааго сего, не вѣдѣ. онѣмъ же не довѣкджштемъ и не отъвѣштаѭштемъ ничсоже, видѣвѣхѫ бо оуже к'томоу не мошти тѣлоу ѥго тръпѣти мѫкъ, повелѣ андупатъ принести врѣтиште и высадити и въ нѥ и ископати ровъ и въвѣсити и въ нѭ въ врѣтиштии и бити и посохами· многоу же часоу миноувъшоу повелѣ изати и из врѣтишта мьна, ако оумрълъ ѥ· ако же отрѣшиша врѣтиште, искочивъ сватъıи ста простъ. андупатъ рече· не ю ѥште почоу мѫкъ; сватъıи же Кодратъ възьрѣвъ на небо рече· благодарьствоуѭ та, господи Їсоусе Христосе, ако стрѣлъı младеништь бъıша ранъı нхъ и изнеможе въ нихъ крѣпость нхъ, мнѣ же силѫ подаи и оукрѣпи ма, и къ андупатоу рече· окаане, видиши ли и пытаеши ѥште; ѥже оубо можеши творити, то твори, тъчьѭ скорѣѥ. възъıривъ же са андупатъ рече къ нѥмоу· по въсемоу поту погоубьѭ та, аште

и влъшъбами своими пъваѣшн. сватъıи же Кодратъ възъпивъ рече· благословенъ иеси, господи боже нашъ, ıако избави отъ ржкы съмрътънъı жизнь нашж, нънѣ оубо въздамъ ти славж прѣвъıшьнюмоу богоу нашемоу. андупатъ же повелѣ и прѣди вести въ Кесариж, въшъдъ же андупатъ въ градъ на оутрıа пожръ бѣсомъ и повелѣ блженаго Кодрата прѣдъставнти ıемоу и пъıталше отъ нѣго, аште хоштетъ пожрътн, оувѣдѣвъ же непрѣложение блаженаго мжченика рече къ нѣмоу· довьлѣютъ ти оубо, аже приатъ мжкы, пристжпивъ пожьри богомъ. блаженъıи же Кодратъ рече· игралъ иеси съ мноıж мжками сими твоими. и разгнѣвавъ са андупатъ повелѣ прострѣти и по остроу каменню и бити їговаждами жилами по вьсемоу тѣлоу· биемъ же блаженъıи славьıше бога глаголѣ· многашди бъраша са съ мноıж и бо не прѣмогоша мене· на хръбътѣ моемъ ковалıж грѣшници, оудалиша безаконие ихъ, и ıако съконьча ѱалмъ андупатъ рече· бите и протажьно, добии же мжченикъ Кодратъ рече· бите, бите, плъти оубо пакости твориши, а доуша не врѣдиши. андоупатъ рече· окаане, зълоу бѣсоу прѣдодолѣлъ иеси. сватъıи Кодратъ рече· тако ми и господа моего Їсоус Христоса, зълоу зѣло и не тъчыж ѣдномоу, нъ и вьсемоу воинъствоу иего господнн бъıхъ, господа моего ради Їсоус Христоса, ıемоуже слава въ вѣкы аминъ. множьствоу же братьıа отъвѣштавъшемъ аминъ разгнѣвавъ са зѣло андупатъ повелѣ ати отъ множьства дъва мжжа и привести и к нѣмоу· ятома же има бъıвъшема оставивъ сватаго Кодрата о блаженѣѣмъ Сатърнинѣ и Роуфинѣ

нача пытати, се бо бѣаста имени ею. повѣсивъ же и повелѣ дърати желѣзными ногътьми, дондеже чрѣва начънжтъ хътѣти извалити са на земьж. блаженаи же мжчима молиста сватаго Кодрата и въсж прѣдъстоштжж братьж молити са богоу за ни. и възъпивъ сватыи Кодратъ рече· господи Їсоусе Христосе невидимаго отьца, посьли помощь своіж на нѣ и застжпи и, ви, боже съмѣренъныхъ, помилоуи рабы своа и даждь имъ трьпѣние и побѣдж дожии до конъца. многоу же часоу минжвъшоу и ничьсоже отъвѣштаважштема има, отъ многыихъ бо мжкъ не можаста и глаголати, повелѣ же андипатъ сънемъше и прѣдати сѣчьцамъ, да на пжти Єлиспонта иджште отъсѣкжтъ главѣ ею. тѣма же тако съконьчавъшема са мжжи боголюбиви и христолюби въслѣдъствовавъше ихъ пжтьмь възаша многоцѣнънъныа мощи ею, давъше злато много сѣчьцемъ, принесъше же и въ своа градъ положиша чьстьно. блаженоуоумоу же Кодратоу повелѣ андупатъ коупно и съ инѣми въслѣдъствовати въ Аполониж, и въшьдъ нечьстивъи андупатъ въ цръквиште аполоново повелѣ привести сватаго Кодрата и прокъи· приведеном' же имъ бывъшемъ ноужда'ше а пожрѣти нечьстивъимъ бѣсомъ и глагола къ блаженоуоумоу Кодратоу· послоушаи оубо мене и остани са бѣсованиа своіего, по ч'то саиъ свои и родъ оукарѣюеши; оувѣждъ богы и съпаси са и азъ повелѣж врачемъ ицѣлити та, тъчыж пожьри богомъ, пристжпи къ Асклипию и тъ та истѣлитъ, оубои са величьства богъ и великаго Аполона, добьиго Ираклиа, иже въсѣхъ цѣсарь, и Диа тръвеличьствънаго,

Ірса, Писидона оубо, нѣси ли николиже плавалъ по морю, да бы оувѣдѣлъ страхъ его; любо ли поклони са сльньцоу свьташтоуоумоу са по вьсеи сьселенѣи, еда и тъ оумрълъ ѥстъ, ыкоже ты хоула глаголѣши; еда нѣстъ на небеси; блаженъыи же Кодратъ рече· азъ поклаи̑ѣыж са истин'ноуоумоу богоу и ѥдиночадоумоу сыноу его Іѣсоусъ Христосоу, и не отъмештж са сватааго доуха, нъ трепештж его крѣпости, и неисповѣдимыж силж пожж и славыж въ инж, мрътвомъ же капиштемъ не клаи̑ѣыж са, бѣсъ не боиж са, ни тебе нмжшта'го малогодънжыж власть, ѥшть же мало дънии и їдж къ господоу моюмоу, ты же зъло зълѣ въплачеши, ыко не въсхотѣ оувѣдѣти истиннааго бога, давъшааго ти жить, сыне сотонинъ, обыштьниче нечистыхъ бѣсовъ, бѣсънъыи пьсе, кръвопивъыи змию, плътоѣдивъыи мечоу, сверѣпѣи звѣрии, не стыдиши ли са жъра камению прѣдъ народомъ прѣдъ толикомъ множъствомъ народа, иже ничесоже прнюмыжть; сокачим чистѣиша вась сжть, иже сжть рабы человѣчьсти, ыко въ дворѣхъ закалаыжть чистѣ на сънѣдение человѣкомъ, а не бѣсомъ, вы же коумиромъ безъчоувьствьномъ жържште прѣдъ народомъ не срамыѥте са, ыко и каменю закалаыжште вы сънѣдаѥте· да придетъ, бестоудьници, прнюмлан жрътвж, да ывитъ са, да въспроситъ о себѣ, да приметъ, да ысть, да речетъ камѣнъыи богъ вашъ, что хоштетъ, да юмоу заколжтъ, козж ли или волъ или птицж, чьстьнѣшеѥ юмоу, оусрамыните са, чада стоудовънаи, вы бо бѣсъни сжште нъы цѣломдръниъыма бѣшенъы мьните. и се глаголжштоу юмоу разгнѣвавъ са

андупатъ повелѣ соль съ оцѣтомъ съмѣсивъше поливати раны его и соукномъ въстирати· и ико помлъча сватыи, Перинии нечьстивыи повелѣ раждегъше желѣза зѣло жешти и по рекромъ. блаженыи же Кодратъ длъготръпѣливъ тръпа болѣзни молыше са въ оумѣ млъча и оустьнѣ его подвизаста са, гласа же емоу не бѣаше слышати, отънемогъшемъ же са слоугамъ, повелѣ сънати и и вести въ темницѫ, и на оутрьи повелѣ андупатъ сватаго прѣдъвести къ елиспонтъскоуоумоу острову,· и прѣшедъшоу антоупатоу Рындакъ рѣкѫ изидоша противѫ емоу кназъ, иже бѣ того мѣста, и съ народом' съвѣравшимъ са отъ капиштъ, а по истинѣ желаѫштемъ видѣти христосова страстотрьпьца, прослоутие бо мѫченика его оуже по вьсеи Ясии и бъхма по вьсеи вьселенѣи обытекло бѣаше, повелѣ же вьскмъ андупатъ прѣдъити къ прѣди сѫштии вьси глаголемѣи Сероукоминъ, тоу бо капишта многа бѣахѫ поставьена, и прѣвъивъ тоу на оутрии сѣдъ повелѣ привести сватаго мѫченика Кодрата, вьсь же народъ съвѣравъ са стояхѫ позороуѫште мѫченика, блаженаго Кодрата· онъ же, аште и полиино бѣаше крьвиѫ вьсе тѣло и акы мѣхъ бѣаше надъменъ, нъ тихо и свѣтъло показаше лице свое и склаба са ведомъ бѣаше слоугами, многыихъ бо ради мѫкъ, яже нанесоша на нѣ, не можаше оуже и ходити, вьсь бо пѫть на колѣхъ везомъ бѣаше, и ако прѣдъста прѣдъ андупатомъ, и рече к немоу· пооумилъ ли са иеси зѣо, Кодрате, или ни; онъ же прѣвеликомъ гласомъ въз'пивъ рече· из млада ногътии цѣломждрьствоуѫ, из жтробъı матере моеа

кръстинъ иесмъ и иного бога не знаю разѣ господа моего Іисоуса Христоса. тъгда разгнѣвавъ са анъ'тупадъ повелѣ огнь възгнѣтити и възложити сковрадж· слоугамъ же възгнѣтивъшамъ огнь, и тако раждежена бѣаше сковрада, ижкожа образъ иеѧ подобенъ бѣаше огню, и повелѣ андупатъ възложити сватаго на сковрадж. блаженъи же Когратъ рече· азъ самъ о себѣ възлѣзж на сковрадж, и не замоуждж, и сътворивъ христово знамение възлеже на сковрадѣ, възметаахж же слоугы диивола на сковрадж пѣцълъ и масло и трьстие. сватъи же Кодратъ поише· боже, на помощтъ мьнѣ вьними, господи, на помощтъ мьнѣ потъщти са, да постъідатъ са и посрамьіжтъ са искжщтии доуша моеѧ, да възврататъ са въспатъ и оусрамьіжтъ са хоташтин мьнѣ зълоу. и коньчавъшоу иемоу ѱалмъ, ижко дьвѣма часома прѣшедъшема, нача сватъи ржгати са андупатоу глаголѧ· огнь сии твои стоудень иестъ и желѣза сковрадъі макъчаиша сжтъ твоюго срьдьца, добрѣ оубо сътвори, троудъна ма сжтъ отъ шъствиа пжтьнаго, повелѣ на макъцѣѣмъ семъ одрѣ почити ми, нынѣ оубо испочихъ и възмогохъ, и то глаголѧ сватъи мжченикъ обращташе са на сковрадѣ, ижко на одрѣ по истинѣ настъланѣ· многоу же часоу прѣвъівъшоу и огню никакожѣ прикосниівъшоу се иемъ повелѣ андупатъ съиемъше и отъ сковрадъі мало вьнѣ вьси на хлъмъ възведъше мечемъ главж иемоу отъсѣштн. прним' же отъвѣтъ и тъишта са на иебесьскоие цѣсарьство блаженъи Кодратъ поише глаголѧ· благословьиенъ господь, иже не дастъ насъ на оуловение зжбомъ

ихъ, и нѣкоторин отъ вьслѣдъ иджштаѧ братиѧ пошаҳж съ нимъ. и дожии до мѣста, идеже хотѣаше съконьчати са, коньча ѱал'мъ, и на мнозѣ помоливъ са и благодарьствивъ бога прѣклонивъ колѣнѣ и въыж протагъ въ добрѣ исповѣдании оусѣченъ бъістъ на славж и хвалж Христосоу богоу нашемоу нынѣ и присно и въ вѣкы вѣкомъ.

Мѣсаца марта въ а҃і. житие Григора папы роумъска'го.

Блаженъын Григорин поставьіенъ бъістъ патриархъ сватѣи божии цръкви римьстѣи, а прѣжде патриаршъства цръноризъцъ бѣ въ манастъіри сватаго апостола Иньдреа, наричаемаго Клоскаура, близъ сватоую мжченикоу Їѡана и Паула. вѣаше же игоуменъ того манастъірѣ, мати же иего блаженаѧ Силвиа живѣаше близъ вратъ сватаго Паула апостола на мѣстѣ наричаемѣѣмъ кѣла нова. тъ же блаженъын Григорин иег'да сѣдѣаше въ хызинѣ своиеи и писаше, приде къ немоу маломоштъ, мола и и глаголя· помилоуи ма, рабе бога вышьнаго, ыко старѣишина бѣхъ кораб'никомъ, и истопихомъ са и погоубихомъ много имѣние, и своие и стоужде. любонштин же и по истинѣ рабъ христосовъ призъвавъ слоугж своиего глагола немоу· брате, шедъ даждъ семоу ѕ златицъ. братъ же шедъ сътвори, ыкоже повелѣ немоу

рабъ божии Григории, и дастъ маломошти $\overline{\text{s}}$ златицъ, и отиде. пакы оубо мало пр҃кмоудивъ въ тъжде день приде тъжде маломоштъ къ блаженоуоумоу Григороу глаголѧ: помилоуи ма, рабе бога вышьнѣаго, ыко много погоубихъ, а мало ми иеси далъ. блаженъыи же призъвавъ слоугж своиего глагола иемоу· иди, брате, даждъ иемоу дроугжыж $\overline{\text{s}}$ златицъ. сътвори же братъ тако. вазьмъ же ништии $\overline{\text{ві}}$ златицъ отиде. пакы же мало помоудивъ третиие въ тъжде день приде къ блаженоуоумоу Григорию глаголѧ· помилоуи ма, рабе бога вышьнѣго, даждъ ми дроугоие благословьиение, ыко много погоубихъ. блаженъыи же призъвавъ слоугж своиего глагола иемоу· иди, даждъ иемоу дроугжыж $\overline{\text{s}}$ златицъ. отъв҃штавъ же глагола· в҃рж ми ими, чьстъныи отьче, ыко н҃стъ остала ни ѥдина златица въ ризьници. глагола к н҃емоу блаженъи· не имаши ли иного никакогоже съсжда, ни ли ризъна, да даси иемоу; онъ же отъв҃штавъ рече· иного съсжда, чьстъныи отьче, не имамъ развѣ сьребрънаго блюда, нже ѥ посълала госпожда великаꙗ съ коуцыж. глагола къ н҃емоу рабъ божии Григорин· иди, брате, даждъ иемоу блюдъ тъ. братъ же сътвори, ыкоже повел҃ иемоу блаженъыи, и дастъ ништоуоумоу. ништии же въземъ $\overline{\text{ві}}$ златицъ и сьребрънъыи блюдъ отиде. ѥгда же и поставиша патриарха сват҃ки црькви римьст҃ки, по обычаю патриар'шъскоу повел҃ сак҃лароу своиемоу въ ѥдинъ день ѥдноиж привести $\overline{\text{ві}}$ маломошти на трепезж своиж, да об҃ѣдоуижтъ съ н҃имъ. сак҃ларии же сътворн, ыкоже повел҃ иемѹ патрнархъ, и призъва $\overline{\text{ві}}$ мжжь ништъ. и ѥгда с҃ѣдоша

съ патриархомъ на трепезѣ, обрѣтоша са гї. призъвавъ же сакелара глагола немоу· не бѣхъ ли ти рекълъ вї позъвлти, то како без моего повелѣнига три на десате иеси позъвалъ; сакеларь же слышавъ и пристрашенъ бывъ отъвѣштавъ рече к немоу· вѣроуи ми, чьстънъи владыко, дъва на десате ихъ иестъ, третиного на десате не видѣаше ник'тоже развѣ патриархъ иединъ. обѣдоуижштемъ же имъ видѣаше патриархъ третиного на десате сѣдашта на краи стола, и се, лице иего образъ измѣнише, овогда оубо видѣти и бѣаше сѣда, овогда же отрока. и иегдаже въсташа съ трепезы, инъ въса отъпоусти блаженъи, а третиного на десате, видимаго тако чоудъна, и за ржкж и въведъ и въ клѣть своиж глагола немоу· заклинаижта о велицѣи силѣ въседръжителя бога, повѣжди ми, к'то ты иеси, и что иестъ има твоие; онъ же рече к немоу· и иеже въпрашаеши имене моего, то и то чоудъно иестъ, обаче азъ иесмъ оубогъи пришедъи к тебѣ, иегда вѣ въ манастыри сватаго Иньдреа апостола, наричаемаго Клноскаръ, иегда сѣдѣаше въ хызинѣ и писаше, немоуже да дъва на десате златицъ и съребрънъи блюдъ, иже ти бѣ посълала съ коуциж блаженаа Силвина мати твоа, и да оувѣси, ико отъ дьне того, отъ нелиже пода ми съ длъготръпѣниемъ и простомъ срьдьцемъ, нарече та господь патриархоу быти сватѣи црькви своеи, за нжже и крьвь своиж пролиа, и быти ти прѣимьникоу и намѣстьникоу врьховьнаго апостола Петра. глагола же к немоу блаженъи Григории· како вѣси ты, ико тъгда нарече господь быти мьнѣ патриархоу; онъ же отъ-

вѣштавъ рече· не ѥльма ли аггѣлъ господа вьседръжителы ѥсмъ азъ, то того ради вѣдѣ, и тогда бо господь ма вѣ посълалъ к тебѣ искоусити оусрьдиѥ твоѥ· аште оубо человѣколюбьнѣ а не человѣкомъ твориши видѣти милость своѭ. блаженъıи же то слъıшавъ оубоѩ са, не оубо бѣаше до толѣ видѣлъ аггѣла, акъı къ человѣкоу бо бесѣдова и вьзира на нѣ. рече же аггѣлъ къ блаженоуоумоу· не бои са, се, посълалъ ма ѥстъ господь, да бѫдѫ съ тобоѭ въ житии семъ. блаженъıи же слъıшавъ то отъ аггѣла паде ницъ на земи, и поклони са господоу глаголѧ· аште малалго того ради даанна и ничесоже сѫшта толико множьство штедротъ показа о мьнѣ прѣмилостивъıи господь, ıкоже аггѣла своѥго посълати къ мьнѣ, бъıти ѥмоу съ моѭ въ инѫ, каком оубо славъı съподобатъ са прѣвъıкаѭштии въ заповѣдехъ ѥго и дѣлаѭште правдѫ, без лъжа бо ѥстъ рекъıи, ıко милость хвалитъ са на сѫдѣ, и милоуми ништа въ заѥмъ даѥтъ богоу. тъ же самъ аггѣльскъıи господь строми человѣчьскоѥ съпасенниѥ глаголѥтъ къ о десиѭ стоштиими· градѣте, благословьѥнии отьца моѥго, прнимѣте оуготованоѥ вамъ цѣсарьство отъ начала мироу· ал'ченъ бо бѣхъ, и дасте ми ıсте, жаднъ бѣхъ, и напоисте ма, странень бѣхъ, и наведосте ма, болѣхъ, и присѣтисте мене, нагъ бѣхъ, и облѣкосте ма, въ темьници, и придосте къ мьнѣ, ѥльма оубо сътвористе ѥдномоу отъ братиа сеа моа хоудъıа, то мьнѣ сътвористе· бѫди же вьсѣмъ намъ почитаѭштиимъ же и послоушаѭштиимъ оуслъıшати блаженъıи тъ гласъ, и вѣчьнъıихъ благъıнь, ѫже оуготова

богъ любаштимъ и, да ны съпринмникы сътворитъ Христос богъ прѣчистыа ради матере его сватыа богородица, ако томоу подобаатъ слава, честь и поклањанию, нъıнѣ и присно и въ вѣкы вѣкомъ амин.

Мѣсаца марта въ ві. мжченије сватаго Пионѣна презвутера змурньска града.

Памать сватыимъ обьштевати апостоломъ велитъ· вѣды ако иже памать творитъ съ вьсѣмъ срьдьцемъ и вѣроѫ и инѣхъ оутроуждаютъ, болша хоташте подражати, Пиониа же мжченика и паче поминати лѣпо, по нѣже, егда бѣаше въ миро, многы отъ прѣльсти обрати, апостольскыи мжжь въ насъ бывъ, и конець егда призъванъ бъıстъ къ господоу и мжченъ бывъ, съпсаное се остави на наказаније намъ и до нъıнѣшьнѣаго имѣти намъ памать оучениа его. мѣсаца шестаго в дьни наставшти сжботѣ велицѣи въ дьни, вънегда са роди блаженъıи мжченикъ Полукарпъ, гоненію сжштоу Декиа цѣсара въ Змурньнѣ, яти бъıша Пионии презвутеръ и Савини исповѣдьница и Асклипиадъ и Македони и Лимонъ презвутеръ съборьнѣи цръкъви· Пионии же видѣ прѣжде едного дьне, вънегда са роди Полукарпъ, ако въ тъı дьни яти бъıша сии съ Савиниѫ и съ Асклипиемъ посташте са, и ако видѣ, ако оутро въ тъ дьнь яти имжтъ бъıти, въземъ розвъıнъı изви-

ты три на выѣ своѣ възложи, и Савининиї и Ѧсклипии, и жидѣахѫ сѣдаште въ домоу. се же сътвори за ведомыѣ ради не разоумѣти кыихъ, ико и дроузии иджтъ осквьнити са въ трѣбахъ, иъ да видатъ вьси, ико вънатъ вь тем'ницѫ абие нти· помолѣшемъ же са имъ и въкоусивъше хлѣба и воды въ сѫботѫ великѫѣ приде к нимъ Полемъ и иже бѣхѫ съ нимъ вьзискати и влачити крьстиины на трѣбы и на осквьнѣение, и рече Полемшнъ· вѣмъ оубо, Пиониї, заповѣди цѣсара, ико велитъ вамъ жрьти богомъ. Пионии рече· вѣмъ заповѣди божиѣ, вь нихъже велитъ намъ томоу иѣдномоу са кланыти. Полемъ рече· поидѣте оубо на съборъ, да томоу са обѣштаѥте. рече же Ѧсклипиѣди и Савинии· мы богоу живоуоумоу покараѥмъ са и обѣштаваѥмъ са. веде же ѧ Полемъ и пришъдъшемъ имъ видѣша вьси, ико жзы носатъ, и акы на прѣславъно чоудо течаахѫ колико брьзо народи, ыкоже отьривати дроугъ дроуга, и пришедъшемъ имъ на мѣсто, идеже бѣша събърали са, испльни же са вьее то мѣсто и въсходи и горьница елинъ и жидовъ, иждень праздъноваахѫ, по нѣже бѣаше великаа сѫбота. поставиша же ѧ по срѣдѣ ихъ и Пѡлемъ рече· ѡ Пионие, покорите са акы и вьси, и жьрѣте, да не мѫчени бѫдете. простъръ же рѫкѫ Пионин свѣтломъ лицемъ отъвѣштавъ рече· мѫжи, иже о добротѣ змоурьствѣи хвалаште са, и иже въ васъ сѫтъ жидове пришьли, послоушлите мене мало вамъ вѣштаѥшта· слышѫ бо о само приходаштимъ, ико посмѣѥште са и порадоуѥште са игри мните тѣхъ погрѣшение, им'же не по воли жържтъ, лѣпо же бы вамъ ели-

номъ покарѣти са оучітелю вашемоу Омироу, иже сьвѣштаѥт'· не подобно ѥстъ, оумиражштинихъ хвалити са, вам же, ѡ жидове, Мѡусин, ꙗко велитъ· аште видиши осла брата твоѥго падъша подъ брѣменемъ, не миноуи, нъ въстава въстави и, такожде же и Солѡмоноу глаголѫштоу· аште падетъ врагъ твои, не порадоуи са и о потъчениї ѥмоу не възноси са, азъ бо своѥмоу оучітелю покарѣкъ са, оумрѣти изволѫ паче а не прѣстѫпити словесе ѥмоу, и подвизаѫ са не измѣнити, иже прѣжде навъыкохъ· по томъ же и наоучихъ, къимъ оубо посмѣѣтъ са жидове, аште и врази имъ ѥсмъ, ꙗкоже вѣштаѣтъ, нъ человѣци ѥдиначе обидж ненавидаште, рьцѣмъ къıа прѣобидѣхомъ, къıа отъгънахомъ, къıа оубихомъ, къıа ли къ коумиромъ ноудихомъ; или мнатъ, тъчно ѥстъ свом грѣхъı иже нъıнѣ страха ради человѣчьска твораштимъ не толико оубѣ ѥлико волънии грѣси неволънъıимъ; к'то оубо поноуди жидовъ жрѣти Белфегороу, или ꙗсти жрѣтвъı мрѣтвъıимъ, или блаждити въ дъıштерехъ иностранникъ, или съжешти коумиромъ съıны и дъıштери, или ръпътати на бога, или противити са Мѡусии, а и не благодѣти имѣти благодѣѣштиимъ, или обраштати са срьд'цемъ въ Єгуп'тъ, или въшъдъшоу Мѡусии възати законъ, рѣшти Ѧршноу· сътвори намъ богъı, и телецъ творити; васъ бо могѫтъ прѣлъстити, по нѣже почитаѣтъ са вамъ кънгъı сждинскъıа, цѣсарьскъıа, исходьнъıа, и в'си, о нихъже обличени бъıваѣтъ, нъ ништѫтъ, чесо ради цин не ноудими сами приходатъ ил жрѣтвѫ· да тѣхъ ли ради вьсѣмъ крьстиномъ зазираѥте; мните сѫштжъ жизнь

токоу подобьноу бъıти, къıи коупъ болиї ѥстъ, плѣвънъıи ли или п'шеничьнъıи; ѥгда бо придетъ дѣлатель съ лопатоѭ потрѣбити тока, плѣвамъ лъгъкамъ сѫштамъ, оудобь вѣтромъ отъносатъ са· а пшеница тоу остаѥтъ. видите пакы въврѣжена невода· вьсе лі, ѥже съберетъ, на потрѣбѫ ѥстъ; тако же и нъıнѣшьнѣı' жизнь. како оубо хощете о семь намъ страдати, акы правьдьникомъ или акы и неправьдьникомъ; аште же и акы неправьдьнии, како оубо и въı тѣми дѣлы неправьдьнъıими обличаѥми тожде творите; аште ли ꙗко праведнии, праведнъıимъ стражджштнимъ, къıм вамъ надежда имѣти; аште бо праведъникъı едва съпасаѥтъ са, нечьстивъıи и грѣшънъıи кꙋде авитъ са; сждъ бо мира належитъ, о нѣмъже извѣстихомъ са многъıими. азъ же и ошъдъ и вьсѫ жидовъскѫ землѫ прошедъ, прѣшедъ же Иордана видѣхъ земьѭ, до нъıнѣшьнаго послоушъствоуѭштоу бъıвшоу на нѣи божию гнѣвоу, твораштинихъ ради грѣхъı и живѫштинихъ на нѣи, странникъı оубивалъште и ино много ноужднѫ твораште· видѣхъ дъıма ижнѣѥ до нъıнѣшьнаго въсходашта и земьѭ огнѣмъ оупепелѣнѫ и всего плода праздъна и мокротъıнъıѭ влагъı, видѣхъ и море мрътво, водѫ прѣмѣнѣнѫ своеѭ вешти, страхомъ божиѥмъ отъпадъшѫ и не могѫшти животъно въ себѣ крѣмити, и въходаште подъ водоѭ комоу въ нѣ измештетъ и вънъ, и оудрѫжати тѣла члов'ѣчьска не могѫштѫ въ себѣ, приати бо члов'ѣчьска не хоштетъ, да не члов'ѣка ради пакы въспрѣштена бѫдетъ. и се далече вамъ глаголѫ· въı видѣсте и пов'ѣдаѥте людинскѫ землѫ и декаполитъскѫ

изгорѣвъшїж огнемъ и прѣдълежаштж до нынѣшьнаго на показанїе нечьстивъимъ Етни въ Сикилии островъ исхода отъ него огнь, аште и се далече отъ васъ естъ, поразоумѣки топлѣ водѣ исходаштиї отъ земла, и поразоумѣните, отъ каждоу раждизаютъ са, или отъ каждоу съгрѣваютъ са, аште нѣстъ огнь подъ землеж. тѣмъ проповѣдаж вамъ о бждштинмъ огнемъ быти сждоу отъ бога словесе его ради Їсоуса Христоса, и того ради богомъ вашимъ не слоугоуемъ, и капиштоу златоу не поклањаемъ са. симъ же и їнѣмъ мнозѣмъ реченомъ бывъшемъ Пиониемъ, Полемонъ и сжштни съ нимъ и весь народъ помлъчаша послоушажште, ꙗкоже никомоуже кръкнжти. рекъшю же пакы Пионию, ꙗко богомъ вашимъ не слоугоуемъ, и капиштоу златоу не поклонимъ са, приведоша ихъ на срѣдж и приставиша имъ кыи отъ събора съ Полемономъ молаште са и глаголѫште· оувѣштан са намъ, Пионие, ꙗко тебе любимъ, и многа ради достоинъ еси живъ быти, нрава добраго ради и кротости, добро естъ да живеши и свѣта сего видѣти и ино много. онь же къ нимъ· и азъ глаголѫ, ꙗко добро естъ жити, нъ оно оуне естъ, егоже мы любимъ, и свѣтъ онъ истинънъи, и се же оубо васе добро, и не навидаште дѣла божиа вѣгаемъ, нъ инѣхъ больша хоштемъ, а сихъ прѣзовидимъ. Ѧлеѯандръ къ боголѫкавъ мѫжь рече· послоушаи и насъ, Пионие. Пионии рече· ты мене послоушаи, еже бо ты вѣси, вѣдѣ, а еже азъ вѣдѣ, ты не вѣси. Ѧлеѯан'дръ же высхотѣ поржгати са емоу, а рече наржгла са· а сиѧ жзы чьсо ради сжтъ на тебѣ; Пионии рече· сего ради, да не

PARSONS LIBRARY University of MICHIGAN

прѣходаште града вашего поразоумѣжтъ ны, ико жърѣше и осквръниваше са придохомъ, и да оувѣсте, акы и не въпрашати са велимъ, нъ въ темницѫ идемъ по волѝ, а не акы инѣхъ волеѭ и насъ въсхытиваше ведете, нъ имѭже носимъ жзы, оставите насъ, не бо съ жзами вьведете насъ къ коумиромъ вашимъ. ти тако Алеѯандръ помлъча· пакы же онѣмъ молаште са ѥмоу ономоу глаголѫштоу ѥмоу· тако оустависхомъ и оустръмихомъ, и много обличам ихъ и о бѫдѫштихъ съповѣдам имъ Алеѯандръ рече· чѭто оубо на потрѣбѫ сѫтъ намъ словеса си ваша, имиже и недостоини ѥсте жити; народоу же хоташтоу позоръ съборънъıи творити, да то оуслъıшатъ паче цни отъ стратига пришедъше Пшлемшноу рѣша· не даждъ глаголати ѥмѹ, да не вьлѣзѫтъ на позориштн, плишть и възискание о нѣмъ бѫдетъ. се слъıшавъ Полемшнъ глагола· Пѳоние, аште не хоштеши жрѣти, поиѣ приди на мѣсто коумиръско. онъ же рече· нъ не бѫдетъ польза твоимъ коумиремъ, аште тоу придемъ. Пшлемшнъ рече· оувѣштан са намъ, Пишние. Пішнии рече· еша могль бъıхъ азь васъ оувѣштати крьстишномь бъıти. они же вельми въсмишвьше сѧ рѣша· не имаши того створити, да живи изгоримь. Пионии рече· горе есть зѣло оумьрьшоу изьгорѣти. оскабивьши же сѧ Савини, Полемонъ и сѫшти съ нимь рѣша· смѣеши ли сѧ; она же рече. ен, аште богъ хоштетъ, крьстишнъıни бо ѥсмь, елико бо къ Хрьстоу вѣроужтъ, смѣжтъ сѧ въ радости вѣчьнѣи. глаголаше ен· ты бо емоуже не хоштеши, бѫдетъ ти приати· нже бо не жрѫтъ жены, въ блѫдництествѣ

стомт'. она же рече сватоуоумоу господоу пешти сѧ о томь. паки же Пионию рече Полемонь· оувѣштаи сѧ намь, Пионие. Пиони рече· повелѣно ти ѥсть или оувѣштати или мѫчити· аште не можеши оувѣштати, то мѫчи. тогда повьпрашавь Полемонь глагола· пожьри, Пионие. Пиони рече· ꙗко крьстьꙗнь есмь. Полемонь рече· коего бога чьтеши; Пиони рече· бога вьседрьжителѣ сьтворьшаго небо и землѭ и вьсѣ, ꙗже вь ниχь, и вьсѣχь нась, иже подасть намь вьсе богатьство, ѥгоже познахомь слова ѥго ради Їсоуса Христоса. Полемѡнь рече· пожьри оубо по цѣсарю повелѣнию. Пѡнии рече· азь чловѣкоу жрьтвы не творѭ, крьстиꙗнь бо ѥсмь. Полемѡнь рече· крьстиꙗнь ли ѥси; Пѡнии рече· ѥи. Полемѡнь рече· коѥм црькъве; отъвѣшта· съборьнѣи, не бо ѥсть ина отъ Χрьста. таче приде на Савинѭ, рече бо прѣжде ѥи Пѡнии, ꙗко нарьци себе Θеѡдоти, да не въпадеши отъ имене паки въ рѫцѣ безаконьнѣи твоѥи госпожди бывъшиї, госпожда бо ѥи въ врѣменехь Гордиꙗна цѣсара, хотѧшти обратити Савинѭ отъ вѣрьы, отъгънана ѭ отъ себе съвазавъши, по томь же съ Пѡномь сѫшти ѧта бысть въ гонении томь. рече же оубо и тои Полемѡнь· что са глаголеши; она же рече· Θеодоть. онь же рече· крьстиꙗньнѣи ли ѥси; она же глагола· ѥи, крьстиꙗньнѣи ѥсмь. Полемѡнь рече· коѥм црькъве; Савина рече· съборьнѣым. Полемонь рече· коѥго бога чьтеши; Савина рече· вьседрьжителѣ, иже сьтвори небо и земльѭ и вьсѣχь нась, ѥгоже познахомь слова ѥго ради Исоу Христоса. таче въпраша Ѧсклипиада Полемѡнь· или ты крьстиꙗнь ѥси; Ѧсклипиадь

рече· ен. Полемонъ рече· коеѧ црькъве; Ѧсклипиѧдъ рече· съборънъıѧ. Полемѡнъ рече· коего бога ч'теши; Ѧсклипиѧдъ рече· Їсоуса Христоса. Полемѡнъ рече· сиї оубо инъ ли иестъ; Ѧсклипиѧдъ рече· ни, нъ тъждѣ, иегоже и сиѧ нарекоста. симъ реченомъ бъıвъшемъ ведоша ѧ въ тѣмницѫ, идѣаше же въ слѣдъ народъ многъ., ѩкоже пльномъ бъıти высѣмъ стъгнам'. глаголаахѫ ции о Пионии· како присно блѣдъ съ нъıнѣ роумѣно лице иемоу иестъ. дръжащти же иего Савинн за ризъı отъръванию ради отъ народа глаголаахѫ цни наржгаѫште са· тетъка боитъ са, да не отъръвена бждетъ· иединъ же отъ нихъ възъпи· аште не жьржтъ, да са мжчатъ· дроугъıи же к'то глаголаше· се, человѣкъ идетъ жрѣти· глаголаше же сего ради, иже бѣаше съ нами Ѧсклипиѧдъ· Пиѡнии речетъ· лъжеши, не во сего творитъ Ѧсклипиѧдъ· дроузии же глаголаахѫ· сии и сии жрътвѫ сътвориша· Пиѡнии рече· къждо своѫ имать волѫ, ч'то оубо тебѣ; азъ Пионии са наричаѫ. се рекъшоу иемоу иедъва отъ народа съклѣштеномъ сжштемъ въведоша ѧ въ тъмницѫ прѣдавъше стражемъ. вьлѣзъше же обрѣтоша затворена презвутера съборънъıѧ црькъве именемъ Лимна и женѫ македоньскѫ и иедного отъ вѣръı фрүгинскъıѧ именемь Єутүхиикъ· сжштемъ оубо имъ въкоупѣ оувѣдѣша стрѣгжштии тъмницѫ, ѩко приносимаго отъ вѣрънъıхъ не възимаѫтъ Пиѡниина чадь, глаголаше бо Пиѡнъ· ѩко иегда ваште трѣбоваахомъ, никомоуже бъıхомъ, и нъıни како хоштемъ възати; разгнѣваша же са тъмничьнии стражие, и разгнѣвавъше са въведоша

ихъ паче въ нжтрь, якоже не имѣти имъ никоеможе милости· славивъше же бога оумлъчаша, подажштоуоумоу имъ обычеиаи, якоже покаати са стражемъ ис темница извести а пакы на прѣждъ. они же прѣбъıша рекше· слава господоу, съдоучи бо са намъ се на добро, пространиѥ бо имамъ и бесѣдовати и бога молити и день и ношть. обаче оубо и въ темницѣ мнози отъ страны прихождлахѫ оувѣштати хоташте, и слъıшаште ихъ отъвѣтъ дивъıхѫ са, въплажлахѫ же и ѥлико по ноужди бѣахѫ влачими отъ кръстиинъ братиа многъ плачъ твораште по въса часы паче же о добрънхъ мѫжихъ и о добрѣ житии бъıвъшиимъ, якоже плакати са Пѣѭнию и глаголати· безоума, безоума нъı мѫчнте, безоума нъı сѣчете, видаште висъры цръкъвънъıа отъ свинии попъраны и звѣзды небесънъıа подъ опашьıѫ змииоѫ на земл̂ѫ влачимъı, винограда, иже насади десница божиа, отъ свинии прокоужденъ, и того нъıны ѥмл̂ѫтъ въси мимоходаштен. чада моа, ѫже пакы раждаѫ, доньжде са образи Христос въ васъ, млади мои поидоша по жестокоу пѫти, нъıны Соусана оудѣбена бъıстъ отъ безаконъноу старцоу, нъıны отъкръıваѫтъ младѫ и добрѫ, да насъıтатъ са доброты ѥѧ и въ лъжѫ навадатъ на н̂ѫ, нъıны оубо гладъ не хлабънъıи, ни жажда водъная, нъ еже оуслъıшати слово господьн̂е, нъıны оубо въздрѣмаша са въса дѣвица и съпаахѫ, съвръши бо са глаголъ господа и съпаса, ѥда сънъ человѣчьскъıи обраштетъ вѣрѫ на земи. слъıшѫ же ѥко и ѥдинъ къждо ближикѫ прѣдаѥтъ, да съвръшитъ са реченоѥ, ѥже прѣдати братъ брата въ съмрьть, или

испросилъ ѥстъ васъ сотона просѣати акы пшеницѫ, нъ да никтоже не мнитъ, чада, ꙗко отънеможе господь, нъ мы, глаголѣтъ бо, или не можетъ, рече, ржка моꙗ отати васъ, или отажьча слоухъ мои не оуслышати; нъ грѣси ваши растоѫтъ посрѣдоу насъ и бога, облѣнихомъ бо са, дроузии же и прѣобидѣвъше безаконие сътворихомъ, дроугъ дроуга хапыѫште и дроугъ дроуга ꙗдѫште сами са оуморихомъ· лѣпо же бѣ намъ прав'дѫ из лиха имѣти паче кнꙑхчии и фарисеи, слышѫ бо, ꙗко и кыѫ отъ васъ жидове призꙑваѭтъ въ сънмѣхъ, тѣмъ вънемѣте, да никакоже вамъ и велико и мало и волѣиꙑи грѣхъ прикоснѣтъ са, и ни ѥдинъ отъ васъ да не съгрѣшитъ великꙑимъ грѣхомъ и хоулоѫ ꙗже на сватꙑи доухъ, не бѫдѣте коупно сь нꙑми кнази содомьстиї и людие гоморьстии, имже ржцѣ кръве испльнь· мы же ни пророка оубихомъ, ни Христоса прѣдахомъ, ни распахомъ. да что много глаголѫ вамъ; помните, ѥгоже слышасте, и нꙑне бесѣдоуите, им'же наоучени бысте, по нѣже и се оуслышасте, ꙗко рѣша жидове· Христос человѣкъ бѣѣше и почи ꙗко ноуждѣноѭ съмрьтьѭ. да рекѫтъ намъ, коемѹ нѫждеѭ оумьрьшоу вьсь миръ оученикъ испльнѣнъ бысть; коемоу ноуждеѭ оумьръшоу человѣкоу оученици и дрѹзии с нимъ толици за има оучителꙗ своего оумрѣша; коемоу ноуждеѭ оумьръшоу человѣкоу именемь толико лѣтъ бѣси изгонатъ са, и елико на величꙗ въ цркви съборнѣи бываѫтъ; не разоумѣѭтъ же, ꙗко ноуждеѭ съмрьтьнъ ѥстъ, ѥже по своѥи волѝ извода себѣ отъ житиꙗ. се же ѥмоу глаголавъшоу повелѣ потъштавъше са имъ

излѣсти ис темница. придоста же к нимъ неокоръ и епархъ Θеѡфилъ съ народомъ многомъ глаголѧшта· се, старѣи васъ Оуктімонъ въдастъ са, и жрътвѫ сътвори, оувѣштаите са и вы, въпрашаѭтъ бо васъ Лепидонъ и Єуктимонъ. Пѣѡнии рече· иже сѫтъ вьведени въ темьницѫ, то лѣпо имъ естъ дожьдати андупата, да видимъ, что имъ велитъ. отидоша же много имъ глаголавъше, и пакы придоша съ многомъ народомъ. рече епархъ Θеѡфилъ· лжками андупатъ посъла да ведени бѫдете въ Єфесъ. Пѣѡнии рече· да придетъ посланъи и поиметъ насъ. Θеѡфилъ рече· нъ пригкиѱъ естъ чьстънѣи, и ты паче нди к немоу· аште ли не хоштеши, кнази есмъ, да, еже хоштѫ, творѫ. повръзъ же и за въıѫ дастъ воиномъ вести, якоже мала его не оудавити. приде оубо на стѣгны и Славинин кричаштема има великомъ гласомъ· кръстиана есвѣ, и на землѫ помештѫште себе, да не ведени бѫдѫтъ въ коумирьницѫ, шестъ воинъ Пѣѡнии ношлахѫ стрьмоглавь. не могѫштемъ же имъ его дръжати колѣиома тъкахѫ по ребромъ а за рѫцѣ и за нозѣ влачлахѫ вьпыѫшта· принесоша же его носаштии и положиша на земи въ коумирьници· единаче же стоıше Єуктимонъ при коумирьници, и Лепидонъ рече· чьсо ради въı не жьрете, Пѣѡнiе; Пѣѡнии рече· яко крьстиани есмъ. Лепидъ рече· яко коего бога чьтете; Пѣѡнии рече· сътворьшаго небо и земьıѫ и море и вьсе еже въ нихъ. Лепидъ рече· распатъıи же оубо кто естъ; Пѣѡнии рече· егоже посъла богъ на съпасениѥ мира· кнази же вел'ми вьзпивъше вьсмııша са, и Лепидонъ его нача клати. Пѣѡнiї же

вѣзьпи· богъ вѣренъ, и не постꙑдите са, правдж почътѣте, иже сѫтъ тъчни акꙑ и вꙑ, познаните, закономъ вашимъ послѣдоуните, насъ мжчините, акꙑ и не покаръѣжште са, и вꙑ не покарѣюте са, мжчити повелѣно вꙑ юестъ, а не ноудити. и к нѣмоу Роуфинъ кто прѣдѣстом въ риторьстѣи хꙋтрости, сии рече· стани, Пишніе, не величан са. онъ же к нѣмоу· то ли ти сѫ риторъства; то ли сѫтъ твом кнѣигы; тѣхъ Сократъ отъ Ѳинеи не пострада· то или Сократъ и Аристидъ и Анаѯархъ и прочни величаахж са, имже и философиж и правдж и трѣпѣніе любꙑхж; иединъ же иѣкꙑи въ санѣ и славѣ мирьстѣи сꙑ рече· не кличи, Пішніе. Пишнии рече· не ноуди, нъ крадж раждъзи и сами вь нѫ вълѣземъ. Терентии же к'то отъ народа въскрича· вѣсте, ыко сиї инѣхъ поважда ют', да не жьржтъ, да оуже оубо вѣньца възложиша на ны· она же растръзавъша отъмета'ста· димосии же стоиаше дръжа коумирь жрътвънын, не же съмѣаше къ комоу близъ пристжпити, нъ самъ прѣдъ вьсѣми димшсии изѣ отъ нѣго. кричаштема же има· крьстиина иесвѣ, не обрѣтъше, что иматъ сътворити, пакꙑ вь темницж ведоша, и народъ ржгаше са и заоуша'хж, и къ Савинии к'то глаголаше· ти въ отьчинж своѭ не можааше оумрѣти; она же рече· кто юестъ отьчина моа; азъ пионова сестра иесмъ. Исклипиади же къ Пішнию рече· не боиши ли са мене о семъ; и тако вьведена бъста вь темницж. вълазаштоу же Пішнию вь темницж иединъ от' воинъ оудари и по главѣ вел'ми ыкоже врѣдити иего, онъ же помльча, ржцѣ же оударьшоуоумоу иего и ребра обатриша са, ыкоже

ѣдва ѣмоу отъдъıхати. вълѣзъша же въ темницѫ славıста бога, ıако прѣбъıста въ има христово без врѣда, и не похвали са о нѣю врагъ, и прѣбъıста въ пѣснехъ и молитвахъ оутвръждаѭшта себе. по том же приде андупатъ въ Змурьнии и приведенъ бъıвъ Пiѡнии, сѣдшоу антупатоу на сѫдишти въпрашати и нача· что са нарицаѣши; отъвѣшта· Пiѡннї нарицаѭ са. андупатъ же глагола· жьреши ли; отъвѣшта· ни. андупатъ въпраша· кѫѭ вѣрѫ имаши; отъвѣшта· съборънъıма црькве презвутеръ ѣсмъ. андупатъ рече· тъı ли ѣси оучителѣ имъ; отъвѣшта· ѥи. рече андупатъ· боугести оучителѣ ѣси. отъвѣшта Пiѡнии· божии вѣрѣ ѣсмъ, и вѣроуѭ къ господоу сътворьшоуоумоу вьса. андупатъ рече· жьри. отъвѣшта· ни, къ богоу боголѣпьно вѣровати наоучихъ са. онъ же глагола· вьси богъı чтемъ и небо и сѫштаѧ на небеси богъı· что на въздоухъ вьзираѣши; жьри ѣмоу. отъвѣшта· не на въздоухъ вьзираѭ, нъ къ сътворьшоуоумоу въздоуха и небо и сѫштаѧ на небеси. андупатъ рече· рьци, к'то сътвори; отъвѣшта· недостоино ѣстъ рѣшти. андупатъ рече· богъ оубо, иже ѣстъ Зеусъ, иже ѣстъ на небеси, цѣсарь бо ѣстъ вьсѣмъ богомъ. млъчаштоу же Пiѡнну и обѣшеноу бъıвшоу рѣша· жьри. отъвѣшта· ни. пакъı мѫчiвъше и ногътъми рѣша· покаи са. отъвѣшта· нѣсмъ обоуıлъ, нъ живаго бога боѭ са· андупатъ и ини мнози жръша, и живи сѫтъ и съмъıслатъ. отъвѣшта· не жьрѫ. андупатъ рече· ч'то са тъштиши на съмрьтъ; Пионнї рече· не тъштѫ са на съмрьтъ нъ на жизнь. андупатъ рече· не велико чоудо

твориши тѣшта са на смрьть, нъ ѥл'ма оубо тѣштнши са на смрьть, живъ да изгориши. и въписаша въ пинакїдъı роумъскъı· Пїшнии исповѣдавъıи са самъ крьстиянъ живоу изгорѣти повелѣхомъ. шедъшоу же ѥмоу на сждилнште съ тѣштанниемъ и пришедъшоу коментарисию самъ са съвлѣче, тач ѥ разоумѣвъ прѣчистъıи лѣпотж тѣла своѥго, многъı радости испльни са, възьрѣвъ же на небо и хвалж въздавъ богоу иже тако ѥго съблюдъша, прострѣ са самъ на дрѣво, и прѣда са воиноу пригвозднти са· пригвожденоу же ѥмоу бъıвъшю пакъı димшсии рече· покан са и отъньмемъ гвоздиа, отъвѣшта же онъ· чоухъ, ѩко нич'тоже сжтъ, тѣм же тѣштж са, да абиѥ въстанж обличам ѥже из' мрътвъıихъ въскрьсениѥ. поставиша оубо ѥго на дрѣвѣ. тач по томъ и пресвутера коѥго Митродора вѣръı маркїлиньскъıа· лоучи же са Пїшниа поставїти о десниж, Митродора же о лѣвжж, и оба зьрѣста на въстокъ· принесеномъ же бъıвъшемъ дрьвомъ и кржгомъ гладъше Пиониї затвори очи, ѩкоже народоу мнѣти і издъша, онъ же отаинъ ихъ мольбж твора, пришъдъ же на конецъ молитвѣ прозьрѣ, ѥште же пламени великоу сжштоу весел лицемъ, послѣжде рекшоу аминъ и рекъ господоу· прими моиж доушж, акъı отъригам тихо и без болѣзни издъхнж и прѣда доухъ свои господоу, въсж крьвь, въсж доушж, неправьдьнѣ осжжденѣ бъıвъши, обѣштавъшоу же са съхранити тако житиѥ живъ блаженъıи Пионни непорочьно, неистьлѣнно, присно оума имъı своѥго простръта къ богоу въседръжнтелю и къ ходатаю богоу и човѣкомъ Исоуса Христа, бога нашего,

такомоу же и достоинъ бысть коньцоу, и великаго подвига побѣдивъ пронде тѣснымі двьрьми на широкъ и великъ свѣтъ. назнамена же са емоу вѣньцъ по тѣлоу, по огни бо тако его видѣхомъ приходивъше, якоже тѣло юно страстьникоу изглаждено и оуши емоу свѣтьлѣ быста, брада же емоу акы то прьво брадѣжштѫ свьтѣаше са, и лице емоу пакы свѣтъло и благодѣть чоудьна, якоже крьстіаномъ оутвьрьдити са паче вѣроѫ, невѣрнии же възбоявъше са и съвѣдиѫ имѫште въ страсѣ отити. мѫченъ же бысть сватыи Пишнии мѣсаца марта ѣї день, сѫбота, часъ ѳ при Нанѣ цѣсари, о насъ же цѣсарьствоуѫштоу господоу нашемѫ Їсоусѣ Христосоу, емоуже слава и дрьжава въ вѣкы вѣкомъ амин.

Молитва сватаго Пішнии, иже са обрѣте въ ино писание.

И въ сихъ кнігахъ чте са роумъскы· Пишнии самъ са исповѣда крьстиана сѫшта, живъ да са съжежетъ и оугодъно бысть· блаженыи же шедъ на мѣсто, иждеже бѣаше огнь раждъженъ, видѣвъ пламень полашть, моли са ведѫштимъ его воиномъ, ослабити емоу часъ малъ, да молитвѫ сътворитъ· и прѣклонивъ колѣнѣ и въздѣвъ рѫцѣ инѣмъ подъдрьжаштемъ его, самъ бо отъ многа висѣнии не можаше о себѣ рѫкоу въздѣ-

ти, нача же молити са господоу и глаголати· слава тебѣ, Їсу Христосе, сыноу божии иночадыи, съ нимъ сыприсно, слово божиѥ, живыи снла и живъı твора вьса, съкровиште отчоу вѣдѣнію, благоѥ кореніѥ новоуоумоу садоу, иже къ богоу плодопрїношенію нашемоу, без лъжа надежда познавъшимъ тобоѭ отъца и сватаго доуха, вѣнець славѣ отьцоу иже различънъıихъ свѣтъ исповѣданию нашемоу съплитаѥмъ на благѫ воиѫ отьцоу, таина съкръвенаи отъ вѣкъ и нъıнѣ обличимаи насъ ради исповѣдаѭштимъ владъıчьство твоѥ, строителю вьсеи твари, дръжаи кръмѫ небесънѫѭ, иже ѥстъ сватъıи доухъ, и избава въсѫ доушѫ клаташтѫ са въ горести диаволовѣ, иже, дѣлателю добръıи, разлѫчаѫ доухомъ сватъıимъ плѣвъı п'шеница, хлѣбъ небесъскъıи оутвръждаѫ срьдьца вѣдѫштимъ добраи твоиа дѣланиа, вино благоѥ новаго винограда, веселаи и свѣтълотвораи лица ожидаѭштимъ прихода твоѥго, источникъ животвораштоуоумоу доухоу, неразлѫчимаи десница отьца, живъıи образъ отчѹ подобию, тихоѥ отишиѥ плаваѭштиїмъ, надежда безнадеждънъıимъ, сватость божии благодѣти, праведънъıи сѫдии, мъздодавъць исповѣдаѭштимъ са прѣдъ человѣкъı, пѫть водаи къ от'цоу, двьри отчоу въходоу, пастоухъ благъıи положивъıи доушѫ за овьца, и мене грѣшна'го избавивъ отъ влька, вьсьжде съı, иждеже та кто помолитъ, истинноѥ цѣсарьство, покою брѣменънъıимъ, врачоу болаштиимъ доушамѫ, иже божиѫ властиѫ оставьıиа грѣхъı, вѣнецъ мѫченикомъ, истинънъıи богъ, иже надъ вьсѣми богъ съ сыномъ и

сватъимъ и животвораштимъ и неразлжчимъи отъ божиа славъı и сватаго доуха твоего въ та живъıи и въса, ıаже на небесехъ и на земи и въ мори испльнѣа приходомъ, и строа и подаа пиштж въсеи плъти, тебѣ подобаатъ хвала, слава, великолѣпотиıе, сватость отцоу и сватоуоумоу доухоу въ вѣкъı аминъ. и се рекъ слъıшаштемъ въсѣмъ сътворивъ христосово знамениıе въıѣзе въ огнь и зинжвъ прѣда доушж и съконьча са сватъıи мжченикъ божии въ Змурьнии. азъ же власъ въ Ефесѣ съı въ то врѣма оупразнивъ са отъ дѣла цѣсара прѣписахъ протлъковавъ отъ роумъска азъıка на гръческъ.

Мѣсаца марта въ г҃і. мжчениıе сватаго Савина

Цѣсарьствоуıштоу Диоклитиıаноу заповѣдь посъла са по въсеи въселенѣи, ıакоже въсѣмъ не покораштимъ са заповѣди иего и не жьржштии богомъ мжчени бъıваıштѣ зълж съмрьтиж оумрѣти. доинде же си заповѣдь по всеи егуптьстѣи странѣ· гоненню же оубо належаштоу на крьстиıанъı зѣло, егуптьстѣ странѣ зѣло матжшти са Савинъ кто именемь въ то врѣма съı, поуста града пръвъıи, блага рода съı, славенъ же именемь, крьстиıанъ съı належаштаа ради вѣдъı отъшъдъ въıъ гра въ хъıзѣ малѣ҆мъ и съ инѣми крьстиıанъı таıше са, въ постѣхъ и молитвахъ дьıь и ношть прилежа· многомъ

же крьстиѧномъ ѧтомъ бывъшемъ и вьсѣм' нма Савиноу нарицаѥштемъ прославив'ше, нехоудо вьзискание бысть отъ безаконънъıихъ, имже зѣло мѫжа прославиша. по том' же мало дьнии ништии кто по обычаю проса хлѣба вѣдъı мѣсто, к'де живетъ сватъıи Савинъ, пришедъ глагола безаконьникомъ· что ми дасте и покажѫ вамъ мѣсто, ижде ѥстъ искомъıи вами Савинъ; они же оуслъıшавъше и ради бывъше даша ѥмоу два златика, и шедъше вь слѣдъ его доидоша мѣста и оударивъше въ двьри, акъı жродоуѥште ч'то, отвръзъ единъ отъ братиѧ оувѣдѣти хота, что хотатъ, абие въскочиша безаконьници и обрѣтоша сватаго Савина съ инѣми шестиѭ братиѧ, и съвазавъше влѣкоша вънъ ис клѣти. въпрашавъше же, кто ѥстъ отъ ѝихъ искомъıи ими Савинъ, и оувѣдѣвъше поим'ше єдного съвазаша веригами двоими, и козълъ тажькъ възложивъше ѥмоу приведоша его къ воєводѣ. въ то же врѣма Ѝринъ к'то нарицаѥмъ старѣишина бѣаше въ поустѣѭмъ градѣ нарицаѥмѣѭмъ, тъ ишедъ на походѫ подлъгъ рѣкѫ оузьрѣ из далече плъкъ великъ народа градѫштъ, видѣвъ же мѣсто трѣвно и красъно сълѣзе отъ коня поглоумити са, бысть же часъ малъ, вьзьрѣвъ очима своима и оузьрѣ сватаго Савина влѣкома съ нѫждеѭ великоѭ, и рече къ коментарисию· к'то ѥстъ, ѥгоже ведѫтъ нашего чина воини; онъ же рече· мьнѫ, господи, воєвода единъ отъ некогъıихъ' крьстиѭнъ ѥстъ, и по томъ мало дошедъше воини сташа прѣдъ воєводѫ, истъкаша коментарисиѥмъ глаголѫште· Савинъ ли ѥстъ, ѩже крьстиѧномъ застѫп'никъ

ис пръва иштемъıи отъ вашем власти; онъ же слъıшавъ и зѣло са въздрадовавъ рече· благодѣть милостивъıним и бесъмрътънъıимъ богомъ, и абие повелѣ на въıсоцѣ мѣстѣ прѣстолъ поставити и сѣдъ на въıсоцѣ рече· Савинъ иже нечьстивъıм вѣръı нарицаемъıимъ кръстиıанинъ досадитель, да приведенъ бждетъ къ нашемоу сждилиштоу. коментарисии рече· Савина повелѣваше величие въ затворѣ бъıти, аште ли велиши, се, станетъ прѣдъ твоимъ сждилиштемъ. приведеноу же емоу бъıвъшоу Ирıинъ воєвода рече· да исповѣстъ прѣжде има свое и кобь, и отъ кждоу естъ. сватъıи Савинъ рече· Савинъ нарицаѫ са, крьстиıанъ же есмъ. воєвода рече· робъ ли еси или свободь; Савинъ глагола· свободь есмъ въ доброѣ въздрастѣ и воинъ въ доуѫовѣѣмъ чиноу. воєвода рече· да ч'то ти бъıстъ, да отнде отъ своєго воиньства, а не паче себе оустрои тъı и на потрѣбѫ сътвориıи сватъıимъ цѣсаремъ и законом имъ; сватъıи Савинъ отъвѣшта· азъ видѣвъ безаконьнъıа имъ заповѣди, дошедъша до робъ христовъ, изволихъ паче примѣтати са въ домъ бога моєго или жити въ жилиштихъ грѣшъникъ. воєвода рече· нѣси ли слъıшалъ о заповѣданъıихъ намъ отъ самодръжецъ, ıко да вьси въсждоу въ всѣхъ областехъ и странахъ и мѣстѣхъ жрѣти и трѣбъı творити милостивъıимъ богомъ; Савинъ глагола· нѣстъ оутаило са насъ нечьстивоє заповѣданиє, ıкоже и прѣжде рѣхъ, ни закони, ѥже ради . . блазниша и їзгоубиша многъı и . . . нарицаєши цѣсара по нѣже вештиѫ и . . . тъ ти закони истинии, не вѣдѫште бо то творатъ,

хоулѫ творатъ къ своємоу господоу и благодѣтелю· азъ же жьрѫ богоу моємоу Їсоусе Христосоу и томоу ѥдномоу слѹгоуѭ. Прїанъ воєвода разгнѣвавъ са рече· зълаа главо, дръзнѫ ли досадити добрѣмъ наша цѣсара и сватѣмъ имъ законѣ, иже сѫтъ поуштени намъ отъ нїихъ на обьштеѥ съпасенїе; Савинъ глагола· добрѣ да вѣси, воєвода, ѩкоже николиже жрѣти имамъ богомъ твоимъ, аште съ вьсѣмъ вьспрѣштенїемъ повелиши. воєвода се оуслышавъ рече· азъ же нъıнь обаче съ милостиѭ ти прїхождѫ бесъмрътънъıихъ ради богъ милости, исповѣждъ оубо, ѩко сѫтъ бози истиньнии, благодѣтьнии· аште ли ни, мьсти и мѫкъı, ѥже ти бѫджтъ отъ мене, сътворити та имѫтъ вѣдѣти, ѩко сѫтъ истиньнїи бози. сватъıи Савинъ отъвѣшта· не имаши тъı мене никакоже въспрѣштаѭ мьнѣ мѫками. воєвода глагола· повелѣно ѥ сватъıими и чьстънъıими законѣ различьнъıими мѫками мѫчити та, аште оубо въ непокорѣ прѣбъıваеши. сватъıи Савинъ глагола· аште тако оустрашимъ са земънъıѧ мѫкъı и мьсти, ѫже аште и многъı сѫ(тъ), не могѫтъ въ инѫ и присно дръ(жа)ти вьсе мѫчимаго жрѣтиѭ ради соуѥтънъıимъ богомъ, колико паче би оужасати са намъ Христоса Исоуса, могѫштаго мѫками оуготованъıими отъ нѣго безаконънъıимъ оудръжати вь вѣкъı вьса не противъшаѧ са ѥмоу· би оубо бошти са паче бога и господа нашего Їсоу Христоса паче сихъ рекомъıихъ богъ, иже соуѥтьнї сѫтъ. Прїанъ воєвода се слъıшавъ рече· се наоучихъ та, ѩкоже съмъıслити и їсповѣдати, ѩко сѫтъ бози, аште ли нѣ, и неволѣѭ та приноуждѫ

исповѣдати, исповѣжду оубо по волѝ прѣжде вѣдѣ. сватыи Савин' рече· ты ма приноудиши рѣшти, сѫтъ бози, аже вѣштаѥши, такожде и азъ та приноужда при народѣ вьсемъ сѣм' исповѣдати, ако ѥстъ богъ на небеси, и развѣ того никтоже инъ, нъ Христосъ Їсоусъ богъ савиновъ. сѣ слъишавъ воєвода, зѣло же разгнѣвавъ са повелѣ ѥго обѣсивъше стрѣгати. толико же стрѣганъ бъістъ сватыи божии мѫченикъ, дондеже маса ѥмоу падоша вьса на земи. тъгда воєвода глагола· нѣси ли ѥште покорилъ са жрьти богомъ; отъвѣшта сватыи Савинъ· никакоже оубо жьрѫ. ѥдинъ же отъ прѣстоѫштниихъ Висамбонъ именемъ рече· владъика нашъ нѣстъ, ако стоити ѥмоу, нъ издъхнѫти и оумрѣти. Савинъ слъишавъ абиѥ вьскрича глаголѣ· нѣсмъ оума изгоубилъ ни отъѧемогохъ съмъісломъ, ако да не бѫдетъ отъстѫпити отъ сътворивъшаго ма бога. Ярнинъ воєвода рече· ѥште ли пакы дръзаѥши и жестокъ ѥси срьдьцемъ, Савине; нъ не имамъ та сде мѫчити, ндѣмъ на онѫ страиѫ къ Ѧнтинополѣ, да тоу оувѣси, ако сѫтъ истиньнии бози, им'же самодръжителѥ намъ жрьти велатъ. Савинъ прѣжде воєводъі ведомъ къ Ѧнтінополи прѣшедъ рѣкѫ и отъѧемогъ прѣбъіт тоу блюдомъ при врѣзѣ рѣкъі· излѣзоша же из града народи мнози видѣти блаженаго мѫченика· воєвода же вьсѣдъ въ корабь хотѣаше прѣити къ Ѧнтинополи, иждє сватыи Савинъ провожденъ бѣаше. слъішавъ же сватыи божии мѫченикъ объстоѫштаѧ народъі глаголѫшта, ако воєвода вьлѣзе въ корабь, прити хоташтоу въ сии градъ, въста и въставъ посрѣдоу

народа вьсего помоли са глаголѣ· боже мои, Христосе Исоусе, иегоже ради болѣзнь сиѭ прѣтрѣпѣхъ, и позоръ и нагъ видимъ иесмъ отъ селика народа, оуслъшни мене дънесь, и простьри рѫкѫ своѭ крѣпкѫѭ, и прослави има своѥ и мене грѣшнаго, неключимаго роба своѥго посрѣдоу снхъ людии, тако да прославитъ са святоѥ има твоѥ· да ставиши безаконнаго воѥводѫ посрѣдоу рѣкы и сътвориши, да не прѣиде иемоу корабь, нъ да бѫдетъ въ бѣдахъ, да некъли по ноужди прославитъ чъстъноѥ и великоѥ има твоѥ, иегоже са отъмеште. к'де же издрече Савинъ, стави са корабь посрѣдоу рѣкы и бѣаше клатимъ зѣло· да ѥкоже разоумѣ се воѥвода, рече сѫштиимъ с нимъ въ кораби· видите, ѥко, иеже рече онъ влъхвъ, сътвори влъхованиимъ и дръжитъ насъ посрѣдоу рѣкы· азъ дивлѫ са вида силѫ влъшъствиа иего. повелѣ же воѥвода призъвати инѣхъ корабь на помоштьи иемоу, и въскричавъше нже бѣахѫ въ кораби, призъваша корабла на помоштиа имъ прити· дошъдъше же мѣста, нждѣ бѣаше корабь воѥводинъ, и ти зѣло вѣтры и вльнами мьчими възвращаахѫ са въспать, и бѣдно имъ бѣаше. иединъ же отъ нихъ корабь не могы приближити са къ воѥводиноу корабью обрати са на онѫ странѫ, въз'пи же воѥвода къ сѫштиимъ въ кораби глаголѣ· шъдъше на онѫ странѫ възиштате прѣдъ градомъ коиего Савина именемъ, кръстиана сѫшта, оумѫчена мѫками, и рыцѣте емоу· чьсо ради стави насъ влъшъствомъ твоимъ прити на онѫ съранѫ к тебѣ; оубои во са мѫкы, да тѣмъ не да намъ прѣити. сѫштин же въ кораби шъдъше и обрѣтъ-

ше сватаago Савина рѣша ємоу та словеса. сватын же отъвѣштавъ рече имъ· живъ господь богъ мои Їсоус Христос, ігоже ради азъ се страждж, не имать прѣкити на онж странж, доньжде прѣжде исповѣсть има господа моіего Їсоус Христоса. Ірмиш же к'то воинъ єдинъ отъ стрѣгжштихъ іего рече к нємоу· то како можеши разоумѣти, аште воєвода исповѣсть далече сы; отъвѣшта сватын Савиніі глаголѣ· ігда напишетъ кнігы исповѣдаж бога моіего и поуститъ къ мнѣ прѣдъ вьсѣми вами, тъгда и тъ проштенъ бждетъ въ градъ вьлѣсти. възвращтъшемъ же са имъ и пришъдъ съ корабьємъ близъ воєводы и съповѣдавъше ємоу вьса, ижє сашшавъше отъ сватаago Савина, оуже бо бѣхж отъчали своіего живота и їспросивъ хартиж написа тако· єдинъ богъ Савиновъ Їсоус Христос, съ нимь инъ никтоже ѥстъ. да ако въписа тако и посъла къ сватоуоумоу Савиноу, авиѥ оутиши са и корабь оустрьми са на онж странж. вълѣзъ же воєвода въ градъ и сѣдъ на сждилиште повелѣ привести сватаago Савинин и глаголя к' нѣмоу· ты началъ ѥси дѣло ненавидимоіе отъ богъ и самодрьжецъ, иже стави насъ по срѣдѣ рѣкы влъшьствомъ своимъ, ѥлико бо можаше сътвори мьнѣ, акы и хотѣ· ѥже оубо могж азъ, тебѣ то сътворж. и повелѣ свѣшта въжегъше принести и страстьника распати жжи четырьми и привазати и по четыри колы и подъпалити ємоу чрѣво и ребра, доньжде плъть ємоу акы воскъ съжежена бывъши растечетъ са. толико же ємѫ зъла нанесъшоу ни ѥд'ного гласа испѫсти, нъ прѣбы тръпа акы иномоу а не самомоу стражджштоу. Ѩринъ

воєвода рече· безоумьлю, рьци ми, что се хъште бъти, ꙗко никакоже ничсоже чоуєши тако мѫчимъ велми горцѣ; что са надѣєши, или на кого оуп'ваєши; глаголи ми· отъвѣштавъ сватыи Савинъ рече· надежда имамъ къ богоу своємѹ Їсоу Христоу, ꙗко моштенъ єстъ отъ мѫкъ твоихъ соуєтънꙋихъ избавити мене и вѣчьноуоумоу цѣсарьствѹ оуподобити ма. воєвода рече· хоштеши оубо зълѣ оумрѣти; отъвѣшта страстьникъ христовь глаголѣ· аште оумъра, пакы имамъ, ꙗкоже рѣхъ, жизнь вѣчьнꙗ. Ꙗринъ же воєвода се слꙋшавъ вь гнѣвѣ бывъ къ вонномъ глаголѣ· се, послоухъ вамъ сльньце и мѣсацъ, како и ч'сого ради мѫчихъ сего неподобънаго, да и въı оувѣсте вьси въ градѣ семъ живꙗштин, ꙗко не рачи никакоже покаати са ни жрьти богомъ, да съпасетъ са, нъ паче изволи оумрѣти мѫкамн, да оуже оубо отъвѣтъ сътворити на нь, и се рекъ повелѣ єго вь рѣкꙋ вьврѣшти и въ бездьнии оумрѣти. поимъше же єго воини ведоша надъ брѣгъ рѣкы и къзъмъше камы велии привазаша ємоу къ ногама вьврѣшти и тако вь рѣкꙋ по отъвѣтоу воєводинѹ· цин же оубо отъ многыихъ братиа принесоша ємоу ѩдь, да ѩстъ· онъ же рече· что себѣ троуды творите, вьзлюбьєнии, азъ отъ сели не имамъ въкоусити браш'на земнаго, нъ ожидаꙗ онѣа пишта вькоусити, єгоже око не видѣ ни оухо слꙋша и на срьдьце человѣкоу не вьзидеваєтъ же вьсѣхъ хоштꙋ вь слѣдъ мене идꙋштъ, и видаште ма тако подвизати са, да достоини вждете и въı вѣчьнѣи жизни вѣньць вьзати. и се ємѹ рекшѹ въведоша єго воини въ корабь и камень, єгоже бѣша прива-

зали къ ногама его, да ако бъстъ по срѣдѣ рѣкы, пакы въскрича къ стоѧштимъ и зьраштимъ к нѣмоу народоу глаголѧ· възьрите на ма и помните ма и прѣмоудивъше оутрѣ третии дьнь пришедъше и странѫ сѣвера отъ града обраштете тѣла моего извръжена на соухо, и сего камене, иже имамъ на ногоу, хоштѫ вам', да погребете съ моимъ тѣломъ. и се рекъ възьрѣвъ на небо сватыи божии страстьникъ Савинъ помоли са глаголѧ· господи Їсоу Хрьсте, слава тебѣ, ако сътворн съ миоѫ недостоинъимъ своимъ рабомъ . . . . . desunt quaedam . . . . . и мнози вѣроваша немоу. слышавъ же кназъ повелѣ привести и. пришьдъшоу же Алеѯандроу глагола немоу к'назъ· рьци ми, ты кто иесн льстан многыѧ и отъвраштаѧ ѧ отъ жрътвъ божъскыихъ и оучѧ ѧ инон вѣрѣ; рьци оубо намъ, кто сы тако льстиши народа; Алеѯандръ глагола· крьстиянъ иесмъ, и санъ мои презвутерьскыи, имже саномъ кназоу вѣроѫ оупвахъ христовы надежда приати. Ан'тонінъ глагола· и к'то иестъ Христос; Алеѯандръ рече· съпасъ мира вьсего и свѣтъ вѣроуѫштимъ въ нь. Ѧнтоникъ глагола· како можетъ съпасъ быти тъ, иже бъстъ распатъ и съмрьть прия; Алеѯандръ глагола· то иестъ чоудно, кнаже, ако оумрѣ плътиѫ, да не тъчьѫ сидѧ освѣтитъ, нъ и въ адѣ отърѣшитъ болѣзни оумьръшиим'; Ѧнтонинъ глагола· боуи словеса глаголѣши и блади многы· како оубо не могы помошти себѣ нѣкмъ можетъ помошти; Алеѯандръ рече· съмрьть си вѣроуѫштимъ к нѣмоу жизнь и нетьлѣние на небесѣхъ подаіетъ. Ан'тонинъ глагола·

оумлькни оубо бладꙋ и пожьри богомъ. Алеѯандръ рече· азъ глаголѣ се не бладѫ, аште ли то тебе послоушаѭ, то не тъчьѭ бладѣ иесмъ нъ и жродъ, жродоубѫтъ бо словеса твоа. Антонинъ рече· тако ми богы, аште послоушавъ пожьреши богомъ, то и владꙋка имѣнию многоу· аште ли не послоушаеши, лютами мѫками погоубьѭ та. Алеѯандръ глагола· не льсти са, кназоу, ако послоушаѭ твоего ласканиа, да погрѣшѫ хрисостово пришествие, тъ бо иестъ богъ живъ. Антонинъ глагола· аште не пожьреши, то мѫчима та покажѫ высѣмъ. Алеѯандръ рече· лютами мѫками оумърѫ отъ Христоса, аште тебе послоушавъ пожьрѫ бѣсомъ нечистꙑимъ. Антонинъ глагола· съвлѣкъше и соуровами жилами биите и по чрѣвоу. биемоу же иемоу и не вѣштаѣштѫ нич'оже глагола иемоу кназъ· послоушаи мене, Алеѯандре, и пожьри богом'. Алеѯандръ рече· нич'тоже сѫтъ мѫкы твоа, томителю, и не пожьрѫ, рѣхъ ти оубо, ако крьстианъ иесмъ, и иестъ богъ на небесехъ помагаѩи ми. Антонинъ глагола· не рѣхъ ли ти, ако остани са бладии тѣхъ; и пристѫпивъ пожьри, да бѫдетъ цѣсарѣ волꙗ. Алеѯандръ глагола· азъ жрътвѫ цѣсарю вѣчьноуоумоу приношѫ сътворивъшоуоу небо и земьѭ и море и вьса, ѩже вь нихъ. Антонинъ рече· не мьнатъ ли ти са бози бо ти, им'же самодрѣжьцъ цѣсарь жрътвꙑ творитъ; Алеѯандръ рече· чоудо велико объдрѣжитъ ма, киаже, да некъли и тебе самого видимъ покаѭшта са отъ прѣлъсти коумирьскꙑѩ и обращтаѣшта са къ истинѣ. Ан'тонинъ глагола· бѣшенъ ли иеси, Алеѯандре; Алеѯандръ рече· азъ не бѣшѫ са, нъ

боѫ са бога и того сына Исоуса Христоса имѫштааго
власть въ дьнь сѫдънъıи доуше҃ж и тѣломъ. Антоніинъ
глагола· възгнѣтите огнь и раждьзѣте сковрадж, да
въврѣженъ бѫдетъ въ нѫ, да тѣмъ бѫдѫтъ вльшъбы
іего побѣжденъı. възгнѣштеноу же бъıвъшоу огноу
раждегоша сковрадж, ıакоже бъıти ıеи подобьнѣ огню.
глагола же ıемоу Антоніинъ· Алеѯандре, пожьри, даже
не бѫдеши въ сковрадѣ, и нич'тоже ти оуспѣıетъ, ıего-
же тъı чътеши Христоса. Алеѯандръ рече· не тъı оубо о
себѣ се глаголе҃ши, нъ от'цемъ своимъ сотонѫ поıаждa-
ıемъ, ıегоже достоинъıствомъ мѫдрости испльне҃нъ ıе-
си. Ан'тоніинъ рече· да въврѣженъ бѫдетъ въ сковрадж,
да виждж, ч'то ıемоу оуспѣıетъ распатъıи и оумъръıи.
радоуѫ же са Алеѯандръ въскочи въ сковрадж, ıедінъ
же вьниде а бъıстъ видѣти и въ сковрадѣ самого тре-
тиıа. въшедъшоу же ıемоу въ сковрадж приде съ небесе
роса, и бъıстъ сковрада ıако не видѣвши огнѣ. вѣаше
Алеѯандръ хвала бога и глагола· цѣсароуѫи въ вѣкъı
богъ, сѣдаи на херовимѣ, ıегоже хвалатъ аггели и ар'-
хаггели, благословьıж та азъ грѣшънъıи Алеѯандръ, ıа-
ко сътвори чоудеса о рабѣ своıемъ Данилѣ, заради
оуста львови и съкроуши вьсж противънъıихъ силж и
раба своıего вѣньчавъ, и нъıнѣ оуслъıши мене, боже, и
покажи недостонноуоумоу семоу твоихъ благъıнь Ан'то-
ниноу, ıако надежда ıего бѣсъı съплетенъı сѫтъ, ıже
несъврьшенъı сѫшта несъврѣшенъı творатъ надѣıѫштаѫ
са на нѫ. Антоніинъ рече· рѣхъ ти, Алеѯандре, ıако бѣсъ
имаши, и тѣмъ оуп'ваѫ не ст'ъıдиши са. Алеѯандръ ре-
че· не разоумѣıеши ли, неразоумьне, ıако бѣсъ николи-

же не мѫчитъ са тацѣми мѫкамн, нъ жрѣтвѣ и скваръ трѣбоуютъ непоспѣшънъ жрѣтвѣ, мже погрѫжаютъ человѣкы въ погыбѣль, отъ нѣгоже ты наоучивъ са оучителѣ сы поспѣлъ иеси въ родъство огнѣное и причастьникы поставыаюши иже съ тобоѫ мѫчимыѧ ти. Антоннъ рече· въкопавъше четыри дрѣвеса и протагъше по дрѣвесемъ приважате и тврѣдо, да протажемъ дрѣвесы съкроушитъ са и пожьретъ, или обличаемъ оумретъ зьлѣ. Алеѯандръ мѫчимъ глаголаше· нич'тоже сѫтъ хытрости твоѧ, и пришедъ Алеѯандръ протаженъ бысть на дрѣвесехъ. доблии же мѫченикъ христовъ таковѫю мѫкѫ трьпѣвше, вида вьса оуды протаженыи и вьса кости своѧ съкрѫшаемыи· вельмѫдроуѧ же Алеѯандръ рече· ты иеси богъ крьстиянескъ, приходивъыи къ сватыимъ въгодивъшимъ тебѣ, приди и къ мънѣ грѣшноумоу и покажи, ако има твоие велико иестъ и бошштинихъ са тебе, и се иемоу рекъшоу измѣни са лице иемоу и бысть акы пламы и пристѫпи к нѣмоу отъ слоужаштинихъ прѣдъ княземъ и глагола иемоу· вьсѣмь авѣ иестъ, Алеѯандре, ако влъшъбами одолѣваеши, вѣаше бо ти лице блѣдо видимо, нъıны же пакы свѣтъло акы сльнце. Алеѯандръ рече· добрѣ рече блѣдо, немошти ради плътьскыѧ, вьсѣкъ бо въ болѣзни сы тѣлесьнѣи блѣдѣе зѣло, свѣтло же, иеже нъıны видѣ, трьпѣниа ради и промъıшлениа божиа, вьсѣкъ бо сътрьпѣвъıи съпасаетъ са въ вѣкы. слоуга рече· да трѫпѣниа ли ради измѣноуютъ са лице твоие; Алеѯандръ рече· ей, навъıкни оубо и ты, о человѣче, въсѣк' крьстиянѣ иштаи надежда къ богѹ оудобь обраштетъ,

тѣлесьноѥ бо богатъство съ трꙋдомъ и болѣзнивъ великоѭ обрѣтаѥтъ са, имѫже въ погыбѣль дꙋша не въздръжаштам са иджтъ, и мнози тоу нынѣ иштѫштии того· а ѥже къ богоу богатъство скоро ѥстъ и благодарьствьно, оудобь обрѣтаѥмо, не злата ни сьребра, нъ хоудоѭ мѣдиѭ небесъскоѥ цѣсарьство приобрѣсти. слышавъ же слоуга глагола· настави ма, молѭ ти са, да некъли и азъ възмогѫ причастьникъ бъıти въ вѣкъı вѣкъ. Алеѯан'дръ рече· вѣроуи богоу и Христосоу, ѥгоже имѣти имаши жизнь въ вѣкъı вѣкъ. слоуга глагола· боже, помагаи рабоу своѥмоу Алеѯан'дроу, помози и мнѣ грѣшноуоумоу, отъстворъгни ма отъ скваръı гнѣсънъıа и отъ лъжеименитъıихъ богъ и отъ прѣльсти нхъ и отъ гнѣва непрѣподобьнаго и вьсѣкоѧ зьли приобрѣтелѭника Ан'тонина, и причти ма съ рабомъ своимъ Алеѯан'дромъ. и рече Алеѯандръ· бжди, боже, волѫ твоѭ о молитвѣ раба своѥго. оуслъıша же молитвъı ѥго кназъ, ıко възглашаашє къ богоу, и разгнѣвавъ са погоуби и глагола· съприимьникъ бжди надълежаштии съмрьти алеѯан'дровѣ, и съконьча и въ исповѣданни мѫчениѣ. повелѣ же и добльѣ'го Алеѯандра повѣсивъше стръгати· строужемоу же ѥмоу въз'пи глагола· кръстиянъ ѥсмъ. повелѣ же паче дърати и, ıкоже строужемъ бѣаше, образъ кръстъньıи въ оумѣ своѥмъ сътворивъ въздвигъ очи свои на небо глагола. благословьѥнъ ѥси, господи боже отецъ нашихъ, иже раба своѥго Алеѯандра добьѥстьнѣишинми трꙋдъı крѣп'ка на твоѥ оувѣдѣниѥ, се оубо скврьн'наго томениѣ Ан'тонина на осрамьѥниѥ приведъ. слъıша же то кназъ

повелѣ пакы дърати и поливати и оц'томъ съ солиѭ растворивъше и соукномъ въстирати раны его, да некъли възможетъ приноудити и мжкамі тѣми пожрѣти. онъ же пакы гласомъ великомъ глагола· не срамѣшѣши ли са, ѡ мжчителю, о сътворенъıихъ тобоѭ зълии и о въгаждании бѣсовьстѣмъ; лште бо не бъı бъıло хътрости человѣчьскъı, то не бъı имѣлъ богъ· тъı же не чоувъствоуѧ и подобие ихъ имъı слѣпъ съı и къ слѣпомъ прилежа слѣпъı надежда имаши· егоже бо прѣди маалъı видѣаше мастъı ковома и брадъвиѭ тешема, того нъıнѣ поставилъ еси и бога и наричеши· не повинѭ са оубо тебѣ, ни искрачила твоѭ, ни мжкъı твоѧ оустрашатъ мене, имамъ бо вьсѣхъ вѣкъ цѣсара бога застжпаѭшта ма. и се емоу глаголѧштоу сънидоша раны дъранияѭ его, ѣкоже вьсеи плъти его обнажити са, и вьси прѣстоѧштии оужасьни бъıваше глаголаахж· како сии тръпитъ. не послоушаѭштоу же сватоуоумоу Алеѯандроу оувѣштанияѭ киажа, ни ноужда, ни ранъ, ни гнѣва, принкіѱъ киазъ рече· прѣстани, Алеѯаи'дре, отъ влади и послоушаи и пожьри богомъ, и цесароу дроугъ бждеши. онъ же отъвѣшта емоу, бѣаше бо срьдьце емоу къ богоу, тжтънъ же гласа слъıшааше са о деснѭ и о лѣвѭ глагола· мжжаи са и крѣпи са, Алеѯандре, о имени моиемъ, отъ вьсѣхъ бо мжкъ избавьѭ та и отъ ржкоу кнажоу. гласа же слъıшима оужасаахж са вьси глаголѧште· отъ кждоу гласъ сии; Далматии же принкіѱъ пристрашенъ бъıвъ тъıкнѭ Алеѯандра глагоа· что естъ гласъ сни пришедъıи к' тебѣ; тъгда пакы Алеѯандръ благодѣтнѭ божиѭ образъ

кръстѣнъıи сътвориⷭ отъ чела нача и прѣкръсти вьсе тѣло свое глаголѧ· господи вьседръжителю, благословенъ еси, и има твое да прославитъ са, иже дънешънїи дань въ вѣкъı радости рабоу своемоу даръствовавъıи и неплъни доушж раба своего твоем благостъıнѧ, и покажи безаконьноуоумоу и безбожьноуоумоу Ан'тонинoу и Дел'матию, ıако тъı еси богъ крьстиньскъ, и надѣжштинмъ са на та мъздоотъдавьцъ еси. тъгда пакъı глагола Ан'тонинъ· Алеѯандре, пожьри богомъ. Алеѯандръ глагола· рѣхъ ти, ıако не жьрж богомъ твоимъ соуетномъ, глоухомъ, слѣпомъ. Антонинъ рече· до колѣ хоулиши и волѧ цѣсара не твориши; и ицѣлѣвъ са самъ отъ вьсѣкоѧ раны съблюдеши, добророднъ съı не пооубожан са самъ. Алеѯандръ рече· чоуждж са, како жродиши са глаголѧ богъı, како оубо могжтъ сии бози бъıти ни видаште, ни осазаѣште, ни обжхаѣште; и къ тѣмъ пригваждаеши са, оставивъ живааго и їстинънааго бога и томоу ѥдиночадааго отрока Їсоус Христоса сжштааго и прѣжде сжштааго прѣжде вѣкъ, и надѣеши са на капиштта и на вѣсъı нечистъıѧ, твори оубо, иже хоштеши, рѣхъ бо ти, ıако крьстиянъ ѥсмъ, и мжкъı твоѧ не прикасаѣтъ са мене. Ан'тонинъ рече слоугамъ своимъ· възгнѣтивъше огнь и сънъмъше и съ дрѣва въврьзѣте и въ огнь, да погоубитъ ıи огнь. възгнѣштеноу же бъıвъшоу огню ведомъ вѣаше Алеѯандръ правимъ дьвѣма аггѣлома, иже вънидоста съ ними въ огнь, и распрашиста пламъı. ставъ же Алеѯандръ посрѣдоу пештьница рече· сватъ еси, боже, иже божьствомъ своимъ съпоустивъıи оубогоуоумоу Алеѯан-

дроу помощтъ съ небесе, да покажеши, ико вьса ти покорема сжтъ и лоуча пламенънъıа, ѣже въшествиıа твоихъ воинъ не сътрьпѣвъша страшнаго и трепетънаго повелѣниıа твоего оувањша о мънѣ, опалѣıштъ же безаконьнаго и нечьстиваго разоумъ. възъıрив же са къназ повелѣ извести и и глагола емоу· пожри богомъ, да поштажда та и къ цѣсароу съ многоıж славоıж посълѫ та. Алеѯандръ рече· пожрьти ми велиши и оставити истинѫ, да дроугъ бѫда подобьнострастьньноу человѣкоу и врагъ бѫда сътворивъшоуоумоу ма богоу, и въ вестьлѣнъıихъ мѣсто тьлѣниıе приобраштѫ· нъ паче да прѣобиждѫ подобъностраствна человѣка, дънесь сжшта а оутрѣ оумираıжшта, и оубоıж са сжштаго въ вѣкъı и прѣжде сжштаго, иже оуготови вѣрънъıимъ, ихъже око не видѣ ни оуши слъıшаста. Антонинъ глагола· добрѣ, ико не тъчьıж богъı прѣобидѣлъ иеси, нъ и цѣсарѣ похоули, за не сътворѫ ти, да живоу ти сжштоу звѣрьми плоуштя ти извлѣчена бѫдѫтъ. Алеѯандръ рече· иед'ноıж и двашди и многаш'ди рекохъ ти, ико не боıж са мжкъ твоихъ Христоса ради, не прикасаıжтъ бо са мене· аште бо бъıхъ не вѣдѣлъ, иеже глаголѫтъ· не искоусиши господа бога своего, обѣштавъ са оубо богоу, како могѫ възвратити са на жродивеıж и непользьнеıж вѣрѫ бѣсовъскѫ, рекшоу господоу, подобъномъ бъıти глоухъıимъ и неподвижмъıимъ вѣроуıштнимъ вь на; азъ же ти пакъı глаголѫ· примъıшлѣи, ѡ томителю, мжкъı, ѫже имаши ваштьша, да понѣ тако оувѣси, ико немоштьни сжтъ не тъчьıж же мънѣ иед'номоу нъ и вьсѣмъ, иже

имене іего ради троуждаѭтъ са. Ѧнтонинъ глагола· нъıни оувѣдѣхъ, ıако тъı влъшъствомъ кръмиши са и бѣсованиѥмъ многомъ, та словеса обличаѭтъ та, ıако не Христоса ради, іегоже глаголѣши, страждеши, нъ дѣıствьнъ съı влъшъбъı прѣлиштаеши вьса. Ѧлеѯандръ глагола· тебѣ бѫди, скврьньıиче, тацѣхъ дѣлъ исплъньıвъшоу са старѣишиньıствовати съ от'цемъ твоимъ дııволомъ, мнѣ бо ıеже жити Христос, и ıеже оумрѣти приобрѣтѣль. Ѧнтонинъ рече· да веденъ бѫдетъ на позориште къ звѣремъ, и ако тъчъıѫ вьıиде, сѣдъшоу кнѧзоу, прѣкръсти са и вьздвиже очи свои на небо и гласомъ великомъ глагола· твори въ скорѣ, непрѣподобьне и вьсѣхъ нечьстиве Ѧн'тонине томителю, волѫ отьца своіего сотонъı· готовъ бо ıесмъ христосовомъ знамениѥмъ съблюдаѥмъ прѣобидѣти маловрѣменьнъıѧ мѫкъı твоѧ. и то ıемѹ рек'шоу отверъзоша оградѫ звѣринъıнѫѭ, и изиде рикаѧ левъ, и акъı отьць любовънъıи приѥмлетъ чадо своіе, тако притекъ левъ скочи на праведьника, и подъ пазоуҳама ıего положи нозѣ свои и лизаше потъ праведьника и вьзираше на нѣ проса божьıа строа, да некли разоумѣѭтъ народи. тако стенѫштоу левоу отвори звѣрокръмьникъ пакъı и изиде инъ левъ и припаде къ' ногама сватаго вьзираѧ на лице ıемоу. изидоша же . . . . . .

. . . . . desunt folia duo . . . . . .

ѫ молити ı извести ма из бѣдъı тоѧ, да бъıхъ поклонилъ са къ богоу. она же отъвѣштаста глаголѫшта· ѣздобь молиши са, никтоже бо от' сьде пришедъшинихъ исходитъ или отъпоуштаѥтъ са дожии до въскръ-

сѣнны. прѣбываѭштоу же ми и молаштоу са и поклати са вел'ми обѣштаваѭштоу глагола єдинъ ѥю къ дроугоуоумоу· поржчаѥши ли са за нѣ, ꙗко отъ вьсего срьдьца покаѥтъ са къ богоу; отъвѣштавъ дроугыи аггѣлъ глагола· поржчаѭ са, и акы видѣхъ, ꙗко подастъ ємоу десницѫ поржчьникъ, и тъгда видѣвъша вьзведоста ма на землѫ въ гробъ мои и къ тѣлоу моємоу, и глаголаста ми· вьниди, отъ нѫдоуже отъѭчи са, и видѣхъ своѥ ѥстъство акы бисъръ блъшташтъ са, мрътвоѥ же тѣлесъноѥ видѣниѥ акы тинавъ каль смрьдаштъ, чрънъ, и гноушахъ са вънити вь нѣ. глаголаста же къ мнѣ· немоштьно ти ѥстъ покаати са, аште не тѣломъ, им'же съгрѣши, и молаштоу ми пакы, да бъıхъ не въшелъ вь тѣло, тъгда пакы глаголаста ми· вьниди вь тѣло своѥ, аште то, ведевѣ та, отъ нѫдоу та вьзведоховѣ, да оубо вьнинди, да и инѣмъ на оуспѣхъ бждеши, о нѫхъже съгрѣшилъ ѥси и прим. тъгда оубо видѣхъ са, ꙗко вьниндохъ, оустъı моими, и абие начахъ зъвати и глаголати· милоуите ма, милоуите ма, таче изведосте ма. тъгда глагола ємоу великыи Θаласии· въкоуси брашьна, и не рачааше, нъ тъчьѭ отъ мѣста до мѣста въ цркви падаа на лици своѥмъ испов'ѣдааше са богоу съ стенанниѥмъ и съ слъзами глаголѧ· горе съгрѣшаѭштинимъ и мѫцѣ жъдѫштинихъ, горе не каѭштинимъ са, доньдеже имѫтъ врѣма, горе осквьнаѭштинимъ своѥ тѣло. сътворивъ же четъıри десати дьнни отиде чистъ къ господоу прооувѣдѣвъ прѣжде трии дьнии съконьчание своѥ. ходивъшии же и видѣвъшии достоиновѣрьнии отьци тн съповѣдаша намъ

оуспѣха ради. богоу же подобаатъ слава, дръжава и покланѣние съ безначалнѣимъ отьцемъ и съномъ и животвораштимъ доухомъ нѣнѣ и присно и въ вѣкы вѣкомъ амин.

Мѣсаца марта въ девать на десате. житие прѣподобнааго отьца нашего Павъла прѣпростааго.

Повѣдаше же сватъи божии Ерафъ и Кронии и нии мнози отъ братиа, о нихъже хъштѫ глаголати, ако Паулъ нѣкъто полъскъи ратаи издрадь безълобенъ и простъ житиемъ съ красьноѭ женоѭ съпраже са, злонравънѫ разоума, ѥже отаи него съгрѣшаше. на дльзѣ врѣмени же съ села напрасно въшедъ въ домъ свои обрѣте и зълотвораште промъслоу на пользьное оуправлѣѭштоу Паула, и видѣвъ ѭ съ обычьнѫѭ ѥма хотиѭ въсмѣивъ са въпи к нима глаголѣ добрѣ, добрѣ, тако ми Їсоуса, не брѣгѫ о томъ, азъ оуже к томоу не виждѫ ѥма, иди, имѣи ѭ и дѣти ѥма, азъ бо идѫ и бѫдѫ чрьноризецъ. и ни къ комоуже ничьсоже рекъ иде въ поустынѭ къ блаженоуоумоу Антонию, и тлъкнѫвъ двьри и ишедъ же сватъи Антонии въпраша и, чьто хъште. глагола Паулъ чръноризецъ хоштѫ бъти. отъвѣшта ємоу Антонии шесть десатъ лѣтъ съи и старъ оуже съи сьде чрънецъ не можеши бъти, нъ

паче иди въ весь и дѣлай живи благодарьства бога, не можеши бо тъı сътръпѣти скрьбии поустъıньскъıхъ. отъвѣштавъ старьць рече· иже аште ма наоучиши, то то сътворж. рече емоу Антонии· рѣхъ тн, ако старъ еси, и не можеши чрьнець бъıти. иди, аште хоштеши чрьнець бъıти, вьлѣзи въ обьштии манастъıрь, иждеже ваште братиа естъ, иже могжтъ тебѣ и болѣзнемъ твонмъ послоужити, азъ бо единъ сѣждж сьде патъıи день не вкоушам брашно, и тоже по сѣждоу. сими оубо глаголъı отъганяше Паула, и, ако не рачи послоушати его, затворивъ двьри Антонии того ради не вьниде до трии днии, ни заходоу себѣ. старьць же прѣбъıваше не отъходя. въ четвръътъıи день потрѣбънаи ноужда емоу бъıстъ, и отвръзъ изнде и видѣвъ пакъı Павъла глагола емоу· отиди отъ сждоу, старьче, по что ма ноудиши; не можеши сьде прѣбъıти. глагола емоу Паулъ· нѣстъ ми льзѣ иламо ити развѣ сьде. вьзърѣвъ же Антонин и видѣвъ, ако не носитъ ничсоже на кръмж, ни хлѣба, ни водъı, ни иного ничсоже, и четвръътъıи день иматъ тръпа без брашъна, помъıсли, еда како отъпадетъ и оумьретъ, не объıкъ алчъбъı, и врѣдитъ ми доушж, вьведе и къ себѣ. извѣстивъ же си зѣло о немъ о вьсемъ блаженъıи и великъıи Антонии, ако съвръшена естъ зѣло доуша его, христовъ же рабъ зѣло простъ съı, нѣ по колицѣхъ мѣсацихъ христовоыж благодѣтиыж, сьдѣнствоуыштоу емоу и блаженоуоумоу Антонию сътвори емоу хъızинж особь, да искоусъ приметъ бѣсовъскъ. живъ же единъ о себѣ Паулъ прѣпростъıи лѣто едино, и благодѣти съподоби са о бѣсѣхъ и болѣ-

знехъ высѣцѣхъ, оуправивъ до коньца въздръжаньиж-
ньіж благодѣтѣ. въ єдинъ оубо отъ дьнии зѣло лютѣ
бѣсаштъ са юноша приведенъ бъістъ къ блаженоуоумоу
Антонию. възкрѣкъ же великъіи Антонии на юношж
глагола водаштиимъ и· нѣстъ се моіе дѣло, о семъ бо
чиноу бѣсовьстѣмь начальнѣмь нѣсмъ са єште съпо-
добилъ благодѣти, нъ сии даръ Паула єстъ прѣпро-
стлаго. шъдъ же великъіи Антонии къ искоусъноуоумоу
Паулоу, ведъі и тъі, и глагола емоу· отьче Пауле,
иждени бѣсъ сии отъ чловѣка сего, да цѣлъ идетъ въ
свои домъ, и да прославитъ бога. глагола емоу Паулъ·
а тъі что; рече емѹ Антонии· нѣсмъ празденъ, азъ
ино дѣло имамъ, и оставивъ тоу отрока великъіи Ан-
тонии и въз'врати са въ своіж хъізинж. въставъ же бе-
злобьнъіи старьць и помоливъ са и призвавъ бѣсашта'-
аго са глагола· рече отьцъ Антонїи, изиди изъ чловѣ-
ка, бѣсъ же съ хоулоіж въпишше глаголѧ· не изідж,
зълъіи старче лжкавъіи, възьмъ же милотиіж своіж би-
ишше и по хрьбътоу глаголѧ· изиди, рече отьць Анто-
нии, бѣсъ же хоулъі вѣшталше на Антониа и на Пав-
ла, глаголѧ болѣшьми· гладиваа сиа ненасъіштенаа, на-
же николиже своимъ нѣста съіта, кжіж обьштинж има-
та съ миоіж; что нъі мжчита; глагола Павьлъ· излѣ-
зеши ли или идж къ Хрїстосоу, и горе тебѣ иматъ
сътворити. похоули же и Христоса сверѣпъіи тъ бѣсъ
вьпиа· не изидж. разгнѣвавъ же са Павьлъ на бѣсъ и
ишедъ изъ хъізинъі своіеа въ прѣкпладьніе, егуп'-
тьстии зноіеве оубо ничимъже сжтъ хоуждъши вавѹ-
лоньскъіа оноа пештьница. ставъ оубо на камени сва-

тъıи старьцъ на знои, молıше са богоу глаголѧ сице· тъı видиши, Їсоус Христосе, распатъıи при пѫтıстѣмъ Пилатѣ, ıако не имамъ сълѣсти съ камене сего, ни имамъ ıасти ни пити, доньдеже оумърж, аште мене не оуслъıши и ижденеши бѣса сего отъ человѣка сего, и свободь сего сътвориши отъ доуха сего нечистаго. еште же глаголѫштоу прѣпростоуоумоу и съмѣреноуоумоу Паулоу Їсоусовоу, прѣжде съконьчанıа молитвъı, възпи гласомъ бѣсъ· ıдж, ıдж и исхождж, ноуждею и мжкоıж женомъ ıесмъ, отъıхождж отъ человѣка, оуже к' томоу не приближ са къ съмѣреноуоумоу и прѣпростоуоумоу Паулоу, жеıетъ бо ма и не вѣдѣ, камо ıдж, и лбıе изиде бѣсъ, и прѣложи са въ змıи великъ, ıако седмь десатъ лакътъ, и иде пльза къ чрѣмъноуоумоу мороу, да съконьчаетъ са реченоıе сватъıимъ доухомъ· на кого вьзьрж, нъ на кротъкаго и мльчаливаго и съмѣреналго срьдьцемъ и трепештжштаго моıх' словесъ. си сѫтъ чоудеса съмѣрена'го и прѣпросталго Паула, и ина ваштьша и болıша сıхъ. сıи нарече са прѣпростъıи въсеж братıж, ıегоже молитвами причастьници бждѣмъ цѣсарьства небесъскаго нъıнѣ и присно и въ вѣкъı вѣкомъ амін.

Мѣсаца марта к. мжка сватыихъ Терентиа, Ѧфрикана и Помпиа.

Цѣсарьствоуыштоу Декию римьстѣи власти и хоташтоу вьса на своиж вѣрж привлѣшти, отьца бо имѣ дьиавола, посъла по вьсемоу цѣсарьствоу своемоу, ꙗкоже вьса нарицаыштаѧ има хрисостово привлѣшти на скврънино ыдение, аште ли да котори сжпротиватъ са о томъ, то да прѣдаыштъ са сждоу. посъла же въ Ѧфрикиж нечьстивыж тж заповѣдь къ кназоу Фуртоунатиаиоу африкъскоуоумоу, и дошъдъшоу цѣсароу повелѣнию къ власти иего и приимъ кназъ книгы цѣсара, сѣдъ на сждиштн повелѣваше народъ градъскы ихъ приводитн иемлжште и съсждъı мжчилнъıѧ прѣдъ нимн полагати . . . . . desunt folia quatuor . . . . . сии бо бози, ѧже мѣниши, камение и дрѣво и мѣдь и желѣза сжтъ, оукрашени златомъ на прѣлыштение человѣкомъ отъ вѣчнъıѧ жизни, сии бо не видатъ, ни глаголѧтъ, ни ходатъ, ни слъıшатъ, камение сжште, человѣкы извашни и въ видъ человѣчьскъ ображени. рьцѣте же оубо къ богомъ вашимъ, ѧже мѣните, аште могжтъ помошти себѣ или комоу дати гнѣваыштаѧ са на на. и се слъıшавъ кназъ възбѣсивъ са повелѣ Терентиа и Ѧфрикана, Маѯима же и Помпиа въ вънжтрьнiж тъмницж вьврѣшти и съ вьскоиж тврдостиж блюсти а, рекъ нѣ въ кыи дань въпрашаыж ихъ. блаженааго же Зинона и Ѧлеѯандра и Ѳеодора, сжштемъ имъ числомъ четъıри десати ти шесть, повелѣ къ сждиштоу

привести и глаголa имъ· нич'соже не оуспѣвъше пръвъ-
имъ вашїмъ пьрѣнiемъ послоушаите мене, и пожьрѣте
великоуоумоу Ираклоу. они же отъвѣштавъше рѣша·
мы многашди рѣхомъ ти и въ пръвоє ти въпрашанiе,
шкоже крьстiани iесмъ, и не прѣпьриши насъ капи-
штемъ нечистомъ поклонити са, мы бо готови iесмъ о
въпрашании твоiем' отъвѣштати. кназъ рече· не по-
слоушаiете ли мене молаштоу ми са вамъ, то ноудите
ма повелѣноє отъ цѣсара сътворити, и инако вамъ на-
нести, и повелѣ бити м сжкатомъ жезлiемъ и жилами
говаждами. простьръше же ржкы на небо сватии мжче-
ници рѣша великомъ гласомъ вьзпивъше· призьри,
боже, и помози рабомъ своимъ, и избави ны отъ сж-
противн'ника. слышавъ же то кназъ повелѣ iеште и паче
бити м, дондеже измѣни къждо по трьмь десатьмь
кѣнтоурионы. биемомъ же сватыимъ конычаша са ти-
ни и жьзлiе. тъгда вьзбѣсивъ са повелѣ дрѣвесы сж-
каты бити м, шкоже оуже и вънжтрьнiам оуды видѣ-
ти· тако оубо бъша лица сватыихъ, шкоже высѣмъ
чоудити са тр'пѣнию ихъ· и iегда м много мжчиша, гла-
голa кназъ· пожьрѣте понѣ нынѣ, окаании, и отъпоу-
штж вы. сватiи же мльчаахж ничъсоже iемоу отъвѣшта-
ижште. пакы же повелѣ кназъ гвоздиа раждегъше жешти
м по хрьбътоу, и iег'да м велми мжчиша, повелѣ
оцьтъ лютъ съ солиж растворивъше вьзливати на
хрьбъты ихъ и соукномъ вьстирати раны ихъ. вьзь-
рѣвъше же сватии на небо шко iеднѣми оусты рѣша·
господи боже, избавивъи сватыа три отрокы твоа отъ
пешти огнiьныа· Iананиж, Азариж, Мисаила и не давъ

им' пакости примати, избавивъи Даниила отъ оустъ львовъ и съпасъи Θеклж отъ огнѣ и от' позорища и отъ звѣрии, съврѣшлами и хоржгви дарьствоуа любимъимъ тобоіж, възведъи пастоуха овьча господа нашего Исоу Христоса, дарьствовлавъї на многы и различьны благодѣти, вьсиявъи свѣтъ и тъмж отъгънавъ, съвивлами небо акы кожж, изъчитлами звѣздъı небесъскъıа и пѣсъкъ моръскъıи и истинж оукрасивъ, оуслъıши насъ молаштъ ти са, Христосе, и помози нам', ıако твоıа ıестъ слава и дръжава въ вѣкъı аминъ. коньчавъшемъ же сватъıимъ молитвж и рек'шемъ аминъ пакъı кназъ повелѣ повѣсивъше а стръгати ребра ихъ. деромомъ же сватъıимъ на многы часы течение кръвъноıе отъ сватъıихъ тѣлесъ ихъ исхождлаше, ıакоже отъ множьства кръвънлаго оумочити са ризамъ слоугамъ, и тако не радѣахж о мжкахъ, Христос бо бѣаше облъгъчлвам и помагам имъ. и глагола къ нимъ кназъ· прѣпьрѣша ли въı мжкъı остати са бѣсованиы, ıеже имате, зълосъмрьтьнии, или прѣбъıваıете въ зъловѣрии вашемъ; сватии же ничсоже ıемоу отъвѣшташа, нъ възьрѣвъше на небо рѣша· раскопавъıи огнѣмъ градъ содомескъ и опоустивъıи, и нъıнѣ поскли помошть твоıж и разори безбожьноıе бѣсованиıе и съврьзи капишта ихъ·· и сътворивъше знамение кръстъноıе на лицихъ своихъ въздоунжша на капишта, и тоу абие сътръша са и бъıша акъı прахъ, и рекоша сватии къ безаконъноуоумоу кназоу· виждь чясти ваша, кде крѣпость ихъ соуıетънаш; ıеда възмогоша помошти себѣ; се же сватъıимъ

глаголѫштемъ и цръкъвиште капиштьноѥ разори са. разгнѣвавъ же са кназъ о съкроушенніи богъ своихъ повелѣ мечемъ исѣшти сватыѧ. приимъше же сватии отъвѣтъ идоша радоуѫште са и славаште господа. пришедъшемъ же имъ къ нареченоуоумоу мѣстоу прѣклонивъше колѣна и протагъше въѧ своѧ съконьчаша са мечемъ въ исповѣданіи хрисостовѣ. пришедъше же крьстиани възаша тѣлеса ихъ и положиша на нарочитѣ мѣстѣ. сим же сватыимъ съконьчавъшемъ са повелѣ безаконьнъіи кназъ Терентиѫ и Фрикана привести и глагола к нимa. пожрѣта богомъ, аште ли ни, то зьлѣ ва порѫбьіѫ, и нѣстъ бога иже ва издржкѫ моѥю избавитъ. сватаа же рекоста· глаголаховѣ ти многашдн, ыко крьстиьна ѥсвѣ, и въ Христоса имавѣ надеждѫ, бѣсомъ же нечистъимъ не поклонивѣ са, ни богомъ твоимъ слоуживѣ, и о мжкахъ твоихъ не брѣжевѣ· да оуко примъішлыи о наю, ѥлико хоштеши мжкъ, вѣрѫѥвѣ бо богоу, ыко побѣжденъ бждеши нами рабы ѥго, ыкоже побѣжденъ бъістъ и отьць твои диѫволъ. слъішавъ же то кназъ повелѣ въсадіти ѩ въ темницѫ и веригы наложіти има на въіѫ и на рѫцѣ и на ногъ, и тако блюсти ѥю., и сътвориша слоугы, ыкоже имъ повелѣно бъіст'. повелѣ же и тръзжбьца желѣзны подъстълати има, и не дати никомоуже отъ крьстиань въходити к нима, ни пиштa има дашти. въ полоуношти же молаштема са сватыима просвѣтѣ са свѣтъ великъ въ темници о нѥю, и агѓелъ господьнь ста прѣдъ нима глаголѧ. въстанѣта и почиваита, и пристжпивъ агѓелъ прикоснѫ са веригах' оклежаштиихъ о въіи ѥю, и абиѥ отъпадоша веригы отъ

тѣлесе ею, и бѣаше прѣдь нѝма трепеза оуготована вьсѣчьскъıними брашънъı добръıими, и рече к нима аггѣлъ· приимѣта отъ прѣдълежаштинухъ прѣдъ вама брашънъ, ıже посъла вама господь богъ. сватаı же благословиста господа, и тако приѧста брашъна, ıкоже и тъмничьнъıимъ стражемъ видѣвъшемъ свѣтъ въскочити вънѫтрь и истиньнѣıе видѣти свѣтъ. въшедъшемъ же нмъ обрѣтоша сватаı веселашта са и излѣзъше съ страхомъ възвѣстиша кназоу, ıеже видѣша, и въ третии дьнь повелѣ привести ı на сждиште. ставъшема же сватъıима прѣдъ кназемъ рече къ нѝма· тако ли наказаша ва мжкъı, ѡ зълобѣсънаı, поклıвъше са пожрьти богомъ; сватъıи рече Терентии· мжка си мьнѣ ѥжди и любаштиимъ Христоса, жродивоıе бо богомждростьнѣıе человѣкомъ ıестъ, мждрость бо человѣчьска жродьство оу бога ıестъ· безоумьıе же и бѣса са ѥжде подобьнъ тебѣ, аште бога оставивъ бѣсомъ поклонѫ са. кназъ же разгнѣвавъ са повелѣ дърати ı· сватаа же строужема молıста са глаголѫшта· Ісоус Христосе, сыне бога живаго, въ вѣкъı прѣбъıвами свѣте кръстиньнъскъıи, вѣро неразоримаı, ıави са и помози нама и не осрами наю отъ лица твоıего. слоугамъ же держштамъ ı и Христосоу облъгъчаваѫштоу мжкъı не чоуıста сватаı болѣзнии. разгнѣвавъ же са кназъ повелѣ сънъмъше ı съ дрѣва вести въ тъмницѫ и призъвавъ въса чародѣıа звѣринъıа повелѣ привести, ıелико имѫтъ звѣрии лютъ и зълъ, аспидъı и ехид'нъı и кѣрастъı, и къметавъше затворити съ сватъıима, и бѣахѫ звѣриѭ плѣжжште и прѣдъ ногама ею сѣдаштемъ и не прикосняѫ-

ша са ѥю никакоже. сватаи же бѣ'ста пожшта и хвалашта бога, прѣбъıша же звѣрие затворени съ нима три дьни и три ношти, въ четвръътъıи же дьнь посъла кназъ ноштиж, да видатъ, аште ѥста оуморена сватаи звѣрьми. пришъдъше же посълани къ двьремъ тъмничънъıимъ послоушатъ оуслъıшаша и пожшта и хвалашта бога. хоташте же извѣстънѣе видѣти възлѣзоша на храминж тъмничьнжиж, и двьрьцами съмоштрааҳж долоу и видѣша сватаи сѣдашта и аггѣла господня стомшта прѣдъ звѣрьми и не даıжштоу приближити са ими. и текъше възвѣстіша кназоу, ѥже видѣша, и въставъ за оутра рано кназъ сѣдъ на сждиште повелѣ чародѣѥмъ отъвести звѣри и привести сватаи на сждиште. шъдъше же чародѣи и приближити са хоташте къ двьремъ прити к нимъ звѣремъ чародѣи своими призъıваıжште и не послоушаахж ихъ, отврѣзъше же двьри тъмници изидоша коуп'но въси звѣрие и измориша въса чловѣкы, ıаже обрѣтоша тоу стомшта, и тако идоша въ поуста мѣста. и шъдъше стражие тъмничънии помша сватаи и ведоша къ кназоу. мжчитель же видѣвъ сватаи не приимъша врѣда никакогоже възбѣсивъ са дастъ о нею отъвѣтъ мечемъ оуморити и. сватаи же идоста радоуıжшта са и пожшта и глаголıжшта. съпасе насъ скръıбаштиихъ насъ и отъ ненавидаштиїхъ насъ прѣможе. воини же на то оуставъıенни възъмъше мечъ отъсѣкоша главѣ сватоую, и съконьчаста са въ исповѣдании хрисостовѣ. мжжи же крьстиани пришедъше възаша тѣлесѣ сватоую и добрѣ съпратавъше положиша на мѣстѣ нарочитѣ, дъвою пъпьриштоу въ дала отъ римъска града. мжчена же бъıвъша сватаи

Терентин и Аφрикан, Маѯимъ же и Помпин и дроужина ихъ при цѣсарою и томителю Декиа и Оуалерина, о насъ же цѣсарьствоуѭштѹ господоу нашемоу Їсоусе Христосоу, ѥмоуже слава и дръжа въ вѣкы вѣкомъ аминъ.

Мѣсаца марта ка. житиѥ прѣподобънаго отьца нашего Исаакѣ монастыра далматъска'го.

Поклонѣнии прѣсватаго и покланыѥмаго кръста господа и бога и съпаса нашего Їсоусе Христоса коумироѥлоужению оуже отъвръженѹ бывъшоу выса подънебесъскыи просвѣтиша са апостольскомъ проповѣданиѥмъ, за не и чьстънъын цѣсарь Костантинъ поздѣ нѣкъгда божьствънъынимъ доухомъ высѣм населѣныа цѣсар'ства дръжавѫ прѣкимъ и сватаго освѣштенны съподобивъ са и оувѣдѣвъ господа нашего Їсоусе Христоса бога истин'наго сѫшта, тъ пръвын цѣсарьствова въ римьстѣ градѣ и коумира отъврьже. многоглавънъын же и многообразънъын змии дыаволъ ино коумирослѹжениѥ, аринъскѫѭ хоулѫ изобрѣте· въ дьни бо прѣдъреченаго крьстынаго цѣсара Костантина бѣ нѣкто презвутеръ отъ алеѯандръскыа сватыа божиа црькве пагоубьникъ образомъ и высѣкоа дыавола и врага доушь нашихъ хоулы обрѣтельникъ пръвын· тъ сватынимъ епископомъ и мѫченикомъ Петромъ божиѥмъ авлениѥмъ

отълѫчєнъ бꙑстъ отъ сватитєлꙗскꙑмъ слоужъбꙑ, образъ же отълѫчєнїꙗ бꙑстъ сицъ· ѧтоу бꙑвъшоу сватоуоумоу Петроу воинꙑ, ѩже бѣаше посълалъ цѣсарь Дноклитиꙗнъ на оубиєнїе єго, и въврѣженоу бꙑвъшоу въ темницѫ, бꙑстъ, по обꙑчаю молаштоу са ємоу въ полоуношти, видѣти юношѫ красъна стоѫшта прѣдь нѩмь, облѣчена въ котꙑгѫ льнѣнѫ раздъранѫ отъ горꙑ дожи до долоу, и обѣма ржкама єго имъша за обѣ полѣ ризꙑнѣи, и закрꙑваѫшта обнажєнїе своє, да ємоу не бѫдетъ видѣти голъ прьси, и напрасно отвръзе оуста своꙗ сватъи Петръ и рече· господи, кто ти єстъ раздъралъ котꙑгѫ; онъ же рече· Ѩрин раздъра ми на двоє, нъ блюдн са, да не простиши єго и да не приимеши єго въ обьштєнїе, и да не отрѣшиши єго отълѫчєнїꙗ, Ѩрии бо и въ нꙑнѣшьнїи и въ бѫдѫштни вѣкъ да бѫдетъ отълѫчєнъ отъ славꙑ божиꙗ· призови же Ѩхилѫ и Ѩлеѯандра, оба презвутера, за не коньчаваѫштоу тебѣ мѫчєнїе тл прѣємлѣта по радоу епископъскꙑи столъ, заповѣждъ же има, да и та не приимета єго на обьштєнїе, и се рекъ господь безвѣсти бꙑстъ отъ очню єго. вьсе же сътворивъ прѣподобънъи епископъ Петръ съконьча са въ добрѣ испоꙋвѣданнн. разоумѣвъ же Ѩрии, ꙗко оста въ отълѫчєннн, нача о коупьнѣ сѫштьнѣи и сватѣи троицн въсѣдоу въ Ѩлеѯан'дрии хоульнꙑ оусты износити и божьствьна' писанна отврьнь крьч'млꙗвати, сꙑноу и словоу божию рождъшоуоумоу са отъ нѣго безначально прѣжде вѣкъ штоуждоу бꙑти сѫштна отьча, и съ зъданнн вьчинѣти дрꙗзнѫ скврънънъи и нечистꙑи того, нм'же вьса

бѣша, иже на небесѣхъ и на земи, видимаи и невидимаи. снмъ поздѣ нѣкѣгда въ слоуха въшедъшемъ мѣнѣнааго чьстьнааго Костантина цѣсара не прѣзьрѣ, нъ книгы написавъ и посълавъ того пооуштаашє, ово наказанисмъ, ово епитимиѫ, да са останетъ оуже к томоу отъ таковъıм богоборънъıм хоулы, и ико разоумѣ, такожде прѣбъıвати немоу· не оуправивъшоу зьли том тоу авнє Ѧрню отъ Ѧлеѯандрим въ костантинѣ градъ прити скоро повелѣ, да отъвѣштаетъ, како дръзнѫ хоулити бога. тачє цѣсарь събърав отъ вьсѫдоу сватъıм епископъı въ никѣнскъı градъ числомъ тїи съказа имъ о богоборьнѣки тои боуи ереси обрѣтение, и пооусти а, да са помолатъ владъıцѣ Христосоу, да съпобореть за истинънѫѫ и правѫѫ вѣрѫ иже прѣхвалънни отьци, съдѣиствьникы имѫште сватъıи доухъ, и тѣмь дъıхаѫште июденскъıа оубо подобьнъıа ереси отъвръгоша изобрѣтение и иже том новѣиши· то то молитвами побѣдиша· пришъдъшоу бо немоу отъ алеѯандриска града и въ сватъıихъ съборъ въшедъшоу, прѣзоръствоу безоумъноуоумоу съпомагаѫштоу немоу, исповѣда скврьнѫѫ своѫ хоулѫ. божьствении же отьци льсть обличивъше истинънѫѫ и нераздѣлѣиемѫѫ вѣрѫ ѥдиносѫштиа троичънааго вьсемоу подъ слньцоу живѫштиїм' вѣрънъıимъ прѣдаша, повѣдавъшин Коньстатиноу цѣсароу такожде вѣровати, акъı състольникоу сѫштоу оуставьенню правъıа вѣръı, иже приимъ и вѣровавъ, отъ бога бъıти вѣрънооуоумоу прѣданию, и чисти и приимати, повелѣниемъ же цѣсаремъ вьсѫдоу по вьсеи земи та дръжати коуп'но сѫштѫѫ вѣрѫ отьца и

сына и свата'го доуха заповѣда много, иже оставивъше къ главизнѣ придѣмъ. вьсѣхъ бо вѣкъ видимыхъ' и невидимыихъ промъысльникъ богъ, иже Ѧриемъ прѣдъ человѣкы похоулѣнъıи и съ тварьми вьчьтенъıи, жтробьнъıимъ подвизаниемъ женомъ бѣаше, иже въ мотълъı мѣсто нечистъıм жтробъı жтробѫ вьсѫ изваливъ заждемь нечистъıи тъ пакъı свѣтиломъ свѣта дожии до отъхода прѣподобьнъıихъ отьцъ достоннъıь жизни своѥм коньць обрѣте· подоблаше бо осмрадивъшоуоумоу христосовами хоулами на смрадьнѣ мѣстѣ съконьчати житиѥ. снм' же тако прѣславьнѣ господьмь Исоу Хрьстомъ чоудесемъ бъıваѫштемъ лѣтоу прѣшедъшоу мирънъıи врагъ велиа поставьıиѥтъ съсѫдъ свои, акъı въторааго Ѧрна на правѫѫ вѣрѫ, цѣсара Оуала, иже безаконьнѣи съı и акъı инъ Ѧхавъ на сватъıм божиѫ црькви вьзѣкси са, об'навьıм вьсѫ ариѥвѫ хоулѫ и повелѣ вьса сватъıм божиѫ црькви правовѣрънъıихъ затворити, не творити въ ѝихъ обычьнъıихъ слоужъбъ и овъı ихъ сѣньница сътвори, овъı же и разарати покоушлаше са· дръжл же таковаа неоутѣшимаа скрьбь на многа врѣмена. въ тои же врѣма бѣ нѣк'то мѫжь въ поустъıни на въстоцѣ аггѣльскомъ житиѥмъ живъıи на земи, именемь Исакии, тъ по обычаю съ небесе божии гласъ слъıшавъ велаште сьнити изъ поустъıна и пріти въ градь коньстатинь, не ославшавъ са сьниде изъ поустъıни и приде въ нареченъıи градъ, и обрѣте богоборъıимъ ереси потопъ доушньıи, и по милостивѣѥмь Иеремии пророцѣ огнь възгорѣ са въ жтробѣ иего, и обьхождлаше вьсѫдѫ. по божию же

попоуштенню наказаѣштоуоумоу присно на пользъноюе
бъістъ рать велика отъ поганъıихъ, и събъравъше плъкы
своѧ прѣплоувъше рѣкѫ рекѫмѫѣ Доунавъ плѣнıаахѫ
Θракиѣ· скрьбь же и печаль нехоудѫ имѣахѫ граждане.
тъгда цѣсарь Оуалъ и тъ събъравъ воѧ своѧ готовъıше са изити на сѫпостаты· и бъістъ исходаштѹ ѥмоу
на поле гладатъ вои своихъ разгорѣвъ са сватъıимъ
доухомъ, акы инъ Даниилъ о Соусанѣ, сватъıи отьцъ
нашь Исакии пристѫпи къ зълочьстъноуоумоу глаголѣ·
цѣсароу, отверьзи цръкви правовѣрънъıихъ и оуправитъ
ти господь пѫть твои прѣдь тобоѫ. онъ же видѣвъ ıи
въ такомъ ништи образѣ и въ прътиштихъ старца
прѣобидѣ и, и не отъвѣшта ѥмоу ни ѥдного словесе,
не бо бѣ тъгда тоу ни слѣда чръноризъчьска. таче пакы
на оутрıа исходаштоу ѥмоу ста прѣдь ѥимъ и рече ца-
сароу· отверьзи цръкви правовѣрънъıихъ и одолѣюеши
врагомъ твоимъ и възвратньши са съ миромъ. цѣсарь
же словесн силѫ почоувъ, ѥже рече сватъıи, ıако обра-
тиши са съ миромъ, съвѣтоваѣше съ съвѣтникы своı-
ми, да отверьзѫтъ цркъви· препоситъ же и прочии,
ıже бѣахѫ отъ ариевы зълъıмъ вѣры, паче съвратиша
цѣсарѣ и наряѫгавъше са ѥмоу и оусмııавъше са слове-
семъ ѥго шнбаахѫ и хрьзанъı· послоушавъ же ихъ цѣ-
сарь прѣобидѣвъ и поиде. въгодьникъ же божии беспрѣ-
стани молıше бога, да въ скорѣ сътворитъ помоштъ
о правѣи вѣрѣ. по дъвою же дьнию оучинивъ цѣсарь
воѧ своѧ исхождаше на рать. блаженъıи же прѣставъ и
на пѫти пристѫпи къ ѥмоу и имъ за оуздѫ конѣ ѥго
ставьıше и глаголѣ· отверьзи цръкви правовѣрънъıихъ.

онъ же по обычаю своемъ непрѣклоненъ прѣбысть· сѫштии же близъ цѣсара бишѧ и, да отъстѫпитъ, и не можлаѧ отътръгнѫти его· бысть же отъ того плишть, и сътекоша са мнози и различьно къждо бишѧ и, ови пръстиемъ, ови бичи, а дроузии жьзлиемъ, и едва нѣкого себѣ богъ попоустивъшоу възмогоша отътръгнѫти рѫцѣ его отъ оуздъı конѣнъıѧ цѣсара. тъгда цѣсарь Оуалъ възбѣсивъ са вьзрѣвъ сѣмо онамо видѣ мѣсто нѣкако акъı вапѫ сѫштѫ исак'шѫ и тинъı смрьдаштѫ плънѫ и лѣсъ частъ вь нѣи и трънние зѣло люто и кѫпинние, въ нѣже мѣсто аште въпадетъ какъ любо скотъ, то к томоу живо не излѣзетъ· съмотривъ оубо цѣсарь мѣсто то и оувѣдѣвъ, ико сѣть съмрьтъна естъ, повелѣ вьврѣшти и тоу и иде пѫтьмъ своимъ. въврѣженоу же бъıвъшоу добьıюмоу исповѣд'никоу христосовоу Исакиоу въ съмрьтънѫѭ пѫчинѫ прѣбысть цѣлъ, не принимъ никакогоже зъла, абие бо силоѭ господа нашего Їсоус Христоса пришъдъша дъва аггела издр... ста и ис тинъı тоѫ и изведъша и постависта на пѫти и рекоста емоу· миръ тебѣ, крѣпи са и възмѫжаи, и се рек'ша отидоста отъ нѣго. вь себѣ же бъıвъ прѣклонивъ колѣнѣ благодарьствї бога, твораштааго промъıслъı многъı о рабѣхъ своихъ. въставъ же отъ молитвъı и текъ нѣмь пѫтьмь прѣдъвари цѣсара и пакъı имъ за оуздѫ коня цѣсара рече къ цѣсароу дръзостьѭ· тъı оубо, ѡ цѣсароу, оуморити ма хотѣлше, въврѣгъ ма въ тинѫ, нъ господь Їсоус Христос хоулимъıи тобоѭ оживи ма, изведъ ма изъ сѣти твоеѩ на обличениє непокорънлаго твоего оума· да и нъıнѣ пооуштлѫ та,

послоушаи мене и отврьзи цркви правовѣрънъихъ и отъдаждъ ѧ и одолѣюеши рати, на нѭже идеши, и възвратиши са мирьнѣ, и бждетъ на хвалѫ хвалѣенъи. цѣсарь же видѣвъ блаженааго и свѣтльство лица ѥго и словесънѫю дрѣзость ѧкъı забъıвъ са не може отъвѣштати ѥмѹ словесе. таче по малѣ часѣ глаголаше цѣсарь къ блаженоуоумоу· да аште оубо не отврѣзѫ ни отъдамъ цркъве правовѣрънъихъ, то ч'то бждетъ того дѣльма; тъгда разгнѣвавъ са сватъıимъ доухомъ въгодьникъ христосовъ по пророцѣ Илии на Ахл'ва цѣсара издраилитека, тако и нъıнь прорече цѣсароу Оуалоу глаголѧ· добро ти бѣ оубо, цѣсароу, послоушавъшоу мене отвръсти и отъдати цркви правовѣрънъихъ и шъдъшоу възвратити са мирьнѣ· нъ ѥлма не послоуша мене ни прѣклони са, то аште тъı шъдъ на рать и живъ обратнши са, то да вѣси, ѩко нѣстъ господ' глаголалъ нъıнь мьноѭ· идеши бо на рать и сьнидеши са и не възможеши стати противѫ врагомъ своимъ и побѣгнеши отъ лица нхъ и поженѫтъ та и въвѣгнеши въ храмнѭ и тоу живъ огнѣмъ съгориши, и тъгда оувѣси въ часъ бѣдъı твоѥ, ѩко естъ богъ на небесехъ иже тобоѭ хоулимъıи. си слъıшавъ цѣсарь Оуалъ призъва д'ва болшрина, има ед'номоу Саторникъ а дроугоуоумоу Оуиктор', прѣдастъ има прѣподобьнааго глаголѧ· затворита и въ темници съ вьсѣкоѭ скрѣбьѭ и веригъı наложита на въıѭ ѥмоу, доньдеже обрашть са оуморѫ и по соуѥтьнѣмъ ѥго прорѣчении. тъгда блаженъıи Исаѩи осклабивъ са малъı рече цѣсарю· юже ти глаголахъ, аште тъı възвра-

тиши са живъ, то нѣстъ господь глаголалъ мъноѭ. иде же цѣсарь пѫтьмь своимъ. прѣжде реченаа же славѣнаа мѫжа поимъша блаженааго Исакіа ведоста и затвориста и, ѥкоже повелѣно имъ бѣстъ цѣсаремъ. въшьдъ же сватыи въ тьм'ницѫ не прѣсталше ношть и дьнь съ слъзами мола бога призьрѣти на стадо своѥ и въ скорѣ посълати ѥмоу помоштъ. дошьдъшоу же цѣсароу ѥдного града близъ Доунава съгладавъ вом своѥ и съвѣштавъ са съ нѭми нарече дьнь, въ нѭже сънидетъ са съ ратьникы· съшедъшѳ же са ѥмоу не може стати противѫ ратникомъ, нъ плѣшти въдавъ побѣже отъ лица ихъ· они же женѣахѫ въ слѣдъ, и бѣжа донде села и обрѣтъ плѣвьницѫ отвръстѫ въскочи въ нѭ и съ препоситомъ, иже разврашташе доушѫ ѥго· женѫштии же погани видѣвъше, ѥко въ плѣвьницѫ въскочи бѣжа, възъмъше огнь запалиша плѣвьницѫ и съжегоша и въ нѣи, и тъ мѫчимъ тоу прѣдастъ доушѫ по пророчению раба божиа Исакіа. оставъшии же вои придоша въ Срѣмъ градъ и посълаша съглы къ цѣсароу Гратіаноу повѣдаѭште о вьсѣхъ бывъшихъ, иже абиѥ пришедъ въ прѣжде нареченыи градъ Срѣмъ по божию нареченію постави имъ цѣсарь именемь Ѳеѡдосіи, мѫжа вѣрѣна и хрѣстолюбива и правовѣрѣна, ѥште же не кръштеноу сѫштоу добыи сѫшта и храбъра. съ съвѣтомъ же обою цѣсароу съставиша рать на поганы оужегъшаѧ Оугала цѣсара, и съ дѣнствомъ господа нашего Їсоуѳ Христоса, и ово ихъ избиша, ово же прогнаша, множаишии же ихъ въ Доунавъ бѣжаште истопиѭша, и тако Гратіанъ и Ѳеѡдосіи цѣсара възаста побѣдѫ, и по одо-

лѣнии томь Гратианъ цѣсарь иде въ Римъ, а Ѳеѡдосии въ къснатинѣ градъ. дошъдъ же Солоуна града въ мѧж въпиде и разболѣ са· призъвавъ же епископа солоунъска града, именемь Ѧхолиа, пыташе, кѣж вѣрж дръжитъ· еномоу же рекшоу· нѣстъ дошъла западънѣихъ странъ ариианъскаа хоула, ни възможе прѣльстити бѣѣшеѥ тѣмь нечъстъноѥ богобориѥ, нъ прѣданжѣж ис прьва апостолы вѣрж дръжимъ, тъгда цѣсарь Ѳеѡдосии съ чьстиѣ то приимъ проса сватаго кръштениа, и крьсти са тоу сѫштиимъ епископомъ Ѧхолиемъ Солоуна града въ има отьца и сына и сватаго доуха. оустравивъ же са по мнозѣхъ дьнехъ въ костантинѣ градъ приде· въ то же врѣма Григории наньзианъскыи епископъ вънѫтрь въ градѣ въ малѣ црькви съборы творѣѣше, събираа и оутвръждаа народъ оученииимъ своимъ о правѣи вѣрѣ, ѥже црькы по томъ цѣсаремъ повелѣнниемъ съзъдана бъıст', и нарече са Ѧнастасиа. въврѣгѣшаа же болѩрина блаженаго Исакиа въ темницѫ, Саториикъ и Оуикторъ, вьлѣзъша въ тьмницѫ къ блаженоумоу Исакию глаголаста ѥмоу· моли са богоу, отьче, ѩко цѣсарь побѣди ратьникы, и се градетъ. глагола има осклавивъ са малы· вѣдѣ, чадо моѥ, градѫшталаго вѣрънаго цѣсарѣ Ѳеѡдосиа, зълодѣи бо Иоуал' прим сѫдъ подобьнъ тебѣ коупьно съ препѣситомъ, смрадъ бо съжеженнаа ею ѥште въ ноздрехъ монхъ ѥстъ. тъгда чоудивъша са и поклонивъша са авиѥ издоста и сърѣт'ша цѣсара съповѣдаста ѥмоу вьсе ѥже о сватѣѣмь Исакии и о прорицании его, ѥже въ лице глагола окаанноуомоу Оуалоу, и како съвъı

са ємоу. слышавъ же то цѣсарь чоудн са мжжоу томоу и абие повелѣ привести и съ вьсѣкоѭ частнѣ къ полатѣ цѣсара. шѣдъша же славьнаи та мжжа съ потъштанием вь тьмницѫ припадоста къ ногама прѣподобьнаго и молиста са молнти са ємоу за ны къ богоу, разоумѣвъша, ако пророкъ юстъ, имже събъша са ємоу вьса прорицанны, и изведъша и нс темница приведоста и къ цѣсароу· цѣсарь же изъшъдъ протнѫ ємоу поклонн са ємоу и проси молитвы отъ нѣго. сватын же помоли са и цѣлова и и съповѣда ємоу вьсе о зълочьстьнѣмь Оуалѣ· онъ же слышавъ и съжалнвъ си о напасти сватыихъ црькъвъ абие казнь заповѣда и кнѣгы написавъ посъла на нарочита мѣста заповѣдаѭшта сице· цѣсарь Θєѡдосни повѣдникъ самодръжецъ къ вьсѣмъ арианъскомъ танбьникомъ· вѣдомо да бждетъ вамъ, ако отъ дьнѣшьнаго дьне, аште да са обращтетъ кто отъ васъ вънѫтрь града събирам къ црькви правовѣрныихъ, то съмрьтънѫѭ казнь нрнметъ, и мже сватыа црькъви съ ратныѫ юсте прѣмли, то и ты оставнѣъше вънѣ града прѣбываите. възвѣсти же и къ старѣшинѣ нмъ, иже бѣ въ то врѣма старѣшнна арнаномъ, именемъ Димофилъ, сице глагола· вѣроуи вь никѣнскаго събора заповѣди и примири са съ праковѣрънынми. Днмофилоу же отъбѣгъшоу цѣсара повелѣнна и съвъкоупьюенны и съмиренны въздa ємоу нарѣчие цѣсарь глаголѣ· мнра и съвъкоупьюенна бѣгаюши, да бѣгати ти отъ сватыихъ црькъвъ велѫ. слышавъ же то Димофилъ призъвавъ къ црькѣве вьса арианы глагола к нимъ· братна, цѣсарь човѣк-

колюбивъ ѥстъ и свои вѣрѣ цръкъвъ просить, тихо възвѣстивъ намъ, аже, рече, ратныи и матежемъ цръкъ'ви възасте, то ты мирьнѣ отъдадите, да вѣсте же, ико отъ дьнешьнѣаго дьне повелѣно нъı ѥстъ вънѣ града събирати са. то рекъ изиде вънъ града съ людьми своими и тоу съборъı творааше прокоѥ. такого же аріани до четъıръ десатъ лѣтъ правовѣрънъıихъ цръкви дръжаша, Ѳеѡдосиѥмъ же кръстиѭнъıимъ цѣсаремъ не тъчыи ицръкъвъ нъ и из града изгънани бъıша и прѣаша цръкъ'ви правовѣрьнии. не замоудивъ же цѣсарь съборъ епископъıскъıи сътвори о правовѣрѣ оутверьдитъ никѣискыи вѣрѣ и поставити въ къснатиѭи градѣ епископа и дати оустрои сватъıимъ цръкъвамъ въсѣмъ людемь. повелѣ же цѣсарь Ѳеѡдосии прити на съборъ и старѣишинамъ еретичьскамъ· събраша же са коупносѫштаа вѣръı отъ Ѧлеѯандрна Тимодеи, отъ Иероусалима же Кѵрилъ и Мелетни отъ Ѧнтиѭхиа, вѣкаше же тоу Григории наньзианъскъıи и Ѧхолии отъ Солоуна и инн съ ѭними мьнози, вѣкаше же въсѣхъ р҃н· отъ аріевъı же и макѣдоѭа страны Єлеуси Маркианъ ламѱачьскъıи и Єѵідии ефесъскъıи и Маръ халкѭдоньскъı и прочии, въсѣхъ вѣ л҃s, отъ ѭихъ же наиваште отъ елиспонтъскъıихъ и отъ асиискъıихъ градовъ вѣлхѫ. събраша же са мѣсаца маиа епископи же и цѣсарь и сватъıи отьцъ нашъ исповѣд'никъ Исакии и въсѣчьскъı са дѣаша присъвъкоупити а хоташте къ правѣи и коуп'носѫштънѣи вѣрѣ· они же мало радивъше о томь и оувѣштаиныа . . ни въ кѫыь намѣниивъше рѣша· волимъ аріанъскѫыь вѣрѫ неже къ коупносѫштнюю приложити са,

и тако имъ изглаголавъшемъ изгънаша и изъ съборa цръкъвънаго, ѥште же изъ самого того градa, отъвръгъшемъ са правъıм вѣры. оутвръдивъше же никѣнскıж сватıж правıж вѣрж коуп'но и ти оустависа оустав' вѣры· цѣсарь же о поставьıении епископа къснатиıы градa къ епископомъ глаголa, да постават', и нарекоша Нек'тариа нѣкого, мжжа именита и доброговѣина, кротъка образомъ, отъ болѣръска родa сжшта, и дръжаштоу тъгда епар'шъскъıи санъ· приведенъ же бъıстъ людьми на епископьство и поставьıенъ бъıстъ сватъıими отьци рн, сжштоу тоу и христолюбивоуоумоу цѣсароу Ѳеѡдосию и чьстьноуоумоу отьцоу нашемѹ Исакию. тъгда оубо оустав оустависа, да и къснатинѣ градa епископъ тожде старѣишинъство да имат и тжжде чьсть, ıже и римъска градa епископъ, за ѥ наречен бъıстъ Новъıи Римъ. симъ въсѣмъ сице бъıвъшемъ въ скорѣ и съборъ епископъскъıи конецъ прия на славж господа нашего Їсоус Христоса. тъгда блаженъıи Исакии радоуа са о оустроении цръкъвънѣмъ и правъıм вѣры, и тъ прослав(и) бога о въсѣхъ чоудесѣхъ, ѩже сътвори. мъıслаштоу же имоу абие ити въ поустъıнж, отъ ıждоуже божиимъ ıвъıеннимъ приде сѣмо на дѣло, ıже и съконьча· оувѣдѣвъша же многашди намѣıнаıа славънаıа мжжа Саторнинъ и Оуктор', пристжпьша къ прѣподобьноуоумоу молиста са, да ею не оставитъ. онъ же, ıко отьць доуховънъ, став(ь)ıше и глагола· господоу поспѣвъшоу коньчати дѣло, на ѥже тъ ны ѥстъ посълалъ, подобаатъ възвративъшоу са мънѣ дръжат(и) са по своıе дѣло въздръжанию. вѣрънаıа же

та мжжа молиста са нем(8) съ слъзами приати молѣние
нею. разоумѣвъ же блаженъын доуховънжыж нею любъве,
ыжже имата къ нѣмоу, рече к нѣима: мынѣ оубо желание
естъ възвратити са, отъ нжд(8)же несмъ пришелъ, нъ
ел'ма ико раба христова любъве имата, поконти моыж
хоудость, то, иже ва рекж акы отьцъ, то послоушан-
та· иже вако варнѣ сътворитъ ми хызнж сѣсти мн вь
нѣи, то тоу бждетъ ми житие дожии до исхода доуша
моеа. послоушаста же мжжа та словесъ прѣподобънъы-
ихъ иего и бѣласта реташтта са ова, както нею варнѣ
съжиждетъ немоу клѣть· Саторнинъ же имѣаше село
вынѣ града не далече града, такожде же и Оуник'торъ
имѣаше, и тъ оу приморыа, и начаста зъдати оба въ и-
ма блаженааго Исаакиа. Саторнинъ же миого мждръство
въспринимъ, оумъысливъ правьдж, ико мжжь тъ мълча-
ливж жизнь естъ обыклъ, и не трѣбоуетъ нъыни кра-
сенъ хлѣвинъ, сътвори немоу клѣть дъвопомоститж, и
высѣчъскы съвръшивъ ж приде къ блаженѹмоу и глаго-
ла немоу· се, сътворихъ клѣть, ико же иси повелѣлъ,
въшъдъ живи вь нѣи. въшедъ же сватын отьцъ нашъ
вь клѣть и видѣвъ ж безмлъвънж годѣ немоу бысть и
сѣде вь нѣи съ многомъ оусрьдиемъ. Оуникторъ же бѣ-
ше прѣградилъ много мѣсто многамъ хлѣвинамъ и ве-
ликамъ, оувѣдѣвъ же ико варнлъ естъ Саторнинъ, пе-
чалънъ бысть зѣло, и въшъдъ къ прѣподобьноуоумоу
вь клѣть покланыаше са немоу мола н, да бы и то мѣ-
сто съзъданое о имени иего прѣмлъ, прѣподобънъын же
мжжь, акы отьцъ чадолюбивъ, прѣпиралше и глаголѧ-
ни, чадо, не тако тажько си твори, господьны естъ

заповѣдь, иеже глаголетъ, вѣди вамъ ни ни и ни ни, а иеже лише того, то отъ пронъира естъ· на немъже оубо мѣстѣ господь съподобилъ ма естъ сѣсти, то на томъ подоба ми естъ сѣдѣти мльчаште дожии до конъца жизни моеѧ, и помоливъ са за ны отъпоусти мирьнѣ. и вѣаше блаженъыи Исакии живъ аггельско житие. многаш'ди же мѣнѣнаш она славънаш мѫжа не идѣаста прѣжде въ полатѫ къ цѣсароу, аште не рано въ зора шъдъша къ прѣподобьноуоумоу покланиста са емоу, и тако благословьение възъмъша отъхождааста радоуѫште са. многомъ же инѣмъ повѣдаѫште о прѣподобьнѣѣмъ на рьвъность доуховьиѫѣ въстависта, и прихождаахѫ отъ вьсѫдоу къ немоу по вьса дьни възграждаюми и оутвръждаюми о вѣрѣ господьни прѣподобьнъыимъ словесы иего. мнози же молиахѫ и прити емоу въ домы ихъ, да помолитъ са богоу за ны, онъ же вида вѣрѫ ихъ и не прѣзорьство показоуѧ хождааше, аште ли да сълоучааше са нѣ оу кого оумоудити емоу, то изъхождааше ношътьѫ и вратомъ градънъимъ затвореномъ сѫштемъ стоыше и молитвѫ творѣаше къ богоу и прѣкръшташе врата и сама са отвръзаахѫ, и тако хождааше въ клѣть своѭ. и вѣрънъын же цѣсарь Θеѡдосии прихождааше к немоу и молыше и, да поминаетъ ны въ сватъихъ иего молитвахъ, и господь рекъын· ижде иста дъва или трие събрани въ мое има, то тоу есмъ посрѣдоу ихъ, тъ на славѫ сватаго своиего имене изволи оумножіти са словесъноуоумоу стадоу въгодника своиего· якоже бо вельгласънаш тржва тржбашти въставьиетъ миогы на въплъчение рати, тако

небесьскоѥ житиѥ прѣподобьнаго отьца нашего Исаакиа
вьсѫдоу же и вьсѣмо проповѣдаѥмо на аггельскоѥ се
житиѥ многы приведе, не бо бѣаше ѥште тоу никако-
гоже чрьноризъца. тъгда видѣвъ Сатоннинъ божиѭ
множаштѫ са братиѭ, многѫ имы любьве къ рабоу
божию отъдастъ ѥмоу вьсе то село, да бѫдетъ власти-
ѭ ѥмоу на манастиръ. бѣаше же блаженъıи ıако свѣтило
вь тьмнѣ мѣстѣ свьта са. аште же са сълоучаше къгда
иджштоу ѥмоу въ градъı съ възъвавъшиимъ ѥго къ
домъı своѥ благословьѥнıа ради, ти аште прошаше
кто отъ нштниихъ нѣчьсо дати себѣ, то аште са сълоу-
чаше не имѣти ѥмоу ничьсоже дати ѥмоу, то котъıгѫ
сьвлѣкъ съ себе дадѣаше нштоуоумоу. тако же тво-
раше вьса лѣта житиа своѥго, господоу работаѩ, въ
молитвахъ прѣбъıваѩ, любостраньнıиѥ твора, нште-
любиѥ застѫпаѩ, памать сватъıихъ твора, добродръ-
зостенъ, некоторичьнъ, безълобенъ, безгнѣвьнъ, пооу-
чаливъ, въ кротости оуча приходаштаѩ къ правѣи вѣ-
рѣ, заповѣдаѩ и сьвѣдѣтельствоуѩ о вьсѣхъ испове-
дати и славити нераз'дѣлıиѥмѫѭ и коуп'носѫштѫѭ
троицѫ отьца и сына и сватаго доуха, ıако тѣмъ
доброчьстъıиъıнмъ исповѣданнимъ съпасенниѥ чловѣчь-
ско състонтъ са, и ино же много пооучаѩ не прѣста нн
оумлъкнѫ отъ добра. състарѣвъ же са оубо въ добрѣ
старости донде коньца житию, и съзъвавъ вьсе ѥже
о Христосѣ доуховьноѥ ѥго стадо, пооучивъ ѩ слове-
сы многы тврьдомъ и непозъıбномъ прѣбъıвати на
камени вѣръı господьнѣ прѣдастъ прѣштедроуоумоу
богоу. бъıстъ же плачъ въ братии ѥго ради. оуслъıша

же и крьстиянъıи цѣсарь Θеѡдосии о нѣмъ, ıако оуже оусьпе, и тѫжаашє зѣло, посъла же кръкъıгѫ, да вьложивъше вь нѫ чьстьноıє тѣло прѣподобьна'го привезѫтъ вь велнкѫѭ црькъве, ıѭже тъгда Ирини нарнцаашє са, и отъ тѫдоу и пакъı несѫтъ на погребенніє. и томоу бъıвъшоу окноштьницѫ твориша въ намѣнѣнѣи црькъви, и тако на оутрнıа вьсь градъ коупно съ архиепископоупомъ и съ вьсѣмь клиросомъ съ хвалами н пѣсньми доуховънъıими несоша и провождаѭште дожии до погребенıа· Пурилиıанъ же ѥдниъ отъ славънъıихъ цѣсарь мѫжь противѫ манастъıроу отьца Исакіна на полоуношть съзъда црькъве свата'го пръвомѫченика Стефана, въ врѣма же изношенıа тръвлаженаага Исакіна постави помошть на пѫти прѣдъ манастъıремъ множьство мѫжъ много, да въсхъıтивъше донесѫтъ мошти сватаага отьца нашего Исаакіна въ прѣжде реченѫѭ црькъве благословьıенıа ради н положити н тоу, ıакоже и бъıстъ. тако оубо изволи положити са въ црькъви сватааго пръвомѫченнка Стефана о десниѭ сватъıа трепезъı въниѫтрь въ олтари. оученици же ıего печалоуѭште си възвратиша са въ манастъıрь, не далече сѫштоу отъ прѣжде реченъıа црькъве. съконьча же са сватъıн отьць нашъ и исповѣдникъ Исакіи мѣсаца марта ка, цѣсарьствоуѭштоу хрьстолюбивоуоумоу цѣсарю Θеѡдосию на славѫ господоу нашемоу Їсоус Христосоу, ıемоуже слава и дръжава вь вѣкъı вѣкомъ аминъ.

Мѣсаца марта кѳ. мѫчениѥ сватоую Трофима и Єукарпиѡна.

Мъногоу бъıкъшоу плиштоу и матежоу, любимаа братиѥ, и горьцѣ прѣташтоу цѣсароу на божиа рабъı, люто же зъло дѣлаѭштемъ по вьса мѣста кназемъ и новъı и лютъı изобрѣтаѭште мѫкъı, лежаахѫ бо дарове миозн отъ цѣсара, да иже обрѣтъ крьстиана прѣдастъ, то тъ да вьзьметъ даръı, и тако вьсѣкоа пакости и вьсѣкоа бѣдъı вьса вьсѫдоу испльниша са, господь же помагаше вьсѣмъ подвизаѭштимъ са на мѫчениѥ, ıкоже бъıстъ о славнѣю мѫченикоу Трофимѣ и Єукарпиѡнѣ. сиа оубо сватаа мѫченика вонна бѣаста оу того къназа мѫчащтааго крьстианъı, ннъ же никтоже не бѣаше ıемоу извѣстенъ развѣ сею о мѫченин, люта бо и нечловѣчьска сѫшта на божиа рабъı бъıста лютѣниша посъıлана же бъıста Трофимъ и Єукарпіѡнъ мѫчитъ рекомъıа рабъı божиа, съказати же вьса приобьштаваѭштаа са к нимъ и тоѫде вѣръı сѫштаа. идоста же примъıшлѣѭшта горъкъıа мѫкъı. тако оубо мъıслаштема има бъıстъ нѣчто сіце невѣрънъıимъ неизвѣсто, вѣрьнъıимъ же и зѣло извѣсто· огнь бо многъ съ великомъ шоумомъ на въздоусѣ въ инѫ гласъ испоуштааше· камо са подвизаѥта, Трофиме и Єукарпиѡне; по ч'то ли рабомъ моимъ прѣтита; не прѣодолѣѥта тѣмь ниже ихъ побѣдита, нъ бждета и ва съ нимн, тако мьнѣ миловавъшоу ва. се слъıшавъша лютаа та и соуроваа и нечловѣка падоста на земи, не

сътрѣпѣвѣша ни вида того ни гласа, долоу клачашта и
лици закрываѭшта, к'то сиї ѥстъ, рекоста, великыи
богъ, ивиѣыи са и глаголавъшии къ нама; блажена бѣ-
хов'ѣ была, аште бѣхов'ѣ рава ѥго была. се има съ ве-
ликомъ страхъмъ глаголѧштема раздра са огнѣныи о-
блакъ и ста, и гласъ из' ѥго бысть· въстан'ѣта, глаго-
ла, и покаита са, и грѣси ваю оставѣныѭтъ са, и ико оу-
ставивѣша са въстаста съ пѣваннимъ и вид'ѣста н'ѣкого
въ б'ѣлахъ ризахъ по ср'ѣд'ѣ облака с'ѣдашта, многы
же пр'ѣстоѩшта· оужасъша же са вида того рекоста·
прими на, господи, отв'ѣтъ твораштема, о ѥ҃хъже
съгр'ѣшихов'ѣ. то има рек'шема безв'ѣсти авие бысть
облакъ. сиа же плакаста са и тѫжаста о томь, ѥже
сътвориста зъло много, и молиаста съ слъзами при-
падаѭшта, прощтениа просашта о съгр'ѣшенинихъ ею.
пришьдъшема же има близъ Никомидиа· живѫштии
въ град'ѣ над'ѣахѫ са зъло н'ѣч'то приати отъ ѥю
сѫштимъ тоу крьстианомъ· она же авие пришьдъ-
ша къ претороу, ѥже ѥстъ сѫдиште, иждеже има
б'ѣаше повел'ѣлъ пр'ѣвъıвати къназъ, забыста же, о
ѥмьже б'ѣаста посълана, ни ц'ѣсара закона ни запо-
в'ѣдни помьн'ѣ'ста, нъ паче божии законъ изволиста,
ѥже ѥстъ съпасениѥ доуши и т'ѣлоу. вьл'ѣзъша же въ
тъмницѫ раздр'ѣшиста авие сѫштам тоу, кратныѫ а
нарицѫштта, въıвъшеѥ же ивьѥние съпов'ѣдаıштта, и
ико и в'ѣ хоштев'ѣ крьстиана въıти, пов'ѣдаста, ико.
многıимъ мьн'ѣаше са д'ѣлоу пр'ѣславъноу бъıти, Трѫ-
фимъ и Сукарпиѫнъ, словѫштам при лоутости и при
дръзости н кназемь посълана на крьстианы мѫчит'ѣ,

она же не брѣгъша повелѣнныя князъ паче крьстиѧномъ приѧета. слъшавъ же князь бъıвъшаıа приде въ Никомидиѭ и призъвавъ ıа рече· что ва бъıстъ, вьсѣхъ человѣкъ оклаанѣишаıа; како тврьдѣи доуши ваю напрасно прѣмѣниста са; отравена ли бъıста; повѣдита ми, нъ оумъ ли ıеста погоубила; съберѣта оумъ и поманѣта са, да не тожде приимета, ıеже многашди инѣмъ сътвориста. она же отъвѣштавъша рекоста· за ıеже творихомъ, то оувѣдѣховѣ господа истинъноıе слово вѣдимоıе, разоумѣховѣ, комѫ сътворихомъ, съ тѣми хоштевѣ бъıти, съ тѣми желаıевѣ жити· ироуда въı обрѣлъ лютѣиша и нечловѣчьнѣиша, да бъıша тажде и нама съдѣлаıъı, ıаже и вѣ о рабѣхъ божиихъ, о исповѣдницѣхъ крьстианьскъı вѣръı, с ѥ̂ми иже и на да бъıховѣ съподобила са· тѣми отъвѣштаıевѣ, о ѥ̂ихъже съгрѣшихомъ. и то има рек'шема повелѣ кназь бити и жъзлиıемъ по ребромъ и власѣномъ соукномъ вьстирати ранъı ıею, и не оуспѣ ничьсоже, видѣаше же ıа сладьцѣ тръпашта· сетьнѣıе же побѣжденъ бъıвъ отъвѣтъ дастъ о нѣю, огню прѣдати ıа повелѣ. она же и нанесенъıа има ранъı добъıе сътрьпѣвъша и съ пострадавъшиими причътъша са коуп'но съ сватъıими мѫченикъи съподобиста са приати небесьскоıе цѣсарьство. съконьчаста же са сватаıа божиа мѫченика въ никомидиистѣ градѣ о Христосѣ господѣ нашемъ, съ ѥ̂мъ же отьцоу слава и дръжава съ сватъıимъ доухомъ нъıнѣ и присно и въ вѣкы вѣкомъ аминъ.

Мѣсаца марта кг. мжка сватаго Дометиа и
8ченикъ его.

Іоулиаиоу тъгда пришедъшоу въ антиохиискыи градъ,
не бо ѥстъ цѣсаремъ того нарешти, довлѣѥтъ бо
ѥмоу безаконникомъ и прѣстжпьникомъ зъвати и,
за нѣ заповѣди божиа прѣстжпивъшоу ѥмоу коумиромъ жрѣти, тъ бо наоучивъ са божиемъ словесемь
и поставьѥнъ бывъ клиросѣ диакъ и носивъ прѣчистыа таины въ олтарь прѣстоилъ слоужа прѣстжпи
свои санъ, паче же не прѣстжпи, нъ того богъ ико
недостоина оукорь сътвори, ико ноудовж подражавъша
прѣльсть· въшъдъ оубо въ антиохиискыи градъ до-
брочьстънъıа гоніаше, а иже ѧ гоніаше, то тъıа прилюбьıше и крѣмьıше, инъı же ноуждаше бога отъврѣ-
шти са, да съконьчаѥтъ са реченоѥ апостолоу рекшоу·
пронъırивии же чловѣци и чародѣица на горьшеѥ прѣ-
спѣѥтъ льсташтеи льстьми, стомштеи же на тврьдѣ-
ѥмъ камени ржгаахж са томоу, бѣаше бо мжжь тъ не
простъ и гржбъ, нъ проказивъ славоѭ и имѣниѥмъ,
възгражденъıихъ на пѣсьцѣ доуша прѣльштаѧ· тъ оубо
въшьдъ въ градъ въ црькъве великыж, ѥже съзъда
цѣсарь Коньстатинъ, оукори и безъчьствова ѭ, коиѣмъ
граждъ сътворивъ ѭ, а олтарь своѥмоу коиоу отълажчи
сташтн. такова же и таковаа зъла чьстьнѣи божии
цръкви показа. на того оубо нечьстивааго рать вьста отъ
Ясурии, и ноужда ѥмоу бѣаше ити вон· тъ же исхо-
ждааше на рать· идѫштоу же ѥмоу на пѫть нѣкотории

пристѫпивъше к' нѣмоу навадиша на праведника Доме-
тиа· тъгда томитель сладькѣ приимъ вадивъшаѧ тыѧ
отъвѣщта глаголѧ· шъдъше приведѣте ми и· то слы-
шавъше окаанни ради бѣша славаште томителы, да
тврѣдо и непостѫпьно бждетъ иже отъ нѣго на крьстья-
ны вѣшение, и тек'ше къ пештерѣ сватаго Дометиана
видѣша и акы аггельскъ образъ имжшта, стожшта и
протагъша рѫцѣ на небо, и добродарьствъняжь пѣснь
въспоуштаѧжшта богоу коуп'но съ дьвѣма оученикома
своима, и прьвоие оубо оужасни бывъше глаголаахѫ
дроуг. къ дроугоу· како оубо възможемъ пристжпити
къ таковоуоумоу мжчителю; или кжь виниж обращтемъ
ма погоубьение иего; вда приобращтем' грѣхъ себѣ;
дроузни же глаголаахѫ· отъженѣмъ и отъ прѣдѣлъ
сихъ, аште ли вьса люди привлѣчетъ къ себѣ, и вѣроу-
ѭтъ къ рождъшоуоумоу са отъ Марим, иегоже распаша
нѣкъгда, ико достоинна съмрьти сжшта, съ д'вѣма раз-
боиникома жидове. цѣсароу оубо на крьстныны гиѣва-
ѭштоу са и болѭромъ и кназемь, к'то ставитъ сего оу-
вити; градѣте оубо, видимъ, что сжтъ. и въшед'-
шемъ въше мжжа того сватаго видѣша и стожшть,
съ дьвѣма оученикома иего молитвѫ шестааго часа тво-
рашта и глаголаша немоу· изиди, готови са на пжть
къ цѣсароу. онъ же не отъвѣщта имъ, нъ прѣбываше
въ молитвѣ своиен, и пакы рекоша немоу· изиди, гото-
ви са на пжть оутро сиѭ къ цѣсару, тоу бо приходитъ.
онъ же не хота оставити молитвы ни отъвѣщта имъ
словесе. абие же акы львн кръвожадивни оустръмиша са
на нѭ скръжьштжште зжвы, и въземлѫште камение

мештаахѫ на нѣ и на оба оученика его· толма же
безбожьнии ти меташа камение на правьдьника, до не-
лѣже напльниша пештерѫ камениа, ꙗкоже не знати пе-
штеры, и тако сватыи прѣдастъ доушѫ господоу съ
дьвѣма оученикома своима, и бысть праведьникоу и
оученикома его гробъ пештера та. и текъше побивъшии
правьдьника възвѣстиша цѣсароу Иоулиаиноу вьса вы-
шла, и ꙗко мы правьдника побихомы. ѡ безаконьнаго
възбѣшенны, ѡ иже тъгда ослѣпьение невѣрънъıихъ
человѣкъ оубивающтихъ вѣрънъıма и правъдѫ кръвьми
оскверьнити тъшташтам са и вьсѣ мѣста слѣдаштемъ,
ꙗкоже побити доброчьстиа дѣлателꙗ, нъ сѣ оставивъ
иже безвожьнъıихъ тѣхъ на доброчьстьнъıа възбѣше-
ние къ сватоуоумоу Дометианоу повѣстемъ възвра-
штѫ са· мѣсто оубо сватаго пештеры погоубьивно и
безвѣсти бысть, посъıпано каменимь, иже на правь-
дьника меташа, порастъ бъıлиемъ многомъ и трьниим·
тако во и до дьнешьнього дьне естъ нараштение горъı
тоа. прѣшъдъшема же дьвѣма лѣтома по съконьчании
сватаго сълоучи са коупьцоу нѣкотороуоумоу гънавъ-
шоу вельбѫдъı своа и пасти а на мѣстѣ томь· пасѫ-
штемъ же са вельбѫдомъ тоу по прилоучаю юдна отъ
нихъ шьдши близъ вьси вьлѣзе въ ниву шести хотѧ-
шти· тѫ же видѣвъ господинъ нивъı тоа тече изгънати
ѭ, изгонима же въпаде са въ пѣровъ и изломи ногѫ
прѣдьнюю· и которѣ въıвъши междоу господиномъ
вельбѫда и господиномъ нивъı повръже ѭ въ горѣ на
мѣстѣ, идеже лежа'ше сватыи, не видима никъıмьже·
шьдь оубо господинь ѥ въ курестинь градь и повѣда

кънязоу о нивѣ, и како оклоснишѧ емоу вельбждь. вельбждоу же оставеноу бывьшоу тоу до четырь дьнии и лежаштоу на мѣстѣ и покоушажштоу сѧ въстати, и разломеныѧ ногы не могжштоу оутвьрьдити стжпи и въниде емоу нога въ доупинж пештеръньжь, идеже бѣахѫ мошти сватыхъ, и абие оутвьрьди сѧ нога вельбждоу и бысть съдрава. пришъдъ же господинъ его притече къ нѣмоу, вельбждъ же видѣвъ ѩ истръже ногѫ своѭ и тече и сърѣте н· онъ же видѣвъ ѩ и въ оужасти бывъ хвалѣше и славьяше господа. въпрашаахѫ же его дроужина емоу, что ѥст' прѣславъноѥ се, онъ же рече имъ· азъ оставихъ и на мѣстѣ хромъ сжштъ тъ. они же рѣша емоу· гради и покажи намъ, да видимъ извѣстьнѣѭ мѣсто то, и шъдъше на мѣсто обрѣтоша доупинж великѫ, и абие нѣкотории отъ ѩихъ рѣша емоу·, по истинѣ сватаago Дометиѧ мѣсто се ѥстъ, и оубо сьде обраштемъ и сватыѧ мошти его. и шъдъше приведоша попы, да творатъ молитвы на мѣстѣ. они же мотыкы и рыла вьземъше копаша и обрѣтъше мошти изнесоша съ пѣсньми и хвалами и съ достоиньнжьѭ чьстиѭ и вьнесоша вь црькве тоу сжштаѧ вьси· многоу же народѹ сътекъшоу сѧ и мыслаштемъ въс'хвалити правьдника мошти и оученикоу его въспрѣтиша имъ, ико крамольникомъ. любьяници же сватыихъ възьмъше мошти ихъ положиша на сватѣѥмь мѣстѣ. бысть же на странахъ тѣхъ праздьникъ великъ, вьси бо съшедъше сѧ попове же и клирици, облаши же и чръноризьци и игоумени сътвориша праздьникъ великъ, дръжатъ же памать сватыихъ мошти дожии до ны-

ны. се ѥстъ сватаго Дометиꙗ житіе, се ѥстъ праведника мжченіе, си сжтъ прѣподобьнаго трꙋдьни въгодьни богоу и отцемь и аггѣломъ и члов҃комъ· тѣхъ ради из лиха любімъ ѥстъ богомъ, чьтомъ же ѥстъ кънази, покланыемъ же чистителѣи и доброчьстивъимъ людемъ, иже и дрьзновеніе имать молитвовати къ богоу за ны, ѥмоуже слава, дрьжава коупьно отьцоу и сватоꙋꙋмоу доухоу нъıнь и присно и въ вѣкъı вѣкомь амин.

Мѣсаца марта кд. страсть сватаго чистителѣ и мжченика Артемна.

Въ лѣто двадесатъноѥ и четвьртоѥ цѣсара Диѡклитиана матежь бъıстъ великъ и възискание бѣсовъскоѥ и коумирьскоѥ· посъла же по въса градъı и по въсеи земи казнь повелѣвам възискати въсѣхъ капиштъ, паче же иже златомъ м'ногоцѣнъıнъıимъ оукрашенъı. пришъдъшоу же нѣкомоу комитоу въ странъı лаодикиискъıа и вышъдъ въ градъ възскаше мѣстъ црькъвиштънъıихъ, иждеже стоише капиште аполоново, и обрѣтъ жрътвж и дъмьıанъ принесе имъ. Сисинии же епископъ коуп'но и съ презвутеромъ Артемомъ вышедъ въ црькъвиште артемидово въса капишта съкроуши и огнѣмъ съжеже. слъıшавъше же сжштии въ градѣ кръстиани сътекоша са въ црькъве божиж· епископъ же Сисинии оучаше

глаголѧ къ христовомъ рабомъ· чадьца моѧ, ѣда кто отъ васъ отълѫчи са отъ любьве христосовы, им'же вьниде антихрѣстъ въ градъ погоубитъ крьстиан'; сътвори же комисъ вь дьнь игри и позоры и ловитвы и до дроугыихъ пати дьнии· тачє въшѣдъ въ црък'виште артемидово вьзисковаше капиштъ црькъвънъıихъ, и нѣкотории отъ елинъ обадише епископа глаголѫште, ѩко Сисиннии епископъ коупно съ Артемомъ презвутеромъ та съкроушиста капишта артемидова. слъıшавъ же комисъ, ѩко вьси крьстиани събрали са сѫтъ въ црък'ви коупно съ епископомъ повелѣ воиномъ своимъ оседълати ѥмоу конь цѣсарьскъ, да въшѣдъ въ орѫжи своѥмъ въ црькъве кръвьмъ пролитиѥ сътворитъ крьстианомъ, имѣтъ же епископа Сисиниа и съ Ардемомъ презвутеромъ· излѣзъ же из града и съ воинъı, бѣаше бо црькъı пати пъпьриштъ отъ града, и приближаѫштоу са ѥмоу къ црькъви ѩко въ дѧлѫ ѥдного пъприштa въстрасе са, и огнь великъ нача жешти и, ѩкоже съпадъшоу са ѥмоу съ коня оумирати· принесъше же одръ възложивъше и на нь принесоша въ претор'· полоу ношти же бъıвъшоу повелѣ комисъ свѣшта принести и свѣтити по въсемоу претороу и прѣбъıвати съ нимъ воиномъ ѥго, и глаголa къ доместикомъ своимъ· васнь крьстиани проклаша ма и богъ ихъ мѫчитъ ма. глаголаша к нѥмоу доместици· доброчьстивии бози и освѣштаниѥ богыня Артемидъı, ти та имѫтъ сънабъдѣти. лютѣ же ѥмоу стражджштоу и не могжштоу трѣпѣти болѣзни повелѣ воиномъ своимъ, шъдъше въ црькъве и рѣшти пискоупоу Сисиниюю, ѩко богъ

крѣстиꙗнескъ великъ ѥстъ, помоли са оубо за ма къ богоу, да въстанѫ и избѫдѫ мѫкы сеꙗ, и поставьѭ ти златъ образъ въ градѣ семь. шедъше же воини глаголаша епископоупоу, ѥже слꙑшаша· отъвѣштавъ же епископъ глагола имъ· шѣдъше повѣдите комитоу вашемоу· злато твоѥ и сьребро твоѥ да бѫдетъ съ тобоѭ· аште ли да вѣроуѥши въ господ' нашъ Їсоус Христос, то избѫдеши болѣзни тоѩ лютꙑѩ. томоу же рекъшоу· вѣроуѭ, тъчьѭ да избѫдѫ сего, абиѥ же съдравъ бꙑстъ, и повелѣ воиномъ своимъ въпрашти крѣкꙑгѫ имъ, да идетъ съ ѥ̃ми въ ѥ̃сариискꙑи градъ. изшедъшоу же ѥмоу из града лаодикѩискаго и шѣдъшоу трии поприштъ, сърѣте и рабъ божии Ѧртемонъ, идꙑ из' лова, дивнѩѩ животꙑ оулавьшѩ словомъ христосовомъ, въслѣдьствоваста же въ слѣдъ ѥго дъва елени и шесть дивнихъ козъ, иже идоша къ епископоупоу Сисинию, имѣаше бо епископъ Сисиниі врът'поградъ красьнъ· повелѣ же комисни ставити крѣкꙑгѫ и въпрашаѧше раба божиꙗ Ѧр'темона· како звѣри сиꙗ оулови; мьнѣаше бо комис', ꙗко питаѥми сѫтъ и кротъци. глагола же к ѥ̃моу рабъ божии Ѧртемонъ· словесемь христосовомъ си оуловьѥни бꙑша. комись рече· стар'че, тако ми ѥстъ разоумѣти, ꙗко крьстиꙗнъ ѥси; Ѧртемонъ рече· азъ отъ младеньства крьстиꙗнъ ѥсмъ. повелѣ же абиѥ комисъ веригꙑ ѥмоу наложивъше на вꙑѭ, прѣдати и дъвѣма воиномa и въслѣдовати ѥмоу дожиї до ѥ̃сариска града. тъгда повелѣ сватꙑи Ѧртемонъ еленьма и дивнимъ козам' ити къ епископоупоу къ врътпоградоу. они же съ спѣхомъ

шѣдъше сташа близъ града. видѣвъ же и епископъ глагола къ вратарю· отъ каждоу придоша сна дивиа козы и иелени; абие же единъ отъ иелению отверъзъ оуста своа рече человѣч'скомъ гласомъ· рабъ божии Артемонъ матъ бысть нечистыимъ комисомъ, и идъı въ кесаринскъıи градъ свазанъ прѣданъ бысть дьвѣма воинома, намъ повелѣ прити къ врът'поградоу семоу. оужасенъ же сывъ епископъ о человѣчьст'ѣ глас'ѣ елени, и не имъı вѣръı о сват'ѣмь Артемонѣ повелѣ вратарю призъвати диякона Филеа, и пришъдъшоу иемоу глагола къ нѣмоу епископъ· диконе Филеа, видиши ли дивиа сна козы и иелени стоашта близъ града; глагола иемоу диякъ· ей, господи, виждь. дивьно чоудо ти имамъ съповѣдати, Филеа, иедънъ бо отъ иелению человѣчьскомъ гласомъ глагола, ыко презвутеръ и рабъ божии Артемонъ матъ сывъ нечистыимъ комисомъ, идетъ въ кесариж, и оужастъ объдръжитъ ма о человѣчьст'ѣ глас'ѣ иелене, и аште то тако иестъ, то гради, възьми благословьıение, и иди въ кесариж съ единѣм' слоугоь, и испъıтаи, аште то иестъ истина, велика бо печаль въ мьнѣ иестъ. възьмъ же диякъ благословьıение отъ епископа и помоливъ са идѣаше пѫтьмь. шѣдъ оубо въ кесариж иска'ше раба господьня Артемона· бѣаше же сватъıи въ темници· обрѣтъ же и диякъ глагола къ нѣмоу. рабе бога въıшънѣго и пастоуше словесънъıихъ овецъ, како нъı остави единъı и въпалъ иеси въ ржцѣ томителѣи; и ник'тоже отъ насъ оувѣдѣ, развѣ единъ отъ дивинихъ животъ глагола епископоу, ыко рабъ божии Артемонъ матъ сывъ комисомъ нечистыимъ иде

въ кѣсариѭ· не вѣровавъ же епископъ того ради посъла ма сѣмо, аште истина естъ, еже слъша· великѫ бо печаль имать о тебѣ. глаголa к' нѣмоу сватыи Артемонъ· рабе божии Филеа, шъдъ възвѣсти владыцѣ моемоу сватоуоумоу епископу, да молитъ са за ма, да побѣждѫ нечистаго и христианенавидъна'го примъшлѣма, и бждѫ съпричастьникъ Христосоу, еште бо нѣстъ въпрашание о мьнѣ было. шъдъ оубо възвѣсти епископоу, ико рабъ божии Артемшнъ въ тьмници сѣдитъ и молитъ са, да са молиши за нѣ. епископъ же помоли са глаголa· господи Їсоусе Христосе, избавивъи Данила из оустъ львовъ, избавивъи три отрокъ отъ пештьнаго огнѣ цѣсара Навходоносора, избави и раба своего Артемона отъ томителa комиса, и даждъ немоу побѣдити вьса оумъшлениа, ѭже творитъ на нѣ. по сътворении же комисоу обыченым позоры повелѣ на оутрьнии день привести раба божиа Артемона. пришъдъшѳ же немоу комись глаголa к нѣмоу· повѣждъ ми, старьче, что ти естъ има; онъ же рече· Артемшнъ. комись рече· ты ли иси разоривъи и съкроушивъи великѫ богыню Арѳемѫ; глаголa сватыи Артемонъ· азъ иесмъ. комисъ глаголa· повѣждь ми, старьче, како прѣобидѣ силѫ ема, и не гнѣва са на та; васнь рекѫ ти, имже милостива естъ, то тѣмь ти естъ дала животъ и не оуморила тебе. сватыи Артемонъ рече· тебе прѣобиждѫ, мола са богоу моемоу, да побѣждѫ мжчителъство твоѭ, али мрьтваго того и нѣмаго капишта нѣстъ ми прѣобидѣти; комись глаголa· по правьдѣ нарече са Артемонъ, ѭкоже бо мьнѭ, то рабъ иси богыня Арте-

мидъı, и за нѣже тождеименитъ ѥси, то тѣмъ ти ѥстъ дала животъ. сватъı Ѵртемонъ глагола· нечистъıи и непрѣподобьнъıи сыне дїаволѣ, омрачене оумомъ, аште хоштеши оувѣдѣти о имени моѥмъ, то оувѣждъ, ꙗко ѥште сжштж ми въ жтровѣ матерни обѣштанимъ дано бъıстъ има моѥ. комисъ рече· почти си старость и оусрамьıи са сѣдинъ своихъ и пожьри великоуоумоу богоу Ѵсклипию. мжченикъ глагола· шесть на десате лѣтъ сътворихъ въ анагностьствѣ почитам кнїгъı божиа, и дъва десати и осмь лѣтъ сътворихъ почитам христосово еуаггелиѥ, и три лѣта сътворихъ въ презвутерьствѣ оуча божиж силж, и капиштемъ не пожръхъ, а нъıнѣ ли велиши ми подобьноуоумоу тебѣ нечоувьствъноуоумоу бѣсоу пожрѣти; да аште оубо хоштеши, да пожьрж ѥмоу, то идѣвѣ въ црък'виште, иждеже стоитъ богъ твои, и пожьрж ѥмоу. комисъ глагола. нъ своиж славж имать великъıи богъ Ѵсклипии, и аште не прииметь тъмьıанъıнаго каждениа ни жрътвъ, то не можеши вънити въ црькъве. бѣахж же въ црькви томъ змиѥве живжште, и жрьци ѥдноиж лѣта сладька брашна подашхж имъ. глагола сватъıи· идѣмъ въ црькъве, да аште не прииметь мене, ни дастъ вънити въ црькъве, то тъгда дъмьıанъ възьмъ и жрътвъı въздамъ ѥмоу. иджштоу же комисоу и съ народомъ многомъ и сватоуоумоу, и приближаижштоу са мжченикоу къ црък'виштоу, не сътрѣпаште звѣриѥ тии силъı мжченика и славъı сжштам на нѣмь, свистаниа и матежа твораахж въ црькъвишти, ꙗкоже црькви штоу зъıбати са, акъı джбоу отъ

вѣтра зъıбıжштоу са. видѣвъ же комись и народи отъбѣжаша, и глаголa комись сватоуоумоу· видиши ли, старьче, ıако велика сила ıестъ, и не приемıетъ никогоже вънити безъ дъмıана; глаголa правьдьникъ· повели жърьцоу своемоу, да отврьзетъ црькъве, и азъ вънидж. тъгда повелѣ комисъ жьрьцоу, да отврьзетъ· инъ же нѣкто жьрецъ именемь Ѵиталии глаголa· молѫ са вашеи свѣтьлѣки власти, не могж отврѣсти безъ дъмıана и жрьтвъı, великъ бо гнѣвъ ıестъ отъ бога Ѧсклипиа. тъгда принмъ жьрьцъ тъмıанъ принесе, и отвръзъ црькъве абие отъбѣже. тъгда глаголa комисъ праведьникоу· старьче, аште прѣобидиши и можеши вънити въ црькъве, то въниди. приближивъшоу же са сватоуоумоу и сътворивъ христосово знамение на челѣ своемъ вънидѣ въ црькъве, и сташа звѣрие непостжпьни· помоли же са сватъıи глаголѧ· благословıенъ ıеси, господи боже, иже рабомъ твоимъ Данииломъ съврътъıи змиı и змиı оубивъıи, такожде, господи, и при мьнѣ грѣшьнѣѣмъ твоеж силож и твоимъ божьствомъ звѣри сиѫ оумори, да прославитъ са има твое сватое. излѣзоша же звѣрие вънъ црькъве повелѣнииимъ правьдника, и вьслѣдьствоваша ıего, ни ıедʼного отъ человѣкъ врѣдашть. видѣвъше же народи и комисъ звѣри излѣзъша вънъ ицрькве отъбѣгоша. тъгда глаголa имъ сватъıи· по что то бѣгаıете; не боите са, стоите, и нъıны оузърите, ıако силож божиж измържтъ. начаша же змиıеве глаголати человѣчьскъı гласъı· комисе, по что приведе въ градъ сии правьдивааго сего мжжа, да нъı погоубитъ; и тъı не оуспѣıеши ничсоже. слъıшавъ же комисъ

гласъ звѣрии оубои са и хотѣаше бѣжати, и глагола мжченикъ· не бои са были, се бо оуже измьржтъ. въздоунж же на на̂ правьдникъ и падъше прѣдъ ногама его расѣдаша са, ыкоже отъ плоуска того мьнѣти высѣмъ, ыко громъ бысть. глагола же сватыи Артемонъ· видиши ли былы чьсти ваша, како силоы божиюы и господа нашего Їсоуе Христоса измьрѣша. оужасьнъ же бывъ комисъ, ыко безъ жъзла и безъ оржжиа измори а, бѣахж бо въ широтж пати лакътъ а въ длъготж двадесати ти пати лакътъ. видѣвъ же старѣишина жьрьчьскъ въздвигъ гласъ великъ глагола· великъ богъ крьстианьскъ и велика слава мжжа сего, ыко твоюы силоы измори звѣри сиа. припадъ же къ ногама сватааго глагола· рабе бога живааго· молж ти са, не отъстжпыж отъ тебе, знаменаи ма силоы бога твоюго, да бждж съвръшено овьча стада твоюго, до селѣ бо прѣлиштаахъ са, надѣа са на капишта и на звѣри сиа. отъшъдъшоу же народоу и кназоу не трьпаштоу срама повелѣ сватааго вести на сждиште, да прѣдъ народомъ въпрашаетъ юго. приведеноу же бывъшоу мжченикоу глагола к нѣмоу комисъ· тако ми великыж богынж Артемж и двоюнадесателоучьноюе слньце, аште ми не исповѣси, коюы силоы измори нарочитыа сиа змиа, то мжчж та по высѣмъ оудомъ. сватыи Артемонъ глагола· силоы христосовоы и Рафаила архаггела звѣри сиа изморихъ. комисъ глагола· распатыи нашимъ родомъ юда можетъ силж имѣти; сватыи Артемонъ глагола· омрачене оумомъ, змиюе обьветъшавъшиа, рабе дьври огнѣнъыа, еште ли са отъмѣштеши, не

хота слышати, ꙗко силоѫ божиѥѫ звѣрие измьрѣша. тъгда повелѣ комисъ желѣзнъ одрьць раждешти и отъ плътии его оудъı отърѣзовати, и глагола к' нѣмоу комись· видиши ли, старче, како плъти твоѧ нъıнѣ трошатъ са огнѣмъ; правьдникъ же възьрѣвъ на небо глагола· господи Исоу Хрьсте, не прости нечистаago комиса, ѥлма дръзнѫ на ма се сътворити ми, нъ виждъ, господи, ꙗко имене твоѥго ради се приѥмьıѫ· даждъ ми оубо тръпѣние, да до конъца осрамитъ са· оуслъıши, боже, молитвъı раба своѥго и молениѧ моѥго господи савао҂, ꙗко тъı ѥси богъ ѥдинъ надъ вьсѣми цѣсарьствиими населѣнъıѧ, тъı бо ѥси сътворилъ, господи, небо и земльѫ и вьсе чоудимое подъ небесемь, и господь ѥси вьсѣмь, и нѣстъ никтоже противан са тебѣ· милостиѫ твоиѫ, господи, съпаси ма, тъı бо освати образъ отрока своѥго заклана безълобъı Авела, и оуправи на вънсотѫ възвода въгодьника своѥго Ѥноха, съвръши же кивотъ и съхрани прѣподобьнаago Ноа, възвъıши же благословьѥнниимъ чистителѧ Мелхиседека, и жрътвами искоушенаago прослави Авраама, оумножи же о сѣмени чадъ славънаago Іакова, изъхвати же изъ огнѣ палашта любостраньнаago Лота, крѣпькаago же трьпѣниимъ оублажилъ ѥси Іова, твоиѫ же волеѫ въздръжаниимъ Іосифъ плътьнъıѧ побѣдѝ страсти, възвеличи са на врагъı доброчьстиемъ въгодьникъ твои Моуси, тако вьси въправьдивъше са хвалатъ тебе прославьшаago ѧ бога· и азъ, господи боже мои, твои рабъ моѩ ти са, помилоуи ма твоиѫ милостиѫ и помози мі своиѫ силоѫ. и то глаголѫштоу правьдьникоу ѥдина отъ мънии сѫ-

штинхъ въ Лаодикіи въ пискоуни градѣ и слѣдивъши въ слѣдъ іего приде въ Кесарию, и пришъдъши посрѣдоу народа припаде къ ногама сватаго мѫченика, и лизаше нозѣ іего, и ставъши противѫ комисоу гласомъ человѣчьскомъ глагола· скврьньниче и неподобьниче, сыне диаволь, подроуже огню, жжико тьмѣ, по чѣто мѫчиши тако соуровѣ раба божиа Артемона; се бо мьнѣ дивиюмоу животоу въ поустыни живъшю, нынѣ же мѫжемъ симъ посълана бѣхъ въ градъ· днесь же дъва дьни иста, отъ нелиже изидохъ из града епископьа, вьзискаѫшти и слѣдашти моіего господина, доухомь бо сватыимъ ноудима иесмъ обличити ти зълыа мысли· се же вѣдъ бѫди еыла, іако рабъ божии Артемонъ отъмьштенъ бѫдетъ, дьвѣ бо птици въврѫжете та въ клокоштѫштъ конобъ, и плъти твоа вьса съвьратъ и сокомъ са сътворатъ, іако правьдьна мѫжа и прѣподобьна христосова тако соуровѣ мѫчилъ иеси. разгнѣвавъ же са комисъ, іако дивинимъ животомъ слъишитъ, повелѣ воиномъ своимъ, да проводѫтъ ѫ. она же велми отъскочивъши изиде въ слѣдъ състольника кнажа и абие издъха. печаленъ же бывъ комисъ о бывъшиимъ, въставъ отъ сѫдишта иде въ преторъ, и на оутрьнии дьнь повелѣ сътворити конобъ и вложити въ нь пьселъ и развърити ї, и съвазавъше сватаго Артемона стръмоглавь въврѣшти и въ нь, да въ скорѣ избѫдетъ іего. пришъдъша же слоугы глаголаша комисоу· іакоже повелѣ, сътворихомъ, клокоштетъ конобъ и вънъ совлатъ· не имъ же имъ вѣры комисъ глагола· идѣмъ, да видимъ дѣло, и тако да приведенъ бѫдетъ сѣдинавъши

старѣцъ. сѣдаштоу же комисоу на колесници и приближаѣштоу са немѹ къ коноѵоу напрасно сь небесе придоста дъва аггела въ образѣ орълоу, и похвативъша комиса отъ колесница въврѣгоста и въ коноѵъ, и велми съвьрѣ, шкоже ни кости его обрѣсти са. бѣаше же сватыи мола са, и прѣклонивъ колѣнѣ тако глаголааше· господи, ты моѥ прибѣжиште ѥси отъ скрѣби одрѣжаштаѧ ма, и ты, господи, истрѣгыи нозѣ мои отъ сѣти ловаштиихъ ма. видѣвъше же воини и весь народъ бывъшеѥ отъбѣжаша, и оста сватыи ѥдинъ, на нѣмъже бѣ мѣстѣ· тъгда сватыи прѣклонивъ колѣнѣ и помоли са на мѣстѣ томъ, и искыпѣ множьство водъ много. пришьдъ же жрецъ Ѵиталии глагола блаженоуоумоу мжченикоу· правьденъ сждъ божии, шко не дастъ прѣподобьноуоумоу своѥмоу видѣти истьлѣнию, даждъ и мьнѣ, господи, баи҃ж бестьлѣньнжь, и моли са за ма, да избѫдѫ грѣхъ моихъ, и бѫдѫ ѥмоу истинъныи робичиштъ· не отъстѫпыѫ отъ тебе ни отъ разоума хрисостова. хоташтоу же кръстити са Ѵиталию дъва мжа въ бѣлахъ ризахъ сънидоста къ водѣ и възложиста рѫцѣ свои на главѫ его и осв҃тиста и· сватыи же Ѧртемонъ стоише по срѣдѣ ихъ, и изъходаштоу Ѵиталиу из водъı подастъ ѥмоу рѫкѫ мжченикъ. Ѵиталии же поише глагола· господь свѣтитель мои и съпасъ мои, кого оубоѫ са; въ тѫже ношть гласъ бъıстъ сь небесе глагола· рабе вышн҃аго и съпричастниче христовъ Ѧртемоне, изнди из града того и иди въ Ѧсиѫ на мѣсто рекомоѥ Ѵли, иже ѥстъ при мори, тоу бо обраштеши Ѧлеѯандра и его матере Пуронию, посъ-

лана бо ѥста и та тамо, и бѫдеши и ты очиштаѧ многы отъ бѣсъ и отъ мзъ различьныихъ· тебѣ бо тоу ѥстъ дано прославити са человѣкы, мнози бо прѣльштени бѣша тоу, не вѣдѫште славы христосовы. оутроу же бывъшоу вьси сьнидоша са крьштении, и приимъ блаженыи хлѣбъ и разломивъ и чашѫ налывъ дастъ имъ глаголѧ· сии хлѣбъ тѣло ѥстъ христосово, и чашѫ, се, крьвь ѥстъ пролиѭнаѧ за наша доуша, блюдѣте са, чада, да никтоже васъ отълѫчитъ отъ любьве христосовы, тврьдѣ стоите, мьнѣ бо повелѣно ѥстъ ити въ Ѩсиѭ. слышавъ же епископъ Ѩнатолии кѣсариискаго града, ѩко кръстиша са отъ нѣго мнози, и ако оучитъ словеси истиньноуоумоу, изъшьдъ изъ црькъве съ народомъ многомъ, иде къ правьдникоу Ѩртемоу цѣловатъ ѥго· и по томь помоли са епископъ съ сватыимъ, и оукрасиша мѣсто то, иждеже бѣ мѫченикъ пострадалъ, и сътвориша црькъве, и многы крьштенъыѧ отъ мѫченика постави попы и дияконы, и Ѩиталиѭ постави епископа, и дастъ ѥмоу палестинъскыѧ страны· нарече же мѣстоу томоу имѧ

. . . . . desunt quaedam . . . . . .

. . . . . .

жьрьцемъ, и мьнѣ бѫдетъ страдати подроужиѭ и вола своѥѧ, а твоѭ шиѭ брадвиѭ отъсѣкнетъ. къ семоу на земи ми бесѣдоуѥши, и прѣдъ двьрьми клѣти моѥѧ,

а съ небесе зать обѣштаваеши ми привести· то кое
ѥстъство небесънъихъ брака желѣѥ; вьса небесъная
доухове сѫтъ бес плъти. и аггѣлъ отъвѣшта· плътънъ-
ихъ дѣлма и бесплътънъихъ сънъ вышняго наречетъ
са. дѣвица рече· отъ кѫдоу бо иматъ отьца имѣти
отъ мене хотан са, ыкоже глаголеши, родити; и аггѣлъ
отъвѣшта· се то ти ѥстъ дивно и мѫжа не знаеши и
родиши, ѥгоже глаголѫ, и сиротоѫ дѣтишть не бѫ-
детъ, и из жтробъ твоеѧ изидетъ, и двьрни не врѣ-
дитъ, и дѣвицеѫ пакъ бъти не погоубиши, и доити
имаши родивъшааго са, и бога исповѣси отъ тебе ро-
дивъшааго са, и на рѫкоу носити имаши младеништь, и
на херовимѣ и оузьриши· семоу бо отъ тебе родивъ-
шоу'моу са, дѣвице, дастъ господь богъ столъ Да-
въыда отьца его, и цѣсарьствоу его не бѫдетъ коньца.
дѣвица отъвѣшта· и не хота глаголѣа и тъı съблазни са,
твоѧ оуста тебе глаголаша, свои оустънѣ тебѣ бъıста
обличение, то кратъ глагола· сънъ вышьняго наречетъ
са родаи са, а нъıне глаголеши сънъ даоудовъ, ч'то
се слово; ѥгда хоштеши, мои оумъ на небеса вьзнесеши,
и ѥгда хоштеши, на земьѫ сънесеши, коемоу вѣрѫ и-
мѫ; прьвоуѳмоу ли или вътороуоумоу реченоуоумѳ; гла-
голеши бо, ыко дастъ емоу господь богъ столъ Даои-
да отьца его, и цѣсарьствѳ его не бѫдетъ коньца· ни-
ктоже въ цѣсарихъ бъıстъ бесъмрьти, никтоже объ-
ыштааго коньца оубѣжа, вьса прѣставъıтъ владъıка
бесъмрьтънъıи, вьсѣхъ измрьмьржтъ чрѣвъıе, никтоже
отъ цѣсарь вратъ адовъ оубѣжа, никтоже того прѣ-
скочи сѣтии, никтоже того мрѣжь гонезнѫ, ни Саоулъ

пръвыи поновивыи цѣсарьскыи вѣньць, ни Даѹидъ рогомъ швьюнъи достоинъ цѣсарьствию нареченъ, ни Самоѹиль, иже цѣсаремъ отьць масломъ дрѣвѣнъимъ познавам и недостоина, ни Соломѡнъ прѣмждръи, иже ножемъ обличи зазора лъжа, ни Єзекиа, иже слъзами възврати съмрьти нарѣчиѥ, то како мои сынъ цѣсарьствовати имать въ вѣкы; и аггѣлъ отъвѣшта· се бо то ти ѥстъ, Маріѥ, дивно и таино, шко вьси оумрѣша, а твои сынъ съмрьть побѣдитъ, мрътвыа въставитъ, гробы отврьзетъ, адовы клоуча съкроушитъ, многа тѣлеса оумръшиихъ въскрѣситъ, отъ бесъмрьтьна бо родивъ са съмрьть оуморитъ· не мози не вѣровати, да не въ винж въпадеши, о нѣмъ бо глаголж, оуже въ твоиж жтробж слъшанимъ въскочи, твоиѥм жтробы поновьиениа твора. и дѣвица рече· да ти ѥмоу вѣржимж, пръвоѥ ми обличи, како и сынъ вышьнѣиго и сынъ даѹидовъ, иже отъ мене хоштетъ са, шкоже глаголеши, родити са на земи, ѥмоуже мѣнишни бъти безъ отьца; то како дъва отьца нарече; и аггѣлъ рече· пръвоѥ въкни, ти тъгда пьри са, ѥгда ти рекж, сынъ вышьнѣиго, прѣжде вѣкъ бестрасти родивъшаго отьца назнаменахъ· ѥгда рекж, сынъ даѹидовъ, по нѣ ты ѥси отъ отьца даѹидова, тѣмъ глаголахъ· приимши извѣсто слово бесѣдъı моиѥм храни, и азъ бо робъ того ѥсмъ, ѥгоже ты имаши зьрѣти акы бога въ себѣ дѣлажшта, и поуштенъи к нѣи аггелъ сице бесѣдовавъ остави ѭ. и Мариа въ себѣ си размъшлиашеповѣдѣ ли се Їѡсифоу, или паче съкрыж таиноѥ се; еда бждетъ съльгалъ приходивъи, по что ми гнѣвити

азыкъ старцоу; и ꙗкоже сего оумьнѣаше са, жтроба дьмѣше са, и младеништь жтрь движааше са, Мариа же ч'то сътворити не оумѣаше, многы ризы на жтробѣ полагаѭшти Їωсифа гонезнѫти хотѣаше, нъ не можаше града оукрыти врѣхоу горы стоѫшта. Їωсифа тъкнѫ видѣнию жтробы, и из' ница вьзираѧ дѣвичѫ жтробѫ съмотрѣше, въпрашати хотѣаше, то же мльчати ємоу ноужда бѣаше, и оукрыти хотѣаше акы продавъшоуоумоу дѣвъства съсѫдъ. то же пръваа жизнь ставьше, да оуже своѭ доушѫ печалиѭ томьше. ѡ горе мьнѣ, рече, что сътворѫ азъ; лице дѣвиче, ходъ дѣвичъ, очи дѣвичи, осклабьюнию дѣвиче, бесѣда дѣвича, а жтроба не дѣвича нъ матерѣ, не могѫ тръпѣти, да ꙗвьѭ дѣло· тач аште обличѫ Мариѭ, срамъ обьштъ, възъпьѭ ли зовы, то боѭ са, ѥда како бесѣмене дѣтиштоу обадитель бѫдѫ, нѣ никтоже дѣтишть обадитель, ѥл'ма не имать родан са вьсѣавъшааго и, въсѣко ми ѥстъ и глаголати и мльчати бѣда. ч'то оубо сътворѫ; призъвавъ ли въпрашаѭ или прѣжде въпрошенна обличѫ; нъ писанию съвѣдѣтельствоуѥтъ глаголаобличи а да не сътвори. възъвавъ ѭ гнѣвъномъ лицемъ сѫди въ жтробѣ сѫштоуѳмоу сѫдии сѣдѣаше· повѣждь ми, рече, ѡ Марие, что се бъстъ; не потаи мене, ѥже ти са сълоучи· нѣ сьде никогоже сема бесѣды слъша· вѣдѣ хранити таиноѥ, никомоуже сего нѣ слъшати, тъчьѭ мьнѣ ѥдномоу, повѣждъ, отъ кждоу се ѥстъ; семоу отьца покажи ми, да та проштѫ грѣха, милости бо достоина бѫдеши, акы помъсломъ прѣдолѣна жена. тъгда чиста дѣвица Мариа плачѫшти са

рече· аште отьца семоу ништеши, не имаши никде обрѣсти, и аште сиротж мьниши, то и того отъпаде. Їωсиф' рече· и сълъгати Марию не можааше, како бо ни сирота можетъ бъти ни отьца имѣти; Мариа рече· аште истиниж повѣдѣ, не имеши ми вѣры, жтробъı зьриши, а таижштаго са въ нѣи не видиши, чрѣво съмотриши, а не помъıслиши отъ жтробъı прѣжде дьньница отъ отьца родивъша са тоу живжшта· аште ти повѣдѣ, иже глагола аггѣлъ, речеши· сама са послоухъ себѣ твориши, твоіе послоушьство нѣстъ истинъно, приведи, кто слъıша, кто ли тоу стоіа, приведи истинъны послоухъı. аште сего ништеши, николиже не обраштеши, ѥдинъ бо ѥдинѣмъ къ ѥднои поуштенъ бъıстъ, и ѥдногородашталаго са дѣлъма ѥдинои глагола, не бѣ никогоже, аште ли бъı кто бъıлъ, то раждаіемоуоумоу са оуто бъı хотѣлъ отьць бъıти. и ѥкоже не м вѣры дѣвици, разоумѣвъши жена Мариа въ инж мъıсль придѣ, ти и нехоташтн рече· ѥлми зѣло не извѣста ѥсмъ, ти по истинѣ жтроба ма прѣдаіе, дѣтиштъ ма обавъıіе въ жтробѣ скача, по что паче сама гнѣвлж Їωсифа; да заражж млъчаниемъ отъвѣштание, да съважж млъчанимъ оустьнѣ, ти съ аггѣломъ невидимо съпьрж са. къде си нъıнѣ ѥси, иже, радоуи са, мьнѣ глагола; въ къıихъ мѣстѣхъ живеши; повѣждъ, да тамо придж, ти обѣшж са въıи твоіи, дондеже пришъдъ извѣсто сътвориши Їωсифоу, чии сънъ се, иже въ моіем жтробъı постелѝ играіе, не могж старьца зърѣти подъ обжзомъ коуıижшта· а ты кде моудиши, не вѣдѣ, приди, ти зама пьри са. си Марии глаголѫшти скоро аггелъ къ

Їωсифоу приде и извѣстивъ слово изгънати дѣвицѫ стави, не бон са, Їωсифе, приѧ женѫ си не бракоу обьштънѫ, нъ божиихъ таинъ строинѫ, женѫ ти мѣнѫ, нъ отьць нѣси, отьца на земи не ишти ни на небеси матери, высего бо сиротъства ѥстъство избъı, ѥдинъ бо отъ ѥдного, ѥдноѭ прѣжде вѣка роди са и пакъı ѥдинъ отъ ѥдиноѧ, ѩкоже вѣстъ, ѥдинъ раждаѥтъ са· не сътѫжи Марии, не сътвори печали ѩже отъ Мариѧ, не ишти, како да не тебе врѣдитъ свѣтъ, не мати ковьчегомъ, да не кладеши ѩже въ нѣмъ бес порока съсѫдъ, бесквръньı хлѣвина, безъ възмѫштенияı стьклѣница, безъ сѣмене порождение, без невѣстьства дѣвица, безъ чрътога чиста, безъ отъсѣченияı камъı, заключенъ градъ, источникъ печатьлѣнъ, несѣта нива, несаждена лоза, несъповѣдомо чоудо, неизоумѣѭмо рождение· аште ли не вѣроуѥши ми, глаголѫштоуоумоу ти, врѣмене рождению пожьди, да аште вьстенетъ или въсплачетъ са Марияı, акъı инъı женъı, человѣкъ ѥстъ л не богъ плътиѭ отъ Мариѧ роди са. и Їωсифъ отъвѣштааште се сице, ѩже глаголѣши, ѡ аггѣле, въс кѫѭ разгнѣваша са ѧзъıци и людие пооучиша са тъштетънъıимъ; и аггѣлъ рече· аште хоштеши навъıкънѫти, скоро навъıкъни, господь бо рече къ родаштоуоумоу са· сънъ ми ѥси, азъ денесь родихъ та, ѩко томоу подобаатъ слава и дръжава, чьсть и поклаиѭнние нъıнѣ и присно и въ вѣкъı вѣкомъ амнн.

Сватаго Їѡанна златоустаго слово на благовѣщтение богородици.

Накы радости благовѣщтение, пакы свободѣ възвѣщтение, пакы възвание, пакы възвращтение, пакы веселие, пакы работы избавьение. аггелъ съ дѣвоѭ глаголѣтъ, по нѣже къ женѣ глаголаше змиа. въ шестыи мѣсацъ, рече, посъланъ бысть аггелъ Гаврилъ отъ бога къ дѣвици оброщенѣ мѫжоу. посъланъ бысть Гаврилъ възвѣститъ вьсемоу мироу съпасение, посъланъ бысть Гаврилъ, носа Ѣдамоу наѱание възвания, посъланъ бысть Гаврилъ къ дѣвици, да нечьсть женьска родоу въ чьсть обратитъ, посъланъ бысть Гаврилъ подобьна оуготовати чистоуоумоу женихоу чрѣтогъ, посъланъ бысть Гаврилъ оброщти съзъдание съзъдавъшоуоумоу ѥ, посъланъ бысть Гаврилъ къ доушевьнѣи полатѣ цѣсара аггеломъ, посъланъ бысть Гаврилъ къ дѣвици оброщенѣ Їѡсифови, блюдомѣ же Исоусови, посъланъ бысть рабъ бесплътьна къ рабѣ непорочьнѣ, посъланъ бысть свободь отъ грѣха къ не приемьштни истлѣнна, посъланъ свѣтило възвѣштаѩ слъньце правьдьноѥ, посъланъ бысть оутро идъ прѣдъ свѣтомъ дьньнъным, посъланъ бысть Гаврилъ възвѣштаѩ сжштаго въ нѣдрѣхъ отъчихъ и на ржкоу материю, посъланъ бысть Гаврилъ съказати сжштаго на прѣстолѣ и въ врьтьпѣ, посъланъ бысть Гаврилъ възвѣштаѩ цѣсарьско таиноѥ знаемоѥ а не испытаемо, таиноѥ кланѭемо а не прѣмѣримо, таи-

ное богословесьствоуемо а не испытаемо, таино испо-
вѣдаемо а не мѣримо. въ шестыи мѣсацъ посъланъ
бысть Гаурилъ къ дѣвици. кыи же мѣсацъ шестыи и
глаголѣть; кыи; отъ нѣлиже Єлисаведь приметъ благо-
вѣщтение, отъ нѣлиже зачатъ Їѡана. отъ кѫдоу же се
оубо швѣ; да съкажетъ ти самъ архаггѣлъ глагола къ
дѣвици, и се, рече Єлисаведь жжика твоа, и та зачатъ
сынъ, и се ѥи ѥстъ мѣсацъ шестыи, нарицаемѣи
быкъши неплодьви. въ шестыи мѣсацъ глагола· се бо
ѥстъ шестыи мѣсаць зачатию Їѡановоу, подобаше бо
варити воиноу воєводж, подова'ше прѣжде прити
вѣстьникоу прѣдъ господьнѣмъ пришъствиемъ. въ ше-
стыи оубо мѣсацъ посъланъ бысть аггѣлъ Гавриилъ
къ дѣвици обржченѣ мжжоу а не прилѣп'нѣ, поржченѣ
Їѡсифоу а хранимѣ Їсоусоу. чѣсо ради поржченѣ; да не
въ скорѣ разоумѣютъ льстьци таины, шко бо из дѣвица
изити цѣсарю. вѣдѣаше лжкавъныи, и тъ бо исаиевъ
гласъ слышааше, иже рече· се, дѣвица въ чрѣвѣ зачьнетъ
и родитъ сынъ, и высачьскы баюдѣаше възглашены-
нхъ о дѣвици, да ѥгда почоуютъ, шко съконьчаютъ са
таиноѥ се, то приготовитъ пророкъ· да того ради вла-
дыка ис поржченыѧ изнде, да льстьца оутаитъ са, по-
ржчена бо иномоу повинъна ѥстъ. въ шестыи мѣсацъ
посъланъ бысть Гаурилъ архаггелъ къ дѣвици обриж-
ченѣ мжжоу, ѥмоуже има Їѡсифъ. слыши оубо, что ти
о семъ мжжи и о дѣвици пророкъ рече· дадатъ са, рече,
запечатьлѣнымъ кнѩгы мжжоу вѣдштоу писмена. что
же сѫтъ знаменанымъ ты кнѩгы; непорочена дѣвица·
цѣм же даны бѫдѫтъ; сватителы швѣ шко. комоу же

се; не семоу ли дрѣводѣли Їωсифоу; сь бо Їωсифъ братиѭ чьстьномъ браком' женивъ са прѣжде и родивъ сыны ста . . . . подроужиѭ и живѣаше въ чистотѣ питаѧ дѣти своѧ въ наказании и оучении господьни. тѣмь оубо пришедъ на проповѣдь Паулъ апостолъ, и ѥдного отъ сыновъ семоу обрѣтъ пишетъ· иного же отъ апостолъ не видѣхъ, нъ тъкмо Иакова брата господня, не ако отъ Мариѧ, нъ ако отъ Їωсифа рождена. по нѣже оубо жъръцн ако цѣломждрънѫ Їωсифови оброчиша Мариѭ и прѣдаша ємоу ѭ, врѣмене брачьнаго жиджште, подобаше оубо сице прѣємъѭштоу блюсти дѣвицѫ непорочьнѫ· се бо пророкъ прѣжде из далече прогласи· дадатъ са, рече, книгы печатьлѣнъıѧ мѫжоу оумѣѭштоу книгы, си рѣчъ бракъ сътворивъшоуоумоу, и речетъ· не могѫ чисти ихъ. чесо ради оубо не можеши, ѡ Їωсифе; не могѫ, рече, чисти, книгы бо сѫтъ печатьлѣнъı. комоу же блюдомъı; творьцоу вьсѣхъ вьселение хранимо. нъ да на прѣдълежаштеѥ прѣндемъ, въ шестъıи мѣсацъ посълант бъıстъ аггѣлъ Гаѵрилъ къ дѣвици сица заповѣдн принимъ· приди оубо, рече, ѡ аггѣле, слоуга бѫди страшьноуоумоу таиноу, съкръвеноу послоужи чоудесн, на вьзискание забламждъшоуоумоу Ѧдамоу сънити моими штедротами хоштѫ съзъданаго по моѥмоу образоу· грѣхъ въ моѭ капь сътворенаго овѣтьши, тварь ржкоу моею измьѭда, очрьнѣ ѭже съзъдахъ добротѫ, влъкъ моѥ вьспитание сънѣдаѥтъ, опоустѣ раю жителинъ, дрѣво животъноѥ пламеньнъıимъ оржжиѥмъ хранимо естъ, двьри мѣста пиштьнаго затвориша са, милоѭ по-

вѣжденааго, и хоштѫ сѣнати са съ коржштнимъ· оутанти са хоштѫ силъ небесъскыихъ, тебѣ єдиномоу повѣдоуѣ таиноє се· иди къ Марии дѣвици, иди къ доушевъноуоумоу градоу, о нємже пророкъ глаголааше· прѣславьна глаголаша са о тебѣ, граде, иди къ словесъноуоумоу моємоу раю, иди къ въсточьнъимъ моимъ двьрьмъ, иди къ моєго словесе достоиноу селоу, иди къ въторооуоумоу небеси земьноуоумоу, иди къ пространоуоумоу облакоу, възвѣсти ѥи моєго пришьствиа росѫ, иди къ готованѣи мьнѣ сватости, иди къ изволѣнию моєго чьстънааго храма, иди къ чистѣи невѣстѣ по плъти родьства моєго, глаголи въ оуши словесъноуоумоу ковьчегоу, оуготовани ми слоухоу въходъ· нъ не говори ни съмати доуша дѣвици, кротъко ѥи са къ сватилиштоу прѣвъимъ гласомъ, радость възьпи ѥи, тъı рьци Марии· радоуи са, обрадованаа, да азъ помилоуѣ Єуѫ озълобьѥнѫѣ. слъıшавъ же се аггѣлъ помъıшлъıше въ себѣ си, ѥкоже лѣпо, мъıшлъıше· дивно дѣло прѣходитъ оумъ глаголѣемоє· иже херовимомъ страшьнъ и серафимомъ невидимъ, иже ѥстъ аггѣльскъимъ силамъ неразоумьно, обѣштаваѥтъ дѣвици самъ, своимъ лицемъ пришьствие ѥвити, паче же въходъ слоухомъ обѣштаваѥтъ ѥи, осждивъıи Єугѫ дъштерь своѣ велми славити градѣтъ, глаголѣтъ оуготовати ми слоухоу въходъ. то можетъ ли чрѣво въмѣстити невьмѣстимааго; въ правдѫ дивъно чоудо таинааго, въ прав'дѫ страшьна таина. таковаа же аггѣлоу помъıшлъıѣштоу владъıка рече къ нѣмоу· ч'то съмѫштаѥши са и дивнши са, о Гаурииле; не прѣжде ли отъ

мене посъланъ бысть къ Захарии жрѣцоу, не дасть ли ємоу родьствоу їωановоу благовѣштенига; и не имшоу вѣры жрѣцоу млъчание наведе на нѣ; не осѫди ли ты старца неглаголанию́мъ; и не ты ли издрече, а азъ оутврьдихъ; не твоимъ ли благовѣштенимъ дѣло послѣдьствова; не зачатъ ли неплодъ; не послоу́ша ли ложесно; не отиде неплодънъıи неджгъ; не отъбѣжа ли лѣность ієстьства; не нъıнѣ ли ієстъ класъ творашти; не роди безчадънаго; ієда не възможетъ отъ мене сътворьшоуѳоумоу вьсѣчьскаго словомъ; по что въ дъвѣ помъıшлѣнии вьниде; ч'то же пакъ аггѣлъ рече; владъıко, ієже исцѣлити ієстьствьнъıма съблазнъ; ієже раздрѣшити страшънъıма жзъ; ієже оумрьштвение оудъное къ животънѣи възвати силѣ, ієже повелѣти тѣлеси поспѣхъ творити дѣтемь, ієже раздрѣшити неплодьство прѣстарѣвъшихъ оудъ, ієже прѣстарѣвъшж са трьсть прѣобразити на младъ онъ образъ, ієже неплодовитж земьıж ржоватъıми абие швити матерь, дѣло твоіма силъı ієстъ объıчаємъ съвръшаємо· и съвѣдѣтельствоуютъ Сарра и съ нєіж Ревека и пакъı Анна гржстокааго неплодьства работавъша страсти и отъ тебе свободж приимъша· а ієже дѣвици родити, не причаштъши са къ мжжоу въıше того ієстъ закона тѣлесънааго, и твоіе заповѣдаєши отроковици пришьствие, небесьстнїи и земьстии коньци не вьмѣстатъ тебе, владъıко, то како та вьмѣститъ чрѣво дѣвиче; владъıка же пакъı рече аггѣлоу· то како ма вьмѣсти сѣнь авра'мьı; аггѣлъ рече· им'же страннолюбию имѣаше пжчинж, пакъı тоу, владъıко, швлѣ са патриархови въ припжтънѣи

сѣни мимо иде высѣчьскаа испльнима. и како понесетъ Марии огнь божьства твоего; прѣстолъ твои политъ зарѣ свѣта са, и та ли можетъ понести оужасъна дѣвица; владыка же рече къ немѹ· ен, аште сътвори пакость огнь въ поустыни кжпинѣ, то и Марии сътворитъ пакость пришьствие мое· аште ли же тъ огнь стѣнь ѱавъи съ небесе пришъствие божиа огни на пон же кжпинж не опали, что оубо речеши о правьдѣ не въ огньнѣ пламени ни въ образѣ дъждевѣ съходаштии; тъгда же аггелъ съконьча повелѣние его, и къ дѣвици въшьдъ възъпи глаголѣ· радоуи са, обрадованаа, господь съ тобоѭ, оуже ти непризнъ не оудобыаетъ· идеже бо прѣвѣе сжпостатъ брань положи, тоу прѣвѣе врачь бъление прилагаетъ, ѣдоуже начатъка исходъ съмрьть немѣ, тждоуже живот' въходъ животънъи сътвори, женоѭ въз'драсте зълоие, и женоѭ истѣкаѭтъ лоучьшаа· радоуи са, обрадованаа, не срамьи са, ако повинна сжшти осжжденню, мати бо благодѣтиѭ бываеши осжжденоуемоу, радоуи са, обрадованаа невѣсто и родительнице чиста запоѳстѣвъшоуоумоу высемоу мироу, радоуи са, погржжьшиа въ чрѣвѣ съмрьть материж, радоуи са, доушевънъи храме божиї, радоуи са, обыштеие жилиште небеси и земи, радоуи са, неразлжчьнаго ѥстъства мѣсто пространоие. симъ оубо тако сжштемъ приде къ болаштиимъ врачь, сѣдаштиимъ въ тьмѣ слньце правьдьноие ѥви са, влньыжштиимъ отишие и невлъноштеие са пристаниште непрѣмѣнно, ненавидаштиимъ рабомъ отънѣдь ходатаи роди са и мироу съвѣзъ, плѣненъиимъ рабомъ избавитель приде, борж-

штинмъ съ любьвьиж крѣпъкъ покровъ. тъ бо ѥстъ миръ нашъ; ѥмоуже съподобимъ са наслаждати са вьсегда благодѣтиих самого Христоса, ѥмоуже слава и дръжава вь вѣкы вѣкомъ амин.

Мѣсаца марта кѕ. мжчениѥ сватаго Иринеа.

Єгда правъ благъ съ доброчьстиѥмъ въздрастъ болъшинъ желаѧ страхъ божии приметъ, тъгда вьсе ѥже вь семь житии прѣобидѣвъ къ обѣштанъиихъ благъиихъ приатию подвизаѥтъ, да ѩже послоушанниимъ акы сжшта вѣроиж тврьдоиж вида въждела, та же пакы божиѥиж славоиж въспринимъ славитъ господа, ѥже бъстъ и о блаженѣмъ Иринеи, епископѣ еремниского града, кротости ради лихъıѧ, и ѥже о божии доброговѣнии дѣлы оутврьди нареченоѥ· постигъшоу бо гонению, ѥже бъстъ при Диоклитиань и Маѯимиань цѣсари, приведенъ оубо бъстъ сватъıи Иринеи къ кназоу Провоу, и въпрошенъ бывъ, аште хоштетъ пожрѣти богомъ, отъвѣшта блаженъıи Иринеи глаголѧ· нъ и жити же съ вами не хоштѫ. тъгда повелѣ затворити и вь тъмници· многомъ же дьнемь миноувъшемъ, сжштѹ ѥмоу вь тъмници, въ полоу ношти пришъдъшоу кназоу изведенъ бъстъ пакы блаженъıи Иринеи, и различѣнъı мжкы сътрьпѣвъ и въпрашаѥмъ· по что не пожьреши; отъвѣшта глаголѧ, ѩко бога имамъ, ѥгоже из младъı

връсты чисти навыкохъ, и глаголемыимь вами богомъ не поклонѭ са. Провъ рече· приобрашти жизнь себѣ, довьлѣютъ ти иже прим досаждениа. сватыи Иринеи рече· не приобраштѫ смрьти жизни прѣдълежашти, нъ да отъ бога жизнь принимѫ. Провъ рече· имаши ли женѫ; отъвѣшта· не имамъ. се же глаголлаше блаженыиИринеи господьнѭ заповѣдь съконьчавам глаголѫштѫѭ· любаи отьца и матере или братиѭ или женѫ или чада паче мене нѣсть мене достоинъ, на нѭже заповѣдь възирам блаженыи на небо имѣаше оумъ, видѣти желам славѫ господьнѭ и вьсе человѣчьско житие оставивъ, нич'соже паче господа вѣдѣти же и имѣти исповѣдлаше· пакы оубо рече къ немоу кназь· вѣдѣ та сынъ имѫшта, понѣ тѣхъ дѣльма пожьри. онъ же отъвѣштаваше· сынове мои бога имѫтъ, шкоже и азъ, иже можетъ м сънабьдѣти, ты же повелѣноие ти сътвори. Провъ рече· съвѣштаваѭ ти, юноше, пожрѣти, да не различьнъиимъ мѫкамъ прѣдамъ та. сватыи мѫченикъ Иринеи рече· не жьрѫ, твори, иже хоштеши, оувѣси бо, шко силоѭ христосовоѭ добые вьсе сътрѣпьѭ. Провъ рече· ielьмаже не хоштеши повинѫти са цѣсароу, вь рѣкѫ въвръженъ бѫдеши. Иринеи рече· ты различьнъиими мѫками прѣштаваше оуморити ма, и азъ надѣахъ са, шко мечемъ отъсѣчеши ми главѫ, за нѣ молѫ та, повели и то сътворити, да оувѣси, како крьстиани смрьть прѣобидѣти навыкохомъ христосовъı ради любьве. разгнѣвавъ же са кънязъ о дръзости сватаго мѫченика Иринеа повелѣ мечемъ оусѣкнѫти и. сватыи же мѫченикъ шко вьторыи вѣньць полоучивъ рече· благодѣтъ исповѣ-

дaмъ богоу моємоу дарѣствовавъшоуоумоу ми различѣнымъ мжкамъ трѣпѣнию вѣньць, и єгда прѣкѣзоша мостъ рекомыи Ѧртємись, съвлѣкъ ризы своѧ и възьрѣвъ на небо помоли са глаголѧ сице· господи, да отъвръзѫтъ са небеса и да приимѫтъ доушѭ раба твоєго, ѥкоже и людємъ твоимъ вьсѣчьскыѧ цръкъве и вьсѣкого исплъненыѧ ѥѧ к тебѣ вѣроуѧ, господи Їсоу Хрьсте, се вьсѣ страждѫ, и оусѣкънжвъше и въврѣгоша въ рѣкѫ. се же са сътвори въ Срѣмѣ старѣишинѣствоуѭштоу Провоу, цѣсарѣствоуѭштоу же въ вѣкы Исоу Хрьстоу господоу нашемоу, ємоуже слава нынѣ и присно и въ вѣкы вѣкомъ амин.

Мѣсаца Марта кѳ. мжчєниѥ сватаго Їшиѣ и Барахисиѣ и дроужинъ єго.

Въ лѣто осмонадесатоѥ цѣсарѣ персьска Сапори гоѥнию бысть на цркви христовы и на чьтѫштѣѧ вьсѣдръжителѣ бога, и повелѣ цѣсарь Сапорни нечьстивъимъ влъхвомъ сватыѧ цркви хрьстиѧнъскы огнѣмъ зажизати, обрѣтаємыѧ же крьстиѧны повелѣ имати и моудити и жрѣти и повиноватн са попомъ, повиноуѭштѣѧ же са и жьрѫштѣѧ на великы саны и чьсти възводити, не повиноуѭштѣѧ же са горькамъ и различьнамъ мжкамъ прѣдати. въ то же врѣма гоѥнию обрѣтоша са въ персьстѣ земи въ нѣкоторѣи вьси нарицаємѣи Иаса

дъва брата Вараχисии и Їѡна именемь нарицаема, мжжа правьдива, исплънь сжшта вѣры и χранашта заповѣди господьня съ страχомъ. сиа оубо сватаа слышавъша гонѣние кръстиньско, оставивъша жилиште свое идоста на мѣсто то, идеже нечьстивии вльсви мжчааχж кръстиньы горьцѣ. бывъшема же има въ вьси Вардіаχовъ и приближивъша са къ тъмници, идеже вьси кръстиани затворени бѣаχж, и припадъша къ тъмничьноуоумоу стражоу молиста и, да вънидета въ тъмницж· вълѣзъша же обрѣтоста девать мжжь кръстиньы затворены, и видѣвъша а въ мнозѣ скръби сжшта цѣловавъша а и начаста оувѣштавати а глаголѧшта· не оубоимъ са ничьсоже, братьа и отьци, нъ въ има распатааго постраждамъ въ єдинъ часъ, да приимемъ вѣчьнъыи животъ, такоже и отьци наши и страстотрьпци и мжченици приаша· такожде же и ти мжченици видѣвъше сватаа Їѡнж и Вараχисиѡна и оусрьдьнѣиши бывъше о пришьствии ею, такожде и їно много пооучааχж сватаа, и дроугъ дроуга акы благодѣтьнъыимъ масломъ на тръпѣние мжкы и на съврьшение мжчениа помазаѧште оукрѣпьыаχж. сватъимъ же мжченикомъ затворенъымъ въ тъмници имена сжтъ сн· Занидас, Лазаръ, Мародас, Нерсис, Илиа, Марис, Явивос, Симвондис, Сава. сии оубо мжчени бъша. тъгда скръби приимъше многы и въ подвизании мжченичьстѣмъ съконьчаша са, теченние съвръшивъше добрѣ, и страстьнъыимъ и не тлѣѧштинимъ ни оувадаѧштинимъ вѣньцемъ оувазоша са· мжченомъ же бывъшемъ тѣмъ сватъимъ и възлетѣвъшемъ на небо и въ аґельскъыи ликъ въчиненомъ

бывъшемъ, по томъ нѣкотории отъ влъхвъ обадиша сватаѧ Їωнѫ и Барахисна къ трьмъ старѣишинамъ влъшъскыимъ Масдрадоу, Сирадоу, Маарнисноу, сждаштинмъ сватыимъ глаголѫште· та ни жърета, ни повинноуюта са цѣсарю повелѣнию, ни рачита поклонити са огню и слньцоу, ни водѣ, юште же къ сем(оу глаго)лаахѫ, ико девать мѫжь они тог . . . . и не повинѫша са цѣсароу повелѣнию, имъже тѣма дьвѣма бѣахѫ отъбраштени. тъгда испльпивъше са ярости многы старѣишинъ жрьречьскъ повелѣша привести и· приведенома же има бывъшема и ставъшема прѣдъ старѣишинами влъшъсками глаголаша има вльсви· заклинаемъ ва о непобѣдимѣмъ нашемъ цѣсари Савории, без лъжа отъвѣштаваита намъ, о нѣмъже въпрашаемъ ваю· творита волѫ цѣсарѫ и повиноуюта са повелѣнию юго и покланаюта са слъньцоу и огню и водѣ по законоу и по заповѣди цѣсара нашего или ни; отъвѣштавъша же сватаѧ Їωна и Барахисни глаголаста имъ· да глаголевѣ, а въı послоушаите акъı князи и сждиѧ цѣсара персьска, им'же избърани юмоу юсте и правьдиви сждиѧ, и того ради избъравъıи сждъ вьсь свои въ ржцѣ ваши прѣдастъ, да въ правъдѫ сждите, а не бесправьдиѧ дѣлаюте· нъıнѣ оубо въı славънъıѧ сждиѧ не подоба'тъ въı земъналаго . . . . . цѣсара бошти са, нъ оного давъшлаго вамъ мѫдрость и смъıслъ, имѫштлаго власть небесъı и земьıѫ и вьсѣцѣмъ дъıханиимъ, иже положи прѣдѣлъı и оустави часъı, и даютъ мѫд(рость) дастъ вамъ мѫдрость, да по мѫ(дрост)и вашеи сждите въ правдѫ по пьıт . . .

подобнъимъ вамъ заклинаѥвѣ оубо васъ вѣроѫ истинъноѫ, повѣдаите намъ, коѥго бога подобаатъ нама отърешти са, небесъскаго ли или земънаго, вѣчьнаго ли или маловрѣменьнаго; мы оубо вѣроуѥмъ въ бога сътворивъшаго небо и земьѫ, и не вѣроуѥмъ къ человѣкоу тьлѣньноу, не можевѣ оубо вѣровати въ человѣка, иже мало поживъ оумираетъ и погрѣбаетъ са ако и мы. то слъишавъше же вльсви отъ нѣю, разгнѣвавъше са велми повелѣша принести жьзлие шипьчано неоцѣштено на мжчение святоую Їѡнъı и Бараχиса, отължчивъше и разно, да не слъишита къждо ею въпрашаниа подроуга си, и оукрѣпитъ са на троудъ христосовъ. прѣдьсѣдъше же Мисрад и Сирод и Марнисин, трии старѣшинъı вльшъскъı, на въпрашание святоую, и повелѣша съ ѡростиѫ въвести святаго Їѡнѫ ѥдного· въведеноу же въıвъшоу Їѡнѣ рѣша къ нѣмоу вльсви· что ти са мьнитъ, аште оубо чьтеши и поклониши са сльньцоу и огню и водѣ и съконьчаѥши повелѣние цѣсаре· аште ли то, възложимъ на та мжкъı жестокъı лютъı зѣло, не помъıшлаи же въ себѣ, ако мы хоштемъ, да подънмеши тъı что зъло, мы не хоштемъ тебѣ зъла никакогоже, аште не тъı самъ въсхоштеши зъло приобрѣсти себѣ. отъвѣштавъ же блаженъıи Їѡна рече имъ· азъ сего житиа не трѣбоуѫ христосова житиа ради, прѣходитъ бо и николи прѣбъıваатъ, да оубо того ради николиже не отъврьгѫ са господа моѥго Їсоус Христоса, живѣштаго въ вѣкъı, ако тъ ѥстъ надежда въсѣмъ крьстиѭномъ, и не осрамъııжтъ са въси вѣроуѫштии въ нѣ, за нѣ тъ обѣшта намъ глаголѧ· аминъ, аминъ

глаголѫ вамъ· иже отъвръжетъ са мене при человѣцѣхъ, то и азъ отъвръгѫ са него при отъци моемъ небесьстѣмь и при сватыихъ аггелѣхъ, прити бо иматъ на облацѣхъ небесъскыихъ въ славѣ отца своего и сватыихъ аггелъ и архаггелъ, и оуже оуготовьено отъдати комоуждо человѣкоу по дѣломъ его, нъıнь оубо то слъıшавъше повелѣнние, еже повелѣно въı естъ о мьнѣ творити, то скорѣе творите, не же помъıшлѣите, ıако оставьıѫ домъ господьнь, ıелмаже тъ нъı сътвори слоужити въ домоу его сватѣмь, и рече намъ· въı есте свѣтъ мироу, и пакъı· въı есте соль земи, аште соль обоуıаетъ, то чимъ осолитъ са; аште оубо, ıакоже въı глаголете, повелѣнию цѣсаря послоушаемъ, и заповѣди его сътворимъ, то не мъı ıедини отъвръжемъ са господа нашего, нъ наше отъвръженние вьсѣхъ вина бѫдетъ. то слъıшавъша отъ нею старѣишинъı влъшьскъıѩ, разгнѣвавъша са зѣло повелѣша звазати и по персскоу законѹ, и провръша жъзлъ междоу рѫкама и стегноу его, и бѣаше сѣда сватыи на земи· сѣдаштоу же емоу мѫчаѫ и жьзлиемъ' осѫкатомъ, до толѣ же мѫчиша и, доньдеже ребра его оголиша· мѫчимъ же не отъвѣштаваше ничесоже, нъ славьıше бога глагола· слава тебѣ, боже отьцъ нашихъ Ѩвраама, Ісаака и Ѩкшва, изведи насъ из мира сего, ıако съподобилъ ıеси привести насъ на вѣрѫ сватѫѭ своѭ, и нъıнь, господи, даждъ намъ трѫпѣние, да сътворимъ и съскончаемъ вьса, ıелико заповѣда намъ сватыи твои доухъ, и съподоби ма мѫченичьскъıимъ съвръшениимъ въгодити тебѣ, того бо по вьса дьни ожидаѭ, и си рекъ

сватыи Їѡна рече гласомъ великомъ къ вльхвомъ· азъ отъ князя вашего и отъ вьсѣхъ дроугъ вашихъ, иже сѫтъ аггели сотонини, отъстѫпаѭ и отъмештѫ са вьсѣхъ нихъ и отъ слньца и отъ лоуны и отъ звѣздъ и отъ огнѣ и отъ водъı, ѭже мѣните богъı, штоуждъ иесмъ отъ нихъ и не поклонѭ са имъ бъхма, нъ вѣроуѭ азъ въ отьца и сына и сватаго доуха, въ прѣчистѫѭ троицѫ съпасаѭштѫѭ вьсь миръ, иже и богъı ваша сътвориша, имъѭже ноудите ма покланѣти са. си слъıшавъше старѣшинъı вльшьскъıѧ повелѣша жжемъ за ногѫ повръзъше и влѣшти вънъ на мразъ и прѣбъıти ѥмоу на ледѣ вьсѫ ношть, вѣаше бо зимно врѣма, и клюсти ѥго, что сътворитъ ледоу. они же сътвориша тако и блюдоша ѥго съ страхомъ великомъ оставивъше и тоу до свѣта. пакъı же сѣдоша безаконьници на сѫдиштн своѥмъ и повелѣша слоугамъ привести прѣдъ лица ихъ сватаго Ѕарахиснона. въшъдъшоу же сватоуоумоу и ставъшоу на сѫдиштн рѣша къ нѣмоу вльсви· ч'то мъıслиши, Ѕарахисне; жъреши ли и поклониши са слньцоу и огню и водѣ, ѭкоже послоушавъ поклони са и братъ твои Їѡна, или принимеши ранъı на тѣлеси своѥмъ; отъвѣштавъ же сватъıи Ѕарахиснѡнъ рече им'· ѭкоже и Їѡна поклони са, ѥмоуже поклони са, то и азъ паче поклонѭ са, славословьѭ и възношѫ и· въı глаголасте лъжѫ о нѣмъ, нъ истина не дастъ ѥмоу того сътворити· кто бо бъı възмоглъ ослѣпити оумъ срьдечънъıи ѥго, да бъı са поклонилъ тон тварн, иже слоужитъ човѣкомъ и оставилъ сътворьшлаго и; аштебо дѣло чъстьно бъıло, то славьнѣ оубо бъı отъ човѣкъ слоу-

жение приималъ, и не бы слоужилъ намъ рабъскомъ чиномъ. се бо нъıнъı видимъ, ıако богатиї и ништии и зълии и добрии отъ того слоужбж приемьıжт', и рабъ естъ огнь вашъ человѣкомъ болъшимъ и сътворивъшимъ и. тако оуставивъшоу намъ, ıакоже оубо неправъдъно естъ ıеже ноудити насъ, да поклонимъ са слоужбѣ мира сего, богъ на работж тъ огнь дастъ намъ человѣкомъ и остати са бога сътворьшлаго небо и земьıж и море и вьса ıже въ нихъ, нъ лѣпо естъ паче ономоу хвалж и поклонъ и чьсть отъ цѣсаръ же и князь и воєводъ и отъ вьсего дъıханиа приимати, иже сътвори въıсотж и глъбинъı ıегоже глъбокъıм мъıсли не можетъ никтоже домъıслити са, ни възьрѣти довьленъ на въıсотж славъı, имже трѣбоуємъ ıего вьси сънове человѣчьстии· тъ бо естъ кръıмаи вьсж населенжж и вьса мждростиж своеıж оуготови, се же трѣбоуетъ отъ насъ, да вѣмъ има господа нашего вьси сънове человѣчьстии а не соуетънъıими дѣлъı и льстьми прѣлиштаємъ са, тъ бо рече· не сътворите себѣ капиштъ ни покланѣите са дѣломъ рѫкъ вашихъ ни инои твари никоеıже, за не азъ есмъ господь богъ вашъ ис пръва съı и до коньца прѣбъıвам, и нѣстъ иного бога развѣ мене и славъı моеıм иномоу не дамъ, ни благоизволении моихъ вашнимъ, ни чьсти моеıм подамъ капиштемъ, азъ оуморж и оживьıж, и никтоже естъ, иже оубѣжитъ рѫкоу моею. тъгда разгнѣваша са старѣишинъı вльшъскъıм. слъıшавъше рѣчи тъı отъ нѣго начаша чоудити са имъ и тръпѣнию ихъ и рѣша· не въпрашаимъ ıего нъıнъı, да не никтоже отъ чтжштниихъ

и кланыжштихъ са слънцоу и огнѵ и водѣ оуслышатъ таковъихъ словесъ іего, и отъвръгжтъ са и ти такожде, и отъстжпатъ отъ жрътвъ, нъ паче оуслъшшимъ ихъ ноштиж, да никтоже разоумѣютъ глаголѣмъихъ отъ нею, ни іаже отъ насъ творимъихъ. и бъстъ тако. и въсташа тъгда отъ сждишта не сждити. сѣдъше же ноштиж и мльчанию сжштоу многоу повелѣша привести сватаго Барахиснша. приведеноу же іемоу бъвъшоу и мльчанию сжштоу многоу послоушаахж іего· мъного оубо вльхвомъ въпрашавъшемъ іего и сватоуоумоу божиж мждростиж прѣодолѣвъшоу имъ разгнѣвавъше са безаконьници повелѣша принести съвалъмъı мѣдъны, и раждегъше а паче огнѣ подъложиша подъ обѣ пазоусѣ, и рѣша къ нѣмоу вльсви· тако ми вѣньць цѣсара персъска Саворна, іако аште ис пазоухъı истрасеши любо и іединъ съвалъмъ, и да падетъ на земи, то да вѣси, іако оуже вѣмъ извѣсто, іако отъвръже са бога своіего. отъвѣштавъ же сватъıи Барахисин рече къ нимъ· слоугъı сотонинъı и кнази грѣшьнии, тако ми съпасение бога моіего и погыбѣль сотонъı отьца вашего, не имамъ оубоıати са отъ бога вашего ни іедного отъ свалмъ повръшти на земи, нъ имене ради Христоса моіего оудръжж а. азъ же нъıнѣ заклинаж въı богомъ живъıимъ, къ сеи мжцѣ аште и инъı имате мжкъı лютъı, то наведѣте на нъı· кто бо іестъ исходаи на рать, и не въдам са въсѣмъ срьдьцемъ на съмрьть, да възьметъ славж великж и даръı отъ цѣсара многъı и санъ великъ; то рекъшоу сватоуоумоу Барахисню възбѣсивъше са велми вльсви повелѣша принести олово и растопивъше възли-

ити на очи и въ ноздри емоу вълити и въ оуста и въ оуши, да ни слышитъ ни глаголетъ, и по томъ повелѣша слоугамъ глаголѧште· поимъше и ведѣте въ тьмницѫ и повръзъше за единѫ ногѫ повѣсите и тоу, и сътвориша тако. и то имъ рекъшемъ повелѣша пакы нечьстивии вльсви привести к нѣи . . . . . пришъдъшоу же емоу глаголаша к нѣмоу вльсви привести к нѣимъ блаженаго Їѡнѫ· пришъдъшоу же емоу глаголаша к нѣмоу вльсви· ч'то естъ, Їѡна; како естъ ильть видѣти ти, и како прѣвъı ношть онѫ въсѫ стоивъ врѣхоу леда и на лютѣи стоудени; отъвѣшта к нѣимъ блаженъıи Їѡна и рече· вѣдѫште бѫдете сѫдиа и цѣслари, ако богъ мои, ижде изволи доуша моа, отъ нелѣже роди ма отьць мои и помьнѫ и вѣдѣ, инколиже таковъıа добръı подастъ ми ношти, не помьнѫ еште, отъ нелѣже е оумъ въ человѣцѣхъ, и оувѣдѣхъ, ч'то е чѣвъство, ако такова покоина прѣиде надъ мноѫ ношть, приде бо ми льгъıни отъ дрѣва сватаго, на нѣмъже распатъ бъıстъ господь мои Їсоус Христос. се рекъшоу сватоуоумоу Їѡнѣ отъвѣшташа вльсви и рѣша к нѣмоу· братъ твои Вараχисии отъвръже са бога твоего, а тъı прѣбъıваеши еште к нѣмоу; отъвѣштавъ же сватъıи Їѡна рече к нѣимъ· вѣдѣ и азъ, ако отъвръже са дъıвола и въсѣхъ аггѣлъ его, и владъıцѣ Христосоу съвръшенѣ самъ са естъ принеслъ. глаголаша емоу вльсви· не погоуби зълѣ доуша своеа, оуѣ бо ти естъ отъврѣшти са бога своего. отъвѣштавъ Їѡна рече к нѣимъ· слѣпиї и жродивии, глаголете въı сами, ако мѫдри есмъ, и мѫдростиѫ нашеѫ изобраштемъ

истїнѫ. можетъ ли человѣкъ имы пшеницѫ въ житьници своюи лежащѫ и храна ѭ, дъждоу же и тѫчамъ и громоу и мльниамъ находаштемъ, не възмъшоу отъ пшеница въ ржкоу своюю и сѣати въ има господьнѣ и сѣавъ ожидаетъ пришедъши жатвѣ напльнити гоумно отъ малаго оного, ѥже вьсѣка надежда ради ѥго, ѭже имѣ къ Христосоу· аште ли да не брѣжетъ пшеница лежати ѥи въ житьници, и да не въсѣютъ отъ нѣм, то оскждѣютъ пшеница, не можетъ бо изобиловати· такожде и въ насъ человѣцѣхъ ѥстъ видѣти, аште кто погоубитъ доушѫ имене ради господа нашего Їсоус Христоса, то ѥгда хоштетъ обнавьити сыны человѣчьскы, ты надѣѭштѧ са на нѣ и твораштѧ волѫ ѥго обновитъ са свѣтомъ онѣмь своимъ, иже не прѣходитъ, ни разарѣютъ са николиже, и прѣобидѣвъшѧ заповѣди ѥго въврѣжетъ въ огнь не оугасаѥмыи. слышавъше же то вльсви онѣмѣша на много врѣма, словесемъ ѥго чоудаште са· послѣжде же отъвѣщавъше рѣша ѥмоу· не прѣлиштаи себе, Їѡна, и послоушаи ѱанию. отъвѣштавъ же блаженыи Їѡна глагола къ нимъ· добрѣ рѣсте, ѩко прѣлиштаѭтъ ѱанию, нъ отъ васъ поганыихъ не прѣлиштаѥтъ ино ничтоже человѣкы, нъ тѣчьѭ житию мира сего, а иже въкоушаѥтъ скрѣбии господьнѣ, то не прѣлиштаѥтъ са николиже, ѩкоже бо богатъ нѣкто пиръ великъ гостемъ своимъ оуготовивъ и посълавъ позъваныѧ имъ, изъходаште зъвании къждо исвоѥго домоу вѣдатъ извѣстьнѣ, ѩко иджтъ на веселиѥ, и съ оусрьдиѥмъ на пиръ приходатъ· въшедъше на обѣдъ и сѣдъше на трепезѣ въкоусивъше вина, да аште добро

вждетъ, то сладьцѣ пиютъ отъ него, и възвеселатъ са, и отъ оупитиша не могютъ ити въ домы свои, по неже много сютъ пили въсладивъше си виномъ, доньдеже приджтъ свои имъ, и имше приведжтъ въ домы свои. за оутра въставшите, егда исжчатъ вино, радоуютъ са зѣло, яко оу своихъ сютъ си дома лежали· такожде и раби христосови, егда видатъ, яко зовютъ а сждиа на сждиште, то вѣдатъ, яко на троудъ и на неуждж иджтъ, егда иджтъ, и опиютъ са отъ мжкъ и отъ любьве христосовы, то оуже к томоу не помьнатъ ни домовъ, ни чада, ни имѣниа, ни могютъ приобрѣсти ни злата, ни съребра, ни иного ничьсогоже, иже въ мироу семь, нъ прѣобидатъ и цѣсара и кназа, ожидаюште единого тъчьіа цѣсара великаго Христоса, егоже воини есмъ мы, въ родъі родъ прѣбъіваюшт(ь) емоу, егоже цѣсарьство не прѣходитъ, нъ прѣбъіваетъ въ вѣкы. то рекъшоу святоуоумоу Їѡнѣ повелѣша власи пръсты емоу отъсѣкати обоа ржчьныа и ножъныа и поматаша а прѣдъ святымъ Ишиж, и рѣша къ немоу власи· се, видиши, како расъіпахомъ пръсты твоа по земи, пожиди оубо, егда врѣма бждетъ жатвы, то приджтъ ти мьнози прьсти. отъвѣштавъ ·святъіи Їѡна рече· азъ мъногъ ржкъ не трѣбоуіж, нъ естъ богъ съзъдавъіи ма, иже пакъі обновитъ ма обновьюеннимъ своимъ, иже хоштетъ творити о насъ. то слъішавъше отъ него власи и ярости испльнивъше са повелѣша възварити пьцьлъ въ коновѣ, и повелѣша слоугамъ, да одержтъ гржгомъ васж главж его, ѣдоуже власи сютъ, к томоу же и азъікъ емоу оурѣзати, и сътвориша тако. и

повелѣша влъсви, и въвръгоша прѣдъ нимъ кожж главы его и азыкъ въ коновъ пьцьлъныи· по томъ же врѣгоша и самого того сватаго въ коновъ пьцьлъныи· въвръженоу же бывъшю сватоуоумоу абие излиа са вънъ коновъ и весь пьцьлъ, и не прикоснж са емъ, и никакоже не врѣди его ни прічесомьже. видѣвъше же нечьстивии влъсви бывьшее то чоудо и дививъше са оужасоша са, яко не врѣди его никакоже таковаа мжка, повелѣша принести вратъ и въложити и въ нь и сътагнжти и завити зѣло, и сътвориша тако слоугы, и съломиша са кости его веса, и по томъ прѣтръша и полъма· прѣтърень же емоу бывъшоу повелѣша влъсви троупъ его въврѣшти въ имж глжбокж и стрѣшти его тврьдѣ, и бысть тако. тако же са оубо съконьчавъшоу сватоуоумоу Їѡнѣ повелѣша пакы привести сватаго Варахисиѡна· приведеноу же емоу бывъшоу глаголаша къ немоу влъсви· поштади оудовъ своихъ, Варахисие, и не въсхоштн безгодьнѣ осждити себе. отъвѣштавъ же сватыи Варахисии рече къ нимъ· ни азъ есмъ съзъдавъıи себе, ни азъ погоубьıих себе, нъ естъ господь сътворивъıи ма, и тъ обновитъ ма силоу своеж, и тъ ма избавьıтъ и хранит непорочьна отъ ржкъ вашихъ и отъ ржкоу цѣсара вашего оукоренаго, иже сътворьшаго и бога не вѣстъ, нъ волаи повелѣнии того дьıвола подвизаатъ са съконьчати. то рекъшоу сватоуоумоу Варахисиоу рѣша влъсви· мы есмъ сами досаждаıштии и оукараıштии цѣсара Савориа, си оубо прѣльстных своеж пѣваıште не врѣгжтъ никогоже. то имъ рекъшемъ и ярости са исплънивъшемъ многы измѣ-

ниша са лица вьсѣмъ о блаженѣмъ Варахисии, и повелѣша влачити и по трьнию, и по томъ повелѣша принести трьстие, и расцѣпивъше на дъвое обложити по плъти ємоу и врѣвиж обазавъше сътагнжти, доньдеже погразнетъ трьстие въ плъти іего, и повелѣша извлачити трьсти из нѣго, да съ трьстиємъ и плъть іего въздираєтъ са, и сътвориша тако слоугы, и извлачиша трьстие съ плътиж іего. по томъ же повелѣша нечьстивии вльсви, и въложиша и въ вратъ, иждє и сватааго Їѡнж, и тоу съломиша вьса кости ємоу. по томъ же повелѣша слоугамъ, и принесоша пьцьлъ гораштъ, и вълиша въ оуста ємоу, и тако прѣдастъ доушж сватыи Варахисии, и тако пострада съ вьсѣми сватыими. слышавъ же мжжъ нѣкто доброговѣинъ, именемь Йудисотъ, ико съконьчаста са сватаа Їѡна и Варахисии, приде и искоупи оу стражъ тѣлесѣ сватоую, пать сътъ и три сьребьникы давъ, не тъчыж же сею єдиною дъвою сватоую искоупитъ тѣлеси, нъ и инѣхъ, иже прѣдъ тѣма мжчени бъша. кда же са мжжъ тъ продавъшинимъ тѣлеса, ико никтоже отъ кназъ вашихъ не иматъ оувѣдѣти бывъшааго, по нѣже нс пръва дроугъ вѣ мжжъ сихъ съконьчавъшинихъ са. съконьчавъшиїхъ же са сватыихъ имена сжтъ си· Їѡна, Варахисии, Занида, Лазаръ, Нерсисъ, Илиа, Явивъ, Марисъ, Маруда, Симвендис, Сава. син єдин на десате страстотръпьци и добропобѣдьнии мжченици троудиша са дожии до коньца Христоса ради, за нѣ и одѣни бъша свѣтлоиж одеждеиж и не оувадаижштинимъ вѣньцемъ вѣньчани тѣмъ Христосомъ, ихъже сватыихъ молитвами да помилованн

бждемъ вьси. съконьчаша же са сватии христосови мжченици девать ихъ мѣсаца марта кз, а дроугаи дъва тогожде мѣсаца кд. съписа же памать сватыихъ Исаиа нѣкѣто именемь, сынъ адамовъ отъ земьа съ арзанінскы, иже бѣаше шълъ съ вльхвы послоушати тъчьж бываемыихъ, иже прѣбывъ по страдании сватыихъ' и вьсе не прьва дожии до коньца зѣло истиньнѣ слышавъıи видѣвъ потъшта са съ вьсѣкоиж тврьдостиж съписати на възграждение и оусп҃хъ и съпасение и оусп҃хъ почитаижштимъ, ыкоже и инѣмъ подражателѣмъ таковъıа о Христосѣ благодѣти, ємоуже слава и дръжава въ вѣкы вѣкомъ аминъ.

Мѣсаца марта л. житие прѣпрость отьца Їωана игоумена сватыа горы синеискы, ємоуже прирокъ схоластик'.

Єже оубо которъıи ѥстъ родивъıи добьıго сего и въскрѣмъıи прѣжде чръноризъства, да тако рекж, чоудънъıи градъ земънъıи ѥстъ, нѣстъ же ми потрѣба глаголати о нѣмъ, а ѥже которъи ѥстъ нъıнѣ принмъıи и безбрашънънимъ брашънъмъ крѣма чоудъна'го сего, то не не вѣдѣ, нъ и зѣло вѣдѣ, ѥстъ бо и тъ нъıнѣ въ ономь, о нѣмъже великомъ гласомъ въпиѥтъ Павьлъ глагола' ихъже жиште на небесехъ ѥстъ, насъıштам брашънъмъ безвештънънимъ не насъıташтаго са и

невидимаго бога доброты дозьра, ꙗко разоумѣнъıимъ оумомъ тъчиѭ дозьра и чоудна са, достоинѣнъı троудъ своихъ даръı приимъ и вѣньца· къ тѣмъ причетанъ бъıвъ и присно съ тѣми прѣбъıваѧ, ихъже ногъı стоатъ оубо въ оуправьıении, и како оубо тоу съ безвѣстьıнъıми вештѣнъıи притекъста, повѣдѣ ѩвѣ шестъ на десате лѣтъ оубо сжштоу влажеоуоумоу връстоѭ, тъıсаштънноу же разоумѣнѭѭ хътростиѭ приведе са самъ, ꙗко нѣкака чиста самоизволѣна жрътва, къ великоуоумоу чистителю, тѣло оубо свое на сиенскѭѭ горѫ принесъ, а доушѭ на небесъскѭѭ, ꙗкоже мьıѭ, и отъ того самого мѣста велико, ин невидимоуоумоу оуправьıение и оуспѣхъ приобрѣсти помъıсливъ, и тоу живъı велико съмѣрение приим' отъсѣче отъ себе вьса своа волѣ, и прѣклони въıѭ своѭ на съмѣрение, и тако стрьмъ оумрьтвивъ са самохотьıѭ, ꙗко бесловесънѭ нѣкакѫ и несамоволѣнѭ доушѭ имъı, и иестьествънаго иестъства измѣнѣнѭ имъı бъıхма, а се иестъ чоудьнѣе, иеже въ мноѕѣ прѣмѫдрости си простъıимъ же житиемъ и съмѣреннимъ отъгънана прѣмѫдростьно величание· таче по деватънадесатънѣмь лѣтѣ, ако нѣкого сѣла и застѫпьника къ въıшънюоумоу цѣсароу оучителъı своего прѣдъпосълавъ, изиде на мльчанъıное мѣсто, въ ржкоу несъı ꙗко оржжие на оутвьрьждение себѣ игоумена молитвъı. пать пьприштъ же вь дала отъ манастъırѣ мѣсто приимъ сѣде, мѣстоу же томѹ има Θолас, четъıри десати же лѣтъ сътвори тоу сѣда безъ сътѫжения, и горашть любьвьѭ и божьствънъıмъ огнемъ разгараѧ са присно. и кто иестъ довьленъ словесъı исповѣдати того добае-

сти и трꙋды, мже сътвори тоꙋ сѣда; обаче то понѣ мало отъ начатъкъ съповѣмъ блаженаго сего благоизволенныѧ. ѥдѣше оубо отъ вьсего, нъ по малоу зѣло, заповѣди ради не тѣмъ величаетъ са, нъ да присно съмѣрение иматъ, отъ масти же вьсѣкоѧ добые съхрани са, по вьса часы съмрьтъ помъшлѧѣ доушѧ своѧ въстави на больша трꙋды, послоушанииимъ же мѫчителы враждѫ ико мечемъ отъсѣче, затворенииимъ же и мльчаниемъ пашчины хоꙋждъшіѫ славѫ оумори, како ли съповѣдѣ, мже при насъ вѣньца исплете себѣ сльзънъıимъ точениемъ, ихъже таиное дожии до нъıны прѣбъıваатъ дѣло въ пештерѣ, ıже маломъ отъстоıше отъ хъızиныı его; въ тои же вьсегда сѣда съ сльзами плакааше са, и кричааше, и въпııше велми, ıкоже се бъıша нѣкомоꙋ оржжиимъ очи изкадали, съна же толико прииемъıше, ѥликоже тъчьѫ оума не погоꙋбити весьниемъ, наиваште же прѣдъ съниъмъ молитвъı творıше, и кънигъı почитааше, то бо ѥмоꙋ бѣаше тъчьѫ оуныѭенню въсхлаштению течение же ѥго молитва непрѣстаина а къ богоꙋ любъı без мѣръı, того бо ношть и день въ чистотѣ житиа своѥго ико въ зрьцалѣ дозьра не можааше насытити са того подражам житиа. Мѫси нѣкто отъ тоꙋ сжштиихъ чрьньцъ моли са игоꙋменоꙋ, да и бъı приалъ Їѡан' къ себѣ, да ѥмоꙋ би бъıлъ оученикъ, и приноꙋжди и игоꙋменъ мола и, и прия и къ себѣ, и бѣаше с ѭимъ прѣбъıвам. ѥдноѫ оубо отъ дьнїи повелѣ отъць Їѡанъ Мѫсеоꙋ ити нѣ на коѥ мѣсто, и копавъшоꙋ ровъ съдратити водѫ и привести на папашиие зелию· дошъ-

дѣшоу же ємоу нареченаго мѣста повелѣное без лѣности творѣаше. зною же въ прѣпладьнии бывъшоу възлеже Мшусии подъ камыкомъ великомъ, и оусѣпъ почиваше, не хотаи же зъла рабомъ своимъ господь вари по обычаю, сѫштоу бо велнкоуоумоу отъцоу въ хызинѣ и молитвѫ твораштоу къ богѹ, въздрѣма са и оусѣнѫ малы, и видѣ нѣкога въ сватительстѣ лѣпотѣ възбоуждаѭшта и, и поносашта ємоу о сынѣ и глаголѫшта· Їшане, како бес печали съпиши, а Моиси въ величѣ вѣдѣ прѣбываатъ; абие же въскочивъ за оученика своего молитвѫ творяше· таче пришъдъшоу ємоу вечер' въпрашаше его· ѣда ти са что зъло сътвори; онъ же рече· яко камы великъ ма хотѣ погнести почиваѭштоу ми въ прѣпладьние подь нимъ, аште не бы мене напрасно възвалъ, да оштоутивъ отъскочихъ. съмѣрѣныи же отъць по истинѣ ничесоже отъ видѣнъıихъ съповѣдавъ, таинѣ же благаго бога похвали. вѣаше же и образъ и цѣлитель врѣдомъ невидимъıимъ, якоже нѣкъгда нѣкто Исаакии именемь тѫжестиѫ плътолюбивааго кѣса велми съдръжимъ и въ отъчаании бывъ къ великоуоумоу семоу отъцоу притече, и съ сльзами и въпльми исповѣдаше свои врѣдъ ратъ, блаженъıи же чоудивъ са вѣрѣ его, на молитвѣ станевѣ, рече, ѡ дроуже, и яко молитвѣнаа словеса съконьчавааѫ са, ѣште ницоу лежаштоу болаштоуоумоу, господь творан волѫ въгодьникомъ своимъ, тъ оуслъıшавъ и раба своего молитвъı, и облъгъча братъ томоу ратъ, и благодарьствиста господа бога. нѣкотории завистиѫ пострѣкаемми азъıчѣна и кладьника и наричаѫ, аже дѣломъ нака-

завъ вьсѣчѣскы са вьсѣмъ показалше мошти, силж подажштоу ємоу вьсѣмъ Христосоу, млъча же вьсе лѣто, не глагола ни къ комоу же ничъсоже, ыкоже завистьникомъ молитвьникомъ бъıти глаголѣштемъ, ыко источьникъ присно текъıи затвори са, и съпасение вьсѣхъ погыбе. оумоленъ же бъıвъ пакы по пръвъıи са и чинъ, таче чоудивъше са вьси вьсѣмъ оуправьıенимъ ього, како ново ывивъша са нѣкого Мшсеи на старѣишинъство братиа възведоша на началъно свѣштило свѣштж. добрии же нскоусьници глоумивъше са и не сълъгаша, нъ въсходнтъ на горж и тъ, и непрѣходъıи прѣшьдъ мракъ богообразъное приємлѣтъ, разоумьнъıими възводимъ степеньми, законоположение и видъ словомъ божиемъ отъврьзаатъ оуста, и доухъ вьвлѣче, и отърнгнж слово и словеса и блага съкровишта срьдьчьнааго, и прѣходитъ видимааго житиа коньчинж въ наставении издранлитъскъıихъ чрънорызьць, ѥднѣмъ тъчьж неподобьнъ бъıвъ Мшсеwви ѥже въıшьнїи Иероусалимъ въсходъ, ыкоже онъ въ нижьнии нѣкако сълъганъ бъıстъ и съвѣдѣтельствоуж' мнозии же тѣмь и съпасоша, са и съпасажтъ са, съвѣдѣтель добни Давъıдъ новъıи прѣмждрааго мждрости и съпасенна, съвѣдѣтель же добръıи Їшанъ нашъ прѣподобьнъıи пастъıръ, отъ нѣгоже за памать оумоленъ бъıвъ съ горъı къ намъ новъıи сни боговидъцъ синенскъıа помъıсломъ съшедъ показа намъ и тъ богомъ написанъı ього скрижали из вънждоу оубо дѣствънъı, из вънжтрь же видьнъı имжшта оутврьждение глаголѣшта сице. богоу же нашемоу слава нъıне и присно и въ вѣкъı вѣкомъ аминъ.

Мѣсаца марта ѯа. житиѥ сватааго Їѡана епископа мльчаливаго монастыра отца нашего Савы.

Пръвоѥ прѣдъложѫ въ словесѣ отьца Їѡана мльчаливаго иже въ монастыри блаженаго Савы, ѥкоже и лѣты и житиѥмъ свѣтьломъ инѣхъ высѣхъ старѣишѧ сѫшта. сии оубо освѣштенъıи отьцъ нашъ Їѡаниѥ отъ арминъскаго Никополы бѣ, родителю бъıвъ Єгкратиѩ и Єуѳимиа тако наричаѥмома, богатъствомъ же и слоутиѥмъ родителъскъıимъ къıпаштьмъ и въ миозѣхъ старѣишиньствѣхъ градъскъı лѣпьствовавъшемъ, въ воєводьствѣхъ же и народоводимѣхъ, о инхъже многъı приносатъ повѣсти же и оуправьıвнии, вѵзантиистии же и арменниистии отоци, ıиже да не съ пръва повѣсти насъıштениѥ сътворѫ, хота прѣминѫ, та єдина о нѣмъ съповѣдаѧ, ıиже въсѣмъ съ проста ıвьıениѥ наведѫштиимъ того. роди са оубо, ѥкоже тъ ми съповѣда, въ ѝ дьнь ѵнуара мѣсаца въ четврътоѥ лѣто маркиана цѣсарьства богомъ любима'го· и крьстианома сѫштема родивъшима крьстианѣ и възвождаашѳ са съ своѩ братьıѫ· лѣтоу же нѣкоѥмѳ минѫвъшоу и родителѣма о Христосѣ оумъръшема и раздѣлѥноу бъıвъшоу родителъскоу имѣнию, богоносивъı съ отьць богоу са на оучастиѥ въдавъ и възградивъ въ томъ градѣ црькъве прѣчвальнѣи богородици и приснодѣвѣ Марии отъверъже са потрѣбъ миръскъıихъ осмааго на десате свои врѣсты

лѣта, и приимъ десаторо братиа хоташтам са съпасти моностыръ сътвори тоу· по въса же лѣта юности своеа много полагалше спѣшение чрѣво же дръжати и величание прѣобидѣти, вѣдъі, якоже чрѣвьнаа сытость ни бьдѣти вѣстъ ни цѣломждрьствовати, и величание мльчати не трьпитъ, въздръжание же без бьдѣниа чистотъі и съмѣрениа оуправити са не можетъ. тако тъ оубо въ юнѣ врьстѣ троуждалше са и оумъ безъ глоума храна и слово незазорьно съмѣшено съ солиж божьствьнъіж иже плодъньіимъ словомъ и дѣломъ на житние въздръжан'ное чинялше ни обрѣмьіа ихъ праштам прѣбъівати, ни безъ искоушенна, нъ по малоу вѣдъі а, и божьствьнъіими напаіма питии, плодоносъствовати подобьно зьванна съсъждалше. дъвадесатъноуоумоу оубо и осмоуоумоу лѣтоу пришъдъшоу и благодати свьташти са иже на имь и въсждоу расходашти са, севастинскъіи митрополитъ отъ прослоутиа оубо иже о немъ прѣклонивъ са и отъ колониіска града людии оумолѣнъ бъівъ, акъі на ино орждие того призъвавъ, оуже црькъвънъіхъ сановъ порадие прошъдъша постави епископа наречендаго града, того епископоу оумърашоу, и сице епископьство неволѣж приимъ правьвенна црьноризъскаго житиа не измѣни, нъ въ епископьстве акъі въ манастири троуждалше са дръжа са паче по немьвенние стъіда са не тъчьж отъ иного видѣти са, нъ и самъ нагъ видѣти са, помъішлиа адамовж нагость и иже о томъ, и полагалше иданиж бъіти отъ великъіихъ доброть иже не мъіти са, и просто рещти въсѣми образъі творишѣше спѣхъ въгодити богоу алчьбами же и

молитвами и оцѣщтеннемъ тѣлесънѣнимъ и чистотѫ
срѣдѣчьнѫѭ помъıслъı присно чистѫ и вьсѣко въıше-
ние въземьıжштеѥ са на вѣдѣние божие. нъ и братъ
ѥмоу Пергамии обѣма цѣсарема въгодивъ и старѣи-
шинъıства многа градъıнаı прѣдръжавъ, отъ добротъı
сего освѣштаѥмъ много спѣшение творѣаше въгаждати
богѹ, нъ и братоучадъ оубо ѥмоу Θеѡдѡръ славъ-
нъıи антіграфеусъ сего иже въ добротахъ състарѣвъ-
шаго са божъствънаго того слъıшание приѥмьıа и
доушѫ свѣштанимъ· освѣштаа вельми въгаждаше
богоу съ вьсѣмъ домомъ своимъ, иже Θеодѡръ отъ
вьсего нъıнѣ болѣрьска сьвѣта и къ доброчьстивоуѹ-
моу нашемоу цѣсароу Иоустиниань҃ о съмъıслѣ и чи-
стотѣ житиа и правѣ вѣрѣ и милости чоудимъ ѥстъ,
и сѣ же послѣжде· азъ же на въражденне лѣтънѫѥ въс-
хождѫ. семоу оубо Їѡаноу божьствъноуѹмоу девать
лѣтъ въ епископънии сътворивъшоу сължчи са мжжоу
сестръı ѥго Марна, Пасиникоу нарицаемоу, строити
рамѣньскѫ власть, иже отъ дѣтства сотонина нача
отъштнштати и съмжштати семоу вържченѫѭ црькъве,
строштнимъ обоѭ не дадъı лѣпшаго творити помъı-
шлъıша и строи црькьвънъıхъ потрѣвъ, прибѣгаѭштаа
же къ оустановъ тоа съ ноуждеѭ отътръзаа и оу-
ставомъ оутврьжденоѥ разарае, и многашти молимъ
и словесъı божии тѣшимъ горни показаше са· Марни
сестръı же оуже оумъръши отъ толѣ оубо въ печаль
лютѫ въпадъ правьдивъıи. прнноуждень бъıвъ късна-
тинь градъ възити· и бъıвъ тоу и полезъна своѥи
црькви сътворивъ на коньць цѣсарьства зинонова,

Єѹѳимоу архиепископоу кѣснатины града потроудивъшоу са за нѣ, боговѣгодьнѣ сѣвѣтоуютъ сѣвѣтъ въ сватыи градъ отити, и оупразниваше са отъ потрѣбъ мира сего мльчати, и отъпоустивъ иже бѣша съ нимъ клирици и сътворенъими повелѣнии, и оутлив са высѣхъ и єдинъ обрѣтъ са высѣдъ въ корабь приде въ Иероусалимъ, и прѣбывъ въ гостиньници иже прѣдъ градомъ, иже съзъдана бысть отъ блаженыа Єудокиа, въ нѣиже гостиньници цркы єстъ сватаго гєѡргиа мжченика, и бывъ въ нѣи и мирьское сътжжаніе видѣвъ печальнъ бы въ оумѣ, и молѣше бога съ слъзами довести са въ мѣсто добровѣгодъно и мльчально и на съпасеніе строино. и тако ємоу прѣбываштоу въ штоуждекръмьници и молаштоу са богоу о томь. походаштоу ємоу ноштнж єдномоу по срѣдоудвории, и на нѣко възьрѣвъ оузьрѣ напрасно звѣздж образъ кръстьнъын имжштж, идіштж на нѣ, и слъша глась глаголѧштъ· отъ свѣта того аште хоштеши съпасти са, то въслѣдоуи свѣта сего, и вѣровавъ изиде скоро, и въ слѣдъ идѣаше свѣта того, и свѣтоу ведштоу приведе въ великжж лаврж сватаго отца нашего Савы, Салоустиоу въ то года патриархоу сжштоу въ Иероусалимѣ. бывъ оубо въ велицѣи лаврѣ обрѣте облаженика Савж, дроужины прибравъша рн чрънориза. въ мнозѣ оубо плътьнѣѣмъ оубожьствѣ ходаштемъ, доуховънъими благодѣтьми богатомъ сжштемъ блаженикъ оубо Сава того приимъ прѣда и строителю манастъръскоуоумоу, акы нѣкого отъ новопристжпивъшихъ, повелѣвати ємоу, да слоужитъ, не вѣдштемъ въ нѣмь съкровишта доброу, да

не чоудитъ же са никтоже, имже оутаи са отъ старца чъстъиаго Савы съкровиште Їѡанѣ въ оуправьении, нъ паче да помъышлаютъ таковъи, ако егда хоштетъ богъ обавити сватъимь своимъ, то пророци сѫтъ, егда ли хоштетъ съкрытъ подобию въсѣхъ видатъ, и послоушъствоуетъ ми словоу Ѥлисеи пророкъ глаголѣ о соманитѣнъинѣ, ако болѣзньна доуша ѥм ѥстъ, и господь съкры отъ мене· божъствънъи же Їѡаннъ въсе съконьчавааше послоушание строителѣ же и прокънихъ отьца, съ въсѣмь поуштанииемь и съмѣренимъ слоужа, водж отъ потока възноса, вара дѣлажштимъ и работаа имъ въ каменни и въ прокънихъ слоужьбахъ зьданиа, къиегда манастъръскаа штоуждекръмьница зъдаше са. по томъ же постави и блаженъи Сава сокачих варити и слоужити братии въсеи· приимъ же слоужъбж тж съ оусрьдиемъ и съ радостиж слоужаше въсѣмъ отьцьмъ, въгаждаа комоуждо съ всѣмъ съмѣренимъ и кротостиж, и тж ѥмоу творашть слоужъбж съдѫжи са градити манастъръ отъ лавры на сѣверъ на принимание тоу новоприходаштинихъ из мира, чръноризьчьскыхъ истинж пръвоие въ томъ наоучати са, ти тако въ лаврѣ жити манастъръское оуправьенние и скропътънѣ наоучивъшемъ са блаженоуоумоу Савѣ извѣстоуѫштоу и глаголѫштоу, ѥкоже цвѣтьць прѣдъваряетъ прѣдъ овоштемъ, такоже и манастъръское житие отъходъиаго варѣетъ. семоу оубо зиждемоу манастъроу приноуждаемъ бѣаше правьдивъи тъ мажъ инж слоужъбж творити и варашть носити брашъно дѣлателѣмъ десати пъприштъ въ дала отъ манастъръ. лѣтоу же коньи-

чавъшоу о такон слоужъвѣ и вьсѣмъ отьцьмъ възградивъшемъ са о того оустроєнии и чистотѣ и доуховьнѣмъ разоумѣ, да ємоу отьць нашъ Сава клѣть на мльчаниє. чьстьнъыи оубо Їωанъ клѣть прѣнимъ и повелѣнъ мльчати прѣвъı три лѣта, пать вь недѣли дьнии не ивьıи са человѣкоу съпроста, ни ничсоже въкоушаѫ, въ сжботѫ же и вь недѣлѫ прьвѣє вьсѣхъ къхождааше вь црък'ве, и по вьсѣхъ исхождааше послѣжде, ирѣ и съ страхомъ и съ вьсѣмъ говѣнниимъ стом вь пѣтии по глаголаноуоумоу къ ψалмѣхъ· работаите богоу съ страхомъ, и радоуите са ємоу съ трепетъмъ. толико же ємоу вѣаше пооувръзенние, ıкоже сльзити ємоу зѣло въ годъ безскръвнъıа жрътвъı и не мошти са самомоу дръжати, ıкоже видаштиимъ отьцемъ сльзънъıи даръ дивити са давьца благъıихъ бога. трьмь оубо лѣтомъ коньчавъшемъ са поржчено ємѹ бъıстъ манастъıръскоє строителъство, и помагааше ємоу богъ вь вьсемъ, и благослови са манастъıрь, и оумножиша са дроужина при строителъствѣ єго. коньчавъшоу же слоужьвѫ вьсхотѣ блаженъıи Сава поставити и въ санъ црькъвънъıи, акъı добра и съвръшена чрньца сжшта, и поимъ ıи въ сватъıи град' приведе къ блаженикоу Илии архиепископоупоу, и добротъı того съповѣдавъ молıаше поставити и попа· и архиепископоупъ о нѣмъ слъıшавъ иде на сватоє главьноє мѣсто, хотаи своима ржкама поставити и. великъıи же сии отьць оудръжанъ бъıвъ, ıкоже не мошти оувѣжати съ сжштиимъ, рече къ архиепископоупоу· чьстьнъıи отьче, по нѣже съгрѣшилъ вемъ нѣчто, молѫ осовь блаженъıима вама повѣдати, и аште ма достоина творита

бѣти, то приимѫ поставѣѥнїе, и поимѣ ѩ на вѣсходѣ сватаѧго Гѡлгодѣ особь рече· поштади житїа моѥго, молѫ са твоѥи сватѣѭи, и никомоуже таинѣ вѣзвѣштаи, да не отѣ мѣста сего отидѫ. семѹ же извѣстивѣшоу ѥмоу глагола· азѣ, отьче, оньсица града епископоупѣ поставѣѥнѣ ѥсмѣ· нѣ по нѣже оумножиша са безаконїа моа, оудалихѣ са бѣжа, и вѣдворихѣ са вѣ поустѣѭ, чаа божиа присѣштенїа, правѣдьно же помѣыслихѣ, доньдеже ѥсмѣ вѣ крѣпости тѣлеснѣи, послоужити и поработати отцемѣ, да ѥгда отѣнемогѫ, то безѣ осѫжденїа бѫдѫ, отѣ нѣхѣ слоужьбѫ приѥмьма. се слѣышавѣ архиепископоупѣ чоуди са, и призѣва блажена'го Савѫ, и глагола ѥмоу· нѣчто ми повѣда, и немоштьно ѥстѣ поставити ѥго попа, нѣ отѣ дънешьнаго дьне да мльчитѣ, никомоуже сѣтѫжаѫштоу ѥмоу. да архиепископоупѣ се рекѣ отѣпоусти ѧ. блаженѣи же Сава печальнѣ бѣывѣ вѣ оумѣ отиде тридесатѣ пѣприштѣ вѣ дала отѣ манастирѣ, и вѣлѣзѣ вѣ пештерѫ, падѣ прѣдѣ богомѣ молѣше са сѣ слѣзами глаголѧ· вѣсѫ кѫ ма, господи, тольма прѣзьрѣ, ѩкоже ма прѣльстити и мьнѣти достоинна сѫшта чистнтелѣьства Їѡанна; и нѣыня, владѣыко господи, обави ми о нѣмѣ, ѩко печальна доуша моа ѥстѣ до сѣмрьти, аште сѣѥждѣ иже мьноѫ мьнѣ нѣ освѣштенѣ и добропотрѣбьнѣ и божьствѣнаго твоѥго мѹра подобьнѣ подѣѧтиа непотрѣбьнѣ прѣдѣ твоимѣ величьствомѣ бѣыстѣ. о сихѣ и сицѣхѣ же словесехѣ бѣдѣштоу сѣ слѣзами отьцоу Савѣ аггѣльскѣ нѣкакѣ ѩви са гласѣ глаголѧ· не непотрѣбьнѣ, нѣ избѣранѣ сѣѥждѣ ѥстѣ Їѡаннѣ, епископоупѣ

бо оуже поставьенъ нъıнı попъ не можетъ бъıтъ. до селѣ же видѣнiе· отьць же Сава въ обычаи съı богоивъıенiи же и аггельска видѣнiи не оубои са, нъ радъ бъıвъ приде въ хъızинж прѣподобьнаго Їwана, и обьмъ и глаголаше· отьче Їwане, тъı оубо иже на тебѣ даръ съкръı отъ мене, господь же мои обави. божьствънъıи же Їwан'нъ рече· печална есмъ, отьче, не бо хотѣхъ, да бъı кто оувѣдѣлъ таинъı сеѧ, и нъıнı не възмогж на мѣстѣ семъ жити. старьць же Сава обѣшта са богоу словесемь никомоу съ проста того повѣдати, и отъ толѣ мльчати нача въ хъızинѣ, ни въ црькъве прихода, ни къ комоуже съ проста глагола, развѣ къ слоужаштѣоумоу ѥмоу до четъıрь лѣтъ, тъчьıж въ день свашт҃ениıа бъıвъшаго въ манастъıри чьстънѣи црькъви прѣсватъıѧ богородица и приснодѣвъı Мариѧ, тъгда во тъчьıж архиепископоупа Илиж сватъıи отьць нашъ Сава оумоливъ и много спѣшение сътворивъ на свашт҃ение пришъдъша приноудi прити и цѣловати, иже патриархъ бесѣдовавъ съ нимь и възлюбивъ ѥго доуховьнъıи разоумъ же и оустрои и сладькж бесѣдж въ чьсти имѣлше вьса лѣта патриаръшъства своѥго. четъıремъ же лѣтомъ конъчавъшемъ са и блаженоуоумоу Савѣ отъ лавръı отъшъдъшоу на страны скудопольскъıѧ бесчинъııа ради послѣдьнiихъ, иже въ новѣи лаврѣ бъıша, чьстънъıи Їwанъ бѣжа бесчинъıваго събора отиде въ поустъıнж роувиnж въ патънадесатъное своѥѧ врѣсты лѣто, мльчаше тоу лѣтъ шесть, вьсего житиıа человѣчьска отълаживъ са, глаголати къ богоу люба въ мльчанiи, и оумьнъıи зракъ длъгъıимъ трѣпѣниѥмъ очиштаѧ,

ꙗкоже отъкрꙑвеномъ лицемъ славѫ господьнѭ видовати, вьсе спѣшенїе твора отъ славꙑ въ славѫ оуспѣвати болꙗшинѫхъ желанїимъ. по двою же дьнью или по трьхъ ѥстьствъныꙗ ради тѣлеси потрѣбꙑ ослабьшꙗ исхождлаше не пештерꙑ, и обхождлаше поустынѭ събиранїꙗ ради саморастѫштинѫхъ мелагрии, отъ нихъже крꙑматъ са иже въ поустынѣ отъходьници и, въ ѥдинъ отъ дьнии въ начатъкъ того божествънлаго хожденїꙗ, не оу искоусьнъ бꙑвъ тома поустꙑнѣ, нзъшьдъ на съхожденїе и забльждивъ въ беспѫтънꙑꙗ врѣгꙑ занде, и не обрѣтъ, кждоу съвратити са къ пештерѣ, не могꙑ же грасти паде задоушивъ са, и тоу напрасно на вѣтрѣ бꙑвъ божьствънꙑмъ присѣштенїимъ, акꙑ пророкъ, ꙗкоже мьнѭ, Ѩвакоумъ, обрѣте са въ своеи пештерѣ· лѣтоу же исходаштоу разоумѣвъшоу поустꙑнѭ тѫ и мѣсто оувѣдѣвъшоу, отъ нѣгоже на вѣтрѣ прѣнесенъ бꙑстъ, обрѣте ѥ пьприштъ пать отъ пештерꙑ. братъ нѣкто пришьдъ въ Роуѫ прѣбꙑ оу нѣго годъ малъ, отъходьное житїе съ нимъ живꙑ, иже братъ сꙑтостъ паче приимъ такова'го трьпѣнїꙗ глагола къ старьцоу, оуже великоу дьни приближалъштоу са· възидѣвѣ оуже въ манастꙑрь, отьче, и великъ дьнь и праздьникꙑ съ отьци сътворивѣ, ꙗко ничсоже врашма не имавѣ сьде развѣ мелагрии сихъ. божъствънꙑи же Ѩаннъ не хотѣаше ити тамо, отцоу нашемоу не сѫштоу тоу Сакѣ, нъ манастꙑра отъшьдша, ꙗкоже рѣхомъ, тѫжаштаго же брата отити хоташтꙗ оувѣштаваше глаголѧ· помльчимъ, брате, и вѣроуимъ, ꙗко иже въ поустꙑнѭ шесть сътъ тꙑсѫштъ прѣкръминꙑи

въ четꙑрехъ десатехъ лѣтѣхъ, тъ и насъ не тъчьжъ потрѣбънꙑихъ, нъ изобильнꙑихъ накрꙑитъ, сице бо рече· не небрѣгж тебе, ни оставлꙑж тебе, и въ еѵаггелии рече· не пыцѣте са глаголѧште, что имъ или что пиемъ, или въ что облѣчемъ са, вѣстъ бо отьць вашъ небесъскꙑи, ико трѣбоуете сего вьсего, тъчьжъ просите цѣсарьства божиа и правъдꙑ его, и то приложитъ са вамъ· потръпи оубо, чадо, и жзъкъи пѫть паче·пространааго поч'ти, не штадаште бо са еже жити сьде вѣчьнжж мжкж творитъ, сжштиа же сьде страдьба благꙑихъ готовитъ насꙑштание. сими и сицѣми словесы глаголавъшоу отьцоу не послоуша братъ, нъ отиде пѫтемъ, иже въ манастꙑрь идѣаше. томоу же отъшъдъшоу приде человѣкъ нѣкто незнаемъ съ проста къ старьцоу имѣа осьла многъ благꙑиь наложено, имѣше же брѣма хлѣбъ чистꙑ и топлꙑ, вино и масло дрѣвѣноие и младꙑ сꙑрꙑ и лица и кринищж медоу, и сложивъ отиде. чъстъиъи же отьць нашъ Ѩаннъ о пришѣштении божии възвесели са доухомъ· отъшъдъи же братъ пѫтьмъ завлѫдневъ и зѣло са съкроушивъ възврати са третин дьнь гладъмъ мърꙑ и раслабѣвъ и своего прѣслоушанна насꙑтивъ са плода, и обрѣтъ толикꙑ благꙑиа въ пештерѣ, о своемъ невѣрьствѣ и непокорении покаавъ са, проштенна проса приати, попекъ са о немощти человѣчьствѣ и о братѣ поболѣвъ въстави и и оутѣшаваше глагола· вѣждъ зѣло, ико можетъ господь въ поустꙑни оуготовати трепезж. въ то лѣто оубо Ѩламоундарьсисикъ, цѣсарьскꙑи санъ възмъ, иже персомъ дань даваж, иде на Ѩравиж и на Палестинъ

съ многоѭ щростиѭ на грѣкы, въсѫдоу плѣныѧ и несьвѣдами поюмѧ плѣнникы, и много безакона твора по амидъстѣмь плѣнѣнїѣ, множьствоу оубо ратьничьскоу рашъдъшоу са по поустыни сеи, старѣишинамъ же и хранителемъ тоѧ поустыни възвѣстивъшемъ о ратьницѣхъ хранити са по манастыра великыѧ лавры отци възвѣстиша чьстьноуоумоу семоу отьцоу не ходити въ Лоуврѣ, нъ въ лаврѫ прити и прѣбывати въ своеи хызинѣ. Їѡаннъ же божьствьныи божьствьныѧ сласти въкоусивъ мльчании ради сеѧ са люба дръжаше, и отъстѫпити не можааше. помысливъ въ себѣ глагола: ащте са не печетъ богъ множ, то въс кѫѭ и живѫ; и сице въышьнаго положивъ себѣ оубѣжиште, прѣбы безъ оужасти. богъ же иже присно свои штада робъ, аггѣломъ своимъ заповѣда по писаноуоумоу прѣподобьнааго съхранити, извѣстити же ємоу хота малы оубоявъша са, стража видома поусти лва велика зѣло и страшьна хранашта и ноштиѭ и дьниѭ отъ оубиваѭштихъ поганыихъ съвѣта: обаче оубо прьвѫѭ ношть оузьрѣвъ лва съпашта малы оубоя са, якоже тъ ми съповѣда, якоже оубо ношть и дьнь въслѣдоуѭшта и не отъстѫпаѭшта и ратьникомъ отъоумыѭшта лва видѣ, благодарьствьнымъ пѣсни въсылааше богоу не оставьляѭштоуоумоу жъзла грѣшьныихъ на причастие правьдивыихъ. блаженикъ оубо отьць нашъ Сава пришъдъ отъ Скѹдополи и новѫѭ съставивъ лаврѫ и на пештерьное граждение пришъдъ и въспоманѫвъ бывъшее ємоу видѣние нѣкъгда о прѣподобьнѣмъ Їѡанни, иде къ немоу въ Роувѫ, и глагола ємоу: се, съхранилъ та ѥстъ богъ отъ

ратьничъска прихождения и извѣсти ти видомъ ти
стражъ посълавъ, въстани и ты сътвори нъıны чловѣчь-
скоıе, и бѣжи акъı отьци. да веде и въ величаишж лаврж,
и затвори ї въ хъızинѣ пати десатъ ти пати лѣтъ
сжшта, никомоуже иномоу отъ дроужины вѣджштоу,
ıако епископъ ıестъ· многомъ же лѣтомъ минжвъ-
шемъ оустрои богъ ıавити съкровъноıе богатъство
їωанново образомъ сицѣмъ· мжжъ нѣкто отъ асиıны
земьıа сы, Єдерии же нарицаемъ, епископъскъıимъ
саномъ почьтенъ и того достоинѣ живы, въ Иероусa-
лимъ пришъдъ и чъстънъıимъ мѣстомъ поклонивъ
са и животворивоуоумоу дрѣвѳ, и многа имѣнıа раз-
длавъ оубогъıимъ же и манастъıрьмъ, и изиде иска-
талаго гра иды въ своıж отьчинж, и вьсѣдъ въ корабь
и малы въ пжчинж отъплоувъ нѣ отъ коıего проти-
вовѣтрıа възврати са съ многоıж бѣдоıж въ Їскa-
лонъ, и хотѣвъшоу ıемоу по двою дьнию отъплоути
ıави са ıемоу въ сънѣ аггѣлъ господьнь глаголѧ· не-
мошътъно ти ıестъ ити, аште да не възвративъ са въ
сватъıи градъ ї идеши въ лаврж чрьньца Савы, и по-
вѣсѣдоуıеши къ чрьньцоу Їωаноу, къ мльчаливоуоумоу
мжжоу правьдивоу и добромъ житиимъ сжштоу еп-
скоупоу, и въ богатьствѣ мирьстѣ бъıвъша, и божıа
страха и любъıве въсего мирьскаго прѣобидѣвъша, и
своıевольствънънмъ оубожьствъмъ и въздръжанииим'
въздръжавъшоу са самомоу. тъгда оубо Єдерии въ-
ставъ отъ съна и видѣнıе расждивъ съ вьсѣцѣмъ
потъштанıемъ въпрашаа приде въ лаврж отьца Са-
вы, и видъ отцемъ повѣдавъ веденъ бъı къ мльчаль-

никоу, и цѣловавъ їи прѣвы оу нѣго дьва дьни, и въ продлъжение пришъдъ рѣчи закла и, да повѣстъ емоу о себѣ, и да съкажетъ емоу, кто естъ, и сице приноужденъ повѣда и родъ и отьчьство и чистителъство, и то оувѣдѣвъ Єдерии и прѣчоудивъ са рече· по истинѣ и нъıнѣ камение свато валıетъ са по земи, и сице поклонивъ са правьдивоуоумоу иде къ блаженоуоумоу Савѣ, и повѣда томоу же и отцемъ высѣмъ ижже о божьствьнѣѣмъ Їоаннѣ, и отъ толи оувѣдѣнъ бъıстъ родъ Їоанновъ и єпископъıство. въ седмьдесатъное и деватое лѣто връстъı сего Їоанна сватъıи от'ць нашъ Сава въ мирѣ оусъпе мѣсаца декамбра въ ѣ. тъгда оубо печалънъ бъıстъ въ оумѣ чъстънъıи съ висьръ, по ижже не излѣзе не хъızинъı, и приде на съконьчанние сваталго отца. семоу оубо въ толицѣ печали бъıвъшоу и отьча лишенията съ слъзами плачъштоу са ими са емоу въ сънѣ отьць нашъ глаголя· не пьци са, отьче Їоанне, аште бо и плътиж отълажчихъ са отъ тебе, нъ доухомь съ тобоѫ иесмъ. семоу же глаголъштоу, ико моли владъıкѫ, да и мене приметъ, рече блаженъıи Сава· томоу нъıнѣ немоштьно е бъıти, нскоусъ бо великъ хоштетъ бъıти въ лаврѣ, и хоштетъ богъ, да иеси въ плъти на оувѣтъ и оутвръжденние крѣпаштинмъ са вѣры ради и троуждаѫштинмъ. то видѣвъ и слъıшавъ божьствънъıи Їоаннъ радостънъ оубо бъıстъ о отьци, скрьбь отътрасъ, тъчыж печалше са о възвѣштенѣемъ нскоусѣ. помъıшленние же вьна видѣти, како отълажчаетъ са доуша отъ тѣлесе, и вьнегда о семъ бога молıашє, вьсхъıти са разоумомъ въ сватыж Вндлеемъ,

и оузрѣ въ папрѣтѣ тѣм чьстѣнѣмь црькъве мжжа чоудѣна свата възлежашта и оумираѭшта и доушѫ его отъ аггѣлъ прѣемьемѫ и съ божьствѣнѣмь нѣкоторѫмь хвалоѭ же и доброволиемъ на небеса възносимѫ, и хотѣаше своима очима видѣти, аште то естъ тако, и въставъ въ тъ часъ иде въ сватѫѭ Ѥидлемъ, и обрѣте, ѥко въ тъ часъ прѣдалъ бѣаше доушѫ человѣкъ, и цѣловавъ чьстѣное его тѣло въ томъ папрѣтѣ, и овлѣкъ положи и въ мѣстѣхъ прѣподобѣнѣихъ, и тако възврати са въ хѹзинѫ своѭ. сего просвѣштенаго старца оученика Ѳеѡдоръ и Їѡаннъ съповѣдаста ми глаголѫшта, ѥко по оусѣпении сватаго Савы посъла на старьць на орждие, на Ливнадѫ и на пѫти· ѥко прѣплоухове Їѡрданъ, сърѣтоша на нѣкотории глаголѫште влюдѣта, ѥко левъ прѣдъ вама естъ, вѣ же помъслиховѣ, ѥко мошътънъ естъ богъ молитвъ ради отца нашего съхранити наю· ѣда бо волѭ, рѣста, изидоховѣ; нъ старьца наю заповѣдь съконьчаваѥвѣ, се помъсливъша идѣаховѣ, и се, левъ идѣаше на съраштѫ нама, и оубоѭховѣ са зѣло, и крѣпость не оста въ наю, и въ скорѣ оузьрѣховѣ старца по срѣдѣ наю, страхъ наю отънемьѭштъ, и пѣати велаштоу. тъгда левъ акы раноѭ извѣнъ отъбѣже отъ наю, и вѣ без врѣда шѣдъша придоховѣ къ старьцоу, иже варнѣ глагола къ нама· видѣста ли, како обрѣтохъ са съ вама въ вѣдѣ; нъ оубо и сьде много молихъ са богоу за ва, и се, сътвори милость съ вама. и се же ѥдинъ отъ оученикъ его повѣда ми Ѳеѡдоръ рекъ, ѥко многа лѣта сътвори, срѣбанние тъкмо приемьма, и се съ дѹмиш то съ нимъ

пепеломъ растварѣѣше, ти тако ѣдѣѣше. деснѫ же и сице творашта образомъ сицѣмъ. забы ѥдноѭ затѣкнѫти двьри, и хотѣвъ азъ дати ѥмоу оукропъ коснѫхъ са двьрехъ, и отъвръзоша са, и обрѣтохъ и дѣмьиньницѫ въ чашѫ исыпаѭшта· томоу же о семъ зѣло въпечаливъшоу са разгънати печаль хота старцоу рѣхъ· не ты се ѥдинъ, отьче, твориши, нъ и мнози лавры сѣм съконьчавлѭште глаголѫштеѥ писанѥ, ѩко пепелъ акы хлѣбъ ѩхъ, и едва възмогохъ сими словесы прѣмѣнити старца. жена нѣкто Кападокиса родомъ, Василина же именемь, дѩконниса сѫшти приде въ Иероусалимъ, имѫшти съ собоѭ братоучада самьчимъ санъ прѣдръжашта, ѩже при иномь оубо въздръжа бѣаше, къ цркъви же высѣчьстѣи не приобьштаашѣ са, севъирово зъловѣрьство приимъ· дѩконниса оубо много творѣаше спѣшениѥ того вѣрѫ прѣложити и пристроити къ высѣчьстѣи цркъви. се же и коѥгождо мѫжа правьдива молѩаше молитвѫ творити за нѩ· ѩже жена слышавъшѩ божьствънааго сего Їѡана благодати желаашѣ оубо поклонити са ѥмоу· оувѣдѣвъши же, ѩко не възможьно ѥстъ въходити женѣ въ манастырь, призъвавъши Θеѡдѡра того оученика молѩаше сего пощи и и вести и къ сватоуоумоу стар'цоу, вѣроуѭшти, ѩко молитвѫ того ради прѣложитъ богъ жестосрьдиѥ ѥго, и съподобитъ са приобьштити къ высѣчьстѣи цркъвѩ, ѥгоже поимъ оученикъ Θеѡдѡръ сьниде къ старцоу, и оударивъ въ двьри по обычаю, и старцоу хоташтоу отъвръсти поклониста са дроугъ дроугоу, и оученикоу рекъшоу· благослови насъ, отьче, отъвръзъ старьць гла-

гола оученикоу· тебе оубо благословыж, а тъ без благословыенны ѥстъ. оученикоу же глаголѫштоу· не сице, от'че, отъвѣшта старьцъ· по истинѣ, не благословыж ѥго, дондеже не отъстѫпитъ мждръствованиѧ отълѫчивъшинхъ са, и высѣчьстѣи цръкви исповѣстъ приобьштити са. то слышавъ онъ высчоуди са о старчи прозорьнѣѥмь дароу, и чоудесьмь измѣнивъ са обѣшта са съ извѣштанимъ высѣчьстѣи цръкви приобьштити са. тъгда старьцъ благослови и, и въставивъ дастъ ѥмоу пръвоѥ прѣчистыихъ таинъ, высѣко дъводоушиѥ отъ срьдьца ѥмоу отътрѣбивъ. то слышавъши Василиил на множаишж любьвь приде, ѩкоже видѣти своима очима старца, и помъсли одѣти са въ мѫжъскъıи образъ и ити къ нѣмоу въ лаврѫ и ѥже о себѣ съповѣдати томоу· и томоу отъ аггѣльска обавыенна обличеноу бъıвъшоу вызвѣсти ѥи глаголѧ· вѣдѫшти бѫди, ѩко аште придеши, то не имаши мене видѣти, да оубо не троужди са, нъ паче трьпи, иждеже аште да ѥси, то прндж ти въ сьнѣ, и слышѫ ѥже о тебѣ, и еликоже ми аште въложитъ богъ повѣдѣ ти. то она слышавъши вѣровавъши прнѧ авѣ видѣниѥ, ѩви бо са ѥи въ сьнѣ глаголѧ· се оубо богъ посъла ма къ тебѣ, повѣждъ ми, ч'то хоштеши. си же о себѣ повѣдавъши ключаѥмъıи отъвѣтъ прнѧ, въста благодарьствѫшти бога и сватааго, и пришъдъшоу оученикоу старчоу и образъ и лице повѣда отче. се же азъ отъ тоѧ самоѧ слышахъ дїаконисы Василинъı. мѣсто, въ нѣмъже затворилъ са ѥстъ сватъıи старцъ, врѣгъ имать на западъ и въсокъ зѣло, въ станнї мѣста съı, въ нѣмьже стелы хлѣвинъı ѥго

оутвръждена ѥстъ, брѣжѣнъıи же камъı толма соухъ зѣло ѥстъ и безъ влагъı, ıкоже никакоже влагъı творити въ хлѣвинѣ. въ ѥдинъ оубо отъ дънни въземъ сватъıи старць сѣма смокъве ѥдноа глагола своима ученикома Θеѡдороу и Їѡанноу· послоушаита мене, чадѣ, аште божие человѣколюбие дастъ сѣмени семоу и камени семоу силж ıкоже плодъ сътворити, то вѣдита, ıкоже тоуѭ цѣсарьство невеськоѥ даютъ ми богъ, и се рекъ прилѣпи къ сѣдаıштоуоумоу са камени смокъве, да иже оубо жъзлъ ароновъ соухъ сжштъ расти и процвисти повелѣ богъ, тъ же и не сѣдаıштоуоумоу са и соухоуоумоу камъıкоу въздрастити повелѣ на показание чѣдомъ, иже по томь какж полжчи благодать рабъ ıго, и видѣвъ старць лѣторасль благодарьствѣıаше бога съ слъзами, ıже лѣторасль по малоу на высотж въсходашти донде до стропа иже и отъстропи и просто рещти на лѣто се ѕь три смокви роди, аже възьмъ старць и съ слъзами облобъızавъ изѣ, и благодарьствн извѣстивъшаго ѥмоу бога, подавъ и оученикома своима по малоу, и се джвъ въпиютъ, добротѣ старчи съвѣдѣтельствѣа, и отъ нѣлиже смокви изоша богоносивъıи старць, готовъıше са· ıкоже оубо въ великж старость приде, отъврьзоша оученици на слоужение ѥмѣ. азъ оубо вьıшьдъ къ нѣмоу и страшъноıе джва чоудо видѣвъ расмаштрѣхъ прилежънѣ, како оукорени са, и аште иматъ распалинж камъı, и обрѣсти не могохъ, ıкоже ми въсчоудивъшоу са рещти· ѡ глъбина богатьства и прѣмждрости и вѣди божиа, ıко не испътани сждове ıго и неислѣждени пжтиѭ ıго, вѣдатъ бо, мьнж, и

много дьнии искоусѣ имѣште лавры блаженаго Савы, ѣкоже въ градѣ ни смокы бѫдетъ, ни дѣвъ никакъже многыѧ ради топлоты и соухоты въздоуха лаврьскаго· аште ли кто мѣнитъ дѣвие малаго манастыра, иеже при пѫти иестъ, то да вѣстъ, ѣкоже то молитвами бысть блаженаго Савы· глѫбинѫ же земьѧ обрѣтъше и подъгорие поточьное доуждевыихъ водъ, сего ради мнозѣмъ начѧнъшемъ оу потока садити, нѫдеже и глѫбина земьѧ бѣ, и васѫ зимѫ поливаѫштемъ намъ, едва о лѣто възмогоша са приати садове многыѧ ради хоухоты, ѣкоже глаголахъ, и зноевъ великыихъ. и се отъ многаго мало събравъ писанию прѣдахъ, оставивъ съповѣдати и иже о вѣрѣ иего троудъı, аже показа на Оригена и на Θеодора мопсоуестиискаго, оустава же и застѫпьникы и гонениа, ѣже приѧ по благовѣштению за апостольскыѧ оустава. иъ сего нивѣмь съписаѫштимъ оставьѧ съповѣдати, добрѣ бо вѣдѣ, ѣко мнозѣмъ васнь по того оумрьтви спѣшьнѣие бѫдетъ съѱати троудъı же и гонениа и бѣдъı, аже подъѧ за правовѣрие, и повѣдъı и славѣнаи иемоу житиа по васемоу, ѣкоже рѣшти, по нашемоу житию и свѣташтихъ са на нѣмь добротѣ ради словѫштоу бъıти, ѣкоже слъıшахъ сватъıи иемоу азъıкъ глаголѫшть, въ двадесатъное своиѧ иемоу врѣсты лѣто и осмое епископъ поставьѧнъ бъı, ѣкоже и въıше съказахомъ, и сътвори въ епископьии десать лѣтъ, и прѣбъı въ лаврѣ. прѣвое лѣтъ ⁱ҃в, отъ нѭже съложи лѣтъ шесть, и въ хъızинѣ затворенъ, въ нѣнже и до селѣ мльчитъ· съконьча о возѣ лѣтъ ⁿ҃з, и се донде сътнаго четврътаго своиѧ

връсты лѣта, и естъ зѣло старъ и свѣтълъ лицемъ и доушеѭ по оустѣнѣи и божьствѣнымъ благодати напльненъ. помолимъ же са и мы оубози, да богъ ѥште паче и паче възможьна сътворитъ ѥго, и теченние ѥго въ миро оу съврѣшитъ, ѩко томоу подобаатъ слава, чьсть, дръжава и покланѣние отьцоу и сыноу и святоуоумоу доухоу нѣнѣ и присно и въ вѣкы вѣкомъ амин.

Сватааго отьца нашего Їѡана златоустааго слово о четвръдьневьнѣмъ Лазарѣ.

Дънесь отъ мрътвѣныхъ въстам Лазарь многоу и различъ гнѣвоу раздрѣшение намъ даетъ. не вѣдѣ бо, како чьтение се иновѣрьникомъ да врѣдъ и жидомъ прь винѫ, не отъ истины, не бѫди, нъ отъ онѣхъ зълодѣинымъ доуша· мнози бо отъ иновѣрънѣныхъ глаголѫтъ, ѩко не тъчьнъ сынъ отьцоу. по что; ѩко трѣбова молитвы Христос въставити Лазара· акы бо не молилъ са, не бы въставилъ мрътвааго· то како естъ, рече, тъчьнъ моливъши са приимъшоуоумоу молитвѫ; сии бо моли са, а онъ молитвѫ отъ молашта'го са прима. блазнатъ же са, не разоумѣѭште, ѩко съхождениа си бѣ и пришъдъшинѫ дѣльма немоштн молитва· аште ли то, рьци ми, кто болѝн, оумъываѫ ли нозѣ, или онъ, ѥмоуже оумъывалъ нозѣ; оуто ѩко онъ бо-

лии, ємоуже оумъı ноз҃ѣ мы҃ни. нъ сѫпасъ оумъı ноз҃ѣ прѣдавъшоуоумоу и Июдѣ, съ оученикъı бо бѣ, что оубо деши; болии прѣдавъıи Июда Христоса, по нѣже оумъı Христосъ ноз҃ѣ ємоу; не бѫдн. что ли съмѣрьнѣıе ѥстъ, оумъıти ли ноз҃ѣ или молити са; оуто ıако оумъıти ноз҃ѣ съмѣрьнѣıе неже молити са. да ѥже съмѣрьнѣиша не отъвръже са сътворити, како въıшеıе да въı отъвръглъ са сътворити; нъ вьсе пришъдъшихъ дѣлъма немошти бъıваше· и ıако пришъдъшихъ дѣлъма немошти бъıстъ жидовъ, прѣдиндъı слово съкажетъ. нъ и жидове възъмъше отъ сждоу пьри извѣтъ глаголѫтъ· како сего крьстиıани бога имѫтъ, и ѥже и мѣста не вѣдѣаше, ıел'ма глаголаше сѫпасъ Мардѣ и Марин, сестрама лазаровама· къде положисте и; видѣ ли, рече, невѣстъ; видѣ ли немошть; ѥже и мѣста не вѣдѣ, си богъ; нъ рече к'нимъ, не сиѭе имѣѫ, нъ сѫпротиви имъ срамити са хота· не вѣдѣ ли, речеши, Христос мѣста, ıел'ма рече· положисте; то и отьць не вѣдѣ сквозѣ породѫ хода, акъı ишта ѥго и глагола· Ядаме, къде ѥси; кде са съкръı; по что не нарече мѣста прьваго, иждеже съ богомъ пространо бесѣдоуıше Ядамъ; Ядаме, кде ѥси; и онъ что; гласъ твои слъıшахъ ходаштъ въ породѣ, и оубоıхъ са, ıако нагъ ѥсмъ, и съкръıхъ са. аште се невѣсть наричеши, то и оно нарьци невѣсть. глаголаше Христос Мардѣ и Марин· к'де положисте и; се ли невѣсть наричеши; что бо речеши, ѥгда слъıшиши кога глаголѫшта къ Каинѫ· къде Авель братъ твои; аште и се невѣсть наричеши, то и оно нарци невѣсть. възъми и дроугоıе оуказание отъ сватаго ѱ҃анна· рече богъ къ

Аврамоу, крати вьпѣ содомъскъ и гоморьскъ иде къ мьнѣ, сѣшѣдъ оубо виждѫ, аште по плиштоу ихъ приходаштоуоумоу къ мьнѣ съконьчаваѭтъ са· аште ли, да разоумѣѭ. вѣда си вьса прѣжде бѣтиѣ имъ, пытаѣи и сръдьца и истеса богъ, вѣдъı и мъıсли человѣчьскъı, ѥдинъ· сѣшьдъ оубо виждѫ, аште по плиштоу ихъ приходаштоуоумоу къ мьнѣ съконьчаваѭтъ са, аште ли, да разоумѣѭ. аште оно невѣсть, то и си не вѣдѣти ѥстъ. нъ и отьца ветъхоу не вѣдѣ нъ и сънъ по новоуоумоу завѣтоу. что оубо ѥстъ· сѣшьдъ оубо виждѫ, аште по плиштоу ихъ приходаштоуоумоу къ мьнѣ съконьчаѭтъ са, аште ли, да разоумѣѭ; вѣстъ, рече, приде къ мьнѣ, нъ хоштѫ пакъı опасьнѣѥ самѣми дѣлесъı искоушение възати. коѥ, ѩко азъ не вѣдѣ, нъ ѩко наоучити хоштѫ человѣкъı не просто словесъ послоушати, ни аште кто рече то что на дроуга, вѣровати, нъ прьвоѥ опытати ѧ, ти самѣми дѣлесъı искоушение навъıкъ'ше сице вѣровати лѣпо. сего дѣлма и въ писании дроузѣмъ глаголаше· не вѣроуи вьсѣкомоу словеси, ничтоже бо сице казитъ жизни человѣчьскъıѧ, ѩко еже скоро вѣровати глаголѣмъıимъ. се и пророкъ Даѵидъ прорича глаголаше· оклеветаѭштаго таи ближнаго своѥго, сего изгонıхъ, грѣдомъ окомъ и несътомъ сръдьцемь, съ нимъ не ѣдѣхъ. видѣ ли, како не бъı невѣдѣние съчасоу рештн, кде положисте и; ѩкоже ни от'цоу же рештн· кде ѥси, Адаме; или Каиноу, кде Авелѧ братъ ти; или· шьдъ виждѫ, аште по плиштоу ихъ приходаштоуоумоу мьнѣ съконьчаваѭтъ са, аште ли, да разоумѣѭ. да оуже врѣма оубо противѫ онѣмъ

плъчити са глаголѫштимъ, како немощти дѣлѣма Христос молнъ са въстави Лазара. не сице, послоушаи съ въсѣм' опасеннимь, молѫ· оумьрѣ Лазарь, и не бѣ на мѣстѣхъ тѣхъ Їсоус, нъ въ Галилеи, и рече оученикомь си· Лазарь дроугъ нашъ оусьпе. они же мнаште, ыко о сънѣ семъ бесѣдоуетъ, рекоша ємоу· господи, аште оуспе, исцѣлѣетъ. рече имъ ывѣ Їсоус· Лазарь оумрѣ, и приде въ Иероусалимъ на мѣсто, идеже Лазарь лежалше, и сърѣте и сестра лазарова, и рече ємоу· господи, абы былъ сьде, не бы оумрълъ ми братъ. слако жена не вѣджшти, ыко и не пришьдъ Христос тоу бѣ божьства властиь, нъ плътьнымъ пришьствимъ съмотрашти оучителю силѫ глагола'ше ємоу· господи, абы былъ сьде, не бы оумрълъ ми братъ, и нъıнѣ, рече, вѣдѣ, ыко ѥже просиши оу отьца, дастъ ти. съпасъ же противѫ прошенню ѥи творитъ молитвѫ, не бо молитвы трѣбоваше богъ, да мрътвааго въставитъ. дѣѣши ли или инѣхъ мрътвыихъ не въстави; ѥгда сърѣте нѣкого износима въ братѣхъ мрътва, не тъчьѫ ли прикоснѫ са одрѣ и въстави мрътваго; дѣѣши ли молитвы трѣбова тъгда на въставьѥние оумръшаго; и пакы инъгда не тъчьѫ ли слово рече надъ дѣвицѫ· талида коумы, дастъ ѭ родителѣма съдравѫ; дѣѣши молити са трѣбова тъгда; и что глаголѫ о оучители; оученици ємоу словомъ мрътвыѧ въставиша. Петръ Тавидѫ не словомь ли въстави; Паулъ не своими ли ризами многа знамениа сътвори; и навъıкни чоудьнѣѥ· стѣнь апостолъ мрътвыѧ въстави. приношаахѫ бо на одрѣхъ неджнвыѧ, да понѣ стѣнь петровъ наидетъ

на коего ихъ, и абие въставшѫ. стѣнѣ оученикъ въставьше мрътвыа, али оучителѣ молитвы трѣбоуше, да мрътваго въставитъ; нъ немощти дѣлма женьскы творитъ. рече бо емоу· аби былъ сьде, не бы ми оумрьлъ братъ, и, нынѣ, рече, вѣдѣ, ако егоже просиши оу отьца, дастъ ти отьцъ. молитвы проси, молитвѫ даѭ. лежитъ источьникъ, якоже, аште кто принесетъ съсѫдъ, напльнитъ сьсѫдъ· аште естъ великъ, велико възьметъ, аште малъ, мало възьметъ. си молитвы проси, и да молитвѫ. и инъ вѣшта· рьци словомь, и исцѣлѣетъ отрокъ мои. рече емоу· по вѣрѣ твоеи бѫди ти. дроугыи рече· нѣсмъ достоинъ, да ми подъ кровъ вълѣзеши. и рече емоу· бѫди ти, якоже хоштеши. дроугыи рече· приди, ицѣли ми дьштере. и рече емоу· идѫ по тебѣ. противѫ силѣ и оумоу человѣкомъ и цѣльба отъ врача приноситъ са. дроугаа прикоснѫ са подразѣ емоу тан, и тан цѣльбѫ въза. къждо якоже вѣрова, цѣльбѫ приимаше. си глаголетъ· вѣдѣ, ако, еже просиши оу отьца, дастъ ти отьцъ, елмаже молитвы проси, молитвѫ дастъ, не самъ молитвы трѣбоуа, нъ немощтї женьстѣ года, и да покажетъ, ако нѣстъ сѫпротивь богоу, нъ ако еже и сни творитъ, то же и отьцъ творитъ. съплеска богъ ис пръва человѣка, обою бъистъ съплесканиѥ. сътвориѣ бо съ человѣка по капи нашен и по образоу пакы хотѣ разбоинника въвести въ породѫ, и тъчьѭ слово рече, и разбоинника въ породѫ вьведе, а не трѣбова молитвы, ацѣ высѣхъ иже по Ѧдамѣ ставилъ бѣ богъ отъ того вълаза. положи бо пламѣно копьѥ блюсти породѫ, нъ властиѭ Хри-

стос породѫ отъвръзе, и разбоиника въведе. разбоиника ли, господи, отъць твои ѥдного дѣлма грѣха Ѧдама ис породы изведе, а ты ли разбоиника въводиши; иже тъмами зъла и тъмами безаконии винны ѥстъ; сице ѥдинѣмъ гласомъ въ породѫ въведе; ни, ни оно без мене бысть, ни се безъ отьца ми, и се бо моѥ и оно отьче, азъ бо въ отьци и отьць въ мьнѣ. и да видиши, ыко не бысть молитвы дѣло ѥже въставити мрьтваго, послоушаи молитвы· что бо рече; благодарѫ ти, отьче, ыко слъыша мене. что бо рече, ничтоже къ отцоу прѣжде словесе сего, и рече, ыко слъыша мене, ничсоже не вѣшта прѣжде гласа сего, то же глаголетъ, ыко слъыша мене. се молитвы образъ ѥстъ; се знаменние молению; благодарѫ ти, ыко слоушаѥши мене· азъ же, рече, вѣдѣ, ыко присно мене слоушаѥши. нъ окрьсть стомштааго сего дѣлма народа рѣхъ, да разоумѣѭтъ, ыко ты ма поусти. дѣѥши ли, ыко мрьтвааго дѣлма моли са; дѣѥши рече· отче, повели, да въстанетъ Лазарь; дѣѥши рече· отьче, повели съмрьти послоушати мене; дѣѥши рече· повели, да и адъ вратъ не заключитъ, нъ скоро мрьтвааго да издастъ; нъ окрьсть стомштааго сего народа дѣлма рѣхъ, да разоумѣѭтъ въсн, ыко ты ма поусти. никакоже нѣстъ бывъшее се чоудо, нъ въглашение пришъдъшимъ. видѣ ли, како не бы молитва мрьтвааго дѣлма, нъ пришъдъшихъ дѣлма невѣрънъıихъ, да разоумѣѭтъ, рече, ыко ты ма поусти. то како имамъ разоумѣти, рече, ыко ты ма поусти; послоушаи, молѫ, съ въсѣмъ опасъмъ. се, рече, своимъ господьствьмъ зовѫ мрьтвааго, се, своѥѭ вла-

стнѫ запрѣштаѭ съмрьти, зовѫ отьца отьцемъ, да
аште ми нѣстъ отьць отьць, оудрьжитъ мрьтвааго
въскрьсение· аште ми нѣстъ отьць отьць, ставитъ съ-
мрьть издати мрьтвааго. зовѫ отьца отьцьмъ, зовѫ
и Лазара изъ жоупиштъ. да аште нѣстъ прьвоє истин-
на, то и се не бѫдетъ· аште ли по истинѣ отьць отьць,
да послоушаетъ мрътъвъıи на течение пришъдъшии-
имъ. что же Христос глаголааше; Лазаре, излѣзи вънъ.
егда бъıстъ молитва, не въста мрьтвъıи, нъ егда
рече· Лазаре, гради вънъ, тъгда въста мрьтвъıи. шле
мѫка съмрьти, шле мѫка силѣ тои, дръжаштии доушѫ.
молитва бъıстъ, то же не испоустиши мрьтвааго; ии,
рече, по что; ыко нѣстъ мн повелѣно. пристав'никъ нѣко-
торъıи бѣ тоу дръжа повиньнааго· аште не повелѣно ми
бѫдетъ, рече, не испоуштѫ, молитва бо, рече, не бъıстъ
мене дѣлъма, нъ пришьдъшинѫъ дѣлъма невѣрьнъıихъ.
мьнѣше повелѣно бѫде, не испоуштѫ мрьтвааго. жьдѫ
жизни, да испоуштѫ доушѫ. Лазаре, излѣзи вънъ.
слъıша повелѣнии мрътъвъıи, и съмрьтънъıма развръже
законъı. да срамлıжътъ са иновѣрьнци, оуказа бо слово,
ыко не мрьтвааго дѣлъма въскрьсении бъıстъ молитва,
нъ тъгда пришъдъшинѫъ дѣлъма невѣрьнъıихъ немо-
шти. Лазаре, излѣзи вънъ. то по что нарокомъ; да не
гласа распоуштена въ мрътъвъıихъ' простръвъ въса иже
въ жоупиштнѫъ въставитъ, сего дѣлъма· Лазаре, гради
вънъ. тебе ѥдного нънѣ чоу възъпиѭ, да съ странъı
ходаштимъ покажѫ силѫ· ѥже бо въ адѣ въставъ, азъ
миръ въсь въставлѭ. азъ бо ѥсмъ въскрьсение и жизнь.
Лазаре, гради вънъ. и излѣзе мрътъвъıи оувазанъ оукрои.

ѡ веле чоудеса дивьна, ѥже доушѫ отъ жзъ съмрьтьныихъ отъръ҃шъ, ѥже врата адова разбрѣже, и двьри желѣзны сътьре, и доушѫ отъ жзъ съмрьтьныихъ прости, не можааше ли и оукроп отъръ҃шити; имиже сами погрибающте съвазаша, да своими жзами познающтъ знаемаа, да нскоушенними принмжтъ, ѥже сътвориша, ѥко Лазарь ѥстъ, ѥже ими погребенъ, а Христос ѥстъ, ѥже благоволениемъ отьчемъ пришъдъше, ѥже жизни и съмрьти власть имать· семоу слава съ отцемъ и съ сватымъ доухомъ нъıнѣ и присно и въ вѣкы вѣкомъ аминъ.

Сватаго отьца нашего Іѡанна златоустаго слово о четьрьтодьньнѣмъ Лазари

Ѥко се мати чадолюба подавъши съсъ младеньцоу веселитъ са, дѣтиштѣ привлачштоу макъкѫ пиштѫ млѣка· та же, ѥгда са съсадѣ млѣко и осырѣѥ, загради тъ пѫть сьсоу, тъгда и дѣтиштъ плачетъ, и мати болитъ, навъıкъши объıчаемъ кръмити дѣтиштъ, а пишта не подаемъı видашти· тако же и мъı, прьвъıи съсъ подавъше оумоу вашемоу, веселихомъ са вамъ сжштемъ млѣка словъмъ. та же ѥгда забъıти облакъ пришъдъ на оумъ слово стави, тъгда же и въı разгнѣваасте са, акъı лиси сжште ѥѵаггѣлискъıихъ оученни разоума, и мъı печалихомъ са, тъштанне имѣжште. како

се сълоучи са намъ; да разоумѣемъ, ꙗко нн хоташтоуоумоу, ни текꙋштоуоумоу, ни женꙋштоуоумоу, нъ милоуꙗштоуоумоу богоу. то сѣ оубо ѥлма подаѥтъ богъ глаголѧштимъ даръ, не властиꙋ глаголѧштихъ, нъ потрѣбованиꙋ дѣлѣма слоушаꙗштиїхъ, того молиѣаше отъ нꙗиꙋ чоу почѣтѣнꙗихъ намъ ѳваггѣльскꙗихъ оученій противꙋ силѣ питиꙋ оученоу почрьпѣмъ водꙋ. бѣ нѣкто бола, Лазарь, рече, отъ Виѳаниꙗ отъ вьси Марꙗ и Марѳы сестръı ѥи· бѣ же Марꙗ помазавъшиꙋ господа мѵромъ, ѥижде братъ Лазаръ болѣаше· рече же Їсоус· болѣзнь си нѣстъ на съмрьть, нъ на славꙋ божиꙋ, да са въславитъ богъ ѥꙋ. вьспать приноса глаголꙋ· си болѣзнь нѣстъ на съмрьть, нъ за славꙋ божиꙋ, нѣстъ болѣзнь, нъ оутвръжденіе. ѡ болѣзни болꙗштиим' врачоу, вѣрѣ правителю, съмрьти сжпостате, дꙗволоу сжпрьниче, съпасенію въчало, ѡ болѣзни, доуши коренніе неразоримоіе, вѣрѣ оучителю, благочьстію съмотреніе, ѡ болѣзни, огнѣи доуше прогонꙗшти, и потъı кръштенъıꙗ росꙗшти, и свѣтълъı одежда доуша тъкꙋшти, ѡ болѣзни, небесъноуоумоу хлѣбоу дателю, вѣрѣ свѣште чиста, дꙗволоу осиле и человѣкоу знаменіе. егда слъıша, рече, Їсоус, тъгда прѣбъı, на нѣмъже бѣ мѣстѣ, дъва дьни. каꙗ же бѣ ноужда прѣбъıти господеви слъıшавъшоу, и не тоу абіе ити къ болꙗштоуоумоу; нъ оуто жѣдаше съмрьти лазаровъı, да съмрьтнꙋ больш чоудесъı вѣрꙋ видꙗштиимъ покажетъ. по томъ же глагола оученикомъ си Їсоус· Лазарь, дроугъ нашъ, оусьпе, нъ ндꙋ, да възбоуждꙋ и. по истинѣ бо человѣчьска съмрьть сънъ оу господи

мьнитъ са. иджь да възбоуждѫ и. дѣѣши ли аште сѣде съ не можеши оживити мрьтвааго; нъ и тако не приимѫтъ благодѣти жидове мьнѣ не сѫштоу тоу. нъ ѥда како въскрѣсѣшоу ѥмоу мьнѣти начѣнѫт', ако сълоучаѥмъ нѣкъимь ожи Лазаръ. нъ азъ самъ прихождѫ, да пришѣдѣшоу мьнѣ самовидьци бѫдѫтъ мноѭ бъıвающтимъ чоудесемь, и благодѣть отъ мене възьмѣше на вѣрѫ извѣстѫ приидѫтъ. Лазарь, дроугъ нашъ, оусьпе. нъ идѫ оубоудитъ ѥго. и оученици слъıшавъше рѣша· ти аште оусьнѫ, ицѣлѣютъ. не толми богочьстьно отъѥѣшташа, ѥлми врачьбно, сънъ бо не чоуѭштинѫхъ себе врѣѭдаютъ продлъѭжам са, огнѣмъ жегомъıимъ изоуншиѭ твориттъ. по томь да ѥлма мьнѣша оученици глаголати господи о оусьпенни съноу, рече пространо· Лазарь оумьрѣ, и радоуѭ са васъ дѣлѣма, да вѣрѫ имете, ако не бѣхъ тоу· нъ поидѣмъ к нѣмоу. не хотан съмрьти грѣшьнъıимъ, радоуѥши са съмрьти дроужьнѣни; ен, радоуѭ са, не себе дѣлѣма, ни оумьрѣша'го, нъ васъ дѣлѣма, прнати бо хоштѫ съмрьть вашеи вѣрѣ на основание. ѡ съмрьти Христосоу на радость, ѡ съмрьти жизни пльна, ѡ съмрьти съмрьти избавителю, съпасению начатьче, падъшимъ въстание, болаштимъ покои, нєджьнъıимъ цѣльба, правьдънъıмъ отъдъшение, дıяволоу разорение, бѣсомъ очиштение, пръвое сътвореноуоумоу Ѣдамоу поновъıение, веселію поспѣшение· нъ да съкративъ слово рекѫ, идѥвь Виданиѭ, сърѣтоста и сестрѣ лазаровѣ, припадаѥта къ ногама господьнъıма плачѫшти и глаголѫшти· господи, абъı сѣде бъıлъ, не бъı оумрълъ братъ наю. то

не ѣ ли оубо тоу; нъ тѣломъ не ѣ тоу, нъ божьствѣмъ не тъчьк тоу, нъ и на небесѣхъ. како бо вѣдѣше, къгда оумрѣ Лазаръ по невидомѣи силѣ божьства; и глаголаста· господи, абы сѣде былъ, то не бы оумрълъ братъ наю. и рече к нима господь· вѣроуита и оузьрита славж божиж, оуча, ико добрыимъ дѣломъ вѣра ест поспѣшьникъ. и видѣвъ ih плачжшти и пришъдъше на жиды разгнѣва са доухомь, и смжти са, и рече· кде положисте и; что ест· доухомь; пожиди, вьзлюбьенъıи, и се по малоу обращтеши иштемоуоумоу отърѣшение. съмжти са самъ, не икоже мы оужастиж или печалиж съмжтимъ са, нъ самъ себе съмжти, и рече· къде положисте и; дѣѣши ли не вѣдѣѣше, кде погребенъ ест, овѣдѣвъıи, коли оумьрѣ; нъ съмѣшаетъ человѣчьска словеса съ божии чоудодѣ'ниими, да покажетъ, ико и человѣкъ ѣ, ико и пророкъ глаголѣетъ· человѣкъ ест, и кто разоумѣиетъ ih; се повелѣ, да знаменаю, ико и ино нѣчто ест, иеже ест богъ. кде положисте и; и Марна, иди, рече, и виждъ, господи, и прослъзи Їсоус. по что ѣ прозльзити иегоже по малѣ хотѣ въставити; нъ прослъзи Їсоус, да человѣколюбьственъı еже плакати са съ плачжштиими дѣломъ паче или словомь наоучитъ. прослъзи Їсоус, а не въсплака, иеже бо не прослъзити отъиждь акъı жестость и нечловѣколюбие отъмешта, а иеже любоплакати, то акъı слабо и немжжьствьно неправьıм. чинъ же по...ивъ милости прослъзи. идетъ къ пештерѣ видитъ камъı връхоу жоупишта лежашть, повелѣ стоящтимъ тоу жидомъ отъвалити камъıкъ. гла-

голѧн· аште вѣрж имате акы зрѣно, речете горѣ сеи· ѣстани, врьзи са въ море, тако бждетъ вамъ, како нѣкыи сам' не можеши отъвалити камъка; нь не акы не могы се твора, рече, нъ да не мьнатъ мьчьтоу бъти творимоуоумоу, вела самѣмъ жидомъ ржками отъвалити камъкъ, болѣшее чоудо себѣ оставьшм, да сами послоуси бждѫтъ мноѫ въпиѫштимъ чоудесемь. тачє по отъвалѣнии камъка възрѣвъ на небо рече· отьче, благодарѫ та, ико оуслъша мене. къгда же моли са; нъиѣ въземи, възлюбьениче, егда прѣдь симъ малъ искаше тъı съказанию реченѹмоу· егда бо доухомъ разгнѣва са, тъгда и моли са. и сице рекъ възва гласомъ великомъ глаголѧ· Лазаре, гради вънъ. и абие излѣзе мрьтвъıи съказанама ржкама и ногама оукрон. ѡ гласа сило адъ испровръгъши, врата мѣдьна съторъши, заворъı желѣзнъı съломьши, мрьтвааго въставьши, ѡ гласа сило разно стомштам оудъı въ единно събравъши и простъ поставьши, и не въıвъшаago въ бътие приведъши. пристави, възлюбьениче, оумъ си къ гласоу, и обрашъши само то слово, иеже ѥстъ въ мирьстѣмь сътворении· да бждетъ свѣтъ, и бъıстъ свѣтъ, да бждѫтъ звѣздъı по тврьдѣли небесьнѣи, и бъıша. Лазаре, иди вънъ, и иеже бѣ сила плътьскаа истекла, пакъı оудъı своа напльни. Лазаре, иди вънъ, и мрьтвъıи въста, и тъчьнъ бъıстъ съ неоумьрѣшими. Лазаре, иди вънъ, и доуша отъ земль исподьнихъ истръжена въıстъ, ни дивволоу противѫ глаголѫштоу, ни смьрти противъ ставъши, нъ радоуѫшти са своѥ тѣло позна. сихъ чоудесъньıихъ дѣлесъ, възлюбьениче,

божие дѣло видѣвъ, въскръсенїа не отъмешти са, ни не вѣроуи емоу. бѫди ти тикъ Лазаръ, и въ томъ самъ са видѣвъ въстанию вѣроуи. тъждє бо гласъ въса нъı въставитъ, якоже и нѣкдє апостолъ глаголетъ· въстрѫбитъ бо, и мрътвии въстанѫтъ безъ истлѣнїа благодѣтиѫ господи нашего Їсоуса Христоса, емоуже слава и дръжава нъıнї и присно и въ вѣкъı вѣкомъ амин.

Сватаго отца нашего Їwана златоустаго слово на врьбницѫ.

Отъ чоудесъ къ чоудесемь господьнємъ ходимъ, братни, и дондѣкмъ акъı отъ силъı на силѫ. якоже бо. въ вериѫхъ златахъ притокъı дроугъ дроузѣ съплетенъ єдно єдного дръжитъ са съплетенъıхъ коєждо, съвъкоуплено же коєждо коємьждо и продлъжаємо естъ· и сице и сватъıихъ єуаггєлии чоудеса дроугъ отъ дроугъ направлъıѫтъ праздьникомь любивѫиъ црькъве христосоѫ, веселатъ непогъıбаѫштеѭ пиштеѭ, нъ прѣкъıваѫштеѭ въ жизнь вѣчьнѫю. сѣ оубо и мъı, възлюбьшии, оуготованомъ срьдьцемъ и оушима добрѣ слъıшаштема слъıшимъ, что глаголетъ намъ господь господь въ пророцѣхъ и въ єуаггєлиахъ о сватѣѣмь семь праздьницѣ. глаголати же оуто имать миръ на людехъ своихъ и на прѣподобьнъıихъ си и на обращаѫштинхъ срьдьца

къ нѣмоу. дѣнѣсь пророчьскы тржѣы вьсь миръ въскрилиша, и мже вьсѣдоу господьна црькъвн вьзвеселиша и оувазоша, и отъ троудда сватыихъ алканнн и ыже на страсть брань прѣнмъше, ыже побѣдьнжьк пѣснь и новоюе съложенніе мироу пѣтню побѣдьливоуоумоу христосовоу наоучнша. придѣте оубо вьси, да радоуемъ са о господи, придѣте вьси азыци, вьсплештемъ ржкамн, и вьскликнемъ богоу съпасоу нашемоу гласомъ веселомъ. не бжди никтоже лнхъ радости, не бжди никтоже лнхъ позъванна, ыко ты сѣма ослоушьливыихъ въ пагоубж. никтоже да не невѣстъ сьрѣтенна цѣсара, да не вынѣ чрѣтога затворенъ бждетъ, да не дрзхлъ на приятніе обращтетъ са, да не бждетъ съ зълыимн гражданы осжденъ. граждане же наричж, нже не рачиша прнати господнна сн цѣсара въ себѣ. вьсн съ радостыж коупьно тьцѣмъ, вьсн тьштьно прнимѣмъ, и въыше мироу праздьноумнмъ, въ ризъ мѣсто срьдьца свон просыпѣмъ прѣдъ нмъ, пѣсньми и хвалами благодарення въздадимъ немоу, и, благословешенъ градъын въ нма господьнѣ, не прѣстаыщте въпнымъ. благословестащтнї бо ыего благословешени сжтъ, а клънжштни ыего проклати. пакы рекж и вѣда са на добро не помльчж. придѣте, възлюбьыени, да благословестимъ благословешеннаго, да благословешени бждемъ отъ нѣго. вьсѣчьско тѣло и власть коупьно съзъва на господьнѣ хвалж, цѣсара земьа и вьса сждна земънъыа, юноша и дѣвица. и новоалѣпьно чоудесе, ыко младоу и неискоусъноу зьла дѣтни младъ съежштъ тѣлесн молнти прости вычати господьеви въ исповѣданнн богомь наоученжьк

пѣснь, якоже древле Мωусии изъ Єгупта людемь, благословешенъ градъıи къ има господьıе. дънесь радостиѫ радоуетъ са блаженъıи Даѵидъ оукрашенами гжельми младеништи, съ ѥимиже и ликоуѥ доухомь и весела са, яко и прѣжде прѣдъ лицемъ ковчега божиıи поетъ и гласитъ сладько, благословешенъ градъıи къ има господьıе, к ѥмоуже речемъ: глаголи намъ, ѡ пророче, кто съ градъıи къ има господьıе; не моѥ, рече, оучениѥ дънесь, младенишгемь бо естъ оулоучено отъ съвръшивъшаго из оустъ младенишгемъ и съсжштиимъ хвалж, раздроушити врага и мъстьника· да и чоудесъ дѣлы сихъ обрататъ са срьдьца отцемь на чада, и ослоушьливъıмъ на мждрость правьдивъıихъ. вѣшгаите, ѡ отроци, отъ кждоу вамъ добраа си и веселаа рѣть и пѣснь; кто наоучивъıи въı; кто оумждривъıи въı; кто съкъкоуниивъıи; кде книгы, кде съвѣдѣтелѣ; приобышгите са, рѣша, нашемь веселии и пѣсни, да навъıкнете иже Мωусиѣ и їнѣмъ пророкомъ на помъıслѣ. да ѥлма побѣжденъı въıхомъ, и десноѥ намъ даша отроци причашгение, градѣмъ, възлюбьıенин, и мъı въздревьноуимъ боговесельноуоумоу ликоу, и съ апостолъı иѫть творити въсшьдъшоуоумоу на небо небесе на въсходъ, и на ослати, якоже благоволи, сѣдаштоу на земи. съ младеништи вѣние възмѣмь, и съ лѣторасльми ликоуими, да и въдоунетъ въ нъı сватъıи доухъ, и богонаоученыѫ въспоустимъ въ чинъ пѣснь, благословешенъ градъıи къ има господьıе, ѡсанна въ въıшаıихъ. дънесь и отцемъ старѣишина доухомъ праздь-

ноуе Їакwвъ, вида пророчение свое на дѣло исъшедъше, и приказыжштаго къ винограду жрѣба свое, высѣдъшаго на жрѣба юно· и съ вѣрънъими поклаиеть са доухомь. днесь жрѣба готовлемо иесть бесловесънъихъ странъ пръвое несловесъное възбоушение на показание покорению иже отъ странъ нови людие· и младеништи пропов҃дажть сихъ къ богоу познанию младеньство и иеже по сем' на благочьстие съвръшение. днесь ц҃ѣсарь славъı на земи пророчьскъı славимъ иесть, и причастъникъı небесьнооумоу веселию земьнъıм сътвори, да покажеть, ако тъ иесть господь обоимъ, акъı отъ обоихъ ѥдинѣмь гласомъ съ отцемъ и доухомь хвалимъ. сего дѣла горьнии земьное съпасение пропов҃дажште поѭж· сватъ, сватъ, сватъ, господь савawдъ, испълнь нево и васа земьı славъı иего, а долънии небесънъимъ веселиемь коупно праздноуажште зов҃ахж· wсан'на въ въıшънихъ, wсанна сыноу даудоу. и они славьıхж, благословешена слава господьня отъ мѣста иемоу· а дроузии богословештаахж, благословешенъ градъıи въ има господьне. сим же сице творимомъ и оученикомъ ликоуажштемъ о васѣхъ силахъ, аже видѣша, и глаголѧштемъ, благословешенъ градъıи въ има господьне, на небеси миръ а на земи слава, градъ трасѣ'ше са глаголѧ· кто сь иестъ, ослѣпьиенж завистъ на владъıчьскж славж подвиг'; градъ же слъıша ветъхъıи събора бесчинаие множьство разоумѣван. въпрашажтъ безоумьлии, кто ми иестъ; акъı николиже видѣвъше благодѣтели и славъна боголѣпьнъıимн чоудесъı. не но постигнж стѣнь, иеже въ немь просвѣтѣ са, немрь-

чемъи свѣтъ. тѣм же имѣ прѣжде въпиша Исаиа к нимъ глаголѧ· глоуси, слъишите, и слѣпии, прозиранте видѣти. то кто слѣпъ, нъ отроци мои; и глоуси, нъ владжшти ими; и ослъпижша роби божиї. видѣсте многъкратъı, и не съпабьдѣсте· отверьстѣ оуши, и не слъишасте. видите ли, възлюбьиии, опасение словесь, како божии сватъıи доухъ сватъıими своими, акъı оуже сжшта, хоташтаи бъıти проповѣдаше; видѣша бо безаконници, осазаша чоудесъı чоудотворца бога, и въ невѣрьствѣ прѣбъıша· вѣдѣша слѣпаго отъ рода осветивъшаго и господи проповѣдаижшта· видѣша. многъı годъı съвазана мзи ослабъıенаго повелѣние распражена отъ зълоби· видѣша Лазара оухода съмрьти бивъша· слъишаша по мороу хождение, недѣланое винодатие, нетажанижь пиштеиь кръмлѣние, бѣсовъ прогонение, болаштинхъ исцѣление. гостиньци ихъ силъı проповѣдаахж, пжтие ихъ цѣлъбъı пжтьникомь проповѣдаахж· въса Июдеа испльни са благодѣании, то же нъıни пъıтаижтъ· кто сии иестъ; ѡ веле несъмъıшление лъжинхъ оучитель, ѡ ослоушьливъıнхъ отьць, ѡ боуихъ старьць, ѡ сѣма Ханаана бесрамька, а не чоудъı блаженаго· чада познаша творьца, а ослоушьливии отьци глаголаахж· кто сь иестъ; юнаи и безълобьнаи врьста творьца похвали, а изъоумѣвъшии са дьньми зълъı въпрашаахж, кто сь иестъ; съсжштии богословать, а старьци хоулать, отроци благочьстьно слоужать хвалж, а нечистии жьрьци зьлѣ гнѣваижтъ са, ослоушъливии мждростиь правьдивъıихъ, обратите са къ чадомъ своимъ· навъıкнѣте таина божиа. то само творимое послоухоуе, ико богъ

ѥстъ сице хвалимъıи ненаоучєнъıими ꙗзъıкъı. пъıтаите
писанıı, ıакоже слъıшасте отъ владъıкъı, ıако та сѫтъ
послоуѫоуѭштa о нємь, а не рєшти, не вѣсте чоудєсе.
слъıшите, жестосрьдıвıи, что вамъ благовѣститъ За-
ѫарıа пророкъ· рече бо· радоуи са зѣло, дъıшти сиѡнь,
се, цѣсарь твои градетъ ти правьдивъ и вьсѣдъ на
жрѣбя юно. по что радость отъ себе сътрасаете; что
слньцоу сııѭштоу тъмѫ любите; по что на безратıи
мир' оустите рати; аште да ѥсте сънове сиѡнı, ликоуи-
те съ чадъı своими, радости нзвѣтъ ѫди вамъ чадъ
вашихъ богочьстıе. навъıкнѣте отъ нıхъ, к'то наоу-
чивъıи, к'то събьравъıи, отъ кждоу оученıа, коѥ но-
воѥ богословьıенıе и ветъхоѥ проречєнıе· аште ли отъ
чловѣкъ нıктоже ничсоже сихъ наоучи, нъ о себѣ хвалѫ
пожтъ, разоумѣите божıе дѣло, ıакоже въ законѣ пи-
сано ѥстъ· из оустъ младенıштъ и съсѫштихъ съ-
връшилъ ѥси пѣснь. оусоугоубите оубо радость, ıако
тацѣхъ отрокъ бъıсте отроци, ıже, ıеже и старьци не-
вѣдомо бъıстъ, богомъ наоучени въсхвалıша, обратн-
те срьдьца ваша къ чадомъ своимъ, а не съмѣжаите
очию си противѫ истинѣ· аште ли тıжде ѥсте, да ни
слъıшаште слъıшите, ни видаште видите, ти безоума
гнѣвлıѥте са на младенıшта, ти вамъ сѫдıм бѫдѫтъ
по съпасовоу словесı· доброѣ и о семь съ инѣми прѣѫде
съвѣшта о васъ пророкъ Исаıа рекъı· не нъıнı пост-
днтъ са Ияковъ, ни нъıнı лица си мѣнитъ, нъ ѥгда
видатъ чада си дѣлеса моıа, мене дѣлы освататъ ıма
моѥ, и освататъ сватаго їıковля, и бога ıздраилева
оубоатъ, и разоумѣѭтъ доухомь заблѫдивъшıı ра-

зоумъ, и гнѣваѭштии са навъыкнѫтъ послоушати, и
азъыци нѣмоуѭштиї навъыкнѫтъ вѣштати миръ. ви-
дѣши ли, невѣрьнъыи ѡ жидовине, како не прьва словесе
стъıдѣние вамъ прѣжде повѣдоуе пророкъ ослоушанию
дѣлъı вашего; навъыкнѣте понѣ отъ нѣго, како богомь
наоученѫ проповѣдаѥ чадъ вашихъ пѣснь, ıкоже и бла-
женъıи Даѵıдъ прѣжде вѣспѣ глагола· из оустъ мла-
деништь и съсѫштинихъ съвръшилъ иеси пѣснь. да лю-
бо блажение дѣтьско примете, акъı лѣпо, любо ли съ
благочьстиимъ и дѣти намъ дадите· мъı сь нѫми коупь-
но ликоуимъ, мъı сь сıми праздьноуемъ, и новомъ
азъıкомъ богонаоученъıх пѣснь поемъ. ниъгда во Сѵ-
меѡнъ старьцъ сърѣтъ съпаса, и на рѫкоу прıа вѣкомь
творьца акъı младеништа, и господа и бога проповѣда·
ıныи же въ старьць мѣсто несьмъıслень дѣти съпаса
сърѣтоша акъı Сѵмеѡна, и вѣчие въ рѫкоу мѣсто постъ-
лаша, и господн бога благословиша на жрѣбате, акъı на
херовимѣ сѣдаштаго, ѡсана съıноу даѵıдовоу, бла-
гословенъ градъıи въ има господьне. сь нѫминже въспо-
имъ и мъı, благословьıенъ иже отъ бога богъ, цѣсарь
славъı, ѡ обоубожавъıи своихъ си, безъ оубожьства съ
насъ дѣльма, да насъ обогатитъ своеѭ благостиѭ, бла-
гословьıенъ пришъдъıи въ съмѣрение, и пакъı градъıи
въ славѣ. прѣжде на жрѣбати кротъкъ, и младеништь
хвалимъ, да са съвѫдетъ писаное· видѣна въıша
шьствиа твоа, боже, шьствиа бога моего цѣсара, иже
иестъ въ сватѣмь· въторое грѣдъ на облацѣхъ, и ан-
гелъı и силами славимъ. ѡ вело медъ капьıштии а-
зъıкъ дѣтии, ѡ вело некоупьıное оучение богогодь-

нѣихъ. Даѵидъ пророкъ подъ писаниемъ сѣкры разоѵмъ, а дѣти обьдо отъкрывьше на ѧзыцѣ богатьство изнесоша, и словесемь весѣломъ велми высѣхъ на насыштение съзъваша. начрѣпаимъ са оубо и мы съ нѣими съ горы и небесънаго богатъства несытами пазоухами, и въ кровѣхъ положимъ божиа дары. възъпинимъ беспрѣстани, благословьенъ градъи въ има господьне, богъ истиннъ, въ има господа бога истинна, выседръжителѧ, сынъ въ има отче, цѣсар' истиннъ отъ истинна цѣсара, вѣчьное и присно съ цѣсарьстви имѣа коупно съ родивъшимъ, ѩкоже родивъи его· обьште бо цѣсарьстви, а не вынѣ тождѣ чести сынови слово причаштаемо естъ, не бо ни начьномо ни прибывающште или оухоудѣющште· мълчи, нъ естъствьно и самотворьно по истинѣ· ѥдно бо цѣсарьство отьцоу и сватоуоумоу доухоу, ѩкоже ѥдно цѣсарьство, ѥдно господьство, тѣмъ и ѥдинѣмъ поклонѣнимъ слоужимъ ѥдно трьми съставьѥнии божьство, без начала, весътворенна, не съгонимо, ни прѣмѣнимо. не бо ни отьць прѣстанетъ коли ѥже бъıти, ѩкоже естъ съставомъ, не бо ничтоже троица охоудѣѥ, или оустжпитъ коли и присности или обьштъства и цѣсарьства· не бо, ѩко чловѣкъ бъıстъ сынъ божии, ї иже на нь мжчилъ, томоу прѣдолѣ, плътиж то сьдѣлавъ ѩже на зъллаго ѥи врага побѣда тж сьдѣлавъ, тѣмь цѣсарь бъıстъ, нъ ѩко цѣсарь и богъ присно, того дѣла цѣсарь, ѩкоже и породивъи ѥго, нынѣ же и по рождении присно. не хоули христосова цѣсарьства, хоульниче, да не родивъшоуоумоу бесчьствие сътвориши. ѩште вѣрьнъ ѥси,

вѣрьно приди къ Христосоу истинноуоумоу богоу нашемоу, а не акы прьвыи имѣа зълы свободы. аште ли робъ иеси, съ страхомъ си господиноу покори са, словесы бо прѣпирами са не приимзивъ робъ, нъ ивѣ сжпьрникъ. пишетъ бо са· не чътыи сына не чьтетъ отьца поустивъшаго иего. мы же, вьзлюбьиенни, отъ кждоуже изидохомъ, наїдѣмъ, на слово вьпиьжште· благословьиенъ градъыи въ има господьиѣ, пастоухъ добрыи и благъи положитъ доушж своіж за овьца своя, да ыкоже овьца травашгинма влькома овъцеіж лачжтъ ловьци, сице разоумьнъыимъ и доушегоубьнъыимъ влькомъ себе си акы человѣка положивъ старѣишина паствинѣ ловитвж сътворитъ оуловьшиимь, прѣжде оуловьиеноуоумоу отъ ѭихъ Ѧдамоу. благословьиенъ градъыи въ има господьиѣ, богъ на дїавола, не ивѣ невидимоіж силоіж, нь немошгьноіж плътьіж съказати иже на ны крѣпькъ. благословьиенъ градъи въ има господьиѣ, цѣсарь на сжпротивника, не вьседръжителъства силоіж и мждростиіж, нъ мьнимъынимъ кръста боуиствомъ въ зълоби сашгаа змиа плѣнъ разграбитъ. благословьиенъ градъын въ има господьне, истовъыи на льжааго, съпасъ на прокоудьника, миротворьцъ на сжпротивьника, человѣколюбьць на ненавистьника человѣкомъ. благословьиенъ градъыи въ има господьиѣ, господь помилоуиетъ тварь своіж. благословьиенъ градъыи въ има господьне, съпасъ прѣльштеиаго человѣка, роушитъ прѣлъсть, осв҃титъ тъмьнъыа, оупразнитъ капиштемъ прѣльштение, и въ того мѣсто вьвести богопознание съпасьно, осв҃тити миръ, прогнати скврьнж и сты-

дость поустошьнъıихъ бога слоужениа. благовловıенъ
градъıи въ има господьнѣ, ѥдинъ за многы и по мно-
зѣхъ избавитъ ништь родъ человѣчьскъ отъ ржкы
крѣпьшинхъ ѥго, и оубога и ништа отъ расхъıштаж-
штинхъ ѥго. благословесенъ градъı въ има господьнѣ,
полны тъ масломъ и виномъ въпадъшаго въ разбои-
никы и прѣзьрѣна. благословесенъ градъıи въ има го-
сподьнѣ, съпастъ насъ собоѫ, ıакоже рече пророкъ· не
ходатаи ни сълъ, нъ самъ господь съпасе ѧ. сего дѣлъ-
ма и мъı благословимъ та, господи, съ отцемъ и съ
сватъıимъ доухомъ, прѣжде вѣкъ и въ вѣкъı вѣкома
благословешенаго, прѣжде вѣкъ и до сели бесплътьно,
нъıнѣ же и въ вѣкъı съ сватъıимъ и бес прѣмѣнъı и безъ
разлжкы сжштиимъ въплъщенинмъ. нъ да видимъ по
томь, что глаголетъ сватоıе ѩгагелиѥ· въшъдъшоу
оубо господеви въ црькъве, придоша к нѣмоу слѣпии и
хромии, и исцѣли ѧ въса. видѣвъше же старѣишинъı
молитвьникомъ и фарисеи чоудеса, ıиже сътвори, и дѣ-
ти зовжшта и глаголѫшта· осанна, сıноу давъıдовъ,
благословıенъ градъıи въ има господьнѣ, не сътрьпѣ-
ша того чьсти. тѣмъ и пришъдъше к нѣмоу глаголаахж·
не слъıшиши ли, что син глаголѫтъ; нѣ ли ти тажъко
славимоу; нѣ ли ти печално слъıшаште отъ безълобьнъ
дѣтии, ıиже ѥдномоу богоу лѣпа; не повѣда ли прѣжде
богъ пророкомъ, ıако славъı своеѧ ıномоу не дамъ,
то како тъı человѣкъ съı самъ са твориши богъ; нъ что
противѫ томоу трьпѣливъıи, тъштивъıи на милость, а
поздьнъ на гнѣвъ; тръпитъ вьзбѣсьнѣвъшимъ, цѣ-
литъ отъвѣтомъ обаштрениѥ, попинаѥ писанıа,

прѣдьизводитъ съвѣдѣтелѣства твораштимъ, а не отъмештетъ са въпроса. тѣмь рече· николиже ли мене слышасте пророкомь глаголѫшта· тогда разоумѣютъ, ико азъ иесмъ глаголан пришълъ, ни ли пакы· из оустъ съсѫштихъ младеништь съвръшилъ иеси хвалѫ врагъ твоихъ ради, раздроушишн врага и мьстьника; иеже иесте вы, иже законъ чтѫште и вѣдѫште и пророкы чтѫште мене въ законѣ и пророцѣхъ проповѣдаемаго ослоушасте са. мните бо оубо пронырьствомъ въздръжанны пронырити славѫ божиѭ, не разоумѣѭште, ико, иже са мене ослоушаютъ, и отьца са ослоушаю. азъ бо отъ бога изидохъ, и вьнидохъ въ миръ, и моа слава отьца моего иестъ слава. обличенни же сице неразоумьничьнъи съпаса нашего богомъ прѣмлькоша отъ пьрѣнны, затвореномъ бывъшемъ оустомъ ихъ истиноѭ· нни же потръгнѫвъше безоумны съмыслъ съвѣтъ на нѣ творѣахѫ. мы же поимъ· велии господь нашъ и велиа крѣпость его, и разоумоу его нѣсть числа. си бо въса бъша, да отънемьми грѣхъ мироу агньцъ и сынъ божии волеѭ на съпасьнѭѭ страсть съ вами придетъ, и на проданни станетъ, некоупоуѭштаго животворьноѭ кръвьѭ своеѭ миръ съцѣнатъ трьмъ десатемь мѣдьниць, и пасха наша заколенъ бѫдетъ за ны Христос, да, иже чьстьноѭ его кръвиѭ покропими и оустьны акы прагы назнаменаѭште, оубѣжатъ прокоуждаѭштаго оружиа, и сице пострадавъши Христос и въставъ третии дьнь съ отьцемь и съ сватынмъ доухомь коупно въ славѣ и чьсти въса тварь немоу покланитъ са· а к томоу прѣклонитъ са немоу въсѣко колѣно небесъпы-

нхъ и земьнъıихъ и прѣисподьнихъ, славѫ ѥмоу въздаѫште нъıнѣ и присно и въ вѣкъı вѣкомь амин.

Фоты патриарха конъстантина града слово на връбницѫ и о Лазарѣ.

Егда отроцъı ѡсанна въ вънъıшьнихъ вапиѫшта црькъı въстрѫбитъ, и свѣтълъıи тъ и боголѣпьнъıи гласъ къ себѣ привлѣкѫ, въсокъ вѫдѫ потъштанним, зъло боѫште радости прѣдолѣютъ поустошьноѥ ѥстъство, а любъı не вѣстъ жѫдати врѣмене зовѫшта, и оумомъ бъıстромъ объхождѫ Виданиѫ, и ржкама плешта ликоуѫ и съмѣшам са скачѫ съ дѣтьми, повѣдъньıѫ пѣснь съ нѣми оутвр'ждам владъıцѣ· ѡсанна въ вънъıшнихъ, благословьенъ градъıи въ има господьне. егда ли пакъı вѣниѥ носашта и съретаѫштa Христоса и ликъı ставашта и стелашта ризъı съмоштрѫ, радоуѫ са такожде, ѥже виждѫ отроцъı простомъ ѧзъıкомь и дѣлесемь пѣснь цѣсароу твораштa. нъ придетъ ми тъгда паче жидовъскъı плакати са и ненавидѣти зълобъı, ѩко отроци съмъıслатъ, а отьци са на оубои творатъ, и младеньци богословать, а отьци на бога са творатъ. тъгда и кнѩжьникъ самѣхъ виждѫ падъшѫѫ мѫдрость, славоѫ бо и лицемѣрьствомъ разоума горѣ зълѣ вънесъше са истинъньıѫ и божиѫ мѫдрости по истинѣ отъпадоша. тъгда и оучитель ихъ плача са

ожесточанїа срьдьца ихъ, ꙗко оучити инѣхъ поржчени не бѣша достоини своеѩ зълобоѩ, ни съ своими оученикы въ радоу стати, и неджгъ инѣхъ цѣлити обѣштавъши са сами послѣдн҃имъ неджгомъ, безоумиимъ, болѣша, величанимъ страсти высж доушж злѣ обатривъше, и соугоубоѩ по истинѣ ꙗзеѩ болѣвъше· зьли бо сжште и злѣ стражджште не могоша и страсти своеѩ не чоути. лѣпо бо бѣ имъ врачоу пришъдъшоу и оу нихъ сжштоу прияти его, и рѣкы имъ цѣлѣнїа проливаѩштоу оудовь и без брашъна отъ омываѩштаго ихъ скврѣны своѩ очиштати и страстии своихъ омывати са· нъ волеѩ и чоувъства и оумъ свои коупьно злѣ ослѣпивъше своего цѣлѣнїа съвратиша са, и съпаса и творьца познати не рачиша· абъша бо познали, сватыи Паулъ рече, не бъша господа славы распали, не разоумѣша, не бо разоумѣша рачити, нжде бо хотѣние сжпротивь бываѥ, то и дръжашта са страсти оумъ плѣноу бываетъ, и оума свобожденїе вабимо на добро истины постиженїе не идетъ. не разоумѣша агг҃елы славимаго и пророкы проповѣдаѥмаго, не разоумѣша о десняѩ отца сѣдаштаго и на дѣвичоу ржкоу носима и словесемь иединѣмь движжшта, не разоумѣша на прѣстолѣ херовима сѣдаштаго и на ослати носима и отрокы хвалима и на страсть волѩнжѩ пришьдъша, не познаша ни разоумѣти изволиша, нъ нарицаѥмиї са мждри бъти обжродѣша, и отъмьнѣ въ мыслехъ ихъ неразоумичьноѥ срьдьце. сии пророкъ из далеча глаголаше прѣдивида· слоухомъ слъишат', и не разоумѣѭтъ, и видаште не видатъ, оудебелѣ бо срьдьце людии сихъ,

и оушима тажьцѣ слъшаша, и очи си помѣжиша, да не видатъ очима, ни оушима слъшатъ, ни срьдьцемъ разѹмѣѭтъ, и обрататъ са, да исцѣлѭ ѧ. повѣжды ми оубо, ѡ жидовине, ч'то са пророкы величаеши, а пророцаемаго кориши; како ли вьлежиши книгахъ, разоума написанъыихъ ослоушаѧ са; и отрочникы закона събираеши, а истовоѥ грозновьѥ бърати попоуштаеши; и въ книжнъыихъ роудахъ въ поустошъ вьдиши, а иже въ нихъ таинааго не ископаеши, ни събереши злата; иъ и ни по законънъыимъ цвѣтиломъ съ любьвныѫ цвѣтъ обьмавъше, свѣтьли свѣтъло оувасти въ црьквьнѣѥмъ ликоуѭтъ чрьтозѣ, и иже въ благодѣти добрѣ вонѥѥтъ благочьстиѥ носатъ. а ты листвиимъ закрывъ очи си вьсь са тамо прѣда, ни отъ того дебельства болѣзни имѣа, ни къ цвѣтьца възороу личесе своѥго прѣведы, и ты бисръ адъскы, имиже са красатъ, зълѣ оумножаеши, а христосови людиѥ тъ отъкривдыѫ лѣпѣ, чистѫ по истинѣ приѥмыѭтъ истинънѫѭ зарѫ, и оу чрътога сѣдиши, из давъна са троуда, а пришъдъша зати не приѥмыеши, дръжимъ съ похотиѭ блажда, по истинѣ събравъшъ без мѫжьства и въ сирѣхъ словесехъ безоума ѥдинъ, по истинѣ сии людиѥ жродивы а не мѫдри, нс пръва бо оучении на законѣ ни въ послѣдниимь мѣстѣ напнсани бъша богопознанны. не слъша ли цѣсарь Давъыда божиѥмъ осваштенииимь поѫшта· из оустъ младьнець съсѫштинѫъ съвръшилъ ѥси хвалѫ врагъ твонхъ ради; не вѣроуеши ли пророкоу, вѣроуи акы жжицѣ, аште нѣси и словесы отъвръглъ жжичьства, из давьна бо та вѣмь дѣлесы отъвръгъша са

ѥго· пр҃ѣобидишн ли и акы пастоухл, оубои са акы ц҃ѣсарь, в҃ѣстъ бо пр҃ѣтити акы ц҃ѣсарь съı, аште л҃ѣнаштл са или гн҃ѣваѭштл почоуѥ, и копиѥ блнскаѭштѣ са наведетъ, и паницеѭ желѣзноѭ пасетъ, и акы съсждъı глиннъı тьл҃ѣнии оуми съвръш'шмл са сътъретъ. рьци съ и҃нмъ великомъ гласомъ· из оустъ младѣнеца и съсѫштинѫъ съвръшилъ ѥси хвалѫ. твоѥмоу оумоу мьстити хота пришълъ ѥстъ съпасъ, твоѥмоу мьстити хота хвалѫ младѣньца оутвръждае, по что своѥмоу си завидниши съпасению; по что толми зълъ ѥси примти благодѣти; аште не и се, ѥже зъло мьниши, а тебѣ ѥсть на добро, обаче твон зълоби пр҃ѣдол҃ѣетъ. ослоушлѥши ли са, ѥже слъıша, послоушли ѥже видимлл. ни ли пророкоу в҃ѣроуѥши Исаи҃ вьпьѭштоу и глаголѫштоу· ѧзъıци на н҃емь навъıкнѫтъ глаголати миръ, то ли не ѧзъıци на н҃емь истинѫ ѥсно глаголѫтъ; не навъıкоша ли хвалити младеништи мира; Христос бо ѥстъ миръ нашъ, ѥже ср҃ѣдьн҃ѭь ст҃ѣнѫ враждъı разори, и ѥгоже дѣла съ отьцемь и съ творьцемъ пр҃ѣжде зьл҃ѣ остжпивъше съмирени бъıхомъ. ни ли Захариı скатънмъ доухомъ пр҃ѣжде проповѣда радост Сиѡноу· радоуи са, глаголл, зѣло дъıшти сиѡноу, проповѣдаи дъıшти иероусалимлоу, се, ц҃ѣсарь твон градетъ ти правьдивъ и съпасаѧ, тъ кротъкъ и вьс҃ѣдъ на осьла и жр҃ѣба осьлатино. не имлши ли очию своѥю провеченлаго съв҃ѣдѣтелл; н҃ѣси ли ѥже прорицаѥмо слъıшалъ; то же пр҃ѣдистоѧште видиши. н҃ѣ ли коупно съ словесъı дѣло пришъло; то н҃ѣ ли кротъкъ; н҃ѣ ли правьден'; н҃ѣ ли съпасаѧ; н҃ѣ ли вьс҃ѣлъ на осьла; ни ли на н҃емь ѧзъıци

свѣтло миръ проповѣдаютъ; не приносятъ ли емоу
хвалы дѣти; старчъ оумъ имѣютъ дѣти хвалѫ при-
носятъ, да вьсе заскопие тъщите слово покажетъ непри-
язни, ѥлма бо ремьствомъ нѣкыимъ и оухожденииимъ сеѫ жизни любо и зъло хоташтa сътворити хвалѫ
приносити славаштаѫ пощтадитъ владъыцѣ, младе-
ништъ бо ѥстьство не вѣстъ пронърыи ни проскоупь-
ства имѣти, ни работаютъ страсти льсти, нъ ѩкоже
имъ сватаago доуха даръ въ оуши въложитъ, сице сии
сватаago доуха даръ въ оуши въложитъ, сице сии чоу-
додѣанние хвалатъ, дѣти дары приносятъ, да вьси
дѣлесемъ навъыкнѫтъ, ѩко не ѩже прѣтрѣбивъ оумъ
имѣютъ, ти любиви сѫтъ пьрѣмь, и хотятъ стоудъ
имѣти, тѣмь са таинъыи подаютъ даръ, нъ иже чи-
стомъ оумомъ и незълобивомъ срьдьцемъ приходатъ,
тѣмъ са благочьстна отъкриваатъ разоумъ· ѩже бо въы-
ше пытаниа ѥстъ, ти кто хоштетъ о томь пытати
коудa са, а не по сватъынмъ хода словесемь; то и ѥстьс-
твиа, а словеса, имиже са къчитъ, гор'ко прѣтръгнетъ,
и богословьнаago охоулитъ закона, и бъшиѫ ѥго охоу-
литъ, и пытаемъыа гонезнетъ сватости· дѣти хвалѫ
приносятъ, да родитель обличатъ безаконна, и вѣроу-
ѭштинѫъ обновятъ богопознание, ѥлико бо прѣдолѣ-
ваатъ оумоу и навъыкнѫтъ не лѣпо мъслиѫ, мьнога
вѣсть трѣбѣ сватаа, ѩже въ чистѣхъ срьдьцихъ
бескврънъы витаютъ. тѣми инѣмъ истиньъыи навъыатъ
разоумъ. тъı же и Лазара не видиши въставьша отъ
гроба и мрътваago съ живъыими сѫшта и на вечерѭ
възлежашта, нъ оукром мрътваago рѣшиши, а своѥго

прѣдьизводитъ съвѣдѣтєлѣства твораштимъ, а не отъмештетъ са въпроса. тѣмь рече· николиже ли мене слъышасте пророкомь глаголѫшта· тогда разоумѣютъ, ико азъ єсмъ глаголан пришълъ, ни ли пакы· из оустъ съсѫштихъ младеништь съвръшилъ єси хвалѫ врагъ твоихъ ради, раздроушиши врага и мьстьника; єже єсте въı, иже законъ чтѫште и вѣдѫште и пророкы чтѫште мене въ законѣ и пророцѣхъ проповѣдаємаго ослоушасте са. мните бо оубо пронырьствомъ въздръжанию пронырити славѫ божиѭ, не разоумѣѭште, ико, иже са мене ослоушаютъ, и отьца са ослоушаю. азъ бо отъ бога изидохъ, и вьиндохъ въ миръ, и моа слава отьца моєго єстъ слава. обличении же сице неразоумьничьнъıи съпаса нашєго богомъ прѣмлькоша отъ пьрѣнию, затвореномъ бъıвъшємъ оустомъ ихъ истиноѭ· ини же потръгижвъше безоумиа съмъıслъ съвѣтъ на нѣ творѣахѫ. мъı же понмъ· велии господь нашъ и велиа крѣпость єго, и разоумоу єго нѣстъ числа. си бо въса бъıша, да отънемьман грѣхъ мироу агньцъ и сънъ божии волеѭ на съпасьнѭ страсть съ вами придетъ, и на продании станетъ, искоупоуѫштаго животворьноѭ кръвьѭ своєѭ миръ сьцѣнатъ трьмъ десатемь мѣдьниць, и пасха наша заколенъ ѫдетъ за нъı Христос, да, иже чьстьноѭ єго кръвиѭ покропими и оустънъı акъı прагъı назнаменаѫште, оувѣжатъ прокоуждаѫштаго оржжиа, и сице пострадавъıи Христос и въставъ третии дьнь съ отьцемь и съ сватъıимъ доухома коупно въ славѣ и чьсти въса тварь ємоу поклонитъ са· а к томоу прѣклонитъ са ємоу въсѣко колѣно небесъıнъı-

нхъ и земьнъıихъ и прѣисподьнихъ, слакж ємоу въздажште нъıнь и присно и въ вѣкъı вѣкомь амин.

Фоты патриарха конъстантина града слово на връбницж и о Лазарѣ.

Егда отроцъı wсанна въ вънıшьнихъ вьпиjшта цръкъı въстржбитъ, и свѣтълъıи тъ и боголѣпьнъıи гласъ къ себѣ привлѣкж, въсокъ вждж потъштанинмъ, зъло бо аште радости прѣдолѣетъ поустошьноє ѥстъство, а любъı не вѣстъ жъдати врѣмене зовжшта, и оумомъ бъıстромъ объхождж Виданиjж, и ржкама плешта ликоуjж и съмѣшам са скачж съ дѣтьми, повѣдъньıjъ пѣснь съ нми оутвр'ждам владъıцѣ· wсанна въ вънıшьнихъ, благословьıенъ градъıи въ има господьне. егда ли пакъı вѣнию носашта и съретаjшта Христоса и ликъı ставашта и стелашта ризъı съмоштрж, радоуjж са такожде, ѥже виждж отроцъı простомъ азъıкомь и дѣлесемь пѣснь цѣсароу твораштa. нъ придетъ ми тъгда паче жидовъскъı плакати са и ненавидѣти зълобъı, ıако отроци съмъıслатъ, а отьци са на оубои творатъ, и младеньци богословать, а отьци на бога са творатъ. тъгда и книжьникъ самѣхъ виждж падъшjъıjъ мждрость, славоjъ бо и лицемѣрьствомъ разоума горѣ зълѣ вънесъше са истинъньıмь и божиjь мждрости по истинѣ отъпадоша. тъгда и оучитель нхъ плача са

ожесточанныа срѣдьца ихъ, ико оучити инѣхъ поржчени не бѣша достоини своюѣ зълобоѣ, ни съ своими оученикы въ радоу стати, и неджгъ инѣхъ цѣлити обѣштавъши са сами послѣдиимъ неджгомъ, безоумиимъ, болѣша, величаниимъ страсти вьсѣ доушѣ зълѣ обатривъше, и соугоубоѣ по истинѣ ьазеѣ болѣвъше· зьли бо сѫште и зълѣ стражджште не могоша и страсти своюѣ не чоути. лѣпо бо бѣ имъ врачоу пришъдъшоу и оу ихъ сѫштоу примати его, и рѣкы имъ цѣлениа проливаѣштоу оудовь и без брашъна отъ омываѣштаго ихъ скврънъı своѣ очиштати и страстни своихъ омывати са· нъ волеѣ и чоувъства и оумъ свои коупьно зълѣ ослѣпивъше своюего цѣлениа съвратиша са, и съпаса и творьца познати не рачиша· абъша бо познали, сватъıи Паулъ рече, не бъıша господа славъı распали, не разоумѣша, не бо разоумѣша рачити, иждеже бо хотѣние сѫпротивь бъıваѥ, то и дръжашта са страсти оумъ плѣноу бъıваѥтъ, и оума свобождениѥ вабимо на добро истинъı постижениѥ не идетъ. не разоумѣша аггѣлъı славимаго и пророкъı проповѣдаѥмаго, не разоумѣша о десниѣ отца сѣдаштаго и на дѣвичоу ржкоу носима и словесемь иедиѣмь движжшта, не разоумѣша на прѣстолѣ херовима сѣдаштаго и на осьлати носима и отрокъı хвалима и на страсть вольниѣ пришьдъша, не познаша ни разоумѣти изволиша, нъ нарицаѥмиї са мждри бъıти обжродѣша, и отъмьнѣ въ мъıслехъ ихъ неразоумичьноюе срьдьце. сии пророкъ из далеча глаголлаше прѣдневида· слоухомъ слъıшат', и не разоумѣютъ, и видаште не видатъ, оудебелѣ бо срьдьце людии сихъ,

и оушима тажьцѣ слъишаша, и очи си помѣжиша, да не видатъ очима, ни оушима слъишатъ, ни срьдьцемъ разѹмѣютъ, и обрататъ са, да исцѣлѫ м. повѣжды ми оубо, ѡ жидовине, ч'то са пророкы величаеши, а пророцаемаго кориши; како ли вьлежиши кнїгахъ, разоума написанъихъ ослоушам са; и отрочникы закона съвирлеши, а истовоѥ грозновые бърати попоуштаеши; и въ кнїжнъихъ роудахъ въ поустошъ вьдиши, а иже въ нїхъ таинаго не ископаеши, ни събереши злата; нъ и ни по законънъимъ цвѣтиломъ съ любьвиѭ цвѣтъ обьмавъше, свѣтьли скѣтъло оувасти въ црькванѣмъ ликоуютъ чрьтозѣ, и иже въ благодѣти добрѣ воняютъ благочьстиѥ носатъ. а ты листвиимъ закрывъ очи си вьсь са тамо прѣда, ни отъ того дебельства болѣзни имѣа, ни къ цвѣтьца възороу личесе своѥго прѣведы, и ты бисръ адъскы, имиже са красатъ, зьлѣ оумножаеши, а христосови людиѥ тъ отъкриваѭ лѣпѣ, чистѫ по истинѣ приѥмьютъ истинъиѭ зарѭ, и оу чрътога сѣдиши, из давъна са троуда, а пришъдъша зати не приѥмьеши, дръжимъ съі похотиѭ блѫда, по истинѣ събравъшъ без мѫжьства и въ сирѣхъ словесехъ безоума ѥдинъ, по истинѣ сни людиѥ жродиви а не мѫдри, ис пръва бо оученни на законѣ ни въ послѣдниимь мѣстѣ написани бъіша богопознанию. не слъиша ли цѣсарь Давъіда божиѥмъ осваштенниимь поѫшта· из оустъ младьнець съсѫштинихъ съвръшилъ ѥси хвалѫ врагъ твоихъ ради; не вѣроуеши ли пророкоу, вѣроуи акы жжицѣ, аште нѣси и словесъі отъвръглъ жжичьства, из давьна бо та вѣмь дѣлесъі отъвръгъша са

ѥго· прѣобидиши ли и акы пастоухa, оубон са акы цѣсарь, вѣстъ бо прѣтити акы цѣсарь съı, аште лѣнаштa са или гнѣваѭштa почоуѥ, и копиѥ блискаѭштѣ са наведетъ, и панцеѭ желѣзноѭ пасетъ, и акы съсждъı глиннъı тълѣнии оуми съврѣш'шмм са сътъретъ. рьци съ нимъ великомъ гласомъ· из оустъ младѣнець и съсѫштинѫъ съврѣшилъ ѥси хвалѫ. твоѥмоу оумоу мьстити хота пришълъ ѥстъ съпасъ, твоѥмоу мьстити хота хвалѫ младѣньць оутвръждаѥ, по что своѥмоу си завидиши съпасению; по что толми зълъ ѥси примти благодѣти; аште не и се, ѥже зъло мьниши, а тебѣ ѥсть на добро, обаче твон зълоби прѣдолѣѥтъ. ослоушаѥши ли са, ѥже слъıша, послоушаи ѥже виднмаа. ни ли пророкоу вѣроуѥши Исаиѣ въпыѫштоу и глаголѫштоу· ѧзъıци на нѣмь навъıкнѫтъ глаголати миръ, то ли не ѧзъıци на нѣмь истинѫ ѥсно глаголѫтъ; не навъıкоша ли хвалити младѣништи мира; Христос бо ѥстъ миръ нашъ, ѥже срѣдьнѫѭ стѣнѫ враждъı разори, и ѥгоже дѣла съ отьцемь и съ творьцемъ прѣжде зълѣ остжпивъше съмиренн бъıхомъ. ни ли Захарнѣ сватъıимъ доухомъ прѣжде проповѣда радость Сншноу· радоуи са, глаголѣ, зѣло дъıшти сншны, проповѣдаи дъıшти иероусалимлѣ, се, цѣсарь твон градетъ ти правьдивъ и съпасаѧ, тъ кротъкъ и вьсѣдъ на осьла и жрѣба осълатино. не имаши ли очию своѭю прочеиааго съвѣдѣтелъ; нѣси ли ѥже прицлюемо слъıшалъ; то же прѣдистомште видиши. нѣ ли коупно съ словесъı дѣло пришъло; то нѣ ли кротъкъ; нѣ ли правьден'; нѣ ли съпасаѧ; нѣ ли вьсѣлъ на осьла; ни ли на нѣмь ѧзъıци

свѣтло мнѣ проповѣдаютъ; не приносятъ ли емоу
хвалы дѣти; старчѣ оумъ имѣютъ дѣти хвалѫ при-
носятъ, да вьсе законные тъщите слово покажетъ непри-
язни, ѥлма бо ремьствомъ нѣкъимъ и оухожденi-
имъ сеѫ жизни любо и зъло хотаща сътворити хвалѫ
приносити славаштаѧ пощтадитъ владъыцѣ, младе-
ницитъ бо ѥстьство не вѣстъ пронърни ни проскоупь-
ства имѣти, ни работаютъ страсти льсти, нъ ѩкоже
имъ сватаго доуха даръ въ оуши въложитъ, сице сни
сватаго доуха даръ въ оушн въложитъ, сице сни чоу-
додѣание хвалатъ, дѣти дары приносатъ, да вьси
дѣлесемъ навъыкнѫтъ, ѩко не ѩже прѣтрѣбникъ оумъ
имѣютъ, ти любивн сѫтъ пьрѣмь, и хотатъ стоудъ
имѣти, тѣмь са таннъын подаютъ даръ, нъ иже чи-
стомъ оумомъ и незълобивомъ срьдьцемъ приходатъ,
тѣм' са благочьстна отъкриваатъ разоумъ· ѩже бо въ-
ше пытанiя ѥстъ, ти кто хоштетъ о томь пытати
оуда са, а не по сватъынмъ хода словесемь; то и ѥсть-
ствны, а словеса, имиже са къчитъ, гор'ко прѣтръгнетъ,
и богословьнаго охоулитъ закона, и вышнѫ ѥго охоу-
литъ, и пытаемъыа гонезнетъ сватости· дѣти хвалѫ
приносатъ, да родитель обличатъ безаконны, и вѣроу-
ѭштинхъ обновятъ богопознание, ѥлико бо прѣдолѣ-
ваатъ оумоу и навъыкнѫтъ не лѣпо мъслинѫ, мьнога
вѣсть трѣбѣ сватаа, ѩже въ чистѣхъ срьдьцихъ
ѥскврънъы витаютъ. тѣми нѣкмь истиньıын ѩвьıтъ
разоумъ. тъı же и Лазара не видиши въставьша отъ
гроба и мрътваго съ живъынми сѫшта и на вечерiи
възлежашта, нъ оукром мрътваго рѣшиши, а своѥго

невѣрьства не рѣшиши, и гробънъıи камы отъвалıаеши, а зависти доуша своеѧ горıи творашта ти гноı не искъıдаеши. и да видиши господьскомь повелѣнıимь четврътодьньıа издаıшта, то же тъı на оубıение и въскрѣсившаго пророкъı оубивъшаѧ рıкъı остриши. ѡ веле великоıе несьмъıшлѣние, ѡ веле великоıе ненцѣлимоıе ѹжесточение, на толико ли безакоıние обратиша ѹмъ, да отъ нихъже бѣ вѣровати лѣпо, не вѣроуıтъ, ıхъже дѣлъма хвалити, хоулатъ, о нихъже славити и величати, не блажатъ, о нихъже пѣти и благодѣть въздашти, коудатъ и богосварници бъıваıтъ· сице бо обоихъ безоумıе, сице ıхъ грѣзденıе оудръжанıа, ѹмъı бо ıхъ прѣлъштенıа мечь тъштанию оупонѣ не дастъ ѹмъноуıмоу очеси сквозѣ пролııвъшıи са на нѣмь тьмѣ прозърѣти ти на истинноуıа зара възърѣти. сицевъ неджгъ фарıсеи и книжьникъ, ıже прѣжде зъванıа чътıтъ и нарицати са ѹчителѣмъ величаıтъ са, и широтоıж подрагъ мьнаште са законъ съхранаште величаıтъ, а нич'соже истıнъı никакоже имѣıште, ни благочьстıа ıедногоже словесе твораште. сицевъ остенъ зависти, ıедноıж бо въглъби ıж въ доуши, и въсего человѣка оуıзви, и о добрѣ пешти са силж разори, и чоувъства, ıже сѫтъ наитрѣбьши пѫти ѹчению, зѣло лютѣ прокоуди, ни разоумѣти ıеже на подобж, ни памятııж слоухъ оутвръждаа, ни чисто гладати даа видимъııхъ. мъı же оубѣжимъ, възлюбьıенни, доуши прокоудьньııхъ страстıи сıхъ, бѣжимъ къıченıа, ıегоже дѣлы прьвоıе съпаде старѣıшına веспльтъньııхъ, вѣ-

жимъ зависти, аште и ничьсоже дѣлѣ, нъ твораштоуоумоу прокоуда бываєт', аште и малы сьгнѣвлатъ, ємоуже завидитъ, бѣжимъ кычения и славы, имже истины постижение прогонимо єстъ, бѣжимъ неоуподарены и хоулы, то до старѣишины жрьцемъ и книжници жидовьсти на Христоса оубиение. възбѣсиша. се, старѣишины жрьцемь и книжьникомъ безоумьнѣиша младеньцемь сътвори, да не подражаимъ жидовьска жродьства, нъ дѣтьскоу позавидимъ благодарению, не старьць богодарению, нъ младенищтъ богословьению, не завистьливѣыихъ невидѣнию, нъ хвалаштиихъ богопознанию, не оубоицъ непризньствоу, нъ младыихъ безълобию. бждѣмъ и мы акы дѣти, господь бо рече· аште не обратите са, и бждете акы дѣти, не вънидете въ цѣсарьство небесьное, бждѣмъ дѣти безълоби, ничсоже зъла ни лютесе на доушн пишжште, нъ вьсеѣ чистотоѣ и зъла кромѣ сжшта знамены благочьстьнѣыѣ вѣрѣ приємыѣшти и пишеми, да вънидемъ въ цѣсарьствие небесьное, принесѣмъ вѣние господеви милости и человѣколюбьствны, да вънидемъ въ цѣсарьство небесьное, сьраштамъ иего иджшта на жрѣвати и жидовъско обличаѣшта безоумне, а странамъ. даѣшта сватость, сьраштамъ стелѣште котыгы. како иеже ништнимъ постилати; самъ бо на себѣ ништетѣ ярима и вьпиетъ· по не сътвористе ѥдномоу сихъ малыихъ братима моѥма, мьнѣ сътвористе. ѡ человѣколюбьствьнаго и сватаго гласа· мьнѣ, рече, котыгы постилаѥши, ѥгда ништма одѣваѥши, мене сърѣваѥщи, ѥгда сихъ горькыма стоудени и болѣзни оурѣшиши. посте-

лимъ ємоу котыгы, да сѣ дѣтьми намъ бждетъ вьпити пространьство· wсан'на въ вышьнихъ, благословьєнъ градъи въ има господьнѣ, благословьєнъ градъи ржцѣ на крьстѣ пропати и странъı къ себѣ си съвъкоупи, благословьєнъ градъи ада съказана показати, а Ѩдама отъ жзъ отърѣшити и паденыи въставити, благословьєнъ градъи мжчению дръжавж сътрътъ, а простынж на сетное пришъдъı пода, благословьєнъ градъи адова селишта испразнитъ, а небесьна жилишта многъıихъ съпасаѣштихъ са испльнитъ, благословьєнъ градъи жрътвж собоѣ за нъı принесетъ и въса оцѣстити грѣхъı и сѣ отьцьмь съı състроити, благословьєнъ градъи съмрьти проклатъ, а въскръсеныи намъ обновитъ, работъı избавитъ, а сыновожьствыи податъ. твоє бо то, господи, сътворьшаго и отъ не сѫштинхъ насъ съставьша и съплескавъша, и падъша пакъı и съкроушеномъ бъıвъшемъ въставити и съплескати, твоєго то єстъ човѣколюбьствыи, заблѫдивъшаго възискатъ и отъ заблѫжденыи обратити, и прьваго мѣста достойно сътворити, твои бо людиє мъı и овьца паствинъı твоєа, и тебѣ въси въсланыем' са, и тебѣ славж и благодарєниє въздаємъ коуп'но съ отьцемъ и съ сватъıимъ доухомь єдносѫштьнѣи и животворащтии и въседръжащтиї троици нъıнѣ и присно и въ вѣкъı вѣкомь амин.

Ѥѡанна архиепископоу костантинѣ града златооустаго слово о смокви въ великъѣи понедѣльникъ.

Око оубо вида или джвъ цвѣтьчанъ или источникъ силно текжштъ тѣмь видѣнимъ тамо са влѣчетъ, и срьдьчанъѣи оумъ прѣвраштаат' тамо· такожде и оухо слъша словесы дѣанию и повѣсти къ тѣмъ мъисль си простьретъ, ико бъити такомоу тѣлесемь на томь мѣстѣ, а мъислию на ономь, иждеже слово повѣстию назнамена дѣло· сице и мьнѣ нъиѣ сълоучи са, възлюбьюбие. слъша бо еуаггелиста съповѣдающта иже въ Видании бъша Христосомъ дѣлеса о смокви, сьде юсмъ дѣлесемь, а оумом' себе си тамо сжшта творж, и мьнѣж са нъиѣ въ слѣдъ идъ владъкы Исоуса, и вида смокве прѣжде господьска запрѣштенъѣ прозабъшж и свѣтьлж, а по господьстѣ запрѣштении и драхло и соухо. за оутра, рече, Ѥсоус идъ въ градъ зала'ка, и видѣвъ смокве приде к' нѣи, и ничсоже обрѣте на нѣи развѣ листвие тъчьжж, и рече ѥи· не бжди к' семоу плодъ отъ тебе въ вѣкы, и тоу абие оусъхнж. се вамъ нъиѣ поч'тено бъстъ. прѣжасаѥтъ ма дѣло, дѣлитъ ми са оумъ· ѥгда бо хоштж повѣстьнаѣ съказати дѣлеса, тоу абие съ видомъ чоудеса к нѣимь привлѣкжтъ са, и ѥкоже аште к'то видит' вѣдро злато имѣжште жтръ камение чьстьноѥ, носаште на себѣ си тайна написана, хоштетъ вѣдро видѣти блъштанъѣ дѣльма, ставъѣѥтъ са пакъ о жтрьнѣимъ каменни, тъштитъ бо са и

каменьнѫѭ видѣти добротѫ и ѥже на нѣмь писано таиноѥ вѣдѣти· сице и азъ видѣвъ дѣлесе повѣсть свѣтълѫ и добрѫ сѫштѫ, тамо дръжѫ оумъ си, въспать влѣкѫ же са пакы доуховьнъıимъ видомъ не разоумѣти чоудесъ. за оутра бо, рече, Їсоус мимо идъı въ градъ възалка. ѡ неѣсказаѥмаго и несьвѣдомаго таинаго, възалка кръмаи вьсь миръ, иже отъ пати хлѣбъ патъ тъıсѫштъ до съıти накрьми, тъ же възалка, иже оумъıшлѣнниимъ ѭдънѣмъ водѫ на вино прѣтвори, ти възалка, иже отъ кала живѣ очи сътвори, възалка, иже по пѣнамъ влънънъıимъ ходи, и ногоу въ водѣ не омочи, възал'ка, иже доуша ис тѣлесъ изводитъ, и пакы въводитъ съ словесемь. то како глаголѣтъ Исаиа, богъ вѣчьнъıи не възал'четъ, ни трѫдитъ са; Христос же богъ вьсѣчьскъı нѣкде вѣроуѭштоуоумоу глаголѫштоуоумѫ· не прьва бѣ слово, и слово бѣ оу бога, и богъ бѣ слово. како оубо възалка богъ; нъ възалка робиѥмъ образомъ, прѣкръми же пать тъıсашть, ѩкоже въ нѣмь властельско хотѣниѥ. приде къ смокви видимъıи человѣкъ, бѣ же вьсьжде ѥже на нѣмъ разоумѣѥмоѥ божьство, видѣ смокве акъı человѣка бесплодьна, оусоуши ѭ словомь акъı богъ, рече· не бъ̀ди к' семоу отъ тебе плода въ вѣкъı, и дѣло въ слѣдъ идѣаше, и тоу абиѥ смокъı съхнѣаше· слово человѣчьско, нъ дѣло божьско. нъ велми трѣбѣ искати, възлюбьѥнии, вида смоковьнаго, отъ многъıихъ съказано, ѩкоже мънѣ са мънитъ, не по їстинѣ· обаче прѣжде варивъшиихъ вамъ бесѣдоуѥмъ съказаниѥ, и о нѣмьже мъı троудили са, прѣди принесемъ· бѣдно бо

разоумѣти въ повѣсти писменьнѣи лежаи оумъ, въ величѣ глъбинѣ имѣа съкръвен' таинаго сѣнию. каи бо бѣ бѣда словомъ исъхнѫти смокви, а не словомъ плода имѣти; иже бо словомъ исоуши ѩ, можааше и словомъ плодъниж сътворити· ч'то ли съгрѣши смокы, аште кто речетъ, иегда не бѣ иеи врѣмене, Маркоу еуаггѣлистоу глаголѫштоу зимѣ бъти въ то врѣма; и аште не коие иестъ танноие человѣкъ дѣлъма о нѣи творимо, обращтетъ са и господ' по иедномоу образоу хвалимъ оубо, ико словомъ оусоуши, зазорьнъ же, ико безоума ѩ прокла. нъ лѣпо иестъ разоумѣти о семъ, възлюбьиении, чии образъ принесе смокви, не бо бѣ никоиеже Христосомъ бываемоие дѣло, иже и не имѣаше таинаго человѣкъ дѣлъма творимаа, бѣшъѩ бо ни иедноже бѣ отъ нѣго сътворено дѣло, иже нѣстъ дѣло оусп҃ѣшъно, ни иедно, иже не вьпишше истинѫ, ни иедино, иже не къ небесьноуоумоу приѧтию подвигнѣаше оумъ. сен смокви съказателѣ рѣша о жидовьстѣ съборѣ приложенѣ бъти, къ нѣиже, рече, приде господь ништа на нѣи плода вѣры, и не обрѣте на нѣи, нъ тъчиѩ и словесы пророчьскъими и законъньими лкы листвиемь красаште са, тѣмь и оусоуши ѩ рекы· не бжди къ семоу плодъ отъ тебе вь вѣкы. нъ азъ съказанию семоу тъштѫ са въпрѣкы глаголати, възлюбьиение, не бо сице иестъ истина, разоумъ· како бо прокла господь глаголѧи, благословествите, а не клньнѣте; како ли и съборъ прокла, и оусоуши глаголѧи, не приде сынъ человѣчьскъи погоубитъ нъ възискатъ и съпастъ погыбьшеие; аште ли кто иеште въпрѣкы глаголетъ, и пьрнтъ са

глаголѧ, жидовьстѣ съборѣ приложенѣ бѣти смокви, вѣштаї, како ис коренїа оусъхъшї съборъ сладъкаго Павла прорасти; бѣ и Ѧкѹла и Прискѹла и мнозн нни, и инѣхъ по радоу нѣнѣ именъ множьства дѣлѣма словесъ миноуѣ глаголати. и шкоже ни бѣшѣѣ отѣринѫ люди жидовъскы господь, свѣдѣтелѣствоуетъ ми Павьлъ глаголѧ· глаголѫ оубо· дѣѣши отѣринѫ люди свом господь; не вѫди, небонъ и азъ издраилѣтѣнинъ иесмъ отъ сѣмене авраамля, племене веньямина, не отѣринѫ господь людни своихъ, нъ и съпасенїе людьмъ тѣмъ вь послѣдьнѣм дъни обѣшта, иеже глаголетъ· иегда коньцъ мзыкъ вьлѣзетъ, тъгда вьсь Издраилѣ съпасетъ са. аште бо и бози врази бъша жидове, насъ дѣлѣма бъша, да мы тѣхъ ослоушанїемъ съмилимъ са, шкоже свѣдѣтелѣствоуетъ ми Павьлъ глаголѧ· по благовѣштенню, рече, врази васъ дѣлѣма, и по избьранию, вьзлюбьиенни, отьцъ дѣлѣма, бес каѣзни дарове избавьиение свато. вьзискати оубо лѣпо, вьзлюбьиенни, словесе иеже о смок'ви, чни принесе образъ· нъ аште ты Ѧдама поманеши, иегда въ породѣ обнажа, коего джа листвие вьземъ и съшивъ себѣ си одеждѫ сътвори, оузьриши, како въ правьдѫ ѫ оусоуши. не то ли листвие смоквино вьземъ свои стоудъ покрываше; приде оубо господь, и шже еште въ та вьниде, смокви том стыдька покровишта словесемъ оусоуши· отъна ти оубожьство, и дастъ ти богатьство, отъна ти стоуда покровишта, и дастъ акы снѣгъ одеждѫ водоѫ и доухомь истъканѫ, оусоуши листвие смок'ви, и въздастъ изноурениа доуша. каи изноуренны; шже змны изноури

въ породѣ, съ аггелы равьнжыж жизнь, породьнжыж пиштж, неистлѣнныи одеждж. нъ обратимъ са на начатъкъ. за оутра, рече, въсхода въ градъ Їсоус възалка. за оутра, егда ношть прѣльсти мимо нде, и на оутрыи Христос въскрьсеныи свѣтъ просвѣти мирови, оутрыи во Христос, ыкоже рече пророкъ· акы оутриие готово обращтемъ его. за оутра въсхода въ градъ Їсоус. за оутра, егда тьмьнаа съмрьть свѣтомъ славы христосовы изгыбе, и златыа зара правьдьное сльнъце въ отъмнѣнъныхъ срьдьцихъ просвѣти. за оутра, егда топлы зара вожьства прострѣ, и омрьтвѣвъша диволомъ доуша растопи. нѣстъ, иже оукрыетъ топлоты его, стоуденъынмъ бо грѣхомъ диволъ человѣчьска срьдьца оумр'тви. тѣмь пророкъ молыше са глаголѧ· раждьзи истесѣ мои и срьдьце ми, стоуденыж бо нечьстны въсе человѣчьство оуказано бѣаше, тѣма въси пророци коуп'но молыхж са къ богоу глаголѧште· обрати плѣнѣние наше акы водотѣча въ югъ, рѣкше ыкоже югъ топлѣ възвѣывъ помрьзъшаа воды на прьвоие ыестъство водъноие приводитъ, сице и насъ, иже грѣхомъ диволемъ оумрьштени есмъ, и акы югъ възвѣывъши благодѣть христосовж на прьвоие ыестьство приведе нетлѣныи. то топлоие възвѣыние югово, и нешѣста цръкы въ пѣтиихъ пѣтни призываатъ глаголѧшти· въстани, свѣере, и приди, юже, провѣи градъ ми, да потекжтъ добрыа вонѧ. за оутра, рече, въсхода Їсоус, добро иже въсхода, да назнаменоуетъ, ыко и пророкъ, испадъшааго Ѣдама, пакы пришъдъ господь нашь на тожде мѣсто въсхода градѣѣше. за оутра въсхода въ

град'. градъ нѣны слъишлавъ не долоу гладан, нъ горьнаго Иероусалима небесъное мѣсто, небонъ житие наше на небесѣхъ иестъ. за оутра Їсоус въсхода възалка въ градъ, възал'ка не на пиштж человѣчьскж, нъ на жизнь человѣчьскж, мое бо брашьно, рече, иестъ, да сътворж волж отьчж си, да вѣроуѣтъ, игоже поусти онъ, вѣроуан бо въ него, якоже рече самъ, не оумьретъ въ вѣк'. за оутра въсхода Їсоус въ градъ възалка, и видѣвъ смокве приде к нен. добро яко приде къ нен, абы бо минжлъ смокве, имѣли бы смокви змиа гнѣздо свое весъмрьти. нъ приде къ смокви, и оусоуши ж. подъ також смокъвиж сжшта Наданаилъ видѣ господа, прѣжде бо та, рече, филипова възъванна сжшта подъ смокъвиж видѣхъ та. сиж смокве из далече пророкъ хоташтн ими бес плода бъти глаголаше· въздж въ люди пришьлъствиа моего, за нѣ смокы плода не сътвори. на сицж смокве възлѣзе Зак'хеи видѣтъ господа, и к немоу рече· скоро сълѣзи. добрѣ же еуаггелистъ рече диевы смокы о Зак'хеи, да съкажетъ, яко широкъ и пространъи пжть диеви приплетенъ иестъ, отъиждоуже са раждаютъ зъла съмрьти. о смокви и о женѣ любодѣици и о бесѣдѣ има лъстьнѣ. приде къ смокви господь· си смокы образъ приношаше широкаго и простраиаго пжти водаштаго въ пагоубж, плоскъ иестъ листъ смоквинъ и остръ, сварьно иестъ грѣхъ, широкъимъ и пространъимъ моремь въвода въ пагоубж, сладъкъ иестъ плодъ смокве и сльзъкъ, сладъка иестъ сласть водаштиа въ грѣхъ, приближажштинихъ са к нен растрьзоваютъ, вѣжи има въкоуса, сладъка ти иестъ

вѣкоушажште, нъ горька по вѣкоусѣ, медъ бо каплѣтъ отъ оустьноу жены блаждены, иже въ врѣма помажетъ грьтань твои, нъ послѣжде горьчаю злъчи обраштеши и острѣе паче меча обоюдоу остра. блаждьница иестъ сласть, сладъко ти бесѣдоуетъ съ прьва, тан въпоуштажшти бесѣдож горесть съмрьтьнжж· сица бѣ и змиа, сладька бесѣдож, нъ горька льстиж, сладько вѣкоушение, нъ горько паденне· вѣгаи блаждьница сласти, сладъко съ нѣж бесѣдоуюште, а горькыихъ та строупъ насышташжшта, вѣгаи сласти, акы Илиа Иезавели. приде господь съ невесъ, жадам жизни человѣчьскы, обрѣте широкыи и пространыи пжть жизни сем строюштъ, приде къ нѣмоу, обрѣте листвиемъ красоующте са, не имѣюштъ же и плода съмрѣтна. по чѣто; по нѣ не бѣ врѣма, се бо приложи еуаггѣлистъ· не бо имѣ, рече, плода, не бѣ бо врѣма. како бо можаше иеште съмрьтьнъ плодъ сътворити и Іисоусоу пришъдъшоу и въскръсение мирови проповѣдаюштоу; не бѣ иеи врѣма плодъ сътворити съмрьтьнъ, цѣсарьствова бо съмрьть отъ Ѧдама до Мшусна рекше до закона, вѣстъ бо писание закономъ нарицати Мшусиж, ижкоже въ еуаггѣлии рече· имѣюштъ Моусиж и пророкы. и чѣто к нѣи господь; не бжди отъ тебе плода въ вѣкъ, и оусъхнж смокы, и конъча са писание· низъ паде съмрьть до побѣжденна. кѣде ти, съмрьти, жало; кѣде ти, ладе, побѣда; чѣто ли, ижко зимѣ глаголѣт' еуаггѣлистъ бъти въ то врѣма, въ нѣже смокы листвиемъ красоуше; нъ оуто заштицам иедиаче грѣхоу цвьтжштоу бъти, диаволю снѣгоу лежаштоу по въсемоу чло-

вѣчьствоу· прѣжде бо мироу старѣишинѣ Христосоу пришьствиа многы неджгы человѣчьскы извакиаше са родъ, къ капиштемъ слоужению и на пѣсни и на блаженыа женомъ· пришъдъ же господь миръ нашъ съпрата са противънъıихъ человѣкъ скврънъı. мжташтам жизни сеа сласти сланоѥ море и пѣнънъıм страсти и вльнъı, и оусоуши смокве и высади крьстъ вѣроѭ цвѣташтъ и жизниѭ высѣмъ снижштъ, ѥмоуже крьстоу коренииѥ въ земьıѭ въложено бъıстъ ивлиа на небеса възложенъı, ѥмоуже листвиѥ бестарости и цвѣтъца не оуважда и плодъ бесъмрьти, ѥже дрѣво и Давъıдъ поминаатъ глагола· и бждетъ акъı дрѣво сажденоѥ при исходништиихъ водъ, ѥже плодъ свои дастъ въ врѣма своѥ, и листъ ѥго не оупадетъ, се дрѣво поминаатъ и мждрость глаголѫшти· дрѣво жизни иестъ высѣмъ дръжаштиимъ са ѥа, се дрѣво пророчьскомъ окома видѣвъ Иеремиа жидъı хоташте Христосоу издѣлати, прѣмо лицоу жидомъ рече глагола имъ· идѣмъ, въложимъ дрѣво въ хлѣбъ ѥмѹ, и сътрѣмъ ѥго отъ земьıа живъıихъ. дрѣво крьстъ, хлѣбъ плъть христосова· възьмъ господь хлѣбъ рече· се иестъ плъть моа за въı ломимаа за оставьıвиниѥ грѣховъ, на семь дрѣвѣ крьстьнѣмъ ржцѣ простьръ, по въздоуху парашта силъı разгънавъ безвлазиъı намъ на небеса пѫтьшъствиѥ оуготови, лѣствицѫ намъ вѣрѫ отъ земьıа на ѥво поставивъ· и се чоудьно, аште слоушаете, възлюбьıвии, ста дрѣво крьстъноѥ, на ѥмъже пропаша истиънъıи виноградъ глаголаи· азъ иесмъ виноградъ, и бъıстъ дивволоу лоза съмрьтъ, намъ лоза живоътъна,

бысть намъ лоза богоносьная, зноп грѣховънъıи нашъ съпратаıштн, ико сѣнь покои намъ даıшти. подъ сѣнııмь ıем сѣдаи глаголетъ Соломономъ реченъıи· подь сѣнь ıемоу помъıслихъ, и сѣдохъ, и плодъ ıе сладъкъ въ грътани ми. сеи сѣнн надѣ'въ са блаженъıи Даıндъ глаголлаше· сѣни крилоу твоıею надѣıх са· до коли; доııьжде минетъ безаконнıе моıе. ѡ чоудноıе дѣло и танноıе ново. источьникъ ıа джбоу вѣаше, а крьстъ отъ нѣго напаııемъ бѣаше, водень болжштеıх въ ребра кръвь и водж испоусти, и водоıх поливаıемо коренна, да бесъмрьтънъıими плодъı вѣроуıштнимъ присно цвътетъ. ѡ джбе блаженъıи, ıегоже цѣсаре чътжтъ, властеле и вельмжжа любатъ, мжжи же и женъı и въсе ıестъство и тварь човѣчьска стражь иматъ, ıегоже бѣси оужасаıштъ са, и дııволъ трепештетъ, ıего аггели хвалат', и небеса благословлтъ, апостоли проповѣдаıштъ, и црькви поıштъ, на нѣмъ распънъшаго са господа Христоса, ıемѫже слава и дръжава нъııы и присно и въ вѣкъı вѣкомъ амин.

Сватаго Їѡанна златоустаго слово о алканни і ѡ Їѡсифѣ и о Ионѣ и о Давъıдѣ.

Бысѣмъ намъ по радоу на части пѣснь поıа овиде блаженъıи Даıндъ· исповѣмь са тебѣ, господи, въсѣмъ срьдьцемъ моıмъ, повѣмь въса чоудеса твоıа. ѡ еле великоıе сжмııѣııııе блаженаго Давъıда съгрѣшивъ-

вѣчьствоу· прѣжде бо мироу старѣишинѣ Христосоу пришьствиа многы неджгы человѣчьскы извааваше са родъ, къ капиштемъ слоужению и на пѣсни и на блажденны женомъ· пришъдъ же господь миръ нашъ съпрата са противѣнъыихъ человѣкъ скврънъы. мжташтам жизни сеа сласти сланое море и пѣнънъым страсти и влъны, и оусоуши смокве и высади крестъ вѣроы цвѣташтъ и жизнны высѣмъ сиыжштъ, ѥмоуже крѣстоу коренне въ земьы въложено бысть ивлиа на небеса възложенъ, ѥмоуже листвие нестарости и цвѣтъца не оуважда и плодъ несъмрьти, ѥже дрѣво и Давыдъ поминаатъ глаголѧ· и бѫдетъ акъ дрѣво саждено при исходиштиихъ водъ, ѥже плодъ свои дастъ въ врѣма свое, и листъ его не оупадетъ, се дрѣво помнаатъ и мждрость глаголѫшти· дрѣво жизни естъ высѣмъ дръжаштимъ са ѥа, се дрѣво пророчьскомъ окома видѣвъ. Иеремиы жидъ хоташте Христосоу издѣлати, прѣмо лицоу жидомъ рече глаголѧ имъ· идѣмъ, въложимъ дрѣво въ хлѣвъ ѥмѹ, и сътрѣмъ ѥго отъ земьа живъыихъ. дрѣво кръстъ, хлѣвъ плътъ христосова· възьмъ господь хлѣвъ рече· се естъ плътъ моа за въ ломимаа за оставьвение грѣховъ, на семь дрѣвѣ крьстънѣмъ ржцѣ простьръ, по въздоухоу паращта силы разгънавъ безвлазиы намъ на небеса пѫтьшъствие оуготови, лѣствицѫ намъ вѣрѫ отъ земьа на ѥко поставивъ· и се чоудьно, аште слоушаете, възлюбьвении, ста дрѣво крьстъное, на ѥмъже пропаша истиънъыи виноградъ глаголѧи· азъ есмъ виноградъ, и бъıстъ дивволоу лоза съмрьтъ, намъ лоза животъма,

въстъ намъ лоза богоносьная, знои грѣховънъıи нашъ съпрѣтаıжшти, ико сѣнь покои намъ даıжшти. подъ сѣниıж ıем сѣдаи глаголѣтъ Соломономъ реченъıи· подь сѣнь ѥмоу помъıслихъ, и сѣдохъ, и плодъ ıе сладъкъ въ грътани ми. сеи сѣни надѣ'въ са блаженъıи Даıндъ глаголаıше· сѣни крилоу твоıею надѣıж са· до коли; доньжде минетъ безаконие моıе. ѡ чоудноıе дѣло и таиноıе ново. источьникъ ıа джбоу бѣıаше, а крьстъ отъ нѣго напаıемъ бѣıаше, водень колжштеıж въ ребра крѣвь и водж испоусти, и водоıж поливаıемо коренъıа, да весъмрьтънъıими плодъı вѣроуıжштиимъ присно цвътетъ. ѡ джбе блаженъıи, ıегоже цѣсаре чѣтжтъ, властеле и вельмжжа любатъ, мжжи же и женъı и въсе ıестъство и тварь чловѣчьска стражь иматъ, ıегоже бѣси оужасаıжтъ са, и дıаволъ трепештетъ, ıего аггѣли хвалат', и небеса благословлатъ, апостоли проповѣдаıжтъ, и црькви поıжтъ, на нѣмъ ѓаспънъшаго са господа Христоса, ѥмоуже слава и дръжава нъıни и присно и въ вѣкъı вѣкомъ амин.

Сватаго Їѡанна златоустаго слово о алканни ї ѡ Їѡсифѣ и о Ионѣ и о Давъıдѣ.

Въсѣмъ намъ по радоу на части пѣснь поıа обиде блаженъıи Даıндъ· испов'ѣмь са тебѣ, господи, въсѣмъ срьдьцемъ моимъ, пов'ѣмь въса чоудеса твоıа. ѡ вели великоıе сжмънѣнıие блаженаго Давъıда съгрѣшивъ-

шлаго и небрѣгъшлаго себе, аште бо и акы человѣкъ поплъзъ са паде, обаче акы человѣкъ исповѣда са. исповѣмъ са тебѣ, господи, вьсѣмь срьдцемь моимь, аште бо са тебѣ не исповѣмъ, грѣхъ не гонезнѫ. исповѣмъ са тебѣ, господи, вьсѣмъ срьдцемъ моимъ, аште бо са тебѣ не исповѣмъ, акы снѣгъ не оубѣлѫ са. исповѣмъ са тебѣ, господи, вьсѣмъ срьдцемь моимъ, аште бо са тебѣ не исповѣдѫ, льстьць дияволъ оубоиства прѣлюбодѣйство ржгла са не останетъ са мене. исповѣмъ са тебѣ, господи, вьсѣмъ срьдцемь моимъ, аште бо са тебѣ не исповѣдѫ, на прьвыѫ чьсть не възидѫ. исповѣмъ са тебѣ, господи, вьсѣм' срьдьцемъ моимъ, аште бо са тебѣ не исповѣдѫ, сѫнъ плътѣнъын не могѫ са нарѣшти. исповѣмъ са тебе, господи, вьсѣмъ срьдьцемъ моимъ, аште бо са тебѣ не исповѣдѫ, доухъ сватъıи ничтоже не весѣдоуѥтъ къ мьнѣ. никтоже оубо пати десатъ ѱалма извъıкнѫти можетъ, лѣпо ѥже ѥстъ комоуждо приходаштиїхъ къ чьстьноуоумоу крьштению глаголати блаженаго Давъıда словеса ї· исповѣмъ са тебѣ, господи, вьсѣмь срьдьцемь моимъ, аште бо са тебѣ не исповѣдѫ, ветъхаго человѣка не съвлѣкѫ са. исповѣмъ са тебѣ, господи, вьсѣмъ срьдьцемь моимъ, аште бо са тебѣ не исповѣдѫ, въ новъıи человѣкъ не одеждѫ са. исповѣмъ са тебѣ, господи, вьсѣмъ срьдьцемь моимъ, аште бо са тебѣ не исповѣдѫ, въ вѣрьнъıихъ паствѣ не примѣшѫ са. исповѣмъ са тебѣ, господи, вьсѣмъ срьдьцемъ моимъ, послоушахъ бо тебе глаголѫшта· не стъıди са исповѣдати грѣхъı своѧ. исповѣмъ са тебѣ, господи, вьсѣмь срьдьцемъ моимъ,

слышахъ бо тебе опасно глаголѧшта· не придохъ призвать правѣдънъıхъ нъ грѣшьнъıа на покаание. годъ же се и блаженааго Паула на срѣдж извести бесѣдъı· къıа се; ѧже рече· нъıны врѣма благопринимичьно. кое врѣма; алканиа оукрашение. кое врѣма; ништинихъ прилюбьенны свѣтьлость. кое врѣма; покаанию жатеж. нъıны врѣма принимичьно, нъıны врѣма съпасению. се же самъ съборникъ пиша глаголѣтъ· врѣма плакати са, врѣма смııати са. послоушан добрѣ, ничтоже бездразоума глаголѣтъ святое писание, нъ вьсе божны доуха испльнь· врѣма плакати са, врѣма кланıати са· врѣма плакати са грѣха и врѣма смııати са съпасению, смııти са а не посмııати са, нно бо смѣхъ поржаниа, нихъ же на оуспѣхъ· и ико не лъжж, се въıкнѣ, и сватаго писаниа въземи оуказанна и о ржьнѣмъ смѣсѣ послоушан Соломона въ мждростехъ глаголѧшта· безоумьлю, въ смѣсѣ твориши зъло, о добрѣмъ же смѣсѣ и оуспѣшьнѣмь послоушан Їакова глаголѧшта· вьсего дара нечьстива не приїметъ, истинна же оуста не насытатъ са смѣха. да добрѣ глагола съборьникъ· врѣма смııати са, врѣма плакати са грѣха, врѣма же възлюбити правьдж, правьдивъ бо господь, и правъдъı възлюби· бъıватъ бо врѣма поврѣшти вражьдъı и пакъı не неврѣшти любьве. нъ послоушанмъ блаженаго Павла глаголѧшта· да не зандетъ слън'це въ гнѣвѣ вашемъ, врѣма не корене ископати нечьстие и врѣма вьсадити благочьстие. се же бо и господь нашъ пиша Иеремии пророкоу w трънии порастьшимъ жидовьска мѣста глаголааше к нѣмоу· се поставııмь та дънесь и коренне

ископати и пакы въсадити, оборити и пакы съзъдати, ис корене ископати многобожьство а въсадити єдинъ власть, ис корене ископати и съзъдати, ис корене ископати елиньска трѣбища, а съзъдати мѫченичьскы цркъви. се поставьшь та дньсь, не въ оуречѣнъи дньнь, разоумѣваи, нъ въ инъ и присно, якоже рече сватъıи Паулъ· дньсь аште гласъ єго оуслъішите, не ожестите срьдьць вашихъ, яко въ прогнѣваніи, си рѣчъ, въ ньже дньнь слъішите господь глаголѫштъ, покаите са, приближи бо са цѣсарьство небесноє· не ожестите срьдьць вашихъ, якы творимиї са чисти, си же не тъчьнъ прѣжде кръштенин и въ законѣ, нъ и по кръштенин благодѣти. самъ бо тъ владъıка Христос въ инѣхъ словесѣхъ своимъ оученикомъ прѣдаа глагола'ше· правь глаголѫ вамъ, єже да съважете на земи, бѫдетъ съвазано на небеси, то же не просто словесы къ ѥими, нъ и дѣлесемь винны сътвори своа оученикы рѣшити и вазати. възьри прѣжде высѣхъ на блаженаго Петра, како съваза съмрьтинъ съвѣштавъша са на лъжѫ Ананиѫ и Сапфирѫ, како ли раздрѣши жѫ отъ рода хромоугумоу, томь часѣ нозѣ емоу оутвръдивъ. что рекѫтъ прѣмо семоу твораштни са чисти, чистѣишихъ себе, а сами сѫште высѣхъ нечистѣише; не бо никтоже чистъ, аште и єдинъ дньнь поживетъ на земи. что противѫ семоу рекѫтъ дръзаѫштиї глаголати поустошѣнъıими оустъı· мънѣ ли єстъ пришъдъше къ семоу попоу ти исповѣдати грѣхъı своа, єже многъкратъı паче мене съгрѣши; како можетъ таковъ съı человѣкъ грѣшьнъ грѣхъı заглаждати; нъ добро въ врѣма

алчѣбы покаанїа прѣди положити цѣльбы твоихъ владїи. ѡ человѣчинѣ, дѣѣши ли бо къ человѣкоу приходиши; или человѣкъ тебѣ оставьлаетъ грѣхы; къ владыцѣ богови приходиши, молитвьникомъ праштаѣшта тебе грѣхомъ, ходатаи ти и господинъ иестъ попъ къ богоу, по что оубо осѫждаеши, егоже богъ не осѫждаетъ, доньжде иестъ попъ; и богъ дастъ емоу попьство· не отъмеши са възъмати отъ нѣго божиихъ сватость, не бо подаетъ ти оставьлѥнїе грѣхомъ, нъ старѣишима молитвьникомъ, ѥже емоу дастъ попъство. а ѥкоже не тъчьи въ благодѣти, нъ прѣжде благодѣти присно съпасенїе человѣкомъ вьсѣхъ богъ человѣкомъ творитъ, сего дѣлы владыка нашъ въчловѣчи са, ходатаи къ богоу и человѣкомъ, вѣсте сами, зѣло сѫште словолюбьци съказанїе облаженаго Даѫнда, ѥже нъıнѣ чоу извѣшта· исповѣмь са тебѣ, господи, вьсѣмь срѣдьцемъ моимъ. како Даѫндъ въ оубиство и любодѣиство въпадъ въ зълѣ прѣбъıваше, не исповѣдъı са; что же оубо сътвори богъ, да и сего на покаанїе поуститъ, и образъı сътвори покаанию, да покаанїе приметъ; поусти к' нѣмоу Надана пророка инѣмь лицемь ѥже на нѣ таи творашта· пришъдъ бо нареченъıи пророкъ къ Даѫндоу рече· цѣсарю, имамъ ти нѣчто съвѣштати. рече Даѫдъ· скоро глаголи. пророкъ же Наданъ рече· человѣкъ нѣкто бѣ богатъ, имѣа скотъı и чрѣдъı многъı, человѣкъ же пакъı бѣ оубогъ, имѣа телицѫ единѫ, ѥже на трепезѣ съ нѣимъ ѣдѣаше, и чашѫ единѫ съ нѣимь пиаше, и на лонѣ емоу съпааше. богата Даѫнда нарича а ништа Оурииь, что оубо Наданъ рече; штоу-

ждии къ богатоуоумоу, ботатыи бо штада своѧ чрѣдъı поустивъ пои телицѫ иништаго, и закла ѩ штоуждемоу, цѣсарь же Дауидъ, аште въ грѣхъ вѣ въпалъ, обаче вѣ правъдѫ бѣ обличенъ ово плътьнъıимъ сѫгрѣшенимъ, а дроугоѥ доушьнъıимъ исправьенимъ, отъвѣштавъ бо съ гнѣвомъ рече· живъ господь, достоинъ ѥстъ съмрьти таковъıи, а телицѫ да жлѣдетъ седморо седмицеѭ· прѣстѫпаѥ законъ Дауидъ, законъ четворо четворицеѭ оурече. что же Надан' къ Дауидоу рече; тъı ѥси, цѣсароу, сътворивъıи то, та же Дауидъ мѫдръ съı и въ съмъıслѣ живъı не възвелича са цѣсаръскоѭ чьстиѭ, не мѫчи ѥго, ни глагола· кто сии ѥстъ, иже дръзиѫ прѣдъ всѣми хоулѫ мьнѣ толикѫ извѣштати; вѣдѣ'ше бо ѩвѣ, ѩко цѣсарь съı подъ властиѭ ѥстъ цѣсароу, им'же никтоже цѣсаръмъ владетъ, тъчьѭ слъıша Дауидъ, и ѩвиѥ отъвѣшта· сѫгрѣшихъ господеви си, и Наданъ тоу ѩвиѥ рече· господь остави сѫгрѣшениѥ твоѥ, не имаши оумрѣти. ѡ Надане, чимъ дръзнивъ отъвѣштати хоштеши; навадомъ поѥм'ѥмъ. къ богоу сѫгрѣши Дауидъ, томоу са исповѣда. чимъ вѣси, прости ли ѥго или не прости; прѣжде въıкни, ти тъгда оучи. и Наданъ рече· мьнѣ поржчи богъ соугоубь дауидовъ пѫть, к'то поѥмьıетъ врачеви троуждаѭштоу са и толикъ пѫть въземаѭштоу, ѩвѣ оукажетъ, ѩко не тъчьѭ въ благодѣти, нъ и прѣжде благодѣти чловѣкъı богъ съпасениѥ далъ ѥстъ. възмъ же и маломь съказаниѥм' на ѩвьѥниѥ глаголѣмъıимъ съкажи ми, ѡ чловѣче, иже са твориши покаланию сѫпротивьникъ, съкажи ми, кого чловѣка

съгрѣшив'ша и въ тъмницѫ въвръженоу бывъшоу старѣишиноѫ и хоташтаагего или камо испоустити или въ кѫѭ мѫкѫ прѣдати, дѣѣши ли прихоодитъ самъ къ старѣишинѣ, ти молитъ са, да бы напасти избылъ; не поищетъ самъ ходатаи себѣ, да шѣ издрекѫ, и мьнѣшаагo себе, да бы тъчьѭ кыимъ избыти имоу зъла, да ли о плътьнѣѣмь оучинѣение а о доуховьнѣѣмь безаконие. нъ, ѡ человѣче, аште сего дѣлы не хоштеши прити на покаазнь, ако человѣкъ естъ попъ грѣшьнъ, то и не кръсти са, человѣкъ бо естъ кръстаи та, ни сватаагo комканиы въземи, человѣкъ бо естъ дробан е· да аште томоу вѣроуеши, ако вѣрѫ имать, то и то вѣроѭ приими, якоже бо кръста и приноса бескъръжьѭ жртвѫ иного ничсоже творитъ, нъ тъчьѭ ржцѣ въздвигнетъ къ сватѣи троици чистѣи, сице и покаание тебѣ оурицаи иного ничсоже творитъ, нъ тъчьѭ азыкомъ съпасение тебѣ творитъ. нъ авие рекѫтъ са противьници, да аште се сице естъ, и не хоташте приати по кръштении покаанием съпасенны, по что блаженъыи Петръ Ананьѭ и Сапфирѫ тоу авие оумори, а не покаанием ею обрати; сице бо дроузии глаголѫтъ. нъ послоушаи доброѣ, не съкры блаженъаи Петръ цѣлбы покаанны, нъ Ананьи и Сапфира, иже въ толикѫ напасть въпадоста, ни рачиста възискати покаазньаиъыа готовъ цѣлбы, нъ съ неприлазнином показанием погыоста и съ словомъ имѣнием. тъгда бо истовоие пока'ание, егда бо не рѣчьѭ ч'томо естъ, нъ егда дѣлесы знаемо, естъ бо каание от' васеа доуша износимо, и естъ покаание прѣпростъ въ граждаехъ възискаемо, имже

ови съпасаємн сѫтъ, а дроугїи осѫждаємн. покаꙗ са
блаженъıи Петр' и зълъıи Июда, нъ Петръ добрѣ пока-
ꙗвъ са и плакавъ са и отъвръженнѥ сльзами омъıвъ въ
прѣвъıꙗ пакъı вѣръı сиꙗнне вѣниде, а Июда обндѣ по-
каанне· аште и сребро повръже жидомъ, и рече им'·
съгрѣшихъ прѣдавъ крьвь безъ винъı, обаче не вѣста, ни
въсплака са, ни сътвори ничсоже довръı покаꙗзни, нъ
тъчиꙗ сило исплетъ дїаволоу извѣстъ са сътвори.
нъ авнѥ рекѫтъ сѫпротивьници, не во рѣшти не вѣмь
ихъ зълъıихъ бесѣдъ· что оубо Симонъ вълъхвъ кръ-
стивъ са и разгнѣвавъ са и Петромъ осѫжденъ даръı
принесъ, да не продаємъıи даръ коупитъ, покаанна
въспроситъ; не отъвѣшта ли ємоу блаженъıи Петръ,
рекъı· покаи са отъ зълобы сеа, и моли са господѣи; то
по что оубо Ꙗнанн и Сапфирѣ не рече сихъждѣ словесъ·
покаита са отъ зълобы кою; сица во ихъ бесѣдъı. нъ
послоушан разоумичьно, не ржгаємъ вестъ сватаго
даръ, Ꙗнанна во и Сапфира, обличаємъ блаженъıимъ
Петромь, и слъıшашта отъ него, ико, что са съвѣшта-
ста нскоусъ сътворити дохомъ господьнѣмь; не испо-
вѣдаста своего грѣха, не припадоста, не молиста са,
не рѣста, ико акъı члов҃ѣка съгрѣшихов҃ѣ, нъ что обли-
чаємa Петромь противиста са ємоу бесадамъ, мнашта
оутанти са его, а не съмъıслашта, ико нѣ кде са порж-
гати сватоуоумоу дохоу. тѣмь томоу авнѥ блаженъı
Петръ разгнѣвавъ са достоинъ има отъкѣтъ отъвѣ-
шта. а Симонъ слъıшавъ отъ блаженаго Петра· сре-
бро твое съ тобоѫ вѫди въ пагоубѫ, ико даръ божии
мьнѣ имѣниемъ имѣнимь притажати, то слъıшавъ не

разгнѣва са, не пожали си, не отъстжпи, нъ оукоры и хоулы, акы добрыа цѣльбы приимъ, не тъчьк Петрови, нъ и вьсѣмъ апостоломъ припадаа глаголлаше· молите са за ма господеви, да не бъ пришъло ничтоже на ма, ихъже извѣштасте, велми съгрѣшихъ· не дръзнж собоѭ богови помолити са, въ са помолите за ма, въ бждѣте ходатаи, сътворите молитвж за мене. добрѣ оубо глагола съборьникъ· врѣма плакати са и врѣма клонити са покаанию любаштиимъ. сице бо и великыи Їωсифъ плакавъ са, прозьра пророчьскы имъ окомъ, приложивъ са къ блаженоуоумоу Давидоу глаголѧштоумоу· сѣкыштии сльзами въ радость пожьнѧтъ, вьсѣкы Їωсифъ слъзы братолюбьствиы, и пожа вѣнъца цѣсарьствиы, вѣсте бо вьси авѣ, ыко дивъное то познание. видѣвъ Їωсифъ своѭ братиѭ, ихъже братиѭ не хотѣ нарещти, кыи бо тома братиа, иже отъ двою на десате племиноу ѥдинѫ отъ себе нетръгнижша; нъ обаче Їωсифъ печали великы на милость прѣложивъ, падъ на въи братии плака са о ниихъ. по что на въи, а не иномъ мѣстѣ; съ лѣпотъı на въıихъ ихъ плака, иже съвръгоша врѣмъ братьства са себе. видѣ ли кротость и въздръжание мжжа; нъ рѣкѣтъ нѣции о Їωсифѣ, ыко бѣдоѭ одръжимъ и въ штоужден странѣ съı и не имѣа человѣчьскъı помошти ни застжпа, сего дѣла кротость имѣаше и съмѣрение. мъ слоушаи разоумьно, сице глаголаи обилиемъ вескдоуюши, а не правдоѭ, самъ бо Їωсифъ добростиѭ своеѭ и въздръжанимъ въ отачѫ добрость вѣ овлѣчен. Їωсифа поманжъıше и свѣтъ тъ приде, свѣтоу

бо владꙑка Христос нс тѣмꙑ тѣмничьнꙑа прости ѥго. да безоума оубо обилиѥмъ бесѣдоуѥши, ѡ человѣчине, л не правьдоѭ глаголаи, ꙗко Їωсифъ ноудѣма бѣ добръ и безълоби. сице бѣ Їωсифъ боголюбьць и прѣжде закона законъ бꙑвъ, ꙗко и лѣстимъ и бѣднмъ егоуптѣнꙑнѣм гнѭшаѧше са и бѣгаѧше прѣлоукодѣнствьнаго дѣлесе. дѣкши законъ вѣ данъ вслан, не прѣлюбодѣатн, ни оубити, ни оукрасти, ни лѣжн послоухѣ бꙑти; нъ самъ себѣ законъ бꙑвъ и ѥстьствьнꙑимъ сѫдиштемъ наоучснъ нагъ изѣѭе, да господины не осквьнитъ мѣста. не молиша ли госпожда своѭ зѣло и свободѫ обѣштаваѭшти, тъчьѭ абꙑ ѥѧ послоушалъ, ти оугодие ѥн сътворилъ; не ѥлнкоже ли она течаше къ нѣмоу, толико онъ оукланыаше са ѥѧ по господьню словесн; самъ са цѣстивъ не ножемь, нъ вѣроѭ, не бесѣдоваше ли сими словесы къ егоуптѣнꙑнѣи Їωсифъ глаголѧ· ѥлма господинъ мон, госпожде, не вѣстъ ничсоже нз мене ѥже ѥмѣ въ домоу, нъ вьсе ѥстъ далъ въ рѫцѣ мои, л ничсоже не вѣстъ разевѣ тебе, нм'же жена ѥмоу ѥси, како могѫ азъ сътворити непрнязнино ѥ се дѣло, ти съгрѣшити прѣдъ богомь; дѣкши ли нѣстъ сьде отьцъ монхъ бога; дѣкши нинъ ѥстъ ма хананѣнстѣ земи богъ, л нинъ въ Єгуптѣ; аште и вы не разоумѣѭете. дѣкши нѣстъ вьсе видаштны сила божны, съмотраштн вьсе, аште ли мѫжь ти, госпожде, вынѣ ѥстъ, то нли богъ мои ошълъ ѥстъ с нимь; твои мѫжь, госпожде, господинъ мои ѥстъ, и вьсе имѣние своѥ мынѣ ѥстъ прѣдалъ въ рѫцѣ, како азъ могѫ ребро ѥго прокоудити; ѥдинъ ѥдноѥ припраглъ ѥстъ

богъ, а не єдинъ многѣхъ, ни єдиному многымъ· мльчи оубо, господже, вѣдѣ та, кто та пламы раждизаѥ на ма, не ты ма мѫчиши, господже, нъ иже братиѣ моѣ на ма въстави, сии єстъ дїаволъ· єдиноѣ бо отца ма лишивъ тъштитъ са, да и бога ма кромѣ сътворитъ, горѣ и долоу врьтитъ са, да бы ма кромѣ отъ сына, єже видѣхъ, сътворилъ· мльчи оубо, господже, потрьпи има а не дѣло имѣти любодѣица, аште тебе послоушаѣ, тѣлеси ми пакость, нъ аште бога прѣслоушаѣ, обоико въ мѫцѣ єсмъ· вѣдѣ бо хоташтаго глаголати· боите са могжштаго доушѣ и тѣло погоубити въ вѣчьнѣѥмъ огнѝ. да се съказанїе кротости тврьдаго Їωсифа, нъ и єште послоушанте єго дѣлесъ ихъ, вѣсте бо вьси авѣ, ико обаждениѝмъ господжда си въ тьминицѣ вѣврьженъ бысть, по том же, року коньчавъшоу са, паче же вѣдѣ шьвьенїе на коньць исходаште, и братиѝ єго въ Єгоуптъ пришьдшемъ глада дѣльма видѣвъ ихъ Їωсифъ, цѣсарь сы, вьсѣмъ Єгуптомъ влады, не обнажи меча, ни въ тьминици затвори, ни глади замори, ни раны дастъ, ни акы на звѣри звѣри сѫшта помысли, не поманѣ котыгы растрьзанїа, ни имьнъма глѫбины, ни роботьнъма страсти, ни племенънъма завѣсти, ни братолюбьствиа ненавистьнаго дъма, ни отча лишенїа врѣмене, ни приснаго брата Веньямина страданїа, нъ вьсѣ то подъ ноѕѣ подъложивъ прѣштение съ вьзвитимъ съмѣсивъ вины искаше, како са бы съ братиѣ позналъ, тъчьѣ же оузьрѣвъ братиѣ и приснаго брата Веньямина безълобьнаго, младаго, мьньшаго, отъча ло-

зы послѣдьнїи грознъ невъкоушенъıи братиѫ нелюбьствомъ, брата и естьствомь и оумомъ, двнїе въ радости высплака, и обративъ са къз'пи рекы· азъ есмъ Їωсифъ, нъıнь же не жестоко въı са шьлыю. ѡ вєле дѣло чоудьно, безвинъныи акы винъныи отъвѣштаваетъ, азъ есмъ Їωсифъ, братъ вашъ, аште неволѣ въисте са покланили, лъжа бъı бъıла мои сънъ· акъı не проста стала моя ржкоять, съ лѣпотъı въисте остриле скрьбь ненависти братьню. навъıкнѣте понѣ сице, братиѫ, ыко вьсь оуп'вами на господа не постъıдитъ са, простъı ма котъıгъı лишисте, се, въ багърѣницѫ облѣченъ сѣждь, въ шмѫ ма въврьгосте, се, на колесиници златома покованѣ сѣждь, акъı рока продасте, се, цѣсарь есмъ, въ тъмници бѣхъ, се, въ цѣсари власти живь, въ веригахъ бѣхъ, се, цѣсарь вѣньць отъ каменїя драгааго ношь. лѣпо оубо намъ, братиѫ, блаженааго Павла слово извѣштати· любаштиим' бога вьсе спѣютъ са на добро, томоу слава нъıнь и присно и въ вѣкъı вѣкомь аминь.

Тогожде Їωанна златоѫстааго слово отъ тлъкованїя еѵаггєлиа иже отъ Мат'ѳа о дѣсати дѣвицъ и о талантѣхъ. глаголано естъ въ сватъıи вьторникъ.

Тъгда оуподобитъ са цѣсарьствиє невесъноє десати дѣвицъ, яже вьзьмъша свѣтильникъı ихъ изидоша на

срѣтеніе зати и невѣстѣ· пяти же отъ нихъ бѣяше мждръ, пяти же жродивъ, яже жродивыя не взяша масла въ сьсждѣхъ своихъ. тяче моудаштоу невѣстьнікоу въздрѣмяша са вьса и съпяахж· полоу ношти же вьпль бысть· се, невѣстьникъ градетъ, изидѣте на срѣтеніе емоу. въставъша и недостатъчьны сжшта имѣніи, пяти ихъ рѣша къ мждрымъ· дадите и намъ отъ масла вашего. сима же не послоушаша глаголжшта· еда како не довьлѣетъ вамъ и намъ· идѣте къ продаяштимъ, и коупите. идяштем же того ради приде невѣстьникъ, и оны вьнидоша, послѣдьнѣма же рѣша· отверзи и намъ· се же рече· аминъ глаголѣ вамъ, не вѣдѣ васъ. бъдите оубо, яко не вѣсте дьне. тяче глаголя притъчж дроугжмъ пяки. человѣкъ отъходя призъва своя рабы, и дастъ имъ имѣніе, овомоу пять талантъ, овомоу же дъва, овомоу єдинъ, по силѣ своеи комоуждо, и отиде. тяче дьвѣма принесъшема соугоубь, а иже єдинъ приа, то єдинъ принесе, и въставаемъ рече· оувѣдѣхъ, яко жестокъ єси, жяна, идеже нѣси сѣялъ, и сьбираа, идеже цѣси расыпалъ, и оубоивъ са съкрыхъ талантъ твои и є се твои. отъвѣштавъ оубо господинъ єго рече· пронъринѣ роубе и лѣниѣ, аште вѣдѣше, яко жьнѣ, идеже нѣсмъ сѣялъ, и сьбираѣ, идеже нѣсмъ расыпалъ, подоба ти бѣ дати сребро мое прикоупъ твораштинмъ, и азъ пришъдъ оубо взялъ быхъ мое съ вьзитиѣ. възмѣте оубо отъ єго талантъ, и дадите имяштоуоумоу десять талантъ, имяштоуоумоу бо присно дастъ са, и избѣдетъ, отъ не имяштаго же, и єже мнитъ са имѣти, вьземетъ

са отъ нѣго, и неключимаго роба вьверьзѣте въ тъмж вьнѣшьнжж, тоу бждетъ плачь и скрьжетъ зжбомъ. тъı притъча подобиша вѣрьнаго роба и неразоумьнаго и господьне растрошивъшаго. четворъı бо сжтъ вьса о томь различь намъ съказаважшта, рекж же о поспѣшенїи милостьнѣѣмь, и иже вьсѣмъ, имже можемь, ближиюоумоу на оуспѣхъ бъıти, по нѣже не льзѣ съпасти са инако. нъ сьде оубо о вьсемь оуспѣсѣ глаголетъ вьсѣчьстѣѣмь, иже о ближьнимъ творити подобаа, о дѣвицахъ же о милости свонственѣ иже имѣниемъ глаголетъ, и зѣло паче о прьвѣи притъчи. оньде бо бнважшаго и пнщаго и господьско трошаштаго и погоубьважшаго мжчитъ, сьде же и не нл оуспѣхъ сжшташ и обильнѣ трѣбоуважштинимъ сжшташ истъштаважштоу. имѣахж бо масло, не обильно же, тѣмь же и мжчатъ са. чьсо же ради лици дѣвичичнихъ приводи притъчж, и не просто ако чесо ли ради прилагаіе лице; велико о дѣвьствѣ съглагола рекъı. сжтъ скопьци, иже скопиша са сами цѣсарьствиа ради небесьнаго, и, могъи са вьмѣстити да са вьмѣститъ. вѣстъ и многъıм отъ чловѣкъ великж о нихъ славж имжшта, небонъ иестъствомъ дѣло велико, и кажетъ, иже ни въ ветьхъıихъ прьвѣинми сватъıими мжжи онѣми оуправило са, и въ новѣѣмь не повелѣ ноуждеіж такожде законъ, не бо заповѣда сего, нъ изволенинмъ слъıшаштинимъ повелѣ. тѣм же и Павьлъ рече. не нжждж же ни хоташтаго, ни заповѣди творж и дѣлѣ томь. по нѣже оубо и велико дѣло вѣѣше, и великж славж отъ многъıихъ имѣаше, да не къждо се оуправивъ, акъı вьсе оуправивь, о процѣѣмь

разлѣнитъ са, полагаатъ сиѫ притчѫ, довьлиѫ на прѣпьрѣние, ꙗко дѣвьство, аште и вьсе иматъ, добра же, иеже отъ милости бываатъ, аште иестъ праздъно, съ блаждникы ижденетъ са, и съ боуими и без милости ие поставитъ с нїми, плътиѫ бо побѣдиша похоть, имѣниѫ же не побѣдиша, нѣстъ бо тъчьна похоть плътьнаꙗ имѣн'нѣи, нъ плътьнаꙗ притъчаиши паче и мѫчьнѣиши, иелмаже оубо немоштьнѣи сѫпротивьникъ, толма же и бес простыиа побѣжденыѧ. того ради бо и жродивыѧ наричетъ, ꙗко большиѫ болѣзнь прѣтрьпѣша, а хоуждъшааго ради вьсе погоубиша. свѣшта же сьде рече дѣвествъныи даръ, чистота сватыиньнаꙗ, масло же трѣбоуѫштинимъ помоштъ. моудаштоу же невѣстьникоу въздрѣмаша са вьса, и съпаахѫ. кажетъ же не мало врѣма бѫджштеие пакы иеже посрѣдоу, оученикы отъвода иеже члити, тъгда зѣло ивити са цѣсарьствоу ѥго. небонъ того надѣахѫ са, того ради и чисто ѧ въздражаютъ отъ надежда тоѧ. по семь и оно показаютъ, ꙗко сънъ смрьть иестъ, съпаахѫ бо, рече. въ полоу ношти же въпль бъистъ. или притъчѫ оуказаютъ се, или пакы кажетъ, ꙗко въ ношти въстание бѫдетъ· въпль же и Павьлъ кажетъ глаголѧ· въ повелѣнии и въ гласѣ архагг҃еловѣ, въ послѣдиимъ трѫбьиении сьнидетъ съ небесе. ч'то же хотатъ трѫбы; что ли въпль глаголѣтъ; невѣстьникъ градетъ. ел'маже оубо оутврьдиша свѣтила своа, глаголаша жродивыѧ мѫдрыимъ· дадите намъ отъ масла вашего. пакы жродивыѧ наричетъ показаѧ, ꙗко ничтоже жроди, иже сьде събираатъ, и отъходитъ нагъ онамо, иждѥ паче

человѣколюбіе намъ трѣ, иждѣ множаиши милость. не тѣм' же тѣчьіж жродивъı, нъ по нѣже надѣаша са възати оу тѣхъ, и не въ годъ просиша· цѣи ничтоже онѣхъ дѣвицъ человѣколюбивѣіе, бѣша же того ради паче благоизвольни бъıша. ти ни вьсего просатъ, дадите бо, рѣша, намъ отъ масла вашего, и ноужданоіе на потрѣбж показажтъ, оугасажтъ бо, рѣша, свѣтила наша. нъ и тако не полоучиша, ни человѣколюбьство бо оу тѣхъ, оу нѣхъже прошлаахж, ни оудобоіе прошение, ни иже ноуждъноіе и потрѣбноіе сътворимъ полоучити. иъ ч'то оубо отъ сего навъıцаемъ; не никтоже ли насъ тамо можетъ застжпити, иже отъ дѣлъ прѣданъ бждетъ, да ѣлмаже не можетъ, то и къ не могжштоуоумоу нхъ прилагажтъ. се и блаженъıи Павламъ възвѣсти рекъı· ико пропасть иестъ междоу вами и нами, ікоже хоташтимъ извести не минжти. идѣте же къ продажштимъ, и коупите. и к'то продажштии; ништии. и к'де ти; сьде. просити бѣ подока, не въ годъ тъ. видиши ли, колико ти бъıвалатъ намь отъ ништинихъ прикоупъ; аште се погоубиши, многжж съпаса нашего погоубилъ иеси надеждж. того ради оубо сьде подобаіе събрати масло, да оноуде потрѣбъно бждетъ, ігда годъ насъ зоветъ, небонъ онъ иестъ събъранию насъ. да оубо поустошъ не троши сжштинихъ на кръмьа и тъштеславьıи, многа бо ти потрѣба тамо милость. то слъıшавъша онъı отидоша, нъ нич'тоже оуспѣша· се же рече, или притъчеіж съказа и вьсъıма ж, или показа, ико, аште и человѣколюбьци бждемъ по съмрьти, нич'тоже отъ того приобращтемъ на оубѣжание. тѣм'

же ни тѣмь бѣстъ довольно тѣчьж пооуштение, по нѣже не сьде идоша къ продаѫштимъ, нъ тамо, ни богатоуоумоу, иже тольма человѣколюбьцъ бѣстъ, ѩкоже и за приключьшаѧ са ѥмоу пешти. иже бо прѣдъ вратъı лежаштааго миноуѧ, нѫ́же не видовалъ, нстръгнѫти хоштетъ вѣдъı и родьства, и молитъ поустити нѣкоторъıѧ, иже то имъ съкажѫтъ. нъ обаче отъ того нич'тоже прия, ѩкоже и сиѧ, по нѣже бо то слъıшавъше отидоша, приде невѣстьникъ, ти овъı готовъı с нѭмь вънидоша, овъı же вънѣ затвориша са. по троудѣхъ велнкъıнхъ, по несьвѣдьнъıнхъ потѣхъ и тажьцѣи рати онои, на ѥстъство вѣсашти са, и повѣдахъ, ѧже сътвориша, и посрамивъша са и свѣштамъ оугасъшамъ отъхождаахѫ долоу поник'ше. ничтоже бо тъмнѣѥ дѣвъста, масла не имѫштоу, ѥже ѥстъ милость· тако бо и мнози немилостивъıѧ объıкли сѫтъ тъмнъı нарицати. на къıи оубо оуспѣхъ дѣвъста, ѥгда невѣстьника не видѣша, и ни тлъкнѫвъша оуспѣша, нъ страшьноѥ оно слъıшаша слово· идѣте, не вѣдѣ власъ. ѥгдаже оубо самъ то речетъ, нѣстъ ино ничтоже развѣ родьства даѥтъ са и несътрьпѣна мѫка, паче родьства то слово лютѣѥ, и къ дѣлаѫштиимъ безаконние рече· бъдите оубо, ѩко не вѣсте дьни ни часа. видиши ли, коль часто се поминаетъ, потрѣбьнѫ показаѧ милость· сѫтъ оубо, иже вьсе житие своѥ лѣнатъ са, ѥгдаже ли въстажѫтъ са отъ насъ, глаголѫтъ, ѩко въ годъ съмрътьнъıи оставьıѭтъ трѣбоуѫштиимъ. слъıшатъ словеса си, и да оуправьıѭтъ са, небонъ въ годъ тъ мнози отъпадоша того, напрасно въстръжени, ни оустронти

своєго прощтєни, о нємже хотѣахѫ. та оубо притъча милости ради речена юстъ, ыже имѣнимъ бывлатъ, а ыже по семъ и к тѣмъ, иже ни богатьствомъ, ни словомъ, ни застѫпомъ, ни инѣмь ничимже на оуспѣхъ ближьнюоумоу бъти хотатъ, нъ вьсе крыѭштемъ. то по ч'то оубо та притча цѣсарь въводитъ, оиъ же невѣстьника; да навъıкнеши, како присно о дѣвицах' иматъ Христос, ѫже сѫштаѧ раздавлѭтъ, то юстъ и дѣвьство. тѣм же и Паулъ тъ полагаѧ оустав вешти, не посагъшиѧ бо печетъ са о господи, рече, иже на доброобразьноюе и благоприлежьноюе къ господи бесъмѫштению. сице молимъ, рече. въ Лоуцѣ же инако лежитъ талантъная притъча, се оубо рещти юстъ, ыко ина се юстъ, ина же оно· въ ѥдноі бо и отъ ѥдного оглавьıению разно въıша присно си, отъ ѥдноѧ мнась овь патъ, овъ десать принесоста, тѣмь ни того полоучиша, сьде же инако, того ради же и вѣньца такъжде. дьвѣ бо приимъıи дьвѣ прида, и иже патъ, такожде· оноуде же, по нѣже отъ тогожде положениа овъ множаи, овъ же хоуждеи приносъ показаста, да вь лѣпотѫ и на тризнахъ не тъчьно приимета. виждъ же іего вьсьжде не вь скорѣ въстазаѭштa, небоиъ и о виноградѣ отъда дѣлателѣмъ, и отиде, и сьде вьвѣривъ отиде, да оувѣси іего длъготрьпѣние. мнѣ же мнитъ са и в'стание назнаменоуѭштоу се глаголати. нъ сьде не юште дѣлателѣ и виноград', нъ въı юсте дѣлателѣ, не бо къ кназемъ тъчьѭ и къ жидомъ, нъ къ вьсѣмь глаголетъ. и ови приносаште исповѣдаѭт' доброразоумиѥ и своюе и кладъıчьско.

ти овъ глаголетъ· пать талантъ ми да, овъ же глаголетъ· то показаѣште, ѣко и отъ того сѫтъ начатъкъ приѧли дѣлоу, и мноѣ благодѣть имѣша, и ѥже вьсего им' отъ того мьнатъ. ч'то оубо владъıка; добрѣ, рабе благъıи, рече, се бо ѥстъ благааго ѥже ближьнѣоуоумоу смотрити, вѣрьнъıи рабе, о малѣ бѣ вѣрьнъ, надъ многъı та поставьѣ· вьниди вь радость господи своѥго, и вьсе блажениѥ словомъ симъ показавъ. нъ онъ не тако, нъ како; вѣдѣхъ, ѣко жестокъ ѥси человѣкъ, жьнѧ, ижде нѣси сѣалъ, и сьбирая, ижде нѣси расъıпалъ, и оубоивь са съкръıхъ талантъ твои, и се, имаши своѥ. что оубо владъıка; подоба ти бѣ, положити сьребро тоѥ прѣдъ продаѣштиними, рекше, подоба ти бѣ глаголати, пооустити, сьвѣтъ творити нъ не послоушаѣть ли; да нѣстъ то до тебе. что того ѥ оудобѣѥ; человѣци бо не тако творатъ, нъ того възаимъ даваъшаго самого приставаѧтъ и вьстазати. нъ тебѣ подоба бѣ вьдати, рече, и вьстазаниѥмь не оставити, и азъ оубо истазалъ бимъ съ вьзвитиѣ, вьзвить мѣна послоушаниѧ дѣлъ показаниѧ. тебѣ ѥстъ бъıло оудобѣѥ показати и сътворити, мнѣ же бѣдьıе оставити. не по ѥже того не сътвори, вьзьмѣте, рече, отъ ѥго талан'тъ, дайте же имѫштоуоумѹ десать талантъ, имоуштоуоумоу бо вьсьде дастъ са, и изѣждетъ, отъ не имѫшталаго же, и ѥже имать, вьзьметъ са отъ ѥго. ч'то же се ѥстъ; ѥже оученига ради даръ словесьнъıимъ и не приноса ѥго и дар' погоубьıтъ, твораи бо спѣшениѥ болиї даръ приемьıетъ· ѣкоже бо онъ, ѥже прим, погоубьıѥтъ. нъ не толика тъштета тъчиѣ праздъноу-

ѥштоуоумоу, нъ не сътръпѣтиша мжка и по мжцѣ отъ-
ѥѣтъ многъ хоулъ наплънѥнъ. неклоучимаго бо, рече,
роба въврьзѣте въ тъмж кромѣшьнѭѭ, тоу ѥстъ
плачъ и скрьжетъ зжбомъ, видиши ли, ѥко не тъчьѭ
грабаи и лихо ѥмлаи, ни ѭже зълаа творатъ, нъ ѭже
добра не творитъ, мжчитъ са сетъноѭ мжкоѭ. слъ-
шимъ оубо словеса си, до нѥлиже ѥстъ годъ, приимѣмъ
съпасениѥ своѥ, приимѣмъ масло въ свѣшта, дѣла-
имъ о талантѣ, аште ли облѣнимъ са, и праздьни хо-
димъ сьде, то ник'тоже насъ не помилоуѥтъ тамо,
аште и много плачемъ са за грѣхы, и ѭже скврьнавы
ризы имы ничтоже оуспѣ, отъда оубо, ѥмѹже бѣ въ-
ржчено, ѥдно таланто, нъ и тако осжжденъ бъстъ·
молиша дѣвица, и придоша, и тлъкнжша, и вьсе въ
поустошъ и безоума. то оубо вѣдѭште принесѣмъ вьсе
на оуспѣхъ ближьнимъ, таланти бо сьде сѫтъ коѥ-
гождо сила или въ застжпании или въ оученин или въ
коѥи либо потрѣбѣ такоижде· никтоже да не глаголетъ,
ѥко ѥдно таланто имамъ, и ничтоже не могѫ сътвори-
ти, можеши и ѥдинѣмъ добро сътворити, не бо ѥси
оном въдовы оубожаи, нѣси Петра и Їѡанна гржбльи,
ѭже и гржби и некинжьници бѣша, нъ обаче, по нѥже
поуштениѥ показаша, и на пользѫ обьштжѭ вьса тво-
риша, того ради небо приѭша, нѣстъ бо ничтоже тако
богоу любо ѥко ѥже обьшта'го ради оуспѣха жити. того
ради слово нъı ѥстъ богъ далъ и ржцѣ и нозѣ и тѣлесь-
нжѭ мощъ и оумъ и съмъıслъ, да вьсе то на наше съ-
пасениѥ и на вьскранинихъ оуспѣхъ принесѣмъ, не бо на
хвалѫ намъ слово и на благодарьствиѥ тъчьѭ трѣбѣ,

нъ и на оученіе оуспѣшено и на оутѣшеніе. аште на то
сътворимъ, владъıкы подражали бждемъ· аште ли на
сѫпротивьноє, то дııвола, по нѣже во и Петръ, егда
исповѣда Христоса, блажаашє са, ıкоже отче извѣ-
штавъ· егда же ли отъмѣтаашє са кръста, и отъвѣ-
штаваашє са, въспрѣштаємо емоу бъıваашє зѣло ıкоже
дııволѣ мъıслаштоу. да є ли то, нждє невѣстиѫ рече-
но ıестъ, толико въспрѣштеніе· егда хоташте съгрѣ-
шаємъ, то како прощтеніе приıмемъ; сице оубо нъıнı
глаголѣмъ, да отъ сждоу бждѫтъ ıвѣ словеса христо-
сова сѫшта. не во, аште тъчьıѫ рекѫ, въстани и ходи,
ни аште рекѫ, тавида, въстани, тогда то глаголѫ· нъ
ıмногѣмъ, рече, аште похоулєнъ блгословьıѫ, аште па-
кость приıмъ помолѫ са за того. прѣжде оубо глаго-
ааахъ, ıко ржка ıестъ ѧзъıкъ нашъ, христосовоу ногоу
касаѫшти са· нъıнı же вел'ми болѣ глаголѫ, ıко ѧзъıкъ
ıестъ ѧзъıкъ нашъ, Христосова подражаа, аште по-
добьно ıестъ опасеніе, покажетъ, аште то вѣштаємъı,
ıеже онъ хоштетъ. ч'то же ıестъ, ıеже онъ хоштетъ; да
вѣштаємъ словеса, ıиже сѫтъ пльна тıхости и крото-
сти, ıкоже и тъ глаголаашє глаголѣ оукарѣѫштıимъ
ıего· азъ бѣса не имамъ, и пакъı· аште зълѣ глаго-
ааахъ, съвѣдѣтелѣствоуи о зълѣ, аште и тъı тако гла-
голѣши, аште оуправьıеніе въскранııаго глаголѣши,
приобращтеши ѧзъıкъ подобаштъ са томоу. и сѣ тъ рече
богъ. изводаи бо чьстьноє отъ недостоıнъıства, акъı
оуста моıа бждѫтъ· егда оубо ѧзъıкъ твон акъı ѧзъıкъ
бждетъ христосовъ, и оуста твоıа бждѫтъ акъı оуста
отча, и сватаго доуха храмъ бждеши, каı оубо сеи

равѣна бѫдетъ чьсть; небонъ аште и златомъ съставьюща ти бѣша оуста бѣла и каменнимъ чьстѣнѣнимъ, не тол'ма са бѣша свѣтѣла, ѥкоже нѣнѣи оутварнѣ кротостьнож освѣштаѥма. что бо оустъ любѣѥ не вѣдѫштъ хоулити, нъ благословити пооучаѫштемъ са; аште ли не можеши благословити клѣнѫштаго помльчи, ти понѣ то оуправи, и пѫтемь миноуѧ и спѣша, ѥкоже ѥ подоба, и на то придеши, и сътворѣши оуста така, ѥкаже рѣхомъ. и не мьни дрьзо сѫште реченоѥ· чловѣколюбьць бо ѥстъ владъıка, и доброты ѥго даръ бъıваатъ· дрьзо ѥстъ днѣволѣмъ оустомъ оуподобьѥна имѣти, бѣса пронърива ѧзъıка сътворити такъѫде, паче же таинъ прииемьѫштоу сицѣхъ и тоѧ плъти господьна прнобьштаѫштоу са. се оубо помъıшлѣѧ кѫди вь нѣь по силѣ своиѥи. к томоу ти оубо ни понѣ вьзьрѣти такомоу бъıвъшоу можетъ, небонъ познаѥтъ образъ цѣсарьскъıи, и вѣстъ христосова оружиѧ, имже бъıстъ побѣжденъ. каѧ же то сѫтъ; кротость и тихость, небонъ ѥгда въ горѣ пристѫпаѫштта ѥго раздрази и протаже рѣчь, не знаѥмъ, ѥко Христос ѥст', нъ словесы тѣми оустрѣли того, отъ кротости вьза отъ кротости побѣдѫ. тожде и тъı сътвори, аште видиши чловѣка днѣвола сътворѣша са и придѫштта к тебѣ, такожде и тъı одолѣи, далъ ти ѥсть власть Христос бъıти вь нѣь противѫ силѣ своиѥи, не оубон са то слъıша, страхъ бо ѥстъ ѥже вь нѣь не бъıти· глаголи оубо такожде вь нѣь, и бѫдеши въ того такъ, ѥкоже и онъ. того ради болии ѥстъ, иже сице глаголетъ, и проричетъ, ономоу бо отъ дара вьсе, сьде же и трудъ твои и потъ, наоучи дѫшѫ

творати ти оуста оустомъ христосовомъ подобашта са· можетъ бо то, аште хоштетъ, творити, вѣстъ хытрость тж, аште да нѣстъ лѣнива. и како зиждѫтъ са така оуста, рече, кыими шары, коюжъ вештыжъ; не никоюжже ли развѣ добротоыжъ иедноыжъ и кротостыжъ и съмѣрениемъ. видимы, како и дыяволи творатъ са оуста, да не никакоже сътворимъ тацѣхъ. како оубо зиждетъ са; клатвами, хоулами, заклинаниемъ, завистиж· иегда бо то кто бесѣдоуетъ, того азыкъ приемлетъ. како оубо прощтение приземъ, паче же какого не подъимемъ мжчениа, по иеже азыкъ, имже съподобыени бѣхомъ плъти въкѫсити господьскы, того позѣримы дыяволе бесѣдоуѫшта; да оубо не позороуим, нъ вьсѣмъ спѣшенимъ имѣмы са, ыкоже наоучити господа подражати своего. аште бо и накажемы, то съ мнозѣмъ нъı оубо пьяаниимъ на сждништи поставитъ христосовѣ, аште бо не вѣ ник'тоже сице глаголати, то и сждии иего не послоушаетъ. ыкоже бо, иегда роуминъ съı лоучитъ са сжди, не послоушаютъ отъвѣштаваѫшта'го, иже не оумѣютъ тако бесѣдовати· ыкоже ї Христос, аште да не по того образоу глаголеши, не послоушаетъ тебе, ни въньметъ. навъыкнѣмъ оубо тако глаголати, ыкоже иестъ обыклъ цѣсарь нашъ послоушати, поспѣшимы того подражати азыка· аште и въ желѣтвж въпадеши, блюди, да ти не съвратитъ оустъ печалноюе мжчение, нъ да глаголеши, акъı Христос, жалова бо и тъ по Лазарѣ и Їюдѣ, аште бо и въ бошзи' въпадеши, въспытан и тъı тако глаголати пакы ыкоже и тъ, въпаде бо и тъ въ страхъ тебе ради по словесъ-

ноуоумоу строю, рьци и ты· обаче не ѥкоже азъ хощтж, нъ ѥкоже ты· аште и плачеши, прослзи тихо, ѥкоже и тъ· аште и въ напасти въпадеши, неконъ и въ напастехъ бъıваѥ и печалънъıи глаголетъ· приекръбьна ѥстъ доуша моѧ до съмрьти. и вьса ти оуказъı дастъ, да хранишн тъı мѣръı, и данааго ти правьıенны расказниши. сице възможеши оуста имѣти подобьна оного оустомъ, сице по земи хода горѣ сѣдаштааго ѧзъıкъ нъı покажеши, подобьнъı мѣръı храна ѥже въ скрьби, въ гнѣвѣ, въ желѣтвѣ, въ трооудѣ. колико ѥстъ въ васъ помъıшлъıжште ѥго образъ видѣти; тъчьıи нъı бъıти въ нѣ мощьно ѥстъ, аште подвижемъ са, не отътазаимъ са оубо, не тольма прииемаштъ оуста пророчьска, ѥкоже кротъкъıихъ и тихъıихъ человѣкъ, мнози бо ми рекжтъ, рече, именемь твоимъ проприцахомъ, и рекж имъ· не вѣдѣ васъ. мшусиино же, по ѥже кротъкъ бѣ и тихъ человѣкъ, во Мшусни рече кротчан паче вьсѣхъ человѣкъ иже на земи, тако приемлиаше са, и любьıше, ѥкоже рещти лицемъ къ лицоу и оустъı къ оустомъ, глаголааше ѥкоже дроугъ къ своемоу дроугоу· не запрѣштаѥши ли нъıни вѣсомъ, нъ запрѣтиши тъгда родьствѣ огньноуоумоу, аште имаши оустомъ христосовомъ оуста подобьна, въспрѣтиши бездьнѣ огньнѣи, и речеши· оумлькни, обрати са, и съ мнозѣмъ пѣанимъ на небо вьзидеши, и насътиши са цѣсарьства, ѥгоже бжди вьсѣмъ намъ полоучити благодѣтнъıмъ и человѣколюбиемъ господа нашего Їсоуса Христоса, с нимже от'цоу слава коуп'но съ сватъıимъ доухомь въ вѣкъı вѣкомь амин.

Ї ѡанна архиепископоу па златоустаго слово въ великыи вътороникъ и о събрании съборъ на господа и глаголааҳѫ· что сътворимъ.

Приподобатъ са цркъковьнии кръмьѥнищи дѣтехъ, иже млѣко по вьса дьни пищти себѣ отъ матера съса съсѫтъ и присно просатъ. приподобихомъ же и мы са матери оубозѣи не имѫшти чадомь млѣка. нъ въспратавъшѫ млѣчъныѣ имъ пѫти, и ико аште кто видитъ матере чадолюбѫ млѣка не имѫштѫ и своѥ чадо видаштѝ плачѫште и подаджштѫ съсъ, да не надонъ дѣтиштта, нъ да отъ плача оуставитъ· тако же и насъ видите страждѫштъ тожде и творашть такожде, небонъ и мы видаште новыи съборъ цркъковьныѫ дѣти окрьсть стоашта и чаѭште словесьнааго без льсти млѣка словеси съ оума своѥго даѥмъ, не да накръмимы ихъ, оубози бо ѥсмъ и ништи словесы, нъ да любьве и знои прѣставимъ. нъ идѣте, възлюбьѥнии, къ ѣѵаггѣлиискоу пропоѣданию притечемъ, да видимъ ѥже на господа жидове творатъ лаанию. събраша бо, рече, жидове съборъ, и глаголааҳѫ, что сътворимъ; се намъ ѣѵаггѣлистъ Їѡаннъ нъı(н)ı бесѣдова. аште бо и оустъı намъ нъıнъı не бесѣдоуѥ, обаче доухомъ въстоштинихъ слоухъı въпиѥтъ. събраша бо, рече, съборъ и глаголааҳѫ, что сътворим'; добро събраша, нъ зълъ съборъ, не на любьве, нъ на сваръ, не на миръ идѫште, нъ на рать остраште са. събраша съборъ, да не бога славатъ, нъ

да Христосоу вечьстиѥ сътворат'. събраша съборъ, да не вѣрж съзиждѫтъ, нъ да жгълънъıи камень съноратъ. събраша съборъ, да не погıбъшам овьца въ породѣ затворатъ, нъ да пастоухя оубивъше паствж раждењтъ, събъраша съборъ, да не акъı снѣгъ сиıѫштааго са бисъра приимѫтъ, нъ да свѣтълъıи камень, ıкожемьнѣша, невѣрьствиимъ отъмѫтъ. събъраша съборъ, да не отъ винограда сладъкоѥ обıемıѫтъ грозновиѥ, нъ да истинъıи виноград' на джбоу кръста разбивъше себѣ си лозж пагоубъı сътворатъ, намъ же лозж съпасенна оуготоватъ. ѡ съборе диıволомъ на Христоса събъранъıи, ѡ свѣте зълоби испльнѣнъ, ѡ съборе влъкъ паче кръвиıѫ питомомъ некли человѣкомъ богоносьцемъ. ч'то глаголѫ о вльцѣхъ некротъкъıихъ, нъ и львъ некротъкъıихъ горьшии, льви бо Данїла ничсоже не видѣвъше знамении нъ мѫжа видѣвъше и добрости іего почътъше оуста своıа обазаша. а жидове толика и такова чоудеса видѣвъше паче отъ завистн на оубиıство притварѣахѫ са. ч'то же глаголах'ѫ; ч'то сътворимъ; ıеша и не събрали събора, ıеша и сице не бесѣдовали. ıроутоу грѣховьнѣи зълоби прѣсталъ коньцъ. нъ 'събраша съборъ и глаголаахѫ, что сътворимъ; ѡ гнѫсьноıе питаноıе оустроењие, ѡ стенание и желе завистиıѫ бъıваѫштиıа, ѡ плачоу и бъıенню не на добро бъıваѫштоу, ни Раχиıлъ плачѫшти чадъ своихъ сице въстена. что сътворимъ; ıегда бѣ не богъмъ радовати са, ıегда бѣ веселити са, и дань славьнъ творити, ıако мрътвии въскръсоша, ıако жизнь ıави са, ıако съмрьть разорена бъıстъ, ıако бѣсовъ множьство пропато бъıстъ, ıако

человѣчьство простено бысть, ѥко мрьтвыимъ въскрьсение вьсѣмъ проповѣдано бысть. нынѣ же о селицѣ добрѣ не радоуѭтъ са, нъ плачѭтъ са, и толика добра виньника погоубити мъслатъ, и глаголѧтъ· ч'то сътворимъ; не иного бѣ нич'соже извѣштати, нъ тъчьѭ ѥко покаꙗвъше са обратимъ, и томоу припадъше вѣроуимъ. ч'то бо бъша нно глаголали покаꙗвъше са, нъ се ч'то сътворимъ; ѥко завѣтъ божии прѣстѫпихомъ, ѥко закона даналаго намъ не съхранихомъ, ѥже глаголетъ намъ· пророка въставитъ вамъ господъ богъ отъ братиѧ вашеѧ ѩкы мене, того послоушаите о всемъ, ѥже заповѣстъ вамъ, нынѣ не на покаанны глаголѧтъ, ч'то сътворимъ; нъ что сътворимъ; како оуморимъ правьдиваго; ѡ Издраилю безоуман, или того не слоушаꙗ, невиньна и неправьдьна не оубии; не гонѣша ти прьвъныхъ пророкъ крьви, ѫже и до сели кричатъ къ богоу, отъ нѣго мьштенны чаѭште; нъ и нынѣ оны крьви приложивъ безъ виньı правьдиваго крьвь пролити хота глаголеши, ч'то сътворим'; ѡ веле оумъ безоума и съвѣтъ и не съвѣштанны плъть. четвьртодьнънъıи ожи мрьтвъ бывъ, и ѫзъı грѣховьнъıихъ растрьзаахѫ са, а они лѫками на оубиение на нь творѭхѫ са, ѭгда имъ бѣ лѣпо обративъше слово глаголати, ч'то сътворимъ, ѥко сватаго оукорихомъ; ѥко божию сыноу вѣръı не ѩхомъ; что сътворимъ пѣготивъıмъ пѣготъı ѥко лопатоѭ словесемь съкрьсати томоу вѣръı не ѩхомъ; слѣпъı родивъша са тѣмь прозьрѣвъша видѣхомъ, и томоу вѣръı не ѩхомъ. что сътворимъ патиѭ хлѣбъ пать тысѫштъ насъıтивъшѳ въ поустъıни, ти

томоу вѣры не мхомь. ч'то сътворимъ; источникъ крьви подрагомъ ризънъимъ ицѣлии, томоу вѣры не мхомь. что сътворимъ; разлабьюнаго на одрѣ носима три десати и осмь лѣтъ коуп'но съ жизниж сице неджгы имѣкшта словесемь ицѣли, ти томоу вѣры не мхомъ. ч'то сътворимъ; по мороу юго иджшта акы по земи видѣхомъ, и великъихъ вѣтръ вѣания и матежа великы доухомъ ржкы оуставивъша, и томоу вѣры не мхомь. нъ глаголаахж· ч'то сътворимъ; не на покашние нъ на зълодѣание. нива ихъ' мрьтвъма живы акы класы красънъма и зърѣлы бестоуда изърасти, а они стенаахж или юже сѣасте, ѡ жидове, того не пожасте, или кто отъ васъ принмъ господа сътжжи си; чсо истъштивъше са плачете са; въс чъто мьстити хоштете богови; по что мрьтвънмъ ожити ставьяете завистиж женоми; по что вѣчнъма капла медомъ текжштааго источника разорити хоштете, да жажджштии не пьжтъ; по что боли ваша избиваете, врача ихъ оуморити хоташте; нъ семоу вьсемоу вина зълаа зависть. ѡ зависти оубоиствоу родителю, дьяволи обрѣтѣлъ, съмрьти старѣишино, ѡ зависти, яже не тобоѫ завистьливъмъ жити дастъ, и їмѣкшгиихъ та велми мжчаште, ѡ зависти любъви вражда, мироу сжпостатъ, ѡ зависти вѣсомъ оудворьниче, дьяволе попърание, тъмьнъи цвѣте, по тебѣ пасомии їсоухристосово оубитие мъслатъ, ты ис пръва Ѧдамоу въ породѣ възавидѣ, и сладъкъма сласти въкоусивъша горьцѣ съмрьти прѣдастъ юго, съмрьти бо не бѣ мироу, нъ ты, зависти, породи съмрьт'. послоухоуютъ ми мждрости слово, глаголетъ,

ико богъ съмрьти не сътвори, ни красоуѥтъ са пагоуѣ жизи, нъ завистиѭ дїаволѣ съмрьть вьниде въ миръ. тьі клани братоубиства бѣлъіа ризъі съвлѣчѥ, и лжакавьствиѭ оубиѥнию ножъ наостри, и того оубити наоучи. и тоу авие не богоу трепетати сътвори тъі Фарашсоу въ срьдци витавъ новорожденъіа жидовъскъі дѣти акъі трѣвѣ оуганѭти сътворити тебѣ о завести велико добро творн. и ч'то паче на добро твораштаго подвижеши са акъі Саоулъ Даудомъ помагала а тобоѭ поспѣшаѥмъ, паче са на завистъ строиши тебе имѣѭштѣ иконлѣи отроци драга'го и мждраго Їосифа въ тьмнъіи Єгоуп'тъ поустиша, и свободьнаго акъі роба продаша, а нинъі сънъ ихъ оустрашн, сватое бо има показа христосовоуоумоу образоу бъіти, ед'нѣми бо на десате звѣздъ клањахѫ са ємоу, ѥлма Їюда прѣдавъі Христоса оудави са. мъі же оубо оубѣжавъше съмрьти родителѣ завести въставъше въславнимъ надъ вьсѣми сжштаго бога о Христосѣ Їсоусѣ бога нашего нъінѣ и присно и въ вѣкъі вѣкомъ аминъ.

Їѡанна архиепископоу па златоустаго слово о блжд'ници въ великжѫ срѣдѫ къ пастѣ.

На вьсѣко врѣма добро и съпасно покаание дръжащтимъ са ѥго, вьси ѫже паче алчьбънъіа дани на оуспѣхъ въкладъ вьсѣмъ чловѣкомъ текштиимъ на рѫцѣ ємоу

нѣнїи оубо наша доуша тажькїи плѣть акы велико брѣмя съвръгъша оудобь пержтъ къ творьцоу и владѣцѣ, и своими грѣхы сами са оувѣштаваѭтъ, и съгрѣшеннимъ простѣнїа просатъ отъ человѣколюбьца сждна. благоврѣменьно оубо намъ вьвести покаанию оучителя блждницѫ онѫ, иже оба чистѣи нозѣ владѣцѣ Христосоу, иже загради кропами слъзъ написание зълы жизни, иже помиловавъ очисти и оуштедривъ омы. вьзидѣмъ оубо къ еѵаггѣлиньскоу съказанию, да и Христосово человѣколюбьство виднмъ, и женьскоу пристѫпьению въстоудимъ са, и навъкиѣмъ отъ нѣм· тако и мы длъжьни иесмъ грѣшьнии притешти къ избавителю и възъмати отъ нѣго непогонѣние грѣховъ нашихъ. моли нѣкто фарисеи господа, да шстъ съ нимъ, и вльѣзъ въ домъ фарисеѡвъ вьлеже. видиши ли съшествиѣ оужасть; видиши ли божиѣ строи таиноѥ; видиши ли человѣколюбьства лнхотъкъ, дами пиштѫ вьсеи плъти; и зъванъ на обѣдъ робомъ своимъ не подраживъ са приде к нѣмоу, да зъваниемъ покажетъ своего съшьствиѣ высотѫ, и въ фарисеинѫ хлѣвинѫ приде акы человѣкъ вьсе мѣсто испльнѣми, да и божии строи и человѣколюбьствие покажетъ. и се, жена въ градѣ, иже бѣ грѣшьница, разоумѣвъши, ыко вьлежитъ въ домоу фарисеѡвѣ, принесъши стьклѣницѫ благовоиѣнъı масти, и ставши задн при ногоу иего плачѫшти са начатъ мочити нозѣ иего сльзами, и власы главъı своеѩ отираше, и облобъızаше нозѣ иего, и мазаше муромъ, ничсоже глаголѫшти ыкѣ к нѣмоу, боиаше бо са, иеда како слово нѣкоѥ скврьньно отъ грѣшьноѭ оустьноу ѥѩ излѣзъ

двигнетъ на нѫ гнѣвомъ сѫдиѫ, нъ мльчашти молитвѫ творшаше, и срьдцемь ѥдинѣмь испов҃данию творашти мольбѫ приношлаше ѥд'номоу срьдьчьнам вѣдѫштоуоумоу владъицѣ, и к'нѣмоу акы къ чловѣколюбьцоу въ оумѣ вьпишє дръзохъ пристѫпити к тебѣ, господи, твоюа дѣлы матере и дѣвица, ыкоже ты ѥдинъ вѣси, творьцъ и богъ, тоа оубо дѣлъма твоюа беспосагаа матере и дѣвица милоуи ма влѫдницѫ, даждъ ми монхъ съгрѣшении прощтение, оноа дѣлъма дѣвъства моє влѫжденіе прости, помилоуи ма, чловѣколюбьче, плачѫштѫ, ѥѫже съ лѣпоты ненавид҃ашє смѣѭшта са зълѣ, помилоуи стенѫштѫ вьсеѫ доушеѫ, ѥѫже съ лѣпоты отвращталше са оутварѣѭшта си тѣла на пагоубѫ и прѣльштение многомъ, милоуи плѣница, мже бѣ самъ сътворилъ на лѣпотѫ моєи главѣ, а азъ м на пагоубѫ своюи доуши оутварѣхъ, прими мѵро се, ыко мѵро небесъноє, ти покрыи ми жизни скврьнѫ, прими мѵро се, ти доуховьноє таино ми подаждъ, источ'ниче доврѣыхъ, мене оскврьнѣшѫ са омъıи, врачоу вьсемогъıи, ищѣлн многы отъ дыавола пр҃ым'шѫѭ раны, остроужи ми доуша грѣховънъıм пѣготы, ыкоже остроугa вѣрилаго пѣготива прокоудѫ тѣлеси, исоуши монхъ беззаконии источьникъ, ыкоже исоуши подрагомъ кръвоточаштии рѣкы, помилоуи ма, господи и сыноу давыдовъ, ыко помилова оніѫ хананеѫ, не того родоу сѫштѫ нъ вѣрьнѫ. сице блѫдницн вѣрьно таи въ доуши дѣл'ница молашти съ сльзами чоуждлахѫ са вьсн трьпѣнию исоусовоу, видаште и кротъко трьпашта ловъзанны блѫдьничьска и дръжанны ржкоу грѣшьноу. фарисеи же зъвл-

бѣ̀ше его на обѣдѣ тан въ дѹшанѣѣмь сѝ дѣльницѣ
хѹльни ковалше на нѣ мъисли, и съпласа человѣколюбьствие, акъ не вѣсть, зълотворѣаше глагола въ себѣ сѝ-
сѝи акъ бѣылъ пророкъ, разѹмѣлъ бы, кака иестъ
прикасаѭштиѧ са имъ, ико грѣшница иестъ. нечловѣчьскъ бѣшьѧ и слѣпъ фарисеишъ съмъислъ, нъ что
к нѣмѹ рече благъыи благодѣтелѣ; Симѡне, Симѡне,
имамъ ти нѣчто рещти· слъышахъ, нѫъже не изъѣштта словесъ, разѹмѣхъ твоѥа дѹша мъисли, вѣдѣ,
иже на ѹмѣ помъисли на ма· да того дѣлѣма ничтоже тебѣ изѣштавѣшоу иѣ отъвѣштаѭ, да отъ моего отъвѣштанни оуѣѣси моего ножьства крѣпость,
да отъ монхъ словесъ разѹмѣиши, ико творьцъ всемъ
дѹшам' и срьдьцемъ съвѣдѣтелѣ· аште бо пророка ма хоштеши нарицати или творьца пророкомь видимлаго тобоѭ акъ человѣка, ѩкоже хоштеши, тако вѣроуи. Симѡне, Симѡне, имамъ ти нѣчто рещти·
дъва дльжника бѣаста давъшѹ заим' нѣкомоу. иданъ
длъжьнъ патиѭ съто сьребрьникъ, а дроугъыи патиѭ десатъ. не имѫштема же има въздати обѣма отъда· которъыи ию паче възлюбитъ ін; отъвѣштавъ же
Симѡнъ рече· мьнѭ оубо, ико имоуже множае отъданни. рече к нѣмоу съпасъ· прѣма сѫди, и тъı длъжънъ ми иеси въ своиѣи жизни многъı длъгъı, и тебе
пращтаѭ ѩкоже и сиѭ житьнъıихъ сьгрѣшенни, и
тебе зъвавъша ма тоу абие послоушахъ, и подъ иданѣмъ кровома бъıхъ и на иед'ноѥ идн, не акъ нищтъ
или скѫдость имѣа крашьна, нъ акъ богатъ съ милостьми, приходаштниихъ покаание строи и сиихъ грѣхъ

правтлѧ. по что клевещеши ѳ моемъ съшествии; по
что ли злобиши мое человѣколюбьствие, егоже пр҃ѣ-
жде ты са насыти; по что много ѕ нѣ҃хъ рѣчиоуе-
ши, оу мене чистыихъ, жже аште ти покажѫ нъıнь,
ие соуѳ҃е ти естъ; по что мѣ҃ришн моѭ доброт҃ѫ, ея-
же ты по скждоу бъıстъ; и обративъ са къ женѣ си-
моновѣ рече· видиши ли сиѭ женѫ; ѡ человѣколюбь-
ствиıа многа въıсота, ѡ трьпѣ҃ниıа непр҃ѣидомое мно-
жьство. сжштжѭ блждьницѫ не въ҃зъва блждицеѭ,
нъ женоѭ, кротъко бесѣдоуѧ съкры непризнина дѣ-
лесе има, ти обьштеѥ естьствоу нарече има. видиши
ли сьıѭ женѫ, ıѭже вид҃ѣхъ пр҃ѣжде божьства очıма,
ıже незъвдана приде къ намъ, ıже прьвое бесрамие
сътвори бесрамие добро, ıже въ лѣпо вр҃ѣма жи-
зньное показа бесрамие, ıже ты оглагола, по неже
приде къ жизни и не дрьзнжвъши акъı без лица пр҃ѣдѣ
лицемъ стати, нъ задн крııшти са и прьвıѭ жи-
зниıѭ себѣ си обличение въıваıшти. съıидоѫ въ
домъ твои, водъı на нозѣ ми не пода, а си сльзами
намочи нозѣ, и власъı главъı си отьре, ıеюже не о-
мочи ногоу ельıнами море, си сльзами омочи, и лобъı-
зании моли. коли ıеси вид҃ѣлъ сице женѫ свом власъı
врысало сътворьшѫ, ıкоже си монма ногама сътвори,
цѣлованиıа ми не да, ацѣ пр҃ѣмьдивъ съı зѣıавъ нъı
на обѣдъ, пр҃ѣжде излѣсти ти цѣловати ма и чьсть вı-
сѣхъ сътворити. нъ ты сего не сътвори, нъ си поко
вьıѣзе въ домъ твои, не пр҃ѣста лобъızаıшти нозѣ
мон. ıиждъ ıеа несъıтııѭ любъве, ти оумачи си хоуло-
любивъıи оумъ, вьзьри на ıѫ, и съмотри ıѫ плачѫ-

штж, да и ты възлюбиши, ѥжже възненавидѣ безоума, масломъ главы ми не помаза, а си миромъ ноѕѣ ми помаза, ѥго дѣлы глаголѧ ти· отъпоуштаѥтъ са грѣси ѥи мнозии. томоу богови нашемоу слава и дръжава съ отцемь и съ сватымъ доухомь нъıнь и присно и въ вѣкы вѣкомъ амин.

Їωанна архиепископоупа златооустаго слово въ великж срѣдж о зависти ѥже въ ѕуагѓели речено· излѣзѣше фарисеи съвѣтъ сътвориша на, Їсоуса да ѥго изгоубат'.

Слико вас' илиини оученицъ ѥсте, ѥже оубогыѧ трепезы въдовича не похоули, оу насъ витанте· сица жѣ бо и оу насъ словесы хоуда и оуготовьıена трепеза, ѥдинъ, хлѣбъ сѣдѧшти на себѣ· не ѥгоже жрѣнви съмлѣша, и ржцѣ оумѣсиста, и огнь съвръшн, нъ ѥгоже дѣвица вездрала и бесѣмене просѣкти, и кръстъ съзори, и отьць съвръшн, и ві кошъ объмаша· сего хлѣба Марии роди, и цдькы прима, и по въса дьни нами ыдомъ ѥстъ, и не коньчаѥтъ са. сии вамъ хлѣбъ на хоудѣи своѥи трепезѣ положив' хотѣх' мльчаниимъ ѧзыка си съсждъ съжати: ѥко скарьнъıихъ жидовъ на съпаса раждизаѥмо зълоѥ лишние и камени глаголати ноуждж творитъ. ч'то бо нъıнь тоу слъıшахомъ; излѣзѣше фарисеи съвѣтъ створиша на Їсоуса, да ѥго изгоубатъ. да

ч'то вины, ѥже дѣлъма хотатъ и изгоубити; ико въ
день сѫботънъин человѣка ицѣли, и празнѫ и соухѫ
ржкѫ въ праздънъ день на дѣло простьрѣ. шле чоувѣство
жидовъско, не разоумѣѭштинѫ, ико ѥстъ лѣпо, и-
же въ породѣ ржка десна адамова прикоснѫ са дрѣвѣ,
и прѣстѫпьѥнинмъ оусъхнѫ, то и пакы глинъѥнымъ
крьвиѥмъ грѣшьчаремъ сътворенѣ быти, или ико лѣпо
ѥстъ дѭволомъ и ѥзвожьѥнъинѫ капиштъ крьви про-
лиѭнню оскврънавьѥна свѣтла на ѥко прострѣти са·
нъ печално имъ ѥстъ, ико на благодѣѭние человѣком' и на
съпасенние доушамъ приде, и праздьнъствоу сѫботь-
ноуоумоу отъмѣштаѭтъ', а чоудодѣланню съпаса не раз-
оумѣѭтъ. по что оубо паче, ѡ фарисеи, не печаласте са
о себѣ, или по что не съвѣшталасте на Манасиѭ, ѥгда
Исаиѭ пилоѭ прѣтнрѣаше, ѥгда сынъ ми вѣта не съ-
твориста на Ирода младеништа без оума и матерь бес
чадъ сътвори; ѥгда вѣаше видѣти акы класы зьрѣлы
младеништа ѥдинѣмъ желѣзомъ исѣчены лежашта, не
ю`ѥшьте съзрѣна срѣдьчнаго терьда имѣѭштѣ ни цвѣ-
та класьнаго измѣнивъше, нъ ѥд'ньче въ младьнѣки и
млѣчьнѣки пишти сѫште, лютомъ гнѣвомъ града Ио-
домъ биѥмы; ѥгда кричава и трьзанны мѫжь и женъ
въ градьнъихъ стѣгдахъ и междахъ, и от'цемъ и ма-
теремъ простовласомъ сѫштемъ и зѣло жалаштемъ о
младъихъ чадѣхъ исѣченни; ѥгда младеништь кръ-
ѥнык Ѵидлеѥмъ влагърим вѣѣше, и младъ грозна въ
мьстѣ младъ съ родитель топлами сльзами мѣснмъ
вѣаше; ѥгда личеса отьць плачемъ прѣмѣнила са вѣа-
хѫ, и матеремъ срѣдьца болѣзнык съкнвалхѫ са, ѥгда

ѣ матерехъ прьсехъ доухъ тѫжаше, колѣзиныѣ прингрождень ноздрьми не по чинѹ исходѧше; егда отцемъ и матеремъ источьницѣхъ водъныихъ приклады-ѧема ѣ'хѫ очеса, и акы сьребро слѣзы ѣрашта канала-хѫ по ланитама на земьѭ; егда власи женьсти ногты закоми ѣкахѫ, печали ржгъ творѣкахѫ; нъ опакы мы-слаште опакы творите· и иже ѣ акпо крыти племица· тѣми оубонцъ и достоиныма съмрьти не оуникаете, нъ безвиньнаго и правьдивыма мѫчите, за ѥ глаголѫ-штоу· безвинна и правьдина не оубии. ѡ чине бес-чиньнъ, ѡ законе безаконнъ отъ дивола поуштаемъ, ѣ'сы пишемъ и жиды до нъıнѣшьнаго хранимъ. къи сицъ законъ; оубонца поуштати, и иже оубивѣшимъ жизнь даетъ, того погоубити. Варавѫ бо ѣ разбои имъше дръжаша, и молиахѫ Пилата поустити и, а Исѹ-са, иже диволомъ избивѣшимъ ожили, прѣдаша на рас-патие. и ѣзлѣзъше, рече, фарисей сѣвѣтъ сътворима на Ісоуса, да и погоубатъ. ѡ еле оумъ безоумьи и съ-вѣтъ несъвѣтьства планъ, источ'никъ влагыихъ рѣка-ми имъ благодѣаниѣ дастъ, сии же ичрѣпьıшта бла-годѣть оубонство ѣ срд'цихъ съкираахѫ. егда строу-пъ на сѣк имѣıшта избıкаахѫ, тъгда они на тѣ-лесн строупъ не имѣıшта закистиıх стрѣлами срьд'ци колѣахѫ. ла'чıшти ихъ ѣ поустыни до сытости, нъ-мими ѣкахѫ, а они ѣ гобинѣ ѣкры гладомь ме-ѣкрастеиы мьрѣ'хѫ. вода на вино прѣлагаема ѣкаше, а они вина не ѣкоусивъıше закистиıх оупиваше са зы-ахѫ. видѣша крьвь точашта са ѣ стабыены крьвьıма рѣкы, то же они рьвьностиıх задъхıшти са хотѣахѫ.

ѣсы имѣюшти въ нихъ ѣсъ прашташеми измждрѣ-
ваахж, а они завистиж прѣдолѣюеми паче ѣсѣънѣихъ
прѣдѣлѣваахж. слѣпии очию не имжште осѣштаахж са, а они очи имжште ослѣпѣихж са. глоухѣимъ слоухъ отъ-
врѣзаемъ ѣкаше, а онѣхъ срѣдьца ожесточена сѣѣтъ
на оубиение творяахж. море свои кланы съпратаа на
шъстение владѣцѣ готовяше са, а онѣхъ срѣдьце
кланьнѣимъ оубойчьнѣихъ оусты пѣняше. тажци ѣ-
три великж дѣханны силж на кротость тишаахж, а они
ръвъностиж завести зѣвающте са распатию зимы по-
оучаахж са. ѡ зависти и твора съмрьти велми плодѣны.
кѣи бо гвоздии сице остръ, якоже завист' имѣюштоу-
умоу иѣк срѣдьце проводетъ; кѣи ли недужъ зракоу
добротж прокоудитъ, якоже завистъ добрѣ цѣѣтжштиї
цѣѣтъ, любьве, оувяждаетъ; огнь вода оугаситъ, и
завести тѣмами источьници оучитель не ставать. кдѣ на
осла ръждж желѣзнжиж оцѣститъ, а пать камыкъ дауи-
довъ завести, иже вьса паче къстава глаголѣтъ сжшта
аште раздѣлена, нь нѣстъ завести зелена. якоже во
чрѣвѣ срѣдьце джбоу ѭдъ оувяждаетъ, сице и завистъ
срѣдце имѣюштааго .ѭ. съ страны ѭджшти оувяжда-
етъ. и ѥлико аште вьзвѣштаемъ, вьзлюбьѥнии, о за-
висти, не ю начахомъ глаголати о зависти, и азъци
ѣтни и словеса хытрьцъ и вескды оучитель извѣшта-
ти не могж зълобы ѥѧ. съвършение ѥстъ законоу лю-
бы словесе, съвършение же оубиствоу прѣлыстъ зави-
сти. ѡ зависти корабью гнои пльнъ некръстъняаго, и
ставьими твоя старѣишина ѥстъ дяволъ, крьмника
змиа, и Каинъ прѣждъникъ, имѣющице во ти зълое

дїаволъ дастъ, а змиꙗ кръмивъши корабь Ѧдама въ потопъ смрьти сведе, а Каинъ прѣждъникъ, по нѣ тебе дѣльма, завести, прьвоꙋ снї оубоиство сътвори, твоꙋ ыдро ѥстъ не прьва въ породѣ о дрѣвеси прѣслоушанию, твоꙗ жжа сѫтъ грѣховьнии съѫзи, твоꙗ пленица сѫтъ завести, а корабьчна вѣси, весла лести, рѣть, лицемѣрьство, прѣклады завистьливии. ѡ корабь тьмами зъла пльнъ, аште кто иштетъ лицемѣръства, тоꙋ обращтетъ, аште лести, тоꙋ са раждаютъ, їѫде бо завистъ, тоꙋ живѫтъ вражды и свари и прѣлести и пьра и оглаголанїа словеса и хоулы и оукорениꙗ, и ѥлико аште извѣштаемъ, или аште ѥлико оставимъ, се вьсе некрьстьнъи корабь завистъ носитъ. сего корабьꙗ завести потопъ погрѫзити не може, нъ Їсоꙋс силоѭ доуха погрѫзи въ источьницѣхъ крѣштениꙗ. имѣша сии корабль котъкы желѣзны, нъ їсоусовами гвоздѣниими изгорѣша. имѣ сии корабь ыдро, нъ дїаволъ възъмъ крьста искоушениѥ сътвори. имѣ сии кораб' жже, нъ то възъмъ Июда оудави са. въ тъ вьлѣзъше жидове о камень образивъше са о вѣрѣ истопоша. сего дѣлы нѣкыи чоу въ глѫбинѣ неразоумьꙗ плаваахѫ, розѣ ѥлико нѫ могѫтъ Христоса носашталаго корабьꙗ дръжати са, гонезѫтъ, а зълии морьскоѭ смрьтиꙗ въ некрьстѣ погыбнѫт'. и ѥште въ глѫбинѣ сѫштеи къ Їѡнѣ въ кїтъ да въıша бѣжали, некли бъıша отъ нѣго напык'ше о Христосѣ благочьстиѥ живи с нїмъ въ Нинеꙋи изверъжени бъıли. нѣкыи же очеса срьдьца съмѣживъше ии свѣтъласлаго благочьстиꙗ срѣдѣ земьꙗ на крьстѣ вѣрьнъıа зара поꙋштаѭшта видаштѣ къ нѣмоꙋ текѫтъ,

ни къ покаанию проповѣдѧнкоу Їѡанноу приѣгаѧште ожиѧжтъ. излѣзъше, рече, фарисеи съвѣтъ сътвориша, да ѥго погоубатъ. отъ кѫдоу излѣзъше; не отъ зависти ли отъ закона. аѣъша бо не излѣзли отъ закона, не бъша бо закона положьшлаго похоулили. и излѣзъше, рече, фарисеи, отъ кѫдоу; отъ заповѣди божиа осѣштаваѧштам очи срѣдьчьнѣи, заповѣди бо господьня из далече просѣштаѧшти очи. излѣзъше фарисеи, отъ кѫдоу; отъ заповѣди, отъ закона, отъ жизни. иже бо нѣкмъ съмрьти пооучаѧтъ са, ти сами прьвоѥ жизни отъпадаѧтъ свѣта. и їзлѣзъше фарисеи съвѣтъ сътвориша, и не рече писаниѥ, отъ кого ѣзаша, нашъ оумъ подвизаѧ на исканиѥ. и їзлѣзъше съвѣтъ ѣзаша, отъ кого; ѥвѣ, ѥко и прѣваго человѣкоубоица диѥвола. да ѥго изгоубатъ, чимъ; дѣѥши лї, каменимъ или мечи или огнѥмъ или водоѭ; съвѣштьникъ же ихъ диѥволъ, изгѫбивъ прьвоѥ дрѣво, имѧже оумори Ѧдама, к томоу пакы приѣгаѥтъ, и съвѣшта са с нїми на дрѣвѣ распати Їсоуса, не вѣдъı, ѥко то дрѣво и прьвоѥ дрѣвесе прѣстѫпьѥныѥ разараѥтъ, и жизнь человѣкомъ даѥтъ. и излѣзъше фарисеи съвѣтъ ѣзаша, да и погоубатъ. ѡ съвѣте зълъıи, завистиѭ сѣѥмъ и завистиѭ обличаѥмъ. ѡле поустошѣнъıи съмъıслъ, не вѣдатъ бо, ѥко богъ не погъıбнетъ; готово гнилъноѥ свѣштило тѣлесе ѥмоу разоратъ, нъ свѣшта божъства ѥмоу оугасити не могѫтъ. ѡ чоудьноѥ и дивьноѥ дѣло. придѣ Їсоус ѣзыскатъ и направитъ изгъıвъшеѥ, а си изгъıвъшнимъ благодѣтелѧ погоубити ништѫтъ. коѥм дѣлъма вины, повѣдите ми, ѡ жидове, съвѣтъ сътвористе на нѥго;

нъ они обаче срамлꙗютъ са глаголати, нъ мы срамомъ тѣхъ самѣхъ ихъ прѣдолѣнїе обличимъ. по что бо, рекоша, мрътвꙑма въставлꙗетъ, и неджьнꙑма цѣлитъ; по что и глаголетъ и чоудеса творитъ; по что же и оучитъ; сихъ дѣлꙑма вьсѣхъ винъ хоштетъ погоубити его. егда млады дѣти, вѣнїе възмъ'ше и вѣнїемь емоу побѣдж гласаште, wсли'на въ вꙑшнихъ, благословенъ градꙑи въ има господьне цѣсарь издранлѣвъ, тъгда они, акы остꙑны бодоми, зжбы скрѣжьтаахж, хвалꙑ бо завистъ имѣющимъ оржжие завиждштимъ сжтъ. и. пришъдъше къ Їсоусоу глаголаша емоу· не слꙑшиши ли, что сии глаголѭтъ; не цѣсте ли, яко пророчъско коньчавалше са писаниe· из оустъ младенецъ и съсжштихъ съвръшилъ еси хвалж; егда Иевакель винограда наудеше' отати хотѣ, многы кнїгы писа, и сладъко послоушасте· и егда Пилатъ на дьстѣ истинж показа, гнѣвасте са и ставлꙗете писати. ч'то глаголаахж; не пиши· цѣсаръ жидовъскъ, си рѣчь, не кажи истинꙑ, ни дрꙗзновенїи нашего богъ обличи. оуне вꙑ сице гнѣвати са на тѣхъ, иже пласемъ съвиранїе пишжтъ, тѣхъ бо не вни'ша сътвориши слоужьма пѣсньми. нꙑнѣ гнѣвлꙗщи са о божиихъ оученицихъ, яко пишемь сжтъ на благодарїе вѣроующихъ· жродивꙑма бесѣдꙑ филистимоновꙑ писати не ставлꙗете, и славьнꙑи божиꙑ не писати, имже на неко правими есмъ· ащте бо и би кто нꙑнѣ чоу оуча гржбꙑ словесы, обаче о возѣ глаголѧ зѣло мждрость, оуне бо естъ паче юнъꙑмъ въ словесѣхъ богоносьнꙑихъ оучитель присно поꙗштемъ чистъ имѣти оумъ, негли вѣсньıхъ оучениꙗ

хвалаште на блажденне възбѣсовати са. не пиши· цѣсаръ жидовъскъ. по что не пиши; что бы вѣдъ творатъ писмена; коего бы имѣнны или притажанны лихоуютъ истин'ное писма; нъ аште и фарисѣи се глаголѫште къ Пилатоу ставыхѫ его писати истинны писмена, оны к нимъ глаголаше· иже писахъ, писахъ. лѣпо же есть и намъ къ хоулникомъ вѣры глаголати, егда прѣпьрѣти хотатъ богоносьныихъ та же наче иже рещи к' нимъ· иже написахъ, написахъ. излѣзъше фарисеи съѣтъ сътворища на нь, да изгоубатъ ю. разоумѣвъ же Їсоус отиде отъ тѫдоу, не отъ кого оубѣдѣвъ, нъ отъ себе разоумѣвъ, срьдьцевѣдьць бо сы вѣстъ, иже къ человѣцѣ, якоже Їоанны еуагьлистъ глаголетъ· не бѣ ему трѣбѣ, да кто послоушьствоуетъ о человѣцѣ. и разоумѣ Їсоус отиде отъ тѫдоу, не съмрьти са оубоявъ, нъ врѣмене распатыа жидъ. лѣпо ємоу бѣ прѣжде мрътвыа въставити, колаштаа исцѣлити, алчѫштаа правьдъı насытити, на вѣрѫ оутвьрьдити, ти тъгда прити на салвьнѫю съмрьть, паче же чрьтогъ. лѣпо бѣ ємоу прѣжде поставити дрѣво таиноє кръста, ти тъгда тополомъ доухомъ, иже въ адѣ лежатъ, к тѣмъ притешти. разоумѣвъ же Їсоус отиде отъ тѫдѣ, отиде, иде и нѣстъ видѣти, бѣжа, иждо завистъ не раждаетъ са, отиде, кдѣ любъı живетъ и сынъ и отьць и сватъıи доухъ, томоу слава въ вѣкъı вѣкомъ аминъ.

Їана архиепископоупа константинаграда златооустаго слово къ святыи четвръткъ о прѣдании Їоуды и о пастѣ и о съказании святыихъ таинъ и иже не поминати зъла.

Мала ноужда дънесь къ вашеи любъви съѣштати, мала же ноужда съѣштати, не по нѣже множьство глаголѣмыихъ къ отажьчавасте си, не бо ѥстъ иного града обрѣсти сице любезнѣ на послоушание доуховьныихъ словесъ прилежашть· нъ ѥлма ноуждьна малословьи дънесь вина, вниждь бо многы вѣрьныихъ наджта къ грѣдъимъ таинамъ причащтенню, да бъша ни тоа трепезы гонезижли, ниже тоа да отъпадѫтъ, ноужда дънесь сътворити обѣдъ, некли отъ обоѣдоу ѥлмъ оусп҃ѣхъ ѣждетъ, и сеа трепезы насытивъше са и нашихъ словесъ сице отидете, и съ страхомъ и трепетомъ и лѣпъимъ въздръжанниимъ къ грѣдоуоумоу и страшъноуоумоу пристѫпите комъканию· дънесь бо, възлюбъиенни, господь нашъ Їсоус прѣданъ бъістъ, паче же ѣжди драхлъ и плачи са горько не прѣданаго Їсоуса дѣлъма нъ прѣдавъшаго Иоудъı дѣлъма· прѣданъıи бо Їсоус вьсь миръ съпасе, и прѣдавъıи ѥго Иоуда доуша своѭ погоуби· и прѣданъıи о десноѭ от'ца сѣдитъ на небесехъ, а прѣдавъıи въ адъ ишьлъ ѥстъ вѣчьнъıа жидъı мѫкъı· того дѣлъма стенѝ, того плачи, по нѣ и самъ господь нашъ того плака, видѣвъ бо ѥго съмѫтна са, рече и ѥ҃шта· ѥдинъ отъ вас' прѣдастъ ма. чсо дѣлма и печальнь; и любъве своѭ показа насъ оуча, ико

не стражджшта'го зълѣ нъ твораштаго зъло того плакатн въсждоу подобьно· се бо иного горе, паче же оно не зъло иже зъло страдати, нъ зъло иже сътворити зъло· еже бо зъло страдати, цѣсарьство бо намъ небесное исхаждаіе, а иже зъло сътворити, винно намъ вѣчноу огню и мжцѣ бъіваатъ· блажени во, рече, избърании правьдъі дѣлъма, ико тѣхъ ѥстъ цѣсарьствие небесное· видиши ли, ико иже зъло страдати имаатъ мъздж и даръ цѣсарьствиа небесьнааго; слъіши, ико иже зъло сътворити мжкж приносятъ и страсть. рекъ бо Паулъ о жидовѣхъ, ико господа оуморнша и пророкъі отъгнаша, приложи, нѣхъ коньца бждетъ по дѣлесемъ нѣхъ. видѣ ли, колико нѣхъ гонимн цѣсарьствие въземьжтъ, а гонаштїи гнѣвъ приемьжтъ; си же ми не просто нъіны чоу речено, нъ да не гнѣваемъ са на врагъі, нъ милоуимъ а и плачемъ са о нїхъ и печемъ са ими, они бо сжтъ зъло страждшїтни враждоужштни намъ. аште сице оустроимъ доушж своіж, можемъ и молити за нѧ· сего дѣлъма четврътъи се ,дьн' имамъ бесѣдоу съ вами о молитвѣ за врагъі, да твръдо бждетъ оученина слово, часто оученнемъ прнимъ са· сего дѣла часто мъіемъ словесъі, да бъіхомъ обаштренние гнѣва потѣштили и оуставили, да чистъ бждет' гнѣва къ молитвѣ приходан. не бо Христос о вразѣхъ се оучи тъчиж, нъ и о насъ, оставьіжштинхъ онѣмъ грѣхъі· болъше иего вьземеш, аште даси, оставиши грѣхъ врагоу. то како болѣ въземж; рече· оставиши врагоу грѣхъі и простъ бждеши, иже къ владъіцѣ съгрѣши. они бес цѣльбъі сжтъ и без милости; а си много имѣжште

оутѣшение и милост'. слъши оубо Илиѫ глаголѧшта· съномъ своимъ аште съгрѣшиша, съгрѣшитъ человѣкъ къ человѣкоу, и молитъ са за нь· аште ли къ богоу съгрѣшитъ, кто молитъ са за нь; да онъ строуитъ ни молитва оудобь оумачит', молитва не омачитъ, прощтение же грѣхомъ врага отъмачитъ. тѣмь оно тьмѫ талантъ нарече богъ иже къ владыцѣ съгрѣшенны, а ви р динарии· прости р динарии, да простъ бѫдеши тьмѣ талантъ. да иже о молитвѣ довольно бесѣдовахомъ, та же паки о прѣдании приведѣмъ слово, видимъ, како прѣданъ въстъ нашъ владыка. тъгда мьдъ юдинъ отъ обою на десате глаголѣмъыи Июда Искариотинъ къ старѣишинамъ жѣречъскамъ, что ми хощете дати, и азъ вамъ прѣдамъ и; мьиѫ ивѣ ѣыти глаголѣмоуоумоу, а ничесоже паче заштнштати· аште ли кто опасно пытаіе коегождо извѣштанъыихъ, многы имать виды, великѫ глъбинѫ разоума, на прьвое врѣма· не бо простое назнамена еуаггелистъ, не бо рече, шьдъ просто, нъ приложи, тъгда шьдъ. тъгда, къгда; повѣждь ми, и чсо дѣлма знаменоуетъ врѣма; чемоу хощеши навъыкнѫти; не просто речено ти тъгда· доухомь глаголѣтъ, да иже доухомь глаголѣтъ, ничсоже просто ни безоума глаголѣтъ. что оубо естъ иже тъгда; прѣжде того врѣмене, прѣжде того часа приде блъдница, стьклѣницѫ мура дръжащти, и вьзлиа масло то дрѣвѣное на главѫ господьнѫ, показа великѫ вѣрѫ, показа великѫ цѣльбѫ, велико послоушание и въздръжание, приложи са отъ жизни врѣменьнъыа, въстъ добрѣиши и мждрѣиши· и иегда блъдьница са покаи, иегда владыкѫ позна, тъгда

оученикъ оучителя прѣда. сего дѣл'ма рече, тъгда, да не оклеветѣтеши оучителя немощть, егда видиши оученика прѣдающе· толика бо сила бѣаше оучителя, да и блаженица привлѣщи на свое послоушание. что оубо еже блаженица привлѣче, оученика ли не може привлѣщи; можаше привлѣщи и оученика, нъ не хотѣаше ноуждьш сътворити добра, ни бѣдоше привлѣщи къ себѣ. тъгда шьдъ· имать и се нѣкыи не малъ разоумъ еже пьдъ· не бо призъваны, рече, старѣишинами жрьчьскыми, не принооужденъ, нъ без бѣды самъ о себѣ дома роди зълъ ьест', и оумъ изведе си, ни единогоже имѣа съвѣтника и приязни. тъгда шьдъ единъ отъ обою на десате· что ьест единъ отъ двою на десате; и се велико имоу кажетъ сжште житание еже рещи, единъ отъ обою на десате· бѣаше бо и ини оученици Иесоусоу, сед'мь десатъ численемь, нъ ти втории бѣаше, ти не толика имѣаше чьсть, ни толико пространьство, не причастиша са таиныхъ' толицѣхъ. два на десате сихъ паче бѣаше избьрано, и иже сии бѣаше, сии окрьсть оучителя дроужина, и отъ сихъ искочи Июда. нъ да навъыкнеши, ико не простыи его оученикъ прѣда, нъ отъ избраналаго радоу единъ, сего дѣаьма рече, единъ отъ двою на десате, и не стыдитъ са Матеи се пиша. чсо дѣлма не стыдитъ са; да навъыкнеши, ико вьсьжде истиниж вьсе глаголѫтъ, а ничесоже не потаѫтъ, ни мѣнаштимъ къто семоу оукорьноу. само бо се мнимое оукорьно съı, то кажетъ владъıкы чловѣколюбьıе, ико прѣданника, разбоиника, тати толикоу доброу съподоби, да и до послѣдьнаго вечера трьпа имоу прѣкъı·

ѣ матереχъ прьсехъ доухъ тѫжлаше, болѣзнию пригрожденъ ноздрьми не по чинѹ исχождлаше; егда отцемъ и матеремъ источьницѣхъ водъныихъ прикладаѥма вѣ'χѫ очеса, и акы сърѣбро сльзы ѣрашта каплаχѫ по ланитама на земьѭ; егда власи женьсти ногты закоми вѣхаχѫ, печали ржгъ творѣхаχѫ; нъ опакы мыслаште опакы творите· и ѥже вѣ акпо крыти плѣница· тѣми оубонцъ и достоиныма съмрьти не оуневаѥте, нъ безвиньнычьма и правьдивыма мѫчите, за ѥ глаголѫштоу· безвиньна и правьдина не оубии. ѡ чиние бесчиньнъ, ѡ законе безаконнъ отъ дивола поуштаѥмъ, вѣсы пишемъ и жиды до нынѣшьнаго χранимъ. кыи сицъ законъ; оубонца поуштати, и ѥже оубиѥнъѭмъ жизнь даѥтъ, того погоубити. Варавѫ бо вѣ разбои имъше дръжаша, и молиахѫ Пилата поустити и, а Исѹса, ѥже диволомъ избиѥнъѭма ожива, прѣдаша на распятие. и ѣзлѣзъше, рече, фарисей сѣѣтъ сѣтворища на Їсоуса, да и погоубѧтъ. ѡ вели оумъ безоумыи и сѣѣтъ несѣѣтьства планъ, источ'ника благыихъ рѣкама имъ благодѣаниѣ даетъ, сии же ичрѣпыкшите благодѣть оубонство вь срд'цихъ сѣкирлаχѫ. егда строупъ на сѣк имѣкшите ѣзѣыкаχѫ, тъгда они на тѣлесѣ строупъ не имѣкшите закистыхъ стрѣчьми срьд'ци колѣаχѫ. ал'чжште ихъ вь поустыни до сытости, крѣмими вѣхаχѫ, а они вь гобинѣ вѣры гладомь невѣрастѣнъѭ мьр'χѫ. вода на вино прѣлагаѥма вѣаше, а они вина не вѣкоусивъше закистыхъ оупиѥъше са зѣѣаχѫ. вид'ша крьвь точештам ставъѣны крьвьныма рѣкы, то же они рьвьностию задъχнжти са хотѣаχѫ.

ѣсы имѣюшти въ нихъ ѣсъ прашташими измждрѣ-
ваахж, а они завистиж прѣдолѣюми паче ѣсѣцынихъ
прѣдѣлѣваахж. слѣпии очию не имжшта осѣштаахж са,
а они очи имжшта ослѣпыхж са. глоухымъ слоухъ отъ-
крыташемъ ѣаше, а онѣхъ срьдьца ожесточена сьѣтъ
на оубиение творыахж. море свои кальны съпратаа на
шъстие владъцѣ готовыше са, а онѣхъ срьдьце
кльнальнымъ оубончальныхъ оусты пѣнишаше. тажци ѣ-
три великж дъханны силж на кротость тишаахж, а они
ръвънестиж зависти зъвыюшта са распатию змы по-
оучаахж са. ѡ зависти и твора съмрьти велми пародъны.
кын ко гвоздии сице остръ, якоже завист' имѣюштоу-
оумоу якъ срьдьце прободетъ; кын ли неджгъ зракоу
добротж прокоудитъ, якоже завистъ добрѣ цѣътжштиі
цѣѣтъ, любьве, оубаждаютъ; огнь вода оугаситъ, и
зависти тъмами источьници оучитель не ставатъ. ѣд'на
осла ръждж желѣзнжк оцѣститъ, а пать камыкъ дауи-
довъ зависти, ижже ѣсѣа паче ѣстава глаголжтъ сжшта
аште раздѣлена, нь нѣсть зависти зелѣнаи· якоже ко
чрѣвѣ срьдьце джбоу ѣдъ оубаждаютъ, сице и зависть
срьдце имѣюштааго ѣк съ страны ѣджшти оубажда-
ютъ. и колико аште възвѣштаюмъ, възлюбьленни, о за-
висти, не ю начахомъ глаголати о зависти, и азъци
вѣтии и словеса хытрьцъ и вскдъ оучитель извѣшта-
ти не могж зълобъ ѣѣ. съвръшение ѣсть законоу лю-
бы словесе, съвръшение же оубиствоу прѣлысть завис-
ти. ѡ зависти корабью гнои пльнъ некръстьнааго, и
ставьими твои старѣишина ѣсть дяволъ, крьмникъ
злыи, и Каинъ прѣждъникъ, имѣющице ко ти зълое

дияволъ дастъ, а змиа кръминъши корабь Ѧдама въ потопъ съмрьти съведе, а Каинъ прѣждьникъ, по нѣ тебе дѣлъма, зависти, прьвое сиї оубоиство сътвори, твое ѥдро ѥстъ ие прьва въ породѣ о дрѣвеси прѣслоушанию, твои жжа сѫтъ грѣховьнии съжзи, твоа пленица сѫтъ зависти, а корабьчна бѣси, весла льсти, рѣть, лицемѣрьство, прѣкладъі зависть ливии. ѡ корабь тъмами зъла пльнъ, аште кто ишть ѧтъ лицемѣръства, тоу обращтетъ, аште льсти, тоу са раждаютъ, їжде бо зависть, тоу жнѣжтъ враждъі и свари и прѣлъсти и пьра и оглаголанїа словеса и хоулъі и оукорения, и ѥлико аште извѣштаемъ, или аште ѥлико оставимъ, се вьсе некрьстьнъи корабь зависть носитъ. сего корабьі зависти потопъ погрѫзити не може, нъ Їсоус силоѭ доуха погрѫзи въ источьницѣхъ крѣщтения. имѣаше сии корабль котъкъі желѣзнъі, нъ Їсоусовами гвоздьнимн изгорѣша. имѣ сии корабь ѥдро, нъ дияволъ възъмъ крьста искоушение сътвори. имѣ сии кораѣ же, иъ то възамъ Июда оудави са. въ тъ вьлѣзъше жидове о камень образиѣъше са о вѣрѣ нстопоша. сего дѣлы нъіны чоу въ глъбинѣ неразоумьіи плаваахѫ, розѣ ѥлико иѫъ могѫтъ Христоса носашталаго корабьі дръжати са, гоиезнѫтъ, а зьлни морьскоѭ съмрьтиъ вь некрьстѣ погыбнѫтъ. и ѥште въ глъбинѣ сѫштен къ Їѡнѣ въ кітъ да бъіша бѣжали, некли бъіша отъ нѣго напъкъше о Христосѣ благочьстие живи с нѣмъ вь Нинеѵи извръжени бъіли. нъіны же очеса срьдьца съмѣживъше ни свѣтъласлаго благочьстиа срѣдѣ земьа на крьстѣ вѣрънъіа зара поуштаѭшта видаште къ нѣмоу текѫтъ,

ни къ покаанию проповѣдʼнику Їѡанноу приѣгающте ожиѫтъ. излѣзъше, рече, фарисеи съвѣтъ сътвориша, да іего погоубатъ. отъ кѫдоу излѣзъше; не отъ зависти иъ отъ закона. абѣша бо не излѣзли отъ закона, не бѣша бо закона положьшааго похоулили. и излѣзъше, рече, фарисеи, отъ кѫдоу; отъ заповѣди божиа освѣштаваѫштаа очи срѣдьчьнѣи, заповѣди бо господьня из далече просвѣштаѫшты очи. излѣзъше фарисеи, отъ кѫдоу; отъ заповѣди, отъ закона, отъ жизни. иже бо нѣмъ съмрьти пооучаѭтъ са, ти сами прьвоіе жизни отъпадаѭтъ свѣта. и їзлѣзъше фарисеи съвѣтъ сътвориша, и не рече писаниіе, отъ кого вьзаша, нашъ оумъ подвизаа на исканиіе. и їзлѣзъше съвѣтъ вьзаша, отъ кого; ивѣ, ико и прьваго человѣкооубоица диѳвола. да іего изгоубатъ, чимъ; дѣюши лї, каменіимъ или мечи или огнѣмъ или водоѭ; съвѣштьникъ же ихъ диѳволъ, изгѫбивъ прьвоіе дрѣво, имʼже оумори Ѣдама, к томоу пакы приѣгаіетъ, и съвѣшта са с ѭними на дрѣвѣ распати Їсоуса, не вѣдъı, ико то дрѣво и прьвоіе дрѣвесе прѣстѫпьшьныіе разараіетъ, и жизнь человѣкомъ даіетъ. и излѣзъше фарисеи съвѣтъ вьзаша, да и погоубатъ. ѡ съвѣте зълыи, завистиѭ сѣіемъ и завистиѭ обличаіемъ. ѡлѣ поустошѣныи съмыслъ, не вѣдатъ бо, ико богъ не погыбнетъ, готово гнильноіе свѣштило тѣлесе ѥмоу разорать, иъ свѣшта божьства ѥмоу оугасити не могѫтъ. ѡ чоудьноіе и дивьноіе дѣло. приде Їсоус вьзискать и направитъ изгыбъшіе, а си изгыбъшиимъ благодѣтелы погоубити ишѫтъ. коіем дѣлѣма вины, повѣдите ми, ѡ жидове, съвѣтъ сътвористе на ѥго;

нъ они обаче срамѣшѧтъ ся глаголати, нъ мы срамомъ тѣхъ самѣхъ ихъ прѣдолѣнїе обличим'. по что бо, рекоша, мрътвъıѧ въставıѣетъ, и неджѧнъıѧ цѣлитъ; по что и глаголетъ и чоудеса творитъ; по что же и оучитъ; сихъ дѣлѣма вьсѣхъ винъ хоштетъ погоубити его. егда младъı дѣти, вѣше къзьм'ше и вѣиıѣмь ѣемоу повѣдж гласашѧ, wсли'на въ вышьнїихъ, благословенъıѧ градъıи къ нма господьне цѣсарь издравлѣвъ, тъгда они, акъı остъıнъı бодоми, зжбъı скрѣжьтаахж, хвалъı бо завистъ имѣюштимъ оржжїе завиждштимъ сжтъ. и прищъдъше къ Їсоусоу глаголаша ѣемоу· не слъıшиши ли, что сии глаголѧтъ; не цѣсте ли, ако пророчъско коньчавалше ся писанїе· из оустъ младенецъ и съсжштихъ съвръшилъ ѣси хвалж; егда Иѵадель виноградъ наудеше' отати хотѣ, многъı кънгъı писа, и сладъко послоушасте· и егда Пилатъ на дьстѣ истинж показа, гнѣвасте ся и ставıѣете писати. ч'то глаголаахж; не пиши· цѣсарь жидовъскъ, си рѣчь, не кажи истинъı, ни дрѣзновенїи нашего богъ обличи. оуне въı сице гнѣвати ся на тѣхъ, нже пласцемъ съвиранїе пишѧтъ, тѣхъ бо не вин'ıъ сътвориши слоушла пѣснии. нъıни гнѣвлѧщи ся о божиихъ оученицихъ, ако пишеми сжтъ на благодарїе вѣроующтнїмъ· жродивъıѧ бесѣдъı филистимовъı писати не ставıѣте, и славıѣнїи божиı не писати, имже на неко правими ѣесмъ· аште ко и ѣи кто нъıни чоу оуча гржвъı словесы, обаче о возѣ глагола зѣло мждрость, оуне бо ѣестъ паче юнъıимъ въ словесехъ богоносьнъıихъ оучитель присно повштемъ чистъ имѣти оумъ, негли вѣсньıхъ оученїи

хвалаште на блажденіе възбѣсовати са. не пиши· цѣсарь жидовъскъ. по что не пиши; что бы вѣдъ творатъ писмена; коего бы имѣния или притажанія лихоувѣтъ истин'ное писма; нъ аште и фарисѣи се глаголѫште къ Пилатоу ставыхѫ него писати истиныа писмена, оны к нимъ глаголлаше· иже писахъ, писахъ. лѣпо же есть и намъ къ хоулникомъ вѣры глаголати, егда прѣпьрѣти хотатъ богоносьныихъ та же паче иже рѣшти к' нимъ· иже написахъ, написахъ. излѣзъше фарисеи съвѣтъ сътворища на нь, да изгоубатъ ін. разоумѣвъ же Їсоус отиде отъ тждоу, не отъ кого оубѣдѣвъ, нъ отъ себе разоумѣвъ, срьдьцевѣдьць бо сы вѣстъ, иже въ человѣцѣ, якоже Їѡаннъ еуагѣлистъ глаголетъ· не бѣ немоу трѣбѣ, да кто послоушьствоуетъ о человѣцѣ. и разоумѣ Їсоус отиде отъ тждоу, не съмрьти са оубоявъ, нъ врѣмене распатыа жидъ. лѣпо имоу бѣ прѣжде мрътвыа въставити, колаштаа исцѣлити, алчѫштаа правьдъı насъıтити, на вѣрж оутвьрьдити, ти тъгда прити на славьныж съмрьть, паче же чрьтогъ. лѣпо бѣ немоу прѣжде поставити дрѣво таиное кръста, ти тъгда топломъ доухомъ, иже въ адѣ лежатъ, к тѣмъ притешти. разоумѣвъ же Їсоус отиде отъ тждѣ, отиде, иде и нѣстъ видѣти, бѣжа, иждѣ завистъ не раждаетъ са, отиде, кдѣ любъı живетъ и сынъ и отьць и святъıи доухъ, томоу слава въ вѣкъı вѣкомъ аминъ.

Їана архиепископоу па константинаграда златооустаго слово въ святыи четвръткъ о прѣданіи Їоуды и о пастѣ и о съказаніи святыихъ таинъ и иже не поминати зъла.

Мала ноужда днесь къ вашеи любъви съвѣштати, мала же ноужда съвѣштати, не по нѣже множьство глаголемыихъ въ отажьчаваете си, не бо естъ иного града обрѣсти сице любезнѣ на послоушаніе доуховьныихъ словесъ прилежаштъ· нъ ѥлма ноужданна малословьы днесь вина, ниждѣ бо многы вѣрьныихъ наджшта къ грѣдыимъ таинамъ причаштенію, да бъша ни тоа трепезы гонезнжли, ниже тоѫ да отъпаджтъ, ноужда днесь съторити обѣдъ, некли отъ обоѭдоу камъ оуспѣхъ ѥждетъ, и сеѫ трепезы насытивъше са и нашихъ словесъ сице отидете, и съ страхомъ и трепетомъ и лѣпымъ въздръжаниимъ къ грѣдоуоумоу и страшъноуоумоу пристѫпите комыканию· днесь бо, вьзлюбьіенни, господь нашъ Їсоусъ прѣданъ бъістъ, паче же ѫди дрѫхлъ и плачи са горько не прѣданаго Їсоуса дѣлѣма нъ прѣдавъшаго Июдъі дѣлѣма· прѣданъіи бо Їсоусъ вьсь миръ съпасе, и прѣдавъіи іего Июда доушѫ своѭ погоуби· и прѣданъіи о десниѫ от'ца сѣдитъ на небесехъ, а прѣдавъіи въ адъ нъіни естъ вѣчьнъіа жидъі мѫкъі· того дѣлѣма стенѭ, того плачи, по нѣ и самъ господь нашъ того плака, видѣвъ бо іего съмѫти са, рече и вѣшта· єдинъ отъ вас' прѣдастъ ма. чсо дѣлма и печальнѣ; и любъве своѭ показа насъ оуча, ико

не страждшта'го зълѣ нъ твораштлаго зъло того плакати въсѫдоу подобьно· се бо иного горе, паче же оно не зъло иже зъло страдати, нъ зъло иже сътворити зъло· еже бо зъло страдати, цѣсарьство бо намъ небесноѥ исхаждаѥ, а иже зъло сътворити, винно намъ вѣчноу огню и мжцѣ въвлаштъ· блажени во, рече, избьрании правьдьı дѣлъма, ыко тѣхъ ѥстъ цѣсарьствиѥ небесноѥ· видиши ли, ыко иже зъло страдати имать мъздж и даръ цѣсарьствиа небесьнаго; слъıши, ыко иже зъло сътворити мжкж приносить и страсть. рекъ бо Паулъ о жидовѣхъ, ыко господа оумориша и пророкы отъгнаша, приложи, ихъ коньць бждетъ по дѣлесемъ ихъ. видѣ ли, колико ихъ гонимı цѣсарьствиѥ въземьжть, а гонаштїи гнѣвъ приѥмьжть; си же ми не просто нъıнı чоу речено, нъ да не гнѣваемъ са на врагы, нъ милоунмъ а и плачемъ са о ѩихъ и печемъ са ими, они во сѫть зъло страждштни враждоужштни намъ. аште сице оустроимъ доушж своѭ, можемъ и молити за ѩ· сего дѣлъма четврьтъи се дьн' имамъ бесѣдоу съ вами о молитвѣ за врагы, да твръдо бждетъ оучениа слово, часто оучениѥмъ прииммъ са· сего дѣла часто мъıѥмъ словесы, да бъıхомъ обаштрениѥ гнѣва потѣштили и оуставили, да чистъ бждет' гнѣва къ молитвѣ приходаи. не бо Хрнстос о вразѣхъ се оучи тъчиж, нъ и о насъ, оставьıжштнихъ онѣмъ грѣхы· болъше ѥго въземеши, аште даси, оставиши грѣхъ врагоу. го како болѣ въземж; рече· оставиши врагоу грѣхы и простъ бждеши, иже къ владъицѣ съгрѣши. они бес цѣльбъı сѫтъ и без милости; а си много имѣжште

оутѣшение и милост'. слъши оубо Илиѫ глаголѫшта· сѣномъ своимъ аште сѣгрѣшиша, сѣгрѣшитъ человѣкъ къ человѣкоу, и молитъ са за нѣ· аште ли къ богоу сѣгрѣшитъ, кто молитъ са за нѣ; да онъ строуитъ ни молитва оудобь оумачит', молитва не омачитъ, прощтение же грѣхомъ врага отъмачитъ. тѣмь оно тьмѫ талантъ нарече богъ иже къ владъцѣ сѣгрѣшениа, а ѕи р динарии· прости р̄ динарии, да простъ бѫдеши тьмѣ талантъ. да иже о молитвѣ довольно бесѣдовахомъ, та же пакы о прѣдании приведѣмъ слово, видимъ, како прѣданъ бъıстъ нашъ владыка. тъгда мьдъ юдинъ отъ обою на десате глаголѣмъıи Июда Искариотинъ къ старѣишинамъ жъречъскамъ, ч'то ми хощете дати, и азъ вамъ прѣдамъ и; мьиѫ цѣ быти глаголѣмоуоумоу, а ничесоже паче заштитати· аште ли кто опасно пытаѥ коегождо извѣштанъıихъ, многы имать видъı, великѫ глъбинѫ разоума. на прьдое врѣма· не бо простое назнамена ѥвггелистъ, не бо рече, шъдъ просто, нъ приложи, тъгда шъдъ. тъгда, къгда; повѣждь ми, и чсо дѣлма знаменоуетъ врѣма; чемоу хощъши навъıкнѫти; не просто речено ти тъгда· доухомь глаголѣтъ, да иже доухомь глаголѣтъ, ничсоже просто ни безоума глаголѣтъ. что оубо естъ иже тъгда; прѣжде того врѣмене, прѣжде того часа приде блъдница, стъклѣницѫ мура дръжащти, и вьзлиа масло то дрѣвѣное на главѫ господьнѫ, показа великѫ вѣрѫ, показа великѫ цѣлъбѫ, велико послоушание и въздръжание, приложи са отъ жизни врѣменьнъıа, бъıстъ доврѣиши и мждрѣиши· и ѥгда блъдьница са покаи, ѥгда владъıкѫ позна, тъгда

оученикъ оучителѧ прѣда. сего дѣла̀ма рече, тъгда, да не оклеветѣши оучителѧ немошть, егда видиши оученика прѣдаѭште· толика бо сила бѣаше оучителѧ, да и блаждница привлѣшти на свое послоушание. что оубо еже блаждница привлѣче, оученика ли не може привлѣшти; можаше привлѣшти и оученика, нъ не хотѣаше нождею сътворити добра, ни бѣдою привлѣшти къ сеѣ. тъгда шъдъ· имать и се нѣкыи не малъ разоумъ еже шъдъ· не бо призъванъ, рече, старѣишинами жрьчьскыми, не принождень, нъ без бѣдѣ самъ о сеѣ дома роди зълѫ лест', и оумъ изведе си, ни иногожде имѣа съвѣтника и приизви. тъгда шъдъ иденъ отъ двою на десате· что естъ иденъ отъ двою на десате; и се велико немоу кажетъ сѫште питание еже рещи, иденъ отъ двою на десате· бѣахѫ бо и їни оученици Исоусоу, сед'мь десатъ чнесленемь, нъ ти вторыи бѣахѫ, ти не толикѫ имѣахѫ чьсть, ни толико пространьство, не причастиша са тайнъıх' толицѣхъ. два на десате сихъ паче бѣаше избьрано, и иже сии бѣахѫ, сии окрьсть оучителѧ дроужина, и отъ сихъ искочи Июда. нъ да навъıкнеши, ако не простъıи его оученикъ прѣда, нъ отъ избраналаго радоу иденъ, сего дѣла̀ма рече, иденъ отъ двою на десате, и не стъıдитъ са Матѳеи се пиша. чсо дѣлма не стъıдитъ са; да навъıкнеши, ако вьсѣжде истиниѫ вьсе глаголѫтъ, а ничесоже не потаѥтъ, ни мѣнаштимъ къıтї семоу оукорьноу. само бо се мнимое оукорьно съı, то кажетъ владъıкы чловѣколюбьıе, ако прѣданника, разбоиника, тати толикоу доброу съподоби, да и до послѣдьнїго вечера трапа немоу прѣкъı·

казаше бо и и оучаше и въсячьскы печаше са имъ. не отъчаи оубо себе, къ блаженици възърѣкъ, ни пакы пъваи собоѭ, на Июдѫ възърѣкъ· обоѥ бо то пагоубьно и пъвати и отъчаити са· пъванию бо стомштоуоумоу творитъ пасти са, а отъчаанию лежаштоуоумоу не дастъ въстати. сего дѣл'ма Павьлъ оучитъ глаголѧ· мьнаи стоити блюди са, да не падетъ, имаши обоѭ притъчоу, како оученикъ мна стоити паде, како блаженица лежѧшти въста, пльзъкъ нашъ оумъ, вратка наша мысль. сего дѣлѣма въсѣдоу самѣмъ са въсѣдоу оутврьдити и оградити лѣпо. тъгда шьдъ единъ отъ двою на десате Июда Искарнотинъ· видиши ли, отъ колика мѣста испаде; видиши ли, колико оучению прѣобидѣ; видиши ли, колико зъло лѣность и охлаждание; Июда глаголѣмыи Искарнотинъ· ч'то ми наричеши градъ имоу; широуи того да бъıхъ не вѣдѣлъ. Иоуда слъıшаи са Искариотинъ· ч'со оубо дѣлма намъ градъ имоу наричетъ; вѣ Июда дроугъıи оученикъ, рьвьнивъıи наричемъ, да не бѫдетъ тождьменнию ни на ниже блазна, отълажи сего отъ иного, и оного отъ добрости намѣни Июда рьвнивъи, сего же не намѣни отъ зълоби, не бо рече Июда прѣдавникъ, ацѣ лѣпо бѣ, якоже оного отъ доброчьсти нарече, тако и сего отъ зълобъı прозъвати и рещи Июда прѣдавьникъ. нъ да та накажетъ чьсть имѣти оклеветаниа азъıкъ, и прѣдавъшааго самого соумьнитъ са. шьдъ отъ двою на десате Июда Искарнотинъ къ старѣишинамъ жьрьчьскамъ рече имъ, ч'то ми хоштете дати, и азъ вамъ прѣдамъ іего; ѡ гноусьнааго того гласа· како искочи из оустъ; како подвигнѫ

азыкъ; како не оцѣпѣнѣ тѣло ємоу вьсе; како не погоуби оума си; ч'то хоштете ми дати, и азъ вы прѣдамъ єго; ѡ томъ ли та наказа оучитєлъ; повѣждъ ми, не того ли дѣлѣма глаголаше· не притажите злата, ни сьребра, ни мѣди въ поясѣхъ вашихъ, съ горы прѣжде прата тебѣ сьребролюбьствены съказание; не томоу ли оучаше въ нѭ, и по томъ глаголаше· аште та к'то заоушитъ о десноу ланитѫ, обрати ємоу и дроугоую; ч'то хоштете ми дати, шле безоумие, и азъ вамъ прѣдамъ єго; за что, повѣждъ ми, ч'то мало и велико понмовати нмѣа прѣдавши оучителя; за нѣже ли ти прѣда на бѣсы власть; за не ли неджгы сътвори ти рѣшити; за нѣ ли прокаженыа чистити; за не ли мрътвыа въставити; за нѣ ли надъ властиѭ поставити съмрьти; въз благодѣиниа ли си ѡздаваши ѡздаянию; что хоштете ми дати, и азъ вамъ прѣдамъ єго; ѡ безоумые, паче же ѡ сьребролюбьство, вьсе бо то породи зъло. на то сии помъслинъ прѣда оучителя. сице бо єстъ зълыи корень тъ, бѣса лютѣи, оуказъшам възѣшам доуша, и творитъ вьсего не знати и себе и ближьнам и єстьствѣныа законъ, и того самого изведетъ, и обоуєна сътворитъ. зъри бо колико тъгда изведе отъ ноудины доуша, бесѣдование, обычаи, обьштие єже на трепезѣ, чоудеса, оучение, оувѣштание, наказание, вьса си въ забъыть вложи сьребролюбьствие тъгда. съ лѣпотъы тоже и Павьлъ глаголаше· ако корень вьсемоу зълоу єстъ сьребролюбьствие. что хоштете ми дати и азъ вамъ прѣдамъ ѭ; велико безоумие словесе. прѣдавши, рьци ми, вьса съдръжаштаго, бѣсы владж-

штлаго, мореви запрѣштажштлаго, жестьствоу вьсемоу владыкж; нъ да ѥмоу съпрататъ безоумие, и наоучитъ, ако, аште не бъı нехоулань, не бъı прѣдалъ са, слъıши, что творитъ. въ то врѣма, въ ѥже са прѣда, ѥгда придоша на нь съ дрѣвесы и съ свѣштами, рече имъ· кого ищете; и не вѣдѣша, кого хотѣахж ати. толми не може прѣдати ѥго Июда, тако и не видѣаше тоу сжшта, ѥгоже хотѣаше прѣдати, цѣ свѣштамъ сжштамъ и свѣтоу толикоу. то бо ѳуаггѣлистъ заштницам рече· свѣшта имѣахж, и свѣтъло кѣаше, и не видѣахж ѥго. и присно бо ѥмоу поминаше дань, и дѣлесы и словесы кажа, ако не гонезнетъ прѣдадъıи. то же ни ѥдинъ ѥго обличаше прѣдъ вьсѣми, да не бестоудьнѣиша ѥго сътворитъ, ни прѣмльчаше, да не мна са гонезнжти некѣстных бестраха начьнетъ прѣдашти· часто глаголаше, ѥдинъ отъ васъ прѣдастъ ма, нь не ѥдинъ ѥго показа, многа же и о сждьнѣмь дьни съказова словеса, многа же и о цѣсарьстви небесьнѣмь, обоѥго силж показа и ѥже мжчити съгрѣшивъшаа, и ѥже чьстьномъ бъıти, въ правежь ходивъшимъ. ни васего сего онъ не врѣже, и богъ на поуждж не привлѣче, ѥлма бо ны власть да и зълъıихъ и добръıихъ дѣлесъ, да коѥждо хоштетъ да ѥждемъ добри. тѣмь аште не хоштемъ, не поудитъ· приноуждєнѫмоу бо бъıти доброу не добро, ѥлма бо и онъ своѥмоу оумоу господинъ бѣ, и коѥждо не рачи послоушати, нъ на сърѣбролюбьстение оуклони са. сего дѣлъма ослепе оумомъ, и съпаса своѥго прѣда, и рече· что хоштете ми дати и азъ вамъ прѣдамъ и; обличам оубо безоумиѥ ѥмоу ѳуаггѣлистъ рече· въ врѣ-

ма пришьствиа ихъ Июда стоаше близъ ихъ, тъ реклъ· что хощете ми дати и азъ вамъ прѣдамъ и; не отъ сего же тъчьскъ видѣти естъ силѫ христосовѫ, нъ ако гласъ оставивъшоу малъ идоша. вамаже и сице не остановѣхѫ са стъидости, колѣжь самъ са прѣда единъ тъчьскъ не рекъ, азъ свою вьсе съткорихъ, мощь своѭ отъкрыхъ, показахъ, ако немощьна начинаете дѣлеса, хотѣхъ вашѫ съпратати зълобѣ· нь вамаже въ не рачите, нъ ѥдначе прѣкыкаете къ своима зълоба, са азъ самъ са прѣдаѭ. са вамъ съвѣштахъ, да не оклевештѫ нѣцин Христоса, глаголѫште· по что не прѣложи Июды на добро; по что не съткори ѥго мѫдра и кротъка; како же нѣ съткорити Июдѫ кротъка; нѫждаѭ колѣжь ли; аште нѫждѫ, нн сице рачи оучинн къити, никтоже ноудьма къвадтъ довръ· аште ли колѣжь, вьсе мощьно исправити коли ѥмоу нѣ дана· да аште не рачи прнати къдины на помощь, не врачево то съгрѣшенне, нъ ниже нцѣлѣнню не рачи. съмотри, колико съткори, да къ ѥго обратилъ, да къ ѥго гонознлъ, отъ того оучаше и вьсен мѫдрости, и дѣлесы и словесы къишьша нѣсъ створи, чоудеса творити многа дасть, оустраши нѫждштинмъ огнѣмъ, повѣди цѣсарьствны обѣштанинмъ, обличаше часто мъзели ѥмоу, обличда же пакы не ѭвьше, нозѣ ѥмоу съ нѣкмн оумы, трепезѣ и причасти, ничтоже не доста ѥмоу ни мало ни велико· онъ же хота прѣкыкаше къ пагоуѣ. и да навъкнешн, ако мощьнъ сы прѣложити са не рачи, нъ своѥѭ ѥмоу лѣностиѭ вьсе къстъ· влма ко прѣдаан повраже три дѣсати динарни, и что рече; съгрѣшнхъ прѣдавъ кръвь

неповинниж. что бѣстъ, егда чоудеса творашта видѣ; не вѣшта, ако съгрѣшихъ прѣдавъ кръвь неповинниж; иъ что хоштете ми дати, и азъ вамъ прѣдамъ ін; ѣлма бо зъло вьмѣсти са, и прѣдаание при конѣци бѣаше, и грѣхъ съвръши са, тъгда разоумѣ грѣхъ. что оубо отъ сего разоумѣвъ; ако егда лѣнимъ са, ничъсоже намъ казание оуспѣетъ, иъ егда тъштимъ са и сами о себѣ подвижемъ на добро. и съ бо, егда казаше и оучителѣ, не слоушаше, иъ егда никогоже бѣ кажѣшта, тъгда своѣ съвѣсть разоумѣвъ и никогоже сѫшта оучителы прѣмѣнии са, и раскаавъ са о дръзновенъихъ повръже три десати съребрьникъ. что хоштете ми дати и азъ вамъ прѣдамъ ін; и поставиша ѣмоу три десати съребрьникъ, цѣнѫ прѣставиша кръви цѣны не имѣшта. ч'то вьземлеши л̄ съребрьникъ, ѡ Июдо; тоуѭ приде Христос за вьсь миръ пролиати кръвь своѭ, о нѣже ты съвѣштаваеши са и мѣнѫ твориши, бестоудьче, что ко естъ бестоудьнѣе мѣны сеѧ; тогда придоша оученици. тъгда· къгда; егда се бѣстъ, егда прѣдаание вьмѣсти са, егда самъ са погоубн, Июдо, придоша к нѣмоу оученици его глаголѫште ѣмоу· кде хоштеши, оуготоваѣмъ ти пасхѫ ѣсти; видѣ оученикы; видѣ оученика; онъ прѣдаетъ владыкѫ, а сии о слоужьбѣ пекѫтъ са, онъ вѣтъ творитъ, а сии на слоужьбѫ готоватъ са, тѣхъжде и сии і они тѣхъжде чоудесъ, тѣхъжде оученнии, тогожде наказанны· отъ кѫдоу оубо прѣмѣнѣни; отъ вола· та вьса вина вьсьжде и добрыимъ и зълыимъ. кде хоштеши, съготоваѣмъ ти ѣсти пасхѫ; вечерѣ сы и бѣ тъгда, ѣлма оубо домоу не имѣаше владыка, сего

дѣл'ма оубо глаголѧтъ· кде хоштеши, оуготоваемъ ти
исти пасχж; не имамъ хлѣвины оурочьны, не имамъ
кѫшта, ни домоу· да навыкнѫтъ, иже свѣтѣлыѧ до-
мы дѣлаѭтъ и пространыѧ притворы и длъгыѧ дво-
ры, ико не имѣ Христос кде главы подъклонити,
тѣмъ въпрашаѭтъ сии· кде хоштеши, оуготоваемъ ти
исти пасχж; кѫи пасχж; не сыи пасχж нъ жидовъскѫ,
обаче тѫ оубо оуготоваша оученици, а сиѥ нашѫ самъ
оустрои, иъ самъ пасха бѣстъ. кде хоштеши, да оуго-
товаемъ ти исти пасχж; она жидовъска бѣ пасха, она
въ Єгуптѣ начатѣкъ вѣза. чсо дѣлма оубо тѫ истъ
пасχж Христос; по ѥже вьсе законьноѥ съвръши. егда
бо кръштаѧше са, глаголаашє· сице бо лѣпо естъ намъ
испрaвити вьсѫ правьдѫ, придохъ, рече, отъ безаконь-
ныѧ клатвы искоупитъ члов҃ка, богъ бо своего си сы-
на поусти, рождьшааго са отъ жены, бывъша подъ
закономъ, да подъзаконъныѧ искоупитъ, и самого по-
контъ закона. иъ да никтожє не глаголѧтъ, ико сего
дѣлма законъ оупразни, сего дѣлма и оустави, по
ѥ исплънити ього не можаашє, акы тажька сѫшта, пр҃-
жде ємоу исплъниѭ вьсе, тъгда раздр҃ши. сего дѣлма
и пасχж сътвори, закона бо повел҃ѥ бѣ пасха. и чсо
дѣлма законъ повел҃ пасχж исти; неразоумичьни бѣхѫ
о благодѣтели жидове, и тоу авѥ забываахѫ благо-
дѣанїи застжп'ника бога, ѥбонъ егда изидоша изъ
Єгупта, видѣвъше море растжпивъше са и пакы състж-
пивъше, ина многа чоудеса, глаголаша· створи намъ бо-
гы, иже пр҃дъ нами поидѫтъ. что глаголѣши чоудеса
въ ржкоу дръжа ѥдначе, толи ли забы благодѣтели бога;

ѥл'ма оубо сице бѣша непочоуѥщите и невѣгласи о праздьницѣхъ, приказа даровъ памати богъ, и сего дѣлма пасхж жрѣти повелѣ· аште та въпроситъ сынъ, ти рече, ѥко что ѥстъ се пасха; сице речеши, ѥко ѥже овѣчьѥ кръвьѥ двьри помазаша дѣти въ Єгуптѣ, таче пришъдъ гоуѥи и видѣвъ не съмѣаше въскочити ти изѧ вьнести, и вѣаше праздьникъ памать съпасению присно· паче же не се тъчьѥ имѣахж, ѥже ветъхыѧ имъ въспоминаалше влагодѣанны, нъ и ино колѣшьѥ, ѥже градѧшта имъ прѣжде казалше, невонъ образъ онъ вѣ агньца иномоу агньцоу доуховьноуоумоу и овьца и овьца, ово ко вѣ стѣнь, ово истина. ѥлмаже ѥви са правьдьноѥ сльньце, стѣнь прѣсталше оуже, сльньцоу въсходѧштоу съкрыѥтъ са стѣнь· сего дѣл'ма на тон трепезѣ овон въѧвѥте настѣ, и образъныѧ и истинѣныѧ, ѥкоже ко шарчиѧ на ѥдион дастѣ и образы чрътажтъ и истиѧ пишжтъ шаромъ, сице и Христос сътвори на тон трепезѣ, и образьнжь пасхж начрьта и истиньнжь приложи. кдѣ хоштеши, да съготовимъ ти шести пасхж; вѣ жидовъска пасха, нъ сльньцоу пришъдъшоу свѣта да не сиѧѥтъ, истинѣ пришъдъши праздьнъ ѥстъ стѣнь. си къ жидомъ глаголѧ, ѥлма мнатъ са пасхж творѧште, ѥлма оумомъ стыдьѥкомъ опрѣсьнькы прѣдиполагаѧтъ, ѥже присно неопрѣзаны срьдьци, како, повѣждъ, пасхж твориши, ѡ жидовине; цркы раскопана, трѣпѧшта разметана, сватыѧ сватынхъ запърана, васѣкомъ трѣвы жрѣтва прѣтръжѥ са· чсо дѣлма о снхъ дрѣзаѧши безаконьныихъ дѣлсехъ; иде въ Вавулонъ инъгда, и тоу глаголаахж плѣнивъшии та· съпонте намъ пѣснь господьнж, и не можа'ше. и се

кажа Даудъ глаголаше на рѣцѣ вавулоньстѣ тоу сѣдохомъ и плакахомъ са поманжкъше Сионъ на врьвиї по срѣдѣ ем обѣсихомъ съсждъ свом, си рѣчъ гжсли, свирѣли, цѣвница и прочаи, си бо дръжа'ша ветъхое и сими пѣсни пояхж· и сии шъдъше въ плѣнѣние къза-ша, да имѣжтъ памать житиа своюа земьа, нъ не да поютъ, тоу бо рече, къпросиша иъ плѣнѣшіи словесъ пѣ-сни, и рѣхомъ, како къспоюмъ пѣснь господьнѣ на земи стоуждии; что глаголѣши; пѣсни ли господьня не поюши на земи штоуждеи, али пасхж господьнж твориши на зе-ми штоуждеи; видѣ ли жродьство, видѣ ли безаконние; иегда рати бѣша ноуждж твораштеие, ни пѣсни можаахж сьпѣти на земи штоуждеи, нъиии же о сеѣ, никогожа иоудаштa ни бѣды твораштa, рать творатъ на бога. видиши ли, како нечьсть опрѣсньчьскаа, како безако-иенъ праздьникъ, како пасха нѣстъ жидовъска; бѣ па-сха жидовъска ниъгда, нъ разори са иъии, и приде па-сха доуховъиаа, ижже прѣда тъгда· ядъштемъ бо имъ рече и пиъштемъ, възмъ хлѣбъ прѣломи и рече· се иестъ плъть моа, за къ прѣламаюма, бѣдатъ навыкъ-шиї глаголѣмое· и пакы чашж глагола· се иестъ крьва моа, ижже за многы проливаюма на оставьиение грѣхъ. и приде Июда сь глаголѣштоу Христосоу· си иестъ крьвь, ѡ Июдо, ижже прода на трехъ десатехъ динарии, си иестъ крьвь, иежже дѣлъма то крать стыдъкыа сьвѣ-ты оны твораше съ жродьнъыими фарисеи. ѡ вele хри-стосово човѣколюбие, ѡ вele июдино безаконие, ѡ вele възбѣшение· овъ бо продам на трехъ десатехъ ди-нарии, а Христос и по семъ ие отъверъже са сиъ крьвь

проданїж къ отъпоущтение врѣхомъ дати, тъчьіж абъі хотѣлъ. приде бо Июда причастити са сватѣи трепезѣ· ікоже бо нозѣ ємоу оумъі, егда и инѣмъ оученикомъ, сице и сватъіа пода ємѹ трѣкъі, да ни єдиногоже имать извѣта, аште прѣбждетъ къ зълѣ. вьсе бо своє испльни Христос, нъ онъ єдиаче прѣбъіваше къ зълѣ оумѣ. нъ врѣма оубо пристжпити къ гръдѣи сеи трепезѣ, вьси оубо ндѣмъ съ лѣпъіимъ въздръжанииимъ и чистотж, не бжди никтоже Июдоіж тоу, не бжди никтоже зълъ, не бжди никтоже имѣа ндъ, не ино въ оустѣхъ имѣа ни къ оумѣ, приде Христос, и нъіны тъждє ієже трепезж онж оутвори, сіи и нъіны сиіж оутваряю, не бо естъ человѣкъ творан прѣдълежаштаа бъіти плъти и кръви христосовѣ, нъ распънъіи са за нъі Христос образъ испльнъіа строитъ молитвьникъ словеса глаголѧ она, нъ сила и дара божиа вьсе естъ. се ми естъ плъть, рече, се слово прѣдлежаштаа оустрашіе, и ікоже онъ гласъ глаголѧи· растите и оумножанте и испльните землѭ, єдинж речено бъістъ, нъ по вьса лѣта дѣло въівается силж твора естъствоу нашемоу на плодъ творенииа, сице и сіи гласъ ѥдиж речень къ ниж трепезж въ цркъвахъ отъ того до дьнесь и до пришъствиа ємоу жрътвж съвръшенж творитъ. не мози оубо никтоже съ лъстъіж прити, не мози никтоже непришізни плъть съі, не мози никтоже ндоу имѣа въ оумѣ, да не осжждение възметъ. тъгда бо ієже и въза хлѣкъ Июда, тоу въскочи въ нь дииволъ, не плъть обида господьиж и стоудъ обида июдинъ, да навъікнеши, ікоже ієже недостоино въземъіжтъ сватоє комъкание, къ тъі паче

въскачетъ и въльзитъ часто дияволъ, якоже бо и къ Июдж тъгда, чисто бо подобьнъимъ потекжтъ, а неподобьна въземыжштиихъ, нъ болѣшжѣ мжкж въльгающтъ, и не страша глаголѣж, нъ паче оутвръждаю· не бжди Июдоѣ тоу никтоже, да имать ѣдоу зъла, брашно ѥстъ доуховьноѥ жрътва, якоже брашьно плътьноѥ, ѥгда въ жтробж слоузь имѣыштоу зьль въпадетъ, паче продлъжитъ неджгъ, не своимъ ѥстъствомь, нъ неджгы жтробы· сице и о таинъиихъ доуховънъиихъ ѥстъ. и си бо ѥгда въ оумъ въпаджтъ зълоби пльнъ, паче того покоудать и погоубатъ, не своимъ ѥстъствомъ, нъ неджгомъ приимъшаю доуша. не мози оубо никтоже зъла оума имѣти въ себѣ, нъ очистимъ срьдьце, къ чистѣи бо приходимъ жрътвѣ, сватжѣ сътворимъ доушж, мошътьно бо ѥдинѣмъ дънемъ семоу бъıти· како и къмъ образомъ; аште имаши что до врага своѥго, истръгни гинѣвъ, ищѣли ѥзвж, отрѣши враждж, да възмеши цѣльбж отъ трепезы, къ жрътвѣ приходъши грьдѣ и сватѣ, оубон са съказанию того приноса закольнь прѣдилежи Христосъ. того дѣлма закланъ бъıстъ, и по что; да съмиритъ небесьная, да и аггѣломъ та сътворитъ дроугa, и съ въсѣмь богоу съмиритъ Христосъ, да и съ аггѣлы и съ аггѣльскомь владъıкоѣж, да та съдроужитъ врага сжшта и ратьника, своѣ доушж вьда. али тъı съ клеврѣтомъ твоимъ моудъши, враждж дръжа, како можеши ити къ мирьнѣи трепезѣ и господьнѣи; оумрѣти за та не отъвръже са, а тъı ни гинѣва оставити клеврѣтоу своюмоу хоштеши; пакость бо ми, рече, сътвори великж, и зѣло ма прѣизноури. да что

тоу, аште и зѣло имании жладѣва, нъ николиже тебе не распа, якоже и Христоса жидове, нъ обаче и тѫ самѫ кръвь, ѥѭже пролиша, на съпасениѥ пролиѥтъшимъ дастъ. что семоу имаши тъчно рещти; аште не оставиши вражѣды врагоу, не томоу бо пакость сътвори, нъ паче себѣ, ономоу бо многъ кратъ въ сен жизни пакость сътвори, нъ и себѣ без милости сътвори отъѥдтъ въ сждъньи дьнь, ничсоже бо сице ненавидитъ богъ, якоже памятива зълоу человѣка, яко се обатрижъше са срьдьце и надоуѥъши са доуши. слъши бо, что рече· ѥгда приносиши даръ си на трѣбиште, ти тоу поманеши горѣ стоѫ оу трѣбишта, яко братъ твои имать на та нѣчто, остави даръ свои, и ишъдъ оустрои са съ братомъ. что глаголѣши; оставьѭ ли; ѥи, рече, съмиренъ бо съ братомъ и си жрътва, а тъı не исправиши мира, томоу причаштаѥши са жрътвѣ, нъ неразоумно ти исправьѥниѥ бъıстъ. сътвори оубо оно прьвоѥ, ѥго дѣлма жрътва приѥсена бъıстъ, да и тъгда насътиши са добрѣ· сего дѣлма бо сьниде съıнъ божии, да състроитъ наше ѥстьство съ богомь, сего дѣлма не тъчиѭ самъ приде, нъ и насъ ѥже тако творимъ, своѥмоу имени обьшта нареченим, блажени бо, рече, съмиранштии, яко то съıноѵе божии нарекжтъ са, ѥже бо сътвори ѥдинороженъıи съıнъ божии, се и тъı сътворишн протиѵѫ силѣ своѥи, мироу исходатаи бъıвам и себѣ и намъ· сего дѣлма та и съıна нарицаѥтъ божиа съмиранштта, сего дѣлма въ врѣмя жатвъı ни ѥдноѫже инома особь поманѫ правьдъı, нъ тъчиѭ съ въсѣмь миръ имѣти кажа, яко въсего коле се ѥстъ. хотѣхъ продлъжити слово, нъ гонѣıштъ и съѣ-

штанаꙗ вънемыꙗштимъ, аште помыꙗтъ· поминанмъ оубо си присно словеса сватыихъ цѣловании грѣдаго любꙑзанна иеже къ сѣбѣ самѣмъ· се бо съплѣтаꙗ оумы наша, и творитъ тѣлеси иедномоу бꙑти вьсѣмъ, ѣлꙗма и иеднои плъти причаштаемъ са· вьси оубо сълѣимъ са въ тѣло иед'но, не плътиї дроугъ къ дроугѣ съмѣꙗште, нъ доуша коупьно къ любꙑвъноугумоу сьвѣзоу прикоупꙑꙗште. сице можемъ пространо насꙑтити са прѣдилежаштаꙗ трепезꙑ· аште бо и тѣмамъ правьдꙑ, ти памятиви иесмъ зълоу, вьсе то безоума и къ тъште и ничсоже о тѣхъ на съпасениие словесн плодъ сътворити можетъ. се вѣджште вьсь гнѣвъ положимъ, очиштаꙗште свои сьвѣсти и съ кротостиꙗ и тихотоꙗ вьсеꙗ пристꙗпимъ къ трепезѣ христосовѣ, с ѥимже отцоу слава коупно съ сватꙑимъ доухомъ нꙑнн и присно и въ вѣкы вѣкомъ амин'.

Їѡанна златоустаго слово въ великъ четвъртък'.

Въ истинѣ тѣжѣ оужастиꙗ съ одръжим', како насꙑштѫ жаждѫ вашего любослꙑшанны, кѫꙗ прѣдипоставьꙗ словесн трепезѫ, ч'то бѫдѫ люди селикы гостꙑ, имже иедин Христос гонѣютъ насꙑтити· при двьрехъ бо оуже вьсего мира радость, приближаатъ са отишиие господьни въскрьсенны, ꙗкꙑ матетъ са жидовьскꙑи

несмꙑслѣнꙑѧ родъ, пакꙑ на пастоуха лаѭтъ пⷭси, пакꙑ на владꙑкж вѣште творатъ рабї, пакꙑ сѣвѣтъ творатъ тꙑмнии дѣлателѣ, пакꙑ Июда пооучаѥтъ са безаконⷭноуомꙋ прѣданию, пакꙑ готоватъ жидове сребро, да въ адъ поустатъ ѥже въ мрътвꙑихъ простъ, и навꙑкнѫтъ, ико плѣвома ѥсть смрътъ, да са истрасѫтъ гроби, а мрътвии въперени бѫдѫтъ на въстание, пакꙑ оученикъ продаѥтъ и законоу вꙑкнѫвъшии коупоуѭтъ, а разбоиникъ на крⷭтѣ богословитъ. нъ прѣдавшталаго слово помантѣмъ· что хоштете ми дати, да азъ вамъ прѣдамъ ѥго; чⷭто хотатъ дати, безꙋмьлїю Їюдо. оудавьшюю жже; прочꙑх тꙑмж, неоугасимꙑи огнь, цⷣсарьствиѧ божиѧ лихование, отълѫчение сватꙑихъ, безъ въстанꙑѧ падение· то бꙑстъ мѣненꙑѧ твоѥго отъ жидовъ притажание. что ти могѫтъ дати сицево, ѥлико ти ѥстъ погꙑбнѫти, ѡ безаконⷭниче и въсего зьла плъне; по чⷭто сице на малѣ продаѥшн небесе и земнаго творьца, ѥже на длани носитъ въсе, ѥгда владꙑкж си видѣ чтома и многоцѣнноѥ мꙋро на гръдꙑх ѥмоу главж видѣ лѣѥмо и чⷭтѫштии женѣ зазьра вꙑпишше· въс кжꙑ пагѹба си сего мꙋра; по что се мꙋро не бꙑстъ продано на трехъ сътѣхъ динарихъ и дано оубогꙑмъ; да мꙋромъ, ѥже ѥстъ различь воними оустроѥно и хꙋтростиⷯ съкоупьѥно, трьми сътомъ сицѣкии динаремъ, а истинⷭноѥ мꙋро, ѥже обонивъше мрътвии въскръсаѭтъ, на трехъ десатехъ сребрѣницѣхъ продаѥши; не вѣси, что продаѥши, Їюдо, отъмило та ѥстъ сребролюбьства пиниьство. къгда ѥси видѣлъ господина робомъ продаѥма; къгда ли ѥси

навыкнжлъ продашти свѣтъ, да тъмж коупиши; по
что ли любьве похоулн познание; по что ли лобызани-
имъ прѣдание твориши; добрѣ ли та обличаа из да-
лече пророкъ въпиіше· немоуже клатвы, оуста его плъна
сжтъ горести и лести, подъ языкомъ немоу троудъ и бо-
лѣзнь, ако и бритва изоштрена, сътворивъ лесть лобы-
залше владыкж си, пристжпи, лобьжи, трьпитъ ти вла-
дыка трьпѣливъıи· не зълаго смрада твоего лобъıза-
нии оувраштаа са, нъ иже ти бѣ далъ даръ, не твоихъ
иземьа оустъ. ѡ кольми сьребролюбьство зьло, тѣмь
бо оученикъ апостольска истж въ радоу оудавьенню аже
прна и достоинж показа силж грьтань, имже изидоша
прѣданню словеса· сего же нечьстива'го оставивъше на
благочьстива разбоиника приведѣмъ слово. ѡ свѣте не-
исповѣдимъıи, тѣмъ бо разбоиникъ въскочи съ крьста
въ рай, иже бо и видѣ господа посрѣдоу висашта и
весь миръ трасжштъ са страхомь и сльньце лютоіж по-
крываемо са желѣіж, дньнъıи же свѣтъ бѣжашть и съ-
ставоу чиноу своего отъмештжть са, каменние расѣда-
емо са· видѣвъ же вьсе то и на оумѣ си положивъ и по-
дроуга си разбоиника не рѣшти не вѣдъı словесъ и всж
тварь иже видѣ сѣмо и онамо зъıбаіжштж са и трепе-
штжштж, посрѣдоу висашта владыкж трепештжштнихъ
позна и познавъ тоу абие въпи· помани ма, господи,
егда придеши въ цѣсарьствие си. по истинѣ бъıстъ
разбоинникъ иеднонадесатаго часа дѣлателъ, вьсего бо
дьне жизни испльни дѣло, и аште и на иединь часъ
налъ въıстъ, нъ добрѣ сѣдѣла, не сътжжи си вѣро-
жж, не възрѣ на хоулъı ни язъıкъı, жидовьска оукорения

не брѣже, въза миръ весь, оучителя и въсего мира владыкѫ познавъ достойно дастъ поклоненіе. что противѣ томоу мьздамъ въздателѣ, любивъши чьстемь добро дѣѭштимъ Христос; разбоиника граджштеѥ просивъша сни прѣвеликыи даръ ѥдиномь часть показа оного рекша, помани ма, господи, ѥгда придеши въ цѣсарьстве сн. тоу абие владыка Христос отъвѣшта рекы· аминъ глаголѣ ти, данесь съ миоѭ ѥждеши въ раи· истинно писаніе ѥже глаголетъ· ѥште глаголѣштоу тебѣ рекѫ, се, придохъ. томоу Христосоу и богоу нашемоу слава и поклонѥніе съ отцемъ и съ сватымъ доухомь нѣыне и присно и въ вѣкы вѣкомъ аминъ.

Сватаго отьца нашего Їѡанна златоустаго слово въ сватыи патъкъ.

Коньча са оубо намъ алчьбънъıи троудъ, коньча же са крьстомъ, кде бо подоба одолѣнию коньцоу разѣ на побѣдьницѣ коньчавати са; побѣдьникъ бо кръстъ, ѥдноѭ оубо подрьжень присно же бѣсы прогона. кде бо капишта и животъныа поустошьныа оукиваніа; кде капиштьница и нечьстивъıи огнь; оугасе весь ѥдинѣмь, сватаа крьвь паде и ста крьстъ, многосильныа сила, стрѣла невидома, бъıліе безвештьно, источникъ болѣзни рѣша, оукорѣныа слава, ѥкоже аште несьвѣдьныа глаголѣ ина о Христосѣ, аште и несьвѣдьныа чоудеса

исповѣдам оустрашж послоушающаго, не толма о тѣхъ, ꙗкоже о крьстѣ крашж са, ꙗкоже се нѣчто рекж отъ дѣвы изиде Їсоус велико чоудо бракъ прѣкити и ѥстьство съдроблити. нъ аште бы кръстъ не былъ, не бы съпласла са дѣлы прьваꙗ породѣнаꙗ дѣвица нынѣ же въ годъ кръста прьваꙗ съпасаѥтъ са жена, ветъхоѥ зъло новъıими благодатьми исцѣлıающи. вьста мрьтвьць въ Галилеи, нъ пакы оумьрѣ азъ же кръста ради въставъ не могж к томоу съмрьтиıх пасти. плоу Исоусъ море, богъ въ алдии, дрѣво въ тъ дьнь дастъ оуспѣхъ, азъ же приахъ дрѣво вѣчьноѥ, благо, ѥже приимъ въ корабьı мѣсто доуховънъıа пронъıривъıихъ отърѣкъ вльнъı. напитани бъıша пѣть тъıсжштъ ни ѥдинѣмъ крьстьиънимъ съложенииѥмъ кде оубо кръмьıа том ꙁвѣътьци; како, иже нѣсмь тоу былъ, бъıвъшинихъ оу остатъкъı вьзьмж; двѣ на десате бо бѣста кошници оукроухъ осталѣ, малочисменьна бо бѣ благодѣть. распа са Христосъ, и присно питаѥми ѥсмъ, и насъıштаѥште са пакы просимъ, и приимъше любимъ, и боле ѥстъ недостатька безъ тъштетъı бо благодѣть. да хвалимъ бждетъ дьнь с' свѣтовънъıи родитель, ѥгоже ради прочии дьниѥ на веселиѥ нарекоша са. како; послоушаи. дьнесь Ѧдамъ съзъданъ бъıстъ, въ шестъıи дьнь, дьнесь образъ божьствьнъıи носи, дьнесь мала оутварь въ оутвари съставн са, дьнесь кръмникъ человѣчьскъ добраꙗ оусельнъıа привесла, животь вьсѣхъ животь старѣишиньствоуѥи, дьнесь заповѣди прима самовластънъıа, дьнесь испаде ис породъı, дьнесь пакы въпоуштенъ бъıстъ. ѡ многообразьнаго дьни, ѡ много-

плачьнааго и безплачьнааго, ѡ за оутра опечаливъи, вечеръ же възвеселивъ, паче же не толма врѣдивъ, ѥлмиже исцѣливъ. скрѣбьнъ вамъ исповѣдаѭ са, ветъхыѧ страсти погона, слъша Ѣдама отча домѫ испадъша, человѣка породьнааго граждании безъ земьнааго троуждании живѣшта, безъ дъжда кръмашта са, никакоже потовъ или ръıла или троудовъ или течении на житиѥ трѣбоуѭшта, присно зеленъıимъ дѫбиѥмъ веселашта са, отъ цвѣтовъ въ цвѣты прѣходашта, отъ плодовъ въ плодъı прѣходашта, въ слѣд' помъıслъ въслѣдоуѭштѫ потрѣбѣ имѫшта, не имѫшта же доброт ради видомъıхъ, на что прьвоѥ ржцѣ простеръ. прозльзихъ многажди толикъı благъıня того видѣвъ отъпадъша обьшта бо бѣше страсть и нашего рода касаѭшти са. ѥгдаже ли въ ѥѵаггелиѧ възьрѣхъ, и доїдохъ сего дьни, шестъıи бо бъ и онъ и съ, погоубихъ же и печали прѣмѣнихъ са, и свѣтълъ ѥсмь словесемь, и глаголѫ къ себѣ и къ вамъ· отъбѣжа болѣзнь и печаль и въздъıхание, ветъхаѧ мимо минѫша, се, бъıша въса нова. ѩкоже бо врачевьстии отроци змиинъıѧ изъıı цѣлатъ, ис тѣхъ иземьѫште цѣльбьнаѧ бъıлиѧ, растворьше винами изъıънъıими, врѣдъ цѣлаште, тако же и съпас' въса зълъıѧ винъı на благоѥ прѣтвори, горкоѥ сладько сътвориⷭ, человѣчьноѥ на цѣлбѫ прѣложивъ, съмрьтьноѥ стрѣкало на нѫ съвративъ, дрѣвѣнъıи врѣдъ на съпасъ прѣложивъ, дьнь възмъ миръ опечаливъıи, и дьнь отъда миръ възвеселивъıи. мьнѣ не вѣроуи, нъ своима очима, виждъ сѫштии съборъ, и прѣстани къ намъ оустрѣмлѣма. дьнь крьстьнъıи, и въси веселимъ са, и

алчамъ отъ зьла, и очищтанмъ вьсе жтрьнѣе и вьнѣшнее. сице праздьника слово, сице веселиа образъ. мала повѣдаѭ кръстъныа силы чоудеса. вьзьри на кржгъ вьселѣныи, колико вьсии и колико градъ, колико мѣстъ, колико азъкъ, колико островъ, колико рѣкъ, колико примориа, колико родовъ и странъ и їностранникъ, ти вьси крьста ради ал'чжтъ, того силоѭ врагы распьнъше, и раздроушаетъ са ношть мнозѣмъ, и не раздроушаатъ са алчьбънъıи троудъ. и нъıне по что сънидохомъı са вьси, слъıшатъ нѣчто о крьстѣ, и напльнаемъı цръкве, и дроугъ дроуга порѣе, поташте са, троуждажште са, прѣдъ сжднами многаш'ди прѣдъстолиа съподобьıеми, прѣдъ Їсоусом' же сладьцѣ стоаште, по нѣже Їсоус стоа насъ ради, да ставитъ зълоу течениа; ч'то оубо сътвори са дънесь; да не просто бо насъ прѣтекжтъ дьни сего чоудеса. мѣсач'но оубо бѣаше, и само то къ оутроу, и веденъ бъıстъ съвазанъ ржкама въ преторъ пилатовъ. ржчѣи; слѣпъıихъ цѣльбънѣи, хромъıихъ врачъбънѣи. и прьсти жзами сътврьждени бѣахѫ вѣжди съзъдавъшии, и цѣлитель юестъствънъı дръжимъ бѣаше не кон'чати своего хътростънаго дѣла. то ли господеви отъдаете; съвазанъ бъıстъ важаи въ облацѣхъ водъи, рѣшаи съпатъıа мжжьствомъ, иже плѣникомъ оставьıенние дам· съвазанъ бъıстъ, иже Лазара раздрѣши отъ жзъ съмрьтънъıихъ, веденъ бъıстъ въ тъмницѫ иже несьвѣдънъıнми аггелъı орѫженосьствоуемъ, иже небо прѣстолъ имъı, и трьпѣше влѣкомъ творьць отъ твари, зъдатель отъ зъданиа, творьць отъ сътвореналаго. что оубо о снхъ что бъıстъ;

и ти, рече, не вънидоша въ тъмницѫ, да не осквьнатъ
са, нъ да ѣдатъ великъ дьнь. ѡ великааго безакониꙗ,
оубои бесправьдьныи творатъ, и въ тъмницѫ вънити
отъмештѫтъ са, хранаште са не осквьнити иже оуже
осквьнѣнии, овьцеѭ овьцѫ разараѭште. ожидааше оубо
сѫда вьсем вьселѣнъıм сѫдии, ожидааше съвѣдѣтелъ
доушънъıи съвѣдѣтелъ, зъдавъıи и сѫдимъ, и човѣци
оубо сѣдѣахѫ сѫдаште, богъ же стоꙗше, и стом мльчаа-
ше, прѣдъ двьрьми човѣчъскъıими, стом невесьнъıихъ
двьрии владъıка. въпраша Пилатъ, васнь жидовъ човѣ-
колюбивѣи· что ли рекѫ; васнь покажѫтъ сътворена
истинѫ. коꙗ оглаголание носите о човѣцѣ семъ; к'то
иматъ бога винна сътворити; поноуждаемъ есмъ
пилатово глаголати, Їсоусъ бо мльчитъ, не словесъ не до-
кѣдъı слово, нъ кеда отъвѣтомъ разоритъ кръстъныи
вѣньцъ. то имѣниꙗ ли въсхотѣ небрѣгъıи имѣниꙗ; до-
мовъ ли штоуждинхъ иже ни мѣста имъı кде главѫ
подъклонити; богатьства ли иже и свом оученикъı до по-
паса обнаживъ; ослате не имъı штоужде пом осла, да ваша
дѣти благословитъ. рьцѣте винѫ, сътворите, въ правь-
дѫ ли погоубисте; отъвѣшташа емоу жидове· аштись
не бъıлъ зълодѣи, то не бъıхомъı ти его прѣдали. ве-
ликъ дѣлъ оуказъ, безъ оустава отъвѣтъ, повѣждъ зьль,
и не твори лжѣ послоушникомъ. глагола имъ Пилатъ·
поимѣте въı и, и по законоу вашемоу· сѫдите. добро-
разоумивъ сѫдии отъложи тажесть на жидовъскъı гла-
въı. въı поимѣте зьли обьштьника. глаголаша емоу жи-
дове· намъ не достоино естъ погоубити ни ѣдногоже.
како оубо оубисте Исаиꙗ; како Захариꙗ; како коегождо

отъ пророкъ; нь нѣстъ намъ оубити, не по нѣже съвѣтовати, нъ по нѣже не мощи. оуже бо бѣахѫ такомь власти Роумы отѧнати. разараютъ са оубо закон оуже, чрьниломъ лежа, дѣлы же праздьноуѫ, разори же и съвазанъıи Їсоус. Пилатъ же· лзъ не ѥдномѫже винъı обрѣтаѭ въ нѣмь. не ты тъчьѭ, ѡ Пилате, нъ ни жидове, нъ ни слѣпии, ни мрьтвии, ни сльнце, на лоуна, ни оутварь, ни правьдьнии вьси пророци и мѫченици, глаголѫ пророкъ· иже грѣха не сътвори, нн обрѣте са лъсть въ оустѣхъ его. вьси съ Пилатомъ глаголѫтъ правьдьнъıи приносаште нарокъ, ѥдинн же сѫпротивать са жидове, кричемъ пъраште са и плиштемъ хоташте истннѫ посѣнити, и їсаиїно извѣштаѭште· ожидахъ сътворити вино, сътвори же трьние, ꙗ не правьдѫ, нъ кричъ поустошънъ, виноградъ жидовъскъ плодъ приноса кричъ. вьнѣгда же то са творѣ'ше, и Пилатъ ни глаголати ни слъıшати можаше съкоупьıенаго ради матежа, и жсобица мъıшлıаше бъıти, поисти бо к нѣмѹ жена его добропомоштьница поуштаѥма, мѫжа въздръжашти· нич'тоже тебѣ и правьдивоуоумоу томоу, глаголѫштн· аште можеши, отъпоусти и· аште ли не можеши, самъ са гонози, тъчьѭ не глаголѫшти дауидова словесе· не погоуби съ нечьстивъıими доуша моѥѧ и съ мѫжи кръвьнъıими живота своѥго· нич'тоже тебѣ и правьдоуоумоу ономоу, много бо пострадахъ его ради въ сънѣ. инъ Їωсифъ въ сънѣхъ истннѫ видашти, жидовъскомъ кричемъ сѫпротивь съвѣдѣтельствоуѭшти· лѣпо бо имъ бѣ женоѭ побѣжденомъ бъıти. одолѣ имъ Рахавь блаждница, одолѣ имъ кръвоточивая, одолѣ хананъıни, и

нѣыны пакы жена на нѧ крѣпитъ са. отъвѣшташа же
ємоу жидове· мы законъ имамъ, и по законоу нашемоу
длъжанъ ѥстъ оумрѣти. кыи законъ; кыими словесы
извѣштаѥмъ; васнь почьтенѣынми дѣнесь; акы овьча на
заколениѥ веденъ бысть, и акы агньць безълоби прѣдъ
стригѫштимъ ѥго без гласа тъ не отъвръзетъ оустъ
своихъ. отъ безаконии людии моихъ веденъ бысть на
сьмрьть. сна обрѣтаѫ потрѣбьнъı тѣмъ сьлогы, иньжде
же никдеже Исоуса въ правьдѫ оубиваѥма. вьниде Пилатъ
въ претории, попоуштаѫ ярости жидовьстѣ, оугасити по-
коущаѫ са неоугасимъıи пламы, вьниде и изиде, паче огнь
въжеже· изиде бо имы Исоуса вѣньчана и въ багрѣницѫ
облъчена, оуже побѣждьша, оуже въ образ' цѣсарьскъ
облъчена. творимоѥ же бъıваше на оукоръ, притъча же
бѣаше по ѥстьствоу цѣсарьства. ѩкоже и оубо видѣша,
ѥгоже многашди видѣша, ѥгоже не видѣша николиже,
ѥгоже присно видаште въжизаѭтъ са, своимъ жегоми
огнемъ, оунатъ бо, да бъıша огнемъ изгорѣли, въздви-
гоша ихъ содомъскъıи кричъ, въздвигоша са, и въсхъı-
тиша са· възми, распьни того. цѣсара ли хоштете ваше-
го да распьнѫ; не имамъı цѣсарѣ развѣ кесара, рѣша,
отъметаниѥ без гоненыа, безкожьство съ егуптъскъıимъ
зъломъ. се ли бози твои, Издраилю, възведъши та отъ
Єгупта; не имате ли цѣсара развѣ кесара; к'то вы оубо
веде по поустъıни; к'то ли кръми; кога привъпиваѥтъ
Мшусии глаголѧ· господь цѣсароуѧи въ вѣкъı и на вѣ-
къı и ѥште; да ѥлмаже оубо отъвръгосте са своѥго
цѣсара, прѣбѫдѣте оубо нецѣсароуѥми, работьнъıи
яръмъ вѣчьнъıи влачаште. се до шестаго часа твори

са. видимъ же остатъчьнжь часть дьни, весь бо есть
сватъ, пожша и вѣньчана, которъимъ; трьниемъ, жи-
довъсками мъздами. ожидахъ сътворити ми вино,
сътвори же трьние. злоушенъ бысть, ранъı прима,
нь ничим'же са посрами. стани съ Їсоусомъ и виждъ
бога оного очима. что во тъ рече; господи, кто вѣрова
слоухоу нашемоу; видѣхомъ ıи, и не имѣаше вида, ни
доброты, нъ видъ его бечьстьнъ, исчазаа паче сыновъ
человѣчъ. не имѣше ли доброты высѣкоа доброты
хытрьць; плакааше бо жидовъска зъла, человѣкъ въ
извѣ сы и вѣдъı трьпѣти болѣзнь· человѣкъ не богъ,
человѣкъ бо бѣаше а не богъ извьıемъıи. кто оубо тъ
многоболѣзньнъıи и многотроудънъıи и отъ высѣхъ
мештемъ; ѣда како и по правьдѣ иже страждетъ; тъ
грѣхъı наша носитъ, и за нъı болѣзнь приемьıетъ. азъ
ни ѣдноже винъı обрѣтаь о человѣцѣ семь. нь не стъıди
са оукорънъıми благъıнами, толико пострадавъ прѣбъı
бестрастьнь, извенъ бысть, оплъıван вечьстиа прима, и
самъ прѣбъıвалъ чьстьнъ, славьнъ, съгрѣшаьштихъ
иженѣкто рече имъ Исаиа· и мъı мнѣхомъ ıи въ бо-
лѣзни и извѣ и въ озьлѣении· тъ же извьнъ бысть
грѣхъ ради нашихъ, и въ болѣзни бысть безаконии
ради нашихъ. да и тъ ли оубо и мъı извени имъ, извоь
его ицѣлѣхомъı, мрьтвьць мрьтвьцемъ врагъ, извенъıи
многоболѣзньнъıмъ человѣкомъ сьпротивьно азъı бъı-
лие. нъ до колѣ наше бестрастие льстиши, ѡ человѣче;
рьци ивьıенѣ иштемое. акъı овьча на заколеные веденъ
бысть и акъı агньць. благо овьча зъломъ сокачимъ
отъдано. закалаютъ са· ѡ жидове, овьца не стризѣте,

аште ли стрижете, поштадите овьча благъ плодъ приносаштоу. ведоми же бѣахѫ и инии съ нимъ зълодѣа дъва, приходитъ бо намъ слово къ десатоуоумоу часоу дьни, да никтоже своюм жизни осѫждаѥтъ. и хотѣхъ оубо прѣстѫпити повѣсть, по нѣже многашди ѭ повѣдовахъ вамъ, вниждѫ же разбоиника присно ма ноудаштa, и нѣ чоудо, небонъ и породънъыа двьри приноуди, хытро отъ насъ съпасъ прѣкративъ. стоише на кръстѣ агньць и два влька. нъ овъ прѣкы на земи нравомъ, овъ же оуже прѣмѣнѥваше са, помани ма, глагола, ѥгда придеши къ цѣсарьствии своюемъ. ѡ силы исоусовы, разбоинникъ оуже пророкъ отъ кръста пропов҃дам. помани ма, господи, ѥгда придеши въ цѣсарьствии твоюемъ. чѭто бо видѣвши цѣсарьское, ѡ разбоиниче; заоушание ли; плъвание ли; гвоздиа ли; или дрѣво и жидовъска прѣтъыкания, и оуже боиномъ лжштѫ обнажаюмѫ; нъ виждѫ, рече, того аггѣлы окрьсть стомщта, виждѫ сльньце бѣжаште, прѣвѣсѫ раздираюмѫ, земьѭ трепештѫштѫ, мрътвьца оуже бѣжати пооучаѭштемъ са. Їсоусъ вьса приюмьа иже и къ ѥдиноуоум(оу) на десате часоу пришъдъшимъ тождѥ давъ динарионъ. аминъ, аминъ глаголѫти, прими и ты аминъ, ѡ разбоиниче, иже дьнись разбоинникъ, дънесь сынъ, дънесь съ мноѭ бѫдеши въ породѣ. азъ та изгънавъшн въвождѫ, иже породънъыа двьри затворивъ, иже копьюмъ пламѣнъыимъ остѣнивъ· аште бо азъ да не въведѫ, прѣбѫдѫтъ двьри затворены. гради, ѡ разбоиниче, дивола разбивъ и надъ тѣмь вѣнъчанъ. чловѣка видѣвъ

и богоу са поклонивъ, оружиє прѣждьнѣє повръгъ, вѣрноє же приимъ. сим же сице имѫштемъ и всѣмъ свѣтимомъ, отъ въздоуха оубо слньце, отъ садовъ же дрѣво, отъ жидовъ же злъчь, отъ тъканни же риза нераздьрана, отъ морѣ же багъръ одеждънъи, отъ роудъ же и желѣзнии лѫшта же и гвоздии, и близньчьнъима источьникома крьви и водѣ излишнома, съпасъ своє творѣше· отче, остави имъ грѣхъ. которъимъ остави; елиномъ ли; жидовомъ ли; странънъимъ ли; иноплеменьникомь ли; вьсѣмъ просто· єдноєж бо рече, и прѣсно дѣло творитъ са. дѣї ли о ратьницѣхъ єдинѣхъ рече, остави; по вьса лѣта глаголѣтъ, и прѣсно глаголѣтъ, и хотан приємьютъ. сънидоша са вьси въ претории пилатовъ· ч'то глаголѫште; вѣмы, ико льстьць онъ рече, єште живъ сы, ико по трехъ дньехъ въстанѫ. зѣло ли вѣси; зѣло ли помниши, ико въстанетъ; оутвръждаютъ гробъ, мнѣ бо оутвръждаюши, блюди мрьтвьца, да не оукѣжи. имате ли, рече, стражѫ; идѣте, оутвръдите, ікоже вѣсте, оубисте, ікоже вѣдѣсте, оустроите, ікоже вѣсте, стрѣзѣте, аште да не бъисте хранили, мнѣ винѫ словесьнѫѫ оставили бъисте. нъıнı же вамъ прѣдаѫ самѣмъ, єгда оубо живъ бѣ, оу васъ дръжнмъ бѣ, єгда же оубиєнъ бъıстъ, вьсѣхъ васъ оутаємъ. прѣбѫдѣмъı оубо бъдште, несъпаште, да глѫбокъıи сънъ жидовьскъ видимъ, и съ небесьнъıими воинъствъı праздъноуємъ о Христосѣ Їсоусѣ, господи нашемъ, ємоуже слава и дръжава нъıнı и присно и въ вѣкъı вѣкомъ аминъ.

Їанна архиепископа костантинаграда златоуста'го отъ съказанїа еуаггѣльскаго, иже отъ Матѳея на оутрїа естъ по патьцѣ· събраша са архиереи и фарисеи къ Пилатоу глаголѫште· поманѫхомъ, ико онъ льстьць ище живъ съ глагола· ико по трьхъ днехъ въстанѫ, повели оубо оутвьрдити гробъ до третиего дне, ѣда како пришъдъше оученици его ноштиѫ оукраджтъ ги и рекѫтъ людемъ, ико въста из мрътвыхъ, и бѫдетъ послѣдьнаа прѣльсть горши прьвыѧ.

Въсѣдоу прѣльсть сама са ослѣпьшетъ, и нехотащи истинѣ помагаетъ. съмотри же· подоба вѣровати, ико оумьрѣ, и ико погребенъ бысть, и ико въста, и то вьсе врагъ дѣлы бывалъ. виждъ оубо словеса си съвѣдѣтельствоующа о всемъ томь· поманѫхомы, ико льстьць онъ рече ище живъ съ. да оумрълъ естъ оубо. по трехъ днехъ въстанѫ. повели оутвьрдити гробъ. да и погребенъ естъ. ѣда како приджтъ оученици его и оукраджтъ ги. да оубо аште гробъ запечатлѣетъ са, не бѫдетъ проказьства никоюегоже. да и бес пьра оубо оуказанїю въскрѣсьноюе, о нем'же вы продлъжисте рѣчь· по неже бо печатьлѣсте, не бы никоюегоже проказьства· да аште не бы ни ед'иногоже проказьства, то оуже въста авѣ и бес пьра. виждъ, како и нехоташте троуждаѭтъ са о оуставьенни истиньнѣмь, ты

же ми съмотри оученикъı любашта истинѫ, како глаголемъıихъ отъ врагъ нич'соже съкръıваѭтъ, аште и оукорьна' глаголѫтъ. се бо и лъстьца и наричѫтъ, и не млъчатъ ти того, се же показаютъ и онѣхъ боуюстъ и сихъ безъловъънъıи и любаштии истиѫ образъ, по нѣже ни съмрьтиѫ гнѣва оуставиша. достоинъно же и оного же и оного вьзискати, кде глагола· по трехъ дънехъ въстанѫ; не бо обращтетъ никтоже тако авѣ извѣштана, нъ їѡннина юестъ притъча. ıкоже вѣдѣахѫ глаголемаıа, и хоташте зълотворıахѫ. что оубо Пилатъ; имате ли стражѫ; оутврьдите, ıкоже вѣсте. и оутврьдиша печатлѣвъше гробъ съ стражьми. не да воиномъ юдинѣмъ печатьлѣти, ıкоже оувѣдѣвъ о нѣмь не хотѣаше с нѣими причастити са, нъ гонезноути ихъ хота и то творитъ и рече· въı ıкоже хоштете, печатьлѣите, да не дроугъıмъ имате виновьнъı творити. аште ша бо юдъни воини печатьлѣли, могли бъıша глаголати, аште и лъжа и непрѣпьрива словеса глаголемаıа· нъ обаче же ıкоже и при инѣхъ не стъıдѣахѫ са, такоже и о семъ бъıша глаголали, ıко воини тѣло давъше оукрасти подаша оученикомъ и о въскръсении сълъгати слово. иъıи же ти сами оутвръждъше ни того могѫтъ глаголати. видиши ли, кол'ми ти спѣшатъ о истинѣ и нехоташте; небонъ ти придоша, ти просиша, ти печатьлѣша съ стражеıѫ, ıкоже дроугъ дроугоу бъıти клеветаремъ и обличителемъ. цѣи коли оубо оукрали бъıша; въ сѫботѫ; и како; не бо вѣаше лѣтиѫ пристѫпити. аште ли и законъ прѣстѫпили бъıша, како оубо съмѣахѫ иже толь страшивıи пристѫпити; како ли приноудити можа'хѫ;

что же глаголѧште; что ли твораште; кыимъ ли пооу-
штениемъ стоити хотѣахѫ за мрътвыца; коего отъ-
даниꙗ чаѭште отъ нѣго; коего отъмыштениꙗ; ѥште
жива видѣвъше съвазана бѣжаша, и по оумрътвии ли
хотѣахѫ за нѣ дрѣзовати, аште да не бы въсталъ; то
како то ѥстъ разоумѣти; ꙗкоже тако хотѣахѫ съла-
ти, въскрѣсенню не бывъшоу, си рѣчь отъ того. мно-
го о въскрѣсении имъ глагола, и часто глаголаше, ꙗкоже
и самин сии рѣша, ꙗко по трьхъ дънехъ въстанѫ. да
аште оубо не бы въсталъ, ѩвѣ ꙗкоже акы прѣльщтени сии
и противѫ цѣлѣ странѣ о нѣмь боржште са и без домоу
и без града бывъше отъвръгли са ѥго бъша, и не бъша
такоѫ рачили ѥмоу възложити славы, акы прѣльщте-
ни и въ сетьнѣмь бѣдѣ того ради въпадъша въ бѣдѣ.
и ꙗкоже не бъша могли того слагати, ашти не было
въстание, се ни слова трѣбоуѥтъ. чимъ бо пѣваѭште;
хытростиѭ ли словесънѫѭ; нъ высѣхъ бѣахѫ гржь-
ши. иъ богатъствомъ ли; нъ ни жъзла ни оноушта
имѣахѫ. нъ добродѣйствомъ ли; нъ оубози и отъ оу-
богъ. нъ отьчьствомъ ли великомъ; нъ отъ мѣстъ
бѣахѫ ненарочитъ. нъ множьствомъ ли свбимъ; нъ не
бѣаше ихъ болѣ ѥдного на десате, и ти же распрашени.
нъ обѣштании ли оучителѣвъ нѣкоторъими; ашти бо
не въстала, то ни та хотѣахѫ имъ вѣрьна быти. како
ли можаахѫ съторьпѣти народоу бѣсаштоу са; ѥли бо
врѣховьнїи вратарица женъ словесе не сторьпѣ, и про-
чии же вьси съвазана тѣчьѭ оузьрѣвъше разбѣгоша са,
како оубо оумыслили бъша на коньца вьселенъмь тешти,
и въсадити сътвореноѥ слово о въскрѣсении; ѥли бо

овъ противѫ женъскѹ прѣштению не сътръпѣ, овъ же не пряштивѫ вѫзѣ, како можлаахѫ противѫ цѣсаремъ и кназемъ и народомъ стати, ижде мечи и сковрадъı и пешти и бечисменьнъıм по вьса дьни съмрьти, аште да не бъıша въставъшлаго насъıтили са намановения; толика знамения бъıша и толика чоудеса, и ничъсоже са отъ тѣхъ оустъıдѣша жидове, нъ распаша сътворъшлаго, а тѣмь ли хотѣлахѫ простѣ бесѣдоуѫштемъ вѣровати о въстанн; нѣстъ то тако, нѣстъ, нъ въскрѣсъшлаго сила то сътвори. съмотри же ми зълодѣиство ихъ ржьноюе поманѫхомъ, рѣша, ако глаголa лъстьцъ онъ, ещте живъ съı, по трехъ дьнехъ въстанѫ. да аште лъстьцъ бѣ, и лъжеѫ прѣлиншлаше, что са бонте и риштете, и толико спѣшение творите; боимъ са, рѣша, еда како оукраджтъ ѩ оученици его, и прѣльстатъ многъıм. и то же ѩвн са не имъı съ проста слова. нъ обаче зълъ любопърива бъıваетъ и бестоудa, и бесловънъıими начинаетъ. и до третнаго дьне повелѣша оутвръдити, акъı о оуставѣхъ боржште са, и хоташте показати и прѣдъ симъ лъстьцл сжшта, и до грока зъль продлъжаѫтъ. того дѣлы скорѣе въста, да не рекѫтъ салъга и оукраденъ бъıстъ се во грѣха не имѫтъ ежде скорѣе въстати, а ежде поздѣе зазора бъı пльно бъıло. небонъ аште не тъгда въсталъ, сѣдаштемъ тѣмь тоу и стрѣгѫштемъ, нъ отъшъдъшемъ потрьхъ дьнехъ, имѣли бъıша что отъвѣштавати и глаголати, аште и неразоумьнѣ. того ради варн. лѣпо во бѣаше сѣдаштемъ имъ и стрѣгѫштемъ бъıти въстанию. да и въ трьхъ оубо дьнехъ жтрь подоба бъıти аште ли

мимошъдѣшемъ и отъшъдѣшемъ бждѧтъ стражемъ, хотѣаше зазорьно дѣло бытн. того ради и печати прости, ꙗкоже хотѣахѫ, и воини присѣдѣахѫ. и не рождаахѫ въ сѫботѫ то твораште и дѣлаѣште, нъ на ѥдⷭ'но тъчьѭ зьрѣахѫ, на свое проимьрьство, ꙗкоже тѣмь да оделѣѭтъ, ѥже сетъналаго безоумьꙗ ѥстъ, и страхъ зѣло потрасаѣштаⷭ'го вьсако. имъшии бо того жидове оумьрѣша боѧтъ са. цѣи лшти простъ человѣкъ, лѣпо бы пъвати. нъ да оувѣдатъ, ꙗко и живъ самохотьнѣ пострада, ѥже пострада, се и печать и камы и стража, и не могоша ѥго оудрѣжати· нъ ѥдно бываѥтъ тъчьѭ, ѥже обличеноу бъти гробоу и вьвѣреноу бъти отъ сего въстанию. небонъ и воини стрѣжаахѫ, жидове присѣдатъ. вечеръ же въ сѫботѫ, освитаѣшти въ ѥдинъ отъ сѫботъ, приде Мариꙗ Магдалъıнѝ и ина Мариꙗ видѣтъ гроба, и се тржсъ бъıстъ великъ, аггѣлъ бо господьнѝ съшедъ съ небесе пристѫпивъ отъвали камы отъ двьрии гробоу., и сѣдѣаше на нѣмь· бѣаше же видѣниѥ ѥго акъı мльнии, и одежда ѥго бѣла акъı снѣгⷭ'. по въскрѣсении аггѣлъ. по чⷭ'то оубо приде и камъı отъвали; женъ дѣлы, тъı бо того тъгда видѣша на гробѣ. да имѫтъ оубо вѣрѫ, ꙗко въста, видѣша гробъ тъштъ тѣла. того ради вьза камъı, того дѣлы и тржсъ бъıстъ, да въспранѫтъ и подвигнѫтъ са. пришли бо бѣша, ꙗкоже масло вьлиıти, и въ ношти то бъıстъ, и подоба бѣ нѣкоторъıимъ и оусънѫти. и чⷭ'со ради и по что рече· не боите въı са; прѣжде ѧ гонѧаѥтъ боꙗзни, ти тъгда глаголѣтъ о въскрьсении. и ѥже въı многѫ кажѫштѫ чьсть ѥстъ, и кажѫштоу, ꙗко

сѣтѣнїи ожидаѭтъ дрѣзнѫвѣшихъ, ѥже дрѣзнѫша сътворити, аште са не покаѭтъ. не бо ѥстъ вамъ, рече, боити са, нъ онѣмъ распѧвѣшимъ. отѣньмъ оубо имъ боязнь и словесы и лицемъ, нєбонъ образъ свѣтьлъ показа, благовѣщтєниа же сица нєсы, приведе глаголѧ· вѣдѣ, ꙗко Їсоусл распатаго иштете. и не срамѧѥтъ са распата нарича, сє бо начало благыимъ. въста. отъ кждоу; ꙗкоже рече. аште и мнѣ не вѣроуѥта, то того словеса помѣнѣта, да и мнѣ не вѣроуѥтѣ. тако и ино оуказаниѥ· градѣте, видите мѣсто, ижде лежа. того ради въза камы, ꙗкоже и отъ сего тѣма възати оуказъ. и рѣцѣта оученикомъ, ꙗко оузьрите и въ Галилеи. и инѣмъ благовѣстити строитъ, ѥже има пачє творѧше вѣровати. и добрѣ, въ Галилеи, гонѧжа дѣлъ и вѣдъ, ꙗкоже не страхоу сътѫжати вѣрѣ. и їзидоста из гроба съ страхомъ и радостиѭ. по что; оучастьно орждиѥ видѣша и прѣславьно, гробъ тъштъ, ижде прѣжде положена видѣша· тѣм' же и веде и на видѣниѥ, да обоѥмоу бждета съвѣдѣтєла, и гробоу и въскрѣсєнию. нєбонъ помъшлѧахѫ, ꙗко никтоже ѥго възалъ, воиномъ многомъ сѣдаштемъ, аште да самъ са не въскрѣси. того ради и радоуѭтъ са и чоудатъ са, и въс толико прѣбъıванию приѥмьıѭтъ отъданиѥ, ѥже прьвоѥ видѣти и благовѣстити не глаголанаа тъчьıѫ нъ и видѣнаа. ти по нѣже изидоша съ страхомъ и радостиѭ, сє Исоусъ сърѣте и глаголѧ· радоуита са. тѣ же жтѣ и за нозѣ, съ прѣвеликомъ веселиимъ к нѣмоу притекши приѥмаста же и дрѣжанимъ знамениѥ и извѣштєниѥ въскрѣсєниа, и поклониста са ѥмоу. что оубо тъ; не боита са, пакы и тъ

нетнїж людіе пооучиша са тъштетъныимъ и безоумъ-
нъныимъ, потъкнжша са въ жгъльнъи о камень Христоса,
и сами съкроушиша са, приверъгоша са въ твръдъыи ка-
мень, нъ въ пѣнъы вльны ихъ разидоша са, потъкоша
са о наковальнѣ непобѣдимѣмъ, нъ сами съторени
бъша, възнесоша на дрѣво камень, и съшъдъ оумрь-
тви я, съказаша великаго Сафшиа слыньца Христоса,
нъ раздроушъ вѣчныа жзы иноплеменникы и законо-
прѣстжп'никъ погоуби, зиде богъ слыньце подъ земь-
ж, и тъмж прѣмрачнж людешмъ сътвори· днесь съ-
пасеніе сжштнимъ на земи, и отъ вѣка подъ земьж
сжштнимъ, днесь съпасеніе вьсемоу мироу, ielико ви-
димъ и ielико не видимъ, соугоубь днесь пришьствіе
господьне, соугоубь съмотреніе, соугоубь человѣколю-
біе, соугоубь сынтніе, въ коупѣ же съмѣреніе; соугоу-
бо къ человѣкомъ посѣштеніе, отъ небесе на земьж,
отъ земьа подъ земьж, богъ приходитъ, врата адова
отъврѣзаютъ са, съпаштни отъ вѣка радоуите са, сѣда-
штни въ тъмѣ и въ сѣни съмрьтьнѣ великыи свѣтъ прии-
мѣте, съ робы господь, съ мрътвыими богъ, съоумъръ-
шиими животъ, съ повиньныими неповиньныи, съ сж-
штиими въ тъмѣ немрьчан свѣтъ, съ пѣньникы свобо-
дитель, съ прѣисподьнимии прѣвышьнии небесъ. Хри-
стос на земи, вѣковахомъ· Христос въ мрътвыихъ, с
нимъ сынидѣмъ, да оувѣмъ таныа же тоу, да разоу-
мѣемъ божиж таинж, таина подъ земьж чоудеса, да оу-
вѣмъ, како и сжштиимъ въ адѣ просвѣтилъ естъ про-
повѣдь. ч'то оубо; вьса ли прѣпрость съпасаетъ ивнѣ
са въ адѣ бог'; ни, нъ и тоу вѣроующштаа. вѣчера

съмотрьливѣнаꙗ твора а дънесь владꙋчьскаꙗ, вьчера плътьскаꙗ а дънесь господьскаꙗ дѣꙗ, вьчера чловѣчьскаꙗ а дънесь божьствѣнаꙗ ꙗвлꙗетъ, вѣчера за оухо оудареⷩ бꙑваашє, дънесь же блъштанимъ божиемъ адовѣскоє жилиштє бꙑетъ, вѣчера съвазанъ бꙑваашє, дънесь нераздрѣшьнами жзами съваза'тъ мѫчителіа, вѣчера осѫжденъ бꙑваашє, дънесь осѫжденꙑимъ свободѫ дароꙋетъ, вѣчера слоꙋгꙑ пилатовꙑ ржгаахѫ са ємоꙋ, дънесь вратънници адовьни видѣвъше ишѣзоша. нъ оубо слъıши о христовънѣи мѫцѣ вꙑшьнѣе слово, слъıши и въспон, слъıши и прослави, слъıши и проповѣѫдъ божиꙗ чоꙋдеса великаꙗ, како законъ остѫпаетъ, како благодѣтъ процвитаетъ, како образи мимоходатъ, како истина проповѣдаетъ са, како сѣнь мимоходитъ, како сльньце вьселѣнѫѭ непльньıшетъ, како ветъхъıи законъ обетъша, како же новъıи изкѣштаетъ са, како древньıи прѣндоша, како новаа процвѣтоша. двои людиє въ Єиwнѣ въ христовънѣи мѫцѣ въ врѣма придоша· еврєистии коупно же и поганьстии, два цѣсара· Пилат' и Ирwдъ, два иереа· Анна и Каиѳа, да обѣ пастѣ въ коупѣ бѫдете, ова прѣставѫшти а христовъıнаа начинаѫшти· двѣ жрътвѣ въ тъ вечеръ даашете са, по нѣже съпасєниє, глаголѫ, живъıимъ и мрътвъıимъ бꙑва'ше. иꙋдеи же съвазаѫште агньца закала'хѫ, а иже отъ поганъ въ плътъ бога, и ови въ сѣнь възираахѫ, ови же къ сльньцоꙋ и богоꙋ притѣкаахѫ, и ови съвазавъше Христа отъсꙑлаахѫ, а иже отъ поганъ инодоꙋшьно ѥго приимаахѫ. нъ иꙋдеи исхождєниє ѥже отъ Єгꙋпта помънѣахѫ, а иже отъ поганъ избавлєниє иже отъ

льсти проповѣдаахѫ. и сѣ кде: въ сионовѣ градѣ цѣсаря великаго, въ немже и твори съпасение по срѣдѣ земьмь, по срѣдѣ дъвою животъноу познанъ бывъ Їсоусъ божии сынъ· по срѣдѣ отьца и доуха, обою животоу животъ отъ живота, истинъныи животъ шьдъшм са, и по срѣдѣ аггѣлъ и человѣкъ въ мслехъ раждаа са, по срѣдѣ дъвою ихъ людии камень жгъдыи лежа, и междоу закономъ и пророкы въ коупѣ проповѣдаемъ, и по срѣдѣ Моисѣ и Илиа въ горѣ шьдъша са, и междоу овѣмь разбоиникома богъ разоумьноуоумоу разбоиникоу шьдъша са, и по срѣдѣ настолштам жизни и градштам сждиї вѣчънъıи сѣда, и дънесь по срѣдѣ живъıихъ и мрътвъıихъ шьдъша са, соугоубѫ пакы сила жизни, соугоубѫ бо родьствоу въ коупѣ и породьствоу. и слъıшавъ рѣчи соугоубо родьствоу вешти и въсплешти чоудеса. аггѣлъ Марии матери христосовѣ родьство иего благовѣствова, аггѣлъ Марии Магдалъıи порождение иего иже отъ гроба благовѣствъствова. нощтиѫ Христос въ Вндлеемн раждаетъ са, врътъпъ ис камена, идеже Христос роди са, врътъпъ ис камене, идеже Христос пораждаетъ са. пелены въ родьство прнемъıетъ, пеленами и сьде повиваютъ са, змурниѫ рождъ са приатъ, змурниѫ и въ погребение и аллѣи приемъıетъ. тоу Їωсифъ безмѫжънъıи мѫжъ маринъ, сьде Їωсифъ иже отъ Ариматеа, въ Вндлеемѣ въ мслехъ родьство, нъ и въ гровѣ ико и въ мслехъ мѣсто. прьвии пастоуси христосово благовѣствъствоуютъ родьство, нъ и прьвии высѣмъ пастоуси христосови оученици благовѣствовашя христосовою из мрътвъıихъ порождение, тоу,

радоуи са, аггелъ дѣвѣи възпи, и съде, радоуите са, велика съвѣта аггелъ Христос женамъ въпишше, въ прьвое родьство Христос по трехъ десатехъ дьнь въиде въ земънъын Ïерусалимъ къ црькъве, и принесе ико прьвѣнецъ два грѣничишта когови, съ къ погребение иегоже отъ мрътвъıихъ Христос по четырехъ десатехъ дьнии въиде въ въıшьıнї Ерусалимъ, ждоуже не разлжчи са, въ истинъıнаи святаи святъıмъ ико прьвѣнецъ неистлѣнїемъ из мрътвъıихъ, и приноса когови и отьцоу два грѣничишта, доушж и плъть нашж, иегоже и приатъ, ико Сумешнъ етеръ, ветъхъıи дьнемъ богъ, ико къ ржцѣ свои къ свои ндра· дите ли вѣтъскъıа а не вѣрно слъıшиши, обличаютъ та недвижимии печате господьскаго погребенїи христосова гроба, ихоже бо знаменаном' печатъмь дѣвьствънъıимъ затворенома Христос отъ дѣвъı роди са, тако не отъверъстомъ сжштемъ гробничнимъ печатъмь христосово порождение бъıстъ· како же въ гровѣ инъгда и отъ къıихъ Христос жизнь полагаетъ са, святъıихъ словесъ да слъıшимъ· поздѣ бъıвъши, рече, приде человѣкъ богатъ именемъ Ïосифъ, сьдрьзнжвъ въиде къ Пилатоу, и проси тѣла исоусова. въиде человѣкъ къ человѣкоу проса приати бога человѣкомъ, прошлаше брънне от брънна приати зиждителя въсѣмъ, сѣно отъ сѣна приати геонъскаго огнн, капьи мала отъ капьа приати бездънж. кто видѣ или кто слъıша кѣде человѣка человѣкови творьца человѣкомъ дължита безаконнїкъ правьдьника и творьца закономъ овѣштаваютъ са дати, сждни осжденъ ико и осжденж сждиж сждънмъ въ погре-

бенїю даєтъ. поздѣ бывъшоу приде человѣкъ именемъ Їωсиф', къ истиниѫ богатъ, ико въсе съложеное тѣло господьнѣ приимъ, къ истиниѫ богатъ, ико соугоубоуѧ осиѫ христосовѫ отъ Пилата приатъ, и богатъ, ико бесцѣниаго висъра достоинъ бысть приати, къ истиниѫ богатъ, вълагалиште бо понесе пльно божьствьниаго богатьства. како бо не богатъ, вьсемоу мироу жизнь, съпасъное сътажавъ; како не богатъ Їωсиф', даръ приимъ питаѭштаго вьса и вьсѣми обладаѭштаго; поздѣ бывъшоу, вѣ бо оубо зашъло къ адъ правьдное слньце. тѣм же приде человѣкъ богатъ именемъ Їωсиф отъ Примадеѧ, иже бѣ крыѧ са страха ради июдиска, приде же и Никодимъ пришъдъ къ Їсоусови ноштиѫ, таннъı таинамъ потаєнъı· дъва потаєна оученика съкрытъ Їсоуса къ гробѣ градета, съкрывенъıѫ къ адѣ тѣснѫ потаєноуоумоу къ плъти богоу, своимъ въскр'сенимъ оучашта, дроугъ же дроугa прѣспѣваѧ къ божьıѫ любъве· Никодимъ бо въ змур'иѫ и алгоуи штедръ, а Їωсиф въ дръзновение иже къ Пилатоу похвалънъ, съ бо вьсакъ страх' отъврыгъ дръзноувъ вьниде къ Пилатоу, проса тѣла Їсоусова, и въшъдъ прѣмждро отънжде начатъ, да вьзлюбьєнъıѧ мъıсли не погрѣшитъ· тѣм же не начинаєтъ велікъıими рѣчьми нѣкъıими къ Пилатоу, да не вьсего раздражъ отъпадетъ прошенїа, ни глаголѣт' к нємоу· даждъ ми тѣло Їсоково, омрачьшаго слньце прѣжде мала врѣмене, и каменїе раз'дробьша, и земьıѫ потрасъша, и гробъı отвръзьша, и катапедазмѫ црькъвънъıѫ раздъравъша, ничтоже таково къ Пила-

тоу глаголетъ, нъ ч'то прошение нѣкое мало· w сжданіи, отънѣждѣ мала проса к тебѣ придохъ, даждъ ми тѣло мрътво на погребение оного осжжденаго отъ тебе, Їсоуса назарѣа, Їсоуса нищаго, Їсоуса бесхрамника, Їсоуса сего видаштаго, нага, съмѣреннаго, Їсоуса жзънника, Їсоуса окръвеннаго, страннаго, и въ странѣнъıихъ незнаѣма, и небрѣгома вѣсѣми, видаштаго· даждь ми сего страннаго, каа бо ти польза отъ тѣла странѣнаго сего; даждъ сего назарѣа странѣнаго. ѥмоу страны не съвѣмъ страннии· даждъ ми сего стран'наго, ѥмоуже отъца не знаемъ стран'нии· даждъ ми сего стран'наго, ѥмоуже мѣста и жилища не съвѣмъ страннии· даждъ ми сего страннаго, не имжштаго съде к'дѣ главы подъклонити· даждъ ми сего страннаго, въ странънъıихъ ако страннаа бесхрамника, отъ ѥлиї ако странна отъ Їрода бѣжавъша, даждъ ми сего стран'наго, бѣжавъшаго от' самѣхъ пелен въ Єгуптъ, иже ни града ни вѣси ни храма ни овитѣли ни рода имать въ стоуждей странѣ, съмрътнъıж имжштаго житие, и дръжаштаго вѣсѣчьскаа· даждъ ми, w владъıко, сего висаштаго на дрѣ нага, да покръıж покръıвъшаго моего състава наготж, даждъ ми сего мрътваго въ коупѣ и вога, да покръıж покръıвъшаго моа беззакониа, даждъ ми сего мрътваго, да погреж погребъшаго въ Їwрданѣ моа грѣхъı. о мрътвѣ молж, отъ вѣсѣхъ обидж приним'шѵ, отъ дроуга прѣданоу бъıвъшоу, отъ оученика прѣданоу, отъ братиа изгънаноу, отъ своихъ раб за оухо оударено· о мрътвѣ молж, осжженоу бъıвъшоу отъ свобожденъıихъ

отъ нѣго, пиштѫ оцѣта напоѥноу, отъ ищѧлѣѫшинѫ отъ нѣго извѣ приимъшоуоумѣ, отъ оученика оставьѥноу, отъ своѥѧ матере лишѥноу' о мрѣтѣ, ѡ Пилате, молѣ, на дрѣвѣ висѧшти. нѣстъ бо семоу отьца на земли, ни дроуга кого нѣмы, ни оученика, ни жѧкы, ни погрѣкитела, нъ самъ ѥдиномоу ѥдинождъ въ высѣмь мирѣ богъ, и нѣ никтоже. сима отъ Їшсифа къ Пилатоу реченомъ повелѣ Пилатъ вѣдати ѥмоу прѣсѧтоѥ тѣло Їсоусово. приидѣ же на голѧгодиноу мѣсто сѣнатъ бога въ плъти отъ дрѣва, и полагаѧ на земи въ плъти, бога нага, нъ ни плъты нага, и видатъ лежѧшта низъ, възведъшааго васѧ горѣ, и къѧлатъ въ малѣ без доуха животь васѣмъ и доухъ, и видатъ без очию съзъдавъшааго многоочитѣлѣѫща, и лежитъ въ знакъ въскрѣшенїѧ васѣмъ, и оумрьштенъ въѧлатъ бога плътиѫ, въскрѣшаѧи мрътвѣѥ, и мльчитъ въ плъти громъ божиѥ словесе, и въздиженъ въѧлатъ дланьми съдрѫжаи земьѫ ржкоѫ, воле оубо, Їшсифе, испрошии и приимъ, вѣси ли оубо, кого приятъ; пристѫпль къ крѣстоу и сънемъ Исоуса, вѣси ли оубо, кого понесе; аште оубо вѣси, ѥгоже дрѫжиши, нѣма къстѫ погатъ. како же оубо и божию тѣлесе семоу и страш'ноуоумоу твориши погрѣбение; похвална оубо ѥстъ твоа дѣла, нъ паче похвалѣно доуши твоѥи дрѫзновение. воле оубо не трепештеши ли, на ржкоу носа, ѥпрожѥ трепештѫтъ херовимъ; которѣѥмъ бо страхомъ божии плъти тои съвлачиши лентии; кацѣмъ же гокѣнимъ приятъ очи трепешта възирати и отъкрѫти тѣло бога съмѣрьшааго са волѥ; воле оубо, рьци ми, ѡ Їшсифе, и къ въстокоу

ико и мрътва погрѣбавши Їсоуса, въстока въстокомъ; воле оубо и своима пръстома, ико мрътвоу, Їсоусови затварающи очи, отвръзъшоуоумоу своимъ пръстомъ слѣпаго очи; воле и оуста сътискавши, отъкръзъшоумоу оуста гжгънивоуоумоу; воле же и ржцѣ сълагающи, простеръшоуоумоу исъхъшиѧ ржцѣ; ѧко и новѣ по законоу мрътвънимъ важаши, дакъшоуоумоу хождениѥ недвижимъѭма ногама; воле же оубо и на одръ вазднжеши, рекъшоуоумоу ослабѣноуоумоу жилами· възми свои одръ и ходи; воле же и хризмж възливающи на цѣсара, и хризмѣ пролиѧвъшиѧ са и весь миръ исцѣлъшиѧ; воле оубо ешть и крѣпки тежшти язвѣ божиѧ тѣла сѣмѣющи истискати ѭ, исцѣлѣвъшоуоумоу крѣкоточивжѭ богоу; воле оубо и водоѭ омъѥающи тѣло божиѥ, измъѥъшаго вьса и оцѣштѥниѥ дакъша; кыѧ же оубо и свѣшта въжъжѥши истинъноуоумоу свѣтоу, просвѣштъшоумоу вьскога члов҃ка; кыѧ къспоѥши погрѣбению пѣсни, приемлѭштоуоумоу присно отъ невѣсъскыихъ силъ пѣсни; воле оубо сазъы оупоуштающи ако надъ мрътвъмъ прослъвъшоуоумоу са, и мрътва Лазары вьскрѣшьшоу; воле оубо и плачь твориши, дакъшоуоумоу вьсѣмъ радость, и скрѣвь отъ Сугы отъкръгшоу; ѳначе блажж ржцѣ твои, ѡ Їѡсифе, послоужъшиѧ и осагъшиѧ, ешть и крьвь поуштающи божиѧ тѣла нсѣсовѣ ржцѣ и новѣ, блажж ржцѣ твои прикоснивъшиѧ са божиихъ ребрѣхъ, и прѣжде Ѳомы невѣрьнаго вѣрна и похвалѣна опасива· блажж оуста твоѧ весътости насъштъша са и приложъша ца къ исоусовомъ оустомъ и доуха свата отъ тждоу испалиша

са· блажѫ очи твои приложьшии са къ їсоусовама очима, и свѣтъ истинъныи отъ тѫдоу примьшии· блажѫ лице твое приложъшии са къ ножию лицоу· блажѫ рамѣ твои понесъшии носаштаго человѣка· блажѫ главѫ твоѭ, юнжѣ прикоснѫ са Їсоусе, глава вьсѣмъ· блажѫ Їосифа и Никодима, бъисте во прѣжде херовимъ, херовимѣиша, бога въ себѣ носашта, въисте прѣжде шестокрильнынъхъ богоу слоужѣ, не крильма нъ плиштаницеѭ бога покрывъша и почътъша, иегоже херовимъ трепештѫтъ, сего на рамѣхъ Иосифъ и Никодимъ носите, ико и вьси бесплътънынъхъ чинове съ нима носатъ, идеже Їосифъ и Никодимъ, не тоу ли сьнаша са и вьси кожни аггелъ народи, и каралѫтъ херовимъ, и прѣтѣкаѫтъ серафимъ, и съ нима носатъ прѣстолы и покрываѫтъ шестокрильнии, и трепештѫтъ многоочитии, видашта Їсоуса въ плъти безъ очию, и прикрываѫтъ силы, и поѫтъ владычьствиы, и трепештѫтъ чинове, и дивата са оужасаѫште са къ себѣ и съгазаѫште са глаголѫтъ: что се страшноѥ слово и боизнь и трепетъ и оужасъ; что се великоѥ и дивъноѥ чоудо; невидимыи намъ бесплътънынмъ въспрь богъ низъ человѣкъ мрѣтвъ и нагъ видимъ естъ· иемоуже прѣстоѧтъ херовимъ съ говѣнїмъ, сего Їосифъ и Никодимъ погрибаета весѫ мѣки. когда сьниде не оставлѣи въспрьнихъ; како сьниде съи въ ѧтръ; како на земьѫ приде исплъньлъ человѣка; како сълѣзе не чоувъшоу ни иединомоу; съи въспрь съ отъцемъ въ иноѫ ико богъ. не мини са намъ ино дѣже человѣкомъ ико человѣкъ како невидимыи видѣнъ бываатъ; како бесплътънынъ въплъти са; како

немжченыи мжкж прият'; како сждии на сждиштии ста; како животъ съмрьти въкоуси; како въ гробъ невъмѣштаемыи въмѣштаат' са; како обита въ гробѣ не оставлии прѣстола отьча; како въ врата врътъпоу въходитъ не отвръзъи вратъ небесъскыихъ, нъ врата раю отвръзъ, а вратъ дѣвствънъıихъ не отвръз', нъ врата адовъекыи съкроушивъ, и двери при Ѳомѣ не отвръзъ, нъ врата цѣсарьствиа человѣкомъ отвръзъ, а врата гроба и печатии невръкжденъı съхранивъ· како же къ мрътвъıимъ причитаютъ са свобода и въ мрътвъıихъ; како свѣтъ немрачьнъıи въ темнъıа и въ сѣни съмрътънъıа приходитъ; камо градетъ; камо съходитъ, иегоже съмрьть не может' оудрьжати; ч'то ие слово; что коварьство; ч'то ие мъıсла сънитию иего ижег въ адъ; некли Ѧдама съвазаны и намъ клевръта възвестъ съходитъ; въ истиниж пръвозъданаго овчата погыбъшаго възискатъ градетъ оубо, и сѣдаштихъ въ тьмѣ и въ сѣни съмрътънѣ хоштетъ посѣтити. ико плѣнника Ѧдама и плѣн'ницж Сугж от' страстии раздрѣшитъ градетъ ико богъ и сънъ ию. нъ да с нимъ сънидетъ, нѣ да съ нимъ ликъствоуемъ; нъ да възиграем' са, нъ да потъштимъ са, нъ да проводимъ, нъ да въспоемъ, нъ да подвигнемъ са богоу прѣмѣнъı къ человѣкомъ, видаште и съказъıимъ испоуштение отъ блага господи въıважштии. градѣтъ но истъıи человѣколюбьцъ известъ вѣчьнъıихъ жж'ник мжкъствомъ и облестиж великоиж живжштихъ въ гробѣхъ, аже оумжчи обидъликъıи неповѣдимъıи мжчитель, оумжченъıи отъ бога, ико противникъ оукрадъ и съе'ранъ живжштаа въспрь. тоу съвазанъ

Ѧдамъ сѣказанъıи прѣжде и оумьръıи прѣжде вьсѣхъ сѣказанъ прѣисподьнѣи· тоу Ѧвьль пожрѣнъıи прѣжде и прѣвъıи правьдникъ, пастоухъ христосовъ, пастоухово образъ бъıв' неправьдноуоумоу заколенню· тоу Ное христосовъıи образъ, великоуоумоу кон'чиноу вожии цръкв'и зиждителѣ, сѣпасъıи жестосрьдъıа вьса языкы отъ потопа нечьстию гоужбмъ свата'го доуха, и тьмнаго врана дивола из нѣа изгънавъша· тоу Ѧврамъ прадѣдъ христосовъ жрътъць, иже безбожьнъıх и бесмрътьнъıжь жрътеж богоу пожрѣлъ естъ· тоу сказанъıи Исакъ, сѣказанъıи древле отъ Ѧврама, въ христосовъ образъ· тоу Ѩкшвъ въ адѣ низъ печаленъ, съи древле прискрѣбънъ за Ѩсифа вьспрь· тоу Ѩсифъ сѣказанъ бъıвъıи въ Єгоуптѣ въ темници въ образъ христосовъ сѣказаню господаню· тоу Мѡусии въ тьмнъıихъ низъ, ıкоже бѣ въ крабии въ тьмнъıихъ низъ· тоу Данииль въ прѣисподнѣимъ. гробѣ адовѣ· тоу Иеремиа, ıко въ имѣ тиньцѣи въ адьстѣемъ гровѣ и смрътьнѣѣмъ' истлѣнии· тоу въ чрѣвѣ адьстѣемъ лежитъ Ѩона въ образѣхъ Христоса вѣчьнаго и прѣвѣчьнаго Ионы живштоуоумоу въ вѣкъ и въ вѣкъ вѣкомъ и на вѣкы и вште· тоу Дакыдъ отьць божии, иж ѿгоже по плъти Христос роди са. и что глаголѣ Дакыда и Ѩиж и Соломшна; тоу сима Ѩоанъ великъıи и болии вьсѣхъ пророкъ, ıко въ тьмнѣхъ ложенѣхъ Христоса проповѣдала гробьнъıимъ васѣмъ, сотоупънъıи прѣдътеча и проповѣдникъ живъıимъ и мрътвъıимъ, посълании отъ тьмница продевы въ тьмницѣ доушевъıжь оумьршимъ отъ вѣка правьдьникомъ и неправьдьни-

комъ, пророци же и правьдивии вьси молитвами непр҃ставьшиими бога отъ тъдоу молиахѫ изъбавьениа просаштѣ пр҃скръбьнаго того оумилѣнаго обладанию вражиа и мрьченаа пр҃тъмнаго мрака, и овъ ихъ къ богоу глаголаше· ичр҃ка адова въпль мои, оуслъша гласъ мои, отъвръжѣ ма въ глъбинъ, възпихъ къ тебѣ, господи, господи, оуслъши гласъ мои, а дроугъи· просв҃ти лице твое, и съпасени бждемъ, и инъ· сѣдаи на хѵровимѣ ваи са, въздвигни силѫ твоѭ, и приди съпасти наса, и инъ· скоро да варатъ ны штедроты твоа, господи, и дроугъ· извлѣи доушѫ моѭ отъ ада пр҃исподьнаго, и инъ· господи, извелъ иси отъ ада доушѫ моѭ, и дроугъи· не остави доуша моего въ адѣ, и инъ· да въздетъ из истлѣниа животъ мои къ тебѣ, господи боже мои, съмоурни не тъкъмо оумьрътвиимъ при ѥмъ и по ѥмъ повѣдати свое чов҃колюбиѥ, нъ и дръжимымъ отъ ада пр҃ждѣ пришьствиа его и сѣдаштимъ въ тьмѣ и вь сѣни съмрътьнѣ. тѣмъ же чловѣкъ оубо въ пльти сжита плътиѭ доушевьнѭ бога и слово посѣтилъ ѥстъ, доуша же бес пльти сжита божиѥѭ и пр҃чистоѭ своѭ доушоу въ адъ просѣтилъ ѥстъ. тѣлоу оу не божьствоу разлжчи сжити. тѣм же потъштимъ са, и мыслью въ адъ идѣмъ, яко да видимъ, како тоу тъгда дръжакоѭ кр҃пъкоѭ отънѫдь дръжитъ дръжашталаго мжчитѣльство, и коины своимъ кластаниемъ не оумиражштимъ о ѥмъ плъкомъ чины бездржкоу кажетъ, двьри вездъны къземъ отъ сѣдъ и врата бездѣ҃на кръстомъ Христос съломь гвоздии же вр҃ха вѣчьнъ

съкроуши и съломь и жзами, и своима ржкама имоу нераздрѣшьнаа жжа желѣзнаа ико коскъ раскьръ, и копиемъ пронъзъшоуоумоу божиа ребра бесплътное срьдьце мжчителю проводъ тоу съкроуши дръжавж ажкомъ иего, ижда кръстъ ико ажкъ божиима ржкама жзами ико татиковж налжче. тѣм же ашта съ вьзмлькьствиемъ къ слѣдъ Христоса идеши, ниыи видиши, ижда мжчителы съказа, кде же главж иего къстъи, како же тьминица иего раскопа, како же съказьна изведе, како же змиж распьра, и кѣде змиж обѣси, како же Ѧдама свободи, и како Ісуг въскрѣси, и како посрѣдьнѣж стѣнж разори; и кде люталаго змиа осжди, и како непобѣдимыа побѣды постави, кде же съмр'ть оумрьтви, и како истьлѣнию истьли, и члов'ка къ пръкыи постави владычьскыи санъ. отъметами оубо вьчера владычьскъи легеонъ аггѣлъ глаголѧ Петрови· ико могж имыи прѣдъ собоиж поставити коле нежели два на десате легеонъ аггѣлъ; даиесь богол'пьно къ коупѣ же и храбърьскы и владыч'скы съходитъ на ада и на съмрьть и на мжчителы съмрьтиж съмрьти, весьмрьтьныа бесплътьныихъ воиъ и чиновъ невидимыихъ не богови не тъкмо легеоны ни тъмы тъмами и тысжшта тысжштами имы аггѣлъ и архаггѣлъ, властии, владычьствии, господьствии, силъ и прѣстолъ, шестокрилатьць, многоочитыихъ, небесъскыхъ чиновъ проводаштам, ико своиго господа и цѣсара, и даръ приносашта и пожшта Христоса, ни пособима къ брани творашта, недостоинъ оубо се иестъ богоу, коиго бо и посоким трѣкоуиетъ Христос; ни по дльгоу и по чьсти

съ любьвиѭ присно своємоу господи въ нихъ прѣстоѧти
богови полоучивѣ ѥтери оружьници, такожде и копи-
ници скори господьствѣи брани. помалоу тъкмо по-
двизаниѭ божиа скороты дроугъ дроуга карающте въ
коупѣ въ дѣло съконьчаваѭщта повелѣниимъ дѣтелни
повѣдоиъ оустроѥни. къ врагомъ и мжчитєлємъ облъче-
ни, тѣм' же и с'ндоша тъгда тѣкжште въ кѫпѣ и по-
слѣдоуѭщте богови и господи на гробаиаш и въсѣи земи
глаголаша, оумьрашиимъ отъ вѣка подъ земьноиъ жи-
лишта извести окованъиа отъ вѣка съпашта, и ико оубо
врата бесльдьиаш адова жилишта, жилишта же и тьмни-
ца и съкровишта и крѣпости божиѥ постѣщтенїе. свѣ-
тъло· пришъствїе его постиже, карающтъ въса Га-
врилъ архистратигъ, ѥикоже по обычаю радости бла-
гокѣщтенїи приносятъ человѣкомъ, и глаголъ ѥтеръ
крѣпокъ и архангєлъскъ и воєводаскъ свѣтълъ и
лъвъскъ къ противѣнъиимъ силамъ гласомъ велиѥмъ
глаголѣтъ· възмѣте врата кънази ваши, с ѥими же
въпиютъ Михаилъ· и възмѣте са врата вѣчьиаш, по
том же и силы рѣша· отъстжпите вратьници законопрѣ-
стжп'нии, такожде владычьствиа съ областныѭ съкроу-
шите са желѣзиаш жжа нераздрѣшимаш, и инъ· посты-
дите са противьнии сжпостати, и дроугыи· оубоите са,
мжчитєле законопрѣстжп'нии· и ико се при цѣсари
храбьрѣ цѣсарьскы оплъчаѭщти са и повѣждаѭщти
гроза ѥтера и трепетъ въ коупѣ же и съмжштанїе и
страхъ пристрашъиъ нападаютъ на непобѣдимаго вла-
дыкы врата, такожде же и въ адъское оно дивъно
христосово пришъствїе ѥже въ прѣиспод'нихъ въ не-

злапж бѣстъ съ въше блистанию мракъ въ лице противѣнѣнимъ адовамъ силамъ громъ гласомъ етеромъ слышаштемъ, кличжштемъ и довлѣ велаштем' и глаголжштемъ· възмѣте врата князи ваши, възмѣте врата, не отверзѣте бо, нъ отъ самѣхъ основании възмѣте и, искорените, прѣставите, не затварѣти са имъ к' томоу, възмѣте врата князи ваши, не шко не могжштоу пришъдъшоуоумоу владѣцѣ и вратомъ затвореномъ, егда велитъ, въходити, нъ владѣчьскы вамъ шко оубогомъ хлапом' велаштоу възати са вѣчьнѣнимъ вратомъ и прѣставьвение и съкроушение. тѣм же ни народомъ вашимъ, нъ мьнаштнимъ са княземъ въти повелѣвадъ глаголѣ· възмѣ врата князи ваши, нъ ни нѣкмъ етеромъ сжштемъ князи, аште бо и до сегѣ оумьрѣшнимъ отъ вѣка зълѣ влади есте, к томоу оуже не обладанте ими, нъ ни нѣкми ни вами, нъ ни вами самѣми ждете князи, възмѣте врата, приде бо Христос небесѣскым двьри, пжть сътворите въшъдъшоуоумоу на западѣскым запады, господь има кмоу, и господоу исходы съмрьтѣнѣнимъ вратомъ, въходы съмрьтѣнѣым въ сътвористе, а исходъ самъ сътворитъ приде· тѣм же въз'мѣте врата князи ваши, въз'мѣте и не моудите, възмѣте скоро, въз'мѣте, и не жьдѣте· аште ли моудити мните, самѣмъ вратомъ вездржкоу о сегѣ възати са велитъ· възмѣте са врата вѣчьнѣа· въ коупѣ же силы въсканкнжша, въ коупѣ же врата възаша са, въ коупѣ желѣзнаа жжа и верѣа съкроушиша са, въ коупѣ затвори отъпадоша, въ коупѣ основанны тъмница подвижаша

са, въ коупѣ противѣнѣмь силы бѣствоу са мша, дроугъ дроуга рѣк, а дроугъ дроузѣ прѣтыкам са, и инъ иномоу бѣжати глаголѣ, оустрашиша са, подвижаша са, оужасижша са, съматоша са, облѣдѣша, сташа въ коупѣ, дивиша са, не домыслиша са въ коупѣ и вьстрепеташа, и овъ ихъ зѣл стоише, овъ же колѣнома лице покрывааше, а дроугыи ниць задьхнѣваше са, а инъ ико мрьтвъ оцѣпаше, а дроугыи оужасомъ дръжимъ бѣ, и облѣдѣвъ лежааше, а дроугын въ жтрьнихъ прибѣжиштихъ ништазаше, тоу бо тъгда сьсѣче Христос въ оужасѣ главы сильнъихъ, тоу сътрасе са вь нѣмъ, тоу развръзоша оуздъı своа глаголѣжште· кто сьде естъ цѣсарь славѣ, кто сь естъ таковъи таковаи съ толицѣми сьде твора чоудеса; кто сь естъ цѣсарь славѣ твораи нъıнѣ въ адѣ не бъıвъшаи никъгдаже въ адѣ; к'то сь естъ изводаи отъ сждоу окованъıа отъ вѣка; кто сь естъ раздроушивъıи нашж непобѣдимжь дръжавж и мжжьство; к нѣм же отъвѣштаваахж господьскъıа силы глаголѣжште· оувѣдѣти ли хоштете, кто сь естъ цѣсарь славѣ; господь крѣпъкъ и сильнъ, господь силенъ и крѣпъкъ и непобѣдимъ въ бранехъ, сь естъ отъврѣгъıи въı отъ небесъскъıихъ мѣстъ, и о земи посъласъ. ѡ ока'нни законопрѣстжп'нни мжчителе, онъ истъıи естъ съкроушивъи въ їѡрданьскъıхъ водахъ главы змиевъ вашихъ, сь истъ естъ обличивъи крьстомъ и позороу сътворивъ и ослабль жилы ваша, тъ истъıи естъ съвазавъıи и омрачъ и въ бездьнж посъласъ въı, сь истъıи естъ посъıлаи въı въ огнь вѣчьнъıи и въ гѣон'нж. тѣм же не моудите, не жидѣте, нъ подвигнѣте са,

ваша бо дръжава оуже раздроушн са, ваше мжчительство оуже прѣста, ваше шатаные лютѣ ико раздроушн са, ваша гръдыни до конца ослабѣ, ваша крѣпость изнеможе и погыбе. сьа господьиа силы противѣнымъ силамъ глаголаахж, въ коупѣ же и тъштаахж са, и ови тьмница отъ самѣхъ основании раскопаваахж, ови же противѣнымъ силы гонаахж отъ вънѣштьнихъ' съкровништъ въ вънжтрьнихъ бѣжаште, и инн прѣисподьныа хранилишта и нъриштa и пештн искаахж и течаахж, и ови дроугъ дроугa инждоу съвазьны господеви привождаахж, и инн мжчителы вазаахж, и дроузни вѣчьнымъ съвазьна испоушташахж, а дроузни слоужаахж въ скорѣ, и ови въходаштоу вънжтрыждоу Христосоу прѣдьтечаахж, ови же ико богоу и цѣсароу и побѣдителю прѣстоюхж. сим же тако нъ и паче сихъ въ адѣ бываыштемъ, бываыштемъ же и говораштемъ высѣмъ и трасжштемъ са ико господьнее пришьствие сама прѣисподьныа прѣисподнинимъ доити хотѣаше. Ѧдамъ, онъ Ѧдамъ, онъ съвазанын высѣхъ человѣкъ прѣжде вънжтрыждоу высѣхъ съ многоы терьдыы съвазанъ дръжимъ слъыша господьствѣи нозѣ въходашти къ съвазьнѣмъ, и позна гласъ ходаштоуоумоу въ тьмници и обраштъ са къ всѣмъ сжштнимъ съ нимъ отъ вѣка съвазьнѣмь и рече· гласъ ногоу етера слъышж къ намъ граджшта, и аште тъ въ истинж сѣмо прити изволилъ ѥстъ, мы отъ жзъ свободимъ са, аште въ истинж оного съ нами видим', мы отъ жзъ избавыемъ са. си и подобьнаа симъ Ѧдамоу глаголжштоу къ высѣмъ сжштнимъ съ нимъ съвазьнѣмъ вънидѣ господь к нимъ,

побѣдное оружіе крыста дръжа· егоже видѣвъ Ѧдамъ
съзъданыи прѣжде и оужасомъ възбивь прьси вьзпи
къ вьсѣмъ сьпаштинимъ отъ вѣка и рече· господь мои
съ всѣми, и отъвѣштавъ Христосъ глагола Ѧдамови· и
съ доухомъ твоимъ, и їмъ за рѫкѫ вьскрѣшаатъ гла-
гола· вьстани сьпи и вьскрьсни отъ мрьтвыихъ, и
осѣти та Христос, азъ богъ твои бывъи тебе ради
сынъ твои. нъıни глаголѧ, и по области повелѣвам съ-
казаиѣмь· изидѣте, и сѫштинмъ въ тьмѣ· просвѣтите
са, и лежаштинмъ· вьстанѣте, тебѣ повелѣваѭ· вь-
стани сьпи, не сего бо ради та сътворихъ, да въ адъ
съказанъ иеси, вьскрьсни отъ мрьтвыихъ, азъ бо иесмъ
животъ человѣчьскыи, въскрьсни, съзъданиє моє, въс-
крьсни, зраче мои, бывъи по образоу моюмоу, въста-
ни, поиди отъ сѫдоу, и ты бо о мьнѣ и азъ о тебѣ,
иедно и нераздѣлимоє свѣтилиште, тебе ради богъ
твои бъıхъ сынъ твои, тебе ради господь съ приахъ
образъ твои раба, тебе ради съ прѣвъıшьи небесъ при-
дохъ на земьıѫ и подъ землѣѭ, тебе ради человѣка бъıхъ
ико человѣкъ бес помошти свободь и въ мрьтвыихъ, те-
бе ради ишъдъшааго отъ врьтограда июдешмъ прѣданъ
бъıхъ отъ врьта и въ врьтѣ осѫжденъ бъıхъ, виждь
лица моего запльваныи, ѥже тебе ради приахъ, да те-
бе оустроѭ въ прьвоє дъхновеныє, виждь ми ланитама
оудараныи, ѥже приахъ, да тебе развращтенъıи зракъ
исправьıѫ въ прьвъıи образъ, виждь ми плештьма ра-
нъı, ѫже приахъ, да размета ѫ твоихъ грѣхъ брѣма
лежаштеє на плештоу твоюю, виждь мои пригвожденѣи
рѫцѣ, ѥже простьрѣхъ ма дрѣвѣ добрѣ тебе ради

простьрѣшлаго на дрѣвѣ рѫцѣ зълѣ, вниждъ мои пригвожденѣи и прибиенѣи на дрѣвѣ нозѣ твоею ради ногоу текъшоу къ дрѣвоу зълѣ, въ шестыи дьнь твое осѫжденые бъістъ, въ шестыи дьнь и твое посѫжденние и раю отвръстие сътворихъ, въкоусихъ тебе ради зълчи, да исцѣлѫ тебе, сънѣди оном сладъкым горькѫж сласть, въкоусихъ оцьта, да разорѫ твоем съмрьти оцьтьнѫж и лютѫж чашѫ, и примахъ гжвѫ, да отъмыѭ рѫкописаные твоего грѣха, примахъ и трьсть, да напишѫ свободѫ родоу человѣчьскоуѹмоу, оусняхъ на крьстѣ и копьемъ проболенъ бъіхъ въ ребра тебе ради оусняѵъша'го въ раи и Ѥугѫ отъ ребра изведъша, мое ребро ищѣлило иестъ колѣзнь твоего ребра, мои сънъ изведетъ та отъ съмрьтьнаго съна, мое копие оуставило иестъ обращтаѭштее са на та копые. тѣм же въстани, поиди отъ сѫдоу, изведохъ та отъ земьа раискым, оустрашѫ та оуже въ раи, нъ на небесъскыи прѣсто, възбранихъ ти дрѣва животънаго образа, нъ се, азъ вьсь животъ причастихъ ти са, повелѣхъ херовимомъ рабъескы стрѣшти та, сътворѫ херовимъ покланыти ти са, съкрылъ са иеси отъ бога ико нагъ, нъ се, съкрылъ иеси въ себѣ бога нага, облъклъ са иеси въ срамнѫж кожьнѫж ризѫ, нъ облѣкохъ са богъ плъти твоем въ кожьнѫж ризѫ. тѣм' же въстанѣте, поидѣте отъ сѫдоу, от' истьлѣнъіа въ неистьлѣные, отъ съмрьти въ животъ, въстанѣте, поидѣте отъ сѫдоу, отъ т'мы въ вѣчьныи свѣтъ, въстанѣте, идѣте отъ сѫдоу, отъ страсти въ веселие, въстанѣте, идѣте отъ сѫдоу, отъ работы въ свободѫ, отъ тьмница въ въішнии Иероуса-

лимъ, отъ жзы къ богоу, отъ болѣзни на раискыѫ пиштѫ, отъ земьа на небо, на се бо оумрѣхъ и въскръснѫхъ, да и живъими и мрьтвъими обладаѭ, тѣм же въстанѣте, поидѣте, отьць бо небесъскыи погыбъшам жидетъ овьца, девать десатъма и девать аггѣльскыма овьца клеврѣта жиджтъ Ѣдама. когда вьскр' нетъ, когда вьзидетъ и къ богоу възвратитъ са херовимъскыи прѣстолъ оуготовилъ са естъ; възносашта и ѧдри ина... трепеза оуготова са, брашна готова вѣчнии крови и жилишта, съкровишта благыихъ отъвръзоша са небесьскоѥ цѣсарьство прѣжде вѣкъ оуготови са, ихъже око не видѣ и оухо не слъыша благыихъ, и на срьдце человѣкоу не вьзидоша, человѣка жиджтъ. си же и подобьнаѩ симъ господоу глаголѫштоу въскръсаетъ с ѥимъ съи въ ѥмь въ коупѣ Ѣдамъ, и въскрѣшаетъ с ѥимъ ѥгда ны, многаѩ тѣлеса оумьръшихъ отъ вѣка сватыихъ вьскрьсѫ проповѣдаѭшта тридневноѥ господьѥ вьскрьсение, ѥже свѣтло приимѣмъ и видимъ и обьмѣмъ, съ аггѣлъı ликоуѭште, съ архаггѣлъı праздъноуѭште, въ коупѣ и славаште вьскрѣшьшлаго ны отъ истьлѣнии Христоса, ѥмоуже слава и дрьжава съ безначалънъıимъ отьцемъ и прѣсватъıимъ и животвораштимъ доухомь ѥıныѥ и присно и въ вѣкъı вѣкомъ амин.

Ѩωана архиепископоу̀па костантинаграда златооустаго на васкрѣшение христово отъ Лоукы еуаггѣлиста.

И се, дъва бѣста отъ нихъ иджшта пѫтьмъ въ тъ дънь въ весь, сѫштѫю далече отъ Иероусалима шести десатъ стадии, еиже има Ем'маоусъ. ѡ како, когда боязнь и страхъ обьметъ земьнаго, весе его юстьство абие възмѫштаетъ. ѡ како прѣштение архиерейско въз'мѫти апостольскы трѫты. ѡ како кназь дрьзость прогна апостольскаго лика. ѡ како сверѣпьство владыкъ възмѫти оумъ оученикъ, аша бо сьмрьтьнии сѣдѣтели вьсѣхъ, и якоже агна звѣрие, тако Христоса богооубиници имъше приведоша на дворъ ар'хиерешевъ. тъгда жѧ оустрѣлѣнъ бъстъ връховьнии апостолъ отъвръженїм', Ѩаннъ отиде бѣжавъ, Ѳома невѣриемъ оудръжан' бъстъ, и се два бѣста от' ихъ иджшта, страхомъ рѣста. оубѣживѣ звѣри боязныѫ, отъбѣживѣ звѣри боязныѫ, отъбѣживѣ сьмрьтънъıа затворы. когда се глаголаста къ себѣ, бѣживѣ дрьзости архиерейскы, отъбѣживѣ владъчьна оубиїственъıм ржкы, аште бо и сьмрьти наю прѣдадат', не имавѣ повести поношеньı ихъ, и аште крьви нашем не пролѣютъ, словесы нъı оустрѣлатъ, бѣживѣ архиерейскы ирости, отъбѣживѣ книгъчии прѣштеньı, побѣгивѣ, да не постижена бѫдевѣ, иджшта оуклонивѣ са отъ сего пѫти, да не сьрѣтена бѫдевѣ сверѣпъıими ꙗзъıкы, пастѹха бо оубиша, овьца растрьгижша, кръмьчиѫ оубиша,

сжштинхъ с ѝимъ въ гражинѣ потопатъ. се помышлышшта идѣста, права въ истинж таци вѣша въсѣании при пжти, етеръ бо вѣтръ страха вынѣ вывѣавъ шкоже листомъ въсѣмъ естьствомъ двизлаше. и се, два бѣста отъ ѝихъ иджшта въ тъ дынь· ни третыѧго же дыне прѣбысте, ижже рече имъ, нъ въ тъ часъ, въ ньжи жизньна дрѣвѣ пригвозднша, въ ньжи весьмрьтьналаго съ мрьтвьци положнша, въ ньже господьнѣ оубница запечатьлѣша гробъ, въ тъ дынь идѣлашета, не пожъдаста, ижгда хотѣаше Христосъ испровръшти ада, ижгда хотѣаше погребенъыи отъвръшти дръжимыѧ многодыньнъыѧ залогы, ижгда хотѣаше вычьтенъыи съ мрьтвьци прѣсѣшти гробьнъыѧ печати, ижъда възлегъыи въ гробѣ, шкоже въ чрѣвѣ, хотѣаше отъвалити камыкъ отъ грова, ижгда вычьтенъыи съ мрьтвьци хотѣаше оумрьтвити коустодиѧ, ижгда швь са немоштьнь съторѣлъ съмрьтьнъыѧ затворы, ижгда швь са нагъ хотѣаше плѣнити нечъстивлаго, нъ въ тъ часъ не жьдаста сего видѣти, нъ вѣжаста въ тъ часъ, и бесѣдоваста къ себѣ о васемь семь приключышимъ са, помышласта бо въ себѣ ижже о величѣ дѣании, како сътвории така знамены сътрыпѣ ѧть бъти хоудъыими ржками, како сътвори множьсто чоудесъ изволилъ ѧть бъти, естьство водьноѥ въ вино прѣложивъыи, безмѣрьно множьство отъ малъ хлѣвъ прѣпитѣлъ въ поустыни, прогъналь словомъ множьство бѣсъ, слово испоушталше, и проганыше неджгы, посылаше глаголъ, и отъхождаахж страсти брьнъыемъ обнавъыше зѣници очию, оумьръшам шко съпаштам глашалше, хромъыѧ на теченъе сло-

вомъ зѣваашє, ослабѣвєнаго исцѣливъ дѣлателы одроу своємоу показалъ, походилъ ѥкоже по соухоу врѣхоу моря, боурѫ вѣтрьнѫ оутолилъ словомъ, мтнѣ краи ризы крадѣаше исцѣлєньи, мѣытара апостолъ творѧше, блѫдницѫ плакавшѫ са въ нєбєсъскыи крѫгъ наставѧше. се къ себѣ глаголаста и бесѣдоваста· си дѣла къ истинѫ сѫтъ божиѫ силы, си дѣла далечє сѫтъ съмрьтьна'го естьства, си дѣла въ истинѫ бесъмрьтьна'го сѫтъ а не съмрьтьна, такожде же пакы и мыѩша къ себѣ мынѫ събираашета, плыть ношаашета, и ѥкоже человѣкъ тако живѣаше, идѣ'ше хлѣбъ и жадааше, ходаашє ногама и троуждаашє са, почиваашє и работаашє иоужди естьствоу, съ мѣытари вызлежаашє, и съ любодѣицами живѣаше, досаждаємъ трьпѣаше, и оумалыємъ мльчаашє, страхомъ объѣмъ вѣ въ страсти, и глаголаашє· нъıнѣ доуша моа съмате са, мъ бъıстъ, и не възможе бѣжати, съвазанъ бъıстъ, и не възможе отъбѣгнѫти, осѫжденъ бъıстъ, и не може побѣдити, на дрѣвѣ пригвожденъ бъıстъ, и не възможе съпити, оцьта напоєнъ бъıстъ, и не поилъ въ того мѣсто горесть, копиємъ боденъ бъıстъ, и кравь єго съ водоѫ истече, и пакы человѣчьска и съмрьтьна си въ истинѫ нашего естъства сѫтъ, а не бесъмрьтьна. се помъıшлıашета о вьсѣхъ приключъшинхъ са сихъ, и бъıстъ бесѣдоуѫштема има и съвъпрашаѫштема са, что бъıвъшее и что бѫдѫштеє, и самъ съпасъ приближь са идѣ'ше с нѭма, наста доушевьнъıи крьмчи рѣшити прѣрѣканыа ею, приде правьдноє слньце, и лоучѫ божьства и богоразоумиа простьрѣ на ня, наста искомъıи, и

самъ Їсоус идѣаше с нїма, очи же ею дръжимѣ бѣста не познати его, прѣмѣни има очи обаче тъгда, да не познаета его, хранѣаше бо себе, да авитъ са има на прѣломыении хлѣба. каи сжтъ словеса си, ѥже прѣрѣкаета къ себѣ ходашта и ѥста сѣтьна; аште бо и лъгати хоштета, лице ѥвыѥтъ печаль, рѣцѣта ми, каи сжтъ словеса си, ѥже прѣрѣкаета къ себѣ; повѣдита и мьнѣ бесѣдж, ѥже глаголѣта, бждж и азъ обыштьникъ вашимъ словесемъ, им'же прѣрѣкаета· каи оубо сжтъ словеса, ѥже прѣрѣкаета междоу собоѭ ходашта и ѥста сѣтьна; лице вьпиетъ ѥже о скрыви. отъвѣшта же ѥдинъ отъ нѣю, ѥмоуже има Клеѡпа, и рече к нѣмоу· ты ли ѥдинъ живы въ Иероусалимѣ не разоумѣ бывъшаго, ѥжди ѥже не видѣлъ ѥси; то не слъша ли; да аште очима тоу не бѣ, еда и оушима не слъша; аште и тоу не бѣ, ѥгда са сътвориша бывъшаа, не слъша ли; ни видѣлъ ѥси, ни оуслъшалъ бывъшаго; ты ли ѥдинъ живеши въ Иероусалимѣ, и не оувѣдѣлъ ѥси бывъшаго въ нѣмь; ни ли звагома слъшалъ ѥси; ни ли тварь та наоучила бывъшаго; ни ли стухиа наоучиша та измѣнѣны быша; сльньце свѣта съвлъкъ са облѣче са въ тъмж, лоуньскаа красота напрасно омрьче, опона цръкъвъная на платы раздъра са, дьнь въ ношть са прѣоблѣче, каменые на оукроухы распаде са, адова дръжава съвазана бъстъ, и не оувѣдѣлъ ѥси бывъшаго; тольма, ѡ мжжоу, дръжимъ ѥси невѣдѣниѥмь, да сего не разоумѣеши; еда странникъ ѥси сихъ мѣстъ; ѥда нъıни пришълъ ѥси въ градъ сь; ѥкоже мьнивѣ, ниого азъıка ѥси, аште сего не оувѣдѣ· тварь

измѣни са, и не възможе ли възърѣти; ты ли ѥдинъ живеши въ Иероусалимѣ и не разумѣ бывъшаго въ нѣмь въ дьни сиа; онъ же рече· кое дивно дѣло наиде на житые стоуж'де съмрьтьноуоумоу ѥстьствоу; ави са твари; кою; ѥже васъ ради прѣстрадахъ и сътрьпѣхъ, да васъ съпасж, оваче кое наоучита ма, аште что дивно отъ человѣкъ' сътворено бысть. оукажита ми, аште что ново ави са въ твари, кою; рече Клеопа· не съльгахъ, рече, w мжжоу, ико странникъ ѥси сихъ мѣстъ, аште от'нжда не съвѣси, рьци ми, аште ли ѥже о страсти тъчьк не вѣси, томоу та наоучѫ. онъ же глаголаше· кое; послоушан, мжжоу, абые има и отьчьство ѥже о Їсоусѣ назарѣнинѣ· Їсоус именемь назарѣнинъ родомъ бысть мжжъ пророкъ, ѱаноѥ ськоньчавам и о кждштнимъ оуча, иже бысть мжжь пророкъ, о нѣмже Захария глаголаше· есе мжжь, вьстокъ има ѥго, ѥдинѣмъ словомъ отъгона страсти, ѥдноѫ бесѣдоѫ прогона неджгы, иже бысть мжжъ пророкъ сильнъ дѣломъ и словомъ, мороу прѣшталаше, и оутишалаше са, сильнъ дѣломъ и словомъ, съ проказы съвлѣче ѥкожѥ съ ризы, сильнъ дѣлы повелѣваше вѣтромъ, и оустжпаахж, сильнъ словомъ касаше са жъгомъимъ огнѣмъ и хладни бываахж, сильнъ дѣлы глаголаше адови и їзношаше тьлѣньнъıм, сильнъ словомъ възмъ пать хлѣвъ прѣкрьми множьство, сильнъ дѣлы слово слова разорилъ, и тлъпы бѣсъ въ свинна посылаше, сильнъ словомъ касаше са соусѣржцѣ, и тъгдажде на слѫжьвж отъсылаше, сильнъ дѣломъ проклинаше смоковьницж, и

їсѣхѫ́ѣше, сильнъ словомъ врѣнимъ помазаше очи и просвѣщташе зрака, сильнъ дѣлы ар'хиерейска свѣта словъмъ остроушаше, сильнъ словомъ и дѣлъмь водъиаго тржда строуѧ изълиѫ, сильнъ словомъ и дѣломъ, прихождаахж архиереи ископшаѭште его, и ѥдиѣмъ словомь онѣмѣше ѧ, ѥгда хотѣахж имъ окоусы творити, оученици ѥмоу въıваахж, ѥгда хотѣахж что от ѥго оучити са, знаменьи от ѥго проша'хж, нъ слова разорило, и остроуше сѣвѣтъ ихъ, сильнъ словомъ и дѣломъ прѣдъ богомъ и вьсѣми людьми, того прѣдаша архиереи и кнази на осжденые сьмрьти, и пропаша и не осжденаго, на сжданıи поставиша, ıако осждıма прѣдъ Пилатомъ поставиша ıакоже зълодѣи Канафѣ, съвазаша ржцѣ ѥго сътворьшоу толико чоудесъ, пригвоздиша нозѣ ѥго, прѣсѣкъшии кльıı морьскъıѧ, повѣсиша жизнь на дрѣвѣ, остроуıша, ıеже не оубııши, заклаша копıемъ, отъврѣгоша, ıеже не лъжепослоушьствоуıеши, и сѣвѣдѣтельствоваша лъжи, прѣдаша и на осжденые сьмрьти, и прѣдастъ и Пилатъ вивъ, и ѧзъıкъ вьпııше· вьзьми, пропııи и. мъı же надѣахомъ са, ıако тъ ıестъ, ıже ımать ıзбавити Издранлѣ. ѡ како Лоука вьсь страхъ клеоповъ поманилъ ıе рече сатъ· мъı надѣıемъ са, нъ мъı надѣахомъ са, ıако тъ ımать ıзбавити Издранлѣ, мънѣхомъ, рече, ıако тъ съпасетъ ѧзъıкъı, радовахомъ са, ıако тъ съпасетъ люди, ıакоже мьı ѫ, въ ıечаные ımѣаше Клеѡпа, ıеже о Христосѣ, коле же глаголавъшоу Клеѡпѣ глагола има Їсоус· ѡ неразоумьııа и моудьııа срьд'цемъ вѣровати о всемъ, ıеже глаголаша пророцы,

не тако ли подобаше пострадати Христосоу; добро нарѣчемъи стран'никъ оучаштиїхъ оучитъ, добрѣ хота оувѣдѣти оучаштинихъ онѣмышетъ· ѡ неразоумививи и моуд'ніи срьд'цемъ, ѥко не вѣроваете пророкомъ, ѥко сице подобаше пострадати Христосоу и тако вънити въ славѫ своѭ. начьнъ же отъ Моисеа и отъ вьсѣхъ пророкъ съказаше има въ вьсѣхъ кънгахъ себе ради, ѥко сице подобаше пострадати Христосоу, начьнъ же отъ Моисеа, дроугаго божиѭго, врѣха пророкъ, прьвоуоумоу начрьтавьшоу писма, не прьва сътворилъ богъ небо и земьѭ, оучаше нхъ Моси рещти, оузьрите жизнь вашѫ висимѫ прѣдъ вами, и повѣшенъ рече· азъ ѥсмъ жизнь и въскрѣшеньѥ. Иеремиа рече· поражѫ пастѣха, и разно понджтъ овьца, и пораженъ рече· азъ ѥсмъ пастоухъ добрѣи, аште и вы отъбѣгосте страхомъ дрѣжими. Дауидъ рече· ядыи хлѣбъ моихъ възвеличилъ ѥстъ на ма прѣльштеньѥ, и самъ на вечери глаголаше· ѥдинъ отъ васъ прѣдастъ ма. прьвѣѥ страсти глаголаше· нѣыни доуша моа съмате са, и въ страсти глаголаше· нѣыни приде часъ, да прославитъ са сынъ чловѣчьскыи. Дауидъ рече· даша въ ѧдь моѭ злъчь, и въ жаждѫ моѭ напоиша ма оцьта, и напоенъ глаголаше· есе, съконьча са такожде и ѥже въ страсти Дауидъ прѣжде ѹга· положиша ма въ ровѣ прѣисподьнѣимъ, въ тьмнѣихъ и въ сѣни съмрьтьнѣ, Псалъ ѥже о въскрѣшеніи· въстани, доуше, сѫди земи, Їѡковъ съпавъ ѥко левъ, и въста ѥкоже скумьнъ, Їѡна, три дни въ китѣ поживъ, тридневьноѥ въскрѣсеніе ѥго проображаше, Дауидъ ѥже о въсхожденіи въ прав'дѫ провьстрѫжи·

възнде богъ въсклицаньемъ, господь въ гласъ трѣбѣ, томоу слава и тѣмь богоу и отьцоу и доусѣ сватѣѣмь ижоже ис прьва нъıнь и присно и въ вѣкъı вѣкомъ амин.

Іан'на архиепископа костатина града златооустаго слово на сватыѣ пасхѫ.

Радоуите са о господи вьсегда, възлюбьıенаа братье, и пакъı рекѫ, радоуите са, господь близъ, ничимже не пьцѣте са, господь из мрьтвъıихъ въсталъ, и с нимъ народъ многъ сватъıихъ· праздьнъıствоуимъ оубо въ сласть и цѣломѫдрьствьно, съ во въ истинѫ дьнь, иже сътворилъ господь· въздрадоуим са и възвеселимъ са въ нь, проповѣдимъ съпасьнаго дьни паматие, проповѣдимъ с'паса нашего въскрѣшенье, паче же наше съпасение, възъпиимъ, проповѣдимъ оумрьштвеные диволово, нечистъıхъ вѣсъ плѣнение, съпасеные крьстиньско, въскрѣшеные мрьтвъıихъ· въскрѣшеньемъ бо христовомъ оугаснетъ гѣшна огньна, чрьвь же неоусъıпами оумираетъ, адъ матетъ са, дивволъ сѣтоуетъ, грѣхъ оумрьштвьıетъ са, доуси лжакавьнии прогонимии бъıваѫтъ, земьнии на небеса въсходатъ, сѫштни въ адѣ свобождени бъıваѫтъ отъ жзъ дивволѣ, и къ богоу прибѣгаѫште глаголѫтъ дивволови· къде ти, съмрьти, жало; къде ти, аде, повѣда; вина

же намъ есть сватаго праздьнества и тръжьства сего Христосъ, иже и їсходатанникъ есть намъ вьсѣхъ добръ, тъ бо ис прьва ны сътворилъ отъ не сжштаго вь сжштеѥ приведъ, тъ и ны гыбнжшта съпаслъ, оумрьштены оживилъ и непризнина противьства отатъ, тъ рабы ны сжшта грѣхоу свободь авилъ, загладивъ наше ржкоѫаныѥ· Христосъ ны, рече, искоупилъ отъ клатвы закона, бывъ за ны клатва. за ѥже достоитъ и намъ рещти, что въздамъ господеви за вьсѣ, ѥже въздалъ ѥси нам'; богъ сы иночадъ человѣкъ насъ ради изволилъ бъти, и бысть послоушливъ до смрьти, да ны отъ вѣчьныа смрьти избавитъ, въ рабиї образъ са облѣче ангельскыи владыка, плъть приатъ богъ слово, и человѣкъ ивьше са съобразьнъ и равноестьствьнь отьцоу, вьсе прѣстрада, да ны отъ неправды работы изьметъ, и отъ нечьстны избавитъ. сего ради сътрьпѣ пострадати плътьмь подадитель нашего живота, сего ради и погребенъ бысть источникъ бесьмрьтиа, да смрьтьныимъ присно сжшты животь подасть, и паки же по земи добро твора, исцѣлѣа человѣчьскыа страсти· недостоино же отъ богоборьць жидовъ въспримаше възмьздиа. господь же нашъ Їсоу Христосъ за многыѥ благость прокаженыа очишташе, слѣпыимъ видѣнье даше, хромыа цѣлиаше, бѣсы проганиаше, Лазара четверътодьнына из мрьтвыихъ въставилъ, отъ пати хлѣбъ пать тысжштъ насыштъ, по мору ходилъ, водж въ вино прѣложилъ, кръвоточицж ицѣлиалъ, дьштерь архисунагога оумьрьшіж оживилъ, и їнѣхъ многъ таинъ достоина чоудесъ сътворилъ· жидове же завистыѥ и дьвьндиемь обьяти

овогда каменіемъ бишѫ господа, дроугонци же окоушлаѫ съ стѣнъ съринѫти, коньчѣіе же и на кръстъ приведоша и· нъ господь нашь Їсѹ Христось не подражилъ злобѣ хоулънъıихъ жидовъ, нъ и плешти свои дашше на раны по пророчьскоумоу и лание свои на заоушенья, и не отъврати лица своіего отъ стоуда плеванья, и коньчѣе ıако овьча на заколенье приведенъ бъıстъ, и ıакоже агна прѣдъ стригѫштиїмъ іего безъ гласа, не противи са, не прѣрѣкам· хоулнмъ не къзъхоулıаше, стражда не прѣшташе, прѣдаше же себе сждаштоуоумоу въ правьдѫ· не приде бо въ прьвоіе пришьствие мѫчити и казнь сътворити невѣрънънмъ, нъ въсхотѣ длъготрьпѣліїмъ и трьпѣньемъ наставити заблѫждъшнихъ на истинѫ. и оукѣжда господьнѫ благость великѫѣ· хоулıаѫ іего жидове и глаголаѫ к нѣмоу· бѣсъ имаши, господь же дльготрьпѣливъ съı бѣсъı проганıаше· жидове на лице господьне плеваѫ, онъ же слѣпьца ихъ цѣлıаше, жидове Христоса каменьемъ побиваѫ· Христосъ же хромцемъ ихъ теченье даровааше, и вселичьскъı съконьча добро творя досаждаѫштнмъ емоу и въ зълъ мѣсто добро даровам не похвалъıштиїмъ тѣмъ и скврънънънмъ чловѣкомъ. кротко же трьпа клеветъı и немоштьнъ мнимъ бѣ приемьан чьсть отъ аггѣлъ. и да не продьлѫ слова, да прндемъ къ самѫ главѫ вештиї, коньчѣе же веденъ бъıваше на кръстъ и на съмрьть славънъıи цѣсарь, и пригвожденъ бъıстъ на дрѣвѣ славнмъı херовимомъ и серафимомъ и въсѣми силами аггѣльскаѫ покланънье приемьа. си оубо кротъко подъмъ же и пострада намъ прѣдъѱанье подаа и оучи-

трѣ кротости бывам. сего ради оубо и мы дльж'ни
иесмъ трьпѣти зълыихъ человѣкъ прѣштенья. нъ и на
кръстѣ повѣшенъ бывъ больша дѣла и множаиша чоу-
деса показалъ, да понѣ тако оуставитъ богомрьзькыихъ
нѣстовьство, да не имѣжтъ вины невѣрья, ни да глаго-
лжтъ, ико проста человѣка пропахомъ. пръвое оубо съ-
трьпѣ Христосъ пропатъ быти, да вѣсы сжштам на
аерѣ проженетъ· повѣшенъ бысть на дрѣвѣ, да бывъшьи
древьые грѣхъ дрѣвомъ человѣком' ицѣлитъ. прободенъ
же бысть и копьемъ въ ребра за приатжж отъ реброу
адамовъ женж, за иеже оубо змиї Єугж прѣльстилъ, Єуга
же прѣстжпити Ѧдама сътворила, изиде же отъреченнье
на обою, и оуцѣсари са смрьть отъ Ѧдама до Моса и
на съгрѣшьшнїхъ. сего ради прободена быша ребра, да
оувѣмъ, ико не тъкма мжжемъ принесе съпасеные
страсть христосова нъ и женамъ· Ѧдамъ бо пръвъ съ-
зъданъ бысть, по томъ Єуга, и Ѧдамъ оубо не прѣль-
штенъ бысть, жена же въ ослоушанїї бысть, съпасена же
бждетъ пръжитьемъ чадъ. къим же пръжитьемъ чадъ;
не пръжитиемъ ли чада марнїна; та бо Христоса съпаса
пръжитъ не съ мжжемъ бывъши, ихоже Исаиа послоушь-
ствоуетъ, нъ доухоу сватоу осѣнѣшоу ѭ, ихоже ар'хан'-
гѣлъ Гаврнїлъ благовѣстилъ· сем оубо ради вины и ребра
прободена бываѭтъ христова, да и прѣжде речена ста-
нжтъ и таинда крьштеныа проповѣдана бждтъ, и благо-
дѣтъ хоташтиа васиати. истече бо кръвь и вода издребръ
хръстовъ, да и ржкоуганые грѣхъ нашихъ загладитъ, и
кръвьж иего очистимъ са, и породж въспримемъ. ѡ велыа
таина, покаялъ са разбонникъ, водѣ обрѣсти са, да са

крьститъ, на крьстѣ висѣвше, не бѣ никакоже образа крьщеньа, ни источника, ни езера, ни дъжда, ни творащаго молитвы, вьси оубо оученици разбѣгоша са за страха июденска· нъ не не имѣ Їсоус водьı, нъ и на крьстѣ висимъ сьдѣтель водъ бьıстъ· по нѣже оубо не бѣ како въ цѣсарьствье небес'ное вьнити разбоиникоу безъ крьщеньа, подобаше ємоу покаавъшоу са не лишити са крьщеньа, водж и крьвь источи отъ прободенъıихъ ребръ свонхъ съпасъ, да и разбоиника свободитъ отъ належащтихъ ємоу зълъ, и крьвь своѭ избавьенье бывъше вивтъ имжштиїмъ на нѣ надеждж· аште бо крьвь юньча и козьла и попелъ юница кропимъ осквьнѣнъıихъ сватитъ на очищтение плъти, колми паче крьвь христова и спаса нашего очищтение бьıстъ вьсѣмъ крьстианомъ. аште речетъ ти кто отъ невѣрнъıхъ· по что пропатъ бьıстъ Христос; рьци ємоу, да бывъшии грѣхъ въ породѣ дрѣвомъ разоритъ. аште речетъ ти· по что же и трьние носилъ; рьци ємѹ, да трьние и вльчьць адамово искоренитъ, онъ бо стенати и трасти са осжденъ бьıстъ и трьнье и трьние и вльчець дѣлати, Їсоус же человѣколюбьць сы, хота промьıслити за своего сътворенья, вьсе пострада насъ дѣлъма, да мы отъ осжденья свободь бждемъ, якоже породи са отъ жены, да привъшии грѣхъ человѣкомъ отъмьıетъ· такожде и трьнием вѣньчанъ бьıстъ, да въздѣланжь зълѣ земьıж грѣхомъ своимъ послоушанием кротчѣишж сътворитъ. аште ти речетъ· по что злъчь и оцьтъ испилъ; рьци ємѹ, да мы смьртоносьнъ ждъ змиинъ изблюемъ, та бо злъчь сладость бьıстъ намъ и нсцѣлѣнье. аште ти

речетъ пакы невѣрьныи· по что пристжпаѣште на колѣноу поклонѣахѫ са емоу; рьци емоу, да ї не хоташте поклонатъ са емоу жидове, и не по волѝ повѣдатъ цѣсарьствие его на земи. нъıны оубо ржгаѣште са покланıѣтъ са не вѣдѫште, еже творѣахѫ, въ бждштее же вьскрѣшеные вьсѣко колѣно поклонитъ са небесьскъıихъ и земьнъıихъ и прѣисподьнїихъ, и вьсѣкъ ѧзъıкъ исповѣстъ са, ıако господь Їсоу Христосъ въ славѫ бога отьца амнинъ. иматъ же и плаштъ тъ инѫ притьчѫ, не тъкма бо цѣсарьство образоваше, нъ и кръвопаденые и оубїйство жидовъ ıавъıше, даша же и прьсть въ ржцѣ его, да вьпишѫтъ са грѣси ихъ. се оубо христоборци творѣахѫ не разоумѣѣште пропинаема, паче же волѣѣ ослъпше, тварь же не разоумѣ своего зиждителя и творьца, ед'наче бо съпасоу на крьстѣ висимоу, видѣвъ чоувьствьное сльньце Христоса правьднаго сльньца досаждаема безакон'ники, нъ тръпа дръзость отъбѣжа омрачивъ земьѣ, безаконьно сѫште просвѣштати очи твораштиїмъ прѣвелико безаконье. не тъкма же сльньце бѣжа, нъ и земьıа трасѣаше са, не трьпашти безаконьıа жидовьска; показаѣшти же и оучашти, ıако богъ бѣ пропинаемъıи, тѣм' же и не трьпѣаше, нъ негодоваше не хоташти носити на себѣ богомръзъкъıихъ жидовъ· не сице бо брата оубивъ Каинъ оскверьни земьѣ, не сице оутажилъ земьѣ стлъпотворение словъ, ни сице оскверьниша ем неправ'досътвореннимъ содомьıне, ни сами, циї сътвориша идолъı отъ йеѫ, не сице оутажъчила ѣ кръвь захаринна, ıел'ма жидове нечьстие се великое сътвориша, сего бо дѣльма и жесто-

кое каменіе са распадаше, да оувѣдатъ, ѩко тъ ѥстъ доуховьныи и живъи камык', пиѭхъ бо, рече, отъ доуховьнаго послѣдоуѭшта камыка, камыкъ же бѣ Христосъ, ѡ неразоумыи жидовъскаго, каменые распаде са, и ти не чоуѭтъ, бездоушнаа движатъ са, и доушевьнии не вѣроуѭтъ, опона црькъвьнаа раздъра са, да поустота ѥго ѩвитъ са, раздьра бо са опона, и обнажена бъіша црькъвънаи за рекшаго Христа, се, оставьіенъ бъіваатъ вамъ домъ вашъ поустъ, опоустѣ бо вьсечьстьноѥ жидовьскоѥ за христооубииство, и живѫштиї въ градѣ и въ црькви анг҃ли отидоша отъ тѫдоу, и прѣидоша въ црькъвь, многа же тѣлеса оусъпшиїхъ сватъıхъ въсташа съ Христомъ, да оувѣмъı, ѩко Христосъ оумьръ не ѥдинъ въстанетъ, нъ вьсѣхъ оуп'ваѭштиихъ на нѣ вьскрѣситъ. се ѥстъ чьстъныи начатъкъ праздьника пасхы, и си сѫтъ таинъı христианомъ ѡ вьскрѣшении мрътвъıихъ и жизни бѫдѫштаго вѣка праздьноуѥмъ. сего ради оубо праздьноуимъ не квасомъ зълобъı и лжкавьствиа, нъ опрѣснъкъı чистотъı и їстинъı, вѣроуѭште въ отьца и сына и сватаго доуха, въ троицѣ ѥдиноѥстьствьнѣ и несътворенѣ, вѣроуѭште ѡ вьскрѣшении, чаѭште господа пакъı градѫшта оуже не съмѣрена, нъ славьна съ свѣтьлостьѭ небесъскоѭ, съ свѣтълъıми анг҃елъı, съ тржбоѭ и страхомъ, и радостиѭ же сватъıихъ и правьднъıихъ, страхомъ же неправьдьнъıихъ и грѣшьнъıихъ. богъ же мира вьсѣх да нъı съподобитъ вьскрѣшению сватъıихъ дѣлъı благъı дешенъı и правоѭ вѣроѭ, ѩко томоу слава и дръжава въ вѣкъı вѣкомъ амин.

Сватаго отьца нашего архиепископоу̀ пъ̀въ-
ша костантинъ̀ града Їѡанна златоустаго
слово на трид'невное въскрѣшенье господи
нашего въ понед'ѣльникъ.

Добро юстъ врѣ̀ма дънѣсь въсѣмъ намъ въз'пити ре-
ченоюе блаженъıимъ Даѵидомъ· кто възглаголѣтъ силъı го-
сподьн̂а, оуслъıшанъı сътворитъ въса хвалъı иего; ее
намъ приде възлюбъıеное и сънасное празденьство, въс-
крѣсънъıи дънь господи нашего Їсѹ̀ Христоса, мирънаи
вина, съмиренъıи начатъкъ, коренни отатъıе, разоренъıе съ-
мрьти, побѣжденъıе дньволово· дънесь анг̀ели съ чловѣ-
къı размѣсиша са, и носаштии тѣло съ бесплътънъıими
силами пѣтиюе въспѣваѭтъ, дънѣсь разори са дньволово
противьство, дънѣсь жзъı съмрьтънъıа раздрѣшенъı бъı-
ша, адоваи побѣда ис'чезе, дънѣсь добро юстъ врѣ̀ма
пакъı рѣшти пророчьскъıи онъ гласъ· кде ти, съмрьти, жа-
ло; кде ти, аде, побѣда; дънесь мѣдънъıа врата сломи вла-
дъıка нашъ Христосъ и само съмрьтноюе лице исказиаъ.
по что же глаголѫ лице само; има иего прѣложилъ, ижже бо
съмрьть не съмрьть глаголѣтъ са, нъ оус'пенъıе и съйъ,
прьвѣюе бо пришьствиа Христосова и сълаза спасова и
само има съмрьти страшно бѣ, бъıвъıи бо прьвъıи чло-
вѣкъ за велика запрѣштениа симъ осжжденъ бъıваше,
сатъıша· въ ѥ̂ижде дънь ѣси, съмрьтьѭ оумреши. и блажен-
ъıи же Їѡвъ симъ именемь нарече глаголѧ· съмрьть мѫ-
жоу покои, и пророкъ Даѵидъ глаголааше· съмрьть грѣш-
ънъıихъ зъла, не тъчьıѭ же съмрьть нарицааше са

раздрѣшенъıе доуша отъ тѣлесе нъ и адъ· послоушаи бо патрнар'ха Иакшка глаголѧшта· сънесете старость моѭ съ печалиѭ въ адъ, пророка же пакъı зинѭ адъ оустъı своими, и пакъı иного пророка глаголѧшта· избавитъ ма отъ ада прѣисподьнаго, и многашди обраштеши въ ветъхъıхъ кънгахъ съмрьти ада наричемо прѣставьıенъıе ıеже отъ сждѣ. по нѣже оубо съблазоу коньчина бъıстъ, въскрѣшенъıе наста, и чловѣколюбьц' владъıка ново и странно житие въ жизнь нашѭ вънеслъ, оуже бо за съмрьть оусъıпенъıе и сънъ глаголетъ са прѣставьıенъıе ıеже отъ сждѣ. отъ кждоу же ли се ıестъ; швѣ послоушаи самого Христоса глаголѧшта· Лазаръ дроугъ нашъ оусъıпе, нъ идѭ вьзбоудитъ ıего. шкоже бо намъ оудобь ıестъ възбоудити и въставити, такожде и овьштѣмоу нашемоу владъıцѣ омьрѣшам гласомъ въставити· и по нѣже ново бѣ и дивъно реченое имъ, ни оученици же разоумѣша вѣшталаалго, дондеже сънидѣ въ немошти ихъ, и швѣ издрече, и въселеньскъıи же оучитель блаженъıи Павьлъ пиша солоушнаемъ рече. не велѭ вам' не вѣдѣти о оусъпьшнїхъ, да не скрьбите шкоже и прочнї не имѭштин надежда, и пакъı инде оубо· оусъпьшии о Христосѣ погъıбоша ли; и пакъı· мъı живии оставъıшеи не постигнемъ оусъпьшнихъ, и їнъде пакъı· аште бо вѣроуемъ, ıако Їсоус оумрѣтъ и въста, такожде и богъ оусъпъшнїхъ Їсоусомъ приведетъ съ собоѭ. видѣ ли въсьде оуже оусъпенние и сънъ съмрьтъ наричемѭ и їмѣѭштеѭ прьвѣıе сего страшьно лице, нъ и небрѣгомѭ по въскрѣшенни бъıв'шѭ; видѣ ли, коль свѣтьло въскрѣшеньıи побѣжденъıе; тѣмь прѣмногам шлагам вънесена бъıша, тѣм'

прѣльсть демонѣскаꙗ разори са, тѣмь ржгаемъ са съмрѣти, тѣмъ прѣзьрнмъ нꙑнѣшьнѣе житье, тѣмъ на лежанье бждѣштнихъ идемъ, тѣмь тѣло носаште ничимьже мьнѣ бесплътьнꙑихъ имамъ, аште хоштемъ, дънесь малꙑмь наша побѣдꙑ бꙑша, дънесь владꙑка нашъ на съмрътьнжѣмь побѣдж поставивъ и дивволово противъство разоривъ, пѫть на спасенье вьскрѣшеннимъ дарꙑствовалъ, вьсн оубо радоуемъ са, играемъ, веселимъ са· аште бо и владꙑка нашъ побѣдилъ и побѣдж поставилъ, нъ обьште веселие и радость и намъ рабомъ бꙑстъ, нашего бо ради съпасенья вьсе съдѣлалъ, и їмже насъ прѣвра дивволъ, тѣмь оудолѣ немоу Христос, то само оржжие вьзатъ, и тѣмь его прѣвра. како ли; послоушан· дѣва и дрѣво и съмрьть нашего побѣжденья бꙑша образи· дѣвоѭ бо бѣ Сꙋа, не оу бо бѣ мѫжа познала, егда прѣльсть приматъ, дрѣво бѣ, запрѣштение еже на Ѧдамѣ съмрьть. видѣ ли, како дѣва и дрѣво и съмрьть бꙑша намъ образи побѣжденья; вижд же пакы, како и побѣдꙑ тижде бꙑша образи· въ Сꙋгꙑ мѣсто Марии, въ дрѣва мѣсто еже вѣдѣти разоумно добра и зъла дрѣво крьстьноѥ, въ с'мрьти мѣсто адамовꙑ владꙑчьни' съмрьть. видѣ ли, имиже побѣдил', тѣмижде побѣдима; дрѣвомъ прѣвра Ѧдама дивволъ, крьстомъ оудолѣ дивволоу Христос, оно оубо дрѣво въ адъ сълаше, крьстьноѥ же дрѣво и ошьдъшиїхъ отъ ада пакы възъваше, оно оубо якоже плѣнника и нага крꙑше, нь се побѣдителя нага пригвождена на въсоче вьсѣмъ показоваше, и съмрьть она и ошъдъшиїхъ понѣ и осѫждаше, нъ си и ошъдъшинхъ прьвѣѥ ѥм въ истинѫ вьскрѣсила. кто възглаголѣтъ

силы господьня, оуслышаны сътворитъ выса хвалы его; отъ смрьти быхомъ весьмрьтьни, се естъ кръстьное исправьение, се естъ выскръсение великое ивьение· дьньсь аггели игражтъ и выса небесьскым силы веселатъ са, оуслаждаемы о спасении обьштаго рода человѣчьскаго, аште бо о едномь грѣшницѣ каижти са радость бываатъ на небеси и по земи, кольми паче о сьпасении выселенъм, дьньсь человѣчьско естъство отъ дивола противъства свободивъ на прьвое доброродие вьзведе, егда бо оузьрж начатъкъ мои, сице оудолѣвьшъ смрьти, оуже не боиж са, оуже не страшж са противнаго, ни на немошть своиж озираиж, нъ помышлыиж побораштаго ми неиздреченж силж, прѣдолѣвъ ибо противъствоу смрьти и высж крѣпость его отъимъ, что оуже не имать сътворити о тоуждерожденни, егоже образъ въспримъ, многомъ милосрьдиїмъ съподобилъ, и тѣмъ брань съ диволомъ сътворити; дънесь радость вьсьде по выселѣнѣи и веселие дѹховьно и ангелъ и высѣхъ вышьнихъ силъ съборъ за человѣчьскаго сьпасеныа веселатъ са. помысли оубо, вьзлюбьене, велиество радости, ако и въ и выса вышьнам силы съ нами праздьноуижтъ, съликъствоуижтъ бо благыимъ нашимъ, аште бо и наша благодѣть есть иже отъ владъыкы, нъ и тѣмь сладость бываатъ· сего ради не стъидатъ са съ нами праздьноватн самъ владъыка, тѣм же и намъ не стъидитъ са съ нами праздьнъствовати. по что же рѣхъ· не стъидитъ са и желаютъ с нами праздьнъствовати; чим же се ивѣ есть; послоушаи самого глаголжшта· желанииїмъ вьжделѣхъ пасхж сьиж съ вами исти· аште оубо пасхж

вьждельѣлъ шсти, швѣ юстъ, шко и съпразд'ньствовати. ѥгда оубо оузьриши не тъкма анг҃елы нъ и ар'хагг҃елы и вьсь съборъ небесъскыихъ' силъ нъ и самого владыкж аг-г҃елъ с нами праздьноуѧшта, кою ти слово недостатъкоуѥтъ на веселиѥ; никтоже оубо бжди драхлъ дьнься за ни-штетж, праздьньство бо юстъ доуховьно, никтоже богата величаи са богатъства ради, ничсоже бо отъ имѣнии можетъ вънести въ праздьнъство се, въ вънѣшьнїихъ бо праздьньст'вїихъ житиискыихъ глаголѫ, въ нихъже много величаньѥ и вънѣш'нїимъ одѣянїимъ и многомъ различнїимъ трепезы, в'сегда оубо тамо оубогыи въ оу-нъыни и драхльствѣ бываатъ, богатыи же въ сласти и въ веселии. по что же; шко овъ свѣтло одѣниѥ носитъ, и богатж трепезж поставьшюетъ, оубогыи же ништетошк вьзбранѥнъ бываатъ тожде любѣзнѥ двити· сьде же ничсоже таковааго, не вьсѣми тажде лѣность отъвръ-жена юстъ, ѥдина же трепеза и богатоу и оубогоумоу и рабоу и свободѣ· аште и богатъ ѥси, ничимже ваште съ-твориши оубогааго, аште оубогъ ѥси, ничим'же мьнѣ имѣти имаши богатааго, ни ништеты ради оумалитъ ти са радость доуховьнаи, божии бо юстъ даръ и не вѣстъ разньства лицъ. то по что глаголѫ богатоу и оу-богоуоумоу тажде трепеза прѣдъстоитъ; самомоу носа-штоуоумоу вѣньць и баг'ра имѣѭштоуоумоу, прѣдръ-жаштоуоумоу власть вьселѥньѥмъ и ништоуоумоу проса-штоуоумѫ милостыня тажде трепеза прѣдъстоитъ. та-ци бо сѫтъ дарове доуховьнии, не по саномъ раз'дѣли-ютъ обьштениѥ, нъ волеѭ и ѩзволѥнним'. съ тѣм же дръзновенниимъ и чьстьѭ и цѣсарь и оубогъ и наслажде-

ние и обьштение сихъ божии тайнъ пристжпающтъ. что же глаголѫ, съ тоѭ частьѭ; многаш'ди оубо бы съ множащемъ дръзновениимъ. по что же; ꙗко цѣсароу бо одръжимоу печалми имѣнья и многами тѫгами обьятоу, ꙗкоже въ пѫчинѣ сы, тако же вьсѣми различнами влъпами оукрѣпьшютъ са, и многы притваряютъ грѣхы· оубогыи же отъ всего сего свобода юстъ, онъ оубо нѫждьноѭ тъчьѭ пиштеѭ печетъ са, и беспечально и бескр'ьно житие живъ ꙗкоже въ пристанищти и въ отишии сѣда, съ многомъ говѣнием къ трепезѣ пристжпаютъ, и не тъчьѭ се нъ и отъ инѣхъ многъ различьна оугьныя раждаютъ са праздьнъствоующтиимъ о житиистѣхъ праздьньствиихъ. пакы же тамо оубогыи оубо въ драхльствѣ, богатьи же въ веселии не трепезы ради тъчьѭ и множьства, нъ и ризъ дѣлма свѣтълыихъ и величанним одѣньа. иже оубо трепезы ради страждѫтъ, тожде и ризъ дѣл'ма приемьютъ, иегда бо оузьритъ богатааго оубогыи въ многоцѣнноѭ одеждѫ одѣна, оустрѣлень бъістъ печальѭ, окаялъ себе, тъмами примъислилъ, сде же и самое оугьнние отдто бъістъ, юдина бо вьсѣмъ юстъ риза одѣныя спасноѭ, и въпиютъ Павьл' глаголѫ· ꙗлико въ Христоса крьстисте са, въ Христоса облѣкосте са. не мозѣмъ оубо посрамити праздьньства сего, молѫ са, нъ достоинѭ мждрость данъиихъ намъ отъ доуховнааго дара вьсприимше не въдадимъ себе пьяньствоу и анхождению, нъ разоумѣвъше нашего владъкы прѣчьсть, ꙗко и богатъім равно почьте и рабы и свободы, и на вьсѣхъ обьштъ даръ изліи, въздадимъ благодѣтелеви ѩ

бывъшимъ на насъ милостъ въздаяніе довольно, житіе оугодьно и доушъ трѣзвѣ и въстанивѣ. се праз'дьньство и тръжьство не имѣньи трѣбоуютъ' не брашна, нъ волѣ единѣ и сьвѣсть чистѣ, нѣстъ нич'соже телесьна коупити, нъ вьсе доуховьно, послоушаніе божнї словесъ, мольбы отча, благословествены иереи, божнихъ неизъдреченъ таинъ обьштеньи, мира и единѣеныє и доуховьнъıм дары и достоины даѣшталаго любьзналаго даланьи. праздьнъıствоуимъ оубо праздьньство се, вь нѣже въста господь, въсталъ бо и вьселенѣ съвьставилъ. то оубо въсталъ жзы съмрьтьнъıм растрьгнѣвъ, нъı же вьскрѣсилъ пленица нашихъ грѣховъ раздрѣшивъ. съгрѣшилъ Ѧдамъ и оумрѣтъ, не съгрѣшилъ Христосъ и оумрѣтъ. ново и прѣславьно, тъ съгрѣшил' и оумрѣтъ, сь не съгрѣшилъ и оумрѣтъ· чсо дѣлма и по что; да съгрѣшивъıи и оумьръıи не съгрѣшивъшиїхъ възможетъ отъ жзъ съмрьтьнъıихъ избавити. такожде многашди и о длѣжнъıихъ имѣнием бываетъ· длъж'нъ бѣде нѣкто комоу сьребромъ, и не иматъ чимъ жласти, да того дѣлма мтъ бъıваатъ, и иже не длъженъ съı, могъı же жласти, давъ отъпоуштаютъ повиннаго· такожде и о Ѧдамѣ бъıстъ и о Христосѣ бъıстъ· длъженъ бѣ Ѧдамъ съмрьтьи, и дръжимъ бѣ дьıволомъ, не бѣ длъженъ Христосъ, ни дръжимъ бѣ, жладе съмр'тиѣ за дръжимаго, да оного отъпоуститъ отъ съмрьтьнъıихъ жзъ. видѣ ли вьскрѣшенъıи и їсправьенъıи; видѣ ли владъıчьнѣ человѣколюбие; видѣ ли велиїство благодѣаньи; не бждѣмъ оубо не похвалаште такого благодѣтели, ни по

нѣже постъ мимо шълъ, оунълы бѣша, болш'ми доуша не сътворимъ прилежаные, да не плъти обнищающи та немощьнѣиши бждетъ, да не о рабѣ пекжште са госпожда не брѣжемъ. каа бо польза, рьци ми, лнхо потрѣбы надъимати са и довлъствѣ прѣвьзиджштоу; се и тѣло гоубитъ, и доушевно благородиие прѣдаетъ· нъ въ потрѣбѣ и довлъствѣ станѣмъ, да съ доушеж и тѣломъ достоиное съконьчанмъ, да не събраное постомъ напрасно вьсе погоубимъ. ѥда бранж ли пишта и . . . . . ѣ . .; не бранж сего, нъ оучж лнхо мѣры не бъти, и многыж пиштж отъвръшти, да не мѣрж прѣминоувште погоубимъ доушевьна'го съдравиа. не вь сласть бо оуже тъ приметъ прѣминжвъ потрѣбьнъıа оуставы, и се паче въ истинж съвѣдатъ искоушьшеи и прѣмногы образы неджгъ тѣмь приобрѣтъше и много држченые приимше. нъ ако послоушати имате нашего оученьа, не пьрж бо ваше покорение, да того дѣлы до сьде поставивъ пооученые къ съподобьиенъıимъ вь свѣтьлѣи сеи ношти дароу божьаго кръштеньа обратити хоштж слово, доброуоумоу садоу црькъвьноуоумоу, цвѣтоу дѹховьноуоумоу, къ новъıимъ воиномъ хрьстовънъıимъ. прьвѣе вьчерашьнаго владъıка на крьстѣ бѣаше· нъ въскръсе нъıнѣ· такожде и сни прьвѣе вьчерашьнаго подъ грѣхомъ дръжими бѣахж, нъ нъıнѣ въсташа съ хрьстомъ. онъ тѣломъ оумрѣ и тѣломъ въста. сни же грѣхомъ бѣша оумрьштвени, и отъ грѣха въсташа. земьа оубо вьсе врѣма весньное шипъкъ и їа и инъ цвѣтъ раститъ· водъı оубо дънесь краснѣишж пажить намъ и-

виша. и не диви са, възлюбьене, аште отъ водъ пажити цѣтѣнии имиша са· ис пръва бо земьи не своимъ естъствомъ прозабеные въздрасти былии, нъ повелѣньи послоушающи владъчьня, и водъı же тъгда изнесоша животьнъı движимъı, егда оуслъıшаша, да изнесѫтъ водъı гадъ доушъ живѣнихъ, и повелѣньи дѣло бъıстъ· бездоушьное естьство доушьнаа животъıнаа изнесе. такожде и нъıнѣ тожде повелѣньые въсе съдѣало. тъгда рече· да изнесѫтъ водъı гадъ доушъ живъıихъ, нъıнѣ же не гадъı, нъ доуховънъıмъ даръı издастъ· тъгда и рибъı бесловесънъıмъ изнесоша водъ, нъıнѣ же ръıбъı словесънъıмъ и доуховънъıмъ нам' породиша апостолъми оуловьены. градѣте, рече, въ слѣдъ мене, и сътворѫ въı ловьца члов҃ѣчьскъıмъ. новъ естъ въ истинѫ образъ лова сего, ловаштии бо присно отъ водъ износатъ рибъı, и оумараѭтъ оуловьяемо, мъı въıлагаемъ, и живи бъıваѭтъ оуловьяеми. б҃ѣ инъгда и въ жидохъ кѫпѣль водьнаа, нъ оув҃ѣждъ, что можаше, да оув҃ѣси въ истинѫ ништетѫ людескѫ, и оув҃ѣдѣти имаши наше богатьство, сънидѣаше тамо, рече, анг҃елъ, и възмѫшташе водѫ, и иже би вълѣзлъ по възмѫштении водъı, наслаждаше са· ицѣленьıа. сниде ангельскъıи владъıка въ Іѡрданьскъıм водъı, и свативъ водьное естьство въсѫ въселенѫѭ ицѣлилъ· сего ради тамо оубо нѫже сниждѣаше по прьв҃ѣмъ, оуже не ицѣлѣаше, жидомъ бо данъ бъıваше даръ немоштьнънъıмъ сминаѭштимъ са по земи, нъ сьде по прьв҃ѣмъ въторъıи сълазитъ, по въторѣмъ третии и четвьртъıи, аште и десать тъı-

сѫшть речеши, аште и высѣ высѣлѣнїихъ къврѣжеши въ водахъ, не оумалитъ са чьсть. видѣ ли велиїство дара; послоуните вьси наѱании въ въишьнїи градъ Иероусалимъ дьньсь и въ сыѭ ношть, и достоино велиствa дарovъ съхранѣные покажите, да и обило дарованнїе приимете, благоволѣные бо прьвыихъ съгрѣшенни вель дарование приемьетъ владъычьнѣ. не лѣть ти естъ оуже, възлюбьене, безъ оудръжанья жити, нъ оустави себѣ законъ и правило, да въ мѣрѭ вьсе твориши, и много съхранѣенїе покажи о мьнимъыихъ не оудръжанъыихъ, подвигъ бо и брань естъ нынишьнѣе житье, и вьшедъшихъ въ семъ стадни добрыа дѣтѣли вдноѭ достоитъ вьсего оудръжати са. не видиши ли въ назѣмъ подвизѣ како много творатъ свое прилежан'ѥ, ико съ человѣкы боржште са, и съ колицѣмъ оудръжаннимъ пощтенье тѣлесное творатъ; такожде оубо и сьде· за нѣже не къ человѣкомъ естъ наша брань, нъ къ доухованъыимъ лжкавьства, и пощтенїе наше и оудрьжанье доуховьно бжди· за нѣже и орѭжье наше, въ нѣже нъı обакалъ владъıка, доуховьно естъ, да иматъ оубо и око оустав'ъ и мѣрѭ, да не безоума наскачетъ на вьсе, ѭже видитъ, и ѧзъıкъ стѣнѭ да иматъ, да не варѣютъ оума· того бо дѣл'ма и зжби и оустьнѣ на оутвръжден'ѥ ѧзъıка съ-твореньı сѫтъ, да николиже въ простѭ оувръзъ ѧзъıкъ двьрии изидетъ, нъ ѭгда себѣ добрѣ оустронтъ, тъгда съ всеѭ красотоѭ да исходитъ, и така слова да изно-ситъ, да дастъ благодѣть слъıшаштиїмъ, и то да вѣ-штаетъ ѭже на оусп'ѣхъ естъ слъıшаштнимъ, и бе-штнньнъıи же смѣхъ бъıхъмъ отъврѣщти подобаетъ,

и ходъ вьловьнъ имѣти и одѣяные оустроєно, и всѣми отънжды оучиннти са подобаатъ наѱанаго въ стадии добрѣмь дѣтѣли· оучиненние бо вьнѣш'нихъ оудобъ образъ иестъ етеръ доушевьна'го оустроєньа, аште оубо въ такъ обычан за прьва себѣ оустроимъ, пѣтемь ходаште оудобь оуже вьсѫ добрѫ дѣтѣль коньчаем', и не многъ троудъ приимемъ, и многѫ приимемъ съвъишѝжѣ помошть. сице бо възмошти имамъ и вльнъı нъıнишнаго житиа хран'но прѣплоути, и непризнинъ сѣтии въıше бъıвъше вѣчьнаа блага оулоучити благодѣтиѣ и чловѣколюбинмъ господи нашего Їсу Христоса, с нимже отьцоу коупно съ сватъıимъ доухомь слава, чьсть, дръжава нъıнь и присно и въ вѣкъı вѣкомь амин.

Сватаго отьца нашего Їѡанна златоустаго слово въ новѫѣ недѣлѫ и о невѣрьствиї апостола Ѳомъı.

Идѫ длъгъ вамъ отъдатъ, длъгъı мьнѣ даѣштоумоу на оуспѣхъ и въı обогатан, придохъ пакъı съказатъ Ѳомѫ, отъ прьва оубо не вѣроуѣштоу господьню вьскрьсенью, послѣжде же по видѣнии и по присажении вѣроуѣштоу, Христоса и бога иего намѣнашта. распрострѣте оубо, молѫ въı са, ваша оумъı, и съ тихостиѣ приимѣте хоудаа моа словеса, да мало что отъ нихъ

оуспѣшенья приимете. съпасителю вьнезапъ растрьгнжвъшоу вьсен адово чрѣво, и бывшоу прьвородьцоу въ мрьтвъıнхъ, и вь заключенъıм двьри вьлѣзъшѳ къ оученикомъ своимъ, Ѳома, наричамаи са близньць, не бѣаше с нимн· жаданъıи приде, и жаждан не бѣаше, добръıи пастоухъ пристжпі къ стадоу, а овьца вънѣ оградъı блжждааше, цѣсарь приде, а воинъ далече вои хождааше, вѣ бо оубо божню строю танвьно, не прити оученикѳ· аште бо бъı пришълъ, не бъı распьрѣлъ са, аште не бъı распьрѣлъ са, не бъı обискалъ, аште не бъı обискалъ, не бъı тако вѣровалъ, аште не бъı вѣровалъ, не бъı насъ тако вѣровати наоучил', да и невѣрьствие оученика нашеи вѣрѣ мати бъıстъ. сего ради бо мъı, не видаште Христоса, покланиемъ са немоу, имъже бо онъ видѣвъ поклани са, сего ради обискаѭште не обискана хвалимъ иего, имже бо онъ своима ржкама владъıкж дръжавъ въсхвали. глаголааҳж оубо, послѣжде Ѳомѣ пришьдъшоу, дроузни оученици· видѣхомъ господа, видѣхомъ рекшаго· по трьхъ данехъ въстанж, и рѣчми истинж от' данніїхъ обрѣтохомъ, видѣхомъ рекшаго· азъ иесмъ въскрѣшение и жизнь и їстина, и въскрьсенин и жизни и їстинъı отъ жизни приҳомъ, видѣхомъ рекшаго· власть имамъ положити доушж моіж, и власть имамъ пакъı възатиıж, и власти его данніїмъ прѣмҳомъ, пристжпи бо вънезапъ съпастителѣ хлѣвинѣ, двьрии не раздѣливъ, а мъı дивна пристжпьшенья иего оужасъше са чоудихомъ са, имже новъ такъ въласъ сътвори, видѣхомъ немоу ржцѣ, имаже съкроушн съмрьтъ, въ нею же прия острость гвоздиниж,

и человѣческыѧ грѣхы поглади, видѣхомъ ѥго и святоѥ ребро изѣмшее са насъ ради, и источивъшоу кръвь и водж двою капью нашего съпаса, и к нимъ Ѳома помꙑсливъ рече· въı бога видѣсте, а азъ ли єдинъ єсмъ недостоинъ видѣнью ѥго; не акъı ли въı єсте зъвани, зъванъ єсмъ; не акъı ли къı почтени, почтохъ са отъ ѥго; не акоже видѣсте раскрꙑштена ѥго, и азъ видѣхъ, ꙗкоже видѣхъ сь вами печалнаа, видѣти хоштж и радостьнаꙗ, ꙗкоже видѣхъ смрьть христовж, хоштж видѣти и въскрьсенїе ѥго· аште бо не внждж въ ржкоу ѥмоу образа гвоздиемъ, и въложж прьстъ мои въ образъ гвоздиемъ, и въложж ржкъı своюѧ въ ребро ѥго, не имж вѣрꙑ. приложи, Ѳома, добрѣѥ невѣрьствии подвижа, прилежи, дондеже имевѣ ровьнжж анкоурж, прилежи зѣло къ такомоу жаданию, дондеже оузьриши жадѣнаго, ꙗко и жаждеши, любꙑж ти раскольнаго оума мꙑслии твоихъ, ꙗко и въсего раскольна оума отъсѣкжште, похвалж ти распьрьнжж и христолюбьивьнжж вѣдь, ꙗко и въсе распьрьноѥ отъсѣкаѥште. невѣрьствоу невѣрьствоуи, и ѥште и паче да вѣроуѥ и азъ извѣсто, възишти бога, и възовни пришьдъшаго, да иштжштоу тебѣ и зовжштоу ѥго азъ и обꙗмж своѥго извавителѧ. аште не внждж въ ржкоу ѥго знамении гвоздиниихъ, не имамъ вѣрьствовати, да внждж своима очима повѣданоѥ вами, невонъ вѣрнѣиши ѥста очи послоухъ, да тъгда и ваше слово приимж, въложж прьстъ свои въ рвоздинїѧ изѣмъı, ти тъгда възвѣрꙁѣѥ чоудеси, зѣло възиштж сеѥ си ржкоѥ иже мене ради ребро прободено имѣстъ, тъгда же поклонѣж са отъ съмрьти къ намъ

обративъша са, сладость бо имамъ къ вештьствоу, не бо ми юстъ оупвати иединѣмъ рѣчемъ. та же глаголѧштоу Ѳомѣ къ апостоломъ вылѣзе к' нимъ Їсоус, двьремъ затвореномъ сѫштемъ, вылѣзе двьри животьнъıѧ затворенъıимн двьрьмн, вылѣзе, ıкоже иединъ ведъı самъ, ıкоже бо роди са, и двьрнї дѣвьствоу не раздрѹши, тако же и жтрь въ домоу са обрѣте, и ключь не отверьзъ, и ıкоже изиде отъ гроба затвореноу сѫштоу гробоу, тако же вьниде плътьıѫ. кде бѣ божьствомъ, и двьрни не разъврѣже; вылѣзе бо въздранша, и инктоже вьсхотѣ, да вьсе са сътече, вьсхотѣ, да тварь послоужи, а рождьство юго вьсемоу словоу одѣлѣ, а и отъ гроба и исходъ прѣндетъ вьсего помъıсла, и къ оученикомъ въıлазъ лише рѣчн юстъ и безъ испов҃даньıакоже бо вылѣзе къ оученикомъ, наоучихъ са, како же ли вылѣзе, никакоже не навъıкохъ, а югоже не прѣимъ, то и глаголати не съмѣıѫ, хвалѫ вылѣзъша'го, а не зѣло вьзиштѫ вьходоу образа, повѣдаıѫ таиньıѫ, а не протлъкоуıѫ непротлъкованаго, чоуждѫ са бъıвъшоуоумоу знамению, а какоже бъıстъ, не вьзиштѫ, вѣроуıѫ писаноуоумоу, и спасаıѫ са, послоушникъ бо юемъ чоудесемъ властельскомъ, а не вьзискатель божьıмъ дѣлесемъ. а аште кто и отъ жидовъ речетъ, немоштьна и чоудьна вѣштаюшн и бъıхма невиднма естьства, како бо можетъ въ затворенахъ двьрехъ плъть пронти, рекѫ к' немоу· како може аггелъ Ѩмвакоума свьести на ровъ львни и плъıı вьзвести, а прилежашта печати цѣлъı остави; робъ юже вьсхотѣ, то же сътвори, али владъıка не може, юже е покоушалъ, ıкоже и оно бъıстъ

помышльшѹ богови, тако же и се съдѣка въчловѣчьшоу
са божию сыноу, вьлѣзе оубо къ своимъ оученикомъ,
якоже изволи съпасъ, и ста по срѣдѣ, да в'сѣмъ тъчно явитъ са, и рече имъ· миръ вамъ и миръ дарьствоуѭ вамъ, юже естъ, то то въı даѭ. сии же миръ
вьса повине ратьнъıа подъ ваша ногы, сии же миръ
съставитъ по вьсемоу мироу повѣдѫ, възвеселиша са
оученици, пакы насладиша же са владычьска образа и
гласа, и лактъı Θомѫ потъıкаахѫ, и намашахѫ очима, да тъкмо не вѣштаахѫ брьвьми к нѣмоу, не глаголахомъ ли ти прѣжде, видѣхомъ господа и не вѣрова нашимъ гласомъ; се ти прѣстоитъ сам' желаємъıи, насълади са, яко проси, насъıти са, якоже жаждеши, приди твоего съпаса ради к намъ пришъдшоу, и приими вьзисканааго отрѣшеныє. тъ же Θома стояше, поуштаѫ си очи на вьса сѫдъı съпасоу, и
обьзираѫ коегож'де и пъıтаѫ, въ истинѫ ли страдавъшнй вьскр'сьшии тъ же ѥ пришълъ. ч'то оубо к нѣмоу
єдинъıи благъıи, єдинъıи человѣколюбьць, хотаи вьса
человѣкъı съпасти и въ разоумъ истинъı прити; принеси прьстъ свои сѣмо, и виждъ рѫцѣ мон, тебе бо
ради придохъ къ тебѣ, тебе ради пакъı пристѫпихъ,
отъ нѫдѣже не оустѫпихъ бъıшьѫ божьствомъ, тебе
ради рѫцѣ мон сии къ гвоздиємъ приложихъ, да ти
доведѫ дѣнесь паствъı безбѣдьнъıѫ, приближи ми са
тѣломъ и доухомъ и вѣроѭ, и навъıкни швѣ, єгоже ѥси желѣлъ навъıкнѫти, якоже хоштеши, испъıтан, и якоже хоштеши, навъıкни, почьти на мою рѫкоу писаныє, вольнъıѫ моєѫ страсти писаныє, пола-

гаѣ ти вьса моѧ сѫды на испъıти, не стъıждѫ са тѣлесьнъıими своими ıзвами, не срамлıѫ са плътънъıими своими строупъı, ѧже ѥсмъ примлъ вашихъ дѣлъı строупъ, не съкръıваѭ своѥѧ славъı, одолѣньıı, побѣдъı, нъ авѣ вьсен твари, вѣстъ бо то и слньце, того бо ради и оустѫпи, да ношть въ дни сътвори, вѣстъ бо то и земьıа, того бо ради проси мѣста оувѣжьıлаго, вѣдатъ то и м'ьртвии, того бо ради отъ гробъ истекоша, оувѣдѣ то и црькъвнаı опона, того бо ради то раздъра са, проплака са жидовьскъıмѧ пагоубъı, видѣ мон рѫцѣ, ıкоже хотѣ, вьлѣзе своимъ прьстомь незаходаштиїхъ ıзвъ, хоштеши ли и ребро ми испъıтати; да ти и то обнажѫ, принесı си рѫкѫ многопрьвѫ и любовъıчѫштѫ, и вьложи въ ребро моѥ, присази къ плъти ми съставьıенѣ безъ чловѣчьскаго сѣмене, присази къ плъти страдавъшин волѣѭ моѥѭ, присази къ плъти моеи оумрьтвѣвъшии васъ дѣлъı, нъ не погрѫзивьше са отъ съмрьтнаго тьлѣньıа, присази къ плъти моеи гръдоугоумоу херовимомъ и чьстъно серафимомъ и страшьно бесплътънъıимъ силам', и навъıкни ıскоушениимъ тѣмь, что ми ѥ обıскано, а что не обıскано, что ми ѥ страстьноѥ, что ли бестрастьноѥ, что ми ѥ съмрьтьно, что оумрьштвено тебе дѣлъı, что ли остало бесьмрьтн, что ѥ, ѥже подъпада твоимъ прьстом', что ли не подъпадаѥтъ твоеи десници, ти не вѫди невѣрънъ нъ вѣренъ. видѣти ли кости їштеши, и хошти видѣти, есе, того дѣлъı ребро моѥ, се тако оставихъ, да тъı вьзискавъши обиштеши, и вѣрѫ имеши и съпасеши са,

да, ѥгда придѫ сѫдити живѣ҃нымъ и мрьтвѣ҃нымъ, покажѫ врагомъ мзѣ, и отъѥжждѫ богокоторьнъ съборъ, да видатъ ююден, ѥгоже сѫ проболи, и поклонатъ-са стеи҃ште. да отъвѣштѫ Θома, и рече· господь мои и богъ мон, вѣроу҃ѫ въскрьсению ти, господи, вѣроу҃ѫ одолѣ҃нью цѣсарью, вѣроу҃ѫ, оуже не ишть, ѥгоже обрѣтохъ, вѣроу҃ѫ, господи, и не ѥште себе моѥго владъıко зѣло опытаѫ, и вѣроу҃ѫ, не ѥште твоѥго цѣсарьствны словомъ отажѫ, вѣдѣ, что подрьжахъ, и не тажѫ, вѣдѣ, кого сподобихъ са присашти, вѣдѣ имъ, ѥгоже ни сама съмрьть може на много оудрьжати, вѣдѣ, кого длъженъ ѥсмъ почисти, тѣмь глаголѧ, господь мои и богъ мон, тъı богъ мои и господь прѣдъ вѣкъı въ коупь и новъ, тъı небесьнъıи и земьнъıи, тъı невидимъıи ї видомъ, тъı невѣдомъıи вѣдомъ бъıстъ мене дѣлы, тъı безъ образа а в семъ образѣ, тъı богъ истин'нъıи человѣкъ без лъжа, тъı на небеси, тъı на крьстѣ, тъı на цѣсарьстѣмь прѣстолѣ, тъı гвоздних и на дрѣвѣ, тъı бестрасти по доухоу, тъı стрлстнѫ по плъти, тъı бесъмрьти, акъı ѥдносѫштьнъ отьцоу, тъı въ съмрьти, тъı въ животѣ, тъı въ мрьтвости, тъı въıше мрьтвости, тъı мрьтвъ трїи дьнь, тъı родителю присно сън, тъı въстави плътьнѫ црькъвь, тъı въскрьсе по своѥи силѣ, тъı съ нами въ плъти, тъı вьсь по вьсеи тварн, тъı вьсе испльнши, тъı дръжанъ бъıстъ отъ мене, тебе виждѫ плътѣнъıима очима, тебе разоумѣ҃ѫ вѣрьнъıима очима, оувѣдѣвъ та отца ти божьство, ѥдного та господа и бога исповѣдаѫ, ино о ино тебе ѥдного навъıкохъ, не ѥд'ного ти

иного оувѣдѣ, не раздѣлѣ тебе нераздѣленаго, не лжѧ тебе нелжѧнаго, не прѣрѣжѧ тебе недѣленаго, и иже виждѧ и иже дръжѧ, и иже разоумѣѧ, иднѣмь гласомъ исповѣдѣ, господь мои и богъ мои, ты своимъ съходомъмоѧ доушѧ вьзнесе отъ недочаанъныѧ глъбины, ты человѣкы плѣньникы бывъша помилова, ты дьявола попьра, иелико хотѣ, ты грѣха въ плъти от'сѣди, ты смрьть въ плъти оумрьтви, ты бестьлѣнниемъ тьлѣные отъгъна, ты въскрьсенниемъ въскръсеные намъ поновѧ, ты тридневнаго грока на земи остави, и поржчника мрьтвъѧимъ вьскрьсенига, ты человѣкы небесьнъѧ показа, ты земьѧ небесе свѣт'лѣѧшѧ сътвори, ты вьсе на оуньшиїнѧ прѣстави, ты богъ съи бъистъ человѣкъ, да человѣка сътвориши бога, богъ мои, богъ мои. глагола емоу Їсоус· ико ли ма вида вьзвѣрова; зьри, да не пакы вьзнджштоу ми съ плътиѧ тьі невѣрьнъѧ рѣчи вьз'мъ речеши· аште не виждѧ въ ржкоу его знаменьѧ гвоздвнинаго, не имѧ вѣры, иднои вьждѣлѣ, иднои не вѣрова, иднои обиска, иднои вьзвѣрова, проповѣданоу же иже приѧ, блажени бо, иже не видѣвъше ти вѣровашà· облажение бо то на нъі прѣидетъ къ не видѣвшимъ его и вѣровавъшимъ к немоу, блажени бо мъі вѣроѧ видѣвъшеи невидима'го, блаженин мъі праздьньствоуѧште зьраштин иего и очима приносаште и оустъі лобъізаѧште и зжбъі ыджште. ѡ тайьно дивьноѥ и грьдое, иже сѣди о десниѧ отца, о десниѧ са обрашететъ благочьстьнъіимъ, и еже аггѣлъі похвалимъ дръжитъ са скврънавъіима ржкама, и приносимъ отъ недостоинъіихъ приноситъ себе, и не отъвѣжитъ грѣшьною дланью нашею,

не отъвѣгаетъ отъсжденъıихъ пръстъ нашихъ, и не сътъретъ брънънъıихъ творьцъ, нъ самъ повелѣ и глаголетъ· възмѣте, ıдите, възмѣте, пиите, принесѣте ржцѣ ваши, и въложите въ ребро ми, и насладите са моихъ сждовъ, ıегоже бо възмете сжда, въ томъ ıестъ вьсь, придѣм' же 8бо вьси чистѣ къ чистоу, ти приимѣм' господа своего, не тоу же дъıе, ижде и приимше, не прѣобидаште ıего приходимъ, нъ отидѣмъ въ себѣ, и ıедини ıедномоу весѣдоуимъ избавителю нашемоу господоу глаголжште· нѣсмь достоини, да подъ стрѣхж подъидеши въ наша доуша, нъ ıелмаже тъı хоштеши дръжати са нами, тои доньца ıако человѣколюбьцъ вьселити са въ нъı възлюби, тебѣ надѣıжште са прихаждаемъ, велиши, владъıко, да възнесемъ оустъ нашихъ врата, ıиже тъı ıеднъı сътворилъ ıеси, въходиши человѣколюбьствомъ, ıакоже бѣ, въходиши, отрѣшаıеши безаконии сьвıзъı, въходиши, и освѣштаеши тъмнъıа наша помъıслъı, вѣрьствоуемъ, ıако то сътвориши, небон' ни влждинца съ слъзами привѣгъша к тебѣ не отъвѣже, ни разбоиника остави бъıти к бѣ, ни мъıтара отъвръже покаıшта са, ни гонителıа отъıгъна познавъша твоıе цѣсарьствие, нь ти вьси покаанъıемъ отъ тебе приати бъıша, и въ ликъ твоихъ дроугъ въради, да съ такоıж оубо мольвоıж и доушеıж небесънъıа таннъı приимемъ, и житъıемъ цѣлооумномъ сами са оградимъ, и да не излази слово скврънаво, ıжде Христосъ вълазитъ, такоıж жизниıж прѣхаждаите и въı, новоосвѣштени, и постъıдите са неболѣзньıнлаго рожданьıа, ıжпѣли не отъмештате са сватъıа, да не

рече на въı кжпѣль· сънъı родихъ, и възнесохъ, ти же са отъвръгоша мене, въ небесехъ ваша въписана сжтъ имена, не пакъı въ тниж сластиж зълъıимн дѣлъı сами са покалıните, съвлачаште же ризъı вѣлъıа не съвлачите вѣлости доушьнъıа, тж бо одежда аште въı сами не отъвръжете, никтоже инъ васъ не иматъ мошти съвлѣшти, бждѣте присно новосъвѣтьни, да достоини бждете облаженоуоумоу ономоу гласоу, идѣте, благословештенни отца моего, приимѣте оуготованое вамъ цѣсарьствие отъ съложеньıа въсего мира, егоже бъı въсѣмъ намъ не погрѣшити о Христосѣ Исоусѣ господи нашемъ, емоуже слава съ отцемъ и съ сватъıимь доухомь въ вѣкъı вѣкомъ амин.

Сватаго отьца нашего Їѡана ар'хиепископа костантьтинь града златоустаго о сватѣмь Ѳомѣ апостолѣ и на ариань.

Законоу оубо црькъвноуоумоу покарѣа са прнсагохъ, ыкоже мошьно, стжпати· величьствием' же съказаньıа съдѣлѣваемъ оукланыж са страхъı, и отъ въсждѣ съдръжж са, како съраштж се дѣıние, къı ли обраштж исходъ словоу. акъı и жива проповѣда Ѳомж; нъ гробь сжпротив' проповѣда съмрьть. акъı мрьтва съповѣдь; нъ дѣлесъı ставıыж са. и мрьтвъ иестъ и весьмрьти· оумрьрѣ акъı человѣкъ, и приходитъ миръ окъı агг҃ела,

и страсть прим и страстьмь сжпротивитъ са, и долѣ лежитъ, и горѣ шкьшетъ са· ничтоже бо него къзможе покрыти, никоеже мѣсто къзможе погоубити него, вьсж вьселѣнжьж. вьза гробы него, и вьсждѣ акы сльньце сиіетъ· сьделѣша земи мошти правьдьнааго, ширии швн са вьсем тварн, и вьзнесе и благодѣть вь мирѣ, вьса страна часть имать Ѳомы, вьсь мирь напльни, и прѣбываатъ вь мѣстѣхъ цѣлъ, вь вьсж земьж изиде слава него, и вь коньць вьселѣнъıм побыть него· како и оубо прозовж; сльньце; нь ноштиь не осѣнишетъ са. звѣздж; нъ дьи' сем не покрышетъ, вь вьсе врѣма осѣштаютъ съзъданжьж, вьсж тьмж отъгони отъ вьселѣнъıм, нѣстъ тъмы по йемь, тъма него не омрачитъ, рѣка не ставитъ, море дръжати не можетъ, море·оточьноюе знаютъ мжжа, иномзъıчьници чътжтъ Ѳомж, вьса странъı дьньсь праздьноуıжтъ, и сего слово, акъı даръ, владъıцѣ приносатъ· господь мои и богъ мои, жжика моѥ и творьць мои, избавитель мои и цѣсарь мои· та бо наоучи Ѳома, се нъı остави акъı чадомъ своим' обьда, акъı и съкровиште жестьство дръжитъ слово, вьсь родъ того гласа ради оутверьждает' са, до аггѣлъ простьрѣ са рѣчь, архаггѣли то исповѣданые шко и анкурж дръжатъ, вьса тварь шко и обазаные повѣдь обноситъ, ѥдинъ Ѵрнюс лишитъ са слова, тъ ѥдинъ отъпадаетъ отъ жрѣбиы, не исповѣдаатъ съ Ѳомж господи Христоса, не познаетъ него бога с нимъ, рабомъ позъıваатъ владъıко, не глаголѣтъ господ'мь ни богомъ, не въздръжитъ истинъı, не сложитъ са съ Ѳомж, не вьслѣдоуетъ правьдьнааго, а

чьты ємоу дьнии праздьнѹѧ сь обьштимь вьсе́ленин прилагаѧ са къ дроугомъ доминомъ· нъ не оукрадетъ зълоба добродѣаньы, не вьсхытитъ лъстьць повода-таы истінъ, вѣстъ пастоухъ звѣрѣ, вѣстъ пралтьникъ влъка, вѣстъ влънж крьмникъ, вѣстъ пристаниште боурж, вѣстъ воинъ ратника, вѣстъ Ѳома Ірин, вѣстъ и отъгонитъ, не прінємлетъ чьсти блазньнича, не вьлазитъ въ оубнтелънничъскж пештерж, не въдворитъ са с нім, отъкрашталатъ са събора отъметжштних са, гнжшаетъ са которьнаго гласа ихъ, ненавидитъ оустъ на бога глаголѧштних неправьды, ставьше азъыка не нарицаѧшта господа и бога Христоса, и вьпие к німъ отъ вьсѣѧ вьсе́ленъы· Ірие, что ма ориши; что мажеши масломъ главж моѧ; что ми праздьноующи дьнье, безаконнче; не прінємыѧ ти хвалы безаконьныѧ, не съвѣштаѧ са къ соуѥтнѣн твоѥи вѣрѣ, не знаѧ твоѧ безаконныѧ повѣди, не ч'ти мене, бечьствоуѧ съзъдателы, не прінємыѧ чьсти, бечьстиы матера, аште владъыкж кориши, мене раба како оувѣштаваеши; аште ми не дръжниш вѣры, како ми праздьноующи памать; аште са не съвѣштааши съ миоѧ, како ми обьштоующи гробоу; азъ господа и Христоса и бога навъыкохъ, обискахъ ржкж, и нетинж обрѣтохъ, и своими пръсты оувѣрихъ са, не нинъ ми съказа вѣди, не отъ слоуха имамъ чоудо, невѣрьствовахъ, рекшимъ сжпротивихъ са апостоломъ, въздразихъ Петра оучити ма хоташта, рѣхъ· человѣче, что ма съмжштаеши; что ми словеса дѣанїмъ дариши; что ми велиши отъ рѣчи вѣровати, ыко видѣ, виждж,

ико навъче, навъкнж. аште ми есть проповѣдати, видѣвъ ти проповѣдь. никтоже слъшаныя повѣдаатъ, никтоже отъ рѣчи повѣди приноситъ, никтоже мене приметъ твоя повѣдаюшта. аште мене въпросатъ, како въскрьсе Христосъ, не вѣдь, что рекж· аште рекж· Петръ ми повѣда, кто прьвоие подобьнъ вѣрѣ быти; виждж, и проповѣдь, навъкнж, и наоучж, вѣроуюк и въвѣржь, рекж· азъ Ѳома апостолъ не отъ человѣкъ ни человѣкъ ради, та ми глаголюштоу Христосъ са ави, и которж тж абие раздрѣшн, и рече къ мнѣ· чт(о) бъстъ, Ѳома; что са сжпротивиши Петроу; что с(а) п'рнши съ дроугъими, приди, възми чоудо искѹшенимъ, оувѣждъ въскрѣшеныя дѣломъ, принесн ржкж, и виждъ плъть, аште можеши, дръжи, аште имаши чисты прьсты, присази образъ, аште вѣроуюши и досажеши· аште ли са прніши, не обращтеши, аште страсть имаши, бестрастьнаго не оувѣси. та слъшавъ очистихъ доушж отъ невѣрьствиа, сънахъ си распьрьижк вѣдь, покоривъ са възахъ нъиы, присагохъ са къ плъти радоуа са и трепешта, распрострѣхъ съ прьсты и око доушноие, и двою оуже дѣлесоу разоумѣхъ, дръжахъ и видѣхъ, обискахъ и зьрѣхъ, ржкж же плъть дръжаахъ, и доушж бога поразоумѣахъ, и вънѣждѣ обращтаахъ чоудесно, а жтрьждѣ страшно и ывыюемо са велико и дръжимо чоудно, възпихъ оубо оужасъ са, ижде прнмх'· господь мои и богъ мои, никакоже бо видѣхъ раба, никакоже съмѣрено бѣаше видѣти, образъ и жжичьство просвѣшташе са, и божьство просиыше са, и ношено свъшаше са, и носан

славѣше са, и обѣма разоумѣньма дѣанинима бѣаше кланыжштоу са лицоу. та азъ нескоусновъ прѣмахъ, та прьстомъ дръжахъ, а ты кждоу, Ярне, блазньное навъı . . . кждоу оувѣдѣ, ıже пропов҃дающи; Христоса обискалъ ли ıеси акъı азъ; ржкж придѣалъ ли ıеси; образъı изискалъ ıеси; прьсти твои послоушаıжтъ ли ти; прıа ли тъı господа; въ кои ржцѣ; въ нѣиже вьсхъıт . . заложено имѣньıе; въ кои апостолъı окраде, въ кои прıа иноазъıч'ника плѣнъ, въ кои оудръжа мьздж весчьстьѣвьıжьıк, въ кои исжчи крьвьıнъıма сждъı, въ кои мнѣ сътворити правдиво неправ'д'но, въ тои Христоса обиска, не бжди, не тако неправьд'нъ владъıка, не тако блазньıнъ Христос, ıакоже тебѣ своıж плъть оувѣроуıетъ, нѣси дръжалъ, ıегоже са отъвръже, не обиска, ıегоже ненавндѣ, не изиска, ıегоже охоуди, не видѣ, ıемоуже не вѣрова, аште бъı добрѣ изискалъ, не бъı тако зълѣ протлъковалъ, аште къı испов҃далъ, не бъı тако невѣрьствовалъ· отиди, наслади са зълобъı, от'падиı съ своими сжпостатъми. обаче ıединъ ти сънъ разорихъ, обаче народа свободихъ твоıма пакости, ıште мало и отъ вьсждоу та разорж, ıште мало и отъженж та отъ вьселѣньıа, нъıнı ти отъньмж главж, нъıнı и запада избавьıж твоıма пакостн. ви, блаженъıи Ѳома, испльнан слово дѣлъмъ, повьселѣдоуи гласа своıего, добръıи начатъкъ оутврьдн съконьчаньıемъ, акъı въстока свободи, и запада оуслъıши и разбонника ıако и пакостьника ıако и пакост'ника отъсѣчена, вѣньчан цѣсарѣ одолѣнıем', даждъ миръ народоу, прıими потъı съшъдъıшнимъ са, прıими града молашта са твоıи

прѣсти, вьса тѣлеса поустиша ти молитѫ, старии, юнии припадаемъ ти гробоу, дѣвы и юноша обьемъ тѣло твоѥ· младеньци ꙗко и птищти вьзираѭтъ к тебѣ зѣѭште, не прѣзьри сицего образа, не тъшта отъпоусти нашихъ трѣдъ, даждь нъı подобьнѫ мьздѫ потъ нашихъ, ничтоже велико отъ тебе просимъ, ꙗже имаши, просимъ оу тебе, ꙗже даеши ищемъ, ꙗже хощеши видѣти, чаемъ, иноꙁъıчьна оставьша Ирна отъгънана цѣсара вѣньчавьша са мира обративъша са Христоса възвъıсивъша са и отъ вьсего къ коупѣ вьселѣнии слъıшаште и глаголѫште· господь мои и богъ мои, томоу слава и дръжава вь вѣкъı вѣкомь амин.

Житиѥ Їакова чръноризьца много имъı оумнѣньıѥ.

Многъıихъ благъıѣ и доуши полезьнъıихъ добродѣании и по заповѣдемь съпасовомъ жити начинаѫштиимъ доброѥ съмѣреньı прнобрѣтеньıѥ ходатаи бъıваатъ, иже сътворити пот'штавъıи са и исправивъıи то не паденьıѥ коѥ и грѣховьноѥ оплѣщениѥ и величаньı о своѥмъ о оуп'ваании подъмати възможетъ. ꙗко бо многѫ то тъштетѫ и несътрьпимъ врѣдъ и великѫ вѣдѫ наводитъ не вънимаѫштиимъ, естъ оубо отъ многъıихъ' дроугъıихъ оузрѣти знамении, оучастьнѣ же и отъ хоташтаго отъ насъ прѣдъложенаго бъıти съповѣ-

даньы на възгражденые и оутвръжденые аггельскаго сего житиꙗ· въ семь бо обрѣтаемъ и житиꙗ великое въздръжаные и съмѣрены исправьены и великыѫ алчьбѫ, падениѥ сетное отъ лѣности съдоучыше са и покаанны снлѫ, толико могѫштѫ оу члов҃колюбивааго бога, ико не тъчьѫ отъ самѣхъ тѣхъ адовъ вратъ, нъ и отъ рода огньнаго и мѫкъ исхытитъ члов҃ка, нъ и болѣшаꙗ прьваго благаго нрава мощьна обавити и господьнѫ благодатьѫ болѣшоу его бъıти исправьенню. бъıстъ нѣкъıи отъшелець въ весньѣмь градѣ, Порфиринъ нарицаемъ, именемь Иакшевъ, и съ маловрѣменьнаго сего житиꙗ соуѥт'наго отъвръгъ са живѣ нѣ въ кои пештерѣ ѩ лѣтъ, толико же ал'чьбоѫ и благъıими дѣлъı поспѣшивъ чьстьнъ ави са и оугодьнъ богоу, ыкоже ѥмоу и даръ на бѣсъı полоучити и многъı инъı лѣчьбъı Христоса нашего творити їменемь· вьси же мѫжа житию дневаште са к нѥмоу събираахѫ са, ихѫже м'ножаншин безаконьнъıнхъ самарань бѣахѫ вѣръı· аже вида к нѥмоу приходаштa божиї члов҃къ на мозѣ оглашаѧ отъ божнїхъ кнїгъ, на истиньнѫѫ вѣрѫ обращтааше. нъ народъ члов҃ечьскъıи искони боюи дивволъ и наипаче на робъı с'паса нашего Христоса, вида себе отъ многъı благъıа дѣт҃ели мѫжа и правьдиаго житиꙗ на мозѣ прогонима, въста на нь, хота и прогнати отъ прѣжде нареченаго мѣста. вьлѣзъ бо въ ѥдного отъ самаранъ, искони и въ инѫ истинъı отъвращтаѫштинихъ са, приготова ѥго събрати вьса послоушаѫштаа ѥго дроугъı и срьдоболѫ и рабъı на лашнне сватаго мѫжа, да и оуловивъ възможетъ отъ

странъ тѣхъ прогнати. събравъше же са вьси въ жилиште жьрьца своюго и много мъсливъше и проказьлѣвъше, коньчьнѣе єдинъ маша сьвѣтъ, и призвавъше бестоудиж женж и блждиж даша ѥи два десати златицъ и ино толикожде обѣштавающте дати ѥи, аште възможетъ запати божию рабоу Иакшвоу, ыкоже имъ тоиж виноиж възмошті отъ земьла своюа съ стоудомъ мжжа отъгнати. тѣми обѣштании побѣждена жена иде к нѣмоу поздѣ зѣло ношти, и тлькнжвъши въ двьри молиаше ѥго вьвести ѭ. ономоу же не хоташтоу, и на мнозѣ то сътворити отълагаюштоу прѣбываше бестоуда тлъкжшти, и съ многоиж молитвоиж молашти прнати ѭ, и малъ оувръзъ и видѣвь ѭ мнѣаше мьчьтоу бъіти, и прѣкрьстивъ себе затворивъ заключи двьри, и възвративъ са и ставъ на въстокъ прилежно молитвж богови приношлаше. многоу же часоу минжвъшоу и ношти оуже прѣполовашти са не прѣстанѣѣше тлъкжшті и великомъ гласомъ вьпиюшти· помилоуи ма, рабе божни, еда како звѣрьми изѣдена бждж прѣдъ главоиж твоюиж. помъсливъ же правьдънъіи и вѣды вь мѣстѣхъ тѣхъ звѣрии множьство, въ размъшлѣеныи въпадъ, отъврьзъ двьри и глагола ѥи· отъ кждоу пришла ѥси сѣмо; кого ли ништеши; она же рече· отъ монастъірѣ ѥсмъ сьде близъ сжштаго, и посла ма игоуменьи донести просворж вь сьіж вьсь, и възвративъши ми са и иджшти къ манастъірь омрькохъ на мѣстѣ семь· да молѭ та, чловѣче божии, помилоѵи ма, и прими, да не бждж звѣрьми изѣдена. тъгда же оуже оумилосрьдивъ са вьведе ѭ, и прѣдъ-

ставивъ ѥи водж и хлѣбъ, вьлѣзъ самъ въ нѫтрьнѩѭ клѣтькж заключи са, оставивъ женж въ вьнѣшнѩи клѣтъ-цѣ. она же ѣдъши помльча въ малъ часъ, и по томъ нача кричати, и плачѫшти привраже себе къ двьремъ, и съ горками слъзами зовѣаше сватааго, и прѣклонивъ са двьрьцамн и видѣвъ ѭ одрѫжнмж и окы въ мнозѣ болѣзни сѫштж, въ недоумѣнии бъıстъ, что си ѥи ѫдетъ, или ч'то ѥи сътворитъ, въпраша ѥм. она же глагола ѥмоу· призри на ма, и прѣкрьсти ма, ıако срьд'чьноѭ болѣзньıѭ одрѫжнма ѥсмъ. то слъıшавъ излѣзъ и дѣвıѥ наложи крадж великж, и лѣвѫѭ своѭ ржкж възложи на огнь, деснѫѭ мажа отъ масла сватъıнхъ грѣаше ѭ теплостнѫѭ ржкъı своѥм, и прѣкрьштам ѭ часто по прьсемь не прѣсталше. она же своимъ стоудомъ трьпашти и хоташти ѥго оуловити и на похотѣнъıѥ зъло сватааго привести глагола ѥмоу· молѫ ти са, мажи ми срьдьце на дльзѣ, да ми прѣстанетъ одрѫжаштиıа ма болѣзнь. онъ же по сѫштии въ нѣмъ простости творѣ'ше ѥи ıиже на врачбж, коупно же и проказьства лжкаваго вѣдъı и бои са, ѣда коли отъ многаго к нѣи попеченьıа бесьмрьтьнѫѭ болѣзнь нанесетъ, до двою или до трии часъ тако без милости лѣвѫѭ ржкж къ огню придѣа трьпѣаше, до нелиже оудове ржчьнъıихъ прьстъ изгорѣвьше отъпадоша· то же сотонинь-скъıнмъ къзнемъ противъıмъ са творѣаше, ıакоже ѥмоу отъ огнѣ прибъıвалшштѫѭ болѣзньıѭ несьтрьпимжѭ зълоуоумоу помъıлоу не нанти на срьдьце. она же прѣславнѫѥ то видѣвъши и в' себѣ бъıвъши, видѣше бо ржкж сватааго отъ огня оуже вьсж изгорѣв'шж, въспла-

кав'ши горцѣ и въздъхнжвши припаде къ ногама сватаго, и ржкама своима бижшти са къ прьси въпишеше: оу горе мьнѣ окаднѣи и отъмнѣнѣи, оу горе мьнѣ, ико сънѣдь иесмъ огнь вѣчнаго, оу горе мнѣ, ико жилиште иесмъ дьиволе. сватьи же оужастьнъ противж томоу въвъ рече к нен: въстани, жено. и съ многыж ноужденж въставивъ ж отъ земьа и прилежно молитвж сътворивъ глагола ин: повѣжд'ь ми, что ти иестъ. она же нѣколи пришед'ши в' са, ишоже бѣаше дѣло, по вьсемоу съказа имоу, ишивъши имоу лжкавьнъиихъ самарѣнъ, напаче же сотонино пооучение на правьдьнаго и въстание. и авие велми въздъхнжвъ рабъ божии и много съ славословиимъ и съ слъзами благодаривъ бога огласи ж. давъ же ин просворъ и посъла ж къ сватоуоумоу Алеѯандроу епископоу. дошъдъши же црькви вьса по слѣдованию богови прѣжде, по том же и прѣподобноуоумоу мжжоу исповѣда, ишоже и тъ много огласивъ ж и обрѣтъ ж прилежьно о зълыихъ, ижже сътвори, каижтж са дастъ ин весъмрьтьи данѯ. и по томъ женж оубо поусти въ женьскъи манастъирь. съвравъ же вьса боголюбивъма люди и христолюбивъи клиросъ изгъна из' града и отъ странъ тѣхъ вьса обрѣтъшама са самаранъ. и по томъ пришъдъ къ рабоу божию Иакwвоу, на мнозѣ иего акъ отьцъ приснъи оукрѣпьма казаше. на толико же прѣжде наречена жена отъ покаланьи къ Христосоу са приведе, ишоже чьстанѣ ишивъши са ен и дара на вѣсъ съподобити са. по врѣмени же дльзѣ дъшти нѣкоюего съвѣтника отъ нечиста вѣса мжчима въпишше, сватаго призы-

ѧѫштти· приведѣше же ѭ къ божию рабоу родителе ѥѧ молѧахѫ ѥго помиловати ѭ и отъгнати отъ нѣѧ нечистыи бѣсъ, и помолившѣшоу ся сватоумоу и рѫцѣ възложьшѫ на нѭ, ѧбые господьнѭ благодатьѭ бѣса прогна, и отроковицѫ ицѣли· благодарившѣша же родителиѧ ѥѧ бога и тъгда пѫстиша ѥмоу три сята златицъ, ихже не тъчьѭ вьзати не рачи правьдьныи, нъ ни видѣти рачи. глаголаѧ имъ оувѣштаваѧ не дашти дара божиѧ на коупѭ, нъ глаголаѧ имъ паче· дадите ѧ ништиим', азъ бо сего не въз'мѫ, ѩ поустыни бо живъı сихъ не трѣбоуѭ, и тако благодарьствашѧ отъпѫсти къ своѧ си. къ дроугъı же пакъı юноша нѣкъи отъ бѣса насиѣнъ обѣма ногама раслабѣ, и того възьмъше свои ѥмоу принесоша къ сватоуоумѫ, молаште ѥго молити за нь· онъ же три дни ал'кавъ и молитвѣ ѥднои прилежавъ цѣла раслабьѥнаго сътвориⷬ, и благословивъ ѭ повелѣ своѧма ногама къ домъ ѥго ити. мнози же и ини прихождаахѫ к нѣмоу, различьнъıѧ мзѧ имѫште, и вьси господьнѭ благодатьѭ ицѣлѣѥми отъхождаахѫ. видѣвъ же себе рабъ божии зѣло отъ вьсѣхъ чтома и ѥже отъ чьсти бъıваѭштѣѥ са многъıимъ падениѥ, отиде отъ мѣста того, и бѣжавъ иде ѩко м̄ попришть отъ града того, и обрѣтъ пештерѫ великѫ въ брѣзѣ рѣчьнѣѥмъ камѣнѫ, л̄ а̄тъ жи тоу, молитвами и пѣсньми вьса дьни и ноштн прѣпроваждаа, пиштѫ на многа ерѣмеиа отъ трѣвъı имѣаше, растѫштнихъ въ рѣцѣ. по томъ же градьць малъ на брѣзѣ сътвориⷬ, и тъ въ рѣдъкъıѧ часъı дьни дѣлаа, отъ того крьмѫ себѣ имѣаше. на толицѣ же житиѥ ѥго славьно къıсть,

ꙗкоже по дѣ҃ма десатьма и трьмь десатьмь чрьн'цемъ к нѣмоу прихоⷣити и клиросникомъ и многымъ облашинмъ на благословештеные и на наказаные отъ нѣго. нъ таковъи и толикъи, иже толика дара сьподобьиенъи, въ скорѣ вьзнесениимъ нѣкъимъ или величаанимъ ѧтъ въ сьгрѣшеные попоуштенъ бъıстъ въпасти, и въ сьгрѣшеные вьсѣхъ горше· прѣскврьнъıи бо врагъ родоу чловѣчьскоу, иже присно добрѣ живѣштиимъ о бозѣ своюмъ завистнъıи бѣса са наслѣѣтъ, вьлѣзъ въ отроковицѫ, богата нѣкоюего дъıштерь, нача вьпити и сватааго мѫжа именемь призъıвати, ꙗкоже приноужденомъ бъıти родителемъ отроковица обѣходити и искати вьсѣⷣе чловѣка божиа, не оставаштѣ ни манастъıра, ни мѣста поуста. ꙗкоже не могоша его обрѣсти, по томь оувѣдѣша нѣкоюмоу отъшьл'цоу бъıти на мѣстѣ томь, и приимъ отьць ѥѧ отрокъı своѧ и приготови отроковицѫ съ матерьѭ ѥѧ въ крѣгъıзѣ, и приⷣе на повѣⷣаноюе емоу мѣсто, идеже бѣаше сватъıи, и видѣвъ ѭ паⷣе на ногоу его глаголѧ· помилоуи моѭ дъıштерь, ꙗко лютѣ отъ нечистааго бѣса мѫчима ѥстъ· се бо два десати ѥстъ днии нѣ вѣкоусила ни ꙗта ни питиа, нъ вьпьѭштии трѣжетъ себе, и има твоюе призъıваатъ. сватъı же повелѣ емоу отроковицѫ поставити прѣдъ собоѭ, и вѣⷣавъ себе на молитвѫ на толицѣ моли са, ꙗкоже и мѣстоу вьстрасти са, на нѣмже стоаше. по съкончании же молитвъı доуѫ на нечистъıи доухъ, и глаголѧ емоу· въ има господа Їсоу Христоса, изиⷣи отъ нѣѧ, и абье бѣсъ отъ огня женомъ изиⷣе отъ отроковица. та же на земи

пад'ши на многы часы без гласа лежаше. помолнвъ же са святыи и їмъ ѭ за ржкѫ и въставивъ прѣдастъ ѭ родителѣма съдравѫ. видѣвъше чоудо прославиша бога· оубоявъше же са, ѥда како нечистыи доухъ обративъ са вълѣзетъ въ нѭ, молиша ѥго прѣвъıти отроковици оу нѣго в̄ дьни, до нѣлиже до конъца свободитъ са отъ бѣса, и оставивъше ѭ оу нѣго въ домъ свои възвратиша са. лѣпо же бѣаше, ıкоже и въ прообразовании рѣхомъ, на оутвръжденые и възграждены ангѣлъскоѥ се житие живаштинмъ, не тъчьѫ же исправьıн'ı съвръшенъıихъ съповѣдати, отъ тѫдоу добра' тъчьѫ събираѭштемъ неѥскоусномь и ненаслышемомъ бъıти отъ зълокъзньıихъ сѣтии прѣсквръньıдаго врага божиемъ рабомъ. нъ ıкоже великъıм и истинънъıм благъıм нравъı мѫжа съказахомъ, тако достоитъ и нанесенѫ ѥмоу боурѫ и отъ тѫдъ съвъıвъшеѥ са ѥмоу великоѥ падены съповѣдати, глаголѫштемъ по томъ, ıкоже ѥстъ, и по съврьшенъѣмь ѥго покании и доблиимъ исповѣдании прѣвеликаѧ чоудеса· ѥлико бо великоѥ въздръжаны и житие прѣжде обави, толицѣмь вел'ми и отъпаде, и ıкоже велико падены, толицѣмь ваште по томь ѥго бъıстъ исправьıены· прѣлѫкавъıи бо и нечистъıи врагъ, божиемъ рабомъ видѣвъ исцѣлѣнѫ отроковицѫ тоу ед'нѫ оставъшѫ, и абые въставъ на правьдьнаго блѫдньıимъ ѥмоу нападе бѣсомъ, ıко тако ѥмоу насилити, ıкоже таковоуоумоу мѫжоу въ начатцѣ житиа ѥго, ѥгда нечьстивъıнъ самаранъ сѣтиѭ въıше ıвьıенѫ женоѭ льстимоу противъ'ша са и повѣдивъша и врѣд' ржкъı лѣвъıм прѣтръпѣвъшоу, на

попраные пославшаго тѫ дѷвола въ распаленые въпасти и страхъ божии забыти, и толикыи даръ данъıи ємоу лѣчьбъ и въздръжание толицѣхъ лѣтъ и многыа троудъı и к томоу до старости дошъдъшоу не сътръпѣти брани, и излѣзъшоу въ приградъ бъıти съ отроковицеѭ, безаконьıи себе осквръıнити тиноѭ. отъ тѫдоу, ıкоже началѹ нѣкоюемоу даноу бѣсоу, приложити прьвое и вътороıе приноуждаатъ злоу· оубоııъ бо са пагоубьıнъıи змıи отъ покаıньıи подаємаго отъвазискаѭштинимъ того высерьдь испрашеньıи притварѣютъ ıего, ıкоже мнѣаше, оуже своıего плѣньıника болѣ прьваго приложити безаконьıе· высѣкъ бо помъıслъ оужасти ıего оубити ıего наслѣнѣѭ отъ нѣго отроковицѫ повождаатъ, побѣжденъ же и о томь оубои ıа сътвори, родивъшинѫ ѭ оуклонити са хота мѫченьıи тѣмь мьıа. нь ни тѣмь довьлѣнь бъı осквръıѣнииимъ врагъ и прьвъıи зълъ сотона, къ истьлѣнию бо оубои прилагаетъ, и къ оубою ıеже не тъчьıѭ гробоу прѣдати оубьıеныа тѣло, нъ и рѣчьııъıимъ водамъ и звѣрьмъ и птицамъ без милости повръшти сътвори· такъ величаныа и о себѣ вельмѫдроуѭштинѫ плодъ, тако бо аште не бъı никоюеиже страсти себе поработилъ, не бъı възмоглъ лѫкавъıи врагъ, акъı въ ал'дъıѭ тьлѣ о камъı того розбити сьвѣсть, силѫ бо высѫ и доухъ рађдизаныа въ въздрастѣ юиѣ побѣдивша възможе на старость, съ ıже о себѣ вельмѫдровати побѣдн лѫкавъıи. нъ обаче великыа дароуѭштааго Христоса прѣвеликоıе члов'ѣколюбие высѣхъ члов'ѣкъ съпасение паче, нежели погъıбению хоташтни подати жзникоу и долѣ лежа-

штоуоумоу ржкж и покаанья бꙑлые неисцѣлимꙑм и смрьдаштам своюм твари исцѣли строупꙑ, и тацѣхъ-жде и болѣшинꙑхъ по покаании съподоби са даровъ. си же на срѣдж вьсѣмъ принести пріноужденъ бꙑхъ, да ꙗкоже прьвоюе юго житье оувѣдѣвше вога прослави-ꙋомъ, и паденья юго образъ испꙑтавъше вь печаль вь-падохомъ, тако и прилежьноюе покаанье мжжа оувѣ-дѣвъше не на са надѣюмъ са, нъ на дажштаго намъ дарꙑ човѣколюбиваго бога, ижже и стоштемъ намъ съврѣшенѣ дастъ стоити трьпѣнье, и падажшта нꙑ от' лѣности оутвръждаютъ, ржкж намъ подам своюго застжпа, и кажштемъ са намъ по сжштоуоумоу юмоу човѣколюбью прюмлютъ. ибо толика и таковаꙗ съ-творивъ зъла, ихъже кождо рода огнѣнаго его творѣ-аше сънѣдь, наставьника имжшта блаженаго Дауда, по съблажденин чинъ възвративъшаго, и вь приятьи мѣсто за блжд' сжда приложьша и оубои вѣдж тж при-имшаго мжжа· и вънимам, ꙗкоже словомъ тъчьꙗ довьленъ бꙑвъ човѣколюбивъꙑи владꙑка, дабе толи-кꙑимъ грѣхомъ прощтеные юмоу сътвори, на покаин'-ꙗ пригѣгаатъ тишинж, оуп'ванние ждно на исправьеные доуши наставника имꙑ. вь са бо пришьдъ вь клѣтькж вълѣзи своюе, и окꙑ отъ сьна вьставъ, ꙗкоже сѣ кто речетъ, повръгъ же себе на земи въздꙑханьꙑ несътръ-пимаа творяаше, без милости са бьа по прьсемь, и сльзъ источникъ испоуштам· нь ни тако не отъстжпи отъ нѣго нечистъи вѣсъ и скврьнꙑи, изволенье бо мж-жа ни видѣти могꙑ дншволъ наслѣдатъ юмоу отъ-чаанье помꙑслꙑ, то начало зьлоюе на човѣчьскъ родъ

отъ отьчаньи нюдина обрѣтъ. да въставъ отъ земьа оустрьми са въ миръ. сълоучи же са по воли человѣколюбивааго бога иджштоу юмоу манастыра доити, и вьлѣзъ къ сжштни тоу братнї цѣлова а, они же оумъıше юмоу нозѣ и хлѣбъ прѣдложиюше молиахж и въкоусити, онъ же ни слъıшати того хъта гор'ко въздъхнжвъ рече· ю, горе мьнѣ окаıноуоумоу, како възьржи на нево; како ли владъıкъı Христоса има дръзнж приз'вати, югоже отъвръгъ са оставихъ; како ли благъıи юго надѣюи са примти ч'то, иже доушеюи и тѣломъ прѣлюждивь са отъ нёго, и прѣлюбодѣиствомъ себе осквръниввъıи, и оубоюмъ; и съповѣдати начьнъ, ıкоже вѣаше по истинѣ, испов'ѣда имъ вьсе събъıвъшеюе са. они же въ мозѣ печали бъıвше и попекше са о различньıихъ юго напастехъ, по силѣ юго оутѣшиша, и дав'ше юмоу благословештенье, и молитвж прилежнж о нёмь сътворьше отъпоустиша. иджштоу же юмоу пжтемь сърѣте и братъ нѣкъıи, имъı въ истинж Христоса въ себѣ, и приноуди юго, и въведе и въ клѣтькж своіж, и оумъıвъ юмоу нозѣ, и вьса любьвьнаıа обавивъ прѣдъстави юмоу хлѣбъ, и молитвъı многъı сътворн, молиаше причастити са благословешенніихъ, жже богъ посъла. ономоу же отъ съвѣсти бъıюмоу и на причаштение никакоже не обораштоу са, повръже себе прѣдъ ногама рабъ божии, мола юго коуп'но же и кльнъı са, не въстати прѣжде отъ земьа, аште прѣжде не обѣштаатъ са прѣдъпоставьюенъıихъ въкоусити. обѣштавьшоу же са юмоу въстави и божии человѣкъ отъ земьа, и помолиевъша са

сѣдоста оба шести хлѣбъ· по вькоушении же има и по ськоньчании благодарьствиа пакы сѣдоста, и пристжпивъ къ мжжоу принмъи его въ своѥ хлѣвинж братъ глагола емоу· отьче, накажи ма о Христосѣ, сына своѥго, и оутврьди ми срьдьце, ако зѣло ма дръжатъ розличьнии помъисли. тъгда же въскричавъ сватъıи и съ слъзами и въздъıханиї кинше въ прьси своа, глагола· прости ма, брате, каити себе и плакати велнкъıих' монхъ грѣхъ и на бога дрьзновенъıихъ отъ мене безаконии, ако въ соуѥтъънъıихъ моихъ сихъ и посрамьѥнъıихъ сѣдниахъ акъı дѣтишть отъ дъıвола запатъ въ послѣдьнѭѭ погъıбѣлъ сънидохъ, зълъıими во, имиже въ жизни моѥи трьпѣвъ побѣдихъ, тѣми въ старости моѥи зъло сътворивъ въпадохъ· въвръгъ себе въ смрадънѭѭ тинж блждънѭѭ и инѣми осквръниве са болшинми того грѣхъı. онъ же то слъшавъ опечали са зѣло, и молитъ его по въражденю ем˜ съповѣдати прѣльсть вьсѣ сотонинж, двоѥ себѣ приобрѣтша сватъıи, прьвоѥ оубо исповѣданьѥмъ оуп'ваа привести его, коупно же и себѣ оут'врьждение вждштинхъ по томъ хота притворити. онъ же отъвѣштавъ глагола емоу· по въздръжании ми въздръжаньѥмъ истъıимъ и троудномъ зѣло, по работании ми непорочьнѣ богови лѣтъ ѱ, по прьıтии ми отъ чловѣколюбивааго бога великъıи даръ, по сътворении отъ мене скврьн'наго великъıихъ чоудесъ коньчьнѣѥ вьнидѣ сотона въ отроковицѫ нѣкѭѭ· да абъıе тоа родителѣ слъшавьше, иже ѥстъ въ мьнѣ господьнь даръ, приведоша ѭ къ мнѣ

ицѣлѣнья ради, молашемъ же са имъ помолихъ са о
йеи, и аб'ıе господьнѣих благодѣтних нечистыи доухъ
отиде отъ йем. они же съвршенѣıе ıх хоташте исцѣли-
ти оставиша ıх оу мене на дъва дьни, и отидоша въ
свои домъ. отъмьнѣвъ же съвѣстних изидохъ к йеи, и
прѣдолѣвъшоу ми распалѣнию блждноуоумоу, ни бога
на оумъ възъмъ въ часъ тъ, ни погоубыенья толикаа-
го въздръжанья и трооуда помъисливъ или вьмѣнивъ,
въсе же ıкоже рещи забывъ и матицѫ огньнѫю прѣ-
бидѣвъ въ блждьнѫю погыбѣль въпадохъ, и сътво-
ривъ с йеıю блждъ зълоıе зъломъ цѣлѫ, нан паче же
болѣıе зъло къ зълѹ прилагаıе, ıко поимъ ма бестоудьа
бѣсъ съвѣтова ми оубои ıен сътворити, и по съблажде-
нии ми оубивъ ıх въврѣгохъ въ рѣкѫ, и отъчашвъ са
своıего съпасенья отидохъ, и нъıнѣ идѫ въ миръ. ка-
ко бо на въısотѫ възьрѫ или и дръзнѫ нарещи Хри-
стоса; не абье ли огнъ съшедъ пожежетъ ма; то же ıе-
моу и множаиша тѣхъ съ многами зльзами испов'ıдаıѫштоу, и съ въздъıханиимъ несътрьпимом' мѫжоу
слъıшавъ божии рабъ, оумиливъ са отъ благодѣти на-
паде на въıх ıего, и облобъızам и глаголаше. не печа-
лоуи са зѣло, брате, ни отъчаи са своıего съпасенья, нъ
вѣровавъ, ıкоже ıестъ с'пасениıе, пристѫпи съ слъза-
ми, и испов'ıждъ са чловѣколюбиивоумоу богоу, зѣло
бо ıестъ штедръ и прѣмилостивъ богъ и многа милость
ıего на насъ. да до йелиже имамъ врѣма, покаимъ са,
аште бо бъı не было покаıньа, како Даıид по дарѣ
пророчьствѣмъ, по цѣсарьствии, по съвѣдѣтельствѣ
владъıчьни въ ровъ любодѣиства и оубоиства въпадъ

словесемъ покаанье обавивъ прощтение толицѣмъ грѣхомъ прима; како блаженъи Петръ, врьховьнии апостоломъ, пръвъи оученикъ, иже ключа небесьнъима отъ господа приимъи, владъıкы Христоса не вд'нож и д'вашди, нъ и триш'ди иего отъвръгъ са, и по томь плакавъ са горько не тъчьж прощтенье полоучи таковаго грѣха, нъ и болъшама съподоби са чести, пастоухъ бывъ словесънъıимъ овцамъ владъıчьнимъ; аште не бъı было покаанья, како покаавъ са Павьлъ отъ гонитель сьсждъ избранъıи въıстъ; аште не бъı покаанья было, како съблаждне'шаго въ корунднѣнхъ приати Павьлъ повелѣ; да не насилшемн, рече, бждемъ отъ сотонъı и грабими. тащѣми и таковъıими словесъı, нан паче оутвръдивъ имоу срьдце истинъıи и милостивъıи братъ прѣбъıвати имоу съ собож молшаше. томоу же не хоташтоу припаде прѣд нимъ божии человѣкъ, и облобъızам нозѣ имоу молшаше са не отълажчити отъ него, помъıшлма и бом са, вда како въ отъчаании прѣбъıвъ до кон'ца доушж своь погоубитъ, и шкоже на мнозѣ кажа, мола, припадам, кланма са оувѣштати иего не възможе, сътжживъ си сватъıи и въздъхнивъ доухомъ прилежно молитеж сътвориивъ от'поусти иего пътемъ своимъ ити благословестивъ. проваждам же иего до пати на десате попришть не прѣставаше мола его, и много имоу о покаании продлъживъ слово, охжпивъ иего и съ слъзами облобъızавъ и помоливъ са о нѣмъ обрати са въ клѣтъкж своь. Їакшевъ же имъ са пъти ведшталаго въ миръ шъстни дръжаваше са. и оуспѣвъ пътни мало съвративъ са обрѣте гробъ ветъхъ подо-

боличенъ пештерѣ, въ нем'же многы мрътвыихъ лежаахж кости, аже отъ многъ лѣтъ испрахнѣлы бѣахж, и вълѣзъ въ нѣ, събравъ кости положи въ ед'номъ жгълѣ, и заключивъ пештерѣ затвори надълежаштиими ветъхыими двьрьми, и колѣнѣ прѣклонивъ исповѣдаше са богови, ким без милости въ свом прьси, и съ плачемъ и многымъ ръıданиемъ глаголаше· како възърж къ тебѣ, боже; кое ли начало исповѣданию обраштж; къимъ ли срьд'цем' или къимъ оупованиимъ или коіж съвѣстиіж дръзніж азъкъ нечьстивъ и оустънѣ осквръненыи сжшти испльненѣ двигнжти покоушж са; прьвое же, коемоу грѣхоу прощтеныи просити дръзніж; милоуи, човѣколюбивыи господи, милостивъ бжди недостоиноуоумоу, владъıко благıи, и не погоуби мене бестоудънъıихъ' монхъ ради дѣлъ, не бо мала мои сж беззаконыи, кождъ сътворихъ, оубои сьдѣлахъ, крьвь неповиниіж пролиıхъ, и къ вьсѣмь тѣмъ страдавъшее то тѣло водамъ и звѣрьмь и птицамъ прѣдахъ на сънѣденые, и нъıни, господи, вѣджштоу тебѣ, благıи, вьса исповѣдаіж, о томъ проса прощтеныи, не прѣзьри мене, владъıко, нъ по лѣпоуоумоу твоемоу милосрьдию помилоуи ма нечьстивааго, и посъли на ма иже отъ тебе великаа милость, и остави ми вьса беззаконыи, ико да не пришед'шоу ми на грѣховьнжіж глжбинж погоубитъ ма пагоубьнааго врага боура до коньца, ни да пожрѣтъ мене змии глжбинънъıи. и съ таковъıимъ велнкъıмъ покаıиннимъ исповѣдам са до десати лѣт' въ пештерѣ тои, ная паче же рекж, въ гробѣ, не излаза из мѣста, не бесѣдоуа ни къ комоуже, не гла-

гола ни къ єдномоу, нъ съ горъкъıими слъзами и несътрьпимъıимъ въздъıханнимъ и съ многомъ оумиленнимъ вьсе врѣма прѣпроводивъ, двашди въ недѣли двьрьца отвръзам, трѣкж прѣдъ двьрьми гробишта своего растжштаıж обрѣтам, и тж истирам ıздѣше, ıеликоже ємоу довлѣѣше, ıскоушам, и абıе обрашталше са съ многомъ похвалєнниимъ, прилежа къ ннж молитвѣ и въздр'жании и їностаньнѣмь исповѣдании. тѣм' же человѣколюбивъıи богъ, не хотан съмрьти грѣшънъıимъ, нъ обращтенню и жизни, не въ соуе ни въ тъıште толикаго страданьı и многоуоумоу троудоу продлъжити са попоусти, ѣкдъı бо его истоıе и великоıе покаıные, толикъıимъ и таковъıимъ грѣхомъ проштеные полоучи, и хота самомоу ємоу оувѣрити прѣподобьноуоумоу мжжоу и вьсѣмь авити покаıаньı силж. боури лютѣки и многоу бездъждью земьıж тж обьдръжаштоу съ многъıими молитвами и литиıми человѣкомъ молаштемъ са ıки са града того богочьстивоуоумоу епископоу мжжоу сватоу и къ истинж бога ємштоу са, ıко отьцъ ıестъ нѣкъıи въ гробишти на томъ мѣстѣ, съмѣренъ образомъ, нъ благъ доухомь, иже аште послоушавъ васъ помолитъ са къ богоу, вьса раздроушитъ нападъıшаıı на земьıж сьıж зълаıı. да сватъı тъ епископъ вьсемоу клиросоу своıемоу повелѣ събърати са на съповѣданьıе ıвьıеньı того и съ кръстъı къ пештерѣ тои, идеже человѣкъ божиї живѣтъ, нти. томоу же бъıвшоу и мѣста нмъ дошъдъшемъ, обрѣтъ прѣподобнаго того правьдьника, и съ многоıж мольбоıж молıаше са ємоу помиловати земьıж нхъ и молити са

къ богоу, да бы помиловалъ люди своа и отъгналъ належаштеѥ бездъжданиѥ и послалъ земи ихъ дъждъ. сватыи же никакоже бъхма отъвѣштавам бишѣ са въ своа прьси, не дръзнуи възьрѣти на небо, и глаголаашѣ· милостивъ бжди, господи, о многыихъ монхъ нечьстнихъ. ожидаѭштоу же епископоу и молаштоу са к нѣмоу и ни хоуда отъвѣта полоучиваѣшоу, оставиваѣше ѥго плачѭште са отидоша. и дошъдъше сватыа црькъве абые тоу съ слъзами молаште са отъ чловѣколюбиваго бога прошаахѫ вѣды тоа избытыи. на многы же дьни съ алчьбоѭ и плачьмъ призываѭштемъ бога прити на помоштъ имъ, и абые томоужде авитъ са епископоупоу, и гласъ оуслъшитъ притранъ глаголѫштъ к нѣмоу· иди къ рабоу моѥмоу Иакшвоу, ѥго ти и прѣжде авихъ, и того моли молити, о нем'же аште хоштеши. томоу же помоливъшоу са, избѫдете належаштихъ земи зълъ. възвративъ же са паки въ скорѣ съ вьсѣмъ клиросомъ и людьми прѣподобьнаыи божиї сватитель а са о молитвѣ, иже къ чловѣкоу божию Иакшвоу. тъгда же оуже тъгда невольѭ якоже рѣшти многыимми молитвами оумолѣнъ и оуништенъ бывъ отъ прѣподобьнаго мѫжа, якоже и прѣжде и нъıны отъ обавыѥньıи божиıи к нѣмоу пришьли сѫтъ. въздѣвъ очи на небо на многъ часъ прилежно помоли са. и ѥште молитвѣ сѫшти въ оустѣхъ ѥго благыи и милосрьдъıи богъ, иже в'са бошштинмъ са ѥго обило и оудобь подам, дѣломъ писменьноѥ слово съврьшам, ѥже глаголѣтъ· ѥште ти глаголѫштоу, се, пришьлъ несмъ, дъждъ съпѫсти многъ на земьıѭ, ѥмоуже въздививаъше

са пѣснь похвальнѣмъ того милосрѣдиѣ и несъказемоу-
оумоу величьствоу отидоша, славаште бога и блажа-
ште рабы его, въздръжанимъ ихъ и алчьбоѣ велика-
каго дара съподобьены и таковаго. благо же приимше
великое отъ чловѣколюбивааго бога и изѣѣѣше отъ
нашъдъшаа имъ богомь поуштенъыа изѣы отъгна-
нъыа молитвоѣ раба божиѣ Иакшва до днешниѣго д'не
вьса лѣта памать дни того, въ ньже въздѹшънъынихъ
вѣдъ свобожденни бъыша, творатъ, молитвънъыа и
похвальнъыа пѣсни владъыцѣ Христосоу въсылаѣ-
ште, многы же различьнъыними жзами одръжимъыа
отъ людии пришъдъшинихъ к нѣмоу, коупно же съ епи-
скоупомъ пришъдъшинихъ на молитвѣ оставиша оу раба
божиѣ Иакова нцѣленьа ради, аже масло възьмъ ва-
тъын и тъы благословествивъ, помазавъ же а въ има
христосово нцѣли, ѣкоже тѣмъ домъ . . . иджѣ-
штемъ славити и благословествити бога, даровавъ-
шаго имъ рабомъ своимъ нцѣленьа. да оуже вьсн,
иже въ градѣ и въ окржгънѣинихъ вьсехъ жнвѣштии
больнъыа своа приношааху к нѣмоу и отъходаштемъ
имъ молѣаху, о съпасении ихъ молити са ѣмоу, и
авъые господьнѣ благодатьъ цѣльбѣ полоучаа-
ху. толикъ бо даръ дастъ са ѣмоу, ѣкоже ѣмоу словомъ въ
скорѣ прогонити нечистъыа доухы. по лѣтѣ же ѣд'номь
отъгнанѣ бъывъши изѣ тои лютѣи призъвавъ божии
рабъ Иакшвъ прѣподовьнааго епископа моли ѣго попе-
шти са о пештерѣ, рек'ше о гровѣ, въ нѣм'же житие
имѣаше ватъын, и съ прилеж'ноѣ молитвоѣ моли са
ѣмоу по оумрътии ѣго погрети и въ нѣмъ. томоу же

оукѣштавѣшоу са немоу и възвративѣшоу са въ градъ по малѣхъ дньхъ съконьча са блаженъıи Никшвъ въ старости добрѣ, сѣдмиж десатъ лѣтъ съ ти патиж. оувѣдѣвъ же прѣподобьнъıи епископъ доиде мѣста того съ всѣмъ клиросомъ и съ подвижьнъıими облашими и съ коньıми многоцѣньнъıими обиѣше пожште и славаште бога положиша чьстъное ього тѣло въ томъ гробѣ. по том' же вожни прѣподобьнъıи сватитель молитвъıнъıи домъ, рек'ше цр'кве сътворивъ оу пештерѣ прѣложи чьстъное ього тѣло, на нѣмже мѣстѣ до дньшьнюаго дьне цѣл'ъ мног' творат са, вьсь же градъ и окржгънѣм ього вьси памать ього по вьса лѣта твораште праздьникъ велик имжтъ въ славж почьтъшаго и человѣколюбивааго бога, ього и мъı по оустаноу славимъ благословествште отьца и сына и сватаго дѹха, немоуже слава и дръжава нъıнѣ и присно и въ вьсконечьнъıм вѣкъı вѣкомъ аминь.

Житие и страсть сватъıихъ отьць и епископъ бъıвъшиихъ Василѣа, Капитона, мжченъıихъ въ Херсонѣ.

Христосъ ми да нач'нетъ слово иединъıи прѣмждръıи и прѣмждрънимъ исправитель, въ рщѣ бо ього и азъ и словеса моа, о томь оубо жнежште и движжште са оувѣштаите са, иже имене моего призъвании, не моа

ради немощи затъкнѫти слоухъ вашихъ, нъ нцѣлѣкыштаго ради немощи наша, подобаатъ паче простьрѣти слоухы ваша, тѫженые вьсе отъложьше мѫжьскы глаголѣмаа разоумѣите, не бо съплескано кое или бладьно вашимъ слоухомъ вънати молѫ, нъ истин'наго ради словесе не на въздоухъ расыпаемаго, само же то слово сына божиа, имже вьса бъıша, иже на небеси и иже на земи, видимаа и невидимаа, въобразневъша же себе въ рабии образъ, нь не отъвръгъша са иже бъıти богоу, нъ въплıштъша са отъ сватыа дѣвы богородица. исповѣдати того коуп'но бога и человѣка, вьсего въ своихъ немоу и всего въ нашихъ, пострадав'ша бога и слово плътьıи, и акы бога пакы съвъскръсъша плътьıи и въıшъд'ша на небеса и сѣдъша о десиѫ отьца и насъ съ собоѫ възведъша'го о оуповании жизни вѣчьныа, иже же въ еуаггѣльскыихъ проповѣдавъша гласѣхъ, блажени бо, рече, не видѣв'шии и вѣровавше, домино невѣрьствие нцѣлиа доблıшишимъ оупованье вѣчьныа жизни остави, нъ по нѣже та и иже симъ тъч'наа въ еуаггѣлии лежаштаа глѫбокѫ старостиѫ и оудобь нцѣлимѫ вьсѣкыа бъıша въ человѣчьскыа помъıслы, якоже плодъ сътворити въ л̄ и х̄ и р̄, пристѫпи подъ ıръмъ въıѫ подълагаа, на рамѣ възъмъшоуоумоу съмрьтоносьныи и съмрьтьныи крьстъ, якоже тѣмъ неплънити въıшьнии миръ. нъ по нѣже неисслѣдима ѥстъ прѣмѫдростьнаа пѫчина, съде ми ныне слоухъ подадите, молѫ, якоже похвалити мѫжа прѣславьныı и за ны пострадавъшаго волеѫ приобьштиѥъша са страстьми, ѥѫже чьсти и славы господьня наслаждьше са, веселатъ бо срьд'це божиа

иже о бозѣ поминаемаа и чѣто рече аште якоже дльжаше Соломѡнъ пророченые отъ бога приимь въ прит'чахъ рече отъ величьства и доброты зъданиѧ по въражденію видѣти и о немоуже образоу родотворьцоу ихъ съз'дати ѧ, доброта бо зъданыѧ якоже по истинѣ непорочна себе богови принести, съгласна же симъ и съсѣдъ изборьныи, азыкомъ васѣмъ оучитель рече, якоже црькы божиѧ есте, и доухъ божии живетъ въ васъ. да како таковыихъ о сихъ помыслити нѣстъ лѣпо, пролиѵ'шихъ свом кръви за человѣкы по подражанью истиньнаго пастоуха Їсоуе Христоса господа нашего; чѣто же хъштѣ глаголати, истиньное въı слово да оуститъ, якоже ни малъı коиѧ части на похвалѣ сѣде мѫченъıихъ святъıихъ и прѣчьстънъıихъ мѫжъ моштъно исповѣдати, обаче тѣхъ молитвъı въ многаго мѣсто мирьскаго оученыѧ прѣдъложивъ покоуш же ѧ иже въ мнѣ болѣзньное цѣлителѣньѫ ихъ святостиѫ прѣдъложити доушеоуспѣшьнаи слоушаѫштимъ, тѣхъ нелъжьиѫ поставити памать, нъ на хвалѫ и славѫ самѣхъ святъıихъ отьцъ и мѫченикъ въ градѣ Хер'сонѣ живъшихъ боголюбивъıихъ и вѣрьнъıихъ мѫж'. въ врѣмена бо гонѣниѧ нечьстивааго Диоклитиѧна дѣиствоуѫштоу животворивоуоумоу кръстиньскъıм вѣры словесн самомоу томоу рекъшоуоумоу· се, азъ посълаѫ въı акъı агньца по срѣдѣ вълкъı, сълоучи ся прѣлѣпоуоумоу въ святѣи црькви иероусалимьскъıихъ свѣтилъ, иже бѣаше въ самон тои господьстѣи црькви въ лѣта Диѫклитиѧна, въпасти въ вѣдѫ святоуоумоу томоу епископоупоу, въ шестое на десате лѣто диѫклитиѧна

цѣсарьства многъ подвигъ, трудъ же и поспѣшеныє полагаѭштоу, ѩко да богомъ прѣданоє крьстиꙗньскъıꙗ непорочьнъıꙗ вѣры роширити слово непрѣстаѭштоу испоуштати епископоупъı вь вьса страны єзъıкъ, мѣнѭ же сватаꙗго епископоупа страны поганъскъıꙗ и сѣмо, ѥже ѥстъ херсоньскъıи градъ отъ таврьскъıꙗ земьꙗ, именемь Василеа, ѥмоуже пришьдшоу и видѣвъшоу єлинъскѭю овьдръжаштѭю прѣльсть нача оучити градъскъıꙗ мѫжа глаголѧ, ѩко бози не сѫтъ, ѫже въı мните и їмате и чьте, нъ коумири, не могѫштни вамъ помошти, ѥстъ бо богъ на небесѣхъ, иже словомъ своимъ сътворивь вьсѣчьскаꙗ и прѣмѫдростиѭ своѥѭ отъ небъıтни въ бъıтиє привед'ъı вьсѣчьскаꙗ, и сватъимъ своимъ доухомь вьсѣмъ жизнь дароуѧ, томоу покланъıѭште сѧ вь сватѣи троици того славимъ. то слъıшавъше отъ сватаꙗго мѫжа града того мѫжи ринѫша сѧ на оукоризнъı и вьєньıꙗ, не послоушаѭште ѥго отъ нечоувьствены одръжаштаꙗ ихъ прѣльсти, тѣм же сватъıи епископоупъ въ скровьнѣ мѣстѣ сѣда вь пештерѣ прѣбъıваꙗше, нарицаемѣї дѣвичьскаꙗ. многомилостивъıи же богъ вьса человѣкъı хотѧи съпасти и на оувѣдѣньıє истинъı прити не попоусти вьсемоу градоу и земи погъıбѫнѫти отъ сотонъı, въсади сватъıи свои доухъ, того ради бо и въ плъть облѣче сѧ и распатъıє на крьстѣ волѥѭ прѣстрада, да вьса свободитъ чьстънаѭ своѥѭ кръвьѭ, ѥѭже потъщта сѧ съпасти . . . съ вьсѣми и сии херсоньскъıи градъ чоудеса твора, и въıстъ чоудо сицево· нѣкоѥго бо старѣишинъı нареченаꙗго того града, имѫштоу сънъ ѥдночадъ, того оумъръша вънѣ

града погребоша, и того родителемъ сълоучи са оу тѣ-
ла прѣбъивати оумъръшаго сына ихъ, и на гробѣ оу-
снѫти плачѫштемъ, и абие въ сънѣ видатъ своего сы-
на глаголѫшта имъ· чѣсо радма плачете и рыдаете о
съмрьти моеи; не можете мене помти жива, по нѣже
бози ваши того сътворити не могѫтъ, каменые бездоу-
ш'но и коумирие сѫште, мже дивволъ на прѣлъсть и
пагоубѫ человѣкомъ сътвори· нъ аште хоштете ма жи-
ва помти, молите стран'наго того человѣка, егоже би-
ете и оукарѣете, и вѣроуите въ того, егоже тъ про-
повѣдаатъ бога, моштьнъ бо естъ въставити ма из
гроба мжа того молитвоѫ. и тѣмъ имъ въ сънѣ гла-
голаномъ възбѣнѫста и съповѣдаста дроугъ дроугоу
сьна того видѣние съгласное рѣчи къж'до ею· дьни
же бывшоу вьлѣзоста въ градъ и съповѣдаста срьдобо-
ли своеи, иже видѣста въ ношти. они же весело прием-
ше слово начаша искати сватаго епископа, и обрѣтъ-
ше его въ пештерѣ, идеже бѣаше мола са, припадоша
к нѣмоу глаголѫште· молимъ ти са, даждъ намъ сына
нашего. онъ же рече к нимъ· како могѫ то сътворити,
грѣшьнъ человѣкъ съ; нъ аште оубо вѣроуете въ бога
моѫ проповѣдаемаго, то тъ вамъ сына вашего
мрьтваго въскрѣсентъ. тн же глаголаша немоу· да пои-
мемъ сына нашего жива, и еже аште речеши, сътво-
римъ. сватыи же епископъ шъдъ коуп'но съ потрѣбоѫ
сватителъстѣи слоужьбѣ носаште и иже на сватое кръ-
штеные потрѣбьнаа, на гробъ придоша, и отъваливъ-
ше камъı вьлѣзоша въ гробъ, идеже бѣаше оумьрыи
сынъ ихъ, и прѣкрьстивъ сватыи епископъ и въздъх-

нжвъ ржкж положи на мрътвьци, молитвж сътворивъ животворивлаго крьштеныа еухиа надъ тѣломъ іего, акы надъ живомъ, полны свашгеноіж водоіж тѣло, сътворивъ призъваные сватыа троица, и абые въскрьсе мрътвьць, іегоже видѣвъше того родителе къ колѣнома припадоша сватлаго Василеа молаште са, шкоже и самы крьстити, аже абие по оглашении съподоби сватлаго крьштеныа и бесъмрътънъіихъ причастити са таинлхъ крьштеныа. и възвративъше са въ домъ радоваша са высѣмъ домомъ вѣровав'ше господеви· дшволъ же вида себе поуста по малоу бываіжшта, повѣжденъ сватлаго пришьствиемъ отъ нѣго прѣльштенъимъ жидовомъ стрѣлж въложи, шкоже разгнѣвити елинъы и на оубои сватлаго дрьзнжти. и пришъд'ше въ пештерж, идеже житие имѣаше сватыи епископупъ, и обрѣтъше іего и поврзъше и за нозѣ, влачлаіж и по гостиньцоу градъноуоумоу. пришъдъше же на то мѣсто, идеже нъіны крьстьіани стлъпъ поставиша животвораштии кръстъ имжштъ на себѣ, самъ тъ сватыи епископупъ отъдастъ доушж, тѣло же влѣк'ше вънѣ вратъ слъішаштинхъ са Иера извлѣк'ше повръгоша псомъ на ѣдь. лежаштоу же іемоу на многы д'ни промъісломъ божиемъ не оставьіаіжштнимъ и по съмрьти сватлаго іего тѣла, влъкъ ноштиж присѣдѣаше оу тѣла на съблюденые іемѫ, звѣздѣ свѣтьлѣ сиіаіжшти на мѣстѣ томъ, идеже лежлаше, дньіж же оуьлоу тожде съконьчаваіжштоу дѣло. тъгда иже тѣмъ прѣсватъімъ мжжемъ Христосови вѣровавъшии належаштлаго ради страха отъ множьства елинъ погребоша ноштиж сва-

тоѥ ѥго тѣло вынѣ стѣнъ на западѣ града, близъ тоѫже стѣны, мѣсаца мартиа въ 3 дьнь, славьно памать ѥмоу твораште въ славѫ богоу вьседръжителю амин'. ѥдинъ же нѣкыи сватыимъ мѫченикомъ Василеемъ бывъши по съконьчании ѥго прѣшьдъ въ елиспоньскыа страны обрѣте тоу дроугыа епископы, поуштеныа тъгда сватыимъ епископомъ на тожде вѣры дѣло, сповѣда имъ вьса бывъшаа. они же слъышавъше то и прилеж'но прославивъше бога, им'же оусрьдиемъ приати сватоуоумоу Василеоу мѫченыа вѣньць исповѣданьемъ о Христосѣ и съвѣштавъше са, мѣнѫ же, Еѵгѣнии, Ѩгадодор' Ел'пидии, прѣподобнии епископи, прѣидоша въ тъ херсоньскыи градъ, оучаште, правовѣр'но вьслѣдъствоуѭште сватоуоумоу Василеоу, и прилагаше са число вѣроуѭштихъ по вьса дьни. искоконъныи же вѣрьныихъ родоу зълодѣи завида дыволъ, и на тыа въплъчи вѣроуѭшта ѥмоу жидовы и елины, и съказавъша сватыа мѫжа Еѵгѣныа, Ѩгадодора, Елпидиа жъзлиемъ и камениемъ клачаште побиша, и мрътвыими вратъı извлѣкъ'ше тѣлеса сватыихъ повръгоша на въсточьныихъ странахъ, ыкоже изѣденомъ бъıти имъ отъ пьсъ· ръвьностиѭ же спасьнаго крьщеныа крьстиани принесъше погребоша сватаа тѣлеса ихъ мѣсаца декабра въ 8 дьнь, памать имъ твораште въ славѫ бога вьседръжителя. по мнозѣ же врѣмени посъланъ бъıстъ отъ Иероусалима епископъ тамо, Ѳдерии именемъ, иже въ корабь съı, приходъ ѥго въ нареченыи градъ сѫпротивномъ вѣтромъ атъ, привръженъ бъıстъ въ острокъ нарицаемыи Ѩлосъ въ странахъ рѣкъı

Дънапра, и разколѣвъ са язеж лютоѫ, хота житые оставити, помоли са господеви глаголѧ· господи боже мои, не достоина ма сѫшта съподоби поставити епископа, не мози мене оставити бес памати въ херсонѣстѣ градѣ, и томоу оумъръшоу оу гроба юго вѣрънии стлъпъ поставиша великъ, нъ и дрѣвеса въздрастоша, възвѣштаѫшта из далече гробъ юго. по мънозѣ же врѣмени, минжвъшоу гоненню отъ безаконънъныхъ на крьстиѧны, поставиша римьѧне цѣсарѣ именемь Костантина, югоже божие просвѣштеные на дивънъи юго приведе крьстиѧнъскъи свѣтъ, и заповѣдь поусти, ѩкоже не исповѣдаѫштоуоумоу отьца и сына и сватаго доуха зълѣ зълоу жизнь погоубити и домоу юго въ разграбьюеные бъти. тѣмь тако богочьстивѣ испоуштеномъ оставьюении крьстиан'стѣ гоненни, оувѣдѣвшемъ вѣрьнъимъ херсоняномъ таковоюе повелѣные богочьстивааго цѣсарѣ посълаша к нѣмоу съльı, ѩкоже дати имъ епископъ, повѣдавъше юмоу вьса, ѩже о сватъныхъ отьцихъ бъıвъша чоудотворна, ѩже и зѣло слъıшавъ отъ нихъ цѣсарь обрадова са, и дастъ имъ епископа именемь Капитона, давъ юмоу воинъ вѣрьнъ мжжь числомъ пать сътъ, с нимиже пришъдъ ар'хиепископъ въ херсоньскъ градъ въ пладьные промъıсломъ божиюмь, хоташтимъ человѣчьскъıи родъ съпасти, вьсѣмъ вынѣ града обрѣтъшемъ са приѧша юго крьстиани съ многоѫ радостиѫ, оуимъше коуп'но с нимъ и съ сѫштиими юмоу оуѧша градъныя стѣны. по том же оувѣдѣвъше херсонѣне бъıвъшаѧ съвраша са, и пришъдъше къ стѣнѣ слъıшлахѫ вескдоуѫшта к нимъ епископа сице· азъ,

чада, на пагоубѫ вашѫ нѣсмъ приш'лъ, нъ паче да вѣроѫ на господа нашего Їсоу Христоса съпасеныѥ полоучите. прошъдъшоу же междоу обоими мироу вьлѣзоша вьси людьѥ въ градъ, и на оутрьа съшедъшемъ са вьсѣмъ нача епископъ оучити ѧ вѣрѣ крьстьяньстѣ, якоже и прѣжде ѥго вывъшии епископи и мѫченици· они же отъвѣштавъше ѥмоу рѣша подобьна прѣжде бывъшихъ адинеи отъвѣштавъшихъ къ апостолоу Павьлоу· див'наа бо нѣкаа въносиши въ слоухъ наша, рѣша к нѣмоу· имамъ двѣ пешти на твореныѥ вароу горашти присно на зъданыѥ трѣбьникоу нашемоу, помоли оубо, ѥгоже ч'теши бога, и в'лѣзи въ ни, горештема има, и аште излѣзеши из' огня безъ врѣда, вѣроуѥмъ отъ тебе проповѣдаѥмоуоумоу богоу. епископъ же рече· въ има Їсу Христоса, бога моего, сътворѫ то, и богъ по повелѣнию вашемоу сътворитъ то. нъ како въı хоштѫ вѣрѫ ати, яко вѣроуѥте; нъ аште хоштете, дадите чада ваша, да са прѣдадатъ воиномъ, да аште не начнете вѣровати христосовѣ вѣрѣ, да са съвръгѫтъ въ пешть. и годѣ бъıст' вьсѣмъ слово то. пристѫпивъ же епископъ къ ед'нои пешти горашти, помоливъ са и прѣкръстивъ себе и пешть, въ нѫже хотѣаше вьлѣсти, дияконоу рекшоу, вьньмѣть, вьлѣзе въ пешть горѫштѫ, и сътворивъ часъ велии, въсъıпавъ въ лоно своѥ отъ жглии излѣзе силоѫ сватааго доуха без врѣда и цѣлъ, и въ оужасти бъıвъше велицѣ падоша ници на земи, величаѫште бога крьстиньска, просаште отъ нѣго съподобьѥныı сватъıа вѣры крьстиньскъı. тѣм' же вѣрнии бечислъноѫ радостьѫ обьѧти молиахѫ мно-

жити са с нѣми крьстиѭньскоуоумоу исправьюенью, самъ же сватъıи епископъ иностань оглашал мѫжа съ женами и дѣтьми молиѭше нелицемѣрьнѣ пристѫпити къ Христосови, и сътворивъ съ жежеиаго мѣла, из нѣгоже самъ без врѣда съхранѣнъ бъı, кѫпѣль, тоу кръшталше вьса, имже крьстиѭани и отьци бъıша града того вѣрьнии, и иже съ самѣмъ тѣмъ сватъıимъ епископомъ пришъдъшии воини, и весел҃ѣахѫ са вьсѣмъ домомъ прилежаште молитвѣ и причаштании сватааго тѣла и крьви господа нашего Їсоуса Христоса, по вьса дьни приришташте къ доуховьноуоумоу сватааго епископа оученью. сътворише же близъ тоа кѫпѣли цръкъве сватааго и врѣховьнаго апостола Петра, вьвѣсти же сватъıи епископъ богочьстивоуоумоу цѣсарю Костаньтиноу отъ бога бъıвъшеѥ чоудотворье, о бъıвъшихъ прѣжде него и при нѣмъ въ херсоньстѣ градѣ. и приимъ боголюбивъıи цѣсарь донесъшам кн҃ıгъı самомоу сѫштоу коуп'но съ сватъıимъ съборомъ никаѥоньстѣѣмъ градѣ Ѳинии на христоборьца Ариа, благодаривъ бога, вьзвѣсти же и къ сватоуоумоу съвороу т҃ıи отьцъ ıже отъ бога вь хер'соньстѣѣмь градѣ вь лѣтѣхъ него чоудеса сътворивъшаа са. по прошению же сватааго того епископа посланъ бъı жити въ инѫ въ херсоньстѣ градѣ Ѳеѡна, пати съ воинъ старѣишина, коупно съ сватъıимъ Капитономъ· пришъдъıи тамо тѣмъ отълѫчи жити въсточьнѫѭ странѫ града, да того радма и нарече са херсоньанемъ стоуждии деѡнинь родъ. сътворивъше же съборъ вьси коупно отидоша отъ ри-

ѓєѡна, нарицаємыи малыи трѣгъ, до глаголѣмаго Пардєнєѡна, иже съ єпископомъ и Ѳеономъ жити. тѣм же дожии до дънесь приближаѣшта са отъ пръваго апостола и врьховнаго Петра дєѡнина нарицаѣтъ са. сє, чъстьнаа братьіє, слѣдъ и оуиштеныє съпасеныа, вьсѣхъ съпасъ Христосъ, богъ нашъ, остави намъ сватыихъ мжченикъ и ар'хиепископъ нашихъ житиє. что бо въ словесехъ оучителънъıихъ оставиша; коєго же ли дѣла не обавиша подвигомъ; по заповѣдємъ божиимъ житиє прѣпроводивъша, воєвавъше на доушепагоубьнъıа коумира цѣльбьнѣѣ и житию оуспѣшьнѣѣ памать оставиша, паче бо почьтъше мирънъıа славъı мьчьта небесноє любатъ вѣчноє житиє, и цѣлъıваѣтъ не тъчьѣ въ житии своємъ, нъ и по съмрьти съмрьть оумрьтвивъше присвоєннимъ иєже къ богоу, масло грѣшниче прѣзьрѣвъше, тѣлесъ своихъ осваштеныє миловати пришштжштнихъ к нимъ не отъмештѣтъ са, сватжѣ бо троицѣ право исповѣдавъшии и тж доблѣишнимъ право исповѣдовати прѣдавъши присвоєннимъ иєже к нимъ пришштжштии небесьнъıа граждань творатъ сами съ аггєлъı житиє имѣште, да прѣславьнъ нъıнѣ херсоньскъıи градъ бъıстъ въ багъра мѣсто и чрьвьєнн сватыихъ отьцъ и ар'хиепископъ кръвьѣ оукрасивъ са, съıны притворивъ обоѣдоу несѣкомаго камъıка на еретикъı и на ратьнъıа сватыихъ отьцъ ковьчегъı, стража крѣпъı на вьса сѣпротивьнъıа и мъıтъıа, нъ и бѣсовьскъıа плъкъı Христосомъ дѣиствомъ врѣждаѣтъ, к нимже вьпиѣште молимъ са небеснаго цѣсарьства

съпричастьници имъ бъти благодѣтьжь и человѣколюбиимъ Христоса бога нашего, ѥмоуже слава и дръжава въ бесконьчьнъıѧ вѣкъı вѣкомь.

Житиѥ и дѣаниѥ прѣподобьнааго Ѩнина.

Пришъдъ любьзнѣ къ просвѣштенню твоѥго розмъıшлиѧ, ѡ боголюб'че, проснıвъшиихъ подвигомъ, положихъ скоростиж съконьчати, богоу повелѣваѧштоу, отъıтъ тебе ми вьзвѣштенаѧ, коуп'но бо ѥже и примати ми отъ тебе разоумно написанаѧ, и окъı отъ съна възбоуждаѧшта ма съчинити и писанью прѣдати, ıѧже отъ человѣка божиѧ Ѩнина, боѧзньıж многоѫ оумъ, не облѣниихъ са начати нареченааго съчинѣньıѧ, ıѧвивъшеѥ бо са твоѥмоу расѫжденью доброе дѣло можетъ бъıти, добро твора въ истниж иштѫштнимъ благъıихъ, не бо ни простъıихъ ѥстъ потрѣба съповѣданиимъ и дѣлесъı въ блазѣ съконьчавъшиихъ са пооучати, объıкла бо сѫт' почитаньıѧ и частаѧ благъıихъ съповѣданьıѧ силѫ притварѣти, ѥште наи паче и подвизати творашти-имъ ѧ, ставьıти же и не дати имъ подвига отъ своихъ объıчаи и зъıлаѧ дѣлаѧштимъ, ıакоже бо бесѣдъı гоубатъ объıчаѧ благъı, тако и бесѣдъı благъı оустраѧштъ съвѣсти послоушаѧштиихъ красаште, и оутвръждаѧт' имъ доуша. да оубо ни твоѧ сватость въ соуѥ въсхотѣ отъ насъ писанью прѣдати памати иже въ сва-

тыхъ Йнина исправьени и пакы мы безластжпьенны божиѫ благодѣти то сътворити възмогли бѣхомъ, вьсѣ бо дѣиствоуѫи въ вьсѣхъ Христосъ иестъ, без нѣгоже ничтоже движетъ са благыихъ въ сьвѣсти твораштиихъ ѭ, годѣ же ми зѣло бѣстъ прошеньие твоие и побѣжденые и похоуленые, ѭкоже се себѣ въ правьдж нанесохъ, ѭкоже не прѣжде самъ оустрѣмъ са на то, до нелиже отъ тебе начатѣкъ примхъ мол'боиж твоиеиж иже къ намъ, и то вьсе бѣ расждивъ, ѭкоже твое съврѣшеные съподобитъ са блаженыи изволеныи ради своиего благааго. томоу же блаженые благааго дастъ са, им'же благаи приходатъ, да ѧште и мнозѣмъ са сълоучитъ лѣнити о томъ, томоу вьса вьмѣнатъ са бывъшоуоумоу виновъноу въ началѣ, сьповѣданню оубо иеже о блаженѣмь Йнинѣ вѣчноие сжште и їспльнѣно вьсего блаженыи иестъ сице. въ начало въздраста въ облашьстѣмъ образѣ сы въ кротости и въ безмлъвии, въ сьмѣрении же и тихости нрава видимъ бѣаше прѣбъивал присно, и веселие юности не движе са въ нѣмъ николиже и матеж' грѣховънѣиихъ страстии дѣиствоуѭштиихъ присно въ юнъиихъ, и тако кротъкъ бѣаше и сьмѣренъ срьд'цемъ, ѭкоже дивити са вьсѣмъ зъраштинимъ иего, како бес прѣданыи и не отъ оученыи инѣхъ въложи въ своиж доушж вьсж, ѭкоже рештн, кротость· о томь бо лѣпо иестъ глаголати иеже ѡ Мшусии писаноие, ѭко кротъкъ бѣаше паче вьсѣхъ человѣкъ, иже подъ небе семъ, и иеже отъ бога реченоие· на кого призърж, нъ на кротъкааго и млъчаливааго и трепештжштааго моихъ словесъ; тъ бо даръ, ѭкоже въ

истинѫ благъ, богови приноситъ са отъ свободънꙑмъ доуша, нѣстъ доброты лѣпѣиша того въ всѣхъ доуховънꙑихъ исʼправьленииихъ· ѩкоже бо паче вьсѣхъ стоудьнꙑихъ' дѣлъ величаньꙗ гноушаатъ са богъ, тако паче вьсего благааго житиꙗ оугодно богови кротость, по нѣже и неправьднꙑи кназь величаньꙗ ради отъпаде чина небеснꙑихъ силъ, ненавистьнъ богови плодъ възгръдѣньꙗ, имʼже въ скорѣ имат' паденые ѩже на пагоубѫ, писано бо ѥстъ· мрѣзость господеви вьсь величавꙑи, и того радма въ врѣма строи господь нашъ вьсѫ обави кротость, да побѣдитʼ и осѫдитъ съмѣренимъ своимъ вьзнесеньꙗ, ѩже бѣ кназъ вѣка сего вражьскꙑ въсхꙑтилъ себѣ, красна оубо и прѣдобра прообразованьꙗ любашталаго троудъ сватлаго сего оугаждаѫштаʼго богови кротостиѫ, начьнъшааго пѫть правьдꙑ· по тѣлоу же хоудъ бѣаше въздрастомъ паче многꙑихъ, расмаштраѫ бо не оставити ми того бес помановеньꙗ, еуагѓелиско бо писаньꙗ глаголетъ мала бꙑвъша Закѓхеа по въздрастоу, а и ѩвьꙗ величьство вола старѣишинꙑ изаштъничъска, да колицѣмъ паче подобааше и мьнѣ ѩвити въ съповѣдании томъ само то не стоуждемоу сѫштоу съписании доуховънꙑими двіжемоу рѣшти образа въздрастъ, отъ ѝихъ именоуѥмааго, речетъ кто любо тънъчае вида, абꙑе томоу извѣштаноу бꙑти, ѥгда величиѥ силꙑ божиꙗ авѣ хоштетъ бꙑти, ѩко не въ величьствѣ тѣлесъ или въ въздрастѣ тѣлесъ лишенꙑихʼ въселꙗетъ са божиꙗ благодѣть, нъ въ доуша въдваряетъ са любьвиѫ приближаѫштихъ са ѥмъ, не бо и въ великаа тѣлеса въдварати са лоучаетъ, и съвѣдѣ-

тельствоуютъ реченоіе Самоуилемъ· не вниман добротѣ ни высотѣ въздраста іего, ако оуничжнхъ іего, и пакы и пакы· не благоволитъ господь въ кѣкѣню мжжьскоу, и да хвалитъ силънъын въ крѣпости своіеи, и Даѵида ради реченоіе, ако малъ оставьіенъ бы пасти овьца, рече бо и богъ· обрѣтохъ мжжа по срьдьцоу моіемоу, да нѣ ничтоже див'но, аште и блаженъын съ въздрастомъ хоудъ бѣ, доушеіж же велик' о люб'ви божни, отъ млада бо въздраста кротость въ нѣмъ ѧви са по реченоуоумоу оуже. и бывъ ѣї лѣтъ сиротоіж, отъ родитель оставьіенъ бысть, то же полоучивъ окы вешти многодѣтѣлнѣ іемоу съдѣланѣ, и двьрьмъ отвръзъшамъ са іемѹ на дѣло доуховьноіе отъ многа жаданаго іемоу оставивъ оставьіенла іемоу вьса отъ родитель, ни о іедноме ихъ никакоже са попече, ни вьспать са възврати, нъ въ поустынѭ течаше, имъı въ доуши от' господа реченоіе, іеже никтоже възложивъ рѫкѫ на рало и вьзвративъ са вьспать оуправьіенъ бждетъ въ цѣсарьство божніе, да тоіж съвѣстиіж заповѣдемъ господьнимъ самъ са въдавъ изиде блаженъын из домоу отьца своіего по остатни іемоу сироу, не обративъ са вьспать или имѣніе своіе желам оустроити по коіемоу лоубо образоу, изиде же паче, ѩкоже правъıи пѫть велитъ ѵаггелиа, по реченоуоумоу отъ апостолъ· се, в'са оставихомъ и вьслѣдовахомъ тебѣ. исхода же из домоу родитель своихъ ни хлѣба вкзати въсхотѣ, понѣ въ іединъ дьнь довлѣюштъ на пиштж, слъıшалъ бо бѣаше реченоіе отъ господа· не п'цѣте са оутрѣшьнимъ, тѣм же задн повръже вьсж печаль, да не врѣмене тажъка но-

сить по законоу. хота же ходити мновлѣнѣнѣнымъ пѫтьмь поустыньнѣнѣихъ, и бывъ въ жтрыни поустыни сватыи Аннина обрѣте прѣподобьна нѣкоюего въ манастыри живѫшта, иже и памати блага достоинъ ѥстъ, Канюна именемь, живѫшта въздръжанимъ великомъ и ништетоѫ тѣчьѫ богови, и вьлѣзъ к нѣмоу ничсоже не обрѣте, нъ тѣчьѫ въ нѣмже ѥмоу бѣаше тѣло одѣно, оугодно же си розмѣсливъ о житии сватаго и о иночьствѣ, молитвѫ к нѣмѹ сътвори приятоу бѣти отъ нѣго. онъ же приимъ ѥго огласи ѥго словесы доуховѣнѣими, и бѣаста оба на многа лѣта тѣчноѥ въздръжанніе дръжашта. бѣаше же, ѥгда алчѣбоѫ многоѫ соушаста, и бѣаше пакы ѥгда лишенимъ хлѣба многы дьни безъ ѣди прѣбываста, ѩкоже въ поустыни, многашди же вьсѫ алчьбѫ м̄ днии любьзно безъ ѣди и питиа прѣбывааста и въ толицѣ оудржении тѣла и скждости нздрадѣнѣихъ акы на трепезѣ цѣсарьстѣи веселашта са прѣбывааста, водъı же оу нѣю бѣхма не бѣаше, нъ отъ рѣкы Ефрата ношаста, сжштоу отъ нѣю вь дала пати или четырь пьприштъ, ѥдноѫ на многы дьни ѩко не вьсегда има того трѣбовати, по малоу бо писта противѫ хоудѣи пишти своѥи. по мнозѣхъ же лѣтѣхъ прѣбываньı има въ коупѣ и сианьı въ житии по болѣшеѥ въздръжаніе а са блаженъıи Аннина, прѣвъсходаштеѥ своѥго оучитела, алчьбѣ и многоу пѣтию непрѣстан'ноуоумоу въдавъ себе и обноштѣноуоумоу стоанью и̂ все просто рещти ѥже о бозѣ прохода съвръшеньѥ. та вса вида оучитель и оувѣдѣвъ, ѩко ѩкоже вьсь доуховьнъ ѥстъ, и дьнь ѩче дьнь на вьсотѫ

растетъ частъıимъ теченіемъ оправьданиа, отити помъıсли, ѥдного ѥго оставити мѫжаѫшта са и крѣпашта въ благъıѧ дѣтѣли подвизѣхъ, помъıсливъ, ꙗко ни отъ таковааго доуховьнааго юноша окъı отъ оученика подобаатъ слоуж'бѫ приимати, ни ономоу пакъı съ-трьрѣти отъ ѥго, ꙗкоже отъ оучнтела, слоужьбѫ приимати, и достоитъ мѣсто ѥмоу подати, о себѣ прѣбъıвати, ꙗко да бѫдетъ и самомоу без врѣда съблюсти са, не слоугоуѥмоу отъ бъıвъшааго болъша благъıими дѣлъı, и юнъıи съхранитъ са безапатиа, и како же отъ ѥго прѣданъıнх' ѥмоу боголюбивъıихъ дѣлъ ставъıѧ, нъ подвига ѥмоу ни ѥдинъ отъ звѣрии ставъıше ни ѥд'ного. въ днехъ же тѣхъ начаша страннїе приходити къ обитѣли ѥго, славно бо къıстъ има ѥго чръноризьцемъ всѣмъ ближнїимъ, и по вьса дьни, ꙗкоже рещти, прихождаахѫ мнози к ѥмоу и польз҃ приимаахѫ, отъ нихъже видѣахѫ ѥго въ въздръжанні и алчьбѣ и съмѣрении велицѣ прѣбъıваѫшта, и ꙗже слъıшаахѫ отъ ѥго пооученьıа. отъ винъı же том ноудимъ бѣаше прочеѥ жити въ мастъıри своѥмъ, а к томоу не ристати въ поустънѫ, нъ врачевати приходаштам к' ѥмоу, братиѫ и странънъıм, да не ишт҃ште ѥго и не обрѣтаѫште оскрьбатъ и опечалатъ са не полоучивъше ѥго, самъ же отъштетитъ са не ицѣливъ въспринимша ѥго ради толикъ троудъ отъ толѣ оубо храншаше са не оставъıти манастъırѣ, и ходити на нио мѣсто, нъ ожидати и ицѣлити приходаштам к ѥмоу всѣмъ тъштанїимъ и страхомъ божиѥмъ. нъ по ѥже скѫдо бѣаше водъı, идеже живѣаше, нан паче же ника-

коже бѣаше водꙑ питиѧ, и стран'нїи множаахѫ ся к нѣмоу добрꙑѧ ради вонѣ имени его, сътвори паницѫ зѣло малѫ на приниманиѥ дъждьнꙑихъ водъ себе рад'-ма и ништихъ нли и братьѧ оглашенꙑихъ въ томъ-жде манастꙑри подобонравьнꙑимъ житиѥмъ живѫштнихъ, множаѭштем' же иностань ѥликоже д'нїи въ инѫ с нѣимъ прѣбꙑваѭштнимъ отъ коѥѫжде вьси вꙑсокааго ради и добрааго житиꙗ его не довьлѣахѫ водꙑ развѣ на мало днии, ибо ичрѣпанѣ вьсеи водѣ приспѣша нѣции вь самъ знои пришедъше на молитвѫ и цѣлованьѥ и видѣньѥ сватааго. повелѣ же нѣкомоу отъ братьѧ тешти къ паничици, и пришед'шимъ отъ пѫти жад'номъ сѫштемъ водѫ принести. он' же рече, ꙗко не иматъ паничица водꙑ никакоже, и то само оуништаа-ше братъ, ꙗкоже прѣжде малꙑ своима ржкама самѫ тѫ оставъшѫ водѫ пришед'шимъ к нѣмоу стран'нꙑимъ принесъ· правьдънꙑи же слꙑшавъ то и вьздѣвъ ржцѣ на небо кротцѣ и тихо братоу рече· иди въ има господь-нѣ, и надѣѭ ся, ꙗкоже обраштеши водѫ, и шѣдъ отъ-врьзе двьри паничица, и обрѣте ѭ исплънь, и вьздивь ся и оужасъ и прославивъ бога, почрѣпъ принесе жаждѫ-штимъ, повѣдаѧ имъ слоучивъшаа ся чоудеса божиꙗ· стави же собоѭ чоудо то, и отъ толи отъ своѥго троу-да готовити водѫ на питиѥ стран'нꙑимъ, водоносъ противѫ своѥи силѣ оуготови, без' лѣности съ тихомъ лицемъ ношаашє водѫ отъ рѣкꙑ Ефрата на рамоу сво-ею, и пиѭ приходаштни к нѣмꙋ· въ ношти же то творааше, начьнъ носити отъ вечера дожии до зорь, не ставꙑѧ пѣсни, нъ присно ѭ съврѣшаѧ по всемоу пѫти,

радоуѣше же са пои не хоужде нежели Даѵндъ, того радма бѣти с нимъ богоу вѣроуѣ, тѣмь доуховьнѣыими пѣснѣми пѣтааше са иностань, водоносъ же на рамоу носа, ни о доуховьнѣи слоужьбѣ лѣнѣаше са, ѧзыкомъ бо ѣ съврѣшаашє, да ни тѣлесънѣыѧ слоуж'бы оскждитъ страньнѣыимъ, ни доуховнааго дѣла оупразнитъ, о обоюемъ бо твораашє попеченьіе, и скрѣбаштаѧ прѣпокоити прилежа чашеѣ стоуденъı водъı, и богоу оугодити доуховьнѣѣ пѣсниѣ· прѣпроводи же таковъıи троудъ твора зї лѣтъ, дѣло съврѣшаѧ вьждреѣ доушеѣ ношть и дьнь и любьвиѣ странънѣымъ оугаждаѧ. въ єдинъ же отъ д'нии хоужде лѣплаго троудивѣшаѧ са приимъ, възъмъ водоносъ нача ити пѣтьмь на рѣкѫ, прѣжде же дошьстиı ємѹ прѣполовьєниıа пѣти обрѣте са водоносъ испльнѣена водъı, абьіе же сьнѣмъ ѣ и поставивъ на земи, прѣклонивъ колѣнѣ плака и моли са, и въставъ вьздѣ ржцѣ свои на небо, и благодари бога. възъм' же водоносъ възврати са въ манастъıрь свои· пришъд'ъшии же к нѣмоу стран'нии вндѣкъше, ѣкоже възврати са не дошъдъ рѣкъı, мнѣахѫ ємоу разболѣти са и не мошти по оуставноуоумоу єго доити до Ефрата, и текъ єдинъ отъ братиѧ на сьрѣтенъіе єго вьзати водоносъ отъ нѣго, и ити и почрѣти въ нѣго мѣсто отъ рѣкъı, и дотекъ сватааго обрѣте єже на рамоу єго водоносъ испльнь водъı· оужасъ же са брат' възврати са само то ѣвъıиѧ. събравъше са, оужас'ни же бъıвъше и дививъше са бъıвъшоуоумоу славъıхѫ бога, вьси же въскочивъше сьрѣтоша єго ржцѣ вьздвиг'ша на небо и дателиа благъıихъ славаште. сватъıи же

постави водоносъ плача са горцѣ и мола м не прославьѥно то сътворити нъ оумлъчати бывъшеѥ, сицевам глаголѧ, ꙗко не мене ради благодать божиꙗ сътвори са чоудо, мжжь бо ѥстъ оубогъ и грѣшьнъ, нъ васъ рад'ма странньıнхъ, да вы оутѣшите са· они же млъчати не хотѣахж нъ ѥже глаголати, и глаголаахж, ꙗкоже чоудеса, иже слъıшахомъ бывъша отъ блаженаго Илиꙗ, нъıнѣ видимъ бывъша ржкоıж твоѥıж съвръшеньѥ. по тѣхъ же врѣменехъ оувѣдѣвъ Патрикиꙗ иже блаженъıм памати епископъ Новъıм Кесариꙗ града, отъ того бо пришъствиимъ сътвори нарочитъıи манастъıрь, и ꙗко собоıж носитъ сватъıи отъ Ефрата рѣкъı ношτиıж водж, и ч'тъı мжжа житиꙗ ѥго ради, и того рад'ма дѣла дастъ клюса на ношеньѥ водѣ странньıимъ приходаштиимь к нѣмоу, а не самомоу страдати троудa приношеньıа водѣ. оубогъ же нѣкъı тъгда пришъдъ въ манастъıрь плача и ръıдаꙗ глаголаашε длъжника имѣти близъ, не мошти же са ѥмоу чимъ искоупити· оумилосрьдивъ же са правьдъ . . . же, иже иного ничсоже имъı, дастъ клюса оубогоуоумоу и рече· иди, продаждъ се и искоупи са длъгоу. пришъдъ же по томь малъı прѣподобьнъıи Патрикъ епископъ и цѣловавъ сватаго не обрѣте клюсате. оувѣдѣвъ же отъданоѥ и коѥꙗ винъı ради, приведе дроугоѥ клюса, и рече ѥмоу· се, ти даж на подръжаньѥ, нъ ѥгда хоштж и трѣбоуıж ѥго, да ѥ поимж. се же сътвори, да не акъı и прьваго отъдастъ и сего, ѥже и бъıстъ. пришъдъшоу же дроугоуоумоу оубогоу такожде плачжштоу, ꙗкоже и прьвоуоумоу, длъжникоу сжштоу и томоу, не имжштоу чимъ искоу-

пити са, дастъ вѣрнъıи рабъ божии и то клюса. боголюбивъ же съı и богочьстивъ и таковъıи образъ люба и чътъı тъжде блаженъıи Патрикиин епископъ а и оубогъ съı, акъı и въ ржкоу дѣло дръжа, и оупованиї божии надѣм са прѣходаштинимъ иего силж, паницж великж дъждънъıимъ водамъ и чоуднж и м'ного могжштж вымѣштати водъ сътвори въ манастъıри, иже и стоитъ до днеш'нааго. вънегда же з'дати ѣ приникирии нѣкъıи, именем' Сергии, секоундо въ граждь въ н . . . (с)ътворенъıихъ, въ Неwкесарии же тъгда обладаважштинхъ отъ доуха нечиста прѣбъı напрасно глоухъ и нѣмъ и всѣмъ тѣломъ раслабъıенъ, иегоже не могъше носаштни въсадити на клюса, одръ сътвориваше на рамоу възнесоша къ правьдноуоумоу, и въ самъ тъ прьвъıи день благодѣтнаж божиж прьстъı свом оукрѣпивъ правьдьнъıи знаменинимъ кръстънъıимъ, и тъıм въложи въ оуши стражджшта'го, и авиие сътвори прослъıшати глоухоуоумоу, и прѣминжвъ къ оустомъ, и тѣмъжде образомъ кръстънъıимъ сътворивъ отъвръзе иемоу оуста, и сътворивъ иемоу томь часѣ проглаголати, прѣбъı же бѣсъ ничим'же хоужде съкроушам старьца и часто на земьж помешта и оскръбьıм, иностань кости иемоу съламьıм, и видѣаше са то стражда отъ прѣподобьнаго епископа и отъ творащтинхъ гистер'нж хъıтрьцъ и дѣлателѣ и клиросьникъ и отъ вьсѣхъ тоу сжштинхъ тъгда странънъıихъ, и то творѣаше тъгда стражда на многъı дьни, ибо въ иединъ день приникирии на видѣние зиждемаго дѣла (пришьдъ) паде тоу пѣнъı тѣшта и съкроушаемъ, ıкоже вьсѣмъ хъıтрьцемъ

и дѣлателѣмъ и прочиимъ видаштимъ бѣжати и оставити старца иедного. призъвавъ же сватааго епископъ, и имъ и за ржкж рече имѵ· отъпоусти старца сего, ико д'ни многы иматъ съде тако без милости лтъ сжпротивнааго бѣса мжчимъ и съкроушаемъ, стражда вьсѣмъ тѣломъ, и въ толико изнемогъ, ихоже ни жизни надежда от' человѣкъ имѣти. рабъ же божии въ кротости и цѣломждрии тихо глагола къ епископоу, архиереѵ сжштоу· дрьзне ли кто отъ м'ньшинхъ что таково сътворити или исправити; прослъзивъ же епископъ и въ разврьзенние великое пришъдъ облобъыза правьднааго главж и десницж, и моливъ и самъ съ говѣинъствомъ и тихостиж обративъ са и рекъ· ихже ти дастъ благодать божиа, не съкръи, нъ и на старци семъ сътвори тж милостъıнж, и понмъи сватъи стар'ца иде въ малъıи сънъ, иже бѣ тъгда въ манастъıри на привѣганые съзъданъ приходаштии братии срацинъ ради, въ немже и цръквица бѣ, въ неиже ноштьнъıа и инъı творяше пѣсни· тоѵ оубо пакъı а стар'ца бѣсъ, и повръже его на земи, и нача ноздрьми и оустъı глаголати хоулъı и оукарати безаконнѣ и неподоб'нѣ правьд'нааго глаголжшта емоѵ· изиди отъ него. придоша же томоѵ бъıвъшоѵ Июлианъ, иже и блаженъıа памати бъıвъıи прьвъıи епископъ Новъıа кесариа града, и Іѡаннъ Θеѡдоровъ уподишкъ съı тъгда, и ини нѣци, въсташе напрасно вѣс', гръдомъ окомъ вьзираа на раба божиа, и дъмъı на лице его, и плюа на нь, и начинаа ржкама своима хватати его. онъ же глагола емоѵ съ кротостиж и тихо· изиди отъ него, не попоуститъ бо ти са къıти въ

нѣмъ, враже божии истинѣ, сътрасаше же имъ и бестоудѣ вьзираше на раба божиа глаголѧ· велиши ли мн, да изидж; не мошть҃но ѥстъ ми изити отъ нѣго, аште не ослѣпыж ѥмоу очию, и съломыж ѥмоу ржкоу и ногоу, и невидимо сътворж ѥмоу вьсе тѣло, не изидж отъ нѣго. глагола ѥмоу правьдьнъıи· вѣждъ, ꙗкоже изидеши, и ни ѥдного отъ оудовъ ѥго врѣдиши, или и врѣдивъ отидеши отъ нѣго, и прѣбъıваше исконьнъıи врагъ бѣсъ та глаголѧ, и правьдънъıи таждє бесѣдоуѧ. послѣдьнѣѥ же бѣсъ рече къ рабоу божию· понѣ двьрьцами сими даждь ми власть, да излѣзж. глагола ѥмоу правьдънъıи· излѣзи двьрьцами, ꙗкоже хоштеши, и да бждеши отъгнанъ въ тъмж кромѣшьнѣжыж, идеже бждє плачъ и скръжетъ зжбьнъıи, и абиѥ ишъдъ на много ростворивъ двьрьца прогнанъ бъıстъ силож кръстьноиж. лежаштоу же ицѣлѣноумоу ѥште на земи, обративъ са рабъ божии и накънжвъ прѣжде нареченоуоумоу уподнъıкоу Ѩанноу, и призъвавъ ѩ къ себѣ и глагола ѥмоу· се, иже вь сего мѣсто старца приникирии поставьѥнъıи приходитъ на посѣштенье ѥго и нѣци с нимъ отъ воинъ, нъ да не виждатъ тако стар'ца лежашта бечьсти и съгрѣжена на земи, ни бо ни дъскъı бѣаше под нимъ, ни рогозинъı, ни ино иеже что бъıваатъ вь хлѣвинѣ, нь земъıи ѥдина, излѣзи и стави ѧ въ малѣ, до нѣлиже съвръшечоѥ принимет' ицѣлѣньѥ старьцъ, и тако вьлѣзжтъ к нѣмоу, и излѣзъ же слоуга вь пръвѣѣмъ оубо дворѣ не видитъ ни ѥд'ного, въ вътороѣмъ же бъıвъ обращтетъ Фнлодѣа, то бо бѣаше има бъıвъ-

шоуоумоу приникирию въ старца мѣсто, и инъı съл҃зъша съ конь, и стави м на малѣ, да бъıша не вьл҃зли, вьл҃зе же уподьıкъ, ржцѣ имъı распростьтѣ и въздѣнѣ на небо, и дива са и слава бога отъкрывающаго твораштимъ волѫ его глѫбокъıм таинъı и таковаа прѣславьна, иже отъкръı правьд'ноуоумоу и не видаштоумоу тѣлесьнъıима очима, нъ божествьнъıима, хоташтеіе бъıти пришьствіе на навѣжденые стар'ца пришьдъше. подавъ же ржкѫ рабъ божиї человѣкоу въстави его отъ земьа, и отрасе ємоу главѫ и ризъı и въса испльнѣнаа отъ праха, и посади его тоу въ тои црьк'вици, и повелѣ, да иже хотатъ въл҃зити к нѣмоу и видѣти и и бесѣдовати с нимъ, да въл҃зитъ, и сътворивъ тѳ нцѣл҃енъи, именемь съı Сергиї, и по нцѣл҃ении многъı д'ни тоу благодара и хвала и проповѣдаѫ Христоса бога нашего, и дива са правьдьнаго иже къ богоу дръзновеніе, отъпоуштенъ бъı съ миром', и пакъı въсприма своіе мѣсто, приходаа часто къ сватоуоум҃ и благодара и слава има господьне, богоу подавъшоу ємѳ врачевати розличьнъıма и многоличьнъıма яза, отъ вьждоу събирлахѫ са к нѣмоу болѣзньнии и врѣдъ имѫштии и насилуємии отъ лѫкавааго бѣса, благодать же божьа въса нцѣлиаше ржкама его, расмотри же сватъıн потрѣбьноу бъıти настѫпати на въса приходаштаѫ к нѣмоу своихъ ради страстии, вѣровааше бо, ако въса страсти и въса ѭзвъı тѣлесьнъıма отъ сотонъı слоучаѫтъ са, сѫштааго въ истинѫ неоукротимааго врага человѣчоу родоу, и надѣа са словеси владъıчьни обѣштавъшоуоумоу подаати власть своимъ его ходити по

змиємъ и скорпиємъ и по вьсеи силѣ вражии. того радма попираахе страсти гадъныа и ѕдовитыа о оу-повании Христоса бога нашего. оувѣдѣвъше же обычаи его въдаахѫ себе розличьнъıмн одръжимии страстьми, да то съвръшаатъ к нимъ, радоуıжште же са и вѣръı испльнѣни пометаахѫ сами са прѣдъ нимъ, ıкоже настѫпати емоу на на, надѣıжште са, ıко излѣкованые отъ плесноу его подастъ са тѣлесемъ нхъ, и то же часто бıваахе божıеıѫ силоıѫ, мнози бо мѫжи богатии ножьноıѫ болѣзниıѫ болаште, не могѫште сътръпѣти страданьıа н болѣзни врачевьнааго нцѣленьıа, молиахѫ его попирати а, и напраснѫ врач'бѫ полоучаахѫ, ıкоже мнозѣмъ дивити са и съ оужастиıѫ глаголати, николиже сен азн извračоуıемѣ бıвати розвѣ въ врѣмена сватъıнхъ апостолъ. прнхождаахѫ же и женъı к немоу, имѫшта таннъıа врѣдъı, нхже не мошьно врачемъ видѣти, и болаште и оудржченъı отъ длъгааго врѣмене страстьнааго падаахѫ прѣдъ ногама сватааго, съподобьıенъı бъıти по оуставоу и попранъı, абие же ичазаахѫ таннъıа нхъ страсти, и въстаѫ оукрѣпьıаемъı истъıимъ и приснъıимъ съдравиїмъ, свѣтьла имѫште лица, прѣжде того драхла бıвъша отъ страстни и очрънѣвъша, надъ вьсѣми сѫштааго бога славаште, таковъıи давъшааго даръ сватоуоумоу. не бѣаше же оу него разлжченьıа богатоуоумоу и оубогоуоумоу, ни послоушлаше коли вельможъ ıкоже оубогъıихъ и немошьтънъıихъ чьстьнѣише, нъ тчно вьса любвьıѫ ıже о возѣ к немоу прнходаштаа принимаше, вьсѣхъ нхъ трьпа врѣмена, о коем'жде бо окъı о себѣ печааше са, и отъ в'сѫ-

доу отъ многыихъ влѣкомъ, шкоже к нимъ обратити
са, и скрывь отъ того стражда, николиже опечаливъ са
рече чьто, или лицемъ съматъ са о плишти иже о нем'.
въ земи же апаминстѣ моностыри бѣаше, въ немже бѣ
мжжъ нѣкыи аггельско житие имы и подобьное нра-
вомъ житие прѣмждраго Сумеона пріобрѣтъ, на
стлъпѣ бо бѣаше стом· въ тѣхъ же мѣстѣхъ разбои-
ници нѣцни тамште са, шко нмѣныа обилие бѣаше въ
манастыри, подъкопав'ше стѣнж ноштыж вылѣзоша въ
манастырь, и вса съкроушив'ше и вьсьде поискавъше и
ничсоже обрѣтъше на са обратиша неистовое оустрьмые-
ние· единъ же нѣкыи отъ нихъ, хота съпоспѣшникъ
своихъ оугасити бѣшеные, въсхвативъ съ земьм ка-
мык', връже на главж прѣподобьнаго, и толми и шзви,
шкоже извол҃ениимъ и дѣло съконьчати. правьдънъıи же
съ стлъпа хотѣаше сылѣсти, сватыи же Ѩнина абие оу-
вѣдѣвъ само то отъ сватаго доуха, призъва ед'ного
обычьнѣ слоугоужштаго емоу лъва, и прѣдъложи е-
моу шди многы, и глагола емоу· обило шждъ, хоште-
ши во се на пжть отити длъгъ, и просивъ хартиж на-
писа сице въ нен· ѡ отьче, швыено ми бъı, шко напа-
дение нѣкое отъ розбоиникъ пострадавъ хоштеши съ
стлъпа сылѣсти, длъжънъ съı мьштенние маловрѣмень-
но въсприяти, нъ оустави оустрѣмьıеные то, да не
вьзмьздьıа троудьнаго, рек'ше цѣсарьствиа вѣчьнаго
лишнши са. тъгдаже навазавъ на въıж звѣрн посъ-
ла его заповѣдавъ, ни ед'номоу мимо нджштинхъ
пжтьмь пакости сътвори. звѣр' же оустрьмьıше са къ
манастыроу, да съконьчаетъ повелѣное. слоучаж-

штии же са на пѫти видаште из далеча съ великѣимъ оустрѣмѣенииимъ теченьа приходаштъ, мнаште на изѣдение имъ прѣдълежати звѣрьноуоумоу нашьствию, онъ же, окы отъ пастоуха женомъ, тако идѣаше на повелѣнье сватаго, и ин ѥдномоу пакости твора· пришъдъшоу же ѥмоу къ манастѣроу ногътъми своими двьри держштоу, и їсшъдъ нѣкъи отъ живѫштнїхъ тоу видѣ, и текъ повѣда оучителю своѥмоу глаголѧ, ꙗко звѣрь прѣвеликъ стоитъ прѣдъ двьрьми. онъ же рече сътворнкъ молитвѫ· брате, отврьзи ѥмоу, да вьлѣзетъ. жтръ же бывъ звѣрь и ногама прѣдънима опъръ о стлъпъ, въıѫ же къ прѣподобьноуоумоу горѣ въздѣвъ подаıше кънижица къ прѣподобьноуоумоу. онъ же приимъ и почѣтъ подиви са вьзвѣштению бывъшоуоумоу о томъ къ сватоуоумоу и послоушанию дивиихъ звѣрии, и прославивъ бога стави са отъ начатиа, ѥже бѣ отъмъштенье помъıслилъ. таковъıимъ же и толикъим' чоудесемъ съ богочьстнимъ отъ насъ извѣштаном' издрадьно помъıслихъ и сего прѣславьнаго чоудесе не прѣзьрѣти и нан паче довьлно сѫште ваша осватити слоухъı. жена нѣкаа по богочьстью оутворивъши са, пришълъствоуѫшти вь нѣкъıихъ далѣиихъ мѣстѣхъ поустъıна въ ѫзѫ лютѫ въпадъши и отъ объıчѣнъıихъ врачевъ отъчаıвъши са молитвѫ сътвори къ богови, ꙗко ищѣлѣв'ши ѥи съподобити са доити сватаго, ꙗкоже видѣв'ши ѥи ѥго насладити са сватаго аггѣльскаго житиа, и абье не по мнозѣ полоучивъши, о нѣмже моли, ѧ са прѣдълежаштаго пѫти· обычаи же бѣаше вь велицѣи тои поустъıни розбоиникомъ

поганꙑнѫ ходити срацинъ· сълоучи же са ѥдномоу
отъ нихъ носаштоу копьѥ сърѣсти женѫ, иже неоукро-
тимѫ волѫ имꙑ, иже абиѥ потъкъ копьѥ въ земи и
тѫ имъ и обискавъ ничсоже обрѣтъ носаштѫ розѣ
брашьньца, ѥже ѥи гонѣютъ на пѫти, на стоудньѫ
съврати са мꙑсль· она же на мноз҃ видашти себе мѫ-
чимѫ, избꙑти хоташтн напасти тоѫ, къ богоу очи
къздѣвъши и сватааго на поможенье призꙑваѫшти,
ꙗко да бꙑ ѫ избавилъ отъ нѣго, и абье того трепетъ
и невидѣнье обьѧ, ꙗкоже к томоу ѥмоу не имѫштоу
безбоязнна прочеѥ мѫчити ѥѧ, нъ оставивъ ѫ на зе-
ми лежаштѫ, ржкоѫ копьѥ хотѣаше истръгнѫти и
обратити са на бѣжаниѥ къ своѥплемен'никомъ, оно
же въкоренивъ са на земи никакоже не даꙗше ѥмоу
попоуштенья на бѣжанье· томоу же на мноз҃ мѫча-
штоу са, ꙗкоже измъкнѫти копиѥ, отъ доуха лѫкава
пораженъ нача самовидн҃ ржц҃ опакꙑ съвазоуѧ си и
на обличенье начатию нечьстнꙑ своѥго съвраштати са,
пьсьскꙑ же лаѧ, и пѣнꙑ из оустъ тъꙗшта, и власомъ
на въздоухъ распрострътомъ дотечетъ сватааго, дрꙑ-
зновенаꙗ исповѣдаѧ. обꙑч'ноѥ оубо милосрьдье своѥ
сватꙑи и о томъ развръзъ и богоу помоливъ са абье
извраченана ѥго съподоби, и въ свои оумъ пришъдъ
отъ свобожденꙑ бѣсовьска, вида прѣвеликоѥ дѣла,
ꙗкоже ѥмоу бѣ на помошть оружье, то въ земи въ-
кореннвъ са на обличенье ѥго прѣбꙑваѥ, къ съ-
пасьноуоумоу крьштенью прибѣже, древье въселивъше-
ѥ са въ нѣго ослѣпенье грѣховьноѥ отъмꙑти тѣмь
проразоумѣваѧ. жена же молитвꙑ насладивъши са обра-

шталше са въ свои, славашти бога о всѣхъ сътворивъшихъ са чоудесѣхъ отъ великаго страстотрьпца богочьстию. прѣжде же сьи свирѣпыи поганинъ, по томъ же сватаго кръштеныа даромъ оукротѣвъ оста оу нѣго, тъгда иночьскоюе житие възлюбивъ, въ земьи же въдрьжеюе копие въкорени са, обличеные съ грѣшенню неистрьгномо, на мѣстѣ съхранюемо до д'нешьнаго дьне, величие чоудесъ, маже сватыи творяше, въ инъ назнаменоуьште до вѣка. врѣмени же нѣкоюемоу миноувъшоу и їсправьенним даромъ сватаго доуха дѣиствоуюемомъ отъ раба божиа Янина бывъши воюевода Трокондъ въ оумрьтвение въпадъ, оустрьми са отъ антиохинскаго великаго града въ велнкыи тъ поустыни ѣ прити и нцѣленые примати отъ человѣка божиа. дошъдъ же халкидоньскаго града и отажьчавъ зѣло не можаше оуже на прѣждъ поспѣшити, ази лютѣиши юемоу прибывъши и таж'ши. поусти же мѣжа жоупаны и сановиты къ сватоумоу, мола юего троудити са до хал'кидоньскаго града, иже пришъдъше и глаголавъше къ сватомоу не полоучив'ше, о нем'же тъштаахѣ са, текоша къ прѣподобьноуоумоу въ памати Патрикию епископоу, якоже могѣштоу оувѣштати правьдна'го и прошеные на дѣло привести, и абие придетъ въ манастырь самъ блаженыи Патрикии епископъ съ сановитыими мѣжи молитъ раба божиа, тѣжаше же болми, якоже ѣдноѣ отълажчивъ себе и заключи въ поустыни, никаможе николиже из нем излазивъ. вечероу же быв'шоу отъвѣтъ имъ дастъ рекъı· ѣже аште господь хоштетъ, оутрѣ отъвѣштаѣ вамъ. приде же вечеръ зѣло

сълъ поуштенъ отъ того Трокон'да, иже рече къ Патрикию· не троуди сватаго, ни моуди излѣсти отъ своего манастыра, се бо самъ тъ придетъ, и абие по нед'номъ д'ни приде съ множьствомъ воєводъ и казнацъ и жоупанъ и сановитыими и съ вьслѣдьствоуѭштими· тѣмъ бештислънъıими вон· пришъдъ же и оумръштвено имъı тѣло вьсе и лице раскривьено, благодѣтьıѭ же распатаго Христоса тъчьıѭ косе са его правьд'нъıи, и їсправи са не худа часть лица его, помазавъ бо его сватъıи масломъ благодати, и давъ емоу свон жьзлъ повелѣ емоу ходити не тъчьıѭ въ манастъıри, нъ и окрьстъ манастъıра подалье не худо, любьıше же хождение прѣжде не двигнъıи са, шкоже на толицѣ емоу подалии отити, шкоже видѣти Новѭю Кесариѭ и Єфратъ рѣкѫ. въ междоумѣрии же томъ приде нѣкто Палатиї отъ цѣсарьствоуѭштаго съı града, идъı же отъ Ѭпамиѧ, иже по ишьствии его отъ великаго града ан'тиохиїскаго пораженъ· доухомъ непришьнином прѣбъı самъ нѣмъ и неподвижимъ, доиде же манастъıра человѣка божьıа съ женоѭ своеѭ и съıнъми и дьштерми и съ прокоѭ робинскоѭ слоужьбоѭ, егоже носаштѣ носаштии вънесоша въ манастъıрь, и положиша и оу ногоу сватаго. молитвѫ же над нимъ сътворивъ и отъ масла кандилънаго вьзъмъ въ оуста лежаштаго прьстъı въложивъ свои, и ѧзъıкъ и прочаѧ части оустъ помазавъ глагола к немоу· рьци, слава тебѣ, боже. онъ же рече оубо, нь не чистѣ ни яснѣ. тожде же пакъı сътвори въторицеѭ рекъ к' немоу· помилоуи ма, боже, по великѣи милости твоеи, и їзглагола

то малы ѣснѣѥ, и паки вѣторицеѭ и третицеѭ сѣтвори ѥмоу сѣврѣшенѣѥ и ѣснѣѥ изглаголати ѥже помилоуи ма, боже, по велицѣи милости твоѥи. тѣм' же бывающтемъ тоу бѣахѫ вьси иже съ болѭриномъ Трокон'днѥмъ сановитиї и жоупани, и видѣахѫ вса бывающтаа. по том' же лежаштоу болаштоуоумоу не двигнжштоу са и оумрьштвеноу, отъ тогожде кандила вѣзьмъ масло, и образомъ крѣстѣнѣимъ помазавъ акы врачь хытрыи, нача мазати ѥго отъ патоу начьнъ по части дожиї до главы· то же сѣтворивъ по обѣма странама тѣла пода ѥмоу ржкѫ прѣдъ всѣмъ народомъ, не бо домъ молитвѣнѣыи тѣчьѭ бѣаше испльнѣнъ ѥдинъ, а и тъ великъ сы, нъ и окржгѣнѣам вьса хлѣвины испльнь бѣахѫ позороуѭштиихъ бываѥмыихъ· вѣстави же ѥго, и за ржкѫ имъ сѣтвори и съ собоѭ ходити зыбьѭштоу са съ пръва и прѣстранѣьѭштоу на обѣ странѣ, оутврьжденомъ же ѥго оудомъ и сѣврьшенѣ ицѣлѣеномъ дастъ ѥмоу свои жѣзлъ рекы· вѣзьмъ сьходи, и оставивѣшоу ѥго правьд'ноуоумоу хождаше о себѣ слава бога и с нѣимъ вьси таковоѥ прѣвеликоѥ чоудо видѣв'шии, и прославиша таковаа дарѹьѭштоумоу бомштнимъ са ѥго. Трикон же ни о нѣмъ бъів'шаго человѣколюбиа помъсливъ, ни бъівъшаго ѥмоу отъ болѣзни ицѣлѣньа на оумъ вѣзьмъ, нъ тѫжа и вражьдоуѫ и размъшлѣѭ, им'же и томоу абиѥ сѣврѣшенѣ ицѣлѣти и на цѣлоѥ оутвръжденьѥ по подражанию иже с нѣимъ ѥдноѭ ицѣлѣнъи Палатинъ глаголаше, мѣчтоу бъти и раздороу о Палатинѣ бывъшоуоумоу чоудоу. тѫ же ѥмоу хоулѫ

възглаголавъшоу о истинѣ раслабѣ ємоу абые тѣло, и прѣдано бы прьвоуоумоу оумръштвению, послѣжде же попытавъ ıже о Палатинѣ, и обрѣтъ его славьна сжшта и многы слоугоуıштаа имжшта и женж славна рода и отъ многыихъ сжштиихъ с нимъ воєводъ ıвьıємa, и от' того вѣровавъ не бъıти ємоу прıємьıштоу наржганьıа или зълобы, размъıсливъ о своємъ невѣрьствѣ нача плакати пръваго своєго невѣрьства, и прѣбъıвъ тоу врѣма много молıаше сватааго приıмти его каıжшта са и пекжшта са, и молıаше са молити за нь, ıакоже ємоу отъ бога милость полоучити, и прилежнѣıє мола и подвижьнѣıє сватъıи о нємь молıаше бога побѣдити своимъ човѣколюбиимъ зълобж мжжа, и многыимъ троудомъ възможе оумолити бога, ıакоже ицѣлити его· бѣаше же съ Трикон'домъ Трагıианъ зѣло славьнъıихъ воєвода съı исаврьскѣмоу ıазъıкоу, иже призъвавъ Θоудаила богочьстива'го попа и показавъ ємоу зѣло отъ подвижънъıихъ ємоу насилııема отъ доуха нечистааго, и моли его помти ї и довести къ сватоуоумоу и молити его, да свободитъ и отъ страсти, ибо то сътвори богочьстивъı тъ мжжъ, и приведе човѣка къ правьд'ноуоумоу, иже възьрѣвъ на нь и съгладавъ ıи рече къ попоу· сии не можетъ ицѣлѣти, блждникъ бо ıестъ и пиıаница, и всѣко оудавити и иматъ бѣсъ, ибо по прорѣченню правьднааго на оутрьıа прѣжде зорь нападъ лжкавъıи бѣсъ оудави човѣка того, и тоу положенъ бъı. по лѣтѣхъ же принесенъ бъı въ манастъıрь его Ярьнѣи, въ Калиопиї старѣишиньıствоуıа, живъı въ антиохии-

стѣмъ великѣмъ градѣ, ногама бола въ понѣвици носимъ, ѣкоже не могы ни ходити ни трѣпѣти прилагаемаго бѣлны къ ногама, его благодатьѭ божьѭ и силоѭ распатаго ицѣли, и прѣбы въ манастыри многы дьни, хода и слава бога· пожи же по ицѣлении болѣ д̄ лѣтъ, аже съдравъ сътвори, ни ед'ного постраданьа приимъ прѣжде бывъшаа емоу ножьнъа болѣзни, иже слава бога о поданѣи емоу цѣльбѣ коньа приведе кръмимъи и ришѫштъ въ колесничьнѣмъ таканни, имже тъгда стратигоу бъіти томоу Пр'нѣю великаго града прѣжде нареченаго, коньа же тъ приведе въ манастъіръ (мьлѣть) на кръмьѭ приходаштиихъ тоу странникъ, егоже коня люта сжшта и свирѣпа и напраснива имъ своима ржкама сватъи божии съ ицѣлѣвъшимъ господиномъ въпраже въ жрънъви, и окъі из давна объікъ то многа врѣмене и въ томъ въздрастъ, тако кротъко объіче и мелшаше, ѣко и того рад'ма иди паче въсѣмъ дивіти са прѣславнѣ бъіваѭштиїмъ чоудесемъ отъ раба божьа. къ нѣм' же въсѣмъ и дроугоє прѣслав'но чоудо прибъі вѣрьнъимъ христосовомъ оугодьникомъ· юньць приведенъ на даръ богови и тоу кръмим' въшьствиимъ лжкаго бѣса въздивьш, и тол'ма гнѣвомъ движе са, ѣкоже ни пастоуха знати ни їного никогоже миловати, нъ въса съпоучаѭштаа са гоубити, иже оурвавъ са отъ привазаньа и їзъ оградъі излѣзъ, ровъі и гнѣвла са бечиноу нападаа на сърѣтаѭштаа его, и оустрьми са на вънѭтрьнїи дворъ, и вълѣзе въ штъхоулъницѫ на братьѭ тоу дѣлаѭштѫѭ на оутѣхѫ довълѣѭштаа стран'нъимъ, ѣкоже при-

ноужденомъ имъ бъıти боязньıж юньца самѣмъ са въврѣшти въ пештъ хлѣбьнжьıж, и їзволити паче въ огнѝ съгорѣти, нежели отъ того съводеномъ бъıти· видѣахж бо его бечіслъное бѣшенье. человѣколюбивъıи же богъ неопалимъı ѧ съблюде въ пламени огньнѣ'мь, молитвоіж правьд'наго пламъı огнѝнъıи погасивъ, прочии же вьси отъ оужасеньı юньча на хлѣвинъı горѣ вълѣзоша. правъднъıи же оучоувъ плиштъ бѣгаіжштихъ пъıталше, къıи нзвѣтъ съматеньıа того, ıако юньць гнѣва испльнь бъıвъ и їс хлѣва искочивъ гонит' вьса на толицѣ, ıакоже ємоу и въ ıтъхоульницж вълѣсти. сватъıи же слъıшавъ глаголъı тъı и въздѣвъ ржцѣ на небо и молитвж сътворивъ иде на срѣтенье юньцоу· на хлѣвинахъ же стоіштии видаште его оустръмленние къ юньцоу, милоуіжште правьднаго ставъıхж и гласъı оуклонити са гнѣва и възбѣшеньıа юньча. правьднъıи же ничсоже никомоуже не отъвѣштавъ, нъ вѣроіж ıже на бога оутвръдивъ са, приближивъ са къ юньцоу и коснжвъ са его ржкама и въстлапивъ гнѣвъ словесъı кротъкъıми ржкоіж понмъ вьведе въ свои хлѣвъ къ ıаслемъ, ıакоже всѣмъ дивити са и оужаснжти, сътворенъıмъ чоудесемъ въıше словесе отъ сватаго величаіжштемъ бога, боіштинми са его своіж крѣпость обавъıіжштаго. вѣдѣ, ıако и прѣжде моихъ словесъ вѣсте вьси и слъıшали есте Сергıа саврантъскоуоумѵ̆ племени кназа поставъıена великомъ родомъ въ Сноздроинѣхъ и Междоурѣчии область дръжавъ отъ прѣдѣла срак҃инъска, иже мжжеблажьствнїм' и храбръ бъıвъ неже ни' кто побѣдж сътвори по вса лѣта на пагоубнъıа персъı

и на помагаѭштаѧ тѣм' сраціны, и толико имъ одолѣ, ꙗкоже не тъчыѭ заключити имъ вьсь въходъ въ грѣчьскѫ землѭ вънъ прѣдѣлъ своихъ, нъ и тоу имъ съткжати и їсвоюѧ землѧ прогонити ѧ, иже побѣжденн отъ нѣго м'ноголичнѣ и не могѫште противити са противѫ одръжаштии юго силѣ, вѣджште юго непобѣдимоюе и не бъти противномъ имъ на брань симъ, юдномоу тъчыѭ образоу остати имъ на оумъышленые съпасенью оувѣдѣша, рода своюго влъшьбнѭ хытрость· и абиѥ влъшъствомъ своимъ чтомааго от нихъ бѣса въ образѣ коумирьствѣ призъвавъше посълаша на мѫжа доухъ въ образѣ змнинѣ, иже вьлѣзъ въ лоно мѫжа мѫчаше, болѣзни беспрѣстани юмѹ твора, иже състѫживъ сѝ отъ наслышѫштааго томѹ бѣса мѫчаштааго и, и абиѥ къ тихоуоумоу пристаништоу сватьцоу божью оустрьми са. того же сватыи прнїмъ прѣподобьнъыима своима ржкама, поюмла масло отъ кан'дила мазаше юмоу вьсе тѣло кажоуштоу волаштоуоумоу и назнаменаѭштоу, въ коюмъ мѣстѣ плъзаше доухъ, окы змиы вьгнѣждаѧ са вь нѣмь, касаѭшти бо са ржцѣ сватааго отъбѣгаше доухъ въ инъ оудъ, и пакы отъ тждѣ прѣсаѭштама ржкама сватааго абиѥ въ дроугъыи оудъ прѣстѫпаше, до нѣлиже на многъы дни въ ал'чьбѣ и молитвѣ прѣбъываѭштоу славьноуоумоу томоу Сергю съвръшенѣ възможе бѣсъ изгънати нз нѣго, и оукрѣпѣв'шоу юмоу зѣло и цѣлоу във'шоу прьвоѭ силоѭ сътворити на въставшихъ на нѣго влъшьбоѭ богомрьзькъıихъ срацінъ. ан'гѣлъ же господьнь ꙗви са сватоуоумѹ съшъдъ съ небесе въ образѣ

мльнимъ, и приде к нємѹ ставъ на въздоусѣ, окъı трьми лактъı движенъ от' земьмъ, и прѣбъı стоѧ на мѣстѣ томь многъı часъı, ничсоже глаголѧ и провѣштаѧ, нъ тако стоѧ никаможе възираѧ, ни на єднъ странъ, и тако възиде на нєко. скоро же пришъдъ сватъıи, идеже анг҃елъ стоѧше, знаменьıє начрътта крьстьноє, и црькв'ицъ сѣзъда тѹ до селѣ прѣбъıваѭштъ. въ єдномъ же прѣбъıваѧ лѣтѣ прѣжде ископаньıа ровомъ оу манастъıра сватаго събраша са народи мнози, вѣр'номъ чловѣкомъ приш'д'шемъ отъ всѣдоу, въ нихъже множаишии болѣзньıнии бѣша, на видѣниє пришьдъшии, и благословешеньıє и полоученьıє ицѣленью приміша, окрѫгъ бо сѫштаѧ єго странъı любьıхѫ єго вѣроѭ истиньноѭ, събъра же са въ дьнь тъ народъ многъ болѣи объıчьнаго, врѣма же жатвъноє бѣаше, сълоучи же са жажди величѣ бъıти народомъ многомъ сѫштемъ, ıакоже въ тѫжѣ величѣ бъıвшемъ имъ сватъıи опечали са доушеѭ и въсплака глаголѧ· оу горе мнѣ, ѣда коли господь мене грѣшьнаго и оубогаго въстажетъ о скрьби сихъ пришед'шинхъ къ мнѣ, и въздъıхаѧ съ тихостиѭ въздвиже рѫцѣ свои на нєбо и рече слово просто великомъ гласомъ· господи боже, даждъ имъ водѫ, и коуп'но съ словомъ облачьцъ малъ ıави са надъ народомъ, и дъждъ великъ сънесе над нїми тъчьѭ и кржгомъ, и бъıстъ множьство вод' междоу ими и кржгомъ тъчьѭ близъ, и пиша народи и насъıтиша са водъ, и прославиша бога, дателѧ вьсѣхъ благъıнхъ, ıако волѭ творитъ вьсѣхъ комштинхъ са єго, и молитвѫ ихъ оуслъıшитъ и спасалтъ ѧ. оувѣдѣно

же то бѣ всѣми окрѫжнїими и наи паче исповѣдаахѫ са богови, ꙗко такъ даръ данъ бѣстъ странамъ ихъ. вѣрнии же мнози приходѣахѫ к' нѣмоу отъ вьсѣдѫ безъ вьсѣкоѧ страсти сѫште и болѣзни на видѣные его тѣчьныѫ и благословештеные отъ сватости его желаѫште полоучити, и дроузии же пакъı не наслышѣми ни отъ коеѧже страсти тѣлесьнъıѧ помета'хѫ сами са прѣдъ ногама его, да поперетъ а, да поп'- . . . . . deest folium . . . . . изгънбъши елинъскъıѧ на съразоумѣнїе прѣславьнѣ събъıв'шинхъ са о нѣю придоша тѣхъ видци и славьıхѫ о всѣхъ бога извѣтомъ тѣлесьнъıѧ страсти и елина на оувѣдѣные истинъı своеѧ приведъ'шаго, ꙗко да вьсьѫде сила Христоса бога ꙗвѣ бѫдетъ рабъı его, дѣйствоуѫште разаичьнъıѧ благодати доушамъ и тѣломъ. бѣаше же пакъı и дроугъи даръ божьствънъıихъ отъкрънвении данъ сватоумоу· чистаа бо и безгрѣшьна его доуша по вса врѣмена проразоумѣваше таинал благодатьныѫ живѫшта'го вь нѣмъ бога, съмѣреныѫ же ради доушънааго, иже волеѫ присно къ прьстъноуоумоу тѣлеси своемоу припраглъ бѣаше, не хотѣаше же овъторити ꙗже о оученицѣхъ своихъ ꙗвъıемаѧ емоу, ꙗвѣ же вьсѣмъ отъкрънвенна бъıваахѫ· отъ винъı же таковъı срациномъ нѣ въ коие врѣма хоташтемъ поплѣнити а, варам събираше братиѫ и странньıѧ и плача съ вьплѣмъ глаголаше имъ· чада, молите са къ богоу, да изкавитъ прѣдѣлъı сиа отъ находаштинхъ бѣдъ. и гладоу пакъı хоташтоу бъıти, прѣжде врѣмене приготовьıше оученикъı своѧ на молитвѫ, а и самомоу ни-

какоже хоташтоу ѡв'торити ємоу ч'то отъ окрывлємыихъ, вѣдѣахѫ сами искоусоу ѧ томоу наоучив'шоу, ако по отъкрывению движенъ побѣждааше ѧ на молитвѫ, многаш'дн иже и нѣкыѧ отъ братиѧ хоташтаѧ оумрѣти особь коегождо прѣжде разболѣныѧ призываѧ глаголааше· чадо, попцн са о доуши своюи, и моли са часто къ господоу, проса милости отъ нѣго. въпрашаюм' же ч'со рад'ма то глаголетъ бесѣдоуше· добро иестъ въ инѫ молити са и оугаждати богоу, ни ѥдного бо отъ отъкрывенъихъ ѡвъторити хотѣаше, блюдъ са великъимъ своимъ съмѣреннимъ, не быти въ нѣмь винѣ николиже похвалены и възнесены отъ бога ненавидимааго. въ ѥдинъ же отъ д'нии стоаштоу сватоуоумоу на въсходѣ сънынѣмь по слоуж'бѣ цркавынѣи, напрасно облакъ покры ѥго свѣтълъ и въс' сынъ, и гласъ испоуштенъ бъı изъ облака окъı громынъıи на многъ часъ грѣма, и самъ сынъ колѣбаше са, акъı овоште зъıблемо отъ многа вѣтра. брат'ıа же сѫштаа на сыноу ѯ в'сплиштевавъше съматоша са, и бѣжаште излѣзоша исына съ боизнью въпиѫште къ сватоуоумоу о бывъшихъ. сват'ıи же пооучааше ѧ съ оутѣшеннимъ глаголѧ. не плиштоуите, ни боите са, чада, ни оужасаите, нъ оуготованте срьдьца ваша творити волѭ господынѭ по въса дни. абıе же прѣста сынъ отъ зъıбанъıа, и облакъ прѣиде, и гласъ оумльче, и не бъı слъıшати. братъıа же въса пристѫпив'ше падоша на ногоу ѥго молаште повѣдати имъ винѫ страшнааго того видѣныа. тъ же рече к нимъ· чада, издрадноюе и пътаюемоюе се иестъ, да бъı кто богови оугодилъ и очистилъ отъ всеѧ скврънъı

дѹшѫ своѭ и отъ прѣльсти мира сего и всего грабѣнья и пожеланыа имѣнию, и да оутвръдитъ дѹшѫ своѭ въ любъви божии, окы основанье крѣпо отъ вѣтра незъбѣемо. иже бо о таинъıихъ въпрашати лихо естъ и не твръдо, братиа, оукрѣпите сами са, и любите дроугъ дроугa, богъ бо въ человѣцѣхъ любим' естъ, ıкоже рече блаженъıи Ишанъ, ıко иже брата видимаго не любаи, како можетъ бога невидима'го . . . . . .
. . . . . cetera desunt . . . . . .

Finis.

Index.

Pagina

1. (Martyrium Sanctorum Pauli et Julianae. Initium deest) 1
2. Мѣсаца марта въ ѕ̄ день. мжченіе сватаго Василиска 11
3. Мѣсаца марта въ s̄ день. чоудотворенїа сватаго Конона иже въ Исаврїї 17
4. Мѣсаца марта з̄. мжченіе сватыихъ и славныихъ ново ивьшиїхъ са мжченикъ Ѳеѡдора, Костантина, Калиста, Касоы и дроужины ихъ 39
5. Мѣсаца марта въ д̄ день. мжченіе сватыихъ мжченикъ м̄, иже въ Севастии мжчени бъша 50
6. Сватаго Василѣ архиепископоупа кесарим кападокиїскым похвала о м̄ мжченицѣхъ . . 61
7. Мѣсаца марта въ ї. мжка сватаго Кодрата и иже съ нимъ 73
8. Мѣсаца марта въ аі. житиє Григора папы роумъска'го 91
9. Мѣсаца марта въ вї. мжченіе сватаго Пион'на презвутера змурньска града 94
10. Молитва сватаго Пионїа, иже са обрѣте въ ино писаніе 108
11. Мѣсаца марта въ гї. мжченіе сватаго Савина 110
12. (Martyrium Sancti Alexandri. Initium et finis desunt) 118
13. (Martyrium Sancti Thalassii. Initium deest). 126
14. Мѣсаца марта въ деватыи на десате. житиє прѣподобьнаго отьца нашего Павъла прѣпростаго 128
15. Мѣсаца марта к̄. мжка сватыихъ Терентиа, Ѳрикана и Помпиа 132

Pagina

16. Мѣсаца марта к҃а. житиѥ прѣподобънаго отьца нашего Исаакѣи моностыра далматъска'го 138
17. Мѣсаца марта к҃в. мѫченик҃ѥ святоую Трофима и Єукарпиѡна 154
18. Мѣсаца марта к҃г. мѫка святаго Дометиа и ѹченикъ его 157
19. Мѣсаца марта к҃д. страсть святаго чюдотворца и мѫченика Ѧртемиа 161
20. (S. Joannis Chrysostomi homilia in annunciationem Sanctissimae Deiparae. Initium deest) 172
21. Святаго Їѡанна златоустаго слово на благовѣщтенк҃ѥ богородици 178
22. Мѣсаца марта к҃ѕ. мѫченик҃ѥ святаго Ирнеа 184
23. Мѣсаца марта к҃д. мѫченик҃ѥ святаго Їѡны и Бараѯисиа и дроужины его 186
24. Мѣсаца марта л҃. житиѥ прѣпрость отьца Їѡана игоумена святыа горы синеискы, ѥмоуже прирокъ сколастик' 199
25. Мѣсаца марта л҃а. житиѥ святаго Їѡана епископа мльчаливаго моностыра отца нашего Савы 204
26. Святаго отьца нашего Їѡана златоустаго слово о четвѣрѣдьневьнѣѣмь Лазарѣ . . . 222
27. Святаго отьца нашего Їѡанна златоустаго слово о четвьрьтодьньнѣѣмъ Лазари . . 229
28. Святаго отца нашего Їѡана златоустаго слово на врьбницѫ 234
29. Фоты патриарха конъстантины града слово на връбницѫ и о Лазарѣ 245
30. Їѡанна архиепископа костантины града златоустаго слово о смокви вь великыи понедѣльникъ 253
31. Святаго Їѡанна златоустаго слово о алканни ї ѡ Їѡсифѣ и о Ионѣ и о Давъидѣ . . 261

Pagina

32. Тогожде Їѡанна златооустаго слово отъ тлъкованиꙗ єѵаггѣлиꙗ иже отъ Мат'деа о десати дѣвицъ и о талантѣхъ. глаголано ѥстъ въ сватꙑи въторникъ 272
33. Їѡанна архиепископоупа златооустаго слово въ велкꙑи въторникъ и о събрании съборъ на господа и глаголаахѫ· что сътворимъ . . 285
34. Їѡанна архиепископоупа златооустаго слово о блжд'ници въ великѫ срѣдѫ къ пастѣ . . 289
35. Їѡанна архиепископоупа златооустаго слово въ великѫ срѣдѫ о завнсти иже въ єѵаггѣлии речено· нзлѣзъше фарисеи съвѣтъ сътвориша на Їсоуса, да ѥго изгоубат' 294
36. Їана архиепископоупа константинꙗ града златооустаго слово въ сватꙑи четвръткъ о прѣдани Їюдꙑ и о пастѣ и о съказании сватꙑихъ таинъ и иже не поминати зъла 302
37. Їѡанна златооустаго слово въ великꙑ четвръткъ' 317
38. Сватаго отьца нашего Їѡанна златооустаго слово къ сватꙑи патъкъ 320
39. Їанна архиепископоупа костантинꙗ града златоуста'го отъ съказанꙗ єѵаггѣльскаго, иже отъ Матдеа на оутрии ѥстъ по патьцѣ· събраша са архиереи и фарисеи къ Пилатоу глаголѫште· поманѫхомъ, ꙗко онъ льстьць ѥште живъ съı глагола· ꙗко по трьхъ днехъ въстанѫ, повели оубо оутвръдити гробъ до третиаго дьне, єда како пришъдъше оученици ѥго ноштиѫ оукраджтъ ѩ и рекѫтъ людемъ, ꙗко въста из мрътвꙑхъ, и бждетъ послѣдьнаꙗ прѣлесть горши прьвꙑа 330
40. Слово сватаго Єпифанꙗ архиепископоупа ку-

Pagina

прьска о погрєбении тѣле господи нашего Їсоу Христоса і w Їwсифѣ иже отъ Ариматеа и о Никодимѣ и о сънитии господи нашего гробьнѣимь по съпасьнѣи мжцѣ дивъно бывъшоу 337

41. Їwана архиепископоупа костантины града златооустаго на въскрѣшенние христово отъ Лоукы єуаггєлиста 358

42. Їан'на архиепископоупа костатины града златооустаго слово на сватыѣ пасхѫ 365

43. Сватаго отьца нашего архиепископоупа бывъша костантинѣ града Їwанна златооустаго слово на трид'невное въскрѣшенье господи нашего въ понедѣлникъ 372

44. Сватаго отьца нашего Їwанна златооустаго слово въ новыѣ недѣлѫ и о невѣрьствиї апостола Ѳомы 382

45. Сватаго отьца нашего Їwана ар'хиепископоупа костаньтины града златооустаго о сватѣмь Ѳомѣ апостолѣ и на ариановы 391

46. Житие Їакwва чрънориzьца много имы оумиленье 396

47. Марта въ з̄ дьнь. житие и страсть сватыихъ отьцъ и епископоупъ бывъшиїхъ Василѣа, Капитона, мжченыхъ въ Хер'сони 414

48. Їӣ дьнъ. житие и дѣание прѣподобьнаго Янина. (Finis deest) 425

Corrigenda et Addenda.

P. 4. lin. 21. огнѣ lege огнѣ. — p. 5. lin. 5. глаголѣ lege глаголѣ. — p. 6. lin. 15. влады lege влады. — p. 6. lin. 20. владьми lege владьми. — p. 7. lin. 22. небеськыи lege небеськыи. — p. 8. lin. 21. непострадан'нъ lege непострадан'нь. — p. 13. lin. 7. онѹштж lege оноѹштж. — p. 25. lin. 3. невѣрънъıи lege невѣрънъı и. — p. 28. lin. 27. сътоpiвъ lege сътворiвъ. — p. 31. lin. 22. жителѣнемъ lege жителѣнемъ. — p. 39. lin. 9. post въ pone вѣкы. — p. 39. lin. 12. post Θεωфила pone comma. — p. 41. lin. 3. post наричаютъ са pone comma. — p. 46. lin. 17. одъ lege отъ. — p. 50. lin. 18. Θеоддоѹл lege Θеодоѹл. — p. 53. lin. 3. по срѣдоѹ lege посрѣдоѹ. — p. 56. lin. 6. изволѣнию lege изволѣниє. — p. 58. lin. 20. крьстиинъ lege крьстиинъ. — p. 59. lin. 10. сътори lege сътвори. — p. 65. lin. 5. оѹмъıшленны lege оѹмъıшленны. — p. 66. lin. 29. тѣкл lege тѣкл. — p. 69. lin. 24. къ lege въ. — p. 69. lin. 28. сътворидъ lege сътворилъ. — p. 70. lin. 10. крьсти lege крьсти. — p. 70. lin. 28. въжагаьштоѹоѹкоѹ lege въжагаьштоѹоѹмоѹ. — p. 71. lin. 13. възвращтенны lege възвращтенны. — p. 73. lin. 19. приχодѫ lege приχода. — p. 75. lin. 27. призъвавъıи lege призъвавъ ıи. — p. 77. lin. 21. нъıны lege нъıны. — p. 78. lin. 10. на нѧ lege на нѧ. — p. 78. lin. 14. мънитъ lege мнитъ. — p. 79. lin. 15. post ıкоже pone и. —

p. 80. lin. 20. ндѹпатъ lege ндѹпатъ. — p. 81. lin. 20. post покланнии dele comma. — p. 81. lin. 22. post господь dele comma. — p. 87. lin. 3. съсѣнѣки lege въсѣнѣки. — p. 87. lin. 10. нмжшта'го lege нмжшта'го. — 88. lin. 21. надъмен lege надъменъ. — p. 89. lin. 27. прним' lege прним'. — p. 100. lin. 25. Савина lege Савина. — p. 101. lin. 13. са lege са. — p. 105. lin. 24. мене lege мене. — p. 106. lin. 2. славыста lege славыста. — p. 107. lin. 10. пригвожденоу lege пригвожденоу. — p. 112. lin. 28. вештиж lege вештиж. — p. 112. lin. 29. истинии lege истинии. — p. 124. lin. 26. вънидоста lege вънидоста. — p. 135. lin. 26. сватынма lege сватънма. — p. 135. lin. 28. аггѣлъ lege аггѣлъ. — p. 150. lin. 5. post имата dele comma. — p. 155. lin. 10. оужасъша lege оужасъша. — p. 170. lin. 1. пискоуни lege пискоупи. — p. 177. lin. 21. азыци lege азъыци. — p. 184. lin. 6. правъ lege нравъ. — p. 191. lin. 28. аштєво lege аште во. — p. 192. lin. 12. post глжбинъ pone comma. — p. 195. lin. 18. отъвѣшавъше lege отъвѣштавъше. — p. 199. lin. 5. арзанінскъ lege арзанінъскъ. — p. 201. lin. 19. post въсхлаштению pone comma. — p. 201. lin. 25. приноужди lege при ноужди. — p. 203. lin. 20. post съпасоша dele comma. — p. 205. lin. 6. post въдѣнии pone comma. — p. 205. lin. 11. пралштм lege праштам. — p. 206. lin. 27. бъвъ lege бъ въ. — p. 209. lin. 6. съпроста lege съ проста. — p. 221. lin. 7. доуждевынхъ lege доуждевънхъ. — p. 223. lin. 16. сжпротиви нмъ lege сжпротивинмъ. — p. 227. lin. 3. породы lege породъ. — p. 230. lin. 5. дѣлъма lege дѣлъма. — p. 231. lin. 15. дѣлъма lege дѣлъма. — p. 241. lin. 11. нмѣа lege нмѣа. — p. 247. lin. 12. post конюєтъ pone comma. — p. 254. lin. 7. възалка lege възалка. — p. 257. lin. 18. кодотѣча lege ро-

tius водоточа. — p. 258. lin. 20. отънждоуже lege отъ нждоуже. — p. 260. lege 24. безблазнъı lege без блазнъı. — p. 262. lin. 14. тебе lege тебѣ. — p. 262. lin. 17. лѣпо юже lege лѣпоюе же. — p. 266. lin. 3. вѣ lege вѣ. — p. 266. lin. 10. та же lege таже. — p. 267. lin. 2. хоташталаго lege хоташтала его. — p. 269. lin. 10. пророчьскъı lege пророчьскъı- — p. 272. lin. 7. бъıла lege бъıла. — p. 275. lin. 10. жродивъıм lege жродивъı м. — p. 275. lin. 28. жродивъıм lege жродивъı м. — p. 276. lin. 14. блаженъıи lege блаженъıи. — p. 279. lin. 13. тое lege мое. — p. 282. lin. 6. post клънжшталаго pone comma. — p. 284. lin. 17. post тихъ pone comma. — p. 284. lin. 17. ante et post рече pone comma. — p. 285. lin. 23. въстомштинхъ lege въ стомштинхъ. — p. 288. lin. 11. post стенаахж pone comma. — p. 289. lin. 10. post строишше pone comma. — p. 290. lin. 1. акъı lege акъı. — p. 294. lin. 21. небо lege не бо. — p. 294. lin. 23. тоу lege чоу. — p. 296. lin. 5. югда lege югда. — p. 305. lin. 20. на- lege на- — p. 309. lin. 1. мм lege мм. — p. 315. lin. 10. югда lege югда. — p. 325. lin. 7. на lege ни. — p. 329. lin. 24. бъдште, не- lege бъдаште, не — p. 331. lin. 7. глаголл lege глаголл. — p. 333. lin. 7. оустъıдѣша lege оустъıдѣша. — p. 346. lin. 25. земьжприде lege земьж прнде. — p. 347. lin. 22. проводимъ lege проводимъ. — p. 351. lin. 12. dele comma ante et post свѣ-тъло. — p. 352. lin. 14. кназн lege кнази. — p. 356. lin. 6. post тебе dele comma et pone post сладъкъıм. — p. 356. lin. 7. post сластъ dele comma. — p. 357. lin. 11. post са pone comma. — p. 359. lin. 7. жизньна lege жизнь на. — p. 359. lin. 28. post страсти pone comma. — p. 362. lin. 6. post кое pone comma. — p. 373. lin. 2. Ишкша lege Ишкша. — p. 383. lin. 20. какоже lege како же. — p. 399. lin. 27. помълоу lege помъıслоу. — p. 401. lin. 11. благо-